CATULLI, TIBULLI, PROPERTI NOUA EDITIO. IOSEPHUS SCALIGER IUL. CAESARIS F...

Gaius Valerius Catullus, Sextus Propertius, Joseph Juste Scaliger

Digitized by Google

6
16-f
49

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
21 C
49

166.

Digitized by Google

6-16-4-9

Digitized by Google

Digitized by Google

CATVLLI, TIBVLLI, PROPERTI

NOVA EDITIO.

IOSEPHVS SCALIGER IVL. CÆSARIS F. recenſuit.

Eiuſdem in eoſdem Caſtigationum Liber auctus & recognitus ab ipſo auctore.

AD AMPLISSIMVM VIRVM CL. PVTEANVM Conſiliarium Regium in ſuprema Curia Pariſienſi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

GENEVÆ,

Typis IACOBI STOERI.

M. DC XXII.

Digitized by Google

-4

Digitized by Google

Ampliſsimo viro

CL. PVTEANO CONSILIARIO REGIO IN ſuprema curia Pariſienſi

IOSEPHVS SCALIGER
IVL. CAESARIS F.
S. P. D.

ACCIDIT mihi anno. CL. PVTEANE, quod ne tu quidem neſcis, vt ex graui valetudine is ſtatus me exceperit, vt nondum cuiam ſtatuerem, è re mea fuerit magis cum illo morbo conflictari, quam ea tædia pati, quę poſtea magno ſtudiorum meorum impedimento expertus ſum. Quod etſi graue erat, quia ea re ſtudiorum meorum impetum, ſine quibus vita mihi acerba eſt, retardari videbam: tamen in eo ma-

lo hoc bonum ſenſi, eoque multum moleſtiæ leuatum eſt, quod tametſi omnem grauiorum literarum & vſum & fructum mihi ademtum viderem, tamen non ita nobis fuit male & moleſte, vt eorum ſtudiorum lectioni operam dare non licuerit, quæ neque moroſitate ſuæ ægri animi faſtidia augerent potius quam detergerẽt, neque non ſine aliquo fructu legi poſſent. Primum igitur, ita me Deus amet, Catullum, qui tum forte ſe obtulerat, in manus ſumſi: quumque, vt fit, inter legendum multa occurrerent partim vetuſtate obſoleta, partim temeritate Correctorum, quę vna fatalis librorum peſtis eſt, interpolata: cępi ea cũ libri ſcripti lectione cõferre. atq; ita eũ politiſſimum ſcriptorem verſauimus, vt eius laboris, ſi ſapiam, pœnitere me non debeat. Multa enim, quę ignoratione priſcę lectionis Grãmatiſtę contaminauerãt, reſtituimus: nõ pauca, quę aliquot ab hinc ſæculis vitio potius ætatis ſuę,

quam

quã ſuo, imperiti homines illi prętes miſerãt,è penetralibus vetuſtatis in lucé protulimus.Quid multa? nolui ſimplicem inſaniá inſanire.idem enim & in Tibullo & Propertio tẽtauim⁹:quia eos,vt ſcis,vulgatę editiones coniungere ſolent.&,niſi fallor,feliciter ſucceſſit nobis: quanuis,Deum teſtem laudo,ne integrum quidem menſem illis tribus poetis recẽſendis impẽdimus. Tamen, ne quid diſſimulem,meliorem partem harum Criticarum commentationum vindicat ſibi ſtilus,& ſcriptio. Quum enim quę in animo habebá, ea chartæ commendarem, cui rei viginti tantum dies dedimus,ſub acumẽ calami,vt ſolet,longe plura cadebãt,quam inter legendum auctores ipſos cõmentati fueramus.Id quod teſtatũ volumus,ne forte quiſpiam putet nihil aliud nos, quá hęc Ariſtarchea nec velle nec poſſe tractare.quę tamen Critices pars per ſe ita grauis eſt,vt neſciam, an quoſdam melius fuerit eam nõn attigiſſe,quam aliis

eam feliciter tractaſſe, gloriæ & orna-
mento fuit. Nos profecto in his non ni-
mium, quod iſti ſciant, æſtuauimus. &,
vt libere & vere loquamur, hæc nobis
pene dixerim aliud agentibus excidere
ſolēt. Quum igitur Cato etiam otij ra-
tionem reddi velit, nos egregium otij
noſtri teſtimoniū edimus, quoties ali-
quid tale publicamus. Non enim hæc
frequentius nobis ſuccurrunt, quam
quum maxime otioſi ſumus. Nam gra-
uiorum ſtudiorum, vt in ſeriis occupa-
tionibus locum tantum habēt, ita gra-
uius teſtimonium eſſe debet. Interea i-
ſta non vlli veniēt ingrata legenti, vt ait
ille: atq; adeo ſi quis eſt, qui humanio-
ris muſæ aliquem ſenſum habet, etiam
nō in poſtremis habebit. Hoc dico,
quia δοκησίσοφοι quidā adeo ſua admiran-
tur, vt iſta negligant, ob vnā illam cauſ-
ſam, quod quum harum literarum om-
nino ignari ſint, tanti illas nō eſſe aiūt,
vt iterū ſibi repueraſcere neceſſe ſit, &
quę pueri didicere, ſenes perdendā fa-
teantur

teantur. Nos cõtra, qui non ſolum illa habemus omnia, quę illos cõmendant, ſed & ea prętérea, quæ illi in nobis negligunt, quia in ſe nõ eſſe ſentiũt, nunquá parcemus operę, quin quodcũque nobis à grauioribus ſtudiis vacabit, totũ id bonis auctoribus iuuandis impẽdamus. id quod in iſtis trib⁹ luminibus poetices Romanæ præſtitimus. in quibus vix eſt, vt nullum animaduerſione dignum locum prætermiſerimus, prætęrquá ſi quę ſunt, quę caſtę aures ferre non poſſunt. Ea enim attingere neque partes meæ ſunt, neque alius cuiuſpiá, qui aliquem ſaltem pudorem habet. In iſtis commẽtatiunculis noſtris ne verbulum quidem extat, quod me pręteriiſſe melius fuerit, quam ſcripſiſſe. Vellem equidem ipſi veteres pudoris aliquam rationẽ habuiſſent: neq; tot infamibus ſcriptis hominibus ſeſe traduxiſſent. Sed quia aliter contigiſſe videmus, interea nos iſto Catone contenti erimus. ná ex quibus Latinitaté, quam

Digitized by Google

ex iſtis fontibus hauriemus? Et tamē iſti tres poetę flagitioſius nō loquūtur, quá vel vnam Ariſtophanis Comœdia. cuiuſmodi tamé multas ſemper lectitaſſe Chryſoſtomum proditur. at quantum virum? Cui profecto eloquentia, probitate, pietate parem aliū nulla poſt ætas tulit. Lectioné poetarum ego mari comparo. in eo ſunt ſcopuli, ad quos tamen peritus nauta nunquam nauem offendit. In poeſi ſunt quędam non bona dicta, in quæ nunquam pius animus offendit, ſed ea ſtrenuus ſecure prætervehitur. Quare vt quoſdá rogatos volo, quos delectát poetica, vt ab illis prętextatis verbis aures, oculos, linguam, animū deniq; abſtineát: ita alios caſtigandos cenſeo, qui propter vnam, aut alterá, vel deniq; paucas aſperſas labeculas totum opus maculoſum putant. Sed his nūc locus nō eſt. Ego vero, qui ſciré iſtos tres poetas ab omnibus magnifieri, vt qui vnū ex illis intelligere poſſit, nō parum ſe in literis profeciſſe glo-

Digitized by Google

glorietur : quarē pauculas horas malē me collocaſſe putabo, ſi effeci, vt illos tres ſimul vel quivis mediocriter doct⁹ nūc intelligat? vt taceam, quod hęc malui facere. Scio magnę eruditionis viros nō parū his auctoribus illuſtrandis contuliſſe. Equidem illis ſuam gloriam nō inuideo. ſed neq. ipſi meā mihi præripere, ſi bene operā collocaui : neque ſi malę, conatū ſaltem vituperare poſſunt. Eū vero modum in iſtis breuibus, ac pene nudis notis ſeruaui, vt neminē viuū ne minima quidem animaduerſione perſtrinxerim: mortuos autē, etiam quū ab eis diſſentio, nunquam niſi honorificētiſſime appellarim. Illiberale enim facinus, propter neſcio quas verborū quiſquilias, aut propter errorē aliquem, qui humanitus contigerit, tantorum hominū eruditionem, atque adeo totum nomen & famam in periculum vocare. Hoc ſolēt facere ſtolide arguti homunciones, qui in huiuſmodi ἀκριβολογίαις totam ætatem contriue-

runt, diuina autem ſapientię myſteria ignorant. Sed næ ſtultus ſum, mi PVTEANE, qui hæc notis prædicē, hoc eſt tibi, quem nihil latet, quod hominem liberaliter educatum ſcire oportet: aut qui me hæc eruditis auribus probare diffidam, ſi modo tibi probare poſſim: quem ego non tantum ex omni amicorum meorum numero, in quibus tu familiam ducis, ſed ex omnium doctiſſimorum noſtri temporis delegi, cui hæc dedicarem: tum vt hoc mei in te amori fidiſſimum pignus extaret, tum etiam vt nō niſi à te probata in lucem exirent. Non enim, aut ego fallor, tam leuiter amicitia noſtra perfungi velles, vt non animaduertas in ea, quęcunque forte hic occurrent, quæ illo acutiſſimo ingenio tuo corrigi, aut meliora fieri poſſunt: quod genus multa eſſe puto. ſed quę, & qualia ſint, niſi tute indicaueris, profecto cur aliorum de iis iudicium expectem, non eſt. Te enim harum rerum acerrimum ęſtimatorem

re ipſa

Digitized by Google

re ipſa expertus ſum,vt inſtar omnium vnus mihi eſſe poſſis. Accedit his,quod amicitię noſtræ inſtituendæ nullus caſus fortuitus auctor fuit, nulla occaſio interuenit, nullus proxeneta aut pararius interceſſit præter admirabilem virtutem, ac doctrinam tuam, cuius nomen multo ante mirifico tui vidēdi deſiderio animum meum accenderat. neque fruſtra fui. nam vt te cognoui, & virtutes illas, quas animo pręceperam, agnoui: & vt vidi, illico mihi ſpecies illa virtutis tuæ percuſſit animum. Quare duo à te pro iure amicitię noſtrę peto: vnum, vt non niſi te auctore liber iſte prodeat. alterum, vt hoc munuſculum æqui boni conſulas. Quod ſi feceris, abunde ac plene mihi ſatisfactum putabo. Vale. Abenni in Pictonibus, IIII. Nonas Aug. CIↃ IↃ LXXVI.

Digitized by Google

IN CATVLLVM, TIBVLLVM ET PROPERTIUM à Io. SCALIGERO iuuene nobili, Verona oriundo, nuper emendatos.

IŌ. AVRATVS Poeta Regius.

G RAECIA *iactabat ſibi tres in Amore Poetas*
Eſſe, velut Charitum dona beata trium.
Carmine te vario qui ludis Anacreon, & te
Docte Phileta, tuo non ſine Callimacho.
Roma ſuos totidem iactet licet ipſa Poëtas,
Dicta quibus Venus eſt carmine dictus Amor.
Te Verona Teon numeris quo prouocat, & vos
Roma quibus Coos, Vmbria Battiadas.
Sed ſors quæ Graijs, eadem ventura Latinis,
Vt peritura ſitu carmina docta forent:

Ni pius

Digitized by Google

Ni pius à ſenio popularis ſcripta Catulli
Aſſerat iniecta SCALIGER *ecce manu:*
Aſſerat & vos culte Tibulle, & blande Propertij,
Vt ſocios labis, ſic ſimul auxilij.
Vt tres quum rapidi iunctos tulit impetus amnis,
Vnum qui ſeruat, ſeruat & ille duos.
Mantua va miſera gemuit vicina Cremona:
Verona gaudent proximitate dua.
Ergo docta ſuo quantum Verona Catullo,
SCALIGERO *tantum debet & illa ſuo.*

Digitized by Google

IN CATVLLVM, TIBVL-LVM ET PROPERTIVM à Io. SCALIGERO diuini ingenij viro caſtigatos & illuſtratos.

ILLE ſui decus æui, & nobilis vmbra Catullus,
Quo Verona bono patria vate tumet.
Benaci quondã Phœbo ſeceßit ad orã
Inſula quæ felix Sirmio pæne ſita eſt.
Quæ loca natura per amœna ſituque beata
Carminibus fecit nobiliora ſuis,
Venturo celebranda atque inuidioſa nepoti:
Tanta huius quondam gloria ſedis erat!
Hinc & Principibus, quos clarat adorea Martis,
Scaligeris ſtatio grata domuſque fuit,
Ex quo à Scaligero primũ Attila pulſus Alano eſt,
Verona & Veneti peſtis acerba ſoli:
Et tota eiectis ditione ferocibus Hunnis
Scaliger hic meruit Principis eſſe loco.
Nempe Camænarum fortis ſacraria Virtus
Quærit, & in docto vult habitare ſinu.
Sedibus his multos ſuboles ſucceßit in annos
Scaligera, & vatum ſemina cæca dedit.

Donec

Donec poſteritas ſua ſceptra patrita relinquens:
Imperio populi deteriore fugit.
Pars in Aquitana figens regione penates
Cogitur externos hoſpes amare focos.
Magnam Athesis laudem Nitiobrix aſſerit, & ſub
Pondere Cæſareo magne Garumna gemis.
IVLIVS hic CÆSAR Sophia illibata medulla,
Muſarúmque, licet Martis alumnus, amor.
Ipſe colens Phœbum amiſsi ſolatia regni,
Sed gentis Princeps vere Heliconiadis:
Voce ſui potuit Manes arceſſere ciuis,
Scilicet ingrata ſic meminens patria.
Reddidit & luti vatem qui rurſus vt olim
Iuli etiam metuit Cæſaris hoſpitium.
Patris in exẽplũ it IOSEPHVS SCALIGER, altis
Clarus auis, magno clarior ingenio,
Cui chorus aſſurgit Phœbi, cui doctior orbis
Submiſsis defert faſcibus imperium:
Ille habitat docti pectus pro ſede Catulli,
Vt cui nota ſua eſt lingua, domuſque ſua.
Quis poſſet linguam melius callere Catulli,
Quam quibus vna fuit patria & vna domus?
Sic hac Scaligero lingua eſt vernacula, qua non
Intellecta aliis, aut peregrina fuit.
Credibile eſt tanto gaudere interprete vatem
Ciue ſuo, aut potius Principe iure ſuo.
Tuque ſocio iuuenis ſemper lucentis amator
Coruini ille cliens aſsiduuſque comes:
Qui ſine IOSEPHO poteras obſcurus haberi,
Acceptam huic lucem gratus opemque refers

Et gaude quod Coruini de gente propages
Temporis & belli vulnera magna ſecat.
Hoc quoque Callimachꝰ debere fatebitur Vmber,
Iamque ſuum tali vindice carmen amat.
Cui tanti vates debent ſua lumina, quæ nos
Digna reponemus præmia SCALIGERO?
Tres igitur gaudete Catulle, Tibulle, Properti,
Omnis laudabit gaudia veſtra liber.

Q. SEPT. FLORENS
CHRISTIANVS.

Q. VALERI CATVLLI VERONENSIS AD CORNELIVM NEPOTEM LIBER.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVOI dono lepidum nouum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: nanque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Iam tum, quum auſus es vnus Italorum
Omne æuum tribus explicare chartis
Doctis, Iuppiter, & laborioſis.
Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt
Qualecunque: quod, ô patrima Virgo,
Plus vno maneat perenne ſæclo

PASSER *delitiæ meæ puellæ,*
Quicum ludere, quem in ſinu tenere,
Quoi primum digitum dare ad petenti,
Et acris ſolet incitare morſus:
Quum deſiderio meo nitenti
Carum neſcio quid lubet iocari,
(Vt ſolatiolum ſui doloris
Credunt, quum grauis acquieſcit ardor)

Digitized by Google

Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſem.
Et triſtis animi leuare curas:
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſoluit diu ligatam.

LVGETE *ô Veneres, Cupidineſque,*
Et quantum eſt hominum venuſtiorum.
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat,
Nam mellitus erat, ſuamque norat
Ipſam tam bene, quam puella matrem:
Nec ſeſe à gremio illius mouebat,
Sed circunſiliens modo huc, modo illuc,
Ad ſolam dominam vſque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illuc, vnde negant redire quenquam.
At vobis male ſit malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella deuoratis:
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis.
O factum male, ô miſelle paſſer,
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

PHASELLVS *ille, quem videtis hoſpites,*
Ait fuiſſe nauium celerrimus,
Neque vllius natantis impetum trabis
Nequiſſe præterire, ſiue palmulis

Opus

Digitized by Google

Opus foret volare, ſiue linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, inſulaſve Cycladas,
Rhodúmve nobilem, horridámve Thraciam,
Propontida, trucémve Ponticum ſinum.
Vbi iſte poſt phaſellus antea fuit
Comata ſilua. nam Cytorio in iugo
Loquente ſæpe ſibilum edidit coma.
Amaſtri pontica, & Cytore buxifer,
Tibi hæc fuiſſe, & eſſe cognitiſsima
Ait phaſellus. vltima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine:
Tuo imbuiſſe palmulas in æquore:
Et inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe, læua, ſiue dextera
Vocaret aura, ſiue vtrunque Iuppiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem:
Neque vlla vota litoralibus Deis
Sibi eſſe facta, quum veniret à mare
Nouiſsimo hunc ad vſque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere. nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi
Gemelle Caſtor, & gemelle Caſtoris:

VIVAMVS, *mea Lesbia, atque amemus,*
Rumoreſque ſenum ſeueriorum
Omnis vnius æſtimemus aſsis.
Soles occidere, & redire poſſunt
Nobis, quum ſemel accidit breuis lux,

Digitized by Google

Nox eſt perpetua vna dormienda.
Da mi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein ſecunda centum,
Dein vſque altera mille, deinde centum,
Dein quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne ſciamus:
Aut ne quis malus inuidere poſsit,
Quum tantum ſciat eſſe baſiorum.

FLAVI *delitias tuas Catullo,*
Ni ſint illepida, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere poſſes.
Verum neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis. hoc pudet fateri
Nam te non viduas iacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio flagrans oliuo.
Puluinuſque peraque & hic, & illic
Attritus, tremulique quaſſa lecti
Argutatio, inambulatioque.
Nam ni ſtupra, valet nihil tacere,
(Cur? non tam latera ex fututa pendant?)
Nec tu quid facias ineptiarum.
Quare quicquid habes boni malique,
Dic nobis volo te, ac tuos amores
Ad cælum lepido vocare verſu.

QVAERIS *quot mihi baſiationes*
Tua, lesbia, ſint ſatis, ſuperque?

Quam

Digitized by Google

Quam magnas numerus Libyſſa arena
Laſerpiciferis iacet Cyrenis
Oraculum Iouis inter aſtuoſi,
Et Batti veteris ſacrum ſepulchrum:
Aut quam ſidera multa, cum tacet nox,
Furtiuos hominum videt amores:
Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis, & ſuper Catullo eſt,
Quæ nec pernumerare curioſi
Poßint, nec mala faſcinare lingua.

MISER *Catulle dignas ineptire,*
Et quod vides periiſſe, perditum ducas.
Fulſere quondam candidi tibi ſoles,
Quum ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam iocoſa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulſere vere candidi tibi ſoles.
Nunc iam illa non volt, tu quoque impote
Nec quæ fugit ſectare, nec miſer viue:
Sed obſtinata mente perfer, obdura.
Vale puella, iam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit inuitam.
At tu dolebis, quum rogaberis nulla.
Sceleſta rere, quæ tibi manet vita.
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? cuius eſſe diceris?
Quem baſiabis? quoi labella mordebis?

Digitized by Google

At tu Catulle deſtinatus obdura.

VERANNI *omnibus è meis amicis*
Antiſtans mihi millibus trecentis:
Veniſtine domum ad tuos penateis,
Fratreiſque vnanimos, tuamque matrem?
Veniſti? ò mi nuncij beati.
Viſam te incolumem, audiamque Hiberum
Narrantem loca, facta, nationis,
Vt mos eſt tuus: applicanſque collum,
Iucundum os, oculoſque ſuauiabor.
O quantum eſt hominum beatiorum,
Quid me lætius eſt, beatiusve?

VARRVS *me meus ad ſuos amores*
Viſum duxerat è foro otioſum:
Scortillum vt mihi tum repente viſum eſt
Non ſane inlepidum, nec inuenuſtum.
Huc vt venimus, incidere nobis
Sermones varij: in quibus, quid eſſet
Iam Bithynia, quomodo ſe haberet,
Et quantum mihi profuiſſet ære.
Reſpondi, id quod erat: mihi neque ipſi,
Nec prætoribus eſſe, nec cohorti,
Quur quiſquam caput vnctius referret:
Præſertim quibus eſſet inrumator
Prætor, non facerent pili cohortem.
At certe tamen, inquijt, quod illic
Natum dicitur eſſe, comparaſti

Ad

Ad lecticam homines. ego, vt puellæ
Vnum me facerem beatiorem:
Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Vt prouincia quod mala incidiſſet,
Non poſſem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat nec hic, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo ſibi collocare poſſet.
Hic illa, vt decuit cinædiorem:
Quæſo, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Iſtos, commodo nam volo ad Serapin
Deferri. mane, inquij puellæ:
Iſtud, quod modo dixeram me habere.
Fugit me ratio. meus ſodalis
Cinna eſt Caius. is ſibi parauit.
Verum vtrum illius, an mei, quid ad me?
Vtor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu inſulſa male, & moleſta viuis,
Per quam non licet eſſe negligentem.

FVRI, *& Aureli comites Catulli:*
Siue in extremos penetrabit Indos
Litus vt longe reſonante Eoa
Tunditur vnda:
Siue in Hircanos, Arabaſque mollis,
Seu Sacas, ſagittiferoſque Parthos,
Siue qua ſeptem geminus colorat
Æquora Nilus:
Siue trans altas gradietur Alpes.

Digitized by Google

Cæſaris viſens monumenta magni
Gallicum Rhenum, horribilis & vlti-
moſque Britannos:
Omnia hæc quæcunque feret voluntas
Cælitum, tentare ſimul parati,
Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta:
Cum ſuis viuat, valeatque mœchis,
Quos ſimul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, ſed identidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum reſpectet, vt ante amorem:
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Vltimi flos, prætereunte poſtquam
Tactus aratro eſt.

MARRVCINE *Aſini, manu ſiniſtra.*
Non belle vteris in ioco, atque vino.
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc ſalſum eſſe putas? fugit te inepte,
Quamuis ſordida res, & inuenuſta eſt.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit, eſt enim leporum
Diſertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non mouet æſtimatione,
Verum eſt mnemoſynum mei ſodalis,

Nam

Digitized by Google

Nam ſudaria Setaba ex Hiberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus,
Et Veranius, hoc amem neceſſe eſt,
Et Veraniolum meum, & Fabullum.

CAENABIS *bene, mi Fabulle apud me*
Paucis, ſi tibi dij fauent, diebus:
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cœnam, non ſine candida puella,
Et vino & ſale, & omnibus cachinnis.
Hæc ſi, inquam attuleris, venuſte noſter,
Cœnabis bene. nam tui Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.
Sed contra accipies meros amores:
Seu quid ſuauius, elegantiusve eſt.
Nam vnguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidineſque:
Quod tu quum olfacies, deos rogabis,
Totum vt te faciant, Fabulle, naſum.

NI *te plus oculis meis amarem.*
Iucundiſsime Calue, munere isto
Odiſſem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve ſum locutus,
Quur me tot male perderes poetis?
Isti dij mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi miſit impiorum.
Quod ſi vt ſuſpicor, hoc nouum, ac repertum,
Munus dat tibi Sulla literator:

Digitized by Google

Non eſt mi male, ſed bene, ac beate,
Quod non diſpereunt tui labores.
Dij magni horribilem, & ſacrum libellum,
Quem tu ſcilicet ad tuum Catullum
Miſti, continuo vt die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Nam non hoc tibi, ſalſe. ſic abibit.
Nam ſi luxerit, ad librariolum
Curram ſcrina. Caſios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his ſupplicijs remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, vnde malum pedem tuliſtis,
Sacli incommoda, peßimi poetæ.

COMMENDO *tibi me, àc meos amores,*
Aureli. veniam peto pudentem,
Vt ſi quicquam animo tuo cupiſti,
Quod caſtum expeteres, & integellum:
Conſerues puerum mihi pudice.
Non dico à populo. nihil veremur
Iſtos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt ſua occupati:
Verum à te metuo, tuoque pene
Infeſto pueris bonis, maliſque.
Quem tu, qua lubet, vt lubet, moueto.
Quantum vis, vbi erit foris, paratum.
Nunc vnum excipio, vt puto, pudenter.
Quod ſi te mala mens, furorque vecors

In

In tantam impulerit, ſceleſte, culpam,
Vt noſtrum inſidijs caput laceſſas:
Ah tum te miſerum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugileſque.

PAEDICABO *ego vos, & inrumabo*
Aureli pathice, & cinæde Furi:
Qui me ex verſiculis meis putatis,
Quod ſint molliculi, parum pudicum.
Nam caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum, verſiculos nihil eſſe neceſſe eſt:
Qui tum denique habent ſalem, ac leporem,
Si ſunt molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare poſſunt,
Non dico pueris, ſed his piloſis,
Qui duros nequeunt mouere lumbos:
Vos, quod millia multa baſiorum
Legiſtis, male me marem putatis:
Si qua forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manuſque veſtras
Non horrebitis admouere nobis:
Pædicabo ego vos, & inrumabo.

O *colonia, quæ cupis ponte ludere longo,*
Et ſalire paratum habes: ſed vereris inepta
Crura ponticuli adſultantis, inredituus
Ne ſupinus eat, cauaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat.

Digitized by Google

In quo vel Saliſubſuli ſacra ſuſcipiunto:
Munus hoc mihi maximi da, colonia, riſus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire præcipitem in lutum per caputque, pedeſque:
Verum totius vt lacus putidaque paludis
Liuidiſsima, maximéque eſt profunda vorago.
Inſulſiſsimus eſt homo, nec ſapit pueri inſtar
Bimuli, tremula patris dormientis in vlna.
Quoi quum ſit viridiſsimo nupta flore puella,
Vt puella tenellulo delicatior hœdo,
Aſſeruanda nigerrimis diligentius vuis:
Ludere hanc ſinit, vt lubet, nec pili facit vni,
Nec ſe ſubleuat ex ſua parte: ſed velut alnus
In foſſa liguri iacet ſubpernata ſecuri,
Tantundem omnia ſentiens, quam. ſi nulla ſit
vſquam:
Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit.
Ipſe qui ſit vtrum ſit, an non ſit, id quoque neſcit
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote ſtolidum repente excitare veternum,
Et ſupinum animum in graui derelinquere cœno:
Ferream vt ſoleam tenaci in voragine mula.

AVRELI *pater eſuritionum,*
Non harum modo ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis:
Pædicare cupis meos amores,
Nec clam: nam ſimul exiocaris vna,
Hærens adlatus, omnia experibis.

Fruſtra.

Digitized by Google

Fruſtra. nam inſidias mihi inſtruentem
Tangam te prius irrumatione.
Atqui ſi id faceres ſatur, tacerem.
Nunc ipſum id doleo, quod eſurire
Ah me me puer, & ſitire diſcet.
Quare deſine, dum licet pudico:
Ne finem facias ſed irrumatus.

SVFFENVS iſte, Varre, quem probe noſti,
Homo eſt venuſtus: & dicax, & vrbanus,
Idémque longe plurimos facit verſus.
Puto eſſe eo illi millia aut decem, aut plura
Perſcripta: nec ſic, vt fit, in palimpſeſto
Relata, charta regia, noui libri,
Noui vmbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc cum legas, tum bellus ille, & vrbanus
Suffenus vnus caprimulgus, aut foſſor
Rurſus videtur: tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus eſſe? qui modo ſcurra,
Aut ſi quid hac re tritius videbatur,
Idem inficeto eſt inficetior rure:
Simul poemata attigit. neque idem vnquam
Æque eſt beatus, ac poema quum ſcribit.
Tam gaudet in ſe, tamque ſeipſe miratur.
Nimirum idem omnes fallimur. neq; eſt quiſquã,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Poſſis. Suus quoiq; adtributus eſt error.
Sed non videmus, manticæ quid in tergo eſt

Digitized by Google

FVRI, quoi neque ſeruus eſt, neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis:
Verum eſt & pater, & nouerca, quorum
Dentes vel ſilicem comeſſe poſſunt:
Et pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum. bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non grauis ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non caſus alios periculorum.
Atqui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, & frigore, & eſuritione:
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliua,
Muccuſque, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno,
Atque id durius eſt faba, & lapillis:
Quod tu ſi manibus teras, fricesque,
Non vnquam digitum inquinare poſſes.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli ſpernere, nec putare parui.
Et ſeſtertia, quæ ſoles precari,
Centum, deſine. nam ſat es beatus.

O qui floſculus es Iuuentiorum.

Non

Digitized by Google

Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis:
Mallem diuitias mihi dediſſes
Iſti, quoi neque ſeruus eſt, neque arca:
Quam ſic te ſineres ab illo amari.
Qui? non eſt homo bellus, inquies? eſt:
Sed bello huic neque ſeruus eſt, neque arca.
Hæc tu quam lubet abiјce, eleuaque:
Nec ſeruum tamen ille habet, neque arcam.

CINAEDE Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis, ſituque araneoſo.
Idemque Thalle turbida rapacior procella,
Quum de via mulier aues oſtendit oſcitantes,
Remitte pallium mihi meum, quod inuolaſti,
Sudariũque ſetabum, catagraphoſque thynos
Inepte: quæ palam ſoles habere tanquam auita.
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latuſculum, natiſque mollicellas
Inluſa turpiter tibi flagella conſcribillent:
Et inſolenter æſtues, velut minuta magno
Deprenſa nauis in mari veſaniente vento.

FVRI, villula noſtra non ad Auſtri
Flatus oppoſita eſt, nec ad Fauoni,
Nec ſæui Boreæ, aut Apeliotæ:
Verum ad millia quindecim, & ducentos.
O ventum horribilem, atque peſtilentem.

Digitized by Google

MINISTER *vetuli puer falerni,*
Inger mi calices amariores,
Vt lex Poſthumia iubet magiſtra
Ebrioſa acina ebrioſioris.
At vos quo lubet hinc abite lympha,
Vini pernicies, & ad ſeueros.
Migrate. hic merus eſt Thyonianus.

PISONIS *comites, cohors inanis,*
Aptis ſarcinulis, & expeditis,
Verani optime, tuque mi Fabulle:
Quid rerum geritis? ſatiſne cum iſto
Vappa, frigoráque, & famem tuliſtis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expenſum? vt mihi, qui meum ſecutus
Pratorem, refero datum lucello:
O Memmi bene me, ac diu ſupinum
Tota iſta trabe lentus inrumaſti:
Sed, quantum video, pari fuiſtis
Caſu. nam nihilo minore verpa
Farti eſtis, pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Dij Deaque
Dent, opprobria Romuli, Remique.

QVIS *hoc poteſt videre, quis poteſt pati,*
Niſi impudicus, & vorax, & helluo:
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat vnctum, & vltima Britannia?
Cina de Romule hac videbis & feres?
Es impudicus, & vorax, & helluo.

Digitized by Google

Et ille nunc ſuperbus, & ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Vt albulus columbus, aut Adoneus?
Cinede Romule hoc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & helluo.
Eone nomine, imperator vnice,
Fuiſti in vltima Occidentis inſula:
Vt iſta voſtra diffututa mentula
Ducenties comiſſet, aut trecenties?
Quid, eſt alid, ſiniſtra liberalitas?
Parum expatrauit? an parum helluatus eſt?
Paterna prima lancinata ſunt bona:
Secunda præda Pontica: inde tertia
Hiberna: quas & amnis aurifer Tagus
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.
Quid hunc, malum, fouetis? aut quid hic poteſt,
Niſi vncta deuorare patrimonia?
Eone nomine, imperator vnice,
Socer generque perdidiſtis omnia?

ALPHENE *immemor. atque vnanimis falſe ſodalibus:*

Iam te nil miſeret, dure, tui dulcis amiculi.
Iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide,
Nec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent,
Quæ tu negligis, ac me miſerum deſeris in malis.
Heu heu quid faciant, dic, homines, quoive habeant fidem?

Certe tute iubebas animam tradere, inique me
Inducens in amorem, quaſi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaq;
Ventos irrita ferre, & nebulas aëreas ſinis.
Si tu oblitus es, at dij meminerũt, meminit Fides.
Quæ te, vt pœniteat poſt modo facti, faciet tui.

PENINSVLARVM *Sirmio inſularumq;*
Ocelle, quaſcunque in liquentibus ſtagnis,
Mariq; vaſto fert vterque Neptunus:
Quam te libenter, quamq; lætus inuiſo,
Vix mi ipſe credens Thyniam, atque Bithynos
Liquiſſe campos, & videre te in tuto.
O quid ſolutis eſt beatius curis?
Quum mens onus reponit, ac peregrino
Labore feſſi venimus larem ad noſtrum,
Deſideratoque acquieſcimus lecto.
Hoc eſt, quod vnum eſt pro laboribus tantis.
Salue, ô venuſta Sirmio, atque hero gaude,
Gaudete, voſque Ludiæ lacus vndæ.
Ridete quicquid eſt domi cachinnorum.

AMABO *mea dulcis Hypſithilla,*
Meæ delitiæ, mei lepores,
Iube ad te veniam meridiatum.
Quod ſi iuſſeris, illud adiuuato,
Ne quis liminis obſeret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, pareſque nobis

Nouem

Digitized by Google

Nouem continuas fututiones.
Verum ſi quid ages, ſtatim iubeto:
Nam pranſus iaceo, & ſatur ſupinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

O FVRVM *optime balneariorum*
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt voraciore:
Quur non exilium, malaſq; in oras
Itis? quandoquidem patris rapina
Nota ſunt populo, & natis piloſas,
Fili, non potes aſſe venditare?

DIANÆ *ſumus in fide*
Puellæ, & pueri integri:
Dianam pueri integri,
Puellæq; canamus.
O Latonia maximi
Magna progenies Iouis,
Quam mater prope Deliam
Depoſiuit oliuam.
Montium domina vt fores,
Siluarumq; virentium,
Saltuumq; reconditorum,
Amniumq; ſonantum.
Tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis:
Tu potens triuia, & notho es

Dicta lumine luna.
Tu curſu, dea, menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Ancique, vt ſolita es, bona
Soſpites ope gentem.

POETAE *tenero meo ſodali*
Velim Cæcilio, papyre, dicas:
Veronam veniat, Noui relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quaſdam volo cogitationes
Amici accipiat ſui, meique.
Quare ſi ſapiet, viam vorabit,
Quanuis candida millies puella
Euntem reuocet, manuſque collo
Ambas, iniiciens roget morari:
Quæ nunc, ſi mihi vera nunciantem
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam: ex eo miſella
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignoſco tibi Sapphica, puella,
Muſa doctior. eſt enim venuſte
Magna Cæcilio inchoata mater.

Digitized by Google

ANNALES Voluſi cacata charta,
Votum ſoluite pro mea puella.
Nam ſanctæ Veneri, Cupidinique
Vouit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemque trucis vibrare iambos:
Electiſsima peſsimi poëtæ
Scripta, tardipedi deo daturam
Infelicibus uſtulanda lignis.
Et hæc peſsima ſe puella vidit
Ioco ſe lepide vouere diuis.
Nunc o cæruleo creata ponto,
Quæ ſanctum Idalium, * Vrioſque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinoſam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Durachium Adriæ tabernam:
Acceptum face, redditumque votum,
Si non inlepidum, neque inuenuſtum eſt.
At vos interea venite in ignem
Pleni ruris, & inficetiarum
Annales Voluſi cacata charta.

SALAX taberna, voſque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas vobis?
Solis licere, quicquid eſt puellarum
Confutuere, & putare cæteros hircos?
An, continenter quod ſedetis inſulſi
Centum, aut ducenti, non putatis auſurum
Me vna ducentos irrumare ſeſſores?

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

Atqui putate. namque totius vobis
Frontem tabernæ ſcipionibus ſcribam,
Puella nam mea, quæ meo ſinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pugnata,
Conſedit iſtic, hanc boni, beatique
Omnes amatis: & quidem, quod indignum eſt,
Omnes puſilli, & ſemitarij mœchi,
Tu præter omnis vne de capillatis
Cuniculoſæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem facit bonum barba,
Et dens Hibera defricatus vrina.

MALE *eſt Cornifici tuo Catullo,*
Male eſt mehercule, & laborioſe:
Magiſque, & magis in dies, & horas
Iraſcor tibi, ſic meos amores.
Quem tu, quod minimum, facillimumque eſt,
Qua ſolatus es adlocutione?
Paulum quidlibet adlocutionis,
Mœſtius lacrimis Simonideis.

EGNATIVS, *quod candidos habet dentis,*
Renidet vſquequaque: ſeu ad rei ventum eſt
Subſellium, quum orator excitat fletum,
Renidet ille: ſeu pij ad rogum filij.
Lugetur, orba quum flet vnicum mater,
Renidet ille: quicquid eſt, vbicunque eſt.
Quodcunque agit, renidet. hunc habet morbum

Neque

Digitized by Google

Neque elegantem, vt arbitror, neque vrbanum.
Quare monendus es mihi: bone Egnati,
Si vrbanus eſſes, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut porcus Vmber, aut obeſus Hetruſcus,
Aut Lanuuinus ater, atq; dentatus,
Aut Tranſpadanus, vt meos quoque attingam.
Aut quilibet, qui puriter lauit dentes:
Tamen renidere vſquequaque te nollem.
Nam riſu inepto res ineptior nulla eſt,
Nunc Celtiber. in Celtiberia terra
Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi mane
Dentem, atq; ruſſam defricare gingiuam:
Vt quo iſte veſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet lotij.

QVAENAM *te mala mens, miſelle Rauide,*
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene aduocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne vt peruenias in ora volgi?
Quid vis? qua lubet eſſe notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

AH *me, an illa puella defututa*
Tota millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,

Digitized by Google

Amicos, medicoſque conuocate.
Non eſt ſana puella, nec rogate
Qualis ſit, ſolet hæc imaginoſum.

ADESTE *hendecaſyllabi, quot eſtis*
Omnes vndique, quotquot eſtis omnes.
Iocum me putat eſſe mœcha turpis,
Et negat mihi veſtra redditur am
Pugillaria: ſi pati poteſtis,
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit, quæritis illa, quam videtis
Turpe incedere mimice, ac moleſte,
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circunſiſtite eam, & reflagitate:
Mœcha putida redde codicillos.
Redde putida mœcha codicillos.
Non aſsis facis? ô lutum, lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe.
Sed non eſt tamen hoc ſatis putandum.
Quod ſi non aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce:
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Sed nil proficimus, nihil mouetur.
Mutanda eſt ratio, modusque vobis,
Si quid proficere amplius poteſtis.
Pudica, & proba redde codicillos.

SALVE *nec nimio puella naſo,*

Nec

Digitized by Google

Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore ſicco,
Nec ſane nimis elegante lingua.
Decoctoris amica Formiani.
Ten' prouincia narrat eſſe bellam?
Tecum Lesbia noſtra comparatur?
O ſæclum inſipiens, & inſicetum.

O FVNDE *noſter, ſeu Sabine, ſeu Tiburs,*
Nam te eſſe Tiburtem autumant, quibus non eſt
Cordi Catullum lædere, at quibus cordi eſt,
Quouis Sabinum pignore eſſe contendunt.
Sed ſeu Sabine, ſiue verius Tiburs,
Fui libenter in tua ſuburbana.
Villa, malamque pectore expui tuſſim:
Non immerenti quam mihi meus venter.
Dum ſumptuoſas appeto, dedit, cænas.
Nam Sextianus dum volo eſſe conuiua,
Orationem in Attium petitorem
Plenam veneni, & peſtilentiæ legit,
Hic me grauedo frigida, & frequens tuſſis
Quaſſauit, vſquedum in tuum ſinum fugi,
Et me procuraui ocimoque, & vrtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod non es vlta peccatum.
Nec deprecor iam, ſi nefaria ſcripta
Sexti recepſo, quin grauedinem, & tuſſim
Non mi, ſed ipſi Sextio ferat frigus,
Qui tunc vocat me, quum malum legit librum.

Digitized by Google

ACMEN Septimius ſuos amores
Tenens in gremio, Mea inquit Acme,
Ni te perdite amo, atque amate porro
Omnis ſum aßidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire:
Solus in Lybia, Indiaque toſta,
Cæſio veniam obuius leoni.
Hoc vt dixit, Amor ſiniſtra *vt ante,
Dextram ſternuit adprobationem.
At Acme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore ſuauiata,
Sic, inquit, mea vita Septimille:
Huic vno domino vſque ſeruiamus:
Vt multo mihi maior, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc vt dixit, Amor ſiniſtra, vt ante,
Dextram ſternuit adprobationem.
Nunc ab auſpicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Vnam Septius miſellus Acmen
Mauolt, quam Syrias, Britanniaſque.
Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delitias, libidineſque
Quis vllos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auſpicatiorem?

IAM ver egelidos refert tepores,
Iam cæli furor æquinoctialis

Iucundis

Digitized by Google

Iucundis Zephyri ſileſcit auris.
Linquantur Phrygij, Catulle, campi.
Niceaque ager vber æſtuoſæ.
Ad claras Aſiæ volemus vrbis.
Iam mens prætrepidans auet vagari.
Iam læti ſtudio pedes vigeſcunt.
O dulces comitum valete cœtus,
Longe quos ſimul à domo profectos.
Diuerſe variæ viæ reportant.

PORCI, *& Socration, duæ ſiniſtræ*
*Piſonis ſcabies, fameſq; * Memmi:*
Vos Veraniolo meo, & Fabullo
Verpus præpoſuit Priapus ille?
Vos conuiuia lauta ſumptuoſe
De die facitis, mei ſodales
Quærunt in triuio vocationes?

MELLITOS *oculos tuos, Iuuenti,*
Si quis me ſinat vſque baſiare,
Vſque ad millia baſiem trecenta,
Nec vnquam ſaturum inde cor futurum eſt:
Non ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtra ſeges oſculationis.

DISERTISSIME *Romuli nepotum,*
Quot ſunt; quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis:
Gratias tibi maximas Catullus

Digitized by Google

Agit peſſimus omnium poëta:
Tanto peſſimus omnium poëta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

HESTERNO, *Licini, die otioſi*
Multum luſimus in meis tabellis,
Vt conuenerat eſſe delicatos.
Scribens verſiculos vterque noſtrum,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per iocum, atque vinum.
Atque illinc abij, tuo lepore
Incenſus, Lucini, facetiiſque,
Vt nec me miſerum cibus iuuaret,
Nec ſomnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Verſarer, cupiens videre lucem,
Vt tecum loquerer ſimulque vt eſſem.
At defeſſa labore membra poſtquam
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc, iucunde, tibi poëma feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem.
Nunc audax, caue, ſis: preceſque noſtras
Oramus, caue deſpuas ocello,
Ne pœnas Nemeſis repoſcat à te.
Eſt vehemens dea, lædere hanc caueto.

ILLE *mi par eſſe deo videtur,*
Ille ſi fas eſt, ſuperare diuos,
Qui ſedens aduerſus identidem te

Spectat,

Digitized by Google

Spectat, & audit
Dulce ridentem miſero quod omnis
Eripit ſenſus mihi: nam ſimul te
Lesbia adſpexi, nihil eſt ſuper mi
* *
Lingua ſed torpet. tenuis ſub artus
Flamma demanat, ſonitu ſuopte
Tintinant aures. gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi moleſtum eſt.
Otio exultas, nimiumque gaudes.
Otium reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

QVID *eſt. Catulle, quid moraris emori?*
Sella in curuli Struma Nonius ſedet:
Per conſulatum peierat Vatinius.
Quid eſt, Catulle, quid moraris emori?

RISI *neſcio quem modo in corona.*
Qui, quum mirifice Vatiniana
Meus crimina Caluus explicaſſet,
Admirans ait hæc, manuſque tollens.
Di magni, ſalaputium diſertum.

OTHONIS *caput oppido puſillum*
Peri, ruſtice. ſemilauta crura,
Subtile, & leue peditum Libonis:
Si non omnia diſplicare vellem.

Digitized by Google

Tibi, & Fuſſitio ſeni recocto.
Iraſcere iterum meis Iambis
Immerentibus, vnice imperator.

ORAMVS, *ſi forte non moleſtum eſt,*
Demonſtres vbi ſunt tua tenebra.
Te campo quaſiuimus minore
Te in circo, te in omnibus libellis.
Te in templo ſuperi Iouis ſacrato,
In Magni ſimul ambulatione:
Fœmellas omnis, amice, prendi.
Quas voltu vidi tamen ſereno,
Has vel te ſic ipſe flagitabam:
Camerium mihi, peßima puella.
Quadam, inquit, nudum ſinum reducens.
En hic in roſeis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos eſt.
Tanto te in faſtu negas, amice.
Dic nobis vbi ſis futurus. ede hoc
Audacter: committe, crede luci.
Num te lacteola tenent puella?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus proiiciet amoris omnis.
Verboſa gaudet Venus loquela.
Vel ſi vis, licet obſeres palatum,
Dum voſtri ſim particeps amoris:
Non cuſtos ſi fingar ille Cretum,
Non ſi Pegaſeo ferar volatu,
Non Ladas ſi ego, pennipeſue Perſeus,

Non

Digitized by Google

Non Rheſi niuea citaq́; biga:
Adde huc plumipedes, volatileſque,
Ventorumq́; ſimul require curſum,
Quos iunctos, Cameri, mihi dicares:
Defeſſus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peruſus
Eſſem, te, mi amice, quaritando.

Orem *ridiculam, Cato, & iocoſam,*
Dignamq́; auribus, & tuo cachinno.
Ride, quicquid amas, Cato Catullum:
Res eſt ridicula, & nimis iocoſa.
Dependi modo populum puellæ
Truſantem. hunc ego, ſi placet Dianæ,
Protelo rigida mea cecidi.

Pvlchre *conuenit improbis cinædis*
Mamurræ pathicoque, Cæſarique,
Nec mirum: maculæ pares vtriſque
Vrbana altera, & illa Formiana,
Impreſſæ reſident, nec eluentur.
Morboſi pariter, gemelli vtrique.
Vno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille magis vorax adulter.
Riuales ſocij puellularum.
Pulchre conuenit improbis cinædis.

Caeli, *Lesbia noſtra, Lesbia illa;*
Illa Lesbia, quam Catullus vnam

Digitized by Google

Plus, quam ſe, atque ſuos amauit omnis:
Nunc in quadruuiis, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

BONONIENSIS *Rufa Rufulum fallat.*
Vxorne Meni, ſæpe quam in ſepulchretis
Vidiſtis ipſo rapere de rogo cœnam,
Quum deuolutum ex igne proſequens panem
Ab ſemiraſo tunderetur vſtore?
Num te leæna montibus Libyſtinis.
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreauit, ac tetra:
Vt ſupplicis vocem in nouiſsimo caſu
Contemtam haberes? ô nimis fero corde.

COLLIS *ô Heliconei*
Cultor, Vraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem ô Hymenæe Hymen,
O Hymen Hymenæe,
Cinge tempora floribus
Suaueolentis amaraci.
Flammeum cape. lætus huc
Huc veni niueo gerens
Luteum pede ſoccum.
Excituſque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus. manu

Pineam

Pineam quate tedam.
Nanque Iulia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Iudicem, bona cum bona
Nubit alite virgo,
Floridis velut enitens
Myrtus Aſia ramulis,
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt humore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Theſpiæ
Rupis Aonios ſpecus,
Lympha quos ſuper inrigat
Frigerans Aganippe.
Ac domum dominam voca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens,
Vt tenax hedera huc, & huc
Arborem implicat errans.
Vos item ſimul integræ
Virgines, quibus aduenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: ô Hymenae Hymen,
Hymen ô Hymenae:
Vt lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus, hanc aditam ferat

Digitized by Google

Dux bona Veneris, boni
Coniugator amoris.
Quis Deus magis ac magis
Eſt petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Cœlitum? ô Hymenæe Hymen,
Hymen ô Hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Inuocat, tibi virgines
Zonula ſoluunt ſinus,
Te timens cupida nouos
Captat aure maritos.
Tu fero iuueni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris è gremio ſuæ
Dedis. ô Hymenæe Hymen,
Hymen ô Hymenæe.
Nil poteſt ſine te Venus
Fama quid bona comprobet,
Commodi capere. at poteſt.
Te volente. quis huic Deo
Compararier auſit?
Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe iungier. at poteſt,
Te volente. quis huic Deo
Compararier auſit?
Quæ tuis careat ſacris
Non queat dare præſides

Terra

Terra finibus. at queat,
Te volente. quis huic deo
Compararier auſit?
Clauſtra pandite ianuæ.
Virgo adeſt. viden, vt faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tardet ingenuus pudor,
Qua tamen magis audiens,
Flet, quod ire neceſſe ſit.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Flere deſine. non tibi
Aurunculeia periculum eſt,
Ne qua fœmina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.
Talis in vario ſolet
Divitis domini hortulo
Stare, flos Hiacynthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Prodeas noua nupta ſis:
(Iam videtur) vt audias
Noſtra verba. (viden? faces
Aureas quatiunt comas.)
Prodeas noua nupta.
Non tuus leuis in mala

Digitized by Google

Deditus vir adultera
Proca, turpia perſequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:
Lenta qui velut aßitas.
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. ſed abit dies,
Prodeas noua nupta.

* *
* *
* *

O cubile, quot (ô nimis
Candido pede Lecti)
Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte quæ media die
Gaudeat. ſed abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tollite, ô pueri, faces,
Flammeum videor venire.
Ite concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Nec diu taceat procax
Feſcenina locutio,
Neu nucis pueris neget
Deſertum domini audiens
Concubinus amorem,

Da

Digitized by Google

Da nucis pueris iners
Concubine. ſatis diu
Luſiſti nucibus. lubet
Iam ſeruire Thalaſio,
Concubine nucis da.
Sordebam tibi villice.
Concubine hodie atque heri.
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. miſer ah miſer
Concubine, nucis da.
Diceris male te à tuis
Vnguentate glabris marite
Abſtinere, ſed abſtine.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Scimus hac tibi, qua licent
Sola cognita: ſed marito
Iſta non eadem licent.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Nupta tu quoque, qua tuus
Vir petet, caue ne neges,
Nec petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
En tibi domus vt potens,
Et beata viri tui,
Qua tibi ſene ſeruiet:
Io Hymen Hymenae io,

Digitized by Google

Io Hymen Hymenae:
Vſque dum tremulum mouens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Raſilemque ſubi forem.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Adſpice imus vt accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Illi non minus, ac tibi
Pectore vritur intimo
Flamma, ſed penite magis.
Io Hymen Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Mitte brachiolum teres,
Prætextate, puellula.
Iam cubile adeant viri.
Io Hymenae io,
Io Hymen Hymenae.
Vos bonæ ſenibus viris
Cognitæ breue fœminæ,
Collocate puellulam.

Digitized by Google

Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Iam licet venias, marite.
Vxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens:
Alba parthenice, velut,
Luteumve papauer.
At, marite, ita me iuuent
Cælites, nihilominus
Polcher es: neque te Venus
Negligit. ſed abit dies:
Perge, ne remorare.
Non diu remoratus es.
Iam venis. bona te Venus
Iuuerit: quoniam palam
Quod cupis, capis, & bonum
Non abſcondis amorem.
*Ille pulueris * erithei*
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui voſtri numerare volet
Multa millia ludi.
Ludite, vt lubet, & breui
Liberos date. non decet
Tam vetus ſine liberis
Nomen eſſe: ſed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus volo paruolus
Matris è gremio ſuæ

Digitized by Google

Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello.
Sit ſuo ſimilis patri
Manlio, & facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſua
Matris iudicet ore.
Talis illius à bona
Matre laus genus approbet.
Qualis vnica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.
Claudite oſtia virgines.
Luſimus ſatis. at boni
Coniuges, bene viuite, &
Munere aſsiduo valentem
Exercete iuuentam.

VESPER adeſt, iuuenes. conſurgite. veſper Olympo
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere iam tempus, iam pingues linquere menſas.
Iam veniet virgo, iam dicetur Hymenæus.
Hymen, ô Hymenæe Hymen ades, o Hymenæe.
Cernitis, innuptæ, iuuenes? conſurgite contra.
Nimirum Eoos oſtendit Noctifer imbres,
Sic certe, viden' vt perniciter exiluere?

*Non

* *Non temere exiluere. canent quo vincere par eſt.**
Hymen ô Hymenae Hymen ades, ô Hymenae.
Non facilis nobis, æquales, palma parata eſt.
Adſpicite, innupta ſecum vt meditata requirant.
Non fruſtra meditantur. habent memorabile quod ſit.
Nos alio mentis alio diuiſimus auris.
Iure igitur vincemur. amat victoria curam.
Quare nũc animos ſaltem committite voſtros
Dicere iam incipient, iam reſpondere decebit:
Hymen, ô Hymenae Hymen ades, ô Hymenae.
Heſpere, qui cælo fertur crudelior ignis?
Qui datam poſſis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam.
Et iuueni ardenti caſtam donare puellam?
Quid faciant hoſtes capta crudelius vrbe?
Hymen, ô Hymenae Hymen ades, ô Hymenae.
Veſpere, qui cælo lucet iucundior ignis?
Qui deſponſa tua firmes connubia flamma?
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec iunxere prius, quam ſe tuus extulit ardor.
Quid datur à diuis felici optatius hora?
Hymen, ô Hymenae Hymen ades, ô Hymenae.
Heſperus è nobis, æquales, abſtulit vnam.

Nanque tuo aduentu vigilat cuſtodia ſemper.
Nocte latent fures, quos idem ſæpe reuertens
Heſpere mutato comprendis nomine eoſdem:
At lubet innuptis ficto te carpere queſtu.
Quid tum ſi carpunt tacita quem mente requirunt?
Hymen, ô Hymenæe Hymen ades, ô Hymenæe.
Vt flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat imber:
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ,
Idem quum tenui carptus defloruit vngui.
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ:
Sic virgo dum intacta manet, tum cara ſuis. ſed
Quum caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen, ô Hymenæe Hymen ades, ô Hymenæe.
Vt vidua in nudo vitis quæ naſcitur aruo,
Nunquam ſe extollit, nunquam mitem educat vuam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere iuuenci.

At

At ſi forte eadem eſt vlmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta ſeneſcit,
Quũ par connubiũ maturo tempore adepta eſt,
Cara viro magis, & minus eſt inuiſa parenti.
At tu ne pugna cum tali coniuge virgo.
Nõ æquum eſt pugnare, pater quoi tradidit ipſe.
Ipſe pater cũ matre, quibus parere neceſſe eſt.
Virginitas non tota tua eſt. ex parte parentum eſt.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri.
Tertia ſola tua eſt: noli pugnare duobus,
Qui genero ſua iura ſimul cum dote dederunt.
Hymen, ô Hymenæe Hymen eades, ô Hymenæe.

SVPER *alta vectus Atys celeri rate maria*
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adijtque opaca ſyluis redimita loca deæ:
Stimulatus vbi furenti rabie, vagus animi
Deuoluit illa acuta ſibi pondera ſilice.
Itaque vt relicta ſenſit ſibi membra ſine viro:
Et iam recente terra ſola ſanguine maculans,
Niueis citata cœpit manibus leue tympanum.
Tympanum, tubam, Cybelle, tua, mater, initia:
Quatienſque terga tauri teneris caua digitis,
Canere hoc ſuis adorta eſt tremelũda comitibus;

Digitized by Google

Agite ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora ſimul,
Simul ite Dindymenæ dominæ vaga pecora.
Aliena quæ petentes, velut exules, loca
Sectam meam executæ, duce me, mihi comites
Rapidum ſalum tuliſtis, truculentáque pelagi,
Et corpus euiraſtis Veneris nimio odio.
Hilarate excitatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat. ſimul ite: ſequimini
Phrygiam ad domum, Cybelles Phrygia ad nemora deæ,
Vbi cymbalum ſonat vox, vbi tympana reboant,
Tibicen vbi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita Mænades vi iaciunt hederigeræ,
Vbi ſacra ſancta acutis vlulatibus agitant,
Vbi ſueuit illa diua volitare vaga cohors.
Quo nos decet citatis celerare tripudijs.
Simul hæc comitatibus Atys cecinit noua mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus vlulat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda ſimul anhelans vaga vadit animo egens
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux,
Veluti iuuenca vitans onus indomita iugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ pede propero.
Itaque Vt domum Cybelles tetigere laſſulæ,
Nimio è labore ſomnum capiunt ſine Cerere.
Piger his labante langore oculos ſopor operit.
Abit

Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed vbi oris aurei ſol radiantibus oculis
Luſtrauit. æthera album, ſola dura, mare ferum:
Pepulitque noctis vmbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abijt.
Trepidantem eum recepit dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rabida ſine rabie
Simul ipſa pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit ſine queis, vbique foret,
Animo æſtuante rurſum reditum ad vada retulit.
Ibi maria vaſta viſens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocata voce eſt ita mœſta miſeriter:
Patria ô mea creatrix, patria ô mea genetrix,
Ego quam relinquens, dominos vt herifugæ
Famuli ſolent, ad Ida tetuli nemora pedem:
Vt apud (miſer) ferarum gelida ſtabula forem,
Et vt omnia earum adirem furibunda latibula:
Vbi nam, aut quibus locis te poſitam, patria,
rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breue tempus animus eſt.
Egone à mea remota hac ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaſtra, ſtadio, & gymnaſiis?
Miſer ah miſer querendum eſt etiam atque etiam
anime.
Quod enim genus figuræ eſt, ego non quod habuerim?
Ego puber, ego adoleſcens, ego ephœbus, ego puer,

Ego gymnaſij fui flos, ego eram decus olei.
Mihi ianuæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum vbi eſſet orto mihi ſole cubiculum.
Egone deûm miniſtra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir ſterilis ero?
Ego viridis algida Idæ niue amicta loca colam?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus:
Vbi cerua ſiluicultrix, vbi aper nemoriuagus?
Iam iam dolet, quod egi, iam iamque pœnitet.
Roſeis vt hui labellis palans ſonitus abijt,
Ibi iuncta iuga reſoluens Cybele leonibus,
Geminas eorum ad auris noua nunciat ferens,
Læuumque pecoris hoſtem ſtimulans ita loquitur:
Agedum inquit, age ferox, i, face vt hinc furo-
bus.
Face vt hinc furoris ictu reditũ in nemora ferat,
Mea liber ab nimis quis fugere imperia cupit.
Age, cade terga cauda: tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox toroſa ceruice quate iubam.
Ait hæc minax Cybele religatque iuga manu,
Ferus ipſe ſeſe adhortans rapidũ incitat animum:
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At vbi vltima albicantis loca litoris adijt,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi:
Facit impetum. ille demens fugit in nemora fera.
Ibi ſemper omne vitæ ſpatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybele, Didymi, dea, domina.

Procul

Procul à me tuus ſit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

PELIACO *quondam prognata vertice pinus*
Dicuntur liquidas Neptuni naſſe per vndas
Phaſidos ad fluctus, & finis Æetaos:
Quum lati iuuenes Argiua robora pubis
Auratam optantes Colchis auertere pellem
Auſi ſunt vada ſalſa cita decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diua quibus retinens in ſummis vrbibus arce
Ipſa leui fecit volitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexa texta carina.
Illa rudem curſu prima imbuit Amphitriten.
Quæ ſimulac roſtro ventoſum proſcidit æquor,
Totaque remigio ſpumis incanuit vnda,
Emerſere feri candenti e gurgite vultus
Æquoreæ monſtrum Nereides admirantes,
Illaque, atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantis è gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incenſus fertur amore,
Tum Thetis humanos non deſpexit hymenæos,
Tum Thetidi pater ipſe iugandum Pelea ſenſit.
O nimis optato ſæclorum tempore nati
Heroes ſaluete, deum genus, ô bona mater:
Vos ego ſæpe meos vos carmine compellabo;
Teque adeo eximiæ tædis felicibus aucte
Theſſaliæ columen Peleu, quos Iuppiter ipſe

Ipſe ſuos diuûm genitor conceßit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene ſuam Tethys conceßit ducere neptem?
Oceanuſq; mari totum qui amplectitur orbem?
Quæ ſimul optatæ finito tempore luces
Aduenere domum conuentu tota frequentat
Theſſalia, oppletur lætanti regia cœtu.
Dona ferunt: præ ſe declarant gaudia vultu.
Deſeritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Graiugenaſq; domos, ac mœnia Lariſſæa,
Pharſalon coeunt, Pharſalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, molleſcunt colla iuuencis.
Non humilis curuis purgatur vinea raſtris.
Non glebam prono conuellit vomere taurus.
Non falx attenuat frondatorum arboris vmbram.
Squalida deſertis robigo infertur aratris,
Ipſius at ſedes, quacunque opulenta receßit
Regia, fulgenti ſplendent auro, atque argento.
Candet ebur ſoliis, collucent pocula menſæ,
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Poluinar vero diuina geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roſeo conchilis purpura fuco.
Hæc veſtis priſcis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Nanque fluent ſono proſpectans litore Dia
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur
Indomitus in corde gerens Ariadna furores.
*Necdum etiam, ſeſeq; ſui cui * credet.*

Vtpote

Vtpote fallici quæ tum primum excita ſomno
Deſertam in ſola miſeram ſe cernit arena.
Immemor at iuuenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventoſæ linquens promiſſa procellæ,
Quem procul ex alga mœſtis Minois ocellis.
Saxea vt effigies bacchantis proſpicit Euœ,
Proſpicit. & magnis curarum fluctuat vndis,
Non flauo retinens ſubtilem vertice mitram,
Non contecta leui velatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio lactantis vincta papillas:
Omnia quæ toto delapſa è corpore paßim
Ipſius ante pedes fluctus ſalis allidebat.
Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantes amictus.
Illa vicem curans, toto te pectore, Theſeu,
Toto animo, tota prodebat perdita mente.
Ah miſeram aßiduis quam luctibus externauit
Spinoſas Erycina ſerens in pectore curas.
Illa tempeſtate ferox & tempore Theſeus
Egreſſus curuis è litoribus Piræi
Attigit iniuſti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peſte coactam.
Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes ſimul & decus innuptarum.
Cecropiam ſolitam eſſe dapem dare Minotauro.
Queis anguſta malis quum mœnia vexarentur,
Ipſe ſuum Theſeus pro caris corpus Athenis
Proiicere optauit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ nefunera portarentur.

D

Atque ita naue leui nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, ſedeſq́ʒ ſuperbas.
Hunc ſimulac cupido conſpexit lumine virgo
Regia, quam ſuauis expirans caſtus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Qualis Eurotæ progignunt flumina myrtus,
Aurave diſtinctos educit verna colores:
Non, prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarſit tota medullis,
Heu miſere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia miſces,
Quæq́ʒ regis Golgos, quæq́ʒ Idalium frondoſum,
Qualibus incenſam iactaſtis mente puellam
Fluctibus, in flauo ſæpe hoſpite ſuſpirantem?
Quantos illa tulit languenti corde timores?
Quantum ſæpe magis fulgore expalluit auri?
Quum ſæuum cupiens contra contendere mon-
ſtrum,
Aut mortē oppeteret Theſeus, aut præmia laudis.
Non ingrata, tamen fruſtra, munuſcula diuis
Promittens, tacito ſuſpendit vota labello.
Nam velut in ſummo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram ſudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, lateq́ʒ & comminus obuia frangens:
Sic domito ſæuum proſternit corpore Theſeus
Nequicquam vanis iactantem cornua ventis

Inde

Digitized by Google

Inde pedem ſoſpes multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui veſtigia filo,
Ne labyrintheis flexibus egredientem
Tecti fruſtraretur inobſeruabilis error.
Sed quid ego à primo digreſſus carmine, plura
Commemorem? vt linquens genitoris filia voltum,
Vt conſanguineæ complexum, vt denique matris,
Quæ miſera ingrata deperdita leta*
Omnibus his Theſei dulcem præoptarit amorem?
Aut vt vecta ratis ſpumoſa ad litora Diæ?
Aut vt eam triſti deuictam lumina ſomno
Liquerit immemori diſcedens pectore coniunx?
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarificas imo fudiſſe è pectore voces.
Aut tum præruptos triſtem conſcendere montis,
Vnde aciem in pelagi vaſtos protenderet æſtus:
Tum tremuli ſalis aduerſas procurrere in vndas
Mollia nudatæ tollentem tegmina ſuræ:
Atque hæc extremis mœſtam dixiſſe querelis,
Frigidulos vdo ſingultus ore cientem:
Siccine me patriis abuectam, perfide, ab oris,
Perfide deſerto liquiſti in litore Theſeu?
Siccine diſcedens neglecto numine diuum
Immemor ah deuota domum periuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Conſilium? tibi nulla fuit clementia præſto,
Immite vt noſtri vellet miſereſcere pectus?
At non hæc quondam nobis promiſſa dediſti
Voce: mihi non hoc miſeræ ſperare iubebas:

Sed connubia læta, ſed optatos hymenæos:
Quæ cuncta aërij diſcerpunt irrita venti.
Tum iam nulla viro iuranti fœmina credat,
Nulla viri ſperet ſermones eſſe fideles:
Qui, dum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci,
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
Sed ſimul ac cupidæ mentis ſatiata libido eſt,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio verſantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere creui,
Quam tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſem.
Pro quo dilaceranda feris dabor alitibuſque
Præda, neq; iniecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit ſola ſub rupe leæna?
Quod mare conceptum ſpumantibus expuit vndis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla vorax, quæ vaſta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
Sæua quod horrebas priſci præcepta parentis:
Attamen in voſtras potuiſti ducere ſedes,
Quæ tibi iucundo famularer ſerua labore,
Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis,
Purpureave tuum conſternens veſte cubile.
Sed quid ego ignaris ne quicquam conqueror auris,
Externata malo, quæ nullis ſenſibus auctæ
Nec miſſas audire queunt, nec reddere voces?
Illa

Ille autem prope iam mediis verſatur in vndis,
Nec quiſquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis inſultans extremo tempcre ſæua
Fors etiam noſtris inuidit queſtubus auris.
Iuppiter omnipotens vtinam ne tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent littora puppes:
Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro
Perfidus in Cretam religaſſet nauita funem:
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Conſilia in noſtris requieſcet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar?
Iſthmon, eoſne petam montis, ah gurgite lato
Diſcernens pontum truculentum vbi diuidit æquor?
An patris auxilium ſperem, quemne ipſa reliqui
Reſperſum iuuenem fraterna cæde ſecuta?
Coniugis an fido conſoler memet amore,
Quine fugit lentos incuruans gurgite remos?
Præterea nullo litus, ſola inſula, tecto.
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus vnis.
Nulla fuga ratio, nulla ſpes, omnia muta,
Omnia ſunt deſerta, oſtentant omnia letum.
Non tamen ante mihi langueſcent lumina morte,
Nec prius à feſſo ſecedent corpore ſenſus:
Quam iuſtam à diuis expoſcam prodita multam,
Cæleſtumque fidem poſtrema comprecer hora.
Quare facta virum multantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo

Digitized by Google

Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc aduentate, meas audite querelas,
Quas ego, væ miſera, extremis proferre medullis,
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam vere naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum vaneſcere luctum:
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,
Tali mente, dea, funeſtet ſeq; ſuosq;.
Has poſtquam mœſto profudit pectore voces,
Supplicium ſæuis expoſcens anxia factis:
Annuit inuicto cæleſtum numine rector.
Quo tunc & tellus, atq; horrida contremuerunt
Æquora, concuſsitq; micantia ſidera mundus.
Ipſe autem cæca mentem caligine, Theſeus
Conſitus oblito dimiſit pectore cuncta,
Quæ mandata prius conſtanti mente tenebat:
Dulcia nec mœſto ſuſtollens ſigna parenti,
Soſpitem, & ereptum ſe oſtendit viſere portum,
Namque ferunt, olim claſsi quum mœnia diua
Linquentem gnatum ventis concrederet Ægeus,
Talia complexum iuueni mandata dediſſe:
Gnate mihi longa iucundior vnice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere caſus.
Reddite in extrema nuper mihi fine ſenecta:
Quando quidem fortuna mea, ac tua feruida vir-
tus
Eripit inuito mihi te, quoi languida nondum
Lumina ſunt gnati cara ſaturata figura:
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,

Nec

Nec te ferre ſinam Fortunæ ſigna ſecundæ.
Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atq; infuſo puluere fœdans,
Inde infecta vago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros vt luctus, noſtræq; incendia mentis,
Carbaſus obſcura dicat ferrugine Hibera.
Quod tibi ſi ſancti conceſſerit incola Itoni,
Quæ noſtrum genus, ac ſedes defendere fretis
Annuit, vt tauri reſpargas ſanguine dextram:
Tum vero facito, vt memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata, nec vlla obliteret ætas.
Vt ſimul ac noſtros inuiſent lumina collis,
Funeſtam antennæ deponant vndiq; veſtem,
Candidaq; intorti ſuſtollant vela rudentes:
Quam primum cernens vt læta gaudia mente
Agnoſcam, quum te reducem ætas proſpera ſiſtet.
Hæc mandata prius conſtanti mente tenentem
Thesea, ceu pulſæ ventorum flamine nubes
Aërium niuei montis, liquere, cacumen.
At pater, vt ſumma proſpectum ex arte petebat,
Anxia in aßiduos abſumens lumina fletus:
Quum primum inflati conſpexit lintea veli,
Præcipitem ſeſe ſcopulorum è vertice iecit,
Amiſſum credens immiti Thesea fato.
Sic funeſta domus ingreſſus tecta paterna
Morte ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipſe recepit.
Quæ tamen adſpectans cedentem mœſta carinam

Digitized by Google

Multiplices animo voluebat ſaucia curas.
At parte ea alia florens volitabat Iacchus,
Cum thyaſo Satyrorum, & Nyſigenis Silenis,
Te quærens, Ariadna, tuoque incenſus amore:
Qui tum alacres paßim lymphata mente furebant,
Euoë bacchantes. euoë capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos.
Pars è diuolſo raptabant membra iuuenco.
Pars ſe tortis ſerpentibus incingebant.
Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani.
Plangebant aliæ proceris tympana palmis,
Aut tereti tenuis tinnitus ære ciebant.
Multis rauciſonos efflabant cornua bombos,
Barbaraque horribili ſtridebat tibia cantu.
Talibus amplifice veſtis decorata figuris
Puluinar complexa ſuo velabat amictu.
Quæ poſtquam cupide ſpectando Theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere diuis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus procliuas incitat vndas
Aurora exoriente vagi ſub lumina ſolis:
Quæ tarde primum clementi flamine pulſæ
Procedunt, leni reſonant plangore cachinni:
Poſt vento creſcente, magis magis increbreſcunt,
Purpureaque procul nantes à luce refulgent:
Sic tum veſtibuli linquentes regia tecta
A ſe quiſque vago paßim pede diſcedebant.

Quorum

Quorum poſt abitum, princeps è vertice Pelij
Aduenit Chiron portans ſilueſtria dona.
Nã quotcunq; ferunt campi, quos Theſſala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis vndas
Aura parit floris tepidi facunda Fauoni,
Hos indiſtinctis plexos tulit ipſe corollis,
Queis permulſa domus iucundo riſit odore.
Confeſtim Pencos adeſt. viridantia Tempe.
Tempe, qua ſilua cingunt ſuper impudentes,
Minyaſin linquens Doris celebranda choreis,
Crancna eriſonámque tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras ſtipite laurus,
Non ſine nutanti platano fletaque ſorore
Flammati Phaëthontis, & aëria cupreſſu.
Hac circum ſedes late contexta locauit,
Veſtibulum vt molli velatum fronde vireret.
Poſt hunc conſequitur ſolerti corde Prometheus
Extenuata gerens veteris veſtigia pœna:
Quam quondam ſilici reſtrictus membra catena
Perſoluit, pendens verticibus præruptis.
Inde pater diuum ſancta cum coniuge, natiſq;
Aduenit cælo, te ſolum Phœbe relinquens,
Vnigenamq; ſimul cultricem montibus hydri
Palea nam tecum pariter ſoror aſpernata eſt,
Nec Theotidis tedas voluit celebrare iugalis
Qui poſtquam niueos flexerunt ſedibus artus,
Large multiplici conſtructa ſunt dape menſa,
Quum interea infirmo quatientes corpora motu
Veridicos Parca cœperunt edere cantus.

Digitized by Google

His corpus tremulum complectens vndiq; veſtis
Candida purpurea Tyrios intexerat ora.
At roſeo niuea reſidebant vertice vitta,
Æternumq́; manus carpebant rite laborem,
Laua colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leniter deducens fila ſupinis
Formabat digitis: tum prono in pollice torquens
Libratum tereti verſabat turbine fuſum:
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens:
Laneaque aridulis hærebant morſa labellis,
Quæ prius in leni fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.
Hæ tum clariſona pellentes vellera voce
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas:
O Decus eximium, magnis virtutibus augens,
Emathiæ columen Peleu, clariſſime nato:
Accipe, quod læta tibi pandunt luce ſorores,
Veridicum oraclum. ſed vos, quæ fata ſequuntur.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Adueniet tibi iam portans optata maritis
Heſperus. adueniet fauſto cum ſidere coniunx,
Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languidulosq́; paret tecum coniungere ſomnos,
Leuia ſubſternens robuſto bracchia collo.

Currite

Currite ducentes ſubtemina, Currite fuſi.
Naſcetur vobis expers terroris Achilles,
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus:
Qui perſæpe vago victor certamine curſus
Flammea præuortet celeris veſtigia ceruæ.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illi quiſquam bello ſe conferet heros,
Quum Phrygij Teucro manabunt ſanguine riui:
Troicaq́ obſidens longinquo mœnia bello
Periuri Pelopis vaſtabit tertius heres.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Illius egregias virtutes, claraq́ facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Quum cinere incanos ſoluent à vertice crinis,
Putridaq́ infirmis variabunt pectora palmis,
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Namque velut denſas praſternens cultor ariſtas
Sole ſub ardenti flauentia demetit arua:
Troiugenum infeſto proſternet corpora ferro.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Teſtis erit magnis virtutibus vnda Scamandri,
Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto:
Quoius iter caſis anguſtans corporum aceruis
Alta tepefaciet permiſta flumina cæde.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Deniq́ teſtis erit morti quoq́ reddita præda:
Quum teres excelſo coaceruatum aggere buſtum

Excipiet niueos perculſa virginis artus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nam ſimulac feſsis dederit fors copiam Achiuis
Vrbis Dardaniæ Neptunia ſoluere vincla:
Alta Polyxenia madefient cæde ſepulchra.
Quæ velut ancipiti ſuccumbens victima ferro
Proiiciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Quare agite optatos animi coniungite amores,
Accipiat coniunx felici fœdere diuam.
Dedatur cupido iam dudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illam nutrix orienti luce reuiſens
Heſterno collum poterit circundare filo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ
Secubitu caros mittet ſperare nepotes.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Talia præfantes quondam felicia Pelei
Carmina diuino cecinerunt omine Parcæ.
Præſentes namque ante domos inuiſere caſtas
Sæpius, & ſeſe mortali oſtendere cœtu
Cælicolæ nondum ſpreta pietate ſolebant.
Sæpe pater diuum in templo fulgente reuiſens,
Annua dum feſtis veniſſent ſacra diebus,
Conſpexit terra centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnaſi vertice ſummo
Thyadas effuſis euantis crinibus egit:

Quum

Quum Delphi tota certatim vrbe ruentes
Acciperent læto diuum fumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mauors,
Aut rapidi Tritonis Hera, aut Rhamnuſia virgo
Armatas hominum eſt præſens hortata cateruas.
Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando,
Iuſtitiamq́ omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno ſanguine fratres:
Deſtitit extinctos natus lugere parenteis:
Optauit genitor primæui funera nati,
Liber vt innuptæ potiretur flore nouercæ:
Ignaro mater ſubſternens ſe impia nato
Impia non verita eſt diuos ſcelerare parentes,
Omnia fanda, nefanda malo permiſta furore
Iuſtificam nobis mentem auertere deorum.
Quare nec tales dignantur viſere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro.

ETSI me adſiduo confectum cura dolore
Seuocat à doctis, Ortale, virginibus:
Nec potis eſt dulcis Muſarum expenere fœtus
Mens animi: tantis fluctuat ipſa malis.
Namq́ mei nuper Lethæo gurgite fratris
Pallidulum manans alluit vnda pedem,
Troia Rhœteo quem ſubter littore tellus
Ereptum noſtris obterit ex oculis

* * * *

Digitized by Google

Nunquam ego te vita frater amabilior
Aſpiciam poſthac?at certe ſemper amabo,
Semper mœſta tua carmina morte legam:
Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris
Daulias abſumti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus, Ortale, mitto
Hæc excerpta tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
Effluxiſſe meo forte putes animo:
Vt miſſum ſponſi furtiuo munere malum.
Procurrit caſto virginis è gremio,
Quod miſeræ oblitæ molli ſub veſte locatum,
Dum aduentu matris proſilit, excutitur,
Atque illud prono præceps agitur decurſu.
Huic manat triſti conſcius ore rubor.

OMNIA qui magni diſpexit lumina mundi,
Qui ſtellarum ortus comperit, atque obitus:
Flammeus vt rapidi ſolis nitor obſcuretur
Vt cedant certis ſidera temporibus,
Vt Triuiam furtim ſub Latmia ſaxa relegans
Dulcis amor gyro deuocet aërio:
Idem me ille Conon cœleſti lumine vidit
E Bereniceo vertice cæſariem
Fulgentem clare: quam multis illa deorum
Leuia protendens brachia pollicita eſt.
Qua rex tempeſtate nouo auctus Hymenæo
Vaſtatum fines iuerat Aſſyrios
Dulcia nocturnæ portans veſtigia rixæ,

Digitized by Google

Quam de virgineis geſſerat exuuiis.
Eſt ne nouis nuptis odio Venus? anne parentum
Fruſtrantur falſis gaudia lacrimulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non ita me diui, vera gemunt, iuuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Inuiſente nouo prælia torua viro.
At tu non orbum luxti deſerta cubile,
Sed fratris cari flebile diſcidium:
Quum penitus mœſtas exedit cura medullas.
Vt tibi tunc toto pectore ſollicitæ
Senſibus ereptis mens excidit? atqui ego certe
Cognoram à parua virgine magnanimam.
Anne bonũ oblita es facinus, quod regiũ adepta es
Coniugium? quod non fortior auſit alis?
Sed tum mœſta virum mittẽs, quæ verba locuta es?
Iuppiter, vt triſti lumina ſæpe manu.
Quis te mutauit tantus deus? an quod amanteis
Non longe à caro corpore abeſſe volunt?
At quæ ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge diuis
Non ſine taurino ſanguine pollicita es,
Si reditum retuliſſet is, aut in tempore longo
Captam Aſiam Ægypti finibus adiiceret?
Queis ego pro factis cæleſti reddita cœtu
Priſtina vota nouo munere diſſoluo.
Inuita, ô regina, tuo de vertice ceſſi,
Inuita. adiuro teq́; tuumq́; caput
Digna ferat quod ſi quis inaniter adiurarit.
Sed qui ſe ferro poſtulet eſſe parem?

Ille quoque euerſus mons eſt, quẽ maximum in oris
Progenies Phthia clara ſuperuehitur:
Quum Medi properare nouum mare: quumq; iuuentus
Per medium claſsi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
*Iuppiter, vt * ... omne genus pereat.*
Et qui principio ſub terra querere venas
Inſtitit, ac ferri frangere duritiem.
Abrupta paulo ante coma mea fata ſorores
Lugebant, quum ſe Memnonis Æthiopis
Vnigena impellens nutantibus aëra pennis
Obtulit Arſinoës Chlorides ales equus
Iſque per ætherias me tollens àduolat vmbras,
Et Veneris caſto conlocat in gremio.
Ipſa ſuum Zephyritis eo famulum legarat,
Gnata Canopiis incola litoribus
Ludit vbi, vario ne ſolum in lumine cæli
Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret: ſed nos quoque fulgeremus
Deuotæ flaui verticis exuuia,
Viuidulo à flatu cedentem ad templa dum me
Sidus in antiquis diua nouum poſuit.
Virginis & ſæui contingens namque leonis
Lumina, Caliſto iuſta Lycaonida,
Vertor in occaſum tardum dux ante Booten,
Qui vix ſero alto mergitur Oceano.
Sed quanquam me nocte premunt veſtigia diuũ,
Luce autem cana Tethyÿ reſtituor:

(Pace

(Pace tua fari hac liceat Rhamnuſia virgo:
Nanque ego non vllo vera timore tegam,
Non ſi me infeſtis diſcerpant ſidera dictis,
Condita quin veri pectoris euoluam)
Non his tam lator rebus, quam me abfore ſemper
Abfore mea domina vertice diſcrucior.
Quicum ego, quum virgo quondam fuit, omnibus expers
Vnguentis, vna millia multa bibi.
Nunc vos, optato qua iunxit lumine tada
Non poſt vnanimis, corpora, coniugibus:
Tradite nudantes reiecta veſte papillas,
Qua iucunda mihi munera libet onyx:
Veſter onyx, caſto petitis qua iura cubili.
Sed qua ſe impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona leuis bibat inrita poluis.
Nanq; ego ab indignis pramia nulla peto.
Sed magis, ô nupta, ſemper concordia voſtras,
Semper amor ſedis incolat adſiduus,
Tu vero regina, tuens quum ſidera diuam
Placabis feſtis luminibus Venerem:
Sanguinis expertem non ſiueris eſſe tuam me,
Sed potius largis adfice muneribus.
Sidera quur iterent? vtinam coma regia fiam,
Proximus Hydrochos fulgeret Oarion,

O DVLCI *iucunda viro, iucunda parenti,*
Salue, teq; bona Iuppiter auctet ope
Ianua: quam Balbo dicunt ſeruiſſe benigne

Olim, quam ſedis ipſe ſenex tenuit:
Quámque ferunt rurſus voto ſeruiſſe maligno,
Poſtquam es porrecto facta marita ſene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deſeruiſſe fidem.
Non, ita Cæcilio placeam, quoi tradita nunc ſum,
Culpa mea eſt, quanquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatũ à me quiſquã pote dicere quidquã.
Verum iſti populo nania, Quinte, facit:
Qui quacunque aliquid reperitur non bene factũ,
Ad me omnes clamant: Ianua culpa tua eſt,
Non iſtuc ſatis eſt uno te dicere verbo:
Sed facere, ut quiuis ſentiat, & videat.
Quid poßis, nemo quarit, nec ſcire laborat.
Nos volumus vobis dicere. ne dubita.
Primum igitur virgo quod fertur tradita nobis,
Falſum eſt. non qui illam vir prior attigerit,
Languidior tenera quoi pendens ſicula beta
Nunquam ſe mediam ſuſtulit ad tunicam.
Sed pater ille ſui nati violaſſe cubile
Dicitur, & miſeram conſceleraſſe domum:
Siue quod impia mens caco flagrabat amore:
Seu quod iners ſterili ſemine natus erat.
Et quarendum unde unde foret neruoſius illud,
Quod poſſet zonam ſoluere virgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui gnati minxerit in gremium.
At qui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere,
Brixia Chinea ſuppoſita ſpecula:

Flauus

Flauus quam molli percurrit flumine Mela:
Brixia Veronæ mater amata meæ:
Sed de Poſthumio, & Corneli narrat amore:
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis, Qui tu iſthæc, Ianua, noſti,
Quoi nunquam domini limine abeſſe licet,
Nec populum auſcultare: ſed huic ſuffixa tigillo
Tantum operire ſoles, aut aperire domum?
Sæpe illam audiui furtiua voce loquentem
Solam conſciolis hæc ſua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus: vt pote quæ mi
Speraret nec linguam eſſe, nec auriculam.
Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.
Longus homo eſt, magnas quoi lites intulit olim
Falſum mendaci ventre puerperium.

QVOD *mihi fortuna, caſuq́; oppreſſus acerbo,*
Conſcriptum hoc lacrimis mittis epiſtolium:
Naufragum vt eiectum ſpumantibus æquoris vndis.
Subleuem, & à mortis limine reſtituam:
Quē neque ſancta Venus molli requieſcere ſomno
Deſertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec veterum dulci ſcriptorum carmine Muſæ
Oblectant, quum mens anxia peruigilet:
Id gratum eſt mihi, me quoniā tibi dicis amicū:
Muneráque & Muſarū hinc petis, & Veneris.
Sed, tibi ne mea ſint ignota incommoda, Manli,

Neu me odiſſe putes hoſpitis officium:
Accipe queis merſer fortuna fluctibus ipſe,
Ne amplius à miſero dona beata petas.
Tempore quo primũ veſtis mihi tradita pura eſt,
Iucundum quum ætas florida ver ageret:
Multa ſatis luſi. non eſt dea neſcia noſtri,
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.
Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
Abſcidit. ô miſero frater adempte mihi.
Tu mea, tu moriens fregiſti commoda frater.
Tecum vna tota eſt noſtra ſepulta domus.
Omnia tecum vna perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quoius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc ſtudia, atque omnis delicias animi.
Quare, quod ſcribis Veronæ turpe Catullo
Eſſe: quod hic quiſquis de meliore nota
Frigida deſerto tepefecit membra cubili:
Id, Manli non eſt turpe: magis miſerum eſt.
Ignoſces igitur, ſi, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nã quod ſcriptorũ non magna eſt copia apud me,
Hoc fit, quod Romæ viuimus. illa domus,
Illa mihi ſedes, illic mea carpitur ætas:
Huc vna ex multis capſula me ſequitur.
Quod quũ ita ſit, nolim ſtatuas me mẽte maligna
Id facere, aut animo non ſatis ingenuo:
Quod tibi non vtriuſque petiti copia facta eſt:
Vltro ego deferrem, copia ſi qua foret.

Non

Non poſſum reticere, dea, qua me Allius in re
Iuuerit, aut quantis iuuerit officiis:
Ne fugiens ſaclis obliuiſcentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat ſtudium.
Sed dicam vobis. vos porro dicite multis
Millibus: & facite hæc charta loquatur anus.
* *
Noteſcatque magis mortuus, atq; magis:
Ne tenuem texens ſublimis aranea telam
In deſerto Allij nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathuſia curam,
Scitis, & in quo me corruerit genere:
Quũ tantũ arderem, quantum Trinacria rupes.
Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis.
Mœſta neque aſſiduo tabeſcere lumina fletu
Ceſſarent, triſtique imbre madere genæ:
Qualis in aerij pollucens vertice montis
Riuus, muſcoſo proſilit e lapide.
Qui quum de prima præceps eſt valle volutus,
Per medium denſi tranſit iter populi,
Dulce viatori, laſſo in ſudore leuamen,
Quum grauis exuſtos æſtus hiulcat agros.
Ac velut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius aſpirans aura ſecunda venit,
Iam prece Pollucis, iam Caſtoris implorata:
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is laxum lato patefecit limite campum,
Iſque domum nobis, iſque dedit dominam:

Digitized by Google

Ad quam communes exerceremus amores.
Quo mea ſe molli candida diua pede
Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
Innixa, arguta conſtituit ſolea:
Coniugis vt quondam flagrans aduenit amore,
Proteſilaeam Laodamia domum
Inceptam fruſtra, nondum quum ſanguine ſacro
Hoſtia cæleſtis pacificaſſet heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnuſia virgo,
Quam temere inuitis ſuſcipiatur heris.
Quam ieiuna pium deſideret ara cruorem,
Docta eſt amiſſo Laodamia viro
Coniugis ante coacta naui dimittere collum,
Quam veniens vna atque altera rurſus hyems
Noctibus in longis auidum ſaturaſſet amorem,
Poſſet vt abrupto viuere coniugio.
Quod ſcibant Parcæ non longo tempore abeſſe,
Si miles muros iſſet ad Iliacos.
Nam tum Helenæ raptu primores Argiuorum
Cœperat ad ſeſe Troia ciere viros:
Troia nefas, commune ſepulchrũ Aſiæ, Europæq́;,
Troia virum, & virtutũ omnium acerba cinis.
Quæ (ve te) noſtro letum miſerabile fratri
Attulit. hei miſero frater adempte mihi.
Hei miſero fratri iucundum lumen ademtum,
Tecum vna tota eſt noſtra ſepulta domus.
Omnia tecum vna perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota ſepulchra,

Nec

Nec prope cognatos compoſitum cineres,
Sed Troia obſcœna, Troia infelice ſepultum
Detinet extremo tetra aliena ſolo.
Ad quam tum properans fertur undique pubes
Græca penetralis, deſeruiſſe focos:
Ne Paris abducta gauiſus libera mœcha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum caſu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum eſt vita dulcius, atque anima
Coniugium tanto te abſorbens vortice amoris
Æſtus in abruptum detulerat barathrum:
Quale ferunt Graij Pheneum prope Cylleneum
Siccari è mulſa pingue palude ſolum.
Quod quondam cæſis montis fodiſſe medullis
Audet falſiparens Amphitryoniades:
Tempore quo certa Stymphalia monſtra ſagitta
Perculit, imperio deterioris heri:
Pluribus ut cæli tereretur ianua diuis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo;
Quod diuum domitum ferre iugum docuit,
Nam neque tam carum confecto ætate parenti
Vna caput ſeri nata nepotis alit:
Qui quum diuitijs vix tandem inuentus auitis
Nomen teſtatas intulit in tabulas,
Impia deriſi gentilis gaudia tollens
Suſcitat ab cano volturium capiti.
Nec tantum niueo gauiſa eſt vlla columbi
Compar, quæ multo dicitur improbius

Oſcula mordenti ſemper decerpere roſtro,
  Quanquam præcipue multiuola eſt mulier.
Sed tu olim magnos viciſti ſola furores,
  Vt ſemel es flauo conciliata viro.
Aut nihil aut paulo quoi tum concedere digna
  Lux mea ſe noſtrum contulit in gremium.
Quam circum curſans hinc illinc ſæpe Cupido
  Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen etſi vno non eſt contenta Catullo,
  Rara verecundæ furta feremus heræ:
Ne nimium ſimus ſtultorum more moleſti.
  Sæpe etiam Iuno maxima cælicolum
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
  Noſcens omniuoli plurima furta Iouis:
Atqui nec diuis homines componier, æquum eſt,
  Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
  Fragrantem Aſſyrio venit odore domum:
Sed furtiua dedit mira minuſcula nocte
  Ipſius ex ipſo dempta viri gremio.
Quare illud ſatis eſt. ſi nobis id datur vnis,
  Quod lapide illa dies candidiore notat.
Hoc tibi quod potui confectum carmine munus
  Pro multis, Alli, redditur officijs:
Ne voſtrum ſcabra tangat robigine nomen
  Hæc atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent diui quã plurima, quæ Themis olim
  Antiquis ſolita eſt munera ferre pijs.
Sitis felices & tu ſimul, & tua vita,

Et

Digitized by Google

Et domus, ipſe in qua luſimus, & domina.
*Et qui principio nobis te trandedit * aufert*
A quo primo ſunt omnia nata bona.
Et longe ante omnis mihi quæ me carior ipſo eſt
Lux mea: qua viua viuere dulce mihi eſt,

NOLI *admirari, quare tibi fœmina nulla,*
Rufe, velit tenerum ſuppoſuiſſe femur.
Non illam raræ labefactes munere veſtis,
Aut perlucidul i delitijs lapidis,
Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neq; mirum. nam mala valde eſt
Beſtia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem:
Aut admirari deſine, quur fugiunt.

NVLLI *ſe dicit mulier mea nubere malle,*
Quam mihi: non ſi ſe Iuppiter ipſe petat.
Dicit: ſed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapida ſcribere oportet aqua.

SI *qua, Virro, bono ſacrorum * obſtitit hircus*
Aut ſi quem merito tarda podagra ſecat:
Æmulus iſte tuus, qui voſtrum exercet amorem.
Mirifice eſt à te nactus vtrunq; malum.
Nam quoties futuunt, toties vlciſcitur ambo.
Illam afligit odore, ipſe perit podagra,

Digitized by Google

DICEBAS quondam, ſolum te noſſe Catullum,
Lesbia: nec, præ me, velle tenere Iouem.
Dilexi tum te, non tantum vt volgus amicam,
Sed pater vt gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognoui. quare etſi impenſius vtor,
Multo mi tamen es vilior, & leuior.
Qui potis eſt? inquis. quod amantem iniuria talis
Cogit amare magis, ſed bene velle minus.

DESINE de quoquã quicquã bene velle mereri,
Aut aliquem fieri poſſe putare pium.
Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt:
Imo etiam tædet, ſtatque magiſque magis.
Væ mihi, quem nemo grauius, nec acerbius vrget:
Quam modo qui me vnum, atque vnicum amicum habuit.

GELLIVS audierat, patruum obiurgare ſolere.
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipſi accideret, patrui perdepſuit ipſam
Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit. nam, quanuis inrumet ipſum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

NVLLA poteſt mulier tãtum ſe dicere amatam,
Vere, quantum à me, Lesbia, amata mea es.
Nulla fides vllo fuit vnquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea eſt.
Nunc eſt mens adducta tua, mea Lesbia, culpa,

Atque

Atque ita ſe officio perdidit ipſa pio:
Vt iam nec bene velle queam tibi, ſi optuma fias,
Nec deſiſtere amare, omnia ſi facias.

SI QVA *recordanti benefacta priora voluptas*
Eſt homini, quum ſe cogitat eſſe pium:
Nec ſanctam violaſſe fidem, nec fœdere in vllo
Diuum ad fallendos numine abuſum homines:
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcunque homines bene, quoiquam aut dicere poſſunt,
Aut facere: hæc à te dictaque, factaque ſunt.
Omnia quæ ingrata perierunt credita menti.
Quare iam te quur amplius excrucies?
Quin te animis offirmas itaque inſtrictúque reducis?
Et, dijs inuitis, deſinis eſſe miſer?
Difficile eſt, longum ſubito deponere amorem.
Difficile eſt: verum hoc qua lubet, efficias.
Vna ſalus hæc eſt, hoc eſt tibi peruincendum.
Hoc facies. ſiue id non pote, ſiue pote.
O dij, ſi voſtrum eſt miſereri, aut ſi quibus vnquam.
Extrema iam ipſa in morte tuliſtis opem:
Me miſerum adſpicite: &, ſi vitam puriter egi,
Eripite hanc peſtem, perniciémque mihi.
Seu mihi ſubrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.

Non iam illud quæro, contra vt me diligat illa,
Aut, quod non potis eſt, eſſe pudica velit:
Ipſe valere opto, & tetrũ hunc deponere morbum,
O dij reddite mi hoc pro pietate mea.

RVFE *mihi fruſtra, ac nequicquã cognite amice.*
Fruſtra? imo magno cum precio, atque malo:
Siccine ſubrepſti mi, atque inteſtina perurens
Mi miſero eripuiſti? omnia noſtra bona
Eripuiſti, heu heu noſtra crudele venenum
Vitæ, heu heu noſtræ peſtis amicitiæ?
Sed nunc id doleo, quod pura puræ puellæ
Sauia comminxit ſpurca ſaliua tua.
Verum id non impune feres. nam te omnia ſæcla
Noſcent, & qui ſis, fama loquetur anus.

GALLVS *habet fratres: quorum eſt lepidiſſima coniunx*
Alterius: lepidus filius alterius.
Gallus homo eſt bellus. nam dulcis iungit amores,
Cum puero vt bello bella puella cubet.
Gallus homo eſt ſtultus, nec ſe videt eſſe maritum,
Qui patruus patrui monſtret adulterium.

GELLIVS *eſt polcher: quidni? quẽ Lesbia malit,*
Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic polcher vẽdat cum gente Catullũ,
Si tria notorum ſauia reppererit.

QVID

Digitized by Google

Qvid dicam, Gelli, quare roſea iſta labella
 Hiberna fiant candidiora niue?
Mane domo quum exis, & quũ te octaua quiete
 Et mollis longo ſuſcitat hora die:
Neſcio quid certe eſt. an vere fama ſuſurrat,
 Grandia te medij tenta vorare viri?
Sic certe. clamant Victoris rupta miſelli
 Ilia, & emulſo labra notata ſero.

Nemone in tanto potuit populo eſſe, Iuuenti,
 Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Præterquam iſte tuus moribunda à ſede Piſauri
 Hoſpes, inaurata pallidior ſtatua,
Qui tibi nunc cordi eſt, quem tu præponere nobis
 Audes? Ah neſcis, quod facinus facias.
Qvinti, ſi tibi vis oculos debere Catullum,
 Aut aliud, ſi quid carius eſt oculis:
Eripere ei noli, multo quod carius illi
 Eſt oculis, ſeu quid carius eſt oculis.

Lesbia mi præſente viro mala plurima dicit.
 Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt.
Mule nihil ſentis ſi noſtri oblita taceret,
 Sana eſſet. quod nunc gannit, & obloquitur,
Non ſolum meminit: ſed, quæ multo acrior eſt res,
 Irata eſt: hoc eſt vritur, & loquitur.

Chommoda dicebat, ſi quãdo commoda vellet
 Dicere, & hinſidias Arius inſidias,

Et tum mirifice ſperabat ſe eſſe locutum,
Quum quantum poterat, dixerat hinſidias.
Credo ſic mater ſic Liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerit, atque auia.
Hoc miſſo in Syriam, requierant omnibus aures
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter.
Nec ſibi poſtilla metuebant talia verba,
Quum ſubito adfertur nuntius horribilis:
Ionios fluctus, poſtquam illuc Arius iſſet,
Iam non Ionios eſſe, ſed Hionios.

ODI, & amo. quare id faciam, fortaſſe requiris.
Neſcio: ſed fieri ſentio, & excrucior.

QVINTIA formoſa eſt multis: mihi cãdida, lõga,
Recta eſt. hoc ego. ſic ſingula confiteor.
Totum illud, formoſa, nego. nam nulla venuſtas,
Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis.
Lesbia formoſa eſt: quæ cum pulcherrima tota eſt,
Tum omnibus vna omnis ſurripuit Veneres.

QVID facit is, Gelli, qui cũ matre, atque ſorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruũ, qui non ſinit eſſe maritum?
Ecquid ſcis, quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit, ô Gelli, quantum non vltima Tethys,
Non genitor Nympharum abluit Oceanus.
Nã nihil eſt quicquã ſceleris, quod prodeat vltra:
Non ſi demiſſo ſe ipſe voret capite.

GELLIVS

GELLIVS eſt tenuis, quidni? quoi tã bona mater,
Támque valens viuat, támq. venuſta ſoror,
Támque bonus patruus, tãq. omnia plena puellis
Cognatis. quare is deſinat eſſe macer?
Qui vt nihil adtingit, niſi quod fas tãgere non eſt,
Quantumvis, quare ſit macer, inuenies.

NASCATVR Magus ex Gelli matriſq. nefando
Coniugio, & diſcat Perſicum haruſpicium.
Nam Magus ex matre & gnato gignatur oportet,
Si vera eſt Perſarum impia relligio,
Gnatus vt accepto veneretur carmine diues
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

NON ideo Gelli, ſperabam te mihi fidum
In miſero hoc noſtro perdito amore fore:
Qui te cognoſſem bene, conſtantérque putarem
Haud poſſe à turpi mentem inhibere probro.
Sed neq. quod matrem, nec germanã eſſe videbam
Hanc tibi, quoius me magnus edebat amor.
Et quamuis tecum multo coniungerer vſu,
Non ſatis id cauſa credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti, tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt, in quacunque eſt aliquid ſceleris:

LESBIA mi dicit ſemper male, nec tacet vnquã
De me: Lesbia me, diſpereã, niſi amat.
Quo ſigno? quaſi non totidem mox deprecor illi
Aſſidue: verum diſpeream, niſi amo.

Digitized by Google

NIL nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere:
Nec ſcire vtrum ſis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur, mœchatur mentula. certe
Hoc eſt, quod dicunt, Ipſa olera olla legit.

SMYRNA mei Cynnæ nonã poſt denique meſſem
Quã cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem,
Millia quum interea quingenta Hortenſius vno

Smyrna cauas Atracis penitus mittetur ad vndas
Smyrnam incana diu ſæcula peruoluent.
At Voluſij annales * * *
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi ſunt cordi monimenta laboris.
At populus tumido gaudeat Antimacho.

SI quicquã mutis gratũ acceptumve ſepulchris
Accidere à noſtro, Calue, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renouamus amores,
Atque olim miſſas flemus amicitias:
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.
NON, ita me dij ament, quicquã referre putaui,
Vtrumne os an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihilóq; immundius illud.
Verum etiam cultus mundior, & melior.
Nam ſine dentibus eſt. hoc dentis ſeſquipedalis.
Gingiuas vero ploxemi habet veteris.
Præterea rectum, qualem defeſſus in æſtum

Meientis

Digitized by Google

Meientis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic futuit multas, & ſe facit eſſe venuſtum.
Et non piſtrino traditur, atque aſino?
Quem ſi qua attingit, non illam poſſe putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

In *te ſi quicquam, dici pote, putide Victi,*
Id quod verboſis dicitur, & fatuis:
Iſta cum lingua, ſi vſus veniat tibi, poßis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnis perdere Victi,
Dicas omnino quod cupis efficies.

SVBRIPVI *tibi, dum ludis, mellite Iuuenti,*
Sauiolum dulci dulcius ambroſia.
Verum id non impune tuli. namq; amplius horam
Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce:
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus vllis
Tantillum voſtræ demere ſæuitiæ.
Nam ſimul id factum eſt, multis diluta labella
Guttis abſterſiſti omnibus articulis:
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tanquam commincta ſpurca ſaliua lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti, omnique excruciare modo:
Vt mi ex ambroſia mutatum iam foret illud
Sauiolum triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Non vnquam poſthac baſia ſubripiam.

Digitized by Google

COELIVS Auſilenum, & Quintius Auſilenam
Flos Veronenſium depereunt iuuenum,
Hic fratrem, ille ſororem, hoc eſt, quod dicitur, illud
Fraternum vere dulce ſodalitium.
Quoi faueam potius? Cæli, tibi. nam tua nobis
Perſpecta exigitur vnica amicitia:
Quum veſana meas torreret flamma medullas.
Sis felix Cœli, ſis in amore potens.

MVLTAS per gentes, & multa per æquora vectus
Aduenio has miſeras, frater, ad inferias:
Vt te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi tete abſtulit ipſum.
Heu miſer indigne frater adempte mihi.
Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtis munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu:
Atque in perpetuum, frater, aue, atque vale.

SI quicquam tacito commiſſum eſt fido ab amico,
Quoius ſit penitus nota fides animi:
Meq; eſſe inuenies illorum iure ſacratum,
Corneli, & factum me eſſe puta Harpocratem.

AVT ſodes mihi redde decem ſeſtertia,
Deinde eſto quamuis ſæuus & indomitus.
Aut, ſi te nummi delectant, deſine quæſo
Leno eſſe, atque idem ſæuus & indomitus.

CRI-

Digitized by Google

CREDIS, *me potuiſſe mea maledicere vita,*
Ambobus mihi quæ charior eſt oculis?
Non potui, nec ſi poſſem, tam perdite amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monſtra facis.

MENTVLA *conatur Pimplæum ſcandere mõtem.*
Muſæ furcillis præcipitem eiiciunt.

CVM *puero bello præconem qui videt eſſe,*
Quid credat, niſi ſe vendere diſcupere?

SI *quicquam cupidoque, optantiq; obtigit vnquam*
Inſperanti, hoc eſt gratum animo proprie.
Quare hoc eſt gratum, nobis quoque carius auro:
Quod te reſtituis Lesbia mi cupido.
Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te
Nobis. ô lucem candidiore nota.
Quis me vno viuit felicior, aut magis eſt me
Optandus vita, dicere quis poterit?

SI, *Comini, populi arbitrio tua cana ſenectus*
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, quin primũ inimica bonorũ
Lingua execta auido ſit data volturio:
Effoſſos oculos voret atro gutture coruus:
Inteſtina canes, cætera membra lupi.

IVCVNDVM, *mea vita, mihi proponis amorem*
Hunc noſtrum inter nos, perpetuumque fore.

Digitized by Google

Dij magni, facite, vt vere promittere poſſit:
Atque id ſincere dicat, & ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere vita
Alternum hoc ſanctæ fœdus amicitiæ.

AVFILENA, *bonæ ſemper laudantur amicæ.*
Accipiunt precium, quæ facere inſtituunt.
Tu quod promiſti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das, & fers ſæpe, facis facinus.
Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
Fraudando effexit pluſquam meretricis auaræ,
Quæ ſeſe toto corpore proſtituit.

AVFILENA, *viro contentas viuere ſolo*
Nuptarum laus è laudibus eximiis.
Sed quoiuis quamuis potius ſuccumbere fas eſt,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

MVLTVS *homo eſt,* N*aſo, (nam tecum multus homo es) qui*
Deſcendit? N*aſo, multus es & pathicus?*

CONSVLE *Pompeio primum duo, Cinna, ſolebant*
Mœchi. illi ah facto conſule nunc iterum
Manſerunt duo. ſed creuerunt millia in vnum
Singulum. fœcundum ſemen adulterio.

FOR-

FORMIANVS *ſaltus non falſo, Mentula, diues*
Fertur. qui quot res in ſe habet egregias?
Aucupia omne genus, piſcis, prata, arua, feraſque,
Ne quicquam. fructus ſumtibus exuperas.
Quare concedo ſit diues, dum omnia deſint.
Saltum laudemus, dum modo ipſe egeas.

MENTVLA *habet iuſta triginta iugera prati,*
Quadraginta arui. cætera ſunt maria.
Quur non diuitijs Crœſum ſuperare potis ſit,
Vno qui in ſaltu tot moda poſsideat?
Prata, arua, ingentis ſiluas, ſaltuſque, paludeſque
Vſque ad Hyperboreos, & mare ad Oceanum.
Omnia magna hæc ſunt. tamen ipſe eſt maximus ultro,
Non homo, ſed vere mentula magna, minax.

SAEPE *tibi ſtudioſo animo venanda requirens*
Carmina uti poſſem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
Telis infeſto mi icere muſca caput:
Hunc video mihi nunc fruſtra ſumptum eſſe laborem,
Gelli, nec noſtras hinc valuiſſe preces.
Contra nos tela iſta tua euitamus amictu.
At fixus noſtris tu dabis ſupplicium.

FINIS.

ALBI TIBVLLI VITA *ex libris ſcriptis.*

ALBIVS TIBVLLVS eques Rom. inſigni forma cultuque corporis ante alios Coruinum Meſſalam oratorem dilexit, cuius & contubernalis Aquitanico bello militaribus donis donatus eſt. Hic multorum iudicio principem inter elegiographos obtinet locum. Epiſtolæ quoque eius amatoriæ, quanquam breues, omnino vtiles ſunt. Obiit adoleſcens tempore Virgilij, vt indicat Epigramma infra ſcriptum.

Te quoque Virgilio comitem non æqua, Tibulle,
Mors iuuenem campos miſit ad Elyſios:
Ne foret, aut Elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

ALBI

ALBI TIBVLLI
LIBER I.

DIVITIAS alius fuluo ſibi congerat auro,
Et teneat culti iugera multa ſoli.
Quem labor adſiduus vicino terreat hoſte.
Martia cui ſomnos claßica pulſa fugent,
Me mea paupertas vita traducat inerti,
Dum meus aßiduo luceat igne focus:
Nec ſpes deſtituat, ſed frugum ſemper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia muſta lacu.
Ipſe feram teneras maturo tempore vites
Ruſticus, & facili grandia poma manu.
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boues.
Non agnamve ſinu pigeat fœtumve capellæ
Deſertum oblita matre referre domum.
Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.
Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
Seu vetus in triuio florea ſerta lapis.
Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus,

Libatum agricolæ ponitur ante Deo.
Flaua Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomoſiſque ruber cuſtos ponatur in hortis,
Terreat vt ſæua falce Priapus aues.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
Cuſtodes, fertis munera veſtra, Lares.
Tunc vitula innumeros luſtrabat cæſa iuuencos.
Nunc agna exigui eſt hoſtia magna ſoli.
Agna cadet vobis: quam circum ruſtica pubes
Clamet: io meſſes, & bona vina date.
Adſitis, Diui, nec vos è paupere menſa
Dona, nec è paruis ſpernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum ſibi fecit agreſtis
Pocula de facili, compoſuitque luto.
At vos exiguo pecori furesque, lupique
Parcite. de magno eſt præda petenda grege.
Non ego diuitias patrum fructuſque requiro,
Quos tulit antiquo condita meſſis auo.
Parua ſeges ſatis eſt. ſatis eſt, requieſcere lecto
Si licet, & ſolo membra leuare toro.
Quam iuuat immites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero continuiſſe ſinu:
Aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auſter,
Securum ſomnos imbre iuuante ſequi.
Hoc mihi contingat. ſit diues iure, furorem
Qui maris, & triſtes ferre poteſt pluuias.
Quippe ego iam poſſum contentus viuere paruo,
Nec ſemper longæ deditus eſſe viæ:

Sed

Digitized by Google

Sed Canis æſtiuos ortus vitare ſub vmbrâ
Arboris, ad riuos prætereuntis aquæ.
O quantum eſt auri pereat, potiuſque ſmaragdi,
Quam fleat ob noſtras vlla puella vias,
Te bellare decet terra, Meſſala, marique,
Vt domus hoſtiles præferat exuuias.
Me retinent vinctum formoſæ vincla puellæ.
Et ſedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari cupio, mea Delia. tecum
Dum modo ſim, quæſo ſegnis, inerſque vocer,
Ipſe boues, mea ſim tecum modo, Delia, poſſim
Iungere, & in ſolo paſcere monte pecus.
Et, te dum teneris liceat retinere lacertis,
Mollis & inculta ſit mihi ſomnus humo.
Quid Tyrio recubare toro ſine amore ſecundo
Prodeſt, quum fletu nox vigilanda venit?
Nam neq; tum plumæ, nec ſtragula picta ſoporem,
Nec ſonitus placidæ ducere poſſit aquæ.
Ferreus ille fuat, qui te quum poſſit habere,
Maluerit prædas ſtultus, & arma ſequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante cateruas,
Ponat & in capto Martia caſtra ſolo:
Totus & argento contextus, totus & auro
Inſideat celeri conſpiciendus equo.
Te ſpectem, ſuprema mihi quum venerit hora.
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis & arſuro poſitum me, Delia, lecto,
Triſtibus & lacrimis oſcula miſta dabis.
Flebis. non tua ſunt duro præcordia ferro

Digitized by Google

Vincta, nec in tenero ſtat tibi corde ſilex.
Illo non iuuenis poterit de funere quiſquam
Lumina, non virgo ſicca referre domum.
Tu manes ne læde meos: ſed parce ſolutis
Crinibus & teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata ſinunt, iungamus amores
Iam veniet tenebris mors adoperta caput.
Iam ſubrepet iners ætas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc leuis eſt tractanda Venus : dum frangere poſtes
Non pudet. & rixas inſeruiſſe iuuat.
Hic ego dux mileſque bonus. vos ſigna, tubæque
Ite procul. cupidis vulnera ferte viris.
Ferte & opes. ego compoſito ſecurus aceruo
Dites deſpiciam, deſpiciamque famen,

ADDE *merum, vinoq́; nouos compeſce dolores,*
Occupet vt feſſi lumina victa ſopor.
Neu quiſquam multo perfuſum tempora Baccho.
Excitet, infelix dum requieſcit amor.
Nam poſita eſt noſtræ cuſtodia ſæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma ſera.
Ianua difficilis domini, te verberet imber,
Te Iouis imperio fulmina miſſa petant.
Ianua iam pateas vni mihi victa querelis,
Neu furtim verſo cardine aperta ſonos.
Et mala ſi qua tibi dixit dementia noſtra,
Ignoſcas. capiti ſint precor illa meo.

Te

Te meminiſſe decet quæ plurima voce peregi
Supplice, quum poſti florida ſerta darem.
Tu quoque ne timide cuſtodes Delia falle.
Audendum eſt. Fortes adiuuat ipſa Venus.
Illa fauet, ſeu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu reſerat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto.
Illa pedem nullo ponere poſſe ſono.
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compoſitis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes: ſed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obſcura ſurgere nocte timor.
Nec ſinit occurrat quiſquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia veſte petat.
Quiſquis amore tenetur, eat tutuſque ſacerque
Qua libet. inſidias non timuiſſe decet,
Non mihi pigra nocent hiberna frigora noctis,
Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
Non labor hic lædit, reſeret modo Delia poſtes,
Et vocet ad digiti me taciturna ſonum.
Parcite luminibus, ſeu vir, ſeu fœmina fiat
Obuia. celari vult ſua furta Venus.
Neu ſtrepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens aſpexerit, occulat ille,
Perque deos omneis ſe meminiſſe neget.
Nam fuerit quicunq; loquax, is ſanguine natam,
Is Venerem è rapido ſentiet eſſe mari.
Nec tamẽ huic credet cõiunx tuus, vt mihi verax

Pollicita eſt magico ſaga miniſterio.
Hanc ego de cælo ducentem ſidera vidi.
  Fluminis, hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu, finditque ſolum, maneſque ſepulchris
  Elicit, & tepido deuocat oſſa rogo.
Iam ciet infernas magico ſtridore cateruas,
  Iam iubet aſperſas lacte referre pedem.
Quum libet, hæc triſti depellit nubila cælo.
  Quum libet, æſtiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medea dicitur herbas.
  Sola feros Hecates perdomuiſſe canes.
Hæc mihi compoſuit cantus, queis fallere poſſes.
  Ter cane, ter dictis deſpue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam.
  Non ſibi, ſi in molli viderit ipſe toro.
Tu tamen abſtineas aliis. nam cætera cernet
  Omnia. de me vno ſentiet eſſe nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem ſe dixit amores
  Cantibus, aut herbis ſoluere poſſe meos.
Et me luſtrauit tædis, & nocte ſerena
  Concidit ad magicos hoſtia pulla Deos.
Non ego, totus abeſſet amor. ſed mutuus eſſet,
  Orabam: nec te poſſe carere velim.

IBITIS Ægeas ſine me, Meſſala, per vndas.
  O vtinam memores ipſe, cohorſque mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris.
  Abſtineas auidas mors modo nigra manus.

Abſtineas,

Digitized by Google

Abſtineas, mors atra, precor. non hic mihi mater,
Quæ legat in mœſtos oſſa peruſta ſinus:
Non ſoror, Aſſyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effuſis ante ſepulchra comis:
Delia non vſquam quæ me quum mitteret vrbe,
Dicitur ante omnes conſuluiſſe Deos.
Illa ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit. illi
Rettulit è triuiis omnia certa puer.
Cuncta dabant reditus, tamen eſt deterrita numquam,
Quin fleret, noſtras reſpiceretque vias.
Ipſe ego ſolator, quum iam mandata dediſſem,
Quærebam tardas anxius vſque moras.
Aut ego ſum cauſſatus aues, aut omina dira,
Saturni aut ſacram me tenuiſſe diem.
O quoties ingreſſus iter mihi triſtia dixi
Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.
Audeat inuito ne quis diſcedere amore.
Aut ſciat egreſſum ſe prohibente Deo.
Quid tua nunc Iſis tibi. Delia: quid mihi proſunt
Illa tua toties æra repulſa manu?
Quidve, pie dum ſacra colis, pureque lauari
Te memini, & puro ſecubuiſſe toro?
Nunc, dea, nunc ſuccurre mihi. nam poſſe mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Et mea votiuas perſoluens Delia noctes
Ante ſacras lino tecta fores ſedeat:
Biſque die reſoluta comas tibi dicere laudes
Inſignis turba debeat in Pharia.

Digitized by Google

At mihi contingat patrios celebrare penates,
Redderéq; antiquo menſtrua thura Lari.
Quam bene Saturno viuebant rege prius, quam
Tellus in longas eſt patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contempſerat vndas,
Effuſum ventis præbueratque ſinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Preſſerat externa nauita merce ratem.
Illo non validus ſubiit iuga tempore taurus.
Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus vlla fores habuit, non ſixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua, lapis.
Ipſa mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia ſecuris vbera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enſes
Immiti ſæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue ſub domino cædes, & vulnera ſemper:
Nunc mare, nunc leti mille repente via.
Parce pater. timidum non me periuria terrent,
Non dicta in ſanctos impia verba deos.
Quod ſi fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis inſcriptis ſtet ſuper oſſa notis:
Hic iacet immiti conſumptus morte Tibullus,
Meſſalam terra dum ſequiturque mari.
Sed me, quod facilis tenero ſum ſemper amori,
Ipſa Venus campos ducet in Elyſios.
Hic choreæ, cantuſque vigent, paſſimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aues.
Fert caſiam non culta ſeges, totoſque per agros
Floret

Floret odoratis terra benigna roſis.
Ac iuuenum ſeries teneris immiſta puellis
Ludit, & aſsidue prælia miſcet Amor.
Illic eſt cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit inſigni myrtea ſerta coma.
At ſcelerata iacet ſedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra ſonant.
Tiſiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta Serpens: tum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rota.
Porrectuſque nouem Tityus per iugera terræ
Adſiduas atro viſcere paſcit aues.
Tantalus eſt illic & circum ſtagna, ſed acrem
Iam iam poturi deſerit vnda ſitim.
Et Danai proles, Veneris quod numina læſit,
In caua lethæas dolia portat aquas.
Illic ſit, quicunque meos violauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu caſta precor, maneas, ſanctique pudoris
Adſideat cuſtos, ſedula ſemper anus.
Hæc tibi fabellas referat, poſitaque lucerna
Deducat plena ſtamina longa colo.
Ac circa grauibus penſis affixa puella
Paulatim ſomno feſſa remittat opus.
Tunc veniam ſubito, nec quiſquam nunciet ante,
Sed videar cælo miſſus adeſſe tibi.

Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos:
Obuia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor. hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roſeis candida portet equis.

SIc vmbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles, ne noceantque niues:
Quæ tua formoſos cœpit ſolertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma eſt.
Nudus & hiberna producis frigora bruma,
Nudus. & æſtiui tempora ſicca canis.
Sic ego. tum Bacchi reſpondet ruſtica proles
Armatus curua ſic mihi falce Deus:
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Sed ne te capiant, primo ſi forte negabit,
Tædia. paulatim ſub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones:
Longa dies molli ſaxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vuas,
Annus agit certa lucida ſigna vice.
Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras, & freta ſumma ferunt.
Gratia magna Ioui. vetuit pater ipſe valere,
Iuraſſet cupide quicquid ineptus amor.
Perque ſuas, impune ſinit Dictynna ſagittas
Affirmes, crines perque Minerua ſuos.
Ah ſi tardus eris, errabis. tranſiet ætas.
Quam cito non ſegnis it remeatque dies:

Quam

Quam cito purpureos deperdit terra colores.
Quam cito formoſas populus ante comas.
Quam iacet, infirmæ venere vbi fata ſenectæ,
Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret quum ſerior ætas,
Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.
Crudeles diui, ſerpens nouus exuit annos.
Formæ non vllam fata dedere moram.
Solis æterna eſt Phœbo, Bacchoque iuuenta:
Nam decet intonſus crinis vtrunque deum.
Neu comes ire neges, quamuis via longa paretur,
Et canis arenti torreat arua ſiti.
Quamuis prætexens picta ferrugine cælum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel ſi cæruleas puppi volet ire per vndas,
Ipſe leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros ſubiiſſe labores,
Aut operi inſuetas adteruiſſe manus.
Nec, velit inſidiis altas ſi claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, leui tentabis ludere dextra.
Sæpe dabis nudum, vincat vt ille, latus.
Tunc tibi mitis erit. rapias tum cara licebit
Oſcula. pugnabit, ſed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo: poſt offeret ipſe volenti.
Poſt etiam collo ſe implicuiſſe volet.
Heu male nunc artes miſeras hæc ſecula tractant.
Iam te ner aſſuenit munera velle puer.

Iam tua, qui Venerem docuiſti vendere primus,
Quiſquis es, infelix vrgeat oſſa lapis.
Pieridas pueri, doctos & amate poetas.
Aurea nec ſuperent munera Pieridas.
Carmine purpurea eſt Niſi coma. carmina ni ſint,
Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.
Quem referent Muſæ, viuet: dum robora tellus.
Dum cælum ſtellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Muſas, qui vendit Amorem:
Idææ currus ille ſequatur Opis:
Et ter centenas erroribus expleat vrbes,
Et ſecet ad Phrygios vilia membra modos,
Blanditiis vult eſſe locum Venus ipſa querelis.
Supplicibus miſeris flentibus illa fauet.
Hæc mihi, qui canerem Titio, Deus edidit ore,
Sed Titium coniunx hæc meminiſſe vetat,
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ.
Nam cauſſam iuſti ſemper amoris habent.
Hic placeat, anguſtis quod equum compeſcit habenis.
Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adeſt audacia, capit. at illi
Virgineus teneras ſtat pudor ante genas.
Pareat ille ſuæ. vos me celebrate magiſtrum,
Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique ſua eſt. me, qui ſperentur amantes,
Conſulent. cunctis ianua noſtra patet.
Tempus erit, quum me Veneris præcepta ferentem
Deducat iuuenum ſedula, turba ſenem.

Eheu

Eheu quam Marathus lento me torquet amore.
Deficiunt artes, deficiúntque doli.
Parce puer quæſo, ne turbis fabula fiam:
Quum mea ridebunt vana magiſteria.

(bar.
ASPER *erã, & bene diſsidiũ me ferre loque-*
At mihi nunc longe gloria fortis abeſt.
Namq. agor, vt per plana citus ſola verbere, tur-
bem,
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.
Vre ferum, & torque: libeat ne dicere quicquam
Magnificum poſthac, horrida verba doma.
Parce tamen per te furtiui fœdera lecti,
Per Venerem quæſo, compoſitúmque caput.
Ille ego, quum triſti morbo defeſſa iaceres,
Te dicor votis eripuiſſe meis.
Ipſéque te circum luſtraui ſulfure puro,
Carmine quum magico procubuiſſet anus.
Ipſe procuraui, ne poſſent ſæua nocere
Somnia, ter ſancta deueneranda mola.
Ipſe ego velatus filo, tunicíſque ſolutis
Vota nouem Triuiæ nocte ſilente dedi.
Omnia perſolui, fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix vtitur ille meis.
At mihi felicem vitam, ſi ſalua fuiſſes,
Fingebam demens, ſed renuente Deo.
Rura colam, frugúmque aderit mea Delia cuſtos,
Area dum meſſes ſole calente teret.
Aut mihi ſeruabit plenis in lintribus vuas,

Preſſáque veloci candida muſta pede.
Conſueſcet numerare pecus, conſueſcet amantis
Garrulus in domina ludere verna ſinu.
Illa Deo ſciet agricola pro vitibus vuam,
Pro ſegete ſpicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi ſint omnia curæ,
Et iuuet in tota me nihil eſſe domo.
Hunc veniet Meſſala meus, cui dulcia poma
Delia ſelectis detrahet arboribus.
Et tantum venerata virum, hunc ſedula curet.
Huic paret, atque epulas ipſa miniſtra gerat.
Hæc mihi fingebam. quæ nunc Caurúſque Notuſque
Iactat odoratos vota per Armenios.
Num Veneris magnæ violaui numina verbo?
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror inceſtus ſedes adiſſe Deorum,
Sertáque de ſanctis deripuiſſe focis?
Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex,
Et miſerum ſancto tundere poſte caput,
Non ego, ſi merui, dubitem procumbere templis,
Et dare ſacratis oſcula liminibus.
At tu, qui lætus rides mala noſtra, caueto
Mox tibi non vnus ſæuiet vſque Deus.
Vidi ego, qui iuuenum miſeros luſiſſet amores,
Poſt veneris vinclis ſubdere colla ſenem.
Et ſibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræve puellæ
Ancillam medio detinuiſſe foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circũſtrepit arcta.
Deſpuit in molles & ſibi quiſque ſinus.
At mihi parce, Venus. ſemper tibi dedita ſeruijt.
Mens mea. quid meſſes vris acerba tuas?

SÆPE ego tentaui curas depellere vino,
At dolor in lacrimas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui ſed iam quum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deſeruitque Venus.
Tunc me diſcedens deuotum fœmina dixit.
Et, pudet heu narrat ſcire nefanda mea.
Non facit hoc verbis. facie, teneriſque lacertis
Deuouet, & flauis noſtra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereis Pelea quondam
Vecta eſt frenato cærula piſce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quod adeſt huic diues amator.
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Triſtia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circum ſua fata querentes
Semper, & è tectis ſtrix violenta canat.
Ipſa fame ſtimulante furens herbáſq; ſepulchris
Quærat, & à ſæuis oſſa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, vlulétq. per vrbes.
Poſt agat à triuijs aſpera turba canum.
Eueniet. dat ſigna Deus. ſunt numina amanti
Sæuit & iniuſta lege relicta Venus.
At tu quam primum ſagæ præcepta rapacis
Deſere. nam donis vincitur omnis amor.

Pauper erit praſto tibi, præſto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in anguſto fidus comes agmine turba
Subijciétque manus, efficiétque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos.
Vincláque de niueo detrahit ipſe pede.
Heu canimus fruſtra, nec verbis victa pateſcit
Ianua, ſed plena eſt percutienda manu.
At tu qui potior nunc es, mea furta caueto.
Verſatur celeri ſors leuis orbe cito.

SEMPER *vt inducas, blandos offers mihi vultus,*
Poſt tamen es miſero triſtis & aſper, Amor.
Quid tibi ſæuitia mecum eſt? an gloria magna eſt,
Inſidias homini compoſuiſſe Deum?
Iam mihi tenduntur caſſes, iam Delia furtim
Neſcio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat. ſed credere durum eſt.
Sic etiam de me pernegat vſque viro.
Ipſe miſer docui: quo poſſet ludere pacto
Cuſtodes. eheu nunc premor arte mea.
Pingere nunc didicit cauſſas, quur ſola cubaret:
Cardine nunc tacito vertere poſſe fores.
Tum ſuccos, herbaſque dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impreſſa mutua dente Venus?
At tu fallacis coniunx incaute puellæ,
Me quoque ſeruato, peccet vt illa nihil.

Neu

Digitized by Google

Neu iuuenes celebret multo ſermone caueto,
Neue cubet laxo pectus aperta ſinu:
Neu te decipiat nutu, digitóque liquorem
Ne trahat, & menſa ducat in orbe notas.
Exibit quam ſæpe, time, ſeu viſere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi ſi credas, illam ſequar vnus ad aram.
Tunc mihi non oculis ſit timuiſſe meis.
Sæpe velut gemmas eius, ſignúmque probarem,
Per cauſſam memini me tetigiſſe manum.
Sæpe mero ſomnum peperi tibi. at ipſe bibebam
Sobria ſuppoſita pocula victor aqua.
Non ego te læſi prudens. ignoſce fatenti.
Iußit amor. Contra quis ferat arma Deos?
Ille ego ſum, nec me iam dicere vera pudebit,
Inſtabat tota cui tua nocte canis.
Non fruſtra quidam iam nunc in limine perſtat
Sedulus, ac crebro proſpicit, ac refugit:
Et ſimulat tranſire domum: mox deinde recurrit
Solus, & ante ipſas excreat vſque fores.
Neſcio quid furtiuus amor parat. vtere quæſo
Dum licet. in liquida nat tibi linter aqua.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua ſi bona neſcis
Seruare? fruſtra clauis ineſt foribus,
Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores,
Et ſimulat ſubito condoluiſſe caput.
At mihi ſeruandum credas. non ſæua recuſo
Verbera. detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul abſitis quiſquis colit arte capillos,

Digitized by Google

Effluit effuſo cui toga laxa ſinu.
Quiſquis & occurret, ne poſsit crimen habere,
Stet procul, aut alia ſtet procul ante via.
Sic fieri iubet ipſe Deus. ſic magna ſacerdos
Eſt mihi diuino vaticinata ſono.
Hæc vbi Bellonæ motu eſt agitata, nec acrem
Flammam, non & amans verbera torta timet.
Ipſa bipenne ſuos cadit violenta lacertos,
Sanguineque effuſo ſpargit inulta Deam.
Státque latus præfixa veru, ſtat ſaucia pectus:
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam cuſtodit Amor, violare puellam:
Ne pigeat magno poſt didiciſſe malo.
Attigerit, labentur opes: vt vulnere noſtro
Sanguis, vt hic ventis diripitúrque cinis.
Et tibi neſcio quas dixit, mea Delia, pœnas.
Si tamen admittas, ſit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, ſed tua mater
Me monet, atque iras aurea vincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multóq; timore
Coniungit noſtras clam taciturna manus.
Hæc foribúſque manet noctu me affixa, procúlq;
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.
Viue diu, mi dulcis anus, proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuiſſe velim.
Te ſemper, natámque tuam te propter amabo.
Quicquid agit, ſanguis eſt tamen illa tuus.
Sit modo caſta doce, quamuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec ſtola longa pedes,

Et

Et mihi ſint duræ leges,laudare nec vllam
Poßim ego,quin oculos appetat illa meos.
Et ſiquid peccaſſe putor,ducárque capillis
Immerito,properas proripiárque vias:
Non ego te pulſare velim.ſed venerit iſte
Si furor,optarim non habuiſſe manus,
Ne ſæuo ſis caſta metu,ſed mente fideli
Mutuus abſenti te mihi ſeruet amor.
At quæ fida fuit nulli,poſt victa ſenecta
Ducit inops tremula ſtamina torta manu:
Firmáque conductis adnectit licia telis,
Tractáque de niueo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudēte vident,iuuenúmq. cateruæ
Commemorant merito tot mala ferre ſenem:
Hanc Venus ex alto flentem ſublimis Olympo
Spectat,& infidis quod ſit acerba,monet.
Hæc alijs maledicta cadant.nos,Delia,amoris
Exemplum canæ ſimus vterque comæ.

HVNC *cecinere diem Parcæ fatalia nentes*
Stamina,non vlli diſſoluenda Deo,
Hunc fore,Aquitanas poſſet qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Euenere.nouos pubes Romana triumphos
Vidit,& euinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros Meſſala gerentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.
Non ſine me eſt tibi partus honos.Tarbella Pyrene
Teſtis,& Oceani litora Santonici:

Teſtis Arar, Rhodanúſque celer, magnúſque Garumna,
Carnuti & fluuij cærula lympha Liger,
At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis
Cærulus placidis per vada ſerpis aquis.
Quantus & æthereo contingens vertice nubes
Frigidus intonſos Taurus arat Cilicas.
Quid referã, vt volitet crebras intacta per vrbes,
Alba Palæſtino ſancta columba ſuo?
Vtque maris vaſtum proſpectet turribus æquor,
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis &, arentes quum findit Sirius agros,
Fertilis æſtiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, qua nam poſſum te dicere cauſſa,
Aut quibus in terris occuluiſſe caput?
Te propter nullos tellus tua poſtulat imbres,
Arida nec pluuio ſupplicat herba Ioui.
Te canit, atque ſuum pubes miratur Oſirim
Barbara, Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu ſolerti fecit Oſiris,
Et teneram ferro ſollicitauit humum.
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
Pomáque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere vitem,
Hic viridem dura cædere falce comam.
Illi iucundos primum matura ſapores
Expreſſa inc[illegible]is vua dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos neſcia membra nodos.

Bacchus

Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora triſtitiæ diſſoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulſa ſonent.
Non tibi ſunt triſtes curæ, nec luctus Oſiri:
Sed chorus, & cantus, & leuis aptus Amor,
Sed varij flores, & frons redimita corymbis,
Fuſa ſed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ veſtes, & dulcis tibia cantu.
Et leuis occultis conſcia ciſta ſacris,
Huc ades, & centum ludos, Geniúmque choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius & nitido ſtillent vnguenta capillo,
Et capite & collo mollia ſerta gerat.
Sic venias hodierne: tibi dem thuris honores,
Liba & Mopſopio dulcia melle feram.
At tibi ſuccreſcat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa ſtet veneranda ſenem.
Nec taceant monumenta viæ, quæ Tuſcula tellus,
Candidáque antiquo detinet Alba Lare.
Nanque opibus congeſta tuis hic glarea dura
Sternitur. hic apta iungitur arte ſilex:
Te canit agricola è magna quum venerit vrbe
Serus, inoffenſum rettuleritque pedem.
At tu, natalis, multos celebrande per annos,
Candidior ſemper, candidiórque veni.

NON *ego celari poßim, quid nutus amantis,*
Quidve ferant miti lenia verba ſono.

Nec mihi ſunt ſortes,nec conſcia fibra deorum.
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipſa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non ſine verberibus.
Deſine diſsimulare. Deus crudelius vrit,
Quos videt inuitos ſuccubuiſſe ſibi.
Quid tibi nunc molles prodeſt coluiſſe capillos?
Sæpéque mutatas diſpoſuiſſe comas?
Quid fuco ſplendente comas ornare? quid vngues
Artificis docta ſubſecuiſſe manu?
Fruſtra iam veſtes,fruſtra mutantur amictus,
Anſáque compreſſos colligat arta pedes.
Ipſa placet,quamuis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda conſerit arte caput.
Num te carminibus,num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris:
Cantus & iratæ detinet anguis iter:
Cantus & è curru Lunam deducere tentat,
Et faceret,ſi non æra repulſa ſonent,
Quid queror heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis vtitur auxilijs.
Sed corpus tetigiſse nocet.ſed longa dediſse
Oſcula,ſed femori conſeruiſse femur.
Nec tu difficilis puero tamen eſse memento.
Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas. det munera canus amator:
Vt foueat molli frigida membra ſinu.

Carior

Carior eſt auro iuuenis, cui læuia fulgent
Ora, nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magna deſpiciantur opes.
At Venus inueniet puero ſuccumbere furtim,
Dum tumet, & teneros conſerit vſque ſinus:
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc gemmaque iuuent, qui frigore ſola
Dormiet: & nulli ſit cupienda viro
Heu ſero reuocatur Amor, ſeroque iuuenta,
Quum vetus infecit cana ſenecta caput.
Tum ſtudium formæ eſt, coma tum mutatur, vt annos.
Diſsimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura eſt albos à ſtirpe capillos,
Et faciem demta pelle referre nouam,
Ac tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere. non tardo labitur illa pede.
Neu Matathiũ torque. puero quæ gloria victo eſt?
In veteres eſto dura puella ſenes.
Parce precor tenero. non illi ſontica cauſſa eſt,
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Veh miſer, abſenti mœſtas quam ſæpe querelas.
Conijcit, & lacrimis omnia plena madent.
Quid me ſpernis? ait. poterat cuſtodia vinci,
Ipſe dedit cupidis fallere poſſe Deus.
Nota Venus furtiua mihi eſt: vt lenis agatur
Spiritus, vt nec dent oſcula rapta ſonum.

Digitized by Google

Et poſſum media quamuis obrepere nocte,
Et ſtrepitu nullo clam reſerare fores.
Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem,
Et fugit ex ipſo ſæua puella toro?
Vel quum promittit ſubito ſed perfida fallit:
Eſt mihi nox multis euigilanda modis,
Dum mihi venturam fingo, quodcunque mouetur,
Illius credo tunc ſonuiſſe pedem.
Ah pereant artes & mollia iura colendi.
Horrida villoſa corpora veſte tegam.
Nunc, ſi clauſa mea eſt ſi copia nulla videndi,
Me miſerum, laxam quid iuuat eſſe togam?
Deſiſtas lacrimare puer. non frangitur illa.
Et tua iam fletu lumina feſſa tument.
Oderunt Pholoe, moneo, faſtidia diui:
Nec prodeſt ſanctis thura dediſſe focis.
Hic Marathus quondam miſeros ludebat aman-
tes,
Neſcius vltorem poſt caput eſſe Deum;
Sæpe etiam lacrimas fertur riſiſſe dolentis,
Et cupidum ficta detinuiſſe mora.
Nunc omneis odit faſtus, nunc diſplicet illi
Quæcunque oppoſita eſt ianua dura ſera.
At te pœna manet, niſi deſinis eſſe ſuperba.
Quam cupies votis hunc reuocare diem?

QVID *mihi, ſi fuerat miſeros læſurus aman-*
tes,
Fœdera per diuos iam violanda dabas?

Ah

Ah miſer, etſi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.
Parcite cæleſtes. æquum eſt impune licere?
Numina formoſis lædere veſtra ſemel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ ruſticus vrget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt inſtabiles ſidera certa rates.
Muneribus meus eſt captus puer. at Deus illa
In cinerem & liquidas munera vertat aquas.
Iam mihi perſoluet pœnas, puluiſq; decorem
Detrahet, & ventis horrida facta coma.
Vretur facies, vrentur ſole capilli.
Deteret inualidos & via longa pedes.
Admonui quoties? auro ne pollue formam.
Sæpe ſolent auro multa ſubeſſe mala.
Diuitijs captus ſi quis violauit Amorem,
Aſperaq; eſt illi, difficiliſque Venus.
Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto verbere terga ſeca.
Nec tibi celandi ſpes ſit peccare paranti.
Eſt Deus, occultos qui vetat eſſe dolos.
Ipſe Deus tacito permiſit vela miniſtro,
Ederet vt multo libera verba mero.
Ipſe Deus ſomno domitos emittere vocem
Iuſsit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam, nunc me fleuiſſe loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuiſſe pedes.
Tunc mihi iurabas, nullo te diuitis auri

Digitized by Google

Illam ſæpe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi prouocet orta diem.
Illa nulla queat melius conſumere noctem,
Atq; operum varias diſpoſuiſſe vices.
At tua perdidicit, nec tu ſtultiſſime ſentis,
Quum tibi non ſolita corpus ab arte mouet.
Tune putas illam pro te diſponere crines?
Aut tenues denſo pectere dente comas?
Iſta hæc perſuadet facies, auroq; lacertos
Vinciat, & Tyrio prodeat apta ſinu?
Non tibi, ſed iuueni cuidam vult bella videri:
Deuoueat pro quo remq;, domumq; tuam.
Non facit hoc vitio, ſed corpora fœda podagra,
Et ſenis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noſter puer. hunc ego credam
Cum trucibus venerem iungere poſſe feris.
Blanditiaſne meas aliis tu vendere es auſus?
Tune aliis demens oſcula ferre mea?
Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna ſuperba tuo.
At tua tum me pœna iuuet, Veneriq; merenti
Fixa notet caſus aurea palma meos.
Hanc tibi fallaci reſolutus amore Tibullus
Dedicat: & grata ſis, Dea, mente, rogat.

QVIS *fuit horrẽdos primus qui protulit enſes?*
Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.

Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata,
Tum breuior diræ mortis aperta via eſt.
At nihil ille miſer meruit. nos ad mala noſtra
Vertimus, in ſæuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc vitium eſt auri. nec bella fuerunt,
Faginus aſtabat quum ſcyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat, ſomnumq; petebat
Securus varias dux gregis inter oues.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec triſtia noſſem
Arma, nec audiſſem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, & iam quis forſitan hoſtis
Hæſura in noſtro tela gerit latere.
Sed patrij ſeruate Lares: aluiſtis & iidem,
Curſarem veſtros quum tener ante pedes.
Neu pudeat priſco vos eſſe è ſtipite factos,
Sic veteres ædes incoluiſtis aui.
Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, ſeu quis libauerat vuam,
Seu dederat ſanctæ ſpicea ſerta comæ.
Atq; aliquis voti compos liba ipſa ferebat,
Poſtque comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata, Lares, depellite tela,
Hoſtiaq; è plena ruſtica porcus hara.
Hunc pura cum veſte ſequar, myrtoq; caniſtra
Vincta geram, myrto vinctus & ipſe caput.
Sic placeam vobis. alius ſit fortis in armis,
Sternat & aduerſos Marte fauente duces.
Vt mihi potanti poſſit ſua dicere facta

Miles,

Digitized by Google

Miles, & in menſa pingere caſtra mero
Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Non ſeges eſt infra, non vinea culta, ſed audax
Cerberus, & Stygiæ nauita puppis aquæ.
Illic perſciſſiſque genis, vſtoque capillo
Errat ad obſcuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic eſt, quem prole parata
Occupat in parua pigra ſenecta caſa.
Ipſe ſuas ſectatur oues, at filius agnos,
Et calidam feſſo comparat vxor aquam.
Sic ego ſim, liceatque candeſcere canis,
Temporis & priſci facta referre ſenem.
Interea Pax arua colat. Pax candida primum
Duxit araturos ſub iuga curua boues.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit vuæ,
Funderet vt nato tecta paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent. at triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus.
Ruſticus è lucoque vehit male ſobrius ipſo
Vxorem plauſtro, progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent, ſciſſoſque capillos
Fœmina, perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras ſubfuſa genas. ſed victor & ipſe
Flet ſibi dementes tam valuiſſe manus.
At laſciuus Amor rixæ mala verba miniſtrat,
Inter & iratum lentus vtrunque ſedet.
Ah lapis eſt, ferrumque, ſuam quicunque puellam

Verberat.e cælo deripit ille Deos.
Sit ſatis è membris tenuem perſcindere veſtem.
Sit ſatis ornatus diſſoluiſſe comæ.
Sit lacrimas mouiſſe ſatis quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella poteſt.
Sed manibus qui ſæuus erit, ſcutumque, ſudemq;
Is gerat, & miti ſit procul à Venere.
At nobis Pax alma veni, ſpicamq; teneto.
Præfluat & pomis candidus ante ſinus.

ALBI TIBVLLI

LIBER II.

QVISQVIS *adeſt, faueat, fruges luſtramus, & agros,*
Ritus vt à priſco traditus extat auo.
Bacche veni, dulciſq; tuis è cornibus vua
Pendeat, & ſpicis tempora cinge Ceres.
Luce ſacra requieſcat humus, requieſcat arator,
Et graue ſuſpenſo vomere ceſſet opus.
Soluite vincla iugis. nunc ad præſepia debent
Plena coronato ſtare boues capite.
Omnia ſint operata Deo. non audeat vlla
Lanificam penſis impoſuiſſe manum.
Vos quoq; abeſſe procul iubeo (diſcedite ab aris)
Queis tulit heſterna gaudia nocte Venus.

Caſta

Digitized by Google

Caſta placent ſuperis. pura cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes vt eat ſacer agnus ad aras,
Vinctaq́ʒ poſt olea candida turba comas.
Dij patrij, purgamus agros, purgamus agreſtes.
Vos mala de noſtris pellite limitibus:
Neu ſeges eludat meſſem fallacibus herbis,
Neu timeat celeres ſegnior agna lupos,
Tunc nitidus plenis confiſus ruſticus agris
Ingerat ardenti grandia ligna foco,
Turbaq́ʒ vernarum ſaturi bono ſigna coloni
Ludet: & ex virgis extruet ante caſas.
Euentura precor, viden' vt felicibus extis
Significet placidos nuncia fibra Deos?
Nunc mihi fumoſum veteris proferte Falernum
Conſulis, & Chio ſoluite vincla cado.
Vina diem celebrent. non feſta luce madere
Eſt rubor. errantes & male ferre pedes.
Sed bene Meſſalam ſua quiſq́ʒ ad pocula dicat,
Nomen & abſentis ſingula verba ſonent.
Gentis Aquitanæ celeber Meſſala triumphis
Et magna intonſis gloria victor auis,
Huc ades, adſpiraq́ʒ mihi, dum carmine noſtro
Redditur agricolis gratia cælitibus
Rura cano, ruriſq́ʒ Deos, his vita magiſtris
Deſtituit querna pellere glande famem,
Illi compoſitis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primum docuiſſe feruntur

Digitized by Google

Seruitium, & plauſtro ſuppoſuiſſe rotam.
Tunc victus abiere feri, tunc conſita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc preſſos pedibus dedit vua liquores,
Miſtaq́ſecuro eſt ſobria lympha mero.
Rura ferunt meſſes, calidi cum ſideris æſtu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis verno flores apis ingerit alueo,
Compleat vt dulci ſedula melle fauos.
Agricola adſiduo primum ſatiatus aratro
Cantauit certo ruſtica verba pede:
Et ſatur arenti primum eſt modulatus auena
Carmen, vt ornatos duceret ante Deos.
Agricola & nimio ſuffuſus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros:
Huic datus à pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus. duxerat hircus oues.
Rure puer verno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit Laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida vellis ouis.
Hinc & fœmineus labor eſt. hinc penſa, coluſque,
Fuſus & appoſito pollice verſat opus.
Atq; aliqua adſidue textrix operata Mineruam
Cantat, & adpulſo tela ſonant latere.
Ipſe quoq; inter agros, interq; armenta cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum ſe exercuit arcu.
Hei mihi quam doctas nunc habet ille manus.

Nec

Nec pecudes velut ante petit. fixiſſe puellas
Geſtit, & audaces perdomuiſſe viros.
Hic iuueni detraxit opes, hic dicere iußit
Limen ad iratæ verba pudenda ſenem.
Hoc duce cuſtodes furtim tranſgreſſa iacentes
Ad iuuenem tenebris ſola puella venit:
Et pedibus prætentat iter ſuſpenſa timore,
Explorat cæcas cui manus ante vias.
Ah miſeri, quos hic grauiter Deus vrget. at ille
Felix, cui placidus leniter afflat Amor.
Sancte veni dapibus feſtis, ſed pone ſagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecoriq; vocate
Voce, palam pecori, clam ſibi quiſq; vocet:
Aut etiam ſibi quiſq; palam. nam turba iocoſa.
Obſtrepit, & Phrygio tibia curua ſono.
Ludite, iam nox iungit equos, currumq; ſequuntur
Matris laſciuo ſidera fulua choro.
Poſtq; venit tacitus fuluis circundatus alis
Somnus, & incerto ſomnia nigra pede.

DICAMVS *bona verba. venit natalis ad aras.*
Quiſquis ades, lingua vir mulierq; faue.
Vrantur pia thura focis, vrantur odores,
Quos tenere terra diuite mittit Arabs
Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,
Cui decorent ſanctas mollia ſerta comas.
Illius puro diſtillent tempora nardo.

Digitized by Google

Atque ſatur libo ſit, madeatque mero.
Annuat & Cerinthe tibi quodcunque rogabis.
En age, quid ceſſas? annuit ille roga:
Auguror, vxoris fidos optabis amores.
Iam reor hoc ipſos edidiciſſe deos.
Nec tibi malueris totum quacunque per orbem
Fortis arat valido ruſticus arua boues.
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus vndis
Naſcitur, Eoi qua maris vnda rubet.
Vota cadunt. vtinam ſtrepitantibus aduolet alis,
Flauaque coniugio vincula portet Amor.
Vincula quæ maneant ſemper, dũ tarda ſenectus
Inducat rugas, inficiatque comas.
Huc veniat natalis auis, prolemque miniſtret,
Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

RVRA *tenent, Cornute, meam villaque puellam.*
Ferreus eſt eheu quiſquis in vrbe manet.
Ipſa Venus latos iam nunc migrauit in agros,
Verbaque aratoris ruſtica diſcit Amor.
O ego quum dominã adſpicerem, quã fortiter illic
Verſarem valido pingue bidente ſolum:
Agricolæ modo curuum ſectarer aratrum,
Dum ſubigunt ſteriles arua ſerenda boues.
Nec quererer, quod ſol graciles exureret artus,
Læderet & teneras puſtula rupta manus.
Pauit & Admeti tauros formoſus Apollo:
Nec cithara, intonſæ profueruntve comæ.

Nec

Nec potuit curas ſanare ſalubribus herbis.
Quicquid erat medicæ vicerat artis Amor.
Tunc fiſcella leui detexta eſt vimine iunci,
Raraque per nexus eſt via facta ſero.
O quoties illo vitulum geſtante per agros
Dicitur occurrens erubuiſſe ſoror.
O quoties auſa, caneret dum valle ſub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit & è templis irrita turba domum.
Sæpe horrere ſacros doluit Latona capillos,
Quos admirata eſt ipſa nouerca prius.
Quiſquis inornatumq; caput, crineſq; ſolutos
Adſpiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos vbi nunc, Phœbe, tua eſt? vbi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parua te iubet eſſe caſa.
Felices olim, Veneri quum fertur aperte
Seruire æternos non puduiſſe Deos.
Fabula nunc ille eſt, ſed cui ſua cura puella eſt,
Fabula ſit, mauult, quam ſine amore Deus.
At tibi dura ſeges, Nemeſin quæ abducis ab vrbe,
Perſoluat nulla ſemina terra fide.
Et tu Bacche tener, iucundæ conſitor vuæ,
Tu quoq; deuotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formoſas triſtibus agris
Abdere. non tanti ſunt tua muſta, pater.
O valeant fruges. ne ſint modo rure puellæ,
Glans alat, & priſco more bibantur aquæ.

Digitized by Google

Glans aluit veteres, & paſſim ſemper amarunt.
Quid nocuit, ſulcos non habuiſſe ſatos?
Tum quibus adſpirabat amor, præbebat aperte
Mitis in vmbroſa gaudia valle Venus.
Nullus erat cuſtos, nulla excluſura volentes
Ianua. ſi fas eſt, mos, precor, ille redi.
Ducite. ad imperium dominæ ſulcabimus agros.
Non ego me vinclis verberibuſq; nego.

HIC *mihi ſeruitium video, dominamq; paratam:*
Iam mihi libertas illa paterna vale.
Seruitium ſed triſte datur, teneorq; catenis,
Et nunquam miſero vincla remittet Amor.
Et, ſeu quid merui, ſeu quid peccauimus, vrit.
Vror. io remoue, ſæua puella, faces.
O ego ne poſſim tales ſentire dolores,
Quum mallem in gelidis montibus eſſe lapis.
Stare vel inſanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vaſti tunderet vnda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior vmbra eſt.
Omnia nam triſti tempora felle madent.
Nec proſunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa caua precium flagitat vſq; manu.
Ite procul Muſæ, ſi non prodeſtis amanti.
Non ego vos, vt ſint bella canenda, colo.
Nec refero Soliſq; vias, & qualis, vbi orbem
Compleuit, verſis Luna recurrit equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.

Ite

Digitized by Google

Ite procul Muſæ, ſi nihil iſta valent.
At mihi per cædem & facinus ſunt dona paranda,
Nec iaceam clauſam flebilis ante domum.
Aut rapiam ſuſpenſa focis inſignia ſacris.
Sed Venus ante alios eſt violanda mihi.
Illa malum facinus ſuadet, dominamq; rapacem
Dat mihi ſacrilegas ſentiat illa manus.
O pereat quicunq; legit virideſq́; ſmaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiæ cauſſas, & Coa puellis
Veſtis, & è rubro lucida concha mari.
Hæc fecere malas. hinc clauim ianua ſenſit,
Et cœpit cuſtos liminis eſſe canis.
Sed precium ſi grande feras, cuſtodia victa eſt:
Nec prohibent claues, & canis ipſe tacet.
Heu quicunq; dedit formam cæleſtis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipſe malis?
Hinc fletus, rixæq́; ſonant. hæc deniq; cauſſa
Fecit, vt infamis hic Deus eſſet Amor.
At tibi, quæ precio victos excludis amantes,
Eripiant partas ventus & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes ſpectent incendia læti,
Nec quiſquam flammæ ſedulus addat aquam.
Seu veniat tibi mors, nec erit qui lugeat vllus,
Nec qui det mœſtas munus in exequias.
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atq; aliquis ſenior veteres veneratus amores,
Annua conſtructo ſerta dabit tumulo.

Digitized by Google

Et bene diſcedens dicet, placideq́; quieſcas.
Terraq́; ſecuræ ſit ſuper oſſa levis.
Vera quidem moneo ſed proſunt quid mihi vera?
Illius eſt nobis lege colendus Amor.
Quinetiam ſedes iubeat ſi vendere auitas:
Ite ſub imperium, ſub titulumq́; lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni,
Quicquid & herbarum Theſſala terra gerit:
Et quod, vbi indomitis gregib. Venus afflat amores
Hippomanes cupidæ ſtilat ab inguine equæ:
Si modo me placido videat Nemeſis mea vultu,
Mille alias herbas miſceat illa: bibam.

PHOEBE faue, nouus ingreditur tua templa ſacerdos,
Huc age cum cithara, carminibuſq́; veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipſe triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua ſacra veni.
Sed nitidus, pulcherq́; veni. nunc indue veſtem
Sepoſitam: longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuiſſe Ioui.
Tu procul euentura vides. tibi debitus augur
Scit bene quid fati prouida cantet auis.
Tuq́; regis ſortes per te præſentit aruſpex,
Lubrica ſignauit quum Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam fruſtrata Sibylla eſt,

Abdita

Digitized by Google

Abdita quæ ſenis fata canit pedibus.
Phœbe ſacras Meſſalinum ſine tangere chartas
Vatis: & ipſe, precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Æneæ ſortes, poſtquam ille parentem
Dicitur, & raptos ſuſtinuiſſe Lares.
Hæc fore credebat Romam, quum mœſtus ab alto
Ilion, ardentes reſpiceretq́; Deos.
Romulus æterna nondum formauerat vrbis
Mœnia conſorti non habitanda Remo,
Sed tunc paſcebant herboſa palatia vaccæ.
Et ſtabant humiles in Iouis arce caſæ.
Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis vmbra,
Et facta agreſti lignea falce pales:
Pendebatq́; vagi paſtoris in arbore votum
Garrula ſilueſtri fiſtula ſacra Deo.
Fiſtula cui ſemper decreſcit arundinis ordo.
Nam calamus cera iungitur vſq; minor.
At qua Velabri regio patet, ire ſolebat
Exiguus pulſa per vada linter aqua.
Illa ſæpe gregis ditis placitura magiſtro
Ad iuuenem feſta eſt vecta puella die,
Cum qua fœcundi redierunt munera ruris
Caſeus, & niueæ candidus agnus ouis.
Impiger Ænea volitantis frater Amoris,
Troica qui profugis ſacra vehis ratibus,
Iam tibi Laurentes adſignat Iuppiter agros.
Iam vocat errantes hoſpita terra Lares.
Troia quidem tum ſe mirabitur, & ſibi dicet:
Vos bene tam longa conſuluiſſe via.

Digitized by Google

Illic ſanctus eris, quum te veneranda Numici
Vnda Deum cælo miſerit indigetem.
Ecce ſuper feſſas volitat Victoria puppes.
Tandem ad Troianos diua ſuperba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris.
Iam tibi prædico, barbare Turne, necem
Ante oculos Laurens caſtrum, muruſque Lauini eſt,
Albaque ab Aſcanio condita longa duce.
Te quoque iam video Marti placitura ſacerdos
Ilia, veſtales deſeruiſſe focos:
Concubituſque tuos furtim, vittaſque iacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de ſeptem montibus herbas,
Dum licet: hic magna iam locus vrbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis
Qua ſua de cælo proſpicit arua Ceres:
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Vera cano. ſic vſque ſacras innoxia lauros
Veſcar, & æternum ſit mihi virginitas.
Hæc cecinit vates, & te ſibi, Phœbe, vocauit,
Iactauit fuſa, ſed caput ante coma.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpeßia dixit
Herophile Phœbo grata quod admonuit:
Quodque Albuna ſacras Tiberis per flumina ſortes
Portarit, ſicco perlueritque ſinu:
Hæ fore dixerunt belli mala ſigna cometen,

Mul-

Multus vt in terras deplueretq; lapis:
Atq; tubas, atq; arma ferunt ſtrepitantia cælo
Audita, & luces præcinuiſſe fugam.
Ipſum etiam Solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos.
Et ſimulachra Deum lacrimas fudiſſe tepentes,
Fataq; vocales præmonuiſſe boues.
Hæc fuerunt olim. ſed tu iam, mitis Apollo,
Prodigia indomitis merge ſub æquoribus.
Vt ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, & ſacer annus eat.
At laurus bona ſigna dedit, gaudete coloni.
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.
Oblitus & muſto feriet pede ruſticus vuas,
Dolia dum, magni deficiuntque lacus.
At madidus Baccho ſua feſta Palilia paſtor
Concinet. à ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille leuis ſtipulæ ſollenneis potus aceruos
Accendet, flammas tranſilietque ſacras.
Et fœtus matrona dabit, natuſque parenti
Oſcula comprenſis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herba,
Arboris antiquæ qua leuis vmbra cadet.
Aut è veſte ſua tendent vmbracula ſertis
Vincta. coronatus ſtabit & ipſe calix.
At ſibi quiſque dapes, & feſtas extruet alte
Ceſpitibus menſas, ceſpitibuſque torum.

Digitized by Google

Ingeret hic potus iuuenis maledicta puellæ,
Poſtmodo quæ votis irrita facta velit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem,
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua pereant arcus, pereantq́ ſagittæ
Phœbe modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona, ſed poſtquam ſumſit tibi tela Cupido,
Eheu quam multis ars dedit illa malum,
Et mihi præcipue, iaceo quum ſaucius annum:
Et faueo morbo, quum iuuat ipſe dolor,
Vixq́ cano Nemeſim, ſine qua verſus mihi nullus
Verba poteſt iuſtos aut reperire pedes.
Acer Amor, fractas vtinam tua tela ſagittas
Si licet, extinctas adſpiciamq́ faces.
Tu miſerum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & inſana mente nefanda loqui.
At tu, nam diuum ſeruat tutela poëtas,
Præmoneo vati parce, puella, ſacro,
Vt Meſſalinum celebrem, quum præmia belli
Ante ſuos currus oppida victa feret,
Ipſe gerens laurus, lauro deuinctus agreſti
Miles io magna voce triumphe canam.
Tunc Meſſala meus pia det ſpectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue, ſic tibi ſint intonſi, Phœbe, capilli.
Sic tua perpetuò ſit tibi caſta ſoror.

CASTRA

CAstra Macer ſequitur. tenero quid fiet Amori?
Si comes & collo fortiter arma geret,
Et ſeu longa virum terra via. ſeu vaga ducent
Æquora, cum telis ad latus ire volet:
Vre, puer, quaſo, tua qui ferus otia liquit.
Atque iterum erronem ſub tua ſigna voca.
Quod ſi militibus parces, erit hic quoque miles
Ipſe, leuem galea qui ſibi portet aquam:
Caſtra peto, valeátq. Venus, valeántque puellæ.
Et mihi ſunt vires, & mihi facta tuba eſt.
Magna loquor. ſed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clauſæ fortia verba fores.
Iuraui quoties rediturum ad limina nunquam?
Quum bene iuraui, res tamen ipſe redit.
At tu, quiſquis is es, cui triſti fronte Cupido
Imperitat, noſtra ſint tua caſtra domo.
Ferrea non Venerem, ſed prædam ſæcula laudant.
Præda tamen multis eſt operata malis.
Præda feras acies cinxit diſcordibus armis.
Hinc cruor, hinc cædes mors propiórq; venit.
Præda vago iuſsit geminare pericula ponto,
Bellica quum dubijs roſtra dedit ratibus.
Prædator cupit immenſos obſiſtere campos,
Vt multa innumera iugera paſcat oue.
Cui lapis externus cura eſt, vrbiſq; tumultu
Portatur validis mille columna iugis:
audit & indomitū moles mare, lentus vt intra
Negligat hibernas piſcis adeſſe minas.

Digitized by Google

At tibi læta trahant Samia conniuia teſtæ,
Fictaq́ Cumana lubrica terra rota.
Heu heu diuitibus video gaudere puellas.
Iam veniant prædæ, ſi Venus optat opes:
Vt mea luxuria Nemeſis fluat: vtq́ per vrbem
Incedat donis conſpicienda meis.
Illa gerat veſtes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas diſpoſuitque vias.
Illi ſint comites fuſci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi ſelectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureúmque Tyros.
Nota loquor: regnum ipſe tenet, quem ſæpe coegit
Barbara gypſatos ferre cataſta pedes.

F*INIRENT multi leto mala. credula vitam*
Spes fouet, & melius cras fore ſemper ait.
Spes alit agricolas, ſpes ſulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine piſces,
Quum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida ſolatur compede vinctum.
Crura ſonant ferro, ſed canit inter opus.
Spes facilē Nemeſim ſpondet mihi. ſed negat illa.
Hei mihi, ne vincas, dura puella, deam.
Parce per immatura tuæ precor oſſa ſororis.
Sic bene ſub tenera parua quieſcat humo.
Illa mihi ſancta eſt, illius dona ſepulchro,
Et madefacta meis ſerta feram lacrimis.

Illius

Digitized by Google

Illius ad tumulum fugiam, ſupplexq́; ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret vſq́; ſuum te propter flere clientem.
Illius vt verbis ſis mihi lenta, veto,
Ne tibi neglecti mittant noua ſomnia manes,
Mœſtáq́; ſopita ſtet ſoror ante torum.
Qualis ab excelſa præceps delapſa feneſtra
Venit ad infernos ſanguinolenta lacus.
Deſino, ne dominæ luctus renouentur acerbi.
Non ego ſum tanti, ploret vt illa ſemel.
Nec lacrymis oculos digna eſt fœdare loquaces.
Lena nocet nobis, ipſa puella bona eſt.
Lena vetat miſerum Phryne, furtimq́; tabellas
Occulto portans itq́; reditq́; ſinu.
Sæpe, ego quum dominæ dulces à limine duro
Agnoſco voces, hæc negat eſſe domi.
Sæpe, vbi mox promiſſa mihi eſt, languere puellam
Nunciat, aut aliquas extimuiſſe minas.
Tunc morior curis: nunc mens mihi perdita fingit,
Quiſue meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras: ſatis anxia viuas.
Mouerit è votis pars quotacunq́; deos.

Digitized by Google

ALBI TIBVLLI
LIBER III.

MARTIS Romani feſtæ venere calendæ.
Exoriens noſtris hinc fuit annus auis.
Et vaga nunc certa diſcurrunt vndique pompa
Perque vias vrbis munera pérq; domos.
Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, ſeu fallor, cara Neæra tamen.
Carmine formoſæ, precio capiuntur auaræ,
Gaudeat, vt digna eſt, verſibus illa meis.
Lutea ſed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumex & canas tondeat ante comas:
Summaque prætexat tenuis faſtigia chartæ,
Indicet vt nomen littera facta tuum.
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
Sic etiam comptum mittere oportet opus.
Per vos auctores huius mihi carminis oro,
Caſtaliamque vmbram, Pierioſque lacus,
Ite domum, cultúmque illi donate libellum
Sicut erit. nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, ſi noſtri mutua cura eſt,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum meritam longa donate ſalute,
Atque hæc ſubmiſſo dicite verba ſono:

Hæc

Hæc tibi, vir quondam, nunc frater, caſta Neæra,
Mittit & accipias munera parua, rogat.
Téq; ſuis iurat caram magis eſſe medullis,
Siue ſibi coniunx, ſiue futura ſoror.
Sed potius coniunx. huius ſpem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

QVI primum caram iuueni, carúmq. puellæ
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere & erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia noſtro
Ingenio. frangit fortia corda dolor.
Hæc mihi verba loqui pudor eſt, vitaq; fateri
Tot mala perpeſſa tædia nota meæ.
Ergo ego quum tenuem fuero mutatus in vmbrã
Candidáque oſſa ſuper nigra fauilla teget,
Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum mœſta Neæra rogum,
Sed veniat caræ matris comitata dolore.
Mœreat hæc genero, mœreat illa viro.
Præfatæ ante meos manes, animámque, rigatæ,
Perfuſæque pias ante liquore manus.
Pars quæ ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
Incinctæ nigra candida veſte legant.
Et primum annoſo ſpargant collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent.
Poſt hæc carbaſeis humorem tollere ventis,
Atque in marmorea ponere ſicca domo.

Illic quas mittit diues Panchaia merces.
Eoique Arabes, diues & Aſſyria:
Et noſtri memores lacrima fundantur eodem.
Sic ego componi verſus in oſſa velim.
Sed triſtem mortis demonſtret litera cauſſam,
Atque hæc in celebri carmina fronte notet:
Lygdamus hic ſitus eſt. dolor huic, & cauſſa Neæræ
Coniugis ereptæ, cauſſa perire fuit.

QVID prodeſt cælum votis impleſſe, Neæra?
Blandáque cũ multa thura dediſſe prece?
Non vt marmorei prodirem è limine tecti
Inſignis clara, conſpicuúſque domo:
Aut vt multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas meſſes terra benigna daret:
Sed tecum vt longæ ſatiarem gaudia vitæ,
Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu
Tunc, quum permenſo defunctus tempore lucis
Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam graue quid prodeſt pondus mihi diuitis auri?
Aruáque ſi findant pinguia mille boues?
Quidve domus prodeſt Phrygijs innixa columnis,
Tænare ſiue tuis, ſiue Caryſte tuis?
Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos?
Aurataque trabes, marmoreúmque ſolum?
Quidve, in Erythræo legitur quæ litore concha,
Tinctáque Sidonio murice lana iuuat,
Et quæ præterea populus miratur? in illis
Inuidia eſt. falſo plurima volgus amat.

Non

Non opibus mentes hominum curæq́ leuantur.
Nam fortuna ſua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neæra.
At ſine te, regum munera nulla volo.
O niueam, quæ te poterit mihi reddere, lucem.
O mihi felicem terq́ quaterque diem.
At ſi pro dulci reditu quæcunque vouentur,
Audiat auerſa non meus aure Deus:
Nec me regna iuuant, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum ſuſtinet orbis opes.
Hæc alij cupiant, liceat mihi paupere cultu
Securo cara coniuge poſſe frui.
Adſis, & timidis faueas, Saturnia, votis,
Et faueas concha Cypria vecta tua.
Aut ſi fata negant reditum, triſteſq́ ſorores
Stamina quæ ducunt, quæq́ futura neunt:
Me vocet in vaſtos amnes, nigramq́ paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

DI MELIORA *ferant, nec ſint inſomnia vera.*
Quæ tulit extrema proxima nocte quies.
Ite procul. vanum, falſumque auertite viſum,
Deſinite in vobis quærere velle fidem.
Diui vera monent. ventura nuncia ſortis
Vera monent Thuſcis exta probata viris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falſa timere iubent,

Digitized by Google

Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, & saliente sale.
Et tamen, vtcunque eſt, ſiue illi vera moneri.
Mendaci ſomno credere ſiue volent:
Efficiat vanos noctis Lucina timores
Et fruſtra immeritum pertimuiſſe velit,
Si mea nec turpi mens eſt obnoxia facto,
Nec læſit magnos impia lingua Deos.
Iam nox æthereum nigris emenſa quadrigis
Mundum cæruleas lauerat amne rotas:
Nec me ſopierat menti Deus vtilis ægræ
Somnus. ſollicitas deficit ante domos.
Tandem quum ſummo Phœbus proſpexit ab ortu,
Preſſit languentis lumina ſera quies.
Hic iuuenis caſta redimitus tempora lauro
Eſt viſus noſtra ponere ſede pedem.
Non illo quicquam formoſius vlla priorum
Ætas, humanum nec videt illud opus.
Intonſi crines longa ceruice fluebant.
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primum virgo deducta marito
Inficitur teneras ore rubente genas:
Vt quum contexunt amaranthis alba puellæ
Lilia, & Autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla.
Nanque hæc in nitido corpore veſtis erat.
Artis opus raræ fulgens teſtudine & auro

Pende-

Pendebat læua garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno
Felices cantus ore ſonante dedit.
Sed poſtquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit hæc triſti dulcia verba modo:
Salue cura deum, caſto nam rite poetæ
Phœbúſque, & Bacchus, Pieridéſque fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæque ſorores
Dicere non norunt, quid ferat hora ſequens.
At mihi fatorum leges æuique futuri
Euentura pater poſſe videre dedit.
Quare ego quæ dico non fallax, accipe, vates:
Quodque Deus vero Cynthius ore ferat.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro:
Pro qua ſollicitas cæleſtia numina votis,
Quæ tibi ſecuros non ſinit ire dies:
Et quum te fuſco ſomnus velauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.
Carminibus celebrata tuis formoſa Neæra
Alterius mauult eſſe puella viri.
Diuerſáſque ſuas agitat mens impia curas.
Nec gaudet caſta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen.
Ah pereat, didicit fallere ſi qua virum.
Sed flecti poterit: mens eſt mutabilis illis.
Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sæuus Amor docuit validos tentare labores.
Sæuus Amor docuit verbera ſæua pati.
Me quondam Admeti niueas pauiſſe iuuencas

Non eſt in vanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere ſonora,
Nec ſimiles chordis reddere voce ſonos:
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atque Iouis.
Neſcis quid ſit Amor, iuuenis, ſi ferre recuſas
Immitem dominam, coniugiúmque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod ſi vera canunt ſacris oracula templis,
Hæc illi noſtro nomine dicta refer:
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipſe.
Felix hoc, alium deſine velle virum.
Dixit, & ignauus defluxit pectore ſomnus.
Ah ego non poſſum tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectori ineſſe tuo.
Nam te nec vaſti genuerunt æquora Ponti,
Nec flammam voluens ore Chimæra fero:
Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres ſunt linguæ, tergeminúmque caput:
Scyllaque virgineam canibus ſubcincta figuram
Nec te conceptam ſæua leæna tulit:
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendáve Syrtis,
Sed culta, & duris non habitanda domus:
Et longe ante alios omnes mitiſsima mater,
Iſque pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia ſomnia vertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

Vos

VOs tenet, Etruſcis manat quæ fōtibus vnda,
Vnda ſub æſtiuum non adeunda Canem,
Nunc autem ſacris Baiarum maxima lymphis,
Quum ſe purpureo vere remittit hiems.
At mihi Perſephone nigram denunciat horam.
Immerito iuueni parce nocere, Dea.
Non ego tentaui nulli temeranda virorum
Audax laudanda ſacra docere Deæ.
Nec mea mortiferis infecit pocula ſuccis
Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit.
Nec nos ſacrilegi templis admouimus ergo.
Nec cor ſollicitant facta nefanda meum.
Nec nos inſanæ meditantis iurgia linguæ
Impia in aduerſos ſoluimus ora deos.
Et nondum cani nigros læſere capillos,
Nec venit tardo curua ſenecta pede.
Natalem primo noſtrum videre parentes
Quum cecidit fato conſul vterque pari.
Quid fraudare iuuat vitem creſcentibus vuis?
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes vmbras quicunque tenetis,
Duraque ſortiti tertia regna Dei.
Elyſios olim liceat cognoſcere campos,
Lethaámque ratem, Cimmerioſque lacus,
Quum mea rugoſa pallebunt ora ſenecta,
Et referam pueris tempora priſca ſenex.
Atque vtinam vano nequicquam terrear æſtu.
Languent ter quinos ſed mea membra dies.
At vobis Thuſcæ celebrantur numina lymphæ,

Digitized by Google

Et facilis lenta pellitur vnda manu.
Viuite felices, memores & viuite noſtri:
Siue erimus, ſeu nos fata fuiſſe velint.
Interea nigras pecudes promittite Diti.
Et niuei lactis pocula miſta mero.

CANDIDE *Liber ades. ſic ſit tibi myſtica vitis.*
Semper ſic hedera tempora vincta feras.
Aufer & ipſe meum pariter medicando dolorem.
Sæpe tuo cecidit munere victus Amor.
Care puer, madeant generoſo pocula Baccho,
Et nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores.
Fulſerit hic niueis Delius alitibus.
Vos modo propoſito dulces faueatis amici,
Neue neget quiſquam me duce ſe comitem,
Aut ſi quis vini certamen mite recuſet,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus, ille ferocem
Contulit, & dominæ miſit in arbitrium.
Armenias tigres & fuluas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc Amor, & maiora valet. ſed poſcite Bacchi
Munera, quem veſtrum pocula ſicca iuuant?
Conuenit ex æquo, nec toruus Liber in illos,
Qui ſe, quiq; vna vina iocoſa colunt.
Iam venit iratus nimium, nimiúmque ſeuerus.
Qui timet irati numina magna, bibat.

Quales

Quales his pœnas qualis quantuſq; minetur,
  Cadmeę matris prędą cruenta docet.
Sed procul à nobis hic ſit timor: illaque, ſiqua eſt,
  Quid valeat lęſi, ſentiat, ira Dei.
Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
  Aeriæ & nubes diripienda ferant.
Quamuis nulla mei ſupereſt tibi cura, Neæra:
  Sis felix, & ſint candida fata tua.
At nos ſecuræ reddamus tempora menſæ.
  Venit poſt multos vna ſerena dies.
Hei mihi, difficile eſt imitari gaudia falſa.
  Difficile eſt triſti fingere mente iocum.
Nec bene mendaci riſus componitur ore,
  Nec bene ſollicitis ebria verba ſonant.
Quid queror infelix? turpes diſcedite curæ.
  Odit Lenæus triſtia verba pater.
Gnoſia, Theſeæ quondam periuria linguæ
  Fleuiſti ignoto ſola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi Catullus
  Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
  Alterius diſces poſſe carere tuo.
Non vos decipiant pendentia brachia collo,
  Nec capiat blanda ſordida lingua prece.
Etſi pérq; ſuos fallax iurauit ocellos,
  Iunonémque ſuam, pérque ſuam Venerem,
Nulla fides inerit. periuria ridet amantum
  Iuppiter, & ventos irrita ferre iubet.
Ergo qui toties fallacis verba puellæ

Digitized by Google

ALBI TIBVLLI

LIBER IIII.

PANEGYRICVS AD MESSALAM.

TE, Meſſala, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirma nequeant ſubſiſtere vires,
Incipiam tamen. At meritas ſi carmina laudes
Deficiant: humilis tantis ſim conditor actis:
Nec tua præter te chartis intexere quiſquam
Facta queat, dictis vt non maiora ſuperſint;
Eſt nobis voluiſſe ſatis. Nec carmina parua
Reſpueris. etiam Phœbo gratiſſima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hoſpes
Icarus, vt puro teſtantur ſidera cælo,
Erigoneq́; Caniſq́; neget ne longior ætas.
Quinetiam Alcides Deus aſcenſurus Olympum
Læta Molorcheis poſuit veſtigia tectis.
Paruaq́; cæleſtes pacauit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hoſtia cornu.
Hic quoque ſit gratus paruus labor, vt tibi poſſim
Inde alios, alioſq́; memor componere verſus.
Alter dictet opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenſum deſederit aera tellus,
Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem,

Et vagus è terris qua ſurgere nititur aer,
Huic & contextus paßim fluat igneus æther,
Pendentique ſuper claudantur vt omnia cælo.
At quodcunque meæ poterunt audere camœnæ,
Seu tibi par poterunt,ſeu,quod ſpes abnuit,vltra,
Siue minus,certéq; canent minus, omne vouemus
Hoc tibi,nec tanto careat mihi carmine charta.
Nam , quanquam antiquæ gentis ſuperant tibi laudes,
Non tua maiorum contenta eſt gloria fama,
Nec quæris quid quaque index ſub imagine dicat,
Sed generis priſcos contendis vincere honores,
Quam tibi maiores,maius decus ipſe futurus.
At tua non titulus capiet ſub nomine facta,
Æterno ſed erunt tibi magna volumina verſu,
Conueniéntq; tuas cupidi componere laudes
Vndique quique canent vncto pede,quiq; ſoluto,
Queis potius certamen erit.ſim victor in illis,
Vt noſtrum tantis inſcribam nomen in actis.
Nam quis te maiora gerit caſtriſve,forove?
Nec tamē hinc aut hinc tibi la⁹ maiorve,minorve
Iuſta pari premitur veluti quum pondere libra
Prona,nec hac plus parte ſedet,nec ſurgit ab illa.
Qualis,inæquatū ſi quando onus vrget vtrinque,
Inſtabilis natat alterno depreßior orbe.
Nam ſeu diuerſi fremat inconſtantia vulgi,
Non alius ſedare queat.ſeu iudicis ira
Sit placanda,tuis poterit miteſcere verbis.
Non Pylos aut Itace tantos genuiſſe feruntur

Digitized by Google

Neſtora, vel paruæ magnum decus vrbis Vliſſem
Vixerit ille ſenex quamuis, dum terna per orbem
Sæcula fertilibus Titan decurrerit horis:
Ille per ignotas audax errauerit vrbes,
Qua maris extremis tellus includitur vndis
Nam Ciconumq; manus aduerſis reppulit armis:
Non valuit Lotos captos auertere curſus:
Geſſit & Ætneæ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Æolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Læſtrygonas, Antiphatenque,
Mobilis Artacie gelidos quos irrigat vnda.
Solum nec docta verterunt pocula Circes:
Quamuis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaq; vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmerion etiam obſcuras acceſſit ad arces:
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue ſupra terras Phœbus, ſeu curreret infra.
Vidit vt inferno Plutoni ſubdita regna
Magna Deum proles leuibus diſcurreret vmbris.
Præteriitque cita Sirenum littora puppi.
Illum inter gemina nantem confinia mortis
Nec Scyllæ ſæuo conterruit impetus ore,
Quum canib. rapidas inter freta ſerperet vndas,
Nec violenta ſuo conſumſit more Charybdis,
Vel ſi ſublimis fluctu conſurgeret imo,
Vel ſi interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi ſileantur paſcua ſolis,
Non Amor, & fœcũda Atlantidos arua Calypſus,

Finis & erroris miſeri Pheacia tellus.
Atque hæc ſeu noſtras interſunt cognita terras,
Fabula ſiue nouum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius, tua dum facundia maior.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam caſtris producere foſſam,
Qualiter aduerſos hoſti defigere ceruos:
Quemve locum ducto melius ſit claudere vallo,
Fontibus vt dulces erumpat terra liquores:
Vt facilisq́; tuis aditus ſit, & arduus hoſti,
Laudis & adſiduo vigeat certamine miles.
Quis tardamve ſudem melius, celeremve ſagittam
Iecerit aut lento perfregerit obuia pilo?
Aut quis equum celeremve arcto compeſcere freno
Poſſit, & effuſas tardo permittere habenas,
Inque vicem modo directo contendere paſſu,
Seu libeat curuo melius contendere gyro?
Quis parma ſeu dextra velit, ſeu læua tueri
Siue hac, ſiue illac veniat grauis impetus haſta,
Amplior, aut ſignata cita loca tangere funda?
Iam ſimul audacis veniant certamina Martis,
Aduerſiſq́; parent acies concurrere ſignis,
Tunc tibi non deſit faciem componere pugnæ.
Seu ſit opus quadratum acies conſiſtat in agmen.
Rectus vt æquatis decurrat frontibus ordo,
Seu libeat duplicem, ſeu iunctum cernere Martem.

Dexter

Dexter vti læuum teneat, dextrumq́ue ſiniſter
Miles, ſitq́ue duplex gemini victoria caſus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano. teſtis mihi victa
Fortis Iapidia miles. teſtis quoque fallax
Pannonius gelidas paſsim deiectus in Alpes.
Teſtis Arupinis & pauper natus in armis.
Quem ſi quis videat, vetus non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur ſæcula famæ.
Centum fœcundos Titan renouauerit annos,
Ipſe tamen velox celerem ſuperedere corpus
Audet equum, validiſq́ue ſedet moderator habenis.
Te duce non alias conuerſus terga domator
Libera Romanæ ſubiecit colla catenæ,
Nec tamen his contentus eris, maiora peractis
Inſtant, compertum eſt veracibus vt mihi ſignis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio ſubtemine veſtem
Indueras, oriente die duce fertilis anni
Splendidior liquidis quum Sol caput extulit vndis,
Et fera diſcordes tenuerunt flamina venti,
Curua nec aſſuetos egerunt flumina curſus.
Quin rapidum placidis etiam mare cõſtitit vndis.
Vlla nec aërias volucris perlabitur auras.
Nec quadrupes denſas depaſcitur aſpera ſiluas.
Quin largita tuis ſunt multa ſilentia votis.
Iuppiter ipſe leui vectus per inania curru
Adfuit, & cœlo vicinum liquit Olympum,

Intentaq; tuis precibus ſe præbuit aure,
Cunctaq; veraci capite annuit abditus aris.
Lætior eluxit ſtructos ſuper ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis inſiſtere rebus
Incipe. non iidem tibi ſint, aliiſq; triumphi.
Non te vicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hiſpania terris.
Nec fera te Tyrio tellus obſeſſa colono.
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaſpes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gyndes,
Ardet Arecteis aut vnda perhoſpita campis.
Nec qua regna vago Tomyris finiuit Araxe.
Impia nec ſæuis celebrans conuiuia menſis
Vltima vicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quaq; Hebrus, Tanaiſq; Getas rigat, atque Magynes.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi aduerſis regio ſeſe offeret armis.
Te manet inuictus Romano Marte Britannus,
Teq; interiecto mundi pars altera ſole.
Nam circumfuſo conſiſtit in aëre tellus,
Et quinque in partes toto diſponitur orbe.
Atque duæ gelido vaſtantur frigore ſemper.
Illic & denſa tellus abſconditur vmbra,
Et nulla incepto perlabitur vnda liquore,
Sed durata riget denſam in glaciemq;, niuemque,
Quippe vbi non vnquam Titan ſuperegerit ortus.
At media eſt Phœbi ſemper ſubiecta calori,
Seu propior terris æſtiuum fertur in orbem,
Seu

Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo preſſo tellus conſurgit aratro
Nec frugem ſegetes præbent, nec pabula terra.
Non illic colit arua Deus, Bacchuſve, Cereſve,
Nulla nec exuſtas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter poſita eſt, interq́ꝫ rigentes,
Noſtraq́ꝫ & huic aduerſa ſolo pars altera noſtro,
Quas ſimilis vtrinqꝫ tenens vicinia cœli
Temperat, alter & alterius vires necat aër,
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hic & colla iugo didicit ſummittere taurus,
Et lenta excelſos vitis conſcendere ramos.
Tondeturqꝫ ſeges maturos annua partus,
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quinetiam ſtructis exurgunt oppida muris.
Ergo vbi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus vtroqꝫ idem diceris magnus in orbe.
Non ego ſum ſatis ad tanta præconia laudis,
Ipſe mihi non ſi præſcribat carmina Phœbus.
Eſt tibi qui poſſit magnis ſe accingere rebus
Valgius. æterno propior non alter Homero.
Languida non noſter peragit labor otia, quamuis
Fortuna, vt mos eſt illi, me aduerſa fatigit.
Nam mihi quum magnis opibus domus alta nite-
ret.
Cui fuerant flaui ditantes ordine ſulci
Horrea, fœcundas ad deficientia meſſes:
Cuiqꝫ pecus denſo paſcebant agmine colles,
Et domino ſatis, & nimium furique, lupoque:

Digitized by Google

Nunc deſiderium ſupereſt, nam cura nouatur,
Quum memor anteactos ſemper dolor admonet annos.
Sed licet aſperiora cadant, ſpolierq; relictis:
Non te deficient noſtræ memorare camœnæ.
Nec ſolum tibi Pierij tribuentur honores.
Pro te vel rapidas auſim maris ire per vndas,
Aduerſis hiberna licet tumeant freta ventis.
Pro te vel ſolus denſis ſubſiſtere turmis,
Vel paruum Ætnæ corpus committere flammæ,
Dum quodcunq; tuum eſt. noſtri ſi paruula cura
Sit tibi quanta libet, ſi ſit modo, non mihi regna
Lydia non magni potior ſit fama Gylippi.
Poſſe Meleteas nec mallem vincere chartas.
Quod tibi ſi verſus noſter totuſve minuſve,
Vel bene ſi totus ſummo vel inerret in ore:
Nulla mihi ſtatuent finem te fata canendi.
Quinetiam mea tunc tumulus quum texerit oſſa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet ſeu vita tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, ſeu tardi pecoris ſim gloria taurus:
Siue ego per liquidum volucris vehar aëra pennis:
In quemcunq; hominem ne longa receperit ætas,
Inceptis de te ſubtexam carmina chartis.

SVLPITIA eſt tibi culta tuis, Mars magne, Calendis.
Spectatum è cælo, ſi ſapis, ipſe veni.

Hoc

Hoc Venus ignoſcet. at tu, violente, caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, quum vult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quicquid agit, quoquo veſtigia mouit,
Componit furtim, ſubſequiturq́ decor.
Seu ſoluit crines, fuſis decet eſſe capillis:
Seu comſit, comtis eſt veneranda comis.
Vrit, ſeu Tyria voluit procedere palla:
Vrit, ſeu niuea candida veſte venit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna eſt, cui mollia caris
Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros,
Poſſideatque, metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs ſegetis:
Et quaſcunque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, feſtis cantare calendis,
Et teſtudinea Phœbe ſuperbe lyra,
Hoc ſolenne ſacrum multos conſumet in annos.
Dignior eſt veſtro nulla puella choro.

PARCE *meo iuueni, ſeu quis bona paſcua campi,*
Seu colis vmbroſi deuia montis, aper,
Nec tibi ſit duros acuiſſe in prælia dentes.
Incolumen cuſtos hunc mihi ſeruet Amor.
Sed procul abducit venandi deuia cura.
O pereant ſiluæ, deficiantq́ canes.

Digitized by Google

Quis furor eſt, quæ mens, denſos indagine colles
Claudentem, teneras lædere velle manus?
Quidue iuuat furtim latebras intrare ferarum,
Candidaq; hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, vt tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipſa ego per montes retia torta feram.
Ipſa ego velocis quæram veſtigia cerui,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi tunc placeant ſiluæ, ſi lux mea, tecum
Arguar ante ipſas concubuiſſe plagas.
Tunc veniat licet ad caſſes, illæſus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet, aper.
Tunc ſine me ſit nulla Venus. ſed lege Dianæ
Caſte puer caſta retia tange manu.
Et quæcunque meo furtim ſubrepit amori,
Incidat in ſæuas diripienda feras.
At tu venandi ſtudium concede parenti,
Et celer in noſtros ipſe recurre ſinus.

HVC *ades, & teneræ morbos expelle puellæ.*
Huc ades intonſa Phœbe ſuperbe coma.
Crede mihi propera, nec te iam Phœbe pigebit
Formoſæ medicas applicuiſſe manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunq; mali eſt, & quicquid triſte timemus
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte veni, tecumq; feras, quicunq; ſapores,
Quicunq; & cantus corpora feſſa leuant.

Neu

Digitized by Google

Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaq́; pro domina vix numeranda facit.
Interdum vouet: interdum, quod langueat illa,
Dicit in æternos aſpera verba Deos.
Pone metum, Cerinthe, Deus non lædit amantes.
Tu modo ſemper ama. ſalua puella tibi eſt.
At nunc tota tua eſt. te ſolum candida ſecum
Cogitat, & fruſtra credula turba ſedet.
Phœbe faue. laus magna tibi tribuetur, in vno
Corpore ſeruato, reſtituiſſe duos.
Nil opus eſt fletu. lacrimis erit aptius vti,
Si quando fuerit triſtior illa tibi.
Iam celeber, iam lætus eris, quum debita reddet
Certatim ſanctis lætus vterq; focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum.
Optabunt artes & ſibi quiſq; tuas.

QVI *mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi ſanctus,*
Atq; inter feſtos ſemper habendus eris.
Te naſcente nouum Parcæ cecinere puellis
Seruitium: & dederunt regna ſuperba tibi.
Vror ego ante alias. iuuat hoc, Cerinthe, quod vror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adeſt.
Mutuus adſit amor. per te dulciſsima furta,
Perq́; tuos oculos, per geniumq́; rogo.
Magne Geni, cape thura libens, votiſq́; faueto:
Si modo, quum de me cogitat ille, volet.
Quod ſi forte alios iam nunc ſuſpirat amores,
Tunc, precor, infidos, ſancte, relinque focos.

Digitized by Google

Nec tu ſis iniuſta Venus: vel ſeruiat æque
Vinctus vterque tibi, vel mea vincla leua.
Sed potius valida teneamur vterque catena,
Nulla queat poſthac nos ſoluiſſe dies.
Optat idem iuuenis, quod nos: ſed tutius optat.
Nam pudet hæc illum dicere verba palam.
At tu, Natalis, quoniam Deus omnia ſentis,
Adnue. quid refert clamve, palamve roget?

NATALIS *Iuno, ſanctos cape thuris aceruos,*
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi eſt hodie, tibi ſe lætiſſima compſit:
Staret vt ante tuos conſpicienda focos.
Illa quidem ornandi cauſſas tibi, diua relegat:
Eſt tamen, occulte cui placuiſſe velit.
At tu, ſancta, faue, ne quis diuellat amantes:
Sed iuueni quæſo, mutua vincla para.
Sic bene compones. vlla non ille puella
Seruire, aut cuiquam dignior illa viro:
Nec poſſit cupidos vigilans deprendere cuſtos,
Fallendique vias mille miniſtret Amor.
Adnue, purpureaque veni perlucida palla.
Ter tibi ſit libo, ter, dea caſta, mero.
Præcipit & natæ mater ſtudioſa, quod optet.
Illa aliud tacita iam ſua mente rogat.
Vritur, vt celeres vrunt altaria flammæ,
Nec liceat quamuis, ſana fuiſſe velit.
Sic iuueni grata, veniet quum proximus annus.
Hic idem votis iam vetus eſſet amor.

TANDEM

TANDEM venit Amor qualem texiſſe pudori,
Quam nudaſſe alicui, ſit mihi fama, magis.
Exorata meis illum Cytherea camœnis
Attulit in noſtrum, depoſuitq́; ſinum.
Exoluit promiſſa Venus. mea gaudia narret,
Dicetur ſi quis non habuiſſe ſua.
Non ego ſignatis quicquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quam meus ante, velim.
Sed peccaſſe iuuat. vultus componere famæ
Tædet. cum digno digna fuiſſe ferar.

INVISVS natalis adeſt, qui rure moleſto,
Et ſine Cerintho triſtis agendus erit.
Dulcius vrbe quid eſt? an villa ſit apta puellis,
Atq; Eretino frigidus annus agro?
Iam nimium, Meſſala, mei ſtudioſe quieſcas,
Non tempeſtiuæ ſæpe propinque viæ.
Hic animum, ſenſuſq́; meos abducta relinquo,
Arbitrio quamuis non ſinis eſſe meo.

SCIS iter ex animo ſublatum triſte puellæ,
Natali Romæ iam licet eſſe tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

GRATVM eſt, ſecurus multũ quod iã mihi de me
Permittis ſubito, ne male inepta cadam.
Sit tibi cara toga potior, preſſumq́; quaſillo
Scortum. quam Serui filia Sulpitia.

Digitized by Google

Sollicitiſunt pro nobis, quibus illa dolori eſt,
Ne credam ignoto, maxima cauſſa, toro.

ESTNE *tibi, Cerinthe tua placiture puella,*
Qui mea nunc vexat corpora feſſa calor?
Ah ego non aliter triſtes euincere morbos
Optarim, quam te ſi quoq; velle putem.
Ah mihi quid proſit morbos euincere, quod tu
Noſtra potens lento pectore ferre mala?

NE TIBI *ſim, mea lux, æque tam feruida cura,*
Vt videor paucos ante fuiſſe dies,
Si quicquam tota commiſi ſtulta iuuenta,
Cuius me fatear pœnituiſſe magis,
Heſterna quam te ſolum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens diſſimulare meum.

NVLLA *tuum nobis ſubducet fœmina lectum.*
Hoc primum iuncta eſt fœdere noſtra Venus.
Tu modo ſola places: nec iam, te præter, in vrbe
Formoſa eſt oculis vlla puella meis.
Atq; vtinam poſſes vni mihi bella videri.
Diſpliceas aliis. ſic ego tutus ero.
Nil opus inuidia eſt. procul abſit gloria volgi.
Qui ſapit, in tacito gaudeat ille ſinu.
Sic ego ſecretis poſſum bene viuere ſiluis,
Qua nulla humano ſit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen & in ſolis tu mihi turba locis.

Nunc licet è cælo mittatur amica Tibullo:
Mittetur fruſtra, deficietq; Venus,
Hæc tibi ſancta tuæ Iunonis nomina iuro,
Quæ ſola ante alios eſt mihi magna deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Iuraui ſtulte. proderit iſte timor.
Nunc tu fortis eris nunc tu me audacius vres,
Hoc peperit miſero garrula lingua malum.
Iam faciam quodcunq; voles. tuus vſq; manebo,
Nec fugiam notæ ſeruitium dominæ.
Sed Veneris ſanctæ conſidam vinctus ad aras.
Hæc notat iniuſtos, ſupplicibuſq; fauet.

RVMOR *ait, crebro noſtram peccare puellam.*
Nunc ego me ſurdis auribus eſſe velim.
Crimina non hæc ſunt noſtro ſine ficta dolore.
Quid miſerum torques? rumor acerbe tace.

VILLICVS *ærari quondam nunc cultor agelli*
Hæc tibi Perſpectus templa, Priape, dico,
Pro quibus officiis, ſi fas eſt, ſancte, paciſcor,
Adſiduus cuſtos ruris vt eſſe velis.
Improbus vt ſi quis noſtrum violarit agellum.
Hunc tu, ſed taceo. ſcis, puto, quod ſequitur.

QVID *hoc noui eſt? quid ira nunciat Deum?*
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente quum iaceret abditus ſinu,
Venus fuit quieta, nec viriliter

Digitized by Google

Iners ſenile penis extulit caput.
Placet, Priape? qui ſub arboris coma
Sacrum ſoles reuincte pampino caput
Ruber ſedere cum rubente faſcino.
At, ô Tripalle ſæpe floribus nouis
Tuas ſine arte deligauimus comas,
Abegimuſque voce ſæpe, quum tibi
Senexve coruus, impigerve gracculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale nefande deſtitutor inguinum,
Vale, Priape, debeo tibi nihil.
Iacebis inter arua pallidus ſitu.
Caniſq; ſæua, ſuſque ligneo tibi
Lutoſus adfricabit oblitum latus.
Sceleſte penis, ô meum malum graue.
Graui piaque lege noxiam lues.
Licet querare. nec tibi tener puer
Patebit vllus, imminente qui toro,
Iuuante verſet arte mobilem natem
Puella nec iocoſa te leui manu
Fouebit, adprimetve lubricum femur.
Bidens amica Romuli ſenis memor
Paratur, inter atra cuius inguina
Latet iacente pantice abditus ſpecus,
Vagaque pelle tectus annuo gelu
Araneoſus obſidet forem ſitus.
Tibi hæc paratur, vt tuum ter, aut quater
Voret profunda foſſa lubricum caput.
Licebit ager angue lentior cubes,

Ter-

Terreris vſque, donec ah miſer miſer
Triplexque quadruplexque compleas ſpecum.
Superbia iſta proderit nihil, ſimul
Vagum ſonante merſeris caput luto.
Quid eſt, iners? pigetne lenitudinis?
Licebit hoc inultus auferas ſemel.
Sed ille quum ridebit aureus puer,
Simul ſonante ſenſeris iter pede,
Rigente neruus excubet libidine.
Et inquietus inguina adrigat tumor.
Neque incitare ceſſet, vſque dum mihi
Venus iocoſa molle ruperit latus.

DOMITII MARSI.

TE *quoque Virgilio comitem non æqua, Tibulle,*
Mors iuuenem campos miſit ad Elyſios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

FINIS.

Digitized by Google

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER I.

CYNTHIA prima ſuis miſerum incepit ocellis
Contactum nullis ante cupidinibus.
Tum mihi conſtantis deiecit lumina faſtus,
Et caput impoſitis preſſit Amor pedibus.
Donec me docuit caſtas odiſſe puellas
Improbus, & nullo viuere conſilio.
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
Quum tamen aduerſos cogor habere deos.
Minalion nullos fugiendo, Tulle, labores
Sæuitiam duræ contudit Iaſidos.
Nam modo Parthenijs amens errabat in antris,
Ibat & hirſutas ille videre feras.
Ille etiam Hylæi percuſſus vulnere rami
Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit demuiſſe puellam.
Tantum in amore preces, & benefacta valent.
In me tardus Amor non vllas cogitat artes:
Nec meminit notas, vt prius, ire vias.

At vos deducta quibus eſt fallacia Lunæ,
Et labor in magicis ſacra piare focis:
En agedum dominæ mentem conuertite noſtræ,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, & ſidera, & amnes
Poſſe Cytæeis ducere carminibus.
Et vos, qui ſero lapſum reuocatis, amici,
Quærite non ſani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, ſæuos patiemur & ignes:
Sit modo libertas, quæ velit ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per vndas,
Qua non vlla meum femina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuit aure,
Sitis & in tuto ſemper amore pares.
In me noſtra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore deſit Amor.
Hoc moneo, vitate malum. ſua quenq; moretur
Cura, neque aſſueto mutet amore locum.
Quod ſiquis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea.

QVID *iuuat ornato procedere, vita, capillo?*
Et tenues Coa veſte mouere ſinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
Teq; peregrinis vendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu?
Nec ſinere in proprijs membra nitere bonis?
Crede mihi, non vlla tuæ medicina figuræ eſt.
Nudus Amor formæ non amat artificem.

Adſpice

Digitized by Google

Adſpice quos ſummittit humus formoſa colores,
Et veniant ederæ ſponte ſua melius:
Surgat & in ſolis formoſius arbutus antris,
Et ſciat indociles currere lympha vias:
Litora natiuos per ſe dent picta lapillos,
Et volucres nulla dulcius arte canant.
Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,
Pollucem cultu non Telaira ſoror.
Non Ida, & cupido quondam diſcordia Phœbo
Eueni patrijs filia litoribus.
Nec Phrygium falſo traxit candore maritum
Auecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
Qualis Appelleis eſt color in tabulis.
Non illis ſtudium vulgo conquirere amantes.
Illis ampla ſatis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne ſis mihi vilior iſtis.
Vni ſi qua placet, culta puella ſat eſt.
Quum tibi præſertim Phœbus ſua carmina donet,
Aoniámque libens Calliopea lyram:
Vnica nec deſit iucundis gratia verbis,
Omnia quæque Venus, quæque Minerua probat.
His tu ſemper eris noſtræ gratiſſima vitæ,
Tædia dum miſeræ ſint tibi luxuriæ.

QVALIS *Theſea iacuit cedente carina*
Languida deſertis Gnoſia litoribus:
Qualis & accubuit primo Cepheia ſomno,
Libera iam duris cotibus Andromede:

Digitized by Google

Nec minus aſsiduis Edonis feſſa choreis
Qualis in herboſo concidit Apidano:
Talis viſa mihi mollem ſpirare quietem
Cynthia non certis nixa caput manibus.
Ebria quum multo traheret veſtigia Baccho,
Et quaterent ſera nocte facem pueri.
Hanc ego nondum etiam ſenſus deperditus omnes
Molliter impreſſo conor adire toro.
Et quamuis duplici correptum ardore iuberent
Hac Amor, hac Liber, durus vterque Deus
Subiecto leuiter poſitam tentare lacerto,
Oſculáque admota ſumere, & arma manu:
Non tamen auſus eram dominæ turbare quietem
Expertæ metuens verbera ſæuitiæ.
Sed ſic intentis hærebam fixus ocellis,
Argus vti notis cornibus Inachidos.
Et modo ſoluebam noſtra de fronte corollas,
Ponebámque tuis, Cynthia, temporibus.
Et modo gaudebam lapſos formare capillos.
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus.
Omniaque ingrato largibar munera ſomno.
Munera de prono ſæpe voluta ſinu.
Et quoties raro duxti ſuſpiria motu,
Obſtupui vano credulus auſpicio.
Ne qua tibi inſolitos portarent viſa timores,
Neue quis inuitam cogeret eſſe ſuam.
Donec diuiſas percurrens Luna feneſtras,
Luna moraturis ſedula luminibus,
Compoſitos leuibus radijs patefecit ocellos.

Sic

Digitized by Google

Sic ait in molli fixa toro cubitum,
Tandem te noſtro referens iniuria lecto
Alterius clauſis reppulit è foribus.
Nanque vbi longa meæ conſumpſti tẽpora mollis
Languidus exactis hei mihi ſideribus?
O vtinam tales perducas, improbe, noctes,
Me miſeram quales ſemper habere iubes.
Nam mihi purpureo fallebam ſtamine ſomnum,
Rurſus & Orphea carmine feſſa lyra.
Interdum grauiter mecum deſerta querebar
Externo longas ſæpe in amore moras:
Dum me iucundis lapſam ſopor impulit alis.
Illa fuit lacrimis vltima cura meis.

QVID mihi tã multas laudãdo, Baſſe, puellas
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vita quodcunque ſequetur,
Hoc magis aſſueto viuere ſeruitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quaſcunque tulit formoſi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere ſinat:
Ne dum, ſi leuibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Hæc ſed forma mei pars eſt extrema furoris.
Sunt maiora quibus, Baſſe, perire iuuat.
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia ſub tacita dicere veſte libet.
Quo magis & noſtros contendis ſoluere amores,

Digitized by Google

Hoc magis accepta fallit vterque fide.
Non impune feres. ſciet hæc inſana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hoſtis erit.
Nec tibi me poſt hæc committet Cynthia, nec te
Quæret. erit tanti criminis illa memor.
Et te circum omneis alias irata puellas
Differet. heu nullo limine carus eris.
Nullas illa ſuis contemnet fletibus aras,
Et quicunque ſacer, qualis vbique, lapis.
Non vllo grauius tentatur Cynthia damno,
Quam ſibi cum rapto ceſſat amore Deus,
Præcipue noſtri. maneat ſic ſemper, adoro:
Ne quicquam ex illa quod querar, inueniam.

INVIDE tu tandem voces compeſce moleſtas,
Et ſine nos curſu quo ſumus, ire pares.
Quid tibi vis, inſane? meos ſentire furores?
Infelix. properas vltima noſſe mala:
Et miſer ignotos veſtigia ferre per ignes,
Et bibere tota toxica Theſſalia.
Non eſt illa vagis ſimilis conlata puellis.
Molliter iraſci non ſciet illa tibi.
Aut, ſi forte auſis non eſt contraria noſtris,
At tibi curarum millia quanta dabit?
Non tibi iam ſomnos, non illa relinquet ocellos.
Illa feros animis adligat vna viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres,
Quum tibi ſingultus fortia verba cadent:
Et tremulus mœſtis orietur fletibus horror,

Digitized by Google

Et timor informem ducet in ore notam:
Et quæcunque voles fugient tibi verba querenti,
 Nec poteris qui ſis, aut vbi, noſſe miſer.
Tum graue ſeruitium noſtræ cogere puellæ
 Diſcere, & excluſum quid ſit abire domum.
Nec tam pallorem toties mirabere noſtrum,
 Aut cur ſim toto corpore nullus ego:
Nec tibi nobilitas poterit ſuccurrere amanti.
 Neſcit amor priſcis cedere imaginibus.
Quod ſi parua tuæ dederis veſtigia culpæ,
 Quam cito de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero ſolatia ferre roganti,
 Quum mihi nulla mei ſit medicina mali.
Sed pariter miſeri ſocio cogemur amore
 Alter in alterius mutua flere ſinu.
Quare quid poßit mea Cynthia, deſine, Galle,
 Quærere. non impune illa rogata venit.

NON ego nunc Hadriæ vereor mare noſcere tecum
 Tulle, neq; Ægæo ducere vela ſalo:
Cum quo Riphæos poßim conſcendere montes,
 Vlteriúſq; domos vadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur verba puellæ,
 Mutatoq; graues ſæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
 Et queritur nullos eſſe relicta deos.
Illa meam mihi iam ſe denegat, illa minatur,
 Quæ ſolet irato triſtis amica viro.

His ego non horam poſſum durare querelis.
Ah pereat, ſi quis lentus amare poteſt.
An mihi ſi tanti doctas cognoſcere Athenas,
Atque Aſia veteres cernere diuitias:
Vt mihi deducta faciat conuicia puppi
Cynthia, & inſanis ora notet manibus.
Oſculaque oppoſito dicat ſibi debita vento,
Et nihil infido durius eſſe viro?
Tu patrui meritas conare anteire ſecures,
Et vetera oblitis iura refer ſocijs.
Nam tua non ætas vnquam ceſſauit Amori,
Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non vnquam noſtros puer iſte labores
Adferat, & lacrimis omnia nota meis.
Me ſine, quem ſemper voluit Fortuna iacere,
Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter
In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego ſum laudi, non natus idoneus armis.
Hanc me militiam fata ſubire volunt.
At tu ſeu mollis qua tendit Ionia, ſeu qua
Lydia Pactoli tinguit arata liquor:
Seu pedibus terras, ſeu pontum carpere remis
Ibis, & accepti pars eris imperij:
Tum tibi ſi qua mei veniet non immemor horæ,
Viuere me duro ſidere certus eris.

DVM *tibi Cadmeæ ducuntur, Pontice, Thebæ.*
Armaque fraternæ triſtia militiæ:

Atque,

Digitized by Google

Atque, ita ſim felix, primo contendis Homero,
Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, vt conſuemus, noſtros agitamus amores,
Atque aliquid duram quærimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum ſeruire dolori
Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi cõteritur vitæ modus, hæc mea fama eſt.
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ ſolum placuiſſe puellæ
Pontice, & iniuſtas ſæpe tuliſſe minas.
Me legat aſsidue poſt hæc neglectus amator,
Et proſint illi cognita noſtra mala.
Tu quoque ſi certo puer hic concuſſerit arcu,
Quod nolim noſtros euiolaſſe deos:
Longe caſtra tibi, longe miſer agmina ſeptem
Flebis in æterno ſurda iacere ſitu,
Et fruſtra cupies mollem componere verſum,
Nec tibi ſubijciet carmina ſerus Amor.
Tunc me non humilem mirabere ſæpe poetam.
Tunc ego Romanis præferar ingenijs.
Nec poterunt iuuenes noſtro reticere ſepulchro.
Ardoris noſtri magne poeta vale.
Tu caue noſtra tuo contemnas carmina faſtu,
Sæpe venit magno fœnore tardus Amor.

TVNE *igitur demẽs? nec te mea cura moratur?*
An tibi ſum gelida vilior Illyria?
Et tibi iam tanti quicunque eſt iſte, videtur:
Vt ſine me vento quolibet ire velis?

Tunc audire potes veſani murmura ponti
Fortis, & in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris poſitas fulcire ruinas?
Tu potes inſolitas, Cynthia, ferre niues?
O vtinam hiberna duplicentur tempora bruma,
Et ſit iners tardis nauita Vergilijs:
Ne tibi Tyrrhena ſoluatur funis arena,
Neve inimica meas eleuet aura preces:
Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infeſta ſæpe vocare manu.
Atque ego non videam tales ſubſidere ventos,
Quum tibi prouectas auferet vada rates.
Sed quocunque modo de me, periuria, mereris,
Sit Galatea tua non aliena via:
Vt te felici prauecta Ceraunia remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non vlla poterunt corrumpere, de te
Quin ego, vita, tuo limine acerba querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
Dicite, quo portu clauſa puella mea eſt.
Et dicam, licet Atracijs conſidat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea eſt.
Hic erit hic. iurata mea eſt. rumpantur iniqui.
Vicimus. aſſiduas non tulit illa preces.
Falſa licet cupidus deponat gaudia liuor.
Deſtitit ire nouas Cynthia noſtra vias.
Illi carus ego. per me cariſſima Roma
Dicitur: & ſine me dulcia regna negat.
Ille vel anguſto mecum requieſcere lecto,

Et

Et quocunque modo maluit eſſe mea:
Quam ſibi dotata regnum vetus Hippodamia,
Et quas Elis opes ante pararat equis:
Quanuis magna daret, quanuis maiora daturus.
Non tamen illa meos fugit auara ſinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obſequio.
Sunt igitur Muſa, neque amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea eſt.
Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis.
Siue dies, ſeu nox venerit, illa mea eſt.
Nec mihi riualis certos ſubducet amores.
Iſta meam norit gloria canitiem.

DICEBAM tibi venturos, irriſor, amores,
Nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce iaces, ſupplexq́ue venis ad iura, puella,
Et tibi nunc quouis imperat emta modo.
Non me Chaonia vincant in amore columba
Dicere quos iuuenes quæq; puella domet.
Me dolor & lacrimæ merito fecere peritum.
Atque vtinam poſitis dicar amore rudis.
Quid tibi nunc miſero prodeſt graue dicere carmẽ,
Aut Amphionia mœnia flere lyra?
Plus in Amore valet Mimnermi verſus Homero.
Carmina manſuetus lenia quærit Amor.
I, quæſo, & triſteis iſtos depone libellos:
Et cane, quod quæuis noſſe puella velit.
Quid ſi non eſſet facilis tibi copia? nunc tu

Inſanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni:
Hæc eſt venturi prima fauilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernæ vincula noſſe rotæ:
Quam pueri toties arcum ſentire medullis,
Et nihil iratæ poſſe negare tuæ:
Nullus Amor cuiquam faciles ita præbuit al
Vt non alterna preſſerit ille manu.
Nec te decipiat, quod ſit ſatis illa parata.
Acrius illa ſubit, Pontice, ſi qua tua eſt.
Quippe vbi non liceat vacuos ſeducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat Amor,
Qui non ante patet, donec manus attigit oſſa,
Quiſquis es, aſſiduas aufuge blanditias.
Illis & ſilices, & poſſunt cedere quercus:
Nedum tu poſſis ſpiritus iſte leuis.
Quare ſi pudor eſt, quamprimum errata fater
Dicere quo pereas ſæpe in amore leuat.

O IVCVNDA *quies, primo quum teſtis a*
Affueram veſtris conſcius in lacrimis.
O noctem meminiſſe mihi iucunda voluptas.
O quoties votis illa vocanda meis.
Quum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus in longam ducere verba moram,
Quamuis labenteis premeret mihi ſomnus ocel
Et medijs cælo luna ruberet equis:
Non tamen à veſtro potui ſedere luſu,

T

antus in alternis vocibus ardor erat.
]uoniam non es veritus concredere nobis.
ccipe commiſſa munera lætitiæ.
ſolum veſtros didici reticere dolores.
ſt quiddam in nobis maius, amice, fide.
m ego diuiſos iterum coniungere amantes,
t dominæ tardas poſſum aperire fores.
)ſſum alterius curas ſanare recenteis,
'ec leuis in verbis eſt medicina meis.
'hia me docuit ſemper quæcunque petenda,
ıæque verenda forent: non nihil egit Amor.
aue ne triſti cupias pugnare puellæ,
eue ſuperba loqui: neue tacere diu:
ſi quid petijt, ingrata fronte negaris.
:u tibi pro vano verba benigna cadant.
ata venit, quando contemnitur illa:
ec meminit iuſtas ponere læſa minas:
uo ſis humilis magis, & ſubiectus Amori,
)c magis effectu ſæpe fruare bono.
terit felix vna remanere puella,
ụi nunquam vacuo pectore liber erit.

:QVID te medijs ceſſantem, Cynthia, Baijs,
Qua iacet Herculeis ſemita litoribus,
)do Theſproti mirantem ſubdita regno
modo Miſenis æquora nobilibus,
i cura ſubit memores ah ducere noctes?
quis in extremo reſtat amore locus?
neſcio quis ſimulatis ignibus hoſtis

Digitized by Google

Suſtulit è noſtris, Cynthia, carminibus?
Atque vtinam mage te remis confiſa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua:
Aut teneat clauſam tenui Teuthrantis in vnda
Alternæ facilis cedere lympha manu:
Quam vacet alterius blandos audire ſuſurros
Molliter in tacito litore compoſitam,
Vt ſolet amoto labi cuſtode puella
Perfida, communes nec meminiſſe deos:
Non quia perſpecta non es mihi cognita fama,
Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignoſces igitur, ſi quid tibi triſte libelli
Attulerint noſtri, culpa timentis erit.
An mihi non maior cara cuſtodia matris
Aut ſine te vitæ cura ſit vlla meæ?
Tu mihi ſola domus, tu, Cynthia, ſola parentes,
Omnia tu noſtræ tempora lætitiæ.
Seu triſtis veniam, ſeu contra lætus amicis,
Quicquid ero, dicam, Cynthia cauſſa fuit.
Tu modo quam primum corruptas deſere Baias.
Multis iſta dabunt litora diſsidium:
Litora quæ fuerunt caſtis inimica puellis.
Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

QVID mihi deſidiæ non ceſſas fingere crimen,
Quod faciat nobis conſcia Roma moram?
Tam multa illa meo diuiſa eſt millia lecto,
Quantum Hypanis Veneto diſsidet Eridano.
Nec mihi conſuetos amplexu nutrit amores
Cynthia.

Cynthia, nec noſtra dulcis in aure ſonat.
Olim gratus eram. non illo tempore cuiquam
Contigit, vt ſimili poſſet amare fide.
Inuidiæ fuimus, num me Deus obruit? an quæ
Lecta Prometheis diuidit herba iugis?
Non ſum ego, qui fuerã. mutat via lõga puellas.
Quantus in exiguo tempore fugit Amor.
Nunc primum longas ſolus cognoſcere noctes
Cogor. & ipſe meis auribus eſſe grauis.
Felix qui potuit præſenti flere puellæ.
Non nihil aſperſis gaudet Amor lacrimis.
Aut ſi deſpectus potuit mutare calores,
Sunt quoque tranſlato gaudia ſeruitio.
Mi neq; amare aliã, neq; ab hac diſcedere fas eſt.
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

TV, quod ſæpe ſoles, noſtro lætabere caſu
Galle, quod abrepto ſolus amore vacem.
At non ipſe tuas imitabor, perfide, voces.
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus & in nullo quæris amore moram:
Perditus in quadam tardis palleſcere curis
Incipis, & primo lapſus adire gradu.
Hæc erit illarum contemti pœna doloris.
Multarum miſeras exigit vna vices.
Hæc tibi vulgares iſtos compeſcet amores.
Nec noua quærendo ſemper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo, non augure doctus,

Vidi ego me, quæſo, teſte negare potes?
Vidi ego te toto vinctum langueſcere collo,
Et flere iniectis, Galle, diu manibus:
Et cupere optatis animam deponere verbis,
Et quæ deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere veſtros.
Tantus erat demens inter vtroſque furor.
Non ſic Æmonio Salmonida mixtus Enipeo,
Tænarius facili preſſit amore Deus:
Nec ſic cæleſtem flagrans amor Herculis Heben
Senſit in Oetæis gaudia prima iugis.
Vna dies omneis potuit præcurrere amantes.
Nam tibi non tepidas ſubdidit illa faces.
Nec tibi præteritos paſſa eſt ſuccedere faſtus,
Nec ſinet abduci, te tuus ardor aget.
Nec mirum, quũ ſit Ioue digna, & proxima Ledæ,
Et Leda partis gratior vna tribus
Illa ſit Inachijs, & blandior Heroinis,
Illa ſuis verbis cogat amare Iouem.
Tu vero quoniam ſemel es periturus amore,
Vtere: non alio lumine dignus eras.
Quæ tibi ſit felix, quoniam nouus incidit error.
Et quodcunque voles, vna ſit iſta tibi.

TV licet abiectus Tiberina molliter vnda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere:
Et modo tam celeres mireris currere lintres,
Et modo tam tardas funibus ire rates:
Et nemus omne ſatas intendat vertice ſyluas,

Vrget iſ

Vrgetur quantis Caucaſus arboribus:
Non tamen iſta meo valeant contendere amori.
Neſcit Amor magnis cedere diuitiis.
Nam ſiue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem.
Tunc mihi Pactoli veniunt ſub tecta liquores:
Et legitur rubris gemma ſub æquoribus.
Tum mihi ceſſuros ſpondent mea gaudia reges.
Quæ maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis diuitiis aduerſo gaudet amore?
Nulla mihi triſti præmia ſint Venere.
Illa poteſt magnas heroum infringere vires.
Illa etiam duris mentibus eſſe dolor.
Illa neq; Arabium metuit conſcendere limen,
Nec timet oſtrino, Tulle, ſubire toro.
Et miſerum toto iuuenem verſare cubili.
Quid releuant variis ſerica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non vlla verebor
Regna, vel Alcinoi munera deſpicere.

SÆPE ego multa tuæ leuitatis dura timebam,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Adſpice me quanto rapiat Fortuna periclo.
Tu tamen in noſtro lento timore venis:
Et potes externos manibus componere crines,
Et longa faciem quærere deſidia:
Nec minus Eois pectus variare lapillis,
Vt formoſa nouo quæ parat ire viro.
At non ſic Ithaci digreſſu mota Calypſo

Digitized by Google

Deſertis olim fleuerat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœſta capillis
Sederat, iniuſto multa locuta ſalo,
Et, quamuis nunquam poſthac viſura dolebat
Illa tamen longa conſcia lætitiæ.
Alphesibœa ſuos vlta eſt pro coniuge fratres,
Sanguinis & cari vincula rupit Amor.
Nec ſi Æſoniden rapientibus anxia ventis
Hypſipyle vacuo conſtitit in thalamo.
Hypſipyle nullos poſt illos ſenſit amores,
Vt ſemel Æmonio taluit hoſpitio.
Coniugis Euadne miſeros elata per ignes
Occidit Argiuæ fama, pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
Tu quoq; vti fieres nobilis hiſtoria.
Deſine iam reuocare tuis periuria verbis
Cynthia, & oblitos parce mouere Deos.
Audax ah nimium, noſtro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Multa prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & inuerſas duxerit ante vices:
Quam tua ſub noſtro mutetur pectore cura,
Sis quodcunq; voles, non aliena tamen:
Quamve mihi viles iſti videantur ocelli,
Per quos ſæpe mihi credita perfidia eſt,
Hos tu iurabas, ſiquid mentita fuiſſes,
Vt tibi ſuppoſitis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere ſolem?
Nec tremit admiſſæ conſcia nequitiæ?

Q

Quis te cogebat multos pallere colores,
  Et fletum inuitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, ſimiles moriturus amantes.
  O nullis tutum credere blanditiis.

QVAE fuerã magnis olim patefacta triumphis
  Ianua Tarpeiæ nota pudicitiæ,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus
  Captorum lacrimis humida ſupplicibus:
Nunc ego nocturnis potorum ſaucia rixis
  Pulſata indignis ſæpe queror manibus.
Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ
  Semper, & excluſi ſigna iacere faces.
Nec poſſum infamis dominæ defendere noctes
  Nobilis obſcœnis tradita carminibus.
Nec tamen illa ſuæ reuocatur parcere famæ,
  Turpior & ſæcli viuere luxuria.
Has inter grauius cogor deflere querelas
  Supplicis à longis triſtior excubiis.
Ille meos nunquam patitur requieſcere poſtes,
  Arguta referens carmina blanditia:
Ianua vel domina penitus crudelior ipſa,
  Quid mihi tam duris clauſa taces foribus?
Quur nunquam reſerata meos admittis amores
  Neſcia furtiuas reddere mota preces?
Nullane finis erit noſtro conceſſa dolori?
  Triſtis & in tepido limine ſomnus erit?
Me mediæ noctes, me ſidera prona iacentem,
  Frigidaq; Eoo me dolet aura gelu.

Tu ſola humanos nunquam miſerata labores
Reſpondes tacitis mutua cardinibus.
O vtinam traiecta caua mea vocula rima,
Percuſſas dominæ vertat in auriculas.
Sit licet & ſaxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe:
Non tamen illa ſuos poterit compeſcere ocellos,
Surget & inuitis ſpiritus in lacrymis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto.
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu ſola mei tu maxima cauſſa doloris
Victa meis nunquam, ianua, muneribus.
Te non vlla meæ læſit petulantia linguæ
Quæ ſolet iratus dicere tuta loco:
Vt me tam longa raucum patiare querela
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi ſæpe nouo deduxit carmina verſu,
Oſculaq́ue impreſſis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me perfida poſtes,
Debitaq́ue occultis vota tuli manibus?
Hæc ille, & ſi quæ miſeri nouiſtis amantes,
Et matutinis obſtrepit alitibus.
Sic ego nunc dominæ vitiis, & ſemper amantis
Fletibus æterna differor inuidia.

E T *merito, quoniam potui fugiſſe puellam,*
Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas.
Nec mihi Caſsiope ſolito viſura carinam.
Omniaq́ue ingrato litore vota cadunt.

Quin

Quinetiam abſenti proſunt tibi, Cynthia, venti.
Aſpice quam ſæuas increpat aura minas.
Nullane placata veniet fortuna procella?
Haccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius ſæuas conuerte querelas,
Sat tibi ſit pœna nox, & iniqua vada.
An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis?
Oſſaq; nulla tuo noſtra tenere ſinu?
Ah pereat quicunq; rateis, & vela parauit
Primus, & inuito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominæ peruincere mores?
Quamuis dura tamen rara puella fuit:
Quam ſi ignotis circundata litora ſiluis
Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic ſi qua meum ſepelirent fata dolorem,
Vltimus & poſito ſtaret amore lapis:
Illa meo caros donaſſet funere crines:
Molliter & tenera poneret oſſa roſa.
Illa meum extremo clamaſſet puluere nomen,
Vt mihi non vllo pondere terra foret.
At vos æquoreæ formoſa Doride natæ
Candida felici ſoluite vela choro.
Siquando veſtras labens Amor attigit vndas,
Manſuetis ſocio parcite litoribus.

HÆC certe deſerta loca, & taciturna querenti
Et vacuum Zephyri poßidet aura nemus
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo ſola queant ſaxa tenere fidem.

Vnde tuos primum repetam, mea Cynthia, faſtus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An noua triſtitiæ cauſſa puella tuæ?
Sic mihi te referas leuis. vt non altera noſtro
Limine formoſos intulit vlla pedes.
Quamuis multa tibi dolor hic meus aſpera debet,
Non ita ſæua tamen venerit ira mea:
Vt tibi ſim merito ſemper furor, & tua flendo
Lumina deiectis turpia ſint lacrimis.
An quia parua damus mutato ſigna calore?
Et non vlla meo clamat in ore fides?
Vos eritis teſtes, ſi quos habet arbor amores,
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras reſonant mea verba ſub vmbras,
Scribitur & veſtris Cynthia corticibus.
An, tua quod peperit nobis iniuria curas,
Quæ ſolum tacitis cognita ſunt foribus?
Omnia conſueui timidus perferre ſuperba
Iuſſa, neq; arguto facta dolore queri.
Pro quo, Di, viui fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies.
Et, quodcunq; meæ, poſſunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere ſolus aues.
Sed qualiſcunq; es, reſonant mihi, Cynthia, ſiluæ,
Nec deſerta tuo nomine ſaxa vocant.

Non

NOn ego nūc triſtes vereor, mea Cynthia, manes,
Nec moror extremo debita fata rogo.
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor eſt ipſis durior exequiis.
Non adeo leuiter noſtris puer haſit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore vacet.
Illic Phylacides iucundæ coniugis heros
Non potuit cæcis immemor eſſe locis:
Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis
Theſſalis antiquam venerat vmbra domum
Illic quicquid ero, ſemper tua dicar imago.
Traiicit & fati litora magnus amor.
Illic formoſæ veniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argiuis Dardana præda viris,
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior & tellus hoc ita iuſta ſinat.
Quamuis te longæ remorentur fata ſenectæ,
Cara tamen lacrimis oſſa futura tuis,
Quæ tu viua mea poſſis ſentire fauilla.
Tum mihi non vllo mors ſit amara loco.
Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, buſto,
Abſtrahat à noſtro puluere iniquus Amor:
Cogat & inuitam lacrimas ſiccare cadentes.
Flectitur aſſiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos lætemur amantes.
Non ſatis eſt vllo tempore longus amor.

HOc pro continuo te, Galle, monemus amore.
Id tibi ne vacuo defluat ex animo,

Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti
Crudelis Minyis dixerit Aſcanius.
Eſt tibi non infra ſpeciem, non nomine diſpar
Thiodamanteo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu ſiue leges vmbroſæ flumina ſiluæ,
Siue Amerina tuos tinxerit vnda pedes:
Siue Gigantea ſpatiabere litoris ora,
Siue vbiq; vago fluminis hoſpitio:
Nympharum ſemper cupidas defende rapinas,
Non minor Auſoniis eſt amor ab Dryaſin.
Ne tibi ſit duro montes & frigida ſaxa,
Galle, neq; expertos ſemper adire lacus
Quæ miſer ignotis error perpeſſus in oris
Herculis indomito fleuerat Aſcanio.
Namq; ferunt olim Pegaſæ naualibus Argo
Egreſſam longe Phaſidos iſſe viam,
Et iam præteritis labentem Athamantidos vndis
Myſorum ſcopulis adplicuiſſe ratem.
Hic manus heroum placidis vt conſtitit oris,
Mollia compoſita litora fronde tegit.
At comes inuicti iuuenis proceſſerat vltra
Raram ſepoſiti quærere fontis aquam.
Hunc duo ſectati fratres aquilonia proles.
Hunc ſuper & Zethes, hunc ſuper & Calais
Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere palmis,
Oſcula & alterna ferre ſupina fuga.
Ille ſub extrema pendens ſecluditur ala,
Et volucres ramo ſubmouet inſidias.
Iam Pandioniæ ceſſet genus Orithyiæ:

Ah

Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryaſin.
Hic erat Arganthi Pegæ ſub vertice montis
Grata domus Nymphis humida Thyniaſin.
Quam ſupra nullæ pendebant debita curæ
Roſcida deſertis poma ſub arboribus.
Et circunriguo ſurgebant lilia prato
Candida purpureis miſta papaueribus.
Quæ modo decerpens tenero pueriliter vngui.
Propoſito florem prætulit officio.
Et modo formoſis incumbens neſcius vndis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demiſsis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cuius & accenſæ Dryades candore puellæ
Miratæ ſolitos deſtituere choros.
Prolapſum leuiter facili traxere liquore.
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat reſponſa. ſed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, ô Galle, tuos monitis ſeruabis amores,
Formoſum Nymphis credere tutus Hylam.

TV, qui conſortem properas euadere caſum,
Miles ab Hetruſcis ſaucius aggeribus:
Quid noſtro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego ſum veſtræ proxima militiæ.
Sic te ſeruato poſsint gaudere parentes,
Hæc ſoror Acca tuis ſentiat è lacrimis,
Gallum per medios ereptum Cæſaris enſes

Effugere ignotas non potuiſſe manus.
Et quæcunque ſuper diſperſa inuenerit oſſa
Montibus Hetruſcis hæc ſciat eſſe mea.

QVALIS, & vnde genus, qui ſint mihi, T*[illegible]*
penates,
Quæris pro noſtra ſemper amicitia.
Si Peruſina tibi patriæ ſunt nota ſepulta
Italiæ duris funera temporibus,
Quum Romana ſuos egit diſcordia ciues:
(Sis mihi præcipue puluis Hetruſca dolor.
Tu proiecta mei perpeſſa es membra propinqu[illegible]
Tu nullo miſeri contegis oſſa ſolo:)
Proxima ſuppoſito contingens Vmbria campo
Me genuit, terris fertilis vberibus.

SEX. AVRELI

PROPERTI

LIBER II.

QVÆRITIS *vnde mihi tot ſcriba*[illegible]
amores?
Vnde meus veniat mollis in ore lib[illegible]
Non hoc Calliope, non hoc mihi cantat Apollo.
Ingenium nobis ipſa puella facit.
Siue togis illam fulgentem incedere Coi[illegible],

Digitized by Google

Hoc totum è Coa veſte volumen erit.
Seu vidi ad frontem ſparſos errare capillos,
Gaudet laudatis ire ſuperba comis.
Siue lyra carmen digitis percuſſit eburnis,
Miramur, faciles vt premat arte manus.
Seu quum poſcentes ſomnum declinat ocellos,
Inuenio cauſſas mille poëta nouas.
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc vero longas condimus Iliadas.
Seu quicquid fecit ſiue eſt quodcunq; locuta,
Maxima de nihilo naſcitur hiſtoria,
Quod mihi ſi tantum Mecœnas, fata dediſſent,
Vt poſſem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Oſſan Olympo
Impoſitum, vt cæli Pelion eſſet iter:
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coiſſe vada: (alta
Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis
Cimbrorumq; minas, & benefacta Mari.
Bellaq; reſq; tui memorarem Cæſaris & tu
Cæſare ſub magno cura ſecunda fores.
Nam quoties Mutinã, aut ciuilia buſta Philippos
Aut canerem Siculæ claſſica bella fugæ:
Euerſoſq; focos antiquæ gentis Hetruſcæ,
Et Ptolemaeæ litora capta Phari:
Aut canerẽ Ægyptũ, & Nilũ, quũ tractus in vrbẽ
Septem captiuis debilis ibat aquis:
Aut regum auratis circundata colla catenis,
Actiaq; in Sacra currere roſtra via:

Te mea Muſa illis ſemper contexeret armis,
Et ſumpta, & poſita pace fidele caput.
Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neq; Phlegræos Iouis, Enceladiq; tumultus
Intonet anguſto pectore Callimachus.
Nec mea conueniunt duro præcordia verſu.
Cæſaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, paſtor oues.
Nos contra anguſto verſamus prælia lecto.
Qua pote quiſque, in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori. laus altera ſi datur vno
Poſſe frui. fruar ô ſolus amore meo.
His ſaltem vt tenear iam finibus: aut, mihi ſi q
Venerit alter amor, acrius vt moriar.
Si memini, ſolet illa leues culpare puellas:
Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi ſint tangenda nouercæ pocula Phædræ
Pocula priuigno non nocitura ſuo.
Seu mihi Circæo pereundum eſt gramine, ſiue
Colchis Colchiacis vrat aena focis:
Vna meos quoniam prædata eſt fœmina, ſenſu
Ex hac ducentur funera noſtra domo.
Omnes humanos ſanat medicina dolores.
Solus Amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillirides.
Et deus extinctum Creſsis Epidaurius herbis

Digitized by Google

Reſtituit patriis Androgeona focis.
Myſus & Hæmonia iuuenis qua cuſpide vulnus
Senſerat, hac ipſa cuſpide ſenſit opem.
Hoc ſiquis vitium potuit mihi demere, ſolus
Tantaleæ poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem repleuerit vrnis,
Ne tenera aſsidua colla grauentur aqua.
Idem Caucaſea ſoluet de rupe Promethei
Brachia, & à medio pectore pellet auem.
Non hic herba valet: non hic nocturna Cytais:
Non Perimedea gramina cocta manu,
Quippe vbi nec cauſſas, nec apertos cernimus ictus
Vnde tamen veniant tot mala, cæca via eſt.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger.
Huic nullum cæli tempus, & aura nocet.
Ambulat, & ſubito mirantur funus amici.
Sic eſt incautum quicquid habetur amor.
Quandocunq; igitur vitam mea fata repoſcent
Et breue in exiguo marmore nomen ero:
Mœcenas noſtræ ſpes inuidioſa iuuentæ,
Et vitæ & morti gloria iuſta meæ:
Si te forte meo ducet via proxima buſto,
Eſſeda cælatis ſiſte Britanna iugis.
Taliaq; illacrimans muta iace verba fauillæ
Huic miſero fatum dura puella fuit.

QVI nihilum tibi dicebas iam poſſe nocere,
Hæſiſti. cecidit ſpiritus ille tuus.
Vix vnum poteſt infelix requieſcere menſem,

Et turpis de te iam liber alter erit.
Libera eram, & vacuo quærebam viuere lec
At me compoſite pace feſellit Amor.
Quærebam ſicca ſi poſſet piſcis arena,
Nec ſolitus ponto viuere toruus aper,
Aut ego ſi poſſem ſtudiis vigilare ſeueris.
Differtur, nunquam tollitur vllus amor.
Ac veluti primo taurus detrectat aratra,
Mox venit adſueto mollis ad arua iugo:
Sic primo iuuenes trepidam in amore feroces,
Dehinc domiti poſt hæc æqua, & iniqua fe
Turpia perpeſſus vates eſt vincla Melampus
Cognitus Iphicli ſubripuiſſe boues:
Quem non lucra, magis Pero formoſa coëgit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quamuis ſit candida, cep
Lilia non domina ſint magis alba mea:
Vt Mæotica nix minio ſi certet Hibero,
Atq; roſæ puro lacte natant folia:
Nec de more comæ per leuia colla fluentes,
Non oculi geminæ ſidera noſtra faces:
Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella.
Non ſum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod poſito formoſe ſaltat Iaccho,
Egit vt Euentes dux Adriadna choros.
Et quantum, Æolio quum tentat carmina p
Par Aganippeæ ludere docta lyra.
Et ſua quum antiquæ committit ſcripta Cori
Carminaq; æquauis non putat eſſe ſuis:

Digitized by Google

Num tibi naſcenti primis, mea vita, diebus
Aridus argutum ſternuit omen amor?
Hæc tibi contulerunt cœleſtia munera diui,
Hæc tibi: ne matrem forte dediſſe putes.
Non non humani ſunt partus talia dona.
Iſta decem menſes non peperere bona.
Gloria Romanis vna es tu rara puellis.
Romano accumbet prima puella loco.
Nec ſemper mecum Romana cubilia viſes,
Poſt Helenam hæc terris forma ſecunda redit.
Hac ego non mirer ſi flageret noſtra iuuentus.
Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
Europæ, atq; Aſiæ cauſſa puella fuit.
Nunc, Pari, tu ſapiens, & tu, Menelae, fuiſti:
Tu, quia poſcebas: tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles,
Vel Priamus belli cauſſa probanda fuit,
Si quis vult fama tabulas anteire vetuſtas,
Hic dominam exemplo ponat inante meam.
Siue illam Heſperiis, ſiue illam oſtendet Eois,
Vret & Eoos, vret & Heſperios.
Quur hæc in terris facies humana moratur?
Iuppiter, ignoſco priſtina furta tua,
Fulua coma eſt, longæq; manus, & maxima toto
Corpore: & incedit vel Ioue digna ſoror:
Aut quum Dulichias Pallas ſpatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis.
Qualis & Iſchomache Lapithæ genus heroine

Digitized by Google

Centauris medio grata rapina mero:
Mercurio & ſanctis fertur Bœbeidos vndis
Virgineum Brimo compoſuiſſe latus.
Cedite iam, Diuæ, quas paſtor viderat olim
Idæis tunicas ponere verticibus.
Hanc vtinam faciem nolit mutare vetuſtas,
Et ſi Cumææ ſæcula vatis aget.

MVLTA prius dominæ delicta queraris oportet:
Sæpe roges aliquid, ſæpe repulſus eas:
Et ſæpe immeritos corrumpas dentibus vngues,
Et crepitum dubio ſuſcitet ira pede:
Nequicquam perfuſa meis vnguenta capillis.
Ibat & expenſo planta morata gradu.
Nam cui non ego ſum fallaci præmia vati?
Quæ mea non decies ſomnia verſat anus?
Hoſtis ſi quis erit nobis, amet ipſe puellas.
Gaudeat in puero ſi quis amicus erit.
Tranquillo tuta deſcendis flumine cymba.
Quid tibi tam parui litoris vnda nocet?
Alter ſæpe vno mutat præcordia verbo.
Altera vix ipſo ſanguine mollis erit.

HOC verum eſt tota te ferri, Cynthia, Roma,
Et non ignota viuere nequitia?
Hæc merui ſperare? dabis mihi, perfida, pœnas,
Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inueniam tamen è multis fallacibus vnam,
Quæ fieri noſtro carmine nota velit:

Nec

Nec mihi tam duris inſultet moribus, & te
Vellicet. heu ſero flebis amata diu.
Nunc eſt ira recens, nunc eſt diſcedere tempus.
Si dolor abſuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus vndæ,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto:
Quam facile irati verbo mutantur amantes.
Dum licet, iniuſto ſubtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, ſed prima nocte dolebis.
Omne in amore malum, ſi patiare, leue eſt.
At tu per dominæ Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis, vita nocere tibi.
Non ſolum taurus ferit vncis cornibus hoſtem.
Verum etiam inſtanti læſa repugnat ouis.
Nec tibi periuro ſcindam de corpore veſtes,
Nec mea præcluſas fregerit ira fores:
Nec tibi conuexos iratus carpere crines,
Nec duris auſim lædere pollicibus.
Ruſticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cuius non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non vnquam tua deleat ætas
Cynthia forma potens, Cynthia verba leues.
Crede mihi, quamuis contemnis murmura famæ,
Hic tibi pallori, Cynthia, verſus erit.

NON ita complebant Ephyreæ Laidos ædes;
Ad cuius iacuit Græcia tota fores:
Turba Menandreæ fuerat nec Thaides olim
Tanta, in qua populus luſit Erichthonius:

Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phryne tam multis facta beata viris.
Quinetiam falſos fingis tibi ſæpe propinquos.
Oſcula nec deſunt qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictæ, me nomina lædunt,
Me tener in cunis, & ſine voce puer:
Me lædit, ſi multa tibi dedit oſcula, mater.
Me ſoror, &, cum qua dormit, amica ſimul:
Omnia me lædent. timidus ſum. ignoſce timori,
Et miſer in tunica ſuſpicor eſſe virum.
Felix Admeti coniunx, & lectus Vlyßis,
Et quæcunque viri fœmina limen amat.
Templa pudicitiæ quid opus ſtatuiſſe puellis,
Si cuiuis nuptæ quid libet eſſe licet?
Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas,
Et poſuit caſtæ turpia viſa domo.
Illa puellarum ingenuo corrupit ocellos,
Nequitiæq́ ſuæ noluit eſſe rudes.
Ah gemat in terris iſta qui protulit arte
Iurgia ſub tacita condita lætitia.
Non iſtis olim variabam tecta figuris,
Quum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velauit aranea fanum,
Et mala deſertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi cuſtodes, quæ limina ponam,
Quæ nunquam ſupra pes inimicus eat?
Nam nihil inuitæ triſtis cuſtodia prodeſt:
Quam peccare pudet, Cynthia, tuta ſat eſt.

GAVI

GAVISA eſt certe ſublatam Cynthia legem.
Qua quondam edicta flemus vterq; diu,
Ne nos diuideret, quamuis diducere amanteis
Non queat inuitos Iuppiter ipſe duos.
At magnus Cæſar, ſed magnus Cæſar in armis.
Deuictæ gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc diſcedere collo,
Quam poſſem nuptæ perdere amore faces,
Aut ego tranſirem tua limina clauſa maritus
Reſpiciens vdis prodita liminibus:
Aut mea quã taleis caneret tibi Cynthia ſomnos
Tibia. funeſta triſtior illa tuba.
Vnde mihi patrijs gnatos præbere triumphis?
Nullus de noſtro ſanguine miles erit.
Quod ſi Romanæ comitarent caſtra puellæ,
Non mihi ſat magnus Caſtoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hibernos lata Boryſthenidas.
Tu mihi ſola places. placeam tibi Cynthia ſolus:
Hic erit & patrio ſanguine pluris amor.
Vxor me nunquam, nunquam me ducet amica.
Semper amica mihi, ſemper & vxor eris.

ERIPITVR nobis iampridem cara puella.
Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
Nullæ ſunt inimicitiæ, niſi amoris, acerbæ.
Ipſum me iugula, lenior hoſtis ero.
Poſſum ego in alterius poſitam ſpectare lacerto?
Nec mea dicetur, quæ modo dicta mea eſt?

Digitized by Google

Hic olim ignaros luctus populauit Achiuos,
Atridæ magno quum ſtetit alter amor.
His olim, vt fama eſt, vitiis ad prælia ventum eſt,
His Troiana vides funera principiis.
Aſpera Centauros eadem dementia iuſsit
Frangere in aduerſum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor
Nutritus duro, Romule, lacte lupæ.
Tu rapere intactas docuiſti impune Sabinas.
Per te nunc Romæ quodlibet audet amor.
Ille etiam abrepta deſertus coniuge Achilles
Ceſſare in tectis pertulit arma ſua.
Viderat ille fuga tractos in litore Achiuos,
Feruere & Hectorea Dorica caſtra face.
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum, & ſparſas cæde iacere comas,
Omnia formoſam propter Briſeida paſſus.
Tantus in erepto ſæuit amore dolor.
At poſtquam ſera captiua eſt reddita pœna,
Fortem illum Hæmonijs Hectora traxit equis.
Inferior multo quum ſim vel Marte, vel armis,
Mirum ſi de me iure triumphat amor?
Magni ſæpe duces, magni cecidere tyranni.
Et Thebæ ſteterunt, altaque Troia fuit.
Omnia vertuntur. certe vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis, hæc in amore rota eſt.
Iſte quod eſt. ego ſæpe fui. ſed forſit in hora
Hoc ipſo eiectio carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci?

Illa tamen nunquam ferrea dixit, amo.
Ergo iam multos nimium temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque tuamque domum.
Ecquandone tibi liber ſum viſus? an vſque
In noſtrum iacies verba ſuperba caput?
Penelope poterat bis denos ſalua per annos
Viuere, tam multis fœmina digna procis:
Coniugium falſa poterat differre Minerua,
Nocturno ſoluens texta diurna dolo:
Viſura & quanuis nunquam ſperaret Vlyſſem,
Illum expectando facta remanſit anus.
Necnon exanimem amplectens Briſeis Achillem,
Candida veſana verberat ora manu.
Et dominum lauit mœrens captiua cruentum,
* Appoſitum fluuijs in Simoenta vadis.
Fœdauitq; comas & tanti corpus Achillis,
Maximaque in parua ſubſtulit oſſa manu.
Quum tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
Scyria nec viduo Deidamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Græcia natis.
Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non vna potuiſti nocte vacare
Impia: non vnum ſola manere diem.
Quinetiam multo duxiſti pocula luxu.
Forſitan & de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipſe reliquit.
Di faciant iſto capta fruare viro.
Hæc mihi vota tuam propter ſuſcepta ſalutem,
Quum capite hoc Stygiæ iam peterentur aquæ

Digitized by Google

Et lectum flentes circunſtaremus amici.
Hic vbi tum, pro di, perfida, quiſve fuit?
Quid ſi longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea ſi ſtaret nauis in Oceano?
Sed vobis facile eſt verba, & componere fraudes,
Hoc vnum didicit fœmina ſemper opus.
Non ſic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:
Quam cito fœminea non conſtat fœdus in ira.
Siue ea cauſſa grauis, ſiue ea cauſſa leuis.
Nunc quoniam iſta tibi placuit ſententia, cedam.
Tela precor pueri promite acuta magis.
Figite certantes, atque hanc mihi ſoluite vitam.
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur prima moriere ætate, Properti.
Sed morere, interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet noſtros manes, ſectetur & umbras,
Inſultetque rogis, calcet & oſſa mea.
Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
Conruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus?
Et ſua cum miſera permiſcuit oſſa puella,
Qua ſine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies. mecum moriaris oportet.
Hoc eodem telo ſtillet vterque cruor.
Quamuis iſta mihi mors eſt inhoneſta futura,
Mors inhoneſta quidem, tu moriere tamen.
Sidera ſunt teſtes, & matutina pruina,
Et furtim miſero ianua aperta mihi:

Te

Digitized by Google

Te nihil in vita nobis acceptius vnquam.
Nunc quoque eris, quamuis ſis inimica mihi.
Nec domina vlla meo ponet veſtigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet eſſe tuum.
Atque vtinam, ſi forte pios eduximus annos,
Ille vir in medio fiat amore lapis.

NON *ob regna magis diris cecidere ſub armis*
Thebani, media non ſine matre, duces:
Quam, mihi ſi media liceat pugnare puella,
Mortem ego non fugiam morte ſubire tua.
Sed tempus luſtrare alijs Helicona choreis,
Et campum Hæmonio iam dare tempus equo.
Iam libet & fortes memorare ad prælia turmas,
Et Romana mei dicere caſtra ducis.
Quod ſi deficiant vires, audacia certe
Laus erit: in magnis & voluiſſe ſat eſt.
Ætas prima canat veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando ſcripta puella mea eſt.
Nunc volo ſubducto grauior procedere vultu.
Nunc aliam citharam me mea Muſa docet.
Surge anima ex humili iã carmine, ſumite viros
Pierides. magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equites poſt terga tueri
Parthorum, & Craſſos ſe tenuiſſe dolet.
India quin, Auguſte tuo dat colla triumpho.
Et domus intacta te tremit Arabia.
Et, ſi qua extremis tellus ſe ſubtrahit oris:
Sentiet illa tuas poſtmodo capta manus.

Hac ego caſtra ſequar, vates, tua caſtra canendo
Magnus ero ſeruent hunc mihi fata diem.
Vt caput in magnis, vbi non eſt tangere, ſignis
Ponitur hic imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conſcendere carmen,
Pauperibus ſacris vilia thura damus.
Nondum etiam Aſcraos norunt mea carmina fontes,
Sed modo Permeſſi flumine lauit amor,
Scribant de te alij, vel ſis ignota licebit.
Laudet qui ſterili ſemina ponit humo.
Omnia, crede mihi, tecum vno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua tranſibit contemnens oſſa viator,
Nec dicet, Cinis hic, docta puella fuit.

QVICVNQVE *ille fuit, puerum qui pinxit amorem,*
Nonne putas miras hunc habuiſſe manus?
Hic primum vidit ſine ſenſu viuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtraque non vllis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus eſt armata ſagittis,
Et pharetra ex humero Gnoſia vtroque iacet:
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hoſtem,
Nec quiſquam ex illo vulnere ſanus abit.

In

In me tela manent manet & puerilis imago.
Sed certe pennas perdidit ille ſuas:
Euolat è noſtro quoniam de pectore nuſquam,
Aßiduuſque meo ſanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum ſiccis habitare medullis?
Si pudor eſt, alio traijce tela tua.
Intactos iſto ſatius tentare veneno:
Non ego, ſed tenuis vapulat vmbra mea.
Quam ſi perdideris, quis erit qui talia cantet?
Hæc mea Muſa leuis gloria magna tua eſt,
Quæ caput, & digitos & lumina nigra puellæ,
Et canit, vt ſoleant molliter ire pedes.

NON *tot Achæmenijs armantur Suſa ſagittis,*
Spicula quot noſtro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Muſas,
Iußit & Aſcræum ſic habitare nemus.
Non vt Pieriæ quercus mea verba ſequantur,
Aut poßim Iſmaria ducere valle feras:
Sed magis vt noſtro ſtupefiat Cynthia verſu.
Tunc ego ſum Inachio notior arte Lino.
Non ego ſum formæ tantum mirator honeſtæ
Nec ſi qua illuſtres fœmina iactat auos.
Me iuuat in gremio doctæ legiſſe puellæ,
Auribus & puris ſcripta probaſſe mea.
Hæc vbi contigerint, populi confuſa valeto
Fabula, nam domina iudice tutus ero.
Quæ ſi forte bonas ad pacem verterit aures,
Poſſum inimicitias tunc ego ferre Iouis.

Digitized by Google

Quãdocunque igitur noſtros mors claudet ocellos,
Accipe quæ ſerues funeris acta mei.
Nec mea tunc longa ſpatietur imagine pompa,
Nec tuba ſit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro ſternatur lectus eburno,
Nec ſit in Attalico mors mea nixa toro.
Deſit odoriferis ordo mihi lancibus, adſint
Plebei paruæ funeris exequiæ.
Sat ſit magna mei ſi tres ſint pompa libelli:
Quos ego Perſephonæ maxima dona feram,
Tu vero nudum pectus lacerata ſequare.
Nec fueris nomen laſſa vocare meum.
Oſculaque in gelidis pones ſuprema labellis,
Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde vbi ſuppoſitus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes paruula teſta meos:
Et ſit in exiguo laurus ſuperaddita buſto,
Quæ tegat extincti funeris vmbra locum.
Et duo ſint verſus, Qui nunc iacet horrida puluis,
Vnius hic quondam ſeruus Amoris erat.
Nec minus hæc noſtri noteſcet fama ſepulchri,
Quam fuerant Phthij buſta cruenta viri,
Tu quoque ſi quando venies ad fata, memento
Hoc itere ad lapides cana venire meos.
Interea cau ſis nos aſpernata ſepultos.
Non nihil ad verum conſcia terra ſapit.
Atque vtinam primis animam me ponere cunis
Iußiſſet quæuis de tribus vna ſoror.
Nam quo tam dubiæ ſeruetur ſpiritus horæ?

Neſte-

Digitized by Google

Neſtoris eſt viſus poſt tria ſæcla cinis.
Quis tam longæuæ meminiſſet fata ſenectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
Non ille Antilochi vidiſſet corpus humati,
Diceret aut, O mors cur mihi ſera venis?
Tu tamen amiſſo non nunquam flebis amico.
Fas eſt præteritos ſemper amare viros.
Teſtis, qui niueum quondam percuſſit Adonem
Venantem Idalio vertice durus aper.
Illis formoſum lauiſſe paludibus, illuc
Diceris effuſa tu Venus iſſe coma.
Sed fruſtra mutos reuocabis, Cynthia, manes.
Nam mea quid poterunt oſſa minuta loqui?

NON ita Dardanio gauiſus Atrida triumpho eſt,
Quum caderent magnæ Laomedontis opes:
Nec ſic errore exacto lætatus Vlyſſes,
Quum tetigit caræ litora Dulichiæ:
Nec ſic Electra, ſaluum quum aſpexit Oreſtem,
Cuius falſa tenens fleuerat oſſa ſoror:
Nec ſic incolumen Minois Theſea vidit,
Dædaleum lino quum duce rexit iter:
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, ſi altera talis erit.
At dum dimiſſis ſupplex ceruicibus ibam,
Dicebar ſicco vilior eſſe lacu.
Nec mihi iam faſtus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta ſedere poteſt.

Atq; vtinam non tam ſero mihi nota fuiſſet
Conditio. emeritis nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat ſemita nobis.
Scilicet inſano nemo in amore videt.
Hoc ſenſi prodeſſe magis. contendite amantes,
Sic hodie veniet, ſiqua negauit heri.
Pulſabant alij fruſtra, dominamq; vocabant,
Mecum habuit poſitum lenta puella caput.
Hæc mihi deuictis potior victoria Parthis.
Hæc ſpolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
Taleque ſub noſtro munere carmen erit:
Has pono ante tuam tibi, diui, Propertius ædem
Exuuias tota nocte receptus amans.
Nunc ad te, mea lux: veniat mea litore nauis
Seruata, an mediis ſidat onuſta vadis,
(Quod, ſi forte aliqua nobis mutabere culpa)
Veſtibulum iaceam mortuus ante tuum.

O ME *felicem, ô nox mihi candida, & ô tu*
Lectule delitiis facte beate meis.
Quam multa appoſita narramus verba lucerna.
Quantaq; ſublato lumine rixa fuit?
Nam modo nudatis mecum eſt luctata papillis.
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos ſomno laſſos patefecit ocellos
Ore ſuo, & dixit, ſiccine lente iaces?
Quàm vario amplexu mutamus brachia? quan
Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis?

Digitized by Google

Non iuuat in caco venerem committere motu,
Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nuda fertur periſſe Lacana,
Cum Menelaeo ſurgeret è thalamo.
Nudus & Endimion Phœbi cepiſſe ſororem
Dicitur, & nuda concubuiſſe dea.
Quod ſi pertendens animo veſtita cubaris,
Sciſſa veſte meas experiere manus.
Quinetiam ſi me vlterius prouexerit ira,
Oſtendes matri brachia laſa tua.
Nec dum inclinata prohibent te ludere mamma.
Viderit hoc, ſiquis iam peperiſſe putet.
Dum nos fata ſinunt, oculos ſatiemus amore.
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque vtinam harentes ſic nos vincire catena
Velles, vt nunquam ſolueret vlla dies.
Exemplo iuncta ſic ſint in amore columba,
Maſculus & totum fœmina coniugium.
Errat, qui finem veſani quarit amoris.
Verus amor nullum nouit habere modum.
Terra primus falſo partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos.
Fluminaque ad caput incipient reuocare liquores.
Aridus & ſicco gurgite piſcis erit:
Quam poßim noſtros alio transferre calores.
Huius ero viuus mortuus huius ero.
Quod mihi ſi tecum tales concedere noctes
Illa velit, vita longus & annus erit.
Si dabit hac multas, fiam immortalis in illis

Nocte una quiuis vel Deus eſſe poteſt.
Qualem ſi cuncti vellent decurrere vitam,
Et preßi multo membra iacere mero:
Non ferrum crudele neque eſſet bellica nauis,
Nec noſtra Actiacum verreret oſſa mare.
Nec toties proprijs circum oppugnata triumphis
Laſſa foret crines ſoluere Roma ſuos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores.
Læſerunt nullos pocula noſtra Deos.
Tu modo: dum licet, hunc fructum ne deſere vit
Omnia ſi dederis oſcula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
Quæ paßim calathis ſtrata natare vides:
Sic nobis, qui nunc magnum ſpiramus amantes,
Forſitan includet craſtina fata dies.

PRAETOR ab Illyricis venit modo, Cynthi
terris,
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Ceranno.
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem.
Nunc ſine me plena fiunt conuiuia menſa.
Nunc ſine me tota ianua nocte patet:
Quare ſi ſapis, oblatas ne deſere meſſes:
Et ſtolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde vbi conſumpto reſtabit munere pauper,
Dic alias iterum nauiget Illyrias,
Cynthia non ſequitur faces, nec curat honores.
Semper amatorum ponderat illa ſinus.

Digitized by Google

At tu tunc noſtro, Venus ô, ſuccurre dolori,
Rumpat vt aßiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amorem?
Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
Et iubet ex ipſa tollere dona Tyro.
Atque vtinam Romæ nemo eſſet diues, & ipſe
Graminea poſſet dux habitare caſa.
Nunquam venales eſſent ad munus amicæ,
Atq; vna fieret cana puella domo.
Non quia ſeptenas noctes ſeiuncta cubaris,
Candida tam fœdo brachia fuſa viro:
Non quia peccaris teſtor te, ſed quia vulgo
Formoſis leuitas ſemper amica fuit.
Barbarus excußis agitat veſtigia lumbis,
Et ſubito felix nunc mea regna tenet.
Aſpice quid donis Eriphyla inuenit amaris,
Arſerit & quantis nupta Creuſa malis.
Nullane ſedabit noſtros iniuria fletus?
An dolor hic vitij neſcit abeſſe ſuis?
Tot iam abiere dies, quum me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea Muſa iuuat,
Ah pudeat certe, pudeat: niſi forte, quod aiunt,
Turpis amor ſurdis auribus eſſe ſolet.
Cerne ducem, modo qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor verſis dare terga carinis
Iußit, & externo quærere in orbe fugam.
Cæſaris hæc virtus, & gloria Cæſaris hæc eſt.

Digitized by Google

Illa quæ vicit, condidit arma manu.
Sed quaſcũque tibi veſtes, quoſcũque ſmaragdos,
Quoſve dedit flauo lumine chryſolithos:
Hæc videam rapidas in vanum ferre procellas.
Quæ tibi terra, velim, quæ tibi fiat aqua.
Non ſemper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, & ſurda negligit aure preces.
Vidiſtin' toto ſonitus percurrere cælo?
Fulminaque æthereâ deſiluiſſe domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neque aquoſus Orion,
Nec ſic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille ſolet punire puellas,
Deceptus quoniam fleuit & ipſe Deus.
Quare ne tibi ſit tanti Sidonia veſtis:
Vt timeas, quoties nubilus auſter erit.
Mentiri noctem, promiſſis ducere amantem,
Hoc erit infectas ſanguine habere manus.
Horum ego ſum vates, quoties deſertus amaras
Expleui noctes, fractus vtroque toro.
Vel tu Tantalea moueare ad flumina ſorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore ſitim,
Vel tu Siſyphios licet admirere labores,
Difficile vt toto monte volutet onus:
Durius in terris nihil eſt quod viuat amante,
Nec, modo ſi ſapias, quod minus eſſe velis.
Quem modo felicem inuidia admirante ferebant,
Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc iacere è duro corpus iuuat, impia, ſaxo,
Sumere & in noſtras trita venena manus.

Nunc

Nunc licet in triuiis ſicca requieſcere Luna
Aut per rimoſas mittere verba fores.
Quod quamuis ita ſit, dominam mutare cauebo.
Tum flebit, quum in me ſenſerit eſſe fidem.

ASSIDVAE multis odium peperere querelæ.
Frangitur in tacito fœmina ſæpe viro.
Siquid vidiſti, ſemper vidiſſe negato.
Aut ſiquid doluit forte, dolere nega.
Quin ego deminuo curam, quod ſæpe Cupido
Huic malus eſſe ſolet, cui bonus ante fuit.
Quid ſi iam canis ætas mea caneret annis?
Et faceret ſciſſas languida ruga genas?
At non Tithoni ſpernens aurora ſenectam
Deſertum Eoa paſſa iacere domo eſt.
Illum ſæpe ſuis decedens fouit in vlnis,
Quam prius abiunctos ſedula lauit equos.
Illum ad vicinos quum amplexa quieſceret Indos,
Maturos iterum eſt queſta redire dies,
Illa Deos, currum conſcendens, dixit iniquos:
Inuitum & terris præſtitit officium:
Cui maiora ſenis Tithoni gaudia viui,
Quam grauis amiſſo Memnone luctus erat.
Cum ſene non puduit talem dormire puellam,
Et canæ toties oſcula ferre comæ.
At tu etiam iuuenem odiſti me perfida quum ſis
Ipſa anus haud longa cura futura die.

Digitized by Google

Quum tibi nec frater, nec ſit tibi filius vllus:
Frater ego, & tibi ſim filius vnus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos
Ludis & externo tincta nitore caput.
An ſi cæruleo quædam ſua tempora fuco
Tinxerit, idcirco cærula forma bona eſt?
Vt natura dedit, ſic omnis recta figura.
Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi ſub terris fiant mala multa puellæ,
Quæ mentita ſuas vertit inepta comas.
De me, mi certe poteris formoſa videri,
Mi formoſa ſatis ſi modo ſæpe venis.
Ipſe tuus ſemper tibi ſit cuſtodia lectus,
Nec nimis ornata fronte ſedere velis.
Credam ego narranti, noli committere, famæ.
Et terram rumor tranſilit, & maria.

ETSI *me inuito diſcedis, Cynthia, Roma,*
Lætor, quod ſine me deuia rura colis.
Nullus eris caſtis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditiis non ſinit eſſe probam:
Nulla neq; ante tuas orietur rixa feneſtras,
Nec tibi clamatæ ſomnus amarus erit.
Sola eris, & ſolos ſpectabis, Cynthia, montes,
Et pecus, & fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi:
Fanaq; peccatis plurima cauſſa tuis.
Illic aſſidue tauros ſpectabis arantes,
Et vitem doctam ponere falce comas.

At

Digitized by Google

Atq; ibi rara feres inculto thura ſacello,
Hœdus ibi agreſtes corruet ante focos.
Protinus & nuda choreas imitabere ſura,
Omnia ab externo ſint modo tuta viro.
Ipſe ego venabor. iam nunc me ſacra Diana
Suſcipere, & Veneri ponere vota iuuat.
Incipiam captare feras, & reddere pinu
Cornua, & audaces ipſe monere canes:
Non tamen vt vaſtos auſim tentare leones,
Aut celer agreſtes comminus ire ſues,
Hæc igitur mihi ſit lepores audacia molles
Excipere, & ſtricto figere auem calamo:
Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina luco
Integit, & niueos abluit vnda boues.
Tu quoties aliquid conabere, vita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec ſolæ poterunt auertere ſiluæ,
Nec vaga muſcoſis flumina fuſa iugis:
Quin ego in aſsidua mutem tua nomina lingua.
Abſenti nemo non nocuiſſe velit.

QVID fles abducta grauius Briſeide? quid fles
Anxia captiua triſtius Andromacha?
Quidve mea de fraude Deos, veſana, fatigas?
Quid quereris noſtram ſic cecidiſſe fidem?
Non tam nocturna volucris funeſta querela
Attica Cecropiis obſtrepit in foliis:
Nec tantum Niobe bis ſex ad buſta ſuperba
Sollicito lacrimas depluit à Sipylo.

Digitized by Google

Me licet aratis adſtringant brachia nodis,
Sint mea vel Danaës condita membra dom
In te ego & aratas rumpam, mea vita, catenas
Ferratam Danaës tranſiliamq; domum.
De te, quodcunq; ad ſurdas mihi dicitur aures
Tu modo ne dubita de grauitate mea,
Oſſa tibi iuro per matris, & oſſa parentis:
(Si fallo, cinis heu ſit mihi vterq; grauis)
Me tibi ad extremas manſurum, vita, tenebra
Ambos vna fides auferet, vna dies.
Quod nec nomen, nec me tua forma teneret,
Poſſet ſeruitium mite tenere tuum.
Septima iam plena deducitur orbita Luna:
Quum de me, & de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam ianua mollis.
Non nunquam lecti copia facta tui,
Nec mihi muneribus nox vlla eſt empta beati
Quicquid eram, hoc animi gratia magna tu
Quum te tam multi peterent, tu me vna petiſ
Poſſum ego naturæ non meminiſſe tuæ?
Tunc me vel tragicæ vexetis Erynnies, & me
Inferno damnes, Æace, iudicio:
Atq; inter Tityi volucres mea pœna vagetur,
Tumq; ego Siſyphio ſaxa labore geram.
Nec tu ſupplicibus me ſis venerata tabellis.
Vltima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius eſt, quod ſolus amator
Nec cito deſiſto, nec temere incipio.

Digitized by Google

AH quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantum illi Pantho ne ſit amica Venus.
Sed tibi iam videor Dodona verior augur.
Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere. nihil pudet? adſpice cantat
Liber. tu nimium credula ſola iaces.
Et nunc inter eos tu ſermo es. te ille ſuperbus
Dicit ſe inuito ſæpe fuiſſe domi.
Diſperéam, ſi quicquam aliud, quam gloria de te
Quæritur. has laudes ille maritus habet.
Colchida ſic hoſpes quondam decepit Iaſon.
Eiecta eſt. tenuit namq; Creuſa domum.
Sic à Dulichio iuuene eſt eluſa Calypſo.
Vidit amatorem pandere vela ſuum.
Ah nimium faciles aurem præbere puellæ,
Diſcite deſerta non temere eſſe bona.
Huic quoque, qui reſtat, iam pridem quæritur alter:
Experta in primo ſtulta cauere potes.
Nos quocunq; loco, nos omni tempore tecum
Siue ægra pariter, ſiue valente ſumus.

SCIS here mi multas pariter placuiſſe puellas,
Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis fruſtra luſtrantur compita plantis,
O nimis exitio nata theatra meo.
Siue aliquis molli deducit candida geſtu
Brachia, ſeu varios incinit ore modos

Interea noſtri quærunt ſibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore ſi qua ſedet.
Siue vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quæ ſi forte aliquid vultu mihi dura negauit,
Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quæris, Demophoon cur ſim tam mollis in omnes?
Quod quæris quare non habet vllus amor?
Cur aliquis ſacris laniat ſua brachia cultris?
Et Phrygis inſanos cæditur ad numeros?
Vnicuiq; dedit vitium natura creato.
Mi fortuna aliquid ſemper amare dedit.
Me licet & Thamyræ cantoris fata ſequantur,
Nunquam ad formoſas, inuide, cæcus ero.
Sed, tibi ſi exiles videor tenuatus in artus,
Falleris. haud vnquam eſt culta labore Venu
Percontere licet. ſæpe eſt experta puella
Officium tota nocte valere meum.
Iuppiter Alcmenæ geminas requieuerat arctos,
Et cælum noctu bis ſine rege fuit.
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
Nullus amor vires eripit ipſe ſuas.
Quid? quum è complexu Briſeidos iret Achilles,
Num fugere minus Theſſala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachæ lecto quum ſurgeret He-
ctor,
Bella Mycenææ non timuere rates?
Ille vel claſſes poterat, vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.

Aſpic

Aſpice vti cælo modo Sol, modo luna miniſtret.
Sic etiam nobis vna puella parum eſt.
Altera me cupidis teneat, foueatq; lacertis,
Altera ſi quando non ſinit eſſe locum.
Aut ſi forte irata meo ſit facta miniſtro,
Vt ſciat eſſe aliam, quæ velit eſſe mea.
Nam melius duo defendunt retinacula nauem,
Tutius & geminos anxia mater alit.
Aut ſi es dura, nega: ſin es non dura, venito.
Quid iuuat in nullo pondere verba loqui?
Hic vnus dolor eſt ex omnibus acer amanti.
Speranti ſubito ſi qua venire negat,
Quanta illum toto verſant ſuſpiria lecto,
Quum recipi, quem non nouerit illa, vetat
Et rurſum puerum quærendo audita fatigat.
Quem quæ ſcire timet, quærere plura iubet
Cui fuit indocto fugienda hac ſemita vulgi.
Ipſa petita lacu nunc mihi dulcis aqua eſt.
Ingenuus quiſquam alterius dat munera ſeruo,
Vt commiſſa ſuæ verba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit? & campo quo mouet illa pedes?
Deinde vbi pertuleris quos dicit fama labores
Herculis, vt ſcribat muneris ecquid habes?
Et modo pauonis caudæ flabella ſuperbæ,
Et manibus dura frigus habere pila:
Et cupit iratum talos me poſcere eburnos,
Quæq; nitent Sacra vilia dona via:
Ah peream, ſi me iſta mouent diſpendia: verum

Fallaci dominæ iam pudet eſſe iocum.
Cernere uti poſſis vultum cuſtodis auari,
Captus & immunda ſæpe latere caſa,
Quam care ſemel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant. ſi quos ianua clauſa iuuat.
Contra reiecto quæ libera vadit amictu,
Cuſtodum & nullo ſepta timore, placet.
Cui ſæpe immundo Sacra conteritur via ſocco,
Nec ſinit eſſe moram, ſi quis adire velit,
Differet hæc nunquam, nec poſcet garrula, quæ te
Aſtrictus ploret ſæpe dediſſe pater.
Nec dicet, timeo, propera iam ſurgere, quæſo:
Infelix. hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, & quas mihi miſit Orontes
Me capiant. nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam reſtat amanti,
Nullus liber erit. ſi quis amare volet:
Tu loqueris, quum ſis iam noto fabula libro:
Et tua ſic toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis aſpergat tempora ſurdo
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quod ſi tam facilis ſpiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiæ dicerer eſſe caput.
Nec ſic per totam infamis traducerer vrbem:
Vreret & quamuis nomine, verba darem.
Quare ne tibi ſit mirum me quærere viles.
Parcius infamant. num tibi cauſſa leuis?

Hoc

HOc erat in primis quod me gaudere iubebas?
Tam te formoſam non pudet eſſe leuem?
Vna aut altera nox nodum eſt in amore peracta,
Et dicor lecto iam grauis eſſe tuo.
Me modo laudabas, & carmina noſtra legebas.
Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte,
In primis vna diſcat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Heſperio mala dracone ferat:
Tetra venena libens, & naufragus ebibat vndas,
Et nunquam pro te deneget eſſe miſer:
(Quos vtinam in nobis, vita, experiare labores)
Iam tibi de timidis iſte proteruus erit,
Qui nunc ſe in timidum iactando venit honorem.
Diſſidium vobis proximus annus erit.
Dura eſt quæ multis ſimulatum ducit amorem,
Et ſe plus vni ſiqua parare poteſt.
At me non ætas mutabit tota Sibylla,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices, Oſſa, Properti,
Hæc tua ſunt. eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quamuis nec ſanguine auito
Nobilis, & quamuis non ita diues eras.
Nil ego non patior. nunquam me iniuria mutat.
Ferre ego formoſam nullum onus eſſe puto.
Credo ego non paucos iſta periiſſe figura.
Credo ego, ſed multos non habuiſſe fidem.

Digitized by Google

Paruo dilexit ſpatio Minoida Theſeus,
Phyllida Demophoon: hoſpes vterq; malus.
Iam tibi Iaſonia nota eſt Medea carina,
Et modo ſeruato ſola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis,
Vix venit, extremo qui legat oſſa die.
Ii tibi nos erimus, ſed tu potius, precor, vt me
Demiſsis plangas pectore nuda comis.
Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam ſors mea, ſæpe venis.
Iſta meis fiet notiſsima forma libellis,
Calue, tua venia: pace, Catulle, tua.
Miles depoſitis annoſus ſecubat armis,
Grandæuiq; negant ducere aratra boues:
Putris & in vacua requieſcit nauis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla ſenectus,
Siue ego Tithonus, ſiue ego Neſtor ero.
Et ſi ſæcla forent, antiquis grata puellis
Eſſem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.
Non tamen iſta meos mutabunt ſæcula mores.
Vnuſquiſq; ſua nouerit ire via.
Nonne fuit ſatius duro ſeruire tyranno?
Et gemere in tauro, ſæue Perille, tuo?
Gorgonis & ſatius fuit obdureſcere vultu?
Caucaſias etiam ſi pateremur aues?
Sed tamen obſcura teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo ſæpe liquore ſilex.
At nullo de me teritur ſublimine amor, qui

Digitized by Google

Reſtat: & immerita ſuſtinet aure minas.
Vltro contemtus rogat, & peccaſſe fatetur
Laſus, & inuitis ipſe redit pedibus.
Tu quoq; qui pleno faſtus aſſumis amore
Credule, nulla diu fœmina pondus habet.
An quiſquam in mediis perſolvit vota procellis,
Quum ſæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto depoſcit præmia curſu,
Septima quam metam triuerit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore ſecundi.
Si qua venit ſero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quamuis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clauſa ſinu.
Namq; in amore ſuo ſemper ſua maxima cuiq;
Neſcio quo pacto verba nocere ſolent.
Quamuis te per ſæpe vocet, ſemel ire memento.
Inuidiam quod habet, non ſolet eſſe diu.
At vos, qui officia in multos reuocatis amores
Quantum ſic cruciat lumina veſtra dolor:
Vidiſtis pleno teneram candore puellam:
Vidiſtis fuſco. ducit vterq; color,
Vidiſtis quandam Argiua prodire figura:
Vidiſtis noſtras. vtraq; forma rapit.
Illaq; plebeio, vel ſit ſandicis amictu:
Hæc atq; illa mali vulneris vna via eſt.
Quum ſatis vna tuis inſomnia portet ocellis,
Vna ſit & cuiuis fœmina multa mala.

Digitized by Google

VIDI te in ſomnis fracta,mea vita,carina
  Ionio laſſas ducere rore manus,
Et quæcunq; in me fueras mentita,fateri:
  Nec iam humore graues tollere poſſe comas.
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
  Aurea quam molli tergore vexit ouis.
Quam timui,ne forte tuum mare nomen haberet,
  Atq; tua labens nauita fleret aqua.
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Caſtore fratri,
  Quæq; tibi excepi tum Dea Leucothoë?
At tum vix primas extollens gurgite palmas
  Sæpe meum nomen iam peritura vocas,
Quod ſi forte tuos vidiſſet Glaucus ocellos.
  Eſſes Ionij facta puella maris.
Et tibi præ inuidia Nereides increpitarent,
  Candida Niſæe,cærula Cymothoë.
Sed tibi ſubſidio delphinum currere vidi,
  Qui,puto,Arioniam vexerat ante lyram.
Iamq; ego conabar ſummo me mittere ſaxo,
  Quum mihi diſcuſsit talia viſa metus.
Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
  Seruiat, & tota dicar in vrbe potens.
Non,ſi Cambyſæ redeant,& flumina Crœſi,
  Dicat:De noſtro ſurge poëta toro.
Nam mea quum recitat,dicit ſe odiſſe beatos.
  Carmina tam ſancte nulla puella colit.

Multum

Multum in amore fides, multum conſtantia prodeſt.
Quid dare multa poteſt, multa & amare poteſt.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella.
Hanc ſequar, & fidos vna aget aura duos.
Vnum litus erit ſopitis, vnaq́ꝫ tecto
Arbor, & ex vna ſæpe bibemus aqua.
Et tabula vna duos poterit componere amantes,
Prora cubile mihi, ſeu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, ſæuus licet vrgeat Eurus,
Velaq́ꝫ in incertum frigidus Auſter agat.
Quicunqꝫ & venti miſerum vexaſtis Vlyſſem,
Et Danaum Euboico litore mille rates:
Et qui mouiſtis duo litora, quum rudis Argus
Dux erat ignoto miſſa columba mari.
Illa meis tantum non vnquam deſit ocellis,
Incendat nauem Iuppiter ipſe licet.
Certe iiſdem nudi pariter iactabimur oris,
Me licet vnda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Ioui.
Teſtis Amymone, latices quum ferret in aruis
Compreſſa, & Lerne pulſa tridente palus.
Iam Deus amplexu votum perſoluit. at illi
Aurea diuinas vrna profudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negauit.
Hic Deus & terras & maria alta domat.
Crede mihi, nobis miteſcet Scylla, nec vnquam

Vlternante vorans vaſta Charibdis aqua.
Ipſaq́; ſidera erunt nullis obſcura tenebris.
Purus & Orion, Purus & Hœdus erit.
Quod mihi ſi ponenda tuo ſit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhoneſtus erit.
At vos incertam mortales funeris horam
Quæritis, & qua ſit mors aditura via:
Quæritis & cælo Phœnicum inuenta ſereno.
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæq́; mala:
Seu pedibus Parthos ſequimur, ſeu claſſe Britannos:
Et maris & terræ cæca pericla viæ.
Rurſus & obiectum fletis capiti eſſe tumultum,
Quum Mauors dubias miſcet vtrinq́; manus,
Præterea domibus flammam, domibuſq́; ruinam:
Neu ſubeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit, quando petiturus, & aqua
Morte. neq́; hic Boreæ flabra, neq́; arma timet.
Iam licet & Stygia ſedeat ſub arundine remex,
Cernat & infernæ triſtia vela ratis:
Si modo clamantis reuocauerit aura puellæ
Conceſſum nulla lege redibit iter.

IVPPITER affectæ tandem miſerere puellæ.
Tam formoſa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æſtuat aër,
Incipit & ſicco feruere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa eſt, neque crimina cæli:

Quam

Quam toties ſanctos non habuiſſe Deos.
Hoc perdit miſeras, hoc perdidit ante puellas.
Quicquid iurarunt, ventus, & vnda rapit.
Num ſibi collatam doluit Venus? illa peræque
Præ ſe formoſis inuidioſa Dea eſt.
An contemta tibi Iunonis templa Pelaſga?
Palladis aut oculos auſa negare bonos?
Semper, formoſæ, non noſtis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ,
Extremo veniet mollior hora die.
Io verſa caput primos mugiuerat annos:
Nunc Dea, ſi Nili flumine vacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate vagata eſt.
Hanc miſer implorat nauita Leucothoën.
Andromede monſtris fuerat deuota marinis.
Hæc eadem Perſei nobilis vxor erat.
Caliſto Arcadios errauerat vrſa per agros.
Hæc nocturna ſuo ſidere vela regit.
Quod ſi forte tibi properarit fata quietem,
Illa ſepulturæ fata beata tuæ,
Narrabis Semelæ quo ſit formoſa periclo,
Credet & illa ſuo docta puella malo.
Et tibi Mæonias inter Heroidas omneis
Primus erit nulla non tribuente locus.
Nunc vtcunq; potes fato gere ſaucia morem.
Et Deus, & durus vertitur ipſe dies.
Hoc tibi vel poterit coniux ignoſcere Iuno.
Frangitur & Iuno, ſi qua puella perit.

Digitized by Google

Deficiunt magico torti ſub carmine rhombi,
Et iacet extincto laurus adusta foco.
Et iam Luna negat toties deſcendere cælo,
Nigraq; funeſtum condidit omen auis.
Vna ratis fati noſtros portabit amores
Cærula ad infernos velificata lacus.
Si non vnius, quæſo miſerere duorum,
Viuam, ſi viuet: ſi cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis ſacro me carmine damno:
Scribam ego, Per magnū eſt ſalua puella Iouem
Ante tuoſq; pedes illa ipſa adoperta ſedebit,
Narrabitq; ſedens longa pericla ſua,
Hæc tua, Perſephone, maneat clementia, nec tu
Perſephones coniux ſæuior eſſe velis.
Sunt apud infernos tot millia formoſarum.
Pulchra ſit in ſuperis ſcilicet illa locis
Vobiſcum eſt Iope vobiſcum candida Tyro,
Vobiſcum Europe, nec proba Paſiphaë:
Et quot Iona tulit, vetus & quod Achaïa formas,
Et Thebæ, & Priami diruta regna ſenis:
Et quæcunq; erat in numero Romana puella,
Occidit. has omnes ignis auarus habet,
Nec forma æternum aut cuiquam eſt fortuna perennis,
Longius, aut propius mors ſua quemq; manet:
Tu quoniam es, mea lux, magno demiſſa periclo,
Munera Dianæ debita redde choros.
Redde etiam excubias diuæ nunc, ante iuuencæ,
Votiuas noctes & mihi redde decem.

Digitized by Google

HESTERNA, mea lux, quum potus nocte vagarer,
Nec me ſeruorum duceret vlla manus,
Obuia neſcio quot pueri mihi turba minutæ
Venerat. hos vetuit me numerare timor.
Quorum alij faculas, alij retinere ſagittas,
Pars etiam viſa eſt vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant. quorum laſciuior vnus,
Arripite hunc, inquit, nam bene noſtis eum.
Hic erat. hunc mulier nobis irata locauit.
Dixit, & in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere. at alter,
Intereat, qui nos non putat eſſe Deos.
Hæc te non meritum totas expectat in horas.
At tu neſcio quas quæris, inepte fores.
Quæ quum Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Soluerit, atque oculos mouerit illa graues:
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipſe ſuis fecit Amor manibus.
Parcite iam, fratres, iam certos ſpondet amores.
Et iam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita me iniecto duxerunt rurſus amictu.
I nunc, & noctes diſce manere domi.
Mane erat, & volui ſi ſola quieſceret illa,
Viſere. at in lecto Cynthia ſola fuit.
Obſtupui, non illa mihi formoſior vnquam
Viſa, neque oſtrina quum fuit in tunica.
Ibat & hinc caſtæ narratum ſomnia Veſtæ,
Neu ſibi, neve mihi quæ nocitura forent,

Digitized by Google

Talis viſa mihi ſomno demiſſa recenti.
Heu quantum per ſe candida forma valet.
Quid tu matutinus, ait, ſpeculator amica,
Me ſimilem veſtris moribus eſſe putas?
Non ego tam facilis. ſat erit mihi cognitus vnus,
Vel tu, vel ſi quis verior eſſe poteſt.
Apparent non vlla toro veſtigia preſſo.
Signa voluptatis nec iacuiſſe duos.
Aſpice vt in toto nullus mihi corpore ſurgat
Spiritus, admiſſo notus adulterio.
Dixit, & oppoſita propellens ſuauia dextra,
Proſilit in laxa nixa pedem ſolea.
Sic ego tam ſancti cuſtode recludor amoris:
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

QVAERIS, *cur veniam tibi tardior? aurea Phœbi*
Porticus à magno Caſare aperta fuit.
Tota erat in ſpecies Pœnis digeſta columnis:
Inter quas Danai fœmina turba ſenis.
Hic equidem Phœbo viſus mihi pulchrior ipſo
Marmoreus tacita carmen hiare lyra.
Atque aram circum ſteterant armenta Myronis
Quatuor artificis viuida ſigna boues.
Tum medium Clario ſurgebat marmore templum,
Et patria Phœbo carius Ortygia:
Aure Solis erat ſupra faſtigia currus.

Digitized by Google

Et valua Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Pernaſsi vertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipſe, interque ſororem
Pythius in longa carmina veſte ſonat.
Illic adſpicias ſcopulis hærere ſorores,
Et canere antiqui dulcia furta Iouis:
Vt Semele eſt combuſtus, vt eſt deperditus Io.
Denique vt ad Troia tecta volarit auis.
Qui videt, is peccat. qui non & viderit, ergo
Non cupiet facti crimina lumen habet.
Quod ſi nemo extat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpa cur reus vnus agor?
Vna contentum pudeat me viuere amica:
Hoc ſi crimen erit, crimen amoris erit:
Mi nemo obijciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
Roſcida muſcoſis antra tenere iugis.
Nec tu Virginibus reuerentia moueris ora.
Hic quoque non neſcit, quid ſit amare, chorus:
Si tamen Oeagri quadam compreſſa figura
Biſtonijs olim rupibus accubuit.
Hic vbi me prima ſtatuent in parte chorea,
Et medius tecta cuſpide Bacchus erit:
Tum capiti ſacros patiar pendere corymbos.
Nam ſine te noſtrum non valet ingenium.
Hic vtinam ſpatiere loco, quodcunque vocabis,
Cynthia. ſed tibi me credere turba vetat,
Quum videt accenſis deuotam currere tædis
In nemus, & Triuiæ lumina ferre Deæ.

Digitized by Google

Nam quid Præneſtis dubias, ô Cynthia, ſortes?
Quid petis Ææi mœnia Telegoni?
Cur vete in Herculeum deportant eſſeda Tibur?
Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet vmbroſis ſordet Pompeia columnis
Porticus aulæis nobilis Attalicis,
Et creber pariter platanis ſurgentibus ordo.
Flumina ſopito quæque Marone cadunt:
Et leuiter nymphis tota crepitantibus vrbe,
Quum ſubito Triton ore recondit aquam.
Falleris. iſta tui furtum via monſtrat amoris.
Non vrbem, demens: lumina noſtra fugis
Quo fugis, ah demens? nulla eſt fuga. tu licet vſq;
Ad Tanaim fugias, vſq; ſequetur amor.
Non, ſi Pegaſeo vecteris in aera dorſo:
Nec, tibi ſi Perſei mouerit ala pedes:
Vel, ſi te ſecta moueant talaribus auræ:
Nil tibi Mercurij proderit alta via.
Inſtat ſemper Amor ſupra caput inſtat amanti,
Et grauis ipſe ſuper libera colla ſedet.
Excubat ille acer cuſtos, & tollere nunquam
Te patietur humo lumina capta ſemel:
Et iam ſi pecces, Deus exorabilis ille eſt,
Si modo præſentes viderit eſſe preces.
Num iã, dura, paras Phrygias nunc ire per vndas.
Et petere Hyrcani litora nota maris?
Spargereq; alterna communes cæde penates,
Et ferre ad patrios præmia dira lares?
Nil agis. inſidias in me componis inanes.

Tendis

Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minor eſt famæ iactura pudicæ.
Tanta tibi miſeræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te noſtras me lædit ad aures
Rumor, & in tota non bonus vrbe fuit.
Sed te non debes inimicæ credere linguæ.
Semper formoſis fabula pœna fuit.
Non tua depenſo damnata eſt fama veneno.
Teſtis eris puras, Phœbe, videre manus,
Sin autem longo nox vna, aut altera luxu
Conſumpta eſt, non me crimina parua mouent.
Iſta ſenes licet accuſent conuiuia duri.
Nos modo propoſitum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures,
Hic locus eſt, in quo tibia docta ſones:
Quæ non iure vado Mæandri iacta nataſti,
Turpia quum faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutauit amore.
Et ſine decreto viua reducta domum eſt,
Ipſa Venus quanuis corrupta libidine Martis,
Nec minus in cælo ſemper honeſta fuit.
Quanuis Ida Parim paſtorem dicat amaſſe,
Atque inter pecudes accubuiſſe Deam.
Hoc & Hamadryadum ſpectauit turba ſororum,
Silenique ſenes, & pater ipſe chori.
Cum quibus Idæo legiſti poma ſub antro
Subpoſita excipiens, Nai, caduca manu.
An quiſquam in tanto ſtuprorum examine quærit
Cur hæc tam diues? quis dedit? vnde dedit?

O nimium noſtro felicem tempore Romam,
Si contra mores vna puella facit.
Hæc eadē hæc ante illam impune & Lesbia fecit.
Quæ ſequitur, certe eſt inuidioſa minus.
Qui quærit Tatios veteres, duroſque Sabinos,
Hic poſuit noſtra nuper in vrbe locum.
Tu prius & fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaque mortali deligere aſtra manu:
Quam facere vt noſtræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit:
Et quum Deucalionis aquæ fluxere per orbem.
Et poſt antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi, quis potuit lectum ſeruare pudicum?
Quæ Dea cum ſolo viuere ſola Deo?
Vxorem quondam magni Minois, vt aiunt,
Corrupit torui candida forma bouis.
Nec minus ærato Danae circundata muro,
Non potuit magno caſta negare Ioui.
Quid ſi tu Graias, ſiue es imitata Latinas:
Semper viue meo libera iudicio.

TRISTIA *iā redeunt iterum ſolennia nobis.*
Cynthia iam noctes eſt operata decem.
Atque vtinam Nilo pereat quæ ſacra tepente
Miſit matronis Inachis Auſoniis.
Quæ Dea tam cupidos toties diuiſit amantes.
Quæcunque illa fuit, ſemper amara fuit.
Tu certe Iouis occultis in amoribus, Io,

Senſiſti

Senſiſti, multas quid ſit inire vias:
Quum te iuſsit habere puellam cornua Iuno,
Et pecoris duro perdere verba ſono.
Ah quoties quernis læſiſti frondibus ora:
Manſiſti ſtabulis abdita paſta tuis.
An quoniam agreſtem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, idcirco facta ſuperba Dea es?
An tibi non ſatis eſt fuſcis Ægyptus alumnis?
Cur tibi tam longa Roma petita via eſt?
Quid tibi quid prodeſt viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rurſus erunt.
Aut nos è noſtra te, ſæua, fugabimus vrbe.
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuat.
At tu quæ noſtro nimium placata dolori es,
Noctibus his vacui reficiamus iter.
Non audis, & verba ſinis mea ludere: quum iam
Flectant Icarij ſidera tarda boues.
Lenta bibis. media nequeunt te frangere noctes.
An nondum eſt talos mittere laſſa manus?
Ah pereat quicunque meracas repperit vuas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropiis merito iugulate colonis,
Pampineus, noſti, quam ſit amarus odor.
Tu quoque, ô Eurytion, vino Centaure, periſti,
Necnon Iſmario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas,
Vino ſæpe ſuum neſcit amica virum.
Me miſerum, vt multo nihil es mutata Lyæo.
Iam bibe. formoſa es. nil tibi vina nocent,

Digitized by Google

Quum tua præpendent demiſſa in pocula ſerto,
Et mea deducta carmina voce legis.
Largius effuſo madeat tibi menſa Falerno,
Spumet & aurato mollius in calice:
Nulla tamen lecto recipit ſe ſola libenter.
Eſt quiddam, quod vos quærere cogat Amor,
Semper in abſenteis felicior æſtus amantes.
Eleuat aſſiduos copia longa viros.

CVR *quiſquam faciem dominæ iam credat Amori?*
Sic erepta mihi pene puella mea eſt.
Expertus dico. nemo eſt in amore fidelis.
Formoſam raro non ſibi quiſq; petit.
Polluit ille Deus cognatos, ſoluit amicos,
Et bene concordes triſtia ad arma vocat.
Hoſpes in hoſpitium Menelao venit adulter:
Colchis & ignotum nonne ſecuta virum eſt?
Lynceu, tune meam potuiſti tangere curam?
Perfide, nonne tuæ tunc cecidere manus?
Quid ſi non conſtans illa & tam certa fuiſſet?
Poſſes in tanto viuere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
A domina tantum te modo tolle mea.
Te ſocium vitæ, te corporis eſſe licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis.
Lecto te ſolum, lecto te deprecor vno.
Riualem poſſum non ego ferre Iouem,
Ipſe meas ſolus, quod nil eſt, æmulor vmbras,

Stultus,

Digitized by Google

Stultus, quod ſtulto ſæpe timore tremo.
Vna tamē cauſſa eſt, quia crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vita me fallet ruga ſeuera.
Omnes iam norunt, quam ſit amare bonum.
Lynceus ipſe meus ſeros inſanit amores,
Solum te noſtros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi tunc ſapientia libris
Proderit? aut rerum dicere poſſe vias?
Aut quid * Cretæi tibi proſunt carmina lecta?
Nil iuuat in magno veſter amore ſenex.
Tu ſatius muſis meliorem imitere Philetam.
Et non inflati ſomnia Callimachi.
Non rurſus licet Ætoli referas Acheloi
Fluxerit vt magno factus amore liquor.
Atque etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipſa ſuas decipit vnda vias:
Qualis & Adraſti fuerit vocalis Arion,
Triſtis ad Archemori funera victor equus.
Non non Amphiaraea tibi fata quadrigæ
Proſint, aut Capanei grata ruina Ioui.
Deſine Achilleo componere verba cothurno,
Deſine, & ad molles membra reſolue choros.
Incipe iam anguſto verſus componere torno,
Inq; tuos ignes, duce poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
Deſpicit & magnos recta puella deos,
Sed non ante grauis taurus ſuccumbit aratro,

Digitized by Google

Cornua quam validis haſerit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen à nobis ante domandus eris.
Harum nulla ſolet rationem quarere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec ſi poſt Stygias aliquid reſtauerit vndas,
Nec ſi conſulto fulmina miſta tonent.
Aſpice me, cui parua domi fortuna relicta eſt,
Nullus & antiquo Marte triumphis aui:
Vt regnem miſtas inter conuiua puellas
Hoc, ego quo tibi nunc eleuor, ingenio.
Me iuuet heſternis poſitum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad Oſſa Deus.
Actia Vergilium cuſtodis littora Phœbi,
Caſaris & fortis dicere poſſe rates:
Qui nunc Æneæ Troiani ſuſcitat arma,
Iactaq; Lauinis mœnia litoribus,
Cedite Romani ſcriptores, cedite Graij.
Neſcio quid maius naſcitur Iliade.
Tu canis vmbroſi ſubter pineta Galeſi
Thyrſin, & attritis Daphnin arundinibus:
Vtque decem poſſint corrumpere mala puellam,
Miſſus & impreſſis hœdus ab vberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
Huic licet ingrata Tityrus ipſe canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricola domini carpere delitias.
Quamuis ille ſuam laſſus requieſcat auenam,
Laudatur facilis inter Hamadryadas.

Tu

Tu canis Aſcræi veteris præcepta poetæ,
Quo ſeges in campo, quo viret vua iugo.
Tale facis carmen docta teſtudine, quale
Cynthius impoſitis temperat articulis.
Non tamen hæc vlli venient ingrata legenti,
Siue in amore rudis, ſiue peritus erit.
Nec minor his animis, nec ſe minor ore canorus
Anſeris indocto carmine ceſsit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Iaſone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.
Hæc quoque laſciui cantarunt ſcripta Catulli,
Lesbia queis ipſa notior eſt Helena.
Hæc etiam docti confeſſa eſt pagina Calui,
Quum caneret miſeræ funera Quintiliæ.
Et modo formoſa qui multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lauit aqua.
Cynthia quinetiam verſu laudata Properti,
Hos inter ſi me ponere fama volet.

Digitized by Google

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER III.

CAllimachi manes & Coi ſacra Philetæ
In veſtrum, quæſo, me ſinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte ſacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuaſtis in antro.
Quove pede ingreſsi, quamve bibiſtis aquam.
Ah valeat Phœbum quicunq; moratur in armis.
Exactus tenui pumice verſus eat.
Quo me fama leuat terra ſublimis, & à me
Nata coronatis Muſa triumphat equis,
Et mecum in curru parui vectantur Amores.
Scriptorumq; meas turba ſecuta rotas.
Quid fruſtra miſsis in me certatis habenis?
Non datur ad Muſas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperij Bactra futura canent.
Sed quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intacta pagina noſtra via.

Mollia

Digitized by Google

Mollia, Pegaſid s, veſtro date ſerta poetæ.
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod viuo detraxerit inuida turba,
Poſt obitum duplici fœnore reddet honos.
Omnia poſt obitum fingit maiora vetuſtas,
Maius ab exequijs nomen in ora venit.
Nam quis equo pulſas abiegno noſceret arces?
Fluminaq; Hæmonio comminus iſſe viro?
Idæum Simoenta Iouis cunabula parui?
Hectora per campos ter maculaſſe rotas?
Deiphobúmque Helenumq;, & Polydamanta ſine armis,
Qualemcunq; Parin vix ſua noſſet humus.
Exiguo ſermone fores nunc, Ilion, & tu
Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui caſus memorator Homerus
Poſteritate ſuum creſcere ſenſit opus.
Meq; inter ſeros laudabit Roma nepotes.
Illum poſt cineres auguror eſſe diem.
Ne mea contemto lapis indicet oſſa ſepulchro
Prouiſum eſt, Lycio vota probante Deo.
Carminis interea noſtri redeamus in orbem
Gaudeat vt ſolito tacta puella ſono.
Orphea detenuiſſe feras, & concita dicunt
Flumina Threicia detenuiſſe lyra.
Saxa Citharonis Thebas agitata per artem
Sponte ſua in muri membra coiſſe ferunt,
Quin etiam, Polypheme, fera Galatea ſub Ætna
Ad tua rotantes carmina flexit equos.

Digitized by Google

Miremur nobis & Baccho & Apolline dextro:
Turba puellarum ſi mea verba colit,
Quod nō Tænarijs domus eſt mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacas æquant pomaria ſiluas,
Non operoſa rigat Martius antra liquor:
At Muſæ comites, & carmina cara legenti,
Et defeſſa choris Calliopea meis.
Fortunata meo ſi qua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neque Pyramidum ſumptus ad ſidera ducti,
Nec Iouis Elæi cælum imitata domus:
Nec Mauſolei diues fortuna ſepulchri
Mortis ab extrema conditione vocat.
Aut illis flamma, aut imber ſubducet honores,
Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab æuo
Excidet. ingenio ſtat ſine morte decus.

VISVS *eram molli recubans Heliconis in umbra,*
Bellerophontei qua fluit humor equi:
Reges, Alba, tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiſcere poſſe meis:
Paruaque tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater ſitiens Ennius ante bibit.
Et cecinit Curios fratres & Horatia pila,
Regiaque Æmilia vecta trophæa rate,
Victoriſque moram Fabij, pugnamque ſiniſtram
Cannen-

Digitized by Google

Cannenſem, & verſos ad pia vota Deos,
Hannibalemque Lares Romana ſede fugantes,
Anſeris & tutum voce fuiſſe Iouem:
Cum me Caſtalia ſpeculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra,
Quid tibi cum tali, demens, eſt flumine? quis te
Carminis heroi tangere iuſſit opus?
Non hic ulla tibi ſperanda eſt fama, Properti,
Mollia ſunt paruis prata terenda rotis,
Vt tuus in ſcamno iactetur ſæpe libellus,
Quem legat expectans ſola puella virum.
Cur tua præſcriptos euecta eſt pagina gyros?
Non eſt ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris medio maxima turba mari eſt.
Dixerat, & plectro ſedem mihi monſtrat eburno,
Qua noua muſcoſo ſemita facta ſolo eſt.
Hic erat affixis viridis ſpelunca lapillis,
Pendebantq; cauis tympana pumicibus.
Ergo Muſarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami, Pan Tegeæe, tui,
Et Veneris dominæ volucres mea turba columbæ
Tingunt Gorgoneo punica roſtra lacu,
Diuerſæq; nouem ſortitæ iura puellæ
Exercent teneras, in ſua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrſos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit vtraque roſam.
E quarum numero me contigit vna dearum.
Vt reor à facie, Calliopea fuit.

Contentus niueis ſemper vectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma ſonus.
Nil tibi ſit rauco prætoria claſsica cornu
Flare, nec Aonium cingere Marte nemus.
Aut quibus in campis Mariano prælia ſigno
Stent, & Teutonicas Roma refringat opes,
Barbarus aut Sueuo perfuſus ſanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
Nocturnæque canes ebria ſigna fugæ.
Vt per te clauſas ſciat excantare puellas,
Qui volet auſteros arte ferire viros.
Talia Calliope lymphiſq; à fonte petitis,
Ora Philetea noſtra rigauit aqua.

ARMA Deus Cæſar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere claſſe maris.
Magna viris merces. parat vltima terra triũphos.
Tigris, & Euphrates ſub tua iura fluent.
Sera ſub Auſonijs veniet prouincia virgis.
Aſſueſcent Latio Partha trophæa Ioui.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et ſolitum armigeri ducite munus equi.
Omina fauſta cano. Craſſos, cladeſq; piate:
Ite, & Romanæ conſulite hiſtoriæ.
Mars pater, & ſacræ fatalia lumina Veſtæ,
Ante meos obitus ſit, precor, illa dies:
Qua videam ſpolijs onerato Cæſaris axe
Ad vulgi plauſus ſæpe reſiſtere equos.

Inque

Digitized by Google

Inque ſinu caræ nixus ſpectare puellæ
Incipiam & titulis oppida capta legam.
Tela fugacis equi, & bracchati militis arcus,
Et ſubter captos arma ſedere duces.
Ipſe tuam prolem ſerua Venus: hoc ſit in æuum,
Cernis ab Ænea quod ſupereſſe caput.
Præda ſit hæc illis, quorum meruere labores:
Me ſat erit ſacra laudere poſſe via.
Pacis Amor Deus eſt, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum Domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiſo pectus mihi carpitur auro.
Nec bibit e gemma diuite noſtra ſitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur.
Nec miſer æra peto claſſe, Corynthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo.
Ille parum cauti pectoris egit opus.
Corpora diſponens mentem non vidit in arte.
Recta animi primum debuit eſſe via.
Nunc maris in tantum ventis iactamur, & hoſtem
Quærimus, atque armis nectimus arma noua.
Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas.
Nudus ab inferna, ſtulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miſcebitur vmbris.
Conſule cum Mario capte Iugurtha ſedes.
Lydus Dulichio non diſtat Crœſus ab Iro.
Optima mors, parca quæ venit apta die.
Me iuuat in prima coluiſſe Helicona iuuenta,

Muſarumq́; choris implicuiſſe manus.
Me iuuat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in verna ſemper habere roſa.
Atq; vbi iam venerem grauis interceperit ætas,
Sparſerit integras alba ſenecta comas:
Tum mihi Naturæ libeat perdiſcere mores,
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit. vnde coactis
Cornibus in plenum menſtrua Luna redit.
Vnde ſalo ſuperant venti. quid flamine captet
Eurus, & in nubes vnde perannis aqua:
Sit ventura dies mundi quæ ſubruat arces,
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhæbi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis:
Cur ſegnis verſare boues, & plauſtra Boötes:
Pleiadum ſpiſſo cur coit igne chorus:
Curve ſuos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat:
Sub terris ſint iura Deum & tormenta Gigantum,
Tiſiphones atro ſi furit angue caput:
Aut Alcmæoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei:
Num rota, num ſcopuli, nunc ſitis inter aquas:
Num tribus infernum cuſtodit faucibus antrum
Cerberus & Tityo iugera pauca nouem:
An ficta in miſeras deſcendit fabula gentes,
Et timor haud vltra, quam rogus, eſſe poteſt.
Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

DIC

DIc mihi de noſtra, quæ ſentis vera puella:
Sic tibi ſint dominæ. Lygdame, dēptæ iuga:
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere velle putas.
Omnis enim debet ſine vano nuntius eſſe,
Maioremq; timens ſeruus habere fidem.
Nunc mihi ſi qua tenes, ab origine dicere prima
Incipe. ſuſpenſis auribus iſta bibam.
Siccine eam incomptis vidiſti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec ſpeculum ſtrato vidiſti, Lygdame, lecto?
Ornabat niueas nulláve gemma manus?
Ac mœſtam teneris veſtem pendere lacertis?
Scriniáq; ad lecti clauſa iacere pedes?
Triſtis erat domus? & triſtes ſua penſa miniſtræ
Carpebant? medio nebat & ipſa loco?
Humidáq; impreſſa ſiccabat lumina lana?
Rettulit & querulo iurgia noſtra ſono?
Hac te teſte mihi promiſſa eſt, Lygdame, merces:
Eſt pœna ſeruo rumpere teſte fidem,
Ille poteſt nullo miſeram relinquere facto?
Ac qualem nulla dicere habere domo?
Gaudet me vacuo ſolam tabeſcere lecto?
Si placet inſultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa: ſed herbis improba vicit.
Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis rana portenta rubetæ,
Et lecta exectis anguibus oſſa trahunt.
Et ſtrigis inuenta per buſta iacentia plumæ,

Cinctaq́ue funeſto lanea vitta viro.
Si non vana canunt mea ſomnia, Lygdame, teſtor:
Pœna erit ante meos ſera, ſed ampla pedes.
Putris & in vacuo texetur aranea lecto.
Noctibus illorum dormiet ipſa Venus.
Quæ tibi ſi veris animis eſt queſta puella,
Hac eadem rurſus, Lygdame, curre via:
Et Mea cum multis lacrimis mandata reporta:
Iram, non fraudes eſſe in amore meo,
Me quoq; conſimili impoſitum torquerier igni.
Iurabo & bis ſex integer eſſe dies.
Quod mihi ſi tanto felix concordia bello
Extiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ERGO ſollicitæ tu cauſſa, pecunia, vitæ es.
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitijs hominum crudelia pabula præbes.
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Patum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis inſano terque quaterque mari.
Nam dum te ſequitur, primo miſer excidit æuo,
Et noua longinquis piſcibus eſca natat.
Flens tamẽ extremis dedit hæc mandata querelis,
Quum moribunda niger clauderet ora liquor:
Di maris, Ægei quos ſunt penes æquora ponti,
Et quæcunque meum degrauat vnda caput:
Quo rapitis miſeros primæ lanuginis annos?
Adtulimus longas in freta veſtra manus.
Ah miſer, Alcyonum ſcopulis adfigar acutis.

In mea

In me cæruleo faſcina ſumpta Deo eſt;
At ſaltem Italiæ regionibus aduehat æſtus
Hoc de me, ſat erit, ſi modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Vltima quæ Pæto noxq́; dieſq́; fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi eſt non habet vnda Deos.
Nam tibi nocturnis ad ſaxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt,
Et mater non iuſta piæ dare debita terræ,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres aſtant ſuper oſſa marinæ,
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omnia mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
Quæ ſpolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat ſanctos alueus ille viros.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu nocturno tacta dolore Thetis,
Vos decuit laſſo ſubponere bracchia mento.
Non poterat veſtras ille grauare manus,
Reddit corpus humo, poſitaq́; in gurgite vita
Pætum ſponte tua vilis arena tegas,
Vt quoties Pæti tranſibit nauta ſepulchrum,
Dicat: Et audaci tu timor eſſe poteſt.
Ite rates curuæ, & leti texite cauſſam.
Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat. fatis adiecimus vndas.
Fortunæ miſeras auximus arte vias.

Anchora te teneat: quem non tenuere penates?
Quid meritum dicas cui ſua terra parum eſt?
Natura inſidians pontum ſubſtrauit auaris.
Vt tibi ſuccedat, vix ſemel eſſe poteſt.
Ventorum eſt quodcunq; paras haud vlla carina
Conſenuit. fallit portus & ipſe fidem.
Sunt Agamemnonias teſtantia litora curas.
Quæ notat Argyni pœna natantis aquæ.
Hoc iuuene amiſſo claſſem non ſoluit Atrides.
Pro qua mactata eſt Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga quum vaſto Græcia tracta ſalo eſt.
Paulatim ſocium iacturam fleuit Vlyſſes,
In mare cui ſoli non valuere doli.
Hunc paruo ferri vidit nox improba ligno.
Pætus vt occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus ſtridorem audire procellæ,
Et duro teneras lædere fune manus:
Sed thyia thalamo, aut Oricia terebinthi
Effulto pluma verſicolore caput.
Huic fluctus viuo radicitus abſtulit vngues,
Et miſer inuitam traxit hiatus aquam
Quod ſi contentus patrio boue verteret agros,
Verbaq; duxiſſet pondus habere mea:
Viueret ante ſuos dulcis conuiua penates
Pauper, & in terra, nil vbi flere poteſt.
At tu, ſæue Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

DVLCIS

DVLCIS *ad externas fuerat mihi rixa lucernas,*
Vocis & inſana tot maledicta tua.
Cur furibunda mero menſam propellis, & in me
Proiicis inſana cymbia plena manu?
Tu vero noſtros audax inuade capillos,
Et mea formoſis vnguibus ora nota.
Tu minitare oculos ſubiecta exurere flamma.
Fac mea reſciſſo pectore nuda ſinu.
Nimirum veri dantur mihi ſigna caloris.
Nam ſine amore graui fœmina nulla dolet.
Quæ mulier rabida iactat conuicia lingua,
Et Veneris magnæ voluitur ante pedes:
Cuſtodum gregibus circum ſe ſtipat euntem,
Seu ſequitur medias Mænas vt acta vias:
Seu timidam crebro dementia ſomnia terrent.
Seu miſeram in tabula picta puella mouet:
His ego tormentis animi ſum verus aruſpex.
Nam didici certas ſæpe in amore notas.
Non eſt certa fides. quam non iniuria verſat.
Hoſtibus eueniat lenta puella meis.
In morſo æquales videant mea vulnera collo.
Me doceat liuor mecum habuiſſe meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem;
Siue meas lacrimas, ſiue videre tuas.
Tecta ſuperciliis ſi quando verba remittis,
Aut tua quum digitis ſcripta ſilenda notas.
Odi ego quæ nunquam pungunt ſuſpiria ſomnos.
Semper in iratam pallidus eſſe velim.

Dulcior ignis erat Paridi, quùm grata per arma
Thyndaridi poterat gaudia ferre ſua.
Dum vincunt Danai, dũ reſtat barbarus Hector:
Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum riualibus arma
Semper erunt. in te pax mihi nulla placet.
Gaude quod nulla eſt æque formoſa, doleres
Si qua foret. nunc ſis iure ſuperba, licet.
At tibi, qui noſtro nexiſti retia lecto:
Sit ſocer æternum, nec ſine matre domus.
Cui nunc ſi qua data eſt furandæ copia noctis,
Offenſa illa mihi, non tibi amica dedit.

MÆCENAS eques Hetruſco de ſanguine regum,
Intra fortunam qui cupis eſſe tuam:
Quid me ſcribendi tam vaſtum mittis in æquor?
Non ſunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe eſt, quod nequeas, capiti committere pondus:
Et preſſum inflexu mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum ſunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur vlla iugo.
Gloria Lyſippo eſt animoſa effingere ſigna.
Exactis Calamis ſe mihi iactat equis.
In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles.
Parrhaſius parua vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus ſigno ſe Iuppiter ornat eburno,

Pra-

Praxitelem proprius vindicat arte lapis,
Eſt quibus Elææ concurrit palma quadrigæ,
Eſt quibus in celeres gloria nata pedes,
Hic ſatus ad pacem, hic caſtrenſibus vtilis armis,
Naturæ ſequitur ſemina quiſq; ſuæ.
At tua, Mæcenas, vitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te ſuperare tuis.
Quum tibi Romano dominas in honore ſecures
Et liceat medio ponere iura foro:
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hoſtes,
Atq; onerare tuam fixa per arma domum:
Et tibi ad effectum vires det Cæſar, & omni
Tempore tam faciles inſinuentur opes:
Parcis, & in tenues humilem te colligis vmbras,
Velorum plenos ſubtrahis ipſe ſinus.
Crede mihi, magnos æquabunt iſta Camillos
Iudicia, & venies tu quoq; in ora virum:
Cæſaris & famæ veſtigia iuncta tenebis.
Mæcenatis erunt vera trophæa fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina.
Tota ſub exiguo flumine noſtra mora eſt.
Non flebo in cineres arcem ſecidiſſe paternos
Cadmi, nec ſemper prælia clade pari:
Nec referam Scæas, & Pergama Apollinis arces,
Et Danaum decimo vere rediſſe rates,
Mœnia quum Graio Neptunia preſſit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi ſat erit placuiſſe libellos,
Et ceciniſſe modis, pure poëta, tuis.

Digitized by Google

Hac curent pueri, hac curent ſcripta puella,
Meq́; Deum clament, & mihi ſacra ferant.
Te duce vel Iouis arma canam, caleq́; minantem
Cœum & Phlegrais Oromedonta iugis.
Celſaq́; Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, & caſo mœnia firma Remo:
Eductoſq́; pares ſilueſtri ex vbere reges.
Creſcet & ingenium ſub tua iuſſa meum.
Proſequar & currus vtroq; ab litore ouantes
Parthorum, aſtuta tela remiſſa fuga:
Caſtraq́; Peluſij Romano ſubruta ferro,
Antonjque graues in ſua fata manus.
Mollis tu cœpta fautor cape lora iuuenta.
Dexteraq́; immiſsis da mihi ſigna rotis.
Hoc mihi, Mæcenas, laudis concedis, & à te eſt
Quod ferar in partes ipſe fuiſſe tuas.

MIRABAR *quidnā miſiſſent mane Camœnæ*
Ante meum ſtantes ſole rubente torum.
Natalis noſtra ſignum miſere puella,
Et manibus fauſtos ter crepuere ſonos.
Tranſeat hic ſine nube dies, ſtent aëre venti,
Ponat & in ſicco molliter vnda minas.
Adſpiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobes lacrimas ſupprimat ipſe lapis.
Alcyonum poſitis requieſcant ora querelis,
Increpet abſumptum nec ſua mater Ityn.
Tuq́; ô cara mihi, felicibus edita pennis
Surge, & poſcentes iuſta precare Deos.

Ac

Digitized by Google

At primum pura ſomnum tibi diſcute lympha,
Et nitidas preſſo pollice finge comas.
Dein qua primum oculos cœpiſti veſte Properti,
Indue, nec vacuum flore relinque caput.
Et pete, qua polles, vt ſit tibi forma perennis:
Inq; meum ſemper ſtent tua regna caput.
Inde coronatas vbi thure piaueris aras,
Luxerit & tota flamma ſecunda domo:
Sit menſa ratio, noxq; inter pocula currat,
Et crocino nares murreus vngat onyx.
Tibia nocturnis ſuccumbat rauca choreis,
Et ſint nequitiæ libera verba tuæ.
Dulciaq; ingratos adimant conuiuia ſomnos.
Publica vicinæ perſtrepat aura viæ.
Sit ſors & nobis talorum interprete iactu,
Quem grauibus pennis verberet ille puer.
Quum fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis & inſtituet ſacra miniſtra Venus:
Annua ſoluamus thalamo ſolemnia noſtro,
Natalisq; tui ſic peragamus iter.

QVID mirare, meam ſi verſat fœmina vitã,
Et trahit addictum ſub ſua iura virum?
Criminaq; ignaui capitis mihi turpia fingis.
Quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
Venturam melius præſagit nauita mortem.
Vulneribus didicit miles habere metum.
Iſta ego præterita iactaui verba iuuenta.
Tu nunc exemplo diſce timere meo.

Digitized by Google

Colchis flagranteis adamantina ſub iuga tauros
Egit, & armigera prœlia ſeuit humo:
Cuſtodiſq́ue feros clauſit ſerpentis hiatus,
Iret vt Æſonias aurea lana domos.
Auſa ferox ab equo quondam oppugnare ſagittis
Mæotis Danaum Pentheſilea rates.
Aurea cui poſtquam nudauit caßida frontem,
Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formæ proceßit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu:
Vt qui pacato ſtatuiſſet in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia penſa manu.
Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis vrbem,
Vt ſolidum cocto tolleret aggere opus.
Et duo in aduerſum miſit per mœnia currus,
Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus.
Duxit & Eufratem medium, qua condidit arces
Iußit & imperio ſurgere Bactra caput.
Nā quid ego heroas, quid raptē in crimina diuos?
Iuppiter infamat ſeque, ſuamq́ue domum.
Quid? modo quæ noſtris opprobria vexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita ſuos,
Coniugis obſcœni precium Romana popoſcit
Mœnia, & addictos in ſua regna patres
Noxia Alexandrina dolis aptißima tellus,
Et toties noſtro Memphi cruenta malo,
Tres vbi Pompeio detraxit arena triumphos,
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Iſſent Plegræo melius tibi funera campo,

Vel

Digitized by Google

Vel tua ſi ſocero colla daturus eras.
Scilicet inceſti meretrix regina Canopi
Vna Philippo ſanguine inuſta nota.
Auſa Ioui noſtro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamq́ȝ tubam crepitanti pellere ſiſtro,
Baridos & contis roſtra Liburna ſequi,
Fœdaq́ȝ Tarpeio conopea tendere ſaxo,
Iura dare ſtatuas inter & arma Mari.
Quid nunc Tarquinij fractas iuuat eſſe ſecures,
Nomine quem ſimili vita ſuperba vocat,
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longam Auguſto ſalua precare diem.
Fugiſti tamen in timidi vaga flumina Nili:
Accepere tuæ Romula vincla manus.
Brachia ſpectaui ſacris admorſa colubris.
Et trahere occultum membra ſoporis iter.
Non hæc, Roma, fuit tanto tibi ciue verenda.
Dixit & aſſiduo lingua ſepulta mero.
Septem vrbs alta iugis, toto quæ præſidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas:
Hannibalis ſpolia, & victi monimenta Siphacis,
Et Pyrri ad noſtros gloria fracta pedes.
Curtius expletis ſtatuit monimenta lacunis:
At Decius miſſo prælia rupit equo:
Coclitis abſciſſos teſtatur ſemina pontes,
Et cui cognomen coruus habere dedit.
Hæc Dij condiderunt, hæc Dij quoq; mœnia ſeruāt,
Vix timeat ſaluo Cæſare Roma Iouem.

Digitized by Google

Nunc vbi Scipiadæ claſſes? vbi ſigna Camilli?
Aut modo Pompei Boſphora capta manu?
Leucadius verſas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli ſuſtulit vna dies.
At tu ſiue petes portus, ſeu, nauita, linques:
Cæſaris in toto ſis memor Ionio.

POSTVME plorãtem potuiſti linquere Gallam?
Miles & Auguſti fortia ſigna ſequi?
Tantine vlla fuit ſpoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas eſt, omnes pariter pereatis, auari,
Et quiſquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus, veſane, lacerna
Potabis galea feſſus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabeſcet inani,
Hæc tua ne virtus fiat amara tibi:
Neve tua Medæ latentur cæde ſagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo:
Neve aliquid ad te flendum referatur in vrna,
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater incaſta felix, ô Poſtume. Galla.
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Quum ſis luxuriæ norma magiſtra tuæ,
Sed ſecurus eas. Gallam non munera vincent
Duritiæq; tuæ non erit illa memor.
Nam quocunq; die ſanum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.

Poſtu-

Poſtumus alter erit miranda coniuge Vlyſſes.
Non illi longa tot nocuere mora:
Caſtra decem annorum, & Ciconum mons, Iſmara, Calpe,
Exuſtaque tua mox, Polypheme, gena:
Et Circæ fraudes, lotoſq; herbaq; tenaces.
Scyllaq; & alternas ſciſſa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugiſſe iuuencos.
(Pauerat hos Phœbo filia Lampetie.)
Et thalamum Ææa flentis fugiſſe puella.
Totq; hiemis noctes, totq; nataſſe dies,
Nigranteſq; domos animarum intraſſe ſilentum,
Sirenum ſurdo remige adiſſe lacus,
Et veteres arcus leto renouaſſe procorum,
Erroriſq; ſui ſic ſtatuiſſe modum.
Nec fruſtra. quia caſta domi perſederat vxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

QVAERITIS *unde auidis nox ſit precioſa puellis,*
Et Venere exhauſta damna querantur opes?
Certa quidem tantis cauſſa eſt manifeſta ruinis:
Luxuria nimium libera facta via eſt.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
Et venit è rubro concha Erycina ſalo:
Et Tyros oſtrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi paſtor odoris Arabs.
Hac etiam clauſas expugnant arma pudicas,
Quaq; terunt faſtus, Icarioti, tuos.

Matrona incedit, cenſus induta nepotum.
Et ſpolia opprobrij noſtra per ora trahit.
Nulla eſt poſcendi, nulla eſt reuerentia dandi:
Aut ſi qua eſt, precio tollitur ipſa mora.
Felix Eois lex funeris vna maritis
Quos Aurora ſuis rubra colorat equis.
Nanque vbi mortiſero iacta eſt fax vltima lecto,
Vxorum fuſis ſtat pia turba comis:
Et certamen habent leti, quæ viua ſequatur
Coniugium, pudor eſt, non licuiſſe mori.
Ardent victrices & flammæ pectora præbent,
Imponuntque ſuis ora peruſta viris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella,
Nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agreſtum quondam pacata iuuentus,
Diuitiæ quarum meſſis, & arbor erant,
Illis pompa fuit decuſſa Cydonia Ramo,
Et dare puniceis plena caniſtra rubis:
Nunc violas tondere manu, nunc miſta referre
Lilia virgineos lucida per calathos:
Et portare ſuis veſtitas frondibus vuas,
Aut variam plumæ verſicoloris auem.
His tum blanditijs furtiua per antra puellæ
Oſcula ſiluicolis emta dedere viris,
Hinulci pellis totos operibat amantes.
Altaque natiuo creuerat herba toro.
Pinus & incumbens latus circundabat vmbras,
Nec fuerat nudas pœna videre deas.
Corniger Idæi vacuam paſtoris in aulam

Dux

Dux aries ſaturas ipſe reduxit oues.
Dique, deaque omnes, quibus eſt tutela per agros,
Præbebant verſis verba ſecunda focis.
Et leporem quicunq; venis venaberis, hoſpes,
Et ſi forte meo tramite quæris auem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:
Siue petas calamo præmia, ſiue cane.
At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis.
Aurum omnes victa iam pietate colunt,
Aurea nunc vere ſunt ſæcula, plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur: mox ſine lege pudor.
Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum,
Dum petit intonſi Pythia regna Dei.
At mons laurigero concuſſus vertice duras
Gallica Parnaſi ſparſit in arma niues.
Te ſcelus accepto Thracis Polymneſtoris auro
Nutrit in hoſpitio non Polydore, pio.
Tu quoque, vt auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
Dilapſis nuſquam eſt Amphiaraus equis.
Proloquar, atq; vtinam patriæ ſim vanus aruſpex:
Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bonis.
Certa loquor, ſed nulla fides. neq; enim Ilia quondam
Verax Pergameis Mænas habenda malis.
Sola Parin Phrygiæ fatum componere, ſola
Fallacem patriæ ſerpere dixit equum.

Digitized by Google

Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti,
Experta eſt veros irrita lingua Deos.

MVLTA *tuæ Sparte miramur iura palæſtræ,*
Sed mage virgines tot bona gymnaſij:
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Quum pila veloci fallit per brachia iactu,
Increpat & verſi clauis adunca trochi:
Puluerulẽtaque ad extremas ſtat fœmina metas.
Et patitur duro vulnera Pancratio:
Nunc ligat ad ceſtum gaudentia brachia loris,
Miſsile nunc diſci pondus in orbe rotat:
Gyrum pulſat equis, niueum latus enſe reuincit.
Virgineumque cauo protegit ære caput.
Et modo Taygeti crines aſperſa pruina
Sectatur patrios per iuga longa canes.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodoonteis turba lauatur aquis.
Qualis & Eurota Pollux & Caſtor arenis,
Hic victor pugnis, ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuiſſe Deos.
Lex igitur Spartana vetat ſecedere amantes.
Et licet in triuijs ad latus eſſe ſuæ.
Nec timor, aut vlla eſt clauſa tutela puellæ,
Nec grauis auſteri pœna cauenda viri.
Nullo præmiſſo, de rebus tute loquaris
Ipſe tuis, longa nulla repulſa mora.

Nec

Non Tyria veſter errantia lumina fallunt.
Eſt neque adorata cura moleſta domi.
Ad noſtra ingenti vadit circundata turba,
Nec digitum anguſta eſt inſeruiſſe via.
Nec quæ ſint facies, nec quæ ſint verba rogandi
Inuenias. cæcum verſat amator iter.
Quod ſi iura fores, pugnáſq; imitata Laconum,
Carior hoc eſſes tu mihi, Roma, bono.

SIc ego non vllos iã norim in amore tumultus,
Nec veniat ſine te nox vigilanda mihi:
Vt mihi prætexta pudor exuelatus amictu,
Et data libertas noſcere Amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conſcia primas
Imbuit, heu nullis capta Licinna datis.
Tertius haud multo minus eſt quũ ducitur annus
Vix memini nobis verba coiſſe decem.
Cuncta tuus ſepeliuit amor: nec fœmina poſt te
Vlla dedit collo dulcia vincla meo.
Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſæua
Nycteos Antiopen accubuiſſe Lyco.
Ah quoties pulchros vßit regina capillos,
Molliáq; immites fixit in ora manus.
Ah quoties famulam penſis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iußit humo.
Sæpe illam immundis paſſa eſt habitare tenebris:
Vilem ieiunæ ſæpe negauit aquam.
Iuppiter Antiopæ nuſquam ſuccurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.

Digitized by Google

Si Deus es, tibi turpe tuam ſeruire puellam.
Innocet Antiope quem niſi vincta Iouem?
Sola tamen, quæcunque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit vtraque manu.
Inde Cytharonis timido pede currit in arces.
Nox erat, & ſparſo triſte cubile gelu.
Sæpe vago Aſopi ſonitu permota fluentis
Credebat dominæ pone venire pedes.
Et durum Zethum, & lacrymis Amphiona mollem
Experta eſt ſtabulis mater abacta ſuis.
Ac veluti magnos quum ponunt æquora motus,
Eurus in aduerſos deſinit ire notos,
Litore ſi tacito ſonitus rareſcit arenæ:
Sic cadit inflexo lapſa puella genu.
Sera tamen pietas, natis eſt cognitus error.
Digne Iouis natos qui tueare ſenex.
Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
Vinxerunt Dircen ſub trucis ora bouis.
Antiope cognoſce Iouem. tibi gloria Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zeti, victorque canebat
Pæana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
Neſcit veſtra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
Te ſolam & lignis fueris vſtus amem.

Nox

Digitized by Google

NOX media, & domina mihi venit epiſtola noſtra.
Tibure me miſſa iuſsit adeſſe mora,
Candida qua geminas oſtendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Vt timeam audaces in mea membra manus?
At ſi hæc diſtulero noſtro mandata timore,
Nocturno fletus ſæuior hoſte mihi.
Peccaram ſemel, & totum ſum pulſus in annum.
In me manſuetas non habet illa manus.
Nec tamen eſt quiſquam, ſacros qui lædat amantes,
Scironis media ſi licet ire via.
Quiſquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris.
Nemo adeo, vt noceat, barbarus eſſe volet.
Luna miniſtrat iter. demonſtrant aſtra ſalebras.
Ipſe Amor accenſas percutit ante faces.
Sæua canum rabies morſus auertit hiantis.
Huic generi quouis tempore tuta via eſt.
Sanguine tam paruo quis enim ſpargatur amantis
Improbus? excluſis fit comes ipſa Venus.
Quod ſi certa meos ſequerentur funera caſus,
Talis mors precio vel ſit emenda mihi.
Afferet huc vnguenta mihi, ſertiſq; ſepulchrum
Ornabit cuſtos ad mea buſta ſedens.
Di faciant, mea ne terra locet oſſa frequenti,
Qua facit aſsiduo tramite vulgus iter.

Digitized by Google

Poſt mortem tumuli ſic infamantur amantum.
Me tegat arborea deuia terra coma.
Aut humet ignota cumulus vallatus arena.
Non iuuat in media nomen habere via.

NVNC, ô Bacche, tuis humiles aduoluimur aris.
Da mihi pacato vela ſecunda, pater.
Tu potes inſanæ Veneris compeſcere faſtus,
Curarumq; tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te ſoluuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres cuſtodit in oßibus ignes,
Funera ſanabunt, vel tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox ſobria torquet amantes,
Speſque timorq; animũ verſat vtroque modo.
Quod ſi, Bacche, tuis per feruida tempora donis
Arceßitus erit ſomnus in oſſa mea:
Ipſe ſeram vites, pangámq; ex ordine colles,
Quos carpant nulla me vigilante feræ:
Dummodo purpureo ſpument mihi dolia muſto,
Et noua preſſanteis inquinet vua pedes.
Quod ſupereſt vitæ, per te, & tua cornua, viuam:
Virtutiſq; tuæ, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Ætnæo fulmine partus,
Indica Nyſæis arma fugata choris:

Veſanum.

Veſanúmq; noua nequicquam in vite Lycurgum:
Pentheos in triplices funera grata greges:
Curuáque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In vada pampinea deſiluiſſe rate.
Et tibi per mediam beneolenti flumine Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Baſſaricas Lydia mitra comas.
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos veſte fluente pedes.
Millia Dircææ pulſabunt tympana Thebæ.
Capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero iuſta Dea magna Cybelle
Tundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antiſtitis auro
Libatum fundens in tua ſacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindaricos ſpiritus ore tonat.
Tu modo ſeruitio vacuum me ſiſte ſuperbo,
Atque hoc ſollicitum vince ſopore caput.

PLAVSVS *ab vmbroſo qua ludit Pontus Auerno*
Humida Baiarum ſtagna tepentis aquæ,
Qua iacet & Troiæ tubicen Miſenus arena,
Et ſonat Herculeo ſtructa labore via:
Hic vbi mortaleis dextra quum quæreret vrbes,

Digitized by Google

Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inuiſa magno cum crimine Baiæ,
Quis Deus in veſtra conſtitit hoſtis aqua?
His preſſus Stygias vultum demiſit in vndas,
Errat & in veſtro ſpiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexos Cæſaris eſſe focos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia geſta manus?
Occidit, & miſero ſteterat vigeſimus annus.
Tot bona tam paruo clauſit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos.
Stantiaque in plauſum tota theatra iuuent.
Attalicas ſupera veſtes, atque omnia magnis
Gemmea ſint ludis. ignibus iſta dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus, & vltimus ordo.
Eſt mala, ſed cunctis iſta terenda via eſt.
Exoranda canis tria ſunt latrantia colla.
Scandenda eſt torui publica cymba ſenis.
Ille licet ferro cautus ſe condat, & ære:
Mors tamen incluſum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Crœſum, aut Pactoli. quas parit humor, opes.
At tibi, nauta, pias hominum qui traijcis vmbras,
Huc animæ portent corpus inane tuæ:
Qua Siculæ victor telluris Claudius, & qua
Cæſar ab humana ceßit in aſtra via.

OBIICITVR toties à te mihi noſtra libido.
Crede mihi, vobis imperat iſta magis.
Vos, vbi contempti rupiſtis frena pudoris,
Neſcitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incenſas citius ſe detur ariſtas.
Fluminaque ad fontis ſint reditura caput:
Et placidum Syrtes portum, & bona litora nautis
Præbeat hoſpitio ſæua Malea ſuo:
Quam poßit veſtros quiſquã reprehendere curſus,
Et rapidæ ſtimulos frangere nequitiæ.
Teſtes, Cretæi faſtus quæ paſſa iuuenci
Induit abiegnæ cornua falſa bouis.
Teſtis Theſſalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quæ voluit liquido tota ſubire Deo.
Crimen & illa fuit patria ſuccenſa ſenecta
Arboris in frondes condita Myrrha noua.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piauit amor?
Quidve Clytæmneſtra, propter quam tota Mycenis
Infamis ſtupro ſtat Pelopea domus?
Tuque ô Minoa venundata, Scylla, figura,
Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo deſponderat hoſti.
Niſe, tuas portas fraude recluſit amor.
At vos, innuptæ, felicius vrite tædas.
Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos ſedet arbiter Orci.
Victor erat quamuis, æquus in hoſte fuit.

Digitized by Google

Credis eum iam poſſe tuæ meminiſſe figuræ,
Vidiſti à lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantiſne in lacrimis Africa tota fuit?
At tu, ſtulta, Deos, tu fingis inania verba.
Forſitan ille alio pectus amore terit.
Eſt tibi forma potens, ſunt caſtæ Palladis artes,
Splendidáq; à docto fama refulget auo.
Fortunata domus modo ſit tibi fidus amicus,
Fidus ero in noſtros curre, puella, toros.

NOx *mihi prima venit. prima data tempora noctis.*
Longius in primo, Luna, morare toro.
Tu quoque, qui æſtiuos ſpatioſius exigis ignes,
Phœbe, moratura contrahe lucis iter.
Fœdera ſunt ponenda prius ſignandaq; iura,
Et ſcribenda mihi lex in amore nouo,
Quam multa ante meis cedant ſermonibus horæ.
Dulcia quam nobis concitet arma Venus.
Hac Amor ipſe ſuo conſtringit pignora ſigno.
Teſtis ſidereæ tota corona Deæ.
Nanque vbi non certo vincitur fœdere lectus,
Non habet vltores nox vigilanda Deos.
Et quibus impoſuit ſoluit mox vincla libido.
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo qui pactas in fœdera ruperit aras,
Pollueritque nouo ſacra marita toro:
Illi ſint quicunque ſolent in amore dolores,

Digitized by Google

Et caput arguta præbeat hiſtoria.
Nec flenti dominæ pateſiant nocte feneſtræ.
Semper amet, fructu ſemper amoris egens.

MAGNVM iter ad doctas proficiſci cogor Athenas,
Vt me longa graui ſoluat amore via.
Creſcit enim aſsidue ſpectando cura puellæ.
Ipſe alimenta ſibi maxima præbet Amor.
Omnia ſunt tentata mihi, quacunque fugari
Poßit, at ex omni me premit ipſe Deus.
Vix tamen aut ſemel admittit, quum ſæpe negauit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Vnum erit auxilium mutatis, Cynthia, terris.
Quantum oculis, animo tam procul ibit Amor.
Nunc agite, ô ſocij propellite in æquora nauem,
Remorumque pares ducite ſorte vices,
Iungiteq́; extremo felicia lintea malo.
Iam liquidum nautis aura ſecundat iter.
Romanæ turres, & vos valeatis amici,
Qualiſcunque mihi tuque puella vale,
Ergo ego nũc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes,
Cogar & vndiſonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus quum feſſa Lechæo
Sedarit placida vela phaſelus aqua:
Quod ſupereſt ſufferte pedes properate laborem,
Iſthmos qua terris arcet vtrinque mare.

Digitized by Google

Inde vbi Piræi capient me litora portus,
Scandam ego Theſeæ brachia longa viæ.
Illic vel ſtudiis animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis:
Perſequar aut ſtudiū linguæ, Demoſthenis arma,
Librorumque tuos docte Menandre ſales:
Aut certe tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ ſeu magis ære manus:
Aut ſpatia annorum & longa interualla profundi
Lenibunt tacito vulnera noſtra ſinus.
Seu moriar fato, non turpi fractus amore.
Atque erit illa mihi mortis honeſta dies.

FRIGIDA *tam multos placuit tibi Cyzicus annos*
Tulle, Propontiaca qua fluit Iſthmos aqua,
Dindymus, & ſacræ fabricata iuuenta Cybellæ,
Raptoriſque tulit qua via Ditis equos.
Si te forte iuuant Helles Athamantidos vrbes,
Et deſiderio, Tulle, mouere meo,
Tu licet aſpicias cælum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Perſeæ Phorcidos ora manu.
Geryonæ ſtabula, & luctantum in puluere ſigna
Herculis, Antæique Heſperidumque choros:
Tuque tuo Colchon propellas remige Phaſin,
Peliacæque trabis totum iter ipſe legas,
Qua rudis Argoa natat inter ſaxa columba
In faciem proræ pinus adacta nouæ:
Et ſi qua Ortygiæ viſenda eſt ora Cayſtri,

Et

Digitized by Google

Et qua ſeptenas temperat vnda vias.
Omnia Romanæ cedent miracula terræ.
Natura hic poſuit quicquid vbique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxæ
Famam, Roma, tuæ non pudet hiſtoriæ.
Nam quantum ferrõ, tantum pietate potentes
Stamus. victrices temperat ira manus.
Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Vmbro
Tramite, & æternum Martius humor opus.
Albanuſque lacus ſocij Nemorenſis ab vnda.
Potaque Pollucis nympha ſalubris equo.
At non ſquamoſo labuntur ventre ceraſtæ,
Itala portentis nec furit vnda nouis:
Non hic Andromedæ reſonant pro matre catenæ,
Nec tremis Auſonias, Phœbe fugate, dapes:
Nec cuiquam abſentes arſerunt in caput ignes.
Exitium nato matre parante ſuo:
Penthea non ſæua venantur in arbore Bacchæ,
Nec ſoluit Danaas ſubdita cerua rates:
Cornua nec valuit curuare in pellice Iuno,
Aut faciem turpi dedecorare boue:
Arboreaſq; cruces Scinis, & non hoſpita Graijs
Saxa, & curuatas in ſua fata trabes.
Hæc tibi, Tulle, parens, hæc eſt pulcherrima ſedes.
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
Spes, & venturæ coniugis aptus amor.

ERGO tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam noſtris manibus detriuerat vſus,
Qui non ſignatas iuſsit habere fidem,
Illæ iam ſine me norant placare puellas,
Et quædam ſine me verba diſerta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum.
Vulgari bono ſordida cera fuit.
Qualeſcunque mihi ſemper manſere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.
Forſitan hæc illis fuerant mandata tabellis:
Iraſcor, quoniam es lente miratus hori.
An tibi neſcio quæ viſa eſt formoſior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit, Venias hodie, ceſſauimus vna.
Hoſpitium tota nocte parauit amor:
Et quæcunque dolens reperit non ſtulta puella,
Garrula quum blandis ducitur hora dolis.
Me miſerum his aliquis rationem ſcribit auari,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas ſiquis mihi retulerit, donabitur auro.
Quis pro diuitiis ligna retenta velit?
I puer, & citus hæc aliqua propone columna:
Et dominum Exquiliis ſcribe habitare tuum.

FALSA eſt iſta tuæ, mulier, fiducia formæ,
Olim oculis nimium facta ſuperba meis,
Noſter amor. tales tribuit, tibi, Cynthia, laudes.
Verſibus inſignem te pudet eſſe meis.

Miſtam

Miſtam te varia laudaui ſæpe figura,
Vt quod non eſſes, eſſe putaret amor.
Et color eſt toties roſeo collatus Eoo,
Quum tibi quæſitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrij poterant auertere amici,
Eluere aut vaſto Theſſala ſaga mari.
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipſa
Naufragus Ægea verba fatebar aqua.
Correptus ſæuo Veneris torrebar aheno.
Vinctus eram verſas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ,
Traiectæ Syrtes anchora iacta mihi eſt.
Nunc demum vaſto feſſi reſipiſcimus æſtu,
Vulneraque ad ſanum nunc coiere mea.
Mens bona, ſi qua Dea es, tua me in ſacraria dono.
Exciderunt ſurdo tot mea vota Ioui.
Riſus eram poſitis inter conuiuia menſis,
Et de me poterat quilibet eſſe loquax.
Quinque tibi potui ſeruire fideliter annos.
Vngue meam morſo ſæpe querere fidem.
Nil mouear lacrimis. iſta ſum captus ab arte.
Semper ab inſidijs, Cynthia, flere ſoles.
Flebo ego. diſcedens, ſed fletum iniuria vincit.
Tu bene conueniens non ſinis eſſe iugum.
Limina iam noſtris valeant lacrimantia verbis,
Nec tamen irata ianua fracta manu,
At te celatis ætas grauis vrgeat annis,
Et veniat formæ ruga ſiniſtra tuæ.

Vellere tum cupies albos à ſtirpe capillos,
Ah ſpeculo rugas increpitante tibi.
Excluſa inque vicem faſtus patiare ſuperbos:
Et quæ feciſti, facta queraris anus.
Has tibi fataleis cecinit mea pagina Diras.
Euentum formæ diſce timere tuæ.

SEX. AVRELI PROPERTI

LIBER IIII.

HOC *quodcunque vides hoſpes, quam maxima Roma eſt,*
Ante Phrygem Æneam collis & herba fuit.
Atq; vbi nauali ſtant ſacra palatia Phœbo,
Euandri profugæ procubuere boues.
Fictilibus creuere Deis hæc aurea templa.
Non fuit opprobrio facta ſine arte caſa.
Tarpeiuſq; pater nuda de rupe tonabat,
Et Tiberis noſtris aduena bobus erat.
Quo gradibus domus iſta Remi ſe ſuſtulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.

Curia,

Digitized by Google

Curia, prætexto quæ nunc nitet alta ſenatu,
Pellitos habuit ruſtica corda patres.
Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites.
Centum illi in prato ſæpe ſenatus erat.
Nec ſinuoſa cauo pendebant vela theatro.
Pulpita ſolemnes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quærere diuos,
Quum tremeret patrio pendula turba ſacro.
Annuaq; accenſo celebrare Palilia fœno,
Qualia nunc curto luſtra nouantur equo.
Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis.
Ducebant macræ vilia ſacra boues.
Parua ſaginati luſtrabant compita porci.
Paſtor & ad calamos exta litabat ouis.
Verbera pellitus ſetoſa mouebat arator,
Vnde licens Fabius ſacra Lupercus habet.
Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis,
Miſcebant vſta prælia nuda ſude.
Prima galeritus poſuit prætoria Lucmo.
Magnaq; pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Titiens Ramneſq; viri Luccreſq; coloni.
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe ſuburbanæ parua minus vrbe Bouillæ,
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij:
Et ſtetit Alba potens alba ſuis omine nata,
Hac, vbi Fidenas longe erat ire, via.
Nil patrium niſi nomen habet Romanus alumnus,
Sanguinis altricem nunc pudet eſſe lupam.

Digitized by Google

Huc melius profugos miſiſti Troia penates.
O quali vecta eſt Dardana puppis aue.
Iam bene ſpondebant tunc omnia, quod nihil illam
Læſerat abiegni venter apertus equi.
Quum pater in nati tremulus ceruice pependit,
Et verita eſt humeros vrere flamma pios.
Tunc animi venere Decij, Brutiq; ſecures,
Vexit & ipſa ſui Cæſaris arma Venus,
Arma reſurgentis portans victricia Troiæ.
Felix terra tuos capit, Iule, Deos:
Si modo Auernalis tremula cortina Sibyllæ
Dixit Auentino rura pianda Remo:
Aut ſi Pergameæ ſero rata carmina vatis
Longæuum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum Danai. male vincitis. Ilia tellus
Vincet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.
Optima nutricum noſtris Lupa Martia rebus,
Qualia creuerunt mœnia lacte tuo.
Mœnia namq; pio conor diſponere verſu,
Hei mihi quod noſtro eſt paruus in ore ſonus.
Sed tamen exiguo quodcunq; è pectore riui
Fluxerit, hoc patriæ ſeruiat omne meæ.
Ennius hirſuta cingat ſua dicta corona.
Mi folia ex edera porrige, Bacche, tua.
Vt noſtris tumefacta ſuperbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes ſi quis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros æſtimet ille meo,

Roma

Digitized by Google

Roma faue, tibi ſurgit opus. date candida ciues
Omina, & incœptis dextera cantet auis.
Sacra, dieſque canam, & cognomina priſca locorum.
Has meus ad metas ſudet oportet equus.
Dicam, Troia cades, &, Troica Roma reſurges.
Et maris, & terra longa ſepulchra canam.
Quo ruis imprudens vage dicere facta Properti?
Non ſunt à dextra condita fila colu.
Arceßis lacrimis, Charites. auerſus Apollo.
Poſcis ab inuita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus. haud ego vates
Neſcius arata ſigna mouere pila.
Me creat Archita ſoboles Babylonius Heros,
Heros, & à proauo ducta Conone domus,
Di mihi ſunt teſtes, non degeneraſſe propinquis,
Inque meis libris nil prius eſſe fide.
Nunc precium fecere Deos, & fallitur auro
Iuppiter obliqua ſigna iterata rota.
Dixi ego quum geminos produceret Arria natos,
(Illa dabat natis arma vetante Deo)
Non poſſe ad patrios ſua pila referre penates,
Nempe meam firmant nunc duo buſta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum ſaucia protegit ora,
Heu ſibi prolapſo non bene cauit equo.
Gallus at in caſtris dum credita ſigna tuetur,
Concidit ante aquila roſtra cruenta ſua.
Fatales pueri duo funera matris auara,
Vera, ſed inuito contigit iſta fides.

Digitized by Google

Idem ego quum Cinara traheret Lucina dolores,
 Et facerent uteri pondera lenta moram:
Iunoni votum facite impetrabile, dixi.
 Illa parit. libris eſt data palma meis.
Hoc neque arenoſum Lybiæ Iouis explicat antrum,
 Aut ſibi commiſſos fibra locuta Deos.
Aut ſi quis motas cornicis ſenſerit alas,
 Vmbra neq; hæc magicis mortua prodit aquis.
Aſpicienda via eſt cæli, verſuſque per aſtra
 Trames, & ab zonis quinque petenda fides,
Feliceſque Iouis ſtella, Martiſque rapacis,
 Et graue Saturni ſidus in omne caput.
Quid moueant piſces, animoſaq; ſigna Leonis,
 Lotus & Heſperia quid Capricornus aqua.
Exemplum graue erit Calchas, nanque Aulide ſoluit
 Ille bene hærentes ad pia ſaxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
 Tinxit. & Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum
 Supprime, & Euboicos reſpice, Troia, ſinus.
Nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes,
 Et natat exuuijs Græcia preſſa tuis.
Victor Oilide rape nunc, & dilige vatem,
 Quam vetat auelli veſte Minerua ſua.
Hactenus hiſtoria. nunc ad tua deuehor aſtra.
 Incipe tu lacrymis æquus adeſſe nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit.

Mentior?

Mentior? an patria tangitur ora tua.
Qua nebuloſa cauo rorat Meuania campo,
Et lacus æſtiuis intepet Vmber aquis,
Scandentiſq; axis conſurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.
Oſſaq; legiſti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipſe Lares.
Nam tua cum multi verſarent rura iuuenci,
Abſtulit excultas pertica triſtis opes.
Mox vbi bulla rudi demiſſa eſt aurea collo,
Matris & ante Deos libera ſumpta toga:
Tum tibi pauca ſuo de carmine dictat Apollo,
Et vetat inſano verba tonare foro.
At tu finge elegos fallax opus. hæc tua caſtra:
Scribat vt exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere ſub armis,
Et Veneris pueris vtilis hoſtis eris.
Nam tibi victrices, quaſcunq; labore paraſti,
Eludet palmas vna puella tuas.
Et bene quum fixum mento diſcuſſeris vncum,
Nil erit hoc. roſtro te premet anſa ſuo.
Illius arbitrio noctem, lucemq; videbis,
Gutta quoq; ex oculis non niſi iuſſa cadet.
Nec mille excubiæ, nec te ſignata iuuabunt
Limina perſuaſæ fallere rima ſat eſt.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in vndis:
Vel licet armatis hoſtis inermis eas,
Vel tremefacta cauo tellus diducat hiatum:
Octipedis cancri terga ſiniſtra time.

Digitized by Google

QVID mirare meas tot in vno corpore formas
Accipe Vertumni ſigna paterna Dei.
Thuſcus ego, & Thuſcis orior, nec pœnitet inter
Prælia Volſcinos deſeruiſſe focos.
Nec me turba iuuat, nec templo lætor eburno.
Romanum ſatis eſt poſſe videre forum.
Has quondam Tiberinus iter faciebat: & aiunt
Remorum auditos per vada pulſa ſonos.
At poſtquam ille ſuis tantum conceſſit alumnis,
Vertumnus verſo dicor ab amne Deus.
Seu quia vertentis fructum percepimus anni,
Vertumni rurſus credidit eſſe ſacrum.
Prima mihi variat liuentibus vua racemis,
Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.
Hic dulces ceraſos hic autumnalia pruna
Cernis, & æſtiuo mora rubere die.
Inſitor hic ſoluit pomoſa vota corona,
Quum pirus inuito ſtipite mala tulit.
Mendax fama noces. alius mihi nominis index.
De ſe narranti tu modo crede Deo.
Opportuna mea eſt cunctis natura figuris.
In quamcunque voles verte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella.
Atque virum ſumpta quis neget eſſe toga?
Da falcem, & toro frontem mihi comprime fæno:
Iurabis noſtra gramina ſecta manu.
Arma tuli quondam, & memini, laudabar in illis:
Corbis & impoſito pondere meſſor eram.

Sobrius

Sobrius ad lites. at quum eſt impoſta corona,
Clamabis capiti vina ſubiſſe meo,
Cinge caput mitra, ſpeciem furabor Iacchi.
Furabor Phœbi, ſi modo plectra dabis.
Caßibus impoſitis venor: ſed arundine ſumpta,
Faunus plumoſo ſum Deus aucupio:
Eſt etiam auriga ſpecies Vertumnus, & eius,
Traijcit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat hoc, piſces calamo prædabor, & ibo
Mundus demißis inſtotor in tunicis.
Paſtorem ad baculum poſſum curare, vel idem
Sirpiculis medio puluere ferre roſam.
Nam quid ego adijciam, de quo mihi maxima fama eſt,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoq́ cucurbita ventre
Me notat, & iunco braßica vincta leui.
Nec flos vllus hiat pratis, quin ille decenter
Impoſitus fronti langueat ante mea.
At mihi, quod formas vnus vertebar in omnes,
Nomen ab euentu patria lingua dedit.
At tu, Roma, meis tribuiſti præmia Thuſcis,
Vnde hodie vicus nomina Thuſcus habet.
Tempore quo ſocijs venit Lucomedius armis.
Atq́ Sabina feri contudit arma Tati:
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hoſtes turpi terga dediſſe fuga.
Sed facias diuum ſator, vt Romana per æuum
Tranſeat ante meos turba togata pedes.

Digitized by Google

Sex ſuperant verſus. te, qui ad vadimonia curris,
Non moror. hæc ſpatiis vltima creta meis.
Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in vrbe Deus.
At tibi Mamuri forma cælator ahenæ,
Tellus artifices ne terat Oſca manus:
Qui me tam dociles potuiſti fundere in vſus.
Vnum opus eſt, operi non datur vnus honos.

HÆc Arethuſa ſuo mittit mandata Licotæ,
Quum toties abſis, ſi potes eſſe meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit lacrimis facta litura meis.
Aut ſi qua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ iam morientis erunt.
Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito Beticus hoſtis equo,
Hiberniq; Getæ, pictoq; Britannia curru,
Vſtus & Eoa diſcolor Indus aqua.
Hæcne marita fides, & pactæ iam mihi noctes,
Quum rudis vrgenti bracchia victa dedi?
Quæ mihi deducta fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerſo lumina nigra rogo.
Et Stigio ſum ſparſa lacu, nec recta capillis
Vitta data eſt, nupſi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur hæc caſtris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpſit ab arbore vallum,
Et ſtruxit querulas rauca per oſſa tubas:
Dignior

Dignior obliquo ſunem qui torqueat Ocno:
Æternuſq; tuam paſcat, aſelle, famem.
Dic mihi, num teneros vrit lorica lacertos?
Num grauis imbelles atterit haſta manus?
Hac noceant potius, quam dentibus vlla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas,
Diceris & macie vultum tenuaſſe. ſed opto,
E deſiderio ſit color iſte meo.
At mihi quum noctes induxit veſper amaras,
Si qua relicta iacent, oſculor arma tua.
Tum queror, in toto non ſidere pallia lecto,
Lucis & auctores non dare carmen aues.
Noctibus hibernis caſtrenſia penſa labore,
Et Tyria in gladios vellera ſecta ſuos.
Et diſco, qua parte fluat vincendus Araxes,
Quot ſine aqua Parthus millia currat eques.
Cogor & è tabula pictos ediſcere mundos,
Qualis & hac docti ſit poſitura Dei:
Qua tellus ſit lenta gelu, qua putris ab æſtu,
Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Aſſidet vna ſoror, curis & pallida nutrix
Peierat hiberni temporis eſſe moras.
Felix Hippolyte, nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis vtinam potuiſſent caſtra puellis:
Eſſem militia ſarcina fida tua.
Nec me tardarent Scythia iuga, quum pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, ſed aperto in coniuge maior.

Digitized by Google

Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipſa facem.
Nam mihi, quo Pœnis tibi purpura fulgeat oſtris,
Cryſtalluſq; tuas ornet aquoſa manus,
Omnia ſurda tacent. raris aſſueta calendis,
Vix aperit clauſos vna puella lares.
Glaucidos & catulæ vox eſt mihi grata querentis
Illa tui partem vindicat vna tori,
Flore ſacella tego, verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Siue in finitimo gemuit ſtans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis cædem denuntiat agnis,
Succinctiq; calent ad noua lucra popæ.
Ne, precor, aſcenſis tanti ſit gloria Bactris,
Raptave odorato carbaſa lina duci.
Plumbea quum torta ſparguntur pondera funda,
Subdolus & verſis increpat arcus equis.
Sed tua ſic domitis Partha telluris alumnis
Pura triumphanteis haſta ſequatur equos.
Incorrupta mihi conſerua fœdera lecti.
Hac ego te ſola lege rediſſe velim.
Armaq; quum tulero porta votiua Capena
Subſcribam, Saluo grata puella viro.

TARPEIVM *nemus, & Tarpeiæ turpe ſepulchrum*
Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix ederoſo conditus antro,
Multaq; natiuis obſtrepit arbor aquis:

Siluani

Digitized by Google

Siluani ramoſa domus, quo dulcis ab aſtu
Fiſtula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem vallo præcingit acerno,
Fidaq́; ſuggeſta caſtra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Quum quateret lento murmure ſaxa Iouis?
Atq; vbi nunc terris dicuntur iura ſubactis,
Stabant Romano pila Sabina foro?
Murus erant montes: vbi nunc eſt curia ſepta,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libauit, at illi
Vrgebat medium fictilis vrna caput.
Et ſatis vna malæ potuit mors eſſe puellæ,
Quæ voluit flammas fallere, Veſta, tuas?
Vidit arenoſis Tatium proludere campis,
Pictaq́; per flauas arma leuare iubas.
Obſtupuit regis facie, & regalibus armis,
Interq́; oblitas excidit vrna manus.
Sæpe illa immeritæ cauſſata eſt omnia Lunæ,
Et ſibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet haſta Tati.
Dumq́; ſubit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirſutis brachia ſecta rubis.
Et ſua Tarpeia reſidens ita fleuit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Ioui:
Ignes caſtrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formoſa oculis arma Sabina meis.
O vtinam ad veſtros ſedeam captiua penates,

Digitized by Google

Dum captiua mei conſpicer eſſe Tati.
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et valeat probro Veſta pudenda meo.
Ille equus ille meos in caſtra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipſe iubas.
Quid mirum, in patrios Scyllam ſæuiſſe capillos?
Candidaq; in ſæuos inguina verſa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monſtri,
Quum patuit lecto ſtamine torta via?
Quantum ego ſum Auſoniis crimen factura puellis
Improba virgineo lecta miniſtra foco.
Palladis extinctos ſiquis mirabitur ignes,
Ignoſcat. lacrimis ſpargitur ara meis.
Cras, vt rumor ait, tota pugnabitur vrbe.
Tu cape ſpinoſi roſcida terga iugi.
Lubrica tota via eſt, & perfida. quippe tacentes
Fallaci celat limite ſemper aquas.
O vtinam magica noſſem cantamina Muſæ
Hæc quoq; formoſo lingua tuliſſet opem.
Te toga picta decet: non quem ſine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hoſpes, pariamne tua regina ſub aula,
Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Si minus, at raptæ ne ſint impune Sabinæ,
Me rape, & alterna lege repende vices.
Commiſſas acies ego poſſum ſoluere: nupta
Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenæe modos. tubicen fera murmura conde

Credite,

Credite, veſtra meus molliet arma torus
Et iam quarta canit venturam buccina lucem,
Ipſaq; in Oceanum ſidera lapſa cadunt,
Experiar ſomnum de te mihi ſomnia quaram:
Fac venias oculis vmbra benigna meis.
Dixit, & incerto permiſit brachia ſomno,
Neſcia ne furijs accubuiſſe nouis.
Nam Veſta Iliaca felix tutela fauilla
Culpam alit, & plures condit in oſſa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodoonta
Strimonis abſciſſo fertur aperta ſinu.
Vrbi feſtus erat, dixere Palilia patres.
Hic primus capit mœnibus eſſe dies.
Annua paſtorum conuiuia, luſus in vrbe,
Quum pagana madent fercula diuitijs.
Quumq; ſuper raros fœni flammantis aceruos
Traijcit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decreuit in otia ſolui,
Atq; intermiſſa caſtra ſilere tuba.
Hoc Tarpeia ſuum tempus rata, conuenit hoſtem,
Pacta ligat, pactis ipſa futura comes.
Mons erat aſcenſu dubius, feſtoque remiſſus.
Nec mora, vocales occupat enſe canes.
Omnia prabebant ſomnos. ſed Iuppiter vnus
Decreuit pœnis inuigilare ſuis.
Prodiderat portaq; fidem, patriamque iacentem:
Nubendique petit, quem velit ipſa, diem.
At Tatius, neq; enim ſceleri dedit hoſtis honorem,
Nube ait, & regni ſcande cubile mei.

Digitized by Google

Dixit, & ingeſtis comitum ſuperobruit armis.
Hæc virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpeio mons eſt cognomen adeptus.
O vigil, iniuſta præmia ſortis habes.

TERRA *tuum ſpinis obducat, lena, ſepulchrum,*
Et tua, quod non vis, ſentiat vmbra ſitim:
Nec ſedeant cineri manes, & Cerberus vltor
Turpia ieiuno terreat oſſa ſono:
Docta vel Hippolitum Veneri mollire negantem,
Concordiq; toro peßima ſemper auis.
Penelopen quoq; neglecto rumore mariti
Nubere laſciuo cogeret Antinoo,
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis eſſe nouerca ſuis.
Quippe & collinas ad foſſam mouerit herbas,
Stantia currenti diluerentur aqua.
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et ſua nocturno fallere terga lupo.
Poſſet & intentos aſtu cæcare maritos.
Cornicum immeritas eruit vngue genas:
Conſuluitq; ſtriges noſtro de ſanguine, & in me
Hippomanes fœtæ ſemina legit equæ.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxoſamq; terat ſedula culpa viam:
Si te Eoa, Dorixanium, iuuat aurea ripa,
Et quæ ſub Tyria concha ſuperbit aqua:
Eurypiliq; placet Coæ textura Mineruæ,
Sectaq; ab Attalicis putria ſigna toris:

Seu

Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ,
Murraq́ in Parthis pocula cocta focis:
Sperne fidem, prouolue Deos, mendacia vincant,
Frange & damnoſæ iura pudicitiæ.
Et ſimulare virum, precium facit. vtere cauſſis,
Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexauerit vtilis ira,
Poſt modo mercata pace premendus erit.
Denique vbi amplexu Venerem promiſeris empto,
Fac ſimules puros Iſidis eſſe dies.
Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amycle,
Natalem Maijs idibus eſſe tuum.
Supplex ille ſedet. poſita tu ſcribe cathedra
Quidlibet. has artes ſi pauet ille, tenes.
Semper habe morſus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet eſſe datos.
Non te Medeæ delectent probra ſequacis.
Nempe tulit faſtus auſa rogare prior:
Sed potius mundi Thais precioſa Menandri,
Quum ferit aſtutos comica mœcha Getas
In mores te verte viri. ſi cantica iactat,
I comes, & voces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes vigilet, ſi pulſet inanis,
Surdus in obductam ſomniet vſq́ ſeram.
Nec tibi diſpliceat miles non factus amori,
Nauta nec, attrita ſi ferat æra manu:
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Calati medio quum ſaliere foro.

Digitized by Google

Aurum ſpectato, non quæ manus afferat aurum.
Verſibus auditis quid niſi verba feres?
Qui verſus, Coæ dederit nec munera veſtis,
Ipſius tibi ſit ſurda ſine arte lyra.
Dum vernat ſanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, ne quis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati victura roſaria Pæſti,
Sub matutino cocta iacere Noto.
His animum noſtra dum verſat Achantis amica,

* * * * *

Sed cape torquata, Venus ô regina, columba
Ob meritum ante tuos guttura ſecta focos.
Vidi ego rugoſo tuſsim concreſcere collo.
Sputaq; per dentes ire cruenta cauos,
Atque animam in tegetes putrem expirare paternas.
Horruit algenti pergula culta foco.
Exequiæ fuerant rari furtiua capilli
Vincula, & immundo pallida mitra ſitu,
Et canis in noſtros nimis experrecta dolores,
Quum fallenda meo pollice clauſtra forent.
Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo.
Vrgeat hunc ſupra vis, caprifice, tua.
Quiſquis amas, ſcabris hoc buſtum cadito ſaxis,
Miſtaq; cum ſaxis adÿce verba mala.

SACRA *facit vates. ſint ora fauentia ſacris,*
Et cadat ante meos icta iuuenca focos,

Cera

Digitized by Google

Cera Philetæis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas vrna miniſtret aquas.
Coſtum molle date, & blandi mihi thuris honores
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes. alio ſint aere noxæ.
Pura nouum vati laurea mollit iter.
Muſa, Palatini referamus Apollinis ædem,
Res eſt, Calliope, digna fauore tuo.
Cæſaris in nomen ducuntur carmina. Cæſar
Dum canitur, quæſo, Iuppiter, ipſe vaces
Et Phœbi fugiens Athamana ad litora portus,
Qua ſinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iulææ pelagus monumenta carinæ
Nautarum votis non operoſa via.
Huc mundi coiere manus. ſtetit æquore moles
Pinea, nec remis æqua fauebat auis.
Altera claſsis erat tenero damnata Quirino,
Pilaque fœmineæ turpiter apta manu.
Hinc Auguſta ratis plenis Iouis omine velis,
Signaque iam patriæ vincere docta ſuæ.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
Armorum & radijs picta tremebat aqua:
Quum Phœbus linquens ſtantẽ ſe vindice Delon:
(Nam tulit iratos mobilis vna Notos)
Aſtitit Auguſti puppem ſuper. & noua flamma
Luxit in obliquam ter ſinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla ſolutos,

T

Aut teſtudinea carmen inerme lyra.
Sed quali aſpexit Pelopeum Agamemnona vultu,
Egeſsitq; auidis Dorica caſtra rogis:
Aut qualis flexos ſoluit Pythona per orbes
Serpentem imbelles quem timuere lyra.
Mox ait, ô longa mundi ſeruator ab Alba
Auguſte, Hectoreis cognite maior auis:
Vince mari. iam terra tua eſt, tibi militat arcus;
Et fauet ex humeris hoc onus omne meis.
Solue metu patriam, quæ nunc te vindice freta
Impoſuit proræ publica vota tuæ.
Quam niſi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene vidit aues.
Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod claſsis centenis remiget alis,
Terreat. inuito labitur illa mari.
Quodque vehunt proræ Centaurica ſaxa minantes,
Tigna caua: & pictos experiare metus.
Frangit, & attollit vires in milite cauſſa:
Quæ niſi iuſta ſubeſt, excutit arma pudor.
Tempus adeſt. committe rates. ego tempus auctor
Ducam Laurigera Iulia roſtra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus conſumit in arcus.
Proxima poſt arcus Cæſaris haſta fuit.
Vincit Roma fide Phœbi. dat fœmina pœnas.
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.

At pater Idalio miratus Cæſar ab aſtro,
Sum deus, & noſtri ſanguinis iſta fides.
Proſequitur cantu Triton, omneſque marinæ
Plauſerunt circa libera ſigna Deæ.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc vnum iuſſo non moritura die.
Di melius quantus mulier foret vna triumphus,
Ductus erat per quas ante Iugurtha vias.
Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod eius
Vna decem vicit miſſa ſagitta rates.
Bella ſatis cecini. citharam iam poſcit Apollo
Victor, & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli ſubeant conuiuia luco,
Blanditiæq; fluant per mea colla roſæ:
Vinaque fundantur prælis eliſa Falernis,
Terq; lauet noſtras ſpica Ciliſſa comas.
Ingenium potis irritat Muſa poetis.
Bacche, ſoles Phœbo fertilis eſſe tuo.
Ille paludoſos memoret ſeruire Sicambros.
Cepheam hic Meroen fuſcaque regna canat,
Hic referat ſero confeſſum fœdere Parthum.
Reddat ſigna Remi, mox dabit ipſe ſua,
Siue aliquid pharetris Auguſtus parcet Eois,
Differat in pueros iſta trophæa ſuos,
Gaude, Craſſe, nigras ſi quid ſapis inter arenas,
Ire per Euphraten ad tua buſta licet.
Sic noctem patera, ſic ducam carmine, donec
Inijciat radios in mea vina dies.

SVNT aliquid manes. letum non omnia finit.
Lucidaque euictos effugit vmbra rogos.
Cynthia nanq; meo viſa eſt incumbere fulcro,
Marmor ad extrema nuper humata via:
Quum mihi ab exequiis ſomnus penderet amaris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eoſdem habuit ſecum. quibus eſt elata, capillos,
Eoſdem oculos. lateri veſtis aduſta fuit.
Et ſolitum digito beryllon adederat ignis,
Summaq; Lethæus triuerat ora liquor:
Spirantiſque animos, & vocem miſit. at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior ſperande puella,
In te iam vires ſomnus habere poteſt?
Iam ne tibi exciderunt vigilacis furta Suburta,
Et mea nocturnis trita feneſtra dolis?
Per quam demiſſo quoties tibi fune pependi
Alterna veniens in tua colla manu.
Sæpe Venus triuio commiſta eſt pectore miſto.
Fecerunt tepidas pallia noſtra vias,
Nec crepuit fixa me propter arundine cuſtos.
Læſit & obiectum tegula curta caput.
Fœderis heu taciti, cuius fallacia verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quiſquã inclamauit euntes.
Vnum impetraſſem te reuocante diem:
Denique quis noſtro curuum te funere vidit?
Attam quis lacrimis incaluiſſe togam?

Si piguit portas vltra procedere, at illud
Iuſſiſſes, lectum lentius ire meum.
Cur ventos non ipſe rogis, ingrate, petiſti?
Cur nardo flamma non oluere mea?
Hoc etiam graue erat nulla mercede hiacyntho.
Inijcere, & fracto buſta piare cado.
Quæ modo per viles inſpecta eſt publica noctes,
Hæc nunc aurata cyclade ſignat humum.
Et grauiora rependit iniquis penſa quaſillis,
Garrula de facie ſi qua locuta mea eſt,
Noſtraque quod Petale tulit ad monumenta corollas,
Codicis immundi vincula ſentit anus.
Cæditur & Lalage tortis ſuſpenſa capillis,
Per nomen quoniam eſt auſa rogare, meum.
Lygdamus vratur. candeſcat lamina verna,
(Senſi ego, quum inſidijs pallida vina bibi.)
Aut Nomas arcanas tollat verſuta ſaliuas.
Ducet damnatas ignea teſta manus.
Te patiente mea conflauit imaginis aurum.
Ardeat è noſtro dotem habitura rogo.
Non tamen inſector quamuis mereare, Properti.
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Iuro ego fatorum nulli reuocabile carmen,
Tergeminuſque canis ſic mihi molle ſonet:
Me ſeruaſſe fidem. ſi fallo, vipera noſtris
Sibilet in tumulis, & ſuper oſſa cubet.
Nam gemina eſt ſedes turpem ſortita per amnem,
Turbaq; diuerſa remigat omnis aqua.

Digitized by Google

Vna Clytæmneſtræ ſtuprum vehit, altera Creſſæ
Portat mentita lignea monſtra bouis.
Ecce coronato pars altera parta phaſelo,
Mulcet vbi Elyſias aura beata roſas.
Qua numeroſa fides, quaque æra rotūda Cybelles,
Mitratiſq; ſonant Lydia plectra choris,
Andromedeque & Hypermneſtre ſine fraude marita
Narrant hiſtoriæ corpora nota ſua
Hæc ſua maternis queritur liuere catenis
Brachia, nec meritas frigida ſaxa manus.
Narrat Hypermneſtra magnum auſas eſſe ſorores.
In ſcelus hoc animum non valuiſſe ſuum.
Sic mortis lacrimis vitæ ſanamus amores.
Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus. ſi forte moueris,
Si te non totum Chlorides herba tenet.
Nutrix in tremulis ne quid deſideret annis
Parthenie. patuit, nec tibi auara fuit.
Delitiaque meæ Latris, cui nomen ab vſu eſt.
Ne ſpeculum dominæ porrigat illa nouæ.
Et quoſcunque meo feciſti nomine verſus,
Vre mihi. laudes deſine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat oſſa comis.
Ramoſis Anio qua pomifer incubat aruis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur
Hoc carmen media dignum me ſcribe columna.
Sed breue, quod currens vector ab vrbe legat:

Hic

Digitized by Google

Hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra.
Acceßit ripæ laus, Aniene, tuæ.
Nec tu ſperne pijs venientia ſomnia portis.
Quum pia venerunt ſomnia, pondus habent.
Nocte vaga ferimur. nox clauſas liberat vmbras,
Errat & abiecta Cerberus ipſe ſera.
Luce iubent leges Lethæa ad ſtagna reuerti.
Nos vehimur. vectam nauta recenſet onus.
Nunc te poßideant aliæ, mox ſola tenebo.
Mecum eris, & miſtis oßibus oſſa teram.
Hæc poſtquam querula mecum ſub voce peregit,
Inter complexus excidit vmbra meos.

DISCE, *quod Exquilias hac nocte fugatis aquoſas,*
Quum vicina nouis aura cucurrit agris.
Lanuuium annoſi vetus eſt tutela Draconis,
Hic vbi Tartareæ non perit hora moræ.
Qua ſacer abripitur cæco deſcenſus hiatu,
Qua penetral, (virgo, tale iter omne caue,)
Ieiuni ſerpentis honos, quum pabula poſcit
Annua, & ex ima ſibila torquet humo.
Talia demiſſæ pallent ad ſacra puellæ:
Quum tenera anguineo creditur ore manus.
Ille ſibi admotas à virgine corripit eſcas.
Virginis in palmis ipſa caniſtra tremunt.
Si fuerint caſtæ, redeunt in colla parentum,
Clamántq; agricolæ, Fertilis annus erit.

Huc mea detonſis auecta eſt Cynthia mannis,
Cauſſa fuit Iuno, ſed mage cauſſa Venus.
Appia dic, quaſo, quantum te teſte triumphum
Egerit, effuſis per tua ſaxa rotis,
Turpis in arcana ſonuit quum rixa taberna:
Si ſine me, fama non ſine labe mea.
Spectaculum ipſa ſedens primo temone pependit
Auſa per impuros frena mouere locos.
Striga. nam rapto volſi carpenta nepotis,
Atq; armillatos colla Moloſſa canes,
Qui dabit immunda venalia farta ſagina,
Vincet vbi eraſus barba pudenda genas.
Quum fieret noſtro toties iniuria lecto,
Mutato volui caſtra mouere toro.
Phyllis Auentina, quadam eſt vicina Diana.
Sobria grata parum: quum bibit, omne decet.
Altera Tarpeios eſt inter Teia lucos
Candida, ſed pota non ſatis vnus erit.
His ego conſtitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furta nouare mea.
Vnus erat tribus in ſecreta lectulus herba.
Quaris concubitus? inter vtranque fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique aſtiua ſupellex,
Et Methymnai Graca ſalina meri.
Nilotes tibicen erat. crotaliſtria Philis,
Et facilis ſpargi munda ſine arte roſa.
Nanus & ipſe ſuos breuiter curuatus in artus
Iactabat truncas ad caua buxa manus.

Sed

Sed neq; ſuppletis conſtabat flamma lucernis,
Decidit inque ſuos menſa ſupina pedes.
Me quoq; per tales Venerem quærente ſecundos,
Semper damnoſi ſubſiluere canes.
Cantabant ſurdo, nudabant pectora cæco.
Lanuuij ad portas heu mihi ſolus eram:
Quum ſubito rauci ſonuerunt cardine poſtes,
Et leuia ad primos murmura facta lares.
Nec mora, quum totas reſupinat Cynthia valuas,
Non operoſa comis, ſed furibunda decens,
Pocula mi digitos inter cecidere remiſſos,
Palluerantque ipſo labra ſoluta mero.
Fulmina illa oculis, & quantum fœmina ſæuit,
Spectaculum capta nec minus vrbe fuit.
Phyllidos iratos in vultum conijcit vngues.
Territa vicinas Teia clamat aquas.
Lumina ſopitos turbant elata Quirites.
Omnis & inſana ſemita nocte ſonat.
Illas direptiſque comis, tuniciſque ſolutis
Excipit obſcuræ prima taberna viæ.
Cynthia in exuuijs gaudet, victrixque recurrit,
Et mea peruerſa ſauciat ora manu:
Imponitq́; notam collo, morsúque cruentat:
Præcipueq; oculos, qui meruere ferit.
Atq; vbi iam noſtris laſſauit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra ſiniſtra iacens
Exuitur, geniumq́; meum proſtratus adorat,
Lygdame nil potui, tecum ego captus eram,

Digitized by Google

Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,
Quum vix tangendos præbuit illa pedes.
Atque ait, Admiſſæ ſi vis me ignoſcere culpæ,
Accipe, quæ noſtræ formula legis erit.
Tu neq; Pompeia ſpatiabere cultus in vmbra,
Nec quum laſciuum ſternet arena forum.
Colla caue inflectas ad ſummum obliqua theatrum,
Aut lectica tuæ ſudet aperta moræ.
Lygdamus in primis omnis mihi cauſſa querelæ
Veneat, & pedibus vincula bina trahat.
Indixit leges. reſpondi, Ego legibus vtar.
Riſerat imperio facta ſuperba dato.
Dein quacunque locum externæ tetigere puellæ
Suffocat, & pura limina tergit aqua.
Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terque meum tetigit ſulfuris igne caput,
Atque ita mutato per ſingula pallia lecto,
Reſpondi: & toto ſoluimus arma toro.

AMPHITRYONIADES qua tempeſtate iuuencos
Egerat à ſtabulis ô Erythea tuis,
Venit ad inuictos pecoroſa palatia montes,
Et ſtatuit feſſos feſſus & ipſe boues,
Qua Velabra ſuo ſtagnabant flumine, quaque
Nauta per vrbanas velificabat aquas.
Sed non infido manſerunt hoſpite Caco
Incolumes. furto polluit ille Iouem.

Incola

Digitized by Google

Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
Per tria partitos qui dabat ora ſonos.
Hic, ne certa forent manifeſtæ ſigna rapinæ,
Auerſos cauda traxit in antra boues,
Nec ſine teſte Deo furem ſonuere iuuenci.
Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio iacuit pulſus tria tempora ramo
Cacus. & Alcides ſic ait, Ite boues.
Herculis ite boues, noſtræ labor vltima clauæ,
Bis mihi quæſitæ bis mea præda boues:
Aruaq; mugitu ſancite boaria longo.
Nobile erit Romæ paſcua noſtra forum.
Dixerat, & ſicco torret ſitis ora palato,
Terraque non vllas fœta miniſtrat aquas.
Sed procul incluſas audit ridere puellas.
Lucus ab vmbroſo fecerat orbe nemus,
Fœmineæ loca clauſa Deæ, fonteſq́; piandos,
Impune & nullis ſacra retecta viris.
Deuia puniceæ velabant limina vittæ.
Putris odorato luxerat igne caſa.
Populus & longis ornabat frondibus ædem.
Multaq́; cantantes vmbra tegebat aues.
Huc ruit in ſiccam congeſto puluere barbam,
Et iacit ante fores verba minora Deo:
Vos precor ô luci ſacro quæ luditis antro,
Pandite defeſſis hoſpita fana viris.
Fontis egens erro, circoque ſonantia lymphis.
Et caua ſuſcepto flumine palma ſat eſt.
Audiſtiſne aliquem, tergo qui ſuſtulit orbem?

Digitized by Google

Ille ego ſum. Alciden terra recepta vocat,
Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?
Et nunquam ad natas irrita tela feras?
Atque vni Stygias hominum luxiſſe tenebras

* * *

Quod ſi Iunoni ſacrum faceretis amaræ.
Non clauſiſſet aquas ipſa nouerca ſuas.
Sin aliquam vultuſque meus, ſetæq́ʒ Leonis
Terrent & Libyco ſole peruſta coma:
Idem ego Sidonia feci ſeruilia palla
Officia. & Lyda penſa diurna colu.
Mollis & hirſutum cepit mihi faſcia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides: at talibus alma ſacerdos
Puniceo canas ſtamine vincta comas:
Parce oculis, hoſpes, lucoq́ʒ abſcede verendo:
Cede agedum, & tuta lumina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
Quæ ſe ſummota vindicat ara caſa.
Magnam Tireſias aſpexit Pallada vates,
Fortia dum poſita Gorgone membra lauat.
Dij tibi dent alios fontes. hæc lympha puellis
Auia ſecreti liminis vna fuit.
Sic anus. ille humeris poſtes concuſſit opacos,
Nec tulit iratam ianua clauſa ſitim.
At poſtquam exhauſto iam flumine vicerat æſtum,
Ponit vix ſiccis triſtia iura labris:
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem

Accipit.

Accipit. hac feſſo vix mihi terra patet.
Maxima qua gregibus deuota eſt ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis vnquam pateat veneranda puellis,
Herculis eximij ne ſit inulta ſitis
Sancte pater ſalue, cui iam fauet aſpera Iuno.
Sancte, velis libro dexter ineſſe meo.
Nunc quoniam manibus purgatum ſanxerat orbem,
Sic Sanctum Tatij compoſuere Cures.

NVNC Iouis incipiã cauſſas aperire Feretri,
Armaq; de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter aſcendo, ſed dat mihi gloria vires.
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum prima tu, Romule, palma
Huius, & exuuijs plenus ab hoſte redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in euerſum cuſpide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic ſpolia ex humoris auſus ſperare Quirinis
Ipſe dedit, ſed non ſanguine ſicca ſuo.
Hunc videt ante cauas vibrantem ſpicula turres
Romulus, & votis occupat ante ratis.
Iuppiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron,
Vouerat, & ſpolium corruit ille Ioui,
Vobis, virtutiſque parens ſic vincere ſueuit.

Qui tulit aprico frigida caſtra lare,
Idem equos & frenis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirſuta compta lupina iuba.
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo.
Præbebant cæſi baltea lenta boues.
Coſſus at inſequitur Veientis cæde Tolumni,
Vincere quum Veios poſſe laboris erat.
Necdum ultra Tiberim belli ſonus, ultima præda
Nomentum, & captæ iugera pauca Coræ.
Et Veij veteres & vos tum præda fuiſtis,
Et veſtro poſita eſt aurea ſella foro.
Nunc intra muros paſtoris buccina lenti
Cantat, & in veſtris oſſibus arua metunt.
Forte ſuper porta dux Veius aſtitit arcem,
Colloquiumque ſua fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulſabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Coſſus ait, Forti melius concurrere campo.
Nec mora fit, plano ſiſtit uterque gradu.
Di Latias iuuere manus, deſecta Tolumni
Ceruix Romanos ſanguine lauit equos.
Claudius à Reno traiectos arcuit hoſtes
Belligerans, vaſti parma relata ducis
Virdomari genus. hic Reno iactabat ab ipſo
Nobilis erectis fundere geſa rotis.
Illi virgatis iaculantis ab agmine brachis
Torquis ab inciſa decidit vncæ gula.
Nunc ſpolia in templo tria condita. cauſſa Feretri
Omine quod certo dux ferit enſe decem.

Seu

Seu quia victa ſuis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta eſt ara ſuperba Iouis.

DESINE *Paule, meum lacrimis vrgere ſepulcrum.*
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Quum ſemel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato ſtant Adamante viæ.
Te licet orantem fuſca Deus audiat aula,
Nempe tuas lacrimas litora ſurda bibent,
Vota mouent ſuperos vbi portitor æra recepit,
Obſerat herboſos lurida porta rogos.
Sic mœſtæ cecinere tubæ, quum ſubdita noſtrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Pauli, quid currus auorum
Profuit, aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habui Cornelia Parcas,
Et ſum quod digitis quinque leuatur onus?
Damnatæ noctes, & vos vada lenta paludes,
Et quæcunque meos implicat vnda pedes.
Immatura licet, tamen huc non noxia veni.
Det pater huic vmbræ mollia iura meæ.
Aut ſi quis poſita iudex ſedet Æacus vrna,
In mea ſortita iudicet oſſa pila.
Aßideant fratres iuxta Minoia ſella, &
Eumenidum intento turba ſeuera foro.
Siſyphe mole vaces. taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripiare liquor.

Digitized by Google

Cerberus & nullas hodie petat improbus vmbras.
Et iaceat.tacita lapſa catena ſera.
Ipſa loquor pro me.ſi fallo pœna ſororum
Infelix humeros vrgeat vrna meos.
Si cui fama fuit per auita decora trophæi,
Afra Numantinos regna loquuntur aueos
Altera maternos exæquat turba Libones.
Et domus eſt titulis vtraque fulta ſuis.
Mox vbi iam facibus ceßit prætexta maritis,
Vinxit & acceptas altera vitta comas:
Iungor, Paule: tuo ſic diſceſſura cubili.
In lapide hoc vni nupta fuiſſe legar.
Teſtor maiorum cineres tibi, Roma, colendos,
Sub quorum titulis Africa tanta iaces:
Et Perſen proaui ſimulantem pectus Achillis,
Quique tuas proauus fregit, Achille domos:
Me neque cenſura legem molliſſe, nec vlla
Labe mea veſtros erubuiſſe focos.
Non erat exuuijs tantis Cornelia damnum:
Quin & erat magnæ pars imitanda domus.
Nec mea mutata eſt ætas; ſine crimine tota eſt.
Viximus inſignes inter vtranq; facem.
Mi natura dedit leges à ſanguine ductas.
Nec poßim melior iudicis eſſe metu.
Qualibet auſteras de me ferat vrna tabellas,
Turpior aſſenſu non erit vlla meo.
Vel tu, quæ tardam mouiſti fune Cybellem,
Claudia turritæ rara miniſtra Deæ:
Vel cui commiſſos quum Veſtra repoſceret ignes:

Exhi-

Digitized by Google

Exhibuit viuos carbaſus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læſi.
In me mutatum quid, niſi fata, velis?
Maternis laudor lacrimis, vrbiſq; querelis.
Defenſa & gemitu Cæſaris oſſa mea.
Ille ſua nata dignam vixiſſe ſororem
Increpat: & lacrimas vidimus ire Deo.
Et tamen emerui generoſos veſtis honores,
Nec mea de ſterili facta rapina domo.
Te, Lepide, & te, Paule, meum poſt fata leuamen,
(Condita ſunt veſtro lumina noſtra ſinu)
Vidimus, & fratrem ſellam geminaſſe curulem:
Conſule quo facto tempore rapta ſoror.
Et bene habet. nunquam mater lugubria ſumſi.
Venit in exequias tota caterua meas.
Nunc tibi commendo communia pignora natos.
Hæc cura & cineri ſpirat inuſta meo.
Fungere maternis vicibus, pater. illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oſcula quum dederis tua flentibus, adiice matris,
Tota domus cœpit nunc onus eſſe tuum.
Et ſi quid doliturus eris, ſine teſtibus illis.
Quum venient, ſiccis oſcula falle genis.
Sat tibi ſint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
Somniaq; in faciem credita ſæpe meam.
Atq; vbi ſecreto noſtra ad ſimulacra loqueris,
Vt reſponſura ſingula verba iace.
Seu tamen aduerſum mutarit ianua lectum,
Sederit & noſtro cauta nouerca toro:

V

Coniugium, pueri, laudate & ferte paternum.
Capta dabit veſtris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis. collata priori
Vertet in offenſas libera verba ſuas.
Seu memor ille mea contentus manſerit vmbra,
Et tanti cineres duxerit eſſe meos:
Diſcite venturam iam nunc ſentire ſenectam,
Cœlibis ad caras nec vacet vlla via.
Quod mihi detractum eſt, veſtros accedat ad annos,
Prole mea Paulum ſic iuuat eſſe ſenem.
Filia tu ſpecimen cenſura nacta paterna
Fac teneas vnum nos imitata virum.
Et ſerie fulcite genus. mihi cymba volenti
Soluitur aucturis tot mea fata malis.
Hæc eſt fœminei merces extrema triumphi,
Laudat vbi emeritum libera fama rogum.
Cauſſa perorata eſt. flentes me ſurgite teſtes.
Dum precium vitæ grata rependit humus,
Moribus & cœlum patuit. ſim digna merendo,
Cuius honoratis oſſa vehantur equis.

FINIS.

IOSE-

Digitized by Google

IOSEPHI

SCALIGERI

IVL. CÆS. FILI

CASTIGATIONES

IN

CATVLLVM, TIBVLLVM, PROPERTIVM.

GENEVÆ,

Typis IACOBI STOER.

M. DCXXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

IOSEPHI SCALIGERI
IVL. CÆS. FILI
CASTIGATIONES IN VAL. CATVLLI LIBRVM.

Pag. 1 verſ. 1. CVALLERI.] In manuſcripto iuriſconſultiſſimi viri Iacobi Cuiacij nō Caius, ſed Quintus prænomen exaratum eſt. idque videtur confirmari carmine in ianuam, illo verſiculo:

Verum iſti populi nænia, Quinte, facit.

Quare, qui illi Caio prænomen faciunt, poſſunt hac auctoritate permoti ſententiam ſuam mutare. Porro liber ille, quo vſi ſumus, cuiuſque iam mentionem fecimus, longe alios huius poëtæ manuſcriptos bonitate ſuperat, quum tamen omnes ex vno exemplari deſcripti fuerint. Id exemplar ab homine Veronenſi, quiſquis ille fuit, in Galliis repertum omnes illos codices eius poëtæ, qui in Italia extant, propagauit. Et quum multi extiterint, quorum pars vitam poëtæ collegerint, pars in eum Commentarios ediderint: miror à nemine illorum memoriæ proditum, quando, & à quo, & vbi hic liber repertus in manus noſtras peruenerit. Solus Volaterranus, quod ſciam, memoria auorum ſuorum è ſitu erutum ſcribit. Sed in Galliis ſe eum reperiiſſe ille ipſe, qui publicauit, epigrammate teſtatus eſt. Quod quamuis dignum eſt elegantia ſæculi illius, quo literas ſcire, barbaries erat: tamen nequid ſine teſte dicerem, id æquo animo hic adpoſui.

Digitized by Google

Ad patriam redeo longis à finibus exul.
Cauſſa mei reditus compatriota fuit.
Scilicet à Calamis tribuit cui Francia nomen:
Quique notat curſum prætereuntis iter.
Quo licet ingenio veſtrum reuocate Catullum,
Cuius ſub modio clauſa papyrus erat.

Et ſi, candide lector, hoc epigrammate patienter carere poterat, habet tamen, quod te ſcire melius fuit, quàm ignorare. Non repetam de Catullo, quæ vulgatiſſima alij atque alij tanquam noua nobis obtrudunt. Id tantum dicam. vrbicarium & Mimographum poëtam huic noſtro cognominem fuiſſe: cuius meminit Iuuenalis. Et fortaſſe is fuit auctor carminis de Vere, ex quo hoc citat Eraſmus:

Sic Amyclas, dum tacebant, perdidit ſilentium.

Suſpicor autem illud Gallicanum exemplar Langobardicis literis ſcriptum fuiſſe: quia errores, qui in poſtremis codicibus ab imperitis librariis diſſeminati ſunt, non aliter videntur, quam à moroſis illis characteribus nati. Id quod ſuo loco diligenter admonebimus. Præterea non character ſolum menda propagauit, ſed & antiquaria lectio. Nam librarius ſemper ſcripſerat QVOR, QVOM, LVDEI, LVCEI, ADEPTA'S, M' ALIVS, OCEANO'S, POPVL' ARBITRIO, DEVOLVIT ILL' ACCVTO, ILI' ET. Iam multa alia præterea, quorum ignoratione quantum in hoc auctore edendo peccatum ſit, poſtea docebo. Mirabetis enim, ſtudioſe lector, tantam mendorum ſegetem hunc politiſſimum auctorem occupaſſe. quam ſi non omnem extirpauero, tamen non magnum poſt me ſpicilegium relinquam. Dubitandum vero minime eſt opus Catulli ad nos lacerum perueniſſe. Longe enim plura ſcripſiſſe teſtes ſunt veteres Grammatici, qui de eius poëmatiis ea producunt, quæ hodie non extant. Itaque apud Virgilium lib. v. *per mille coloribus arcum*: ibi Seruius, *De iride arcum in genere maſculino dixit, Virgilius, Catullus*

Digitized by Google

Tullus & alij in fœminino referentes ad originem. Atqui tale nihil hodie in Catullianis. Præterea eius opus videtur in genera carminum diſtinctum fuiſſe, Hendecaſyllabos, Heroica, Lyrica, Elegiaca. Itaque Chariſius citat Catullum in Hendecaſyllabis, quod ſane non feciſſet, niſi ita tributum fuiſſet volumen. Rurſus apud Virgilium legimus: — *Et quo te carmine dicam Ratica?* — Ibi Seruius refert Virgilium, quum ſciret Ræticum vinum ſummopere laudari à Catone, contra autem vituperari à Catullo, ne ſe in eam diſſenſionem interponeret, hoc modo locutum. Atqui in hodiernis Catullianis nulla nota eius rei extat. Denique Nonius ex Priapeo Catulli adducit: — *de meo Ligurire libido eſt.* Quare admodum mutilum opus Catullianum ad nos perueniſſe minime dubium. Quid præterea dicam, quæ citat ex Catullo Maurus Terentianus, quæ nuſquam comparent?

5. AD *Cor. Nepotem*] Ineptum eſt dubitare de Cor. Nepote, quem Plinius & accolam Padi, & Tranſpadinum vocat. Sed Auſonius omnem prorſus dubitationem tollit, qui eum Gallum vocat, & Nepotis cognomen attribuit.

Cui dono lepidum nouum libellum,
Veronenſis ait poëta quondam:
Inuentoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos in lepidum, rudem libellum
Credemus gremio cui fouendum?
Inueni, (trepida ſilete nugæ)
Nec doctum minus, & magis benignum,
Quam quem Galliæ præbuit Catullo.

8. ARIDA *modo*] Cur dubites de hac lectione, cauſſæ non eſt, ſi Seruium locupletiſſimum auctorem habes. Quare enim illi minus, quam libris abhinc centum annis ſcriptis tribuendum ſit, non video.

9. CORNELI] Male hoc diſtinguitur vulgo. Ita enim ſcripſit Catullus:

Quoi dono lepidum nouum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi.—Sic in Epigrammatis:
Quoi potius faueam? Cæli tibi.

12. OMNE *æuum tribus*] Dupliciter peccant docti viri in huius loci enarratione primum, quum Annales Nepotis intelligunt: quorum quum Grammatici decimum quintum citent, non efficient. id quod volunt, nempe illud, *Tribus chartis* eſſe, breuiter & compendioſe, vt ipſi exponunt. Nam quomodo compendioſe ſcribere potuit, qui ad decimum quintum, aut vlterius fortaſſe ſcripſerit? Alter error, quum *Tribus chartis*, vt iam monui, pro breuiter accipiunt. Quid ergo? Intelligit Chronicon Nepotis, quod antiquiſſima etiam mythologica complectebatur, inſtar Apollodori Bibliothecæ. Auſonius: *Apologo Titiani & Nepotis Chronica quaſi alios apologos, nam & ipſa inſtar fabularum ſunt, ad nobilitatem tuam miſi.* Deinde aperte hoc Catullus ipſe docet. Nam τὸ *Omne æuum* plane ad Chronica refertur, Chronicorum ſcriptio omne omnium gentium æuum complectitur, Annales tantum vnius nationis geſta. At *Tribus chartis* quod dixit, pene pueri ipſi explicauerint, tribus libris. Ita Q. Serenus.

Tertia namque Titi ſimul & centeſima Liui
Charta.—— An cenſes aliud quam centeſimum tertium librum indicari? Quare doctis viris, qui id prouerbialiter dictum interpretantur, per me quidem tacere licet. Quid enim breuius ſcribere potuit, quum omne æuum ab vltima antiquitate tribus libris complecti?

13. DOCTIS, *Iuppiter*] ἐκφώνησις ſatis nota. Et ſimilis ea apud Florum: *in loco, quem Aquas Sextias vocant, quo, fides numinum, prælio propreſſit.* Sic apud Catonem: *Vita Deum immortalium.* vbi Statilius Maximus vetuſtiſſim. Criticus ἐκφώνησις, inquit, ἀρχαϊκή, ὡς, ὦ πόποι. Antipater Sidonius in Alcæum:

ὦ γδ

—οὐ γὰρ ἐν ἄλλα
ἱερὸν. ἀλλ' ἐν ἐμοὶ πτόρθυμα θανὼν ἔλιπεν
ὤνεδμαχρινίδαο τὸ παγκρατές. Nam vltima verba eodem modo ἐκφωνητικῶς pronuncianda. Terentius Andria: *Pietatem nati, nonne te miſeret mei.* vt ἐκφώνησις per ea, quæ nobis anguſtiſſima, Deos, templa Deorum: & ſic & per ea, quæ nobis chariſſima, parentes, liberos. Itaque *vitam Deorum immortalium,* & *Pietatem nati* eodem modo enunciatum, nimirum ἐκφωνητικῶς.

14. QVARE HABE] Ita lege ex veteri ſcriptura:

Quare habe tibi, quicquid hoc libelli eſt,
Qualecunque— Quod eſt elegantiæ priſcæ ac Latinæ.

15. QVALECVNQ. *quidem*] Iam deuenimus eum locum, qui adeo vulgus Grammaticorum torſit. Notum commentum Pontani, ipſo Pontano indignum, quod multi ita amplexi ſunt, vt quum ſe belle Catullum imitari profiterentur, id totum tanquam γνήσιον Catulli in ſuos Hendecaſyllabos inculcarint. Librorum ſcriptorum lectio, vt iam multi monuerunt, ita concepta eſt. —*quod ô patrona virgo* In noſtro erat *patruna*. Parua quidem menda, ſi leuiuſculam mutationem, quæ hic commiſſa eſt, ſpectes: ſed non parui momenti, ſi nos quidem recte diuinauimus. id quod tamen nos feciſſe fortaſſe non inepte affirmare poſſumus. Legimus ergo:

Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt,
Qualecunque, quod. ô patrima Virgo,
Plus vno maneat perenne ſæclo.

Quibus vterque parens ſuperſtes erat, ij Græcis ἀμφιθαλεῖς, Latinis patrimi matrimi dicebantur. Contra quibus alter tantum parens erat, ἑτεροθαλεῖς. & Latine, quibus pater deceſſerat, ij matrimi: quibus mater, ij patrimi erant. Eleganter vero Catullus Mineruam, quæ tantum patrem habebat, patrimam vocat Eo nomine ἀπατίρεια à Græcis poëtis vocatur. vt.

Digitized by Google

κλῆδι μὲν ἀρχάων Τριτωνιὰς ἀπατόρεια.

Nam vt inquit Callimachus — μήτηρ δ' οὔτις ἔτικτε θεάν, Ἀλλὰ Διὸς κορυφή — Quare propterea ἀμάτωρ dicta Euripides Phœniſſis Δίας ἀμάτορος Παλλάδος φραδαῖσιν. Hoc eſt, Diuæ patrimæ Mineruæ conſiliis. Sic quum Volcanus à Græcis dicitur ἀμάτωρ, iure vertere potes, matrimus. Patre enim caret, vt Minerua matre. Perperam vero alteram ab vltima corripuit Politianus, quum analogia aliter doceat. Ita enim producimus. Primus, Bimus, Trimus, Quadrimus. Ad quod exemplum formatur, Patrimus, Matrimus. Quod ſi *patrona* retines, non deterius erit altero, propterea quod in Bibliothecis Minerua dicata erat. Iuuenalis Satyra III.

Hic libros dabit & forulos, mediamque Mineruam.

Mediam Mineruam vocat, πρόπυλον Minerua, quæ in omnibus bibliothecis dedicabatur: quo nomine patronam librorum vocauerit. Itaque non immerito librum plus vno ſæclo viuere optat: quem Minerua in Bibliothecis receperit. Magiſter quidam, cui editio horum trium poëtarum impotentem zelotypiam expreſſit, clamabat ex ſuggeſtu, flagitium eſſe Mineruam inuocari in poëmate laſciuo. Sed æmulatio eum ad tam nugatoriam obiectionem impulit, non vlla ratio. Nam quis poëta non de amore locutus? & tamen quis non eorum inuocauit Mineruam? propter pædagogulorum faſtidium vnus Catullus ab inuocatione Mineruæ faceſſat?

18 PASSER] Nimis argutantur Politianus, & Turnebus. alter, quod neſcio quid ſubturpiculum ſub paſſeris nomine Catullum αἰνίττεσθαι vult: alter quod paſſerem amicæ à Catullo commendatum vult, quia ſecundum Sappho currum Veneris paſſeres trahunt. docti quidem ambo, ſed quos mallem hoc tacuiſſe. Quod autem hactenus hoc epigramma à nemine intellectum ſit niſi ex iis quę ſequuntur, conuicero. oleum & operam me perdidiſſe dicito.

22. CVM *deſiderio meo nitenti*] Scribendum eſt QVVM, Quum

Quum libet, hoc eſt, quandoquidem libet In pleriſque veterum libris QVONIAM pro QVVM ſubſtitutum eſt, & vt alios taceam, Inſtitutiones Iuſtiniani Imp. manuſcriptæ ſemper habent QVVM, vbi vulgo QVANDO, aut QVONIAM interpolatum eſt. Hoc maioris eſt momenti, quam pædagoguli prima fronte iudicare poſſent. Quid enim ſequitur, vide. Male vero deſiderium puellam ipſam, & amores poëtæ interpretantur vulgo.

25. CREDO *vt tum*] Corruptiſſima hęc ſunt, ſi quæ alia in Catullo. &, ſi qui putant ſe totum Catullum tenere, verum fateri volunt, profecto ſe in hoc loco nihil penitus videre fateantur neceſſe eſt. Vetus ſcriptorum librorum lectio:

Credo vt quum grauis acquieſcet error.

Magnum mendum, ſed parua labe contractum. Nam vetus codex Gallicanus ſine dubio habuit *credont* pro *credunt*. Ita enim non raro ſcribebant, vt in lapide Narbonenſi:

VIVONT
L. SEMPRONIO
GALLAECI. L. LAETO
PVRPVRARIO
ET. SEMPRONIAE. MODESTAE
VXORI.

Et in aliis eiuſdem vrbis inſcriptionibus legitur VIVONT pro *viuunt*. *Acquieſcet* autem pro *acquieſcit* ſcriptum fuiſſe non mirum videri debet. ita enim ſæpiſſime in hoc libro. VT IPSE, QVE, LVCE, & ſimilia, pro *Ipſi, qui, luci*. Mens Catulli hæc eſt. O paſſer, quandoquidem libet mihi dare ludum deſiderio meo, hoc eſt, Quando libet mihi animi gratia iocari (vt homines tunc credunt ſe defunctos dolere, quando eo intermittente leuantur, puta interiecto aliquo ludicro) vtinam tecum ludere, ſicut ipſa poſſem: ac tam leui opere, æſtu ac dolore meo defungi. Errori etiam anſam dare potuit

nomen ſupplendum, ad quod refertur τὸ *credunt*. Ita enim ſæpe loquuntur veteres. Propertius:

Non ita complebant Ephyreæ Laidos ædes.

Complebant, qui? homines, amatores. Theocritus.

ἶσσον ἐρῶντι πατρὸς μνάμων καὶ ματρὸς ἀκούειν.

Subaudimus enim παῖδες & hæc quoque ſunt inuſitatæ elegantiæ: quæ tamen hactenus nemo intelligebat.

Pag. 21 TECVM *ludere*] Non expreſſum eſt τὸ εὐκτικὸν Vtinam. Virgilius: —*Troum ſocia arma ſecutum. Obruerent Rutuli* -- vtinam obruerent. Legendum vero, vt in manuſcriptis, *Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſem* non autem, *Tecum ludere, ſicut ipſe poſſem.* Ouid. *Me quoque qua fratrem mactaſſes, improbe, dextra.* Subaudiendum & hic, vtinam. Tibullus: *Tum mihi vita foret.* Vtinam foret.

5. QVOD *zonam ſoluit*] Zonam ſoluere aliter Romanis, aliter Græcis accipitur. Nam Latinis zonam ſoluere dicitur quæ traditur viro: Græcis autem quæ primum parit. Apollonius Rhodius lib. 1.

—ὡς ὅτι μούνω

Μίτρην πρῶτον ἔλυσε καὶ ὕστατον —

Scholiaſtes λύουσι γὰρ τὰς ζώνας αἱ πρώτως τίκτουσαι καὶ ἀνατιθέασιν Ἀρτέμιδι. ὅθεν καὶ Λυσιζώνης Ἀρτέμιδος ἱερὸν ἐν Ἀθήναις. tamen ſcimus & de illis, quibus virginitas minuitur apud Græcos vſurpari. Theocritus: λῦσε δὲ οἱ μίτρην καὶ οἱ λέχος ἔντυνον ὧραι. Neque audiendus ille Scholiaſtes. Debebat enim dicere, αἱ διαπαρθενευθεῖσαι: non autem αἱ πρώτως τίκτουσαι Sic Appollonius lib IIII.

——ἔτι μαμιτρηνύ.ει, ὡς ἐνὶ πατρὸς

δώμασιν. ἄχραντος καὶ ἀκήρατος ——

8. PASSER *mortuus eſt*] Poſt hunc verſiculum in manuſcripto noſtro, itemque primitus excuſis repetitur verſiculus ille: *Paſſer delitiæ meæ puellæ.* Nimis ſane moroſi, qui illa repetitione offenſi ſunt.

16. PIPILABIT] Recte. à ventulo, ventilare, à pipulo, pipilare. Quid ſit pipulus, explicat Varro apud

Plau-

Digitized by Google

Plautum Aulularia. Mattius Mimiambis:

Dein cocentis vaſa cuncta deiectat,

Nequamve citamenta pipulo poſcit.

Quare hoc verbo docti offendantur, cauſam adhuc comminiſci non potui.

18. ILLVC *vnde negant*] Theocritus — αἰνέξοδον εἰς ἀχέροντα, Nicander, δυσέκδρομον Lucanus irreducem, id eſt, αἰνέξοδον lib. IX. *Irreducemq; viam deſerto limite carpit.* Se non loquitur de via inferorum.

23. TVA *nunc opera*] Recte *Tua*, ad paſſerē. Iuuen. — *cuius Turbauit nitidos extinctus paſſer ocellos.*

Pag. 32. MINACIS *Adriatici*] ὕστερον πρότερον. Nam ex Adria in Cycladas, hinc Rhodum, Rhodo in Thraciam, à Thracia in Pontum venit: Sed contra in ora Pontica fabricato Phaſelo hinc profectus per illa loca in Adriam peruenit. Deinde ingreſſus Paduſam alueo Padi exceptus aduerſo Mincio ad Benacum lacum, Sirmionem appulit.

17. INCIDISSET *in pedem*] Pes eſt funiculus, quo angulus veli religatur. Inde facere pedem eſt contrarium ei, quod hic volebat Catullus. Nam ventus medios ſinus veli inflans, dicitur nautica locutione incidere in vtrūque pedem. Contra, quum læua ſiue dextra vocat aura, dicitur ναυτικῶς facere pedem. Itaque facere pedem eſt, quod nautæ noſtri dicunt dimidio vēto nauigare. Quare inſigniter errat vir diſertiſſimus, qui facere pedem accipit pro vela facere. Atqui vela facere eſt velificari. At non omnis velificans facit pedem. Non enim eſt πλάγιος ἄνεμος: quum facit pedem, ſed quum medios ſinus implet. Cæcilius: *Venerio curſu veni prolato pede vſque ad Saphonem.* Vbi pes eſt angulus veli, vt alibi recte exponit Iſidorus. Propedem vocat Turpilius: *quaſi quum ventus fert nauim in mare Secundus, ſi quis propedem miſit veli ſiniſtrum* — Virgilius recte demonſtrat quid ſit facere pedem, quum dicit *nunc ſiniſtros, nunc dextros ſoluere ſinus.*

18. NEQVE *ulla vota*] ἐξιτηρίους εὐχάς

19. *Amare Nouiſs. me*] Ita liber noſter. Sed profecto recte faciebant qui legebant *Nouiſſimo*. Quis neſcit nauigationem ad ea loca, ἔσχατον πλεῖν dictum? verſus prouerbialis: εἰς Φᾶσιν ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος. Alluſit Propertius: —*longe Phaſides iſſe viam.*

23. GEMELLE *Caſtor*] Prior Caſtor habetur. Atque adeo ambo vno nomine dicuntur Caſtores. Vnde eorum ædes. Ædes Caſtorum Suetonio in Cæſare Dictatore. Sic Græcis quoque τὼ Κάστορε dicebantur: Euripides Electra: ἀναίνομαι δὲ Κάστορ᾽ ὤ, πρὶν εἰς θεοὺς ἐλθεῖν, μ᾽ ἐμνήστευον οὖσαν ἐγγενῆ. Vbi plane τὼ Κάστορε ambo dicuntur, quod, quia raro occurrit, eo minime animaduerſum eſt, notent ſtudioſi. Vt autem ſtudioſi adoleſcentes Latina Græcis reddere aſſueſcant, Phaſelum Catulli totidem Græcis Iambis puris olim à nobis adoleſcentibus expreſſum, nunc vero alicubi meliorem factum infra ſubiecimus. Quanto autem difficilius eſt tam abſolutam Latini carminis elegantiam Græcis numeris exprimere, tanto nos iuſtiorem veniam merebimur, ſi minus aſſecuti ſumus. Hoc vnum certo ſpondemus, Græca eſſe, quæ proponemus, & ex Græcorum Iamborum lege, quam pauci etiam qui nomen in Poëticis habent intelligunt.

Phaſelus Catulli Iambis puris Græcis.

Κέλης ἐκεῖνος, ὃν θεᾶσθ᾽ ὁδοιπόροι,
Τρέχειν νεῶν ὑφ᾽ εὔχεται θοώτερος,
Σκάφους ὕπαιθεν ὑστερεῖν δὲ μηδενὸς
Δρομήματος τοιοῦτος, εἴτε μιν χρεὼν ἐλᾶν
Πλάταισιν, εἴτε λαίφισ᾽ ἐστερωμένοις.
Τόδ᾽ οὐ τέφησιν αἰτερεῖν ἂν Ἀδρίου
Νεῶρες οὔτι Κυκλάδας περιρρύτους.
Ῥόδον κλυτὴν, δυσήμερόν τε Θρηκίαν,
Προποντίδ᾽ ἀγρίαν τε Ποντίαν δ᾽ ἅμα,
Ἵν᾽ οὗτος ὕστερον κέλης πάρειθεν ἦν.
Πίτυς πυκαξίφυλλος, ἡ Κυτωρίῳ

Πάγῳ θ' ἐμ' ὦρσεν ὑλαίῳ θρόον φόβῃ
Κύτωρε πυξόδενδρ' Ἀμάστρι ποντική,
Τάδ' εἰδέναι σ' ἅπαντα νῦν τε καὶ πάλαι
Λέγοι κε λῆς ἄν. οὖθ' ὅς ἐκ γενεθλίων
Τεαῖσι φησὶν ἐν νάπαις πεφυκέναι,
Τεαῖσι κλάσσ' ἐν οἴδμασι νέαν πλάτην.
Κλύδωσι δ' ἔνθεν ἐν πολυρρόθοις ἐὸν
Πορβοῦσ' ἄνακτα, λαιὸς εἴτε δέξιος
Θρώρεν οὖρος. εἴτ' ἄημα πόμπιμον
Ἐπείνε πλησπλαμφὶς ἀμφοῖν πόδε.
Ἐπακτίοισι δ' οὐ ποτ' ἐξευτήρια
Θεοῖσιν ηὔξαθ' ὡς ἀπ' ἐσχάτης ἁλὸς
Ἀφῖκτο τὴν δὲ λιμνίαν ἐς ἠόνα.
Τὰ μὲν πάροιθε. νῦν δὲ πεμπέλου σχολῆς
Διὸς λέλογχε. σοὶ δὲ κεῖτ' ἀνειμένος
Διός τε κοῦρε, καὶ Διοσκόρου κάσι

25. VIVAMVS] Satis notum, quid ſit hic VIVAMVS, Hoc idem oſtendit vetus inſcriptio Narbone.

AELIAE. RESTITVTAE. ANIMAE
DVLCISSIMAE. BELLATOR. AVG LIB.
CONIVGI. RARISSIMAE. BENE. MERENTI
AMICI
DVM. VIVIMVS
VIVAMVS.

Pag. 4. 11. NI *ſint in'epida*] Prouerbium Græcorum κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα. Plato Sympoſio, ἐνθυμηθέντι γὰρ ὅτι λέγεται, κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα, καὶ μάλιστα τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, κἂν αἰσχίους ἄλλων ὦσι, &c. Horatius:

Dicat Opuntia
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.

Hæc huius poëmatij mentem non parum aperiunt.

21. NAM *ni praualet*] Hæc omnia commentitia, & adulterina. Priſca lectio:

Nam ni iſta praualet nihil tacere,
Cur non tam latera e.pandam

Digitized by Google

Nec tu quid facias ineptiarum.

Multum opis ea ſcriptura adtulerit ad verũ eliciẽdum:

Nam, ni ſtupra, valet nihil tacere.
(Cur? non tam latera e pandani?)
Nec tu quid facias ineptiarum.

Nam niſi, inquit, ſtuprum eſt, quod fateri nõ audes, nihil eſt cur taceas quid noctu facias, nec, niſi quid ineptiarum facis, puta quod febriculoſum quid amas. Ordo erat: Nam ni ſtuprum eſt, aut aliud quid ineptiarum quod facis, nihil refert tacere. Alioqui num minus latera exhauſta ſunt, tametſi taces id eſt an minus tua latera quæ exhauſta ſunt, id aperiunt? quum exhauſto vires, & pandum latus id prodat. In primo verſu quod *Stupra* eruimus, hoc factum, quia ſępe in hoc libro *u* pro *d* ſcriptum fuit. Et Langobardus character non diſtinguit has duas literas. In multis aliis bonis ſcriptoribus non raro idem commiſſum reperias. Apud Ciceronem ad Q. Fratrem Epiſtola prima libri tertij: *In Balneariis aſſa in alterum apodyterij angulum promoui, propterea quod ita erant poſita, vt eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, eſſet ſub tectum cubiculi ſubgranda.* legendum, *Eſſet ſubiectum cubiculi ſubgrunda a*, in *u*, in quibus verbis Ciceronis non ſolum hoc emendauimus, ſed gloſſema illud delemus, *Ex quo ignis erumpit*. Lego igitur: *vt eorum vaporarium eſſet ſubiectum cubiculi ſubgrundæ.* Quid ſit ſubgrunda & mediocriter docti ſciunt. Aſſa vocat hypocauſtum, cuius ignis potuit ſubgrundam cubiculi incendere, quia illi ſubiectum erat hypocauſti præfurnium, quod ipſe vocat vaporarium. Gloſſa: *Aſſa cella.* ἀφιδρωτήριον. Porro, *valet*, eſt quod Græci dicunt, αἰνεῖ ἐᾶν αἰνεῖ σιγᾶν. Idem verbum eodem ſenſu poſitum reperiri in vetuſtiſſimo Epitaphio pueri Narbonæ, quod dignum viſum vt non illic tantum legeretur. Eſt autem tale:

* * *

* *nec duro iam doleas obitu.*
Nec tibi, nec nobis æternum viuere ceſſit.

Quod

Quod pueri occidimus, fata quærenda putas?
Dum ſis in vita, dolor eſt amittere vitam.
Dum ſemel occidimus, omnia deſpicias.
Orbem ſub leges ſi habeas, num viuis ad orchum?
Quid valet? hic nulla eſt diuitis ambitio.

NAM *ni ſtupra*] Aut cum ingenuarum habet nupta, aut vidua, quod ſtuprum eſt, & legibus vindicatur: aut cum ſcorto, ſed morboſo, quod putet fateri. Stuprum tacere cogit pœnę metus, vt illud alterum pudor. Stuprum pro turpi veteribus vſurpatur, quomodo hic accipiendum.

22. CVR? *non tam latera*] Etiam ſi taceas, num latera minus pandant? Pandare & pandari ligna dicuntur, quæ incuruantur. Cur latera pandari dicat nimio vſu rerum Veneris, otioſum eſt dicere.

23. NEC *tu*] Subaudi niſi. Nec niſi tu quid facias ineptiarum, id eſt, nec niſi aliquid ames quod te pudeat profiteri. In priore editione locum hunc non recte capiebamus.

24. QVARE *quicquid habes boni malique. Dic nobis*] Callimachus. φίλῳ δ᾽ ἄγνωστον μηδὲν ἔχοιμι καλόν.

Pa.5.2. LASERPICIFERIS *iacet Cyrenis*] Corripuit ſyllabam, quę aliis producitur, nec tamen id ſine exemplo. Callimachus--- τρίτατόν γε μεθ᾽ ἄστυ κυρήνης. Hermeſianax αἴδρα κυρηναῖον δ᾽ εἴσω πόθος ἔσπασεν ἰσθμοῦ.

9. QVAE *nec pernumerare curioſi,*] Et ſupra,

Conturbabimus illa, ne ſciamus,
Aut ne quis malus inuidere poſſit.

Superſtitio veterum, qui finitum numerum obnoxium faſcino credebant. itaque laudantes, aut numerantes dicebant, *Præfiſcini*, hoc verbo omnem inuidiam ſe amoliri putabant. vt quum in culleum primam vrnam vini indidiſſent, dicebant, *Multa*. Nam multum non eſt numerus præfinitus. Hoc enim & ad faſcinum depellendum faciebant. Notum enim, vt quæ nimium laudabantur, faſcino obnoxia putabant. Virgilius:

Digitized by Google

Aut ſi vltra placitum laudarit, baccare frontem
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Tertullianus de virginibus velandis: *Nam eſt aliquid etiam apud Ethnicos metuendum, quod faſcinum vocant, infeliciorem laudis, & gloriæ enormioris euentum.*

20. Nunc *iam illa non volt*] Scriptus liber mutilum parte vltima verſum habet. *Nunc iam illa non vult, tu quoque impote*. Puto, *tu quoque impotẽs ne ſis*. Primus Hieronymus Auantius conatus emendare, *impotens noli*.

25. Qvvm *rogaberis nulli*] & ſcriptura, & excuſæ editiones, Nvlla ἀρχαϊκῶς. Terentius: *Nullus dixeris.*

26. Scelesta tene] Liber ſcriptus, *Sceleſta, rere quæ tibi manet vita*. quod mutare nolim. Nunc, inquit, tecum reputa, quæ te manet vita. Sed in margine erat Sceleſta te ne? quod & ipſum non deterius altero.

Pag. 6. 1. At tv, *Catulle, deſtinatus*] Turnebus voluit, *At tu, Catulle obſtinatus obdura.* Quę lectio Næuio, aut Andronico, quàm Catullo dignior eſt. Sed deſtinatus animus rectè apud veteres dictum inuenies. & vetera colloquia puerilia Græcolatina: *Uno animo deſtinati aut perire, aut punire Alexandrum.* ὁμόψυχοι ἐπιτετευγμένοι ἢ ἀπολέσθαι, ἢ κολάσαι Ἀλέξανδρον. Gloſſæ: μενέτονος, *Deſtinus, Peruicax.*

4. Antistes] Script. liber, & vet. editiones Antiſtant.

6. Fratresq. *vnanimes*] Quid de hoc loco certi pronunciem, non habeo. Noſter liber habet, *Fratréſque vnanimes, ſuámque matrem.* Ex quo Hieron. Auantius faciebat, *ſenémque matrem*. alij legunt: *anúmque matrem.*

15. Varrvs] Doctus vir in hunc locum dicit, hunc Varrum eundem eſſe, qui cum legionibus tribus cæſus in Germania, quum tamen, vt minimum quinquaginta ſeptem annis poſterior fuerit clades Variana.

22. Et *quonam mihi*] Optimè ſcriptura, & antiquæ editiones. Et *quantum mihi profuiſſet ære.* Nam vulgata lectio commentitia eſt & barbara. Quis Latinè dictum

putet

putet, quo ære tibi hoc conſtat? Sed ne ſic quidem huic loco conſultum videtur. Vereor enim, vt ſatis Latinum ſit quantum mihi ære prodeſt. Itaque ante multos annos fuit quum legeremus:

Et quantum mihi profuiſſet. Ære

Reſpondi id, quod erat. Ære nata. αὐτόθεν. Statim. Mihi videtur ita Catullum ſcripſiſſe. neque verò ſententiam mutare poſſumus.

23. RESPONDI *id quod erat*] Legendum potiùs:

Reſpondi id quod erat: mihi nec ipſi
Nec Prætoribus eſſe, nec cohorti
Quur quiſquam caput vnctius referret.

Cauſſæ non eſſe, cur aut mihi, aut cohorti melius ſit.

24. NEC *Prætoribus*] Cohors ſunt comites & ſocij negotiorum gerendorum, qui dabantur magiſtratui à Rep. Alij erant ex domeſtico conuictu Proconſulis: qui quaſi prætoriani dicebantur, vt ſcribit Cicero in illa nobiliſſima Epiſtola ad Q. Fratrem. Eos facetè prætores vocat Catullus, quòd congerrones & conuictores Prætoris eſſent. Sic enim ſolebant veteres ea figura in hac re loqui. Iuuenalis:

Virro ſibi & reliquis Virronibus illis iubebit
Poma dari — At quidam non benè hîc *Quæſtoribus* pro *Prætoribus* ſubſtituebant.

25. CVR *quiſquam caput vnctius*] Sine metaphora dixit Plautus Pſeudolo: *En excreta tu, quæ tibi amicos*
tot habes tam probè oleo onuſtos:
Num quoipiam eſt hodie tua tuorum opera conſeruorum
Nitidiuſculum caput? —

27. NEC *faceret pili cohortem*] Scriptus liber, NON FACERENT. quæ recta eſt lectio. Præſertim, inquit, prouinciales, quibus eſſet Prætor homo nihili, ipſi nos pili nõ facerẽt. Nam lucello intelligit, quod prouinciales dabãt prætorianis, vt alibi dicturi ſumus. Fœdũ verbũ, quo prætorem hîc appellat, non primo ſua notione accipiendum eſt. Sed ita vocabant homines infeſtos, vt

contra Spurci eadem tralatione dicebantur homines nulli rei Quod dixi, ne quis aliquid fœdi ſub ea appellatione enunciari putet. Gloſſæ: *Spurcus ἀχρεῖος.* & apud Lucillium, *Spurco ære*, non eſt id, quod explicare non ſinit me pudor meus, ſed tralatitie dictum. Lucillius:

Prætor noſter adhuc quam ſpurco eſt ore, quod omnes
Extra caſtra, vt ſtercus, foras eiecit ad vnum.

Hic locus illuſtratione indigebat.

28. AT *certe tamen inquiunt*] Scribe, *inquijt*, nō *inquiūt*.

eod. QVOD *illic natum dicitur eſſe*] In vulgatis, *natum dicitur ære* Diligenter hæc conſideranda ſunt. Nam diuerſum eſt, æs natum in prouincia ab eo, quod dixit, quantum prouincia profuiſſet ære. Comites proconſulum duplicia commoda in prouincia percipiebant: alterum ex negotiatione ſua, quod hic more Græcorum argentum natum dicitur. Nam id illis eſt, τὸ γινόμενον ἀργύριον. alterum ex prouincia illis obueniebat opera magiſtratus ipſius, quod lucellum vocabatur, vt alibi docebimus ex Cicerone, Quod ergo dicitur, *& quantum mihi profuiſſet ære*, hoc eſt, ecquid lucelli mihi obueniſſet ex Bithynia, hoc vero, *quod natum dicitur*, hoc eſt, quod quæſiuiſti negotiatione tua. Notum ex Salluſtio in Iugurtha, quæ ſint negotiationes rogatorum, vt ipſe vocat.

P. 7. 2. VNVM *me facerem beatiorem*] Ita Auantius olim mutauit, praue, quum & ſcientia *beatiorem* poſtulet, & vetus ſcriptura non aliter habeat. Vt ego, inquit, me reliquis prætorianis vnum beatiorem facerem, id confeſſus ſumme ſcilicet comparaſſe lecticarios, quum illi ſocij mei prorſus egeni eſſent.

5. PARARE *rectos.*] Parare Græcorum eſt πορίζεσθαι. Sed doctus vir in hunc locum ait apud Terentium quoque eodem modo accipiendum: —*poſſe in animo inſtituere ac parare.* vbi ſane turpiter hallucinatur. Nam quis ſanus dixerit, Ego in animo meo me comparaui, aſſe ego emi aliquid? Atqui idem eſt: Ego me comparaui hoc

facere

Digitized by Google

facere, & ego in animo meo paraui hoc facere. Quòd ſi τὸ parare in loco Terentij eſt emere, ergo & inſtituere eſt emere. Ego in animo paraui eſt Græcorum κέκριμαι. Habes etiam apud Plinium Cæcilium in Epiſtolis.

6. AT *mi nullus erat*] At ego, inquit, quanquam iactaſſem me puellæ, tamen illud falſo dixeram, me illos homines comparaſſe, *homines ad lecticam* eodem modo dictum, quo Propertio, Paſtor ad baculum, homo ad lites, puer ad cyathos.

9. VT *decuit cinædiorem*] Eodem morbo formauit, quo Græci κατύπερον παρὰ τοῦ κατύχα. quod Atticorum proprium eſt.

11. ISTOS *commoda*] Falſus modulus ſyllabæ. Legendum cenſeo:

Quæſo inquit, mihi mi Catulle paulum
Iſtos, commodo nam volo ad Serapin
Deferri ---

Commodo, hoc eſt in tempore. Plautus Friuolaria: *Commodo dictitemus.* Titinius Iuriſperita: *Nũc adeo viſam, rem magnam aiebat ſeſe mecum loqui. Et commodo eccum exit.* Siſenna Mileſiarum decimotertio. *Eamus ad ipſum atq; ipſe cõmodo de parte ſuperiore deſcendebat.* Eleganter ergo, reticuit verbum, mutua mihi. *paulum iſtos* mutua mihi.

eod. AD *Serapin*] Quare petit lectica deferri ad Serapin? an non pedes ire poterat? Sciendum illis temporibus non licuiſſe Serapea intra vrbem habere, ſed extra pomerium. Dio libro quadrageſimo: δοκεῖ δέ μοι τε καὶ ἐκεῖνο τὸ τῶν προτέρων τῷ ἐπ' ἐξόδῳ αὐτῶν ψηφισθὲν τέρας οὐδενὸς ἧττον γενέσθαι. τοὺς γὰρ ναοὺς αὐτῶν, οὓς ἰδίᾳ τινὲς ἐπεποίηντο, καθελεῖν τῇ βουλῇ ἔδοξεν. οὐ γὰρ δὴ τοὺς θεοὺς τούτους ἐπὶ πολὺ ἐτίμησαν, καὶ ὅτι γε ἐξενίκησαν, ὥστε καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς σέβεσθαι, ἔξω τοῦ πωμηρίου σφᾶς ἱδρύσαντο.

12. MANE *me inquit puella*] Antiqua lectio, *inquit puella.* Lege, *inquij.* Abundat autem τὸ ME. --- *mane, inquij puella.* dictum, vt illud: *vale vale, inquit, Iola.*

14. FVGIT *me ratio*] Hoc eſt, vt Græci dicunt,

ἀλογιστῶ. Secundo Rhetoric. ad Herennium: *Nam qui ſe propter vinum, aut amorem, aut iracundiam fugiſſe rationem dicet, is animi vitio videbitur neſciſſe, non imprudentia.* Gallicè, *ſe meſconter.*

15 CINNA *eſt Caius*] Nam Cinna ſe in Bithynia fuiſſe teſtatur ipſe his verſiculis, quibus Aratea Phænomena animo mittit.

Hæc tibi Arateis, multum vigilata lucernis
Carmina, quis ignes nouimus atrios:
Lauis in aridulo malua deſcripta libello
Pruſiaca vexi munera nauicula.

P.8 17. MARRVCINE *aſini*] Hieronymus Auantius, qui non veritus eſt integros locos huius cultiſſimi poetæ contaminare pro *Marrucine*, legebat, *Inter cænam*. à quo poſtea illa mendi indoles in omnibus libris propagata eſt. At *Marrucine* rectum erat: non vtique quòd ex Marucinis populis Campaniæ ortus fuerit: ſed quia conuicium ſtupidis eo nomine fiebat. Tertullianus quinto in Marcionem: *Sicubi alibi dixit, & non hic, Marrucine*, hoc eſt, ἀναίσθητε καὶ ἀμαθής. Paulinus epiſtola VII. libri primi: *Neve iterum tuas nobis literas Marrucinus adferat:* Quem Paulinus hîc Marrucinum vocat, ſuprà monachum inſpiritualem dixit. Sunt tamen qui apud Tertullianum Marrucinum natione interpretentur. In quo verè Marrucinos ſeſe oſtendunt. Quis tam puer in ſermone Latino, qui non videat apud Tertullianum conuicium eſſe, non appellationem? Sed quia nos indicauimus, propterea verum non eſt. Et quid facient illo loco Paulini, qui tam apertè Marrucinitatem eorum exagitat. Næ Auantius quoque Marrucinus fuit, qui hoc mutauit.

18. IN *ioco atque vino*] Et apud Plautum *in vino*, vt hîc dicitur imitatione Græcorum. Ariſtophanes λυσιστράτῃ ἡμεῖς δ' ἐν οἴνῳ συμπόταις σοφώτατοι.

24. MVTARI *velit*] Hoc eſt, qui te furti purum eſſe magno mercetur, qui te furem non eſſe talento contra

tra carum non habeat. Salluſtius Oratione L Philippi *At tum erat Lepidus Latro cum calonibus, & paucis ſiccariis quorum diurna mercede vitam non mutauerit.* Euripides Medea:

— τῶν δ' ἐμῶν ψυχῶν φυγὰς
Ψυχῆς ἂν ἀντηλλαξάμεθ' οὐ χρυσοῦ μόνου.

Exilium liberorum anima ipſa nedum auro mutari velim.

Pa.9.33 PLENVS *ſacculus*] Marcialis—*nō ſentit ſacculus iſta meus*. Gloſſæ: *Sacculus* βαλλάντιον, βαλλαντίδιον.

21. NI TE *plus oculis*] Saturnalibus Licinius Caluus miſerat Catullo ſodali ſuo quædam ineptorum anonimorum poetarum poematia, vt Catullo ſtomachum aut riſum moueret. Ni te, inquit, iam anteà te plurimum amarem, odiſſem te iure propter illud ineptum munus, nempe epigrammata malorū poetarum, quæ mihi miſiſti. Non aſſecutus eſt doctus vir, quid per munus, cuius hîc mentio, intelligeretur.

25. QVVR *me tot male perderes poetis*] malepoetæ vno verbo, vt malegenius, maledeus Seneca in Thyeſte, κακοδαίμων.

27. QVI *tantum tibi miſit impiorum*] Impia neutro genere, impias res, id eſt, mala poematia. Nam ne doctus quidem vir hæc intellexit.

Pag.10.2 QVOD *non diſpereunt tui labores*] Sullā literatorem defenderat Caluus in quadam cauſa, Sulla eum remunerat his poematiis malorum poetarum, quæ tamen bona literatori videbantur. Eſt Ironia.

3. DI *magni horribilem*] iſti quatuor verſus debebāt poni poſt tertium verſum, vbi omnino tam neceſſarij ſunt, quàm hîc incommodi. Me tacente res ipſa ſatis loquitur. Certè nihil verius.

6. SATVRNALIBVS *optimo dierum*] Optimum dierum Saturnalia dixit πρὸς συνήθειαν, quia pueri plaudentes dicebant, *Ho ie bona Saturnalia.* Epictetus apud Arrianum. τοῖς γὰρ παιδίοις ὅταν προσελθόντα κροτῇ, καὶ

18. NEQVE *vlla vota*] ἐξιτηρίους εὐχάς

19. *Amare Nouiſſ. me*] Ita liber noſter. Sed profectò recte faciebant qui legebant *Nouiſſimo*. Quis neſcit nauigationem ad ea loca, ἔσχατον πλεῖν dictum? verſus prouerbialis: εἰς Φᾶσιν ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος. Alluſit Propertius: —*longe Phaſidos iſſe viam.*

23. GEMELLE *Caſtor*] Prior Caſtor habetur. Atque adeo ambo vno nomine dicuntur Caſtores. Vnde eorum ædes. Ædes Caſtorum Suetonio in Cæſare Dictatore. Sic Græcis quoque τὼ Κάστορε dicebantur: Euripides Electra: αἰαῖ ἵνα μοι δὲ Κάστορ' ὤ, πρὶν εἰς θεοὺς ἐλθεῖν, μ' ἐμνήστευον οὖσαν ἐγγενῆ. Vbi plane τὼ Κάστορε ambo dicuntur, quod, quia raro occurrit, eo minime animaduerſum eſt, notent ſtudioſi. Vt autem ſtudioſi adoleſcentes Latina Græcis reddere aſſueſcant, Phaſelum Catulli totidem Græcis Iambis puris olim à nobis adoleſcentibus expreſſum, nunc vero alicubi meliorem factum infra ſubiecimus. Quanto autem difficilius eſt tam abſolutam Latini carminis elegantiam Græcis numeris exprimere, tanto nos iuſtiorem veniam merebimur, ſi minus aſſecuti ſumus. Hoc vnum certo ſpondemus, Græca eſſe, quæ proponemus, & ex Græcorum Iamborum lege, quam pauci etiam qui nomen in Poëticis habent intelligunt.

Phaſelus Catulli Iambis puris Græcis.

Κέλης ἐκεῖνος, ὃν θεᾶσθ' ὁδοιπόροι,
Τρέχειν νεῶν ἔφυ οὐχ ἧττον θοώτερος,
Σκάφους ὕπαιθεν ὑστερεῖν δὲ μηδενὸς
Δρομήματος τοιοῦτος, εἴτε μιν χρεὼν ἐλᾶν
Πλάταισιν, εἴτε λαίφεσ' ἐστερωμένοις.
Τόδ' οὔ τί φησιν ἀντερεῖν ἂν Ἀδρίου
Νεῶρ' οὔτε Κυκλάδας περιρρύτους.
Ῥόδον κλυτὴν, δυσήμερόν τε Θρηκίαν,
Προποντίδ' ἀγρίαν τε ποντίαν ἅμα,
Ἵν' οὗτος ὕστερον κέλης πάροιθεν ἦν.
Πίτυς τιναξίφυλλος, ἣ Κυτωρίῳ

Πάγῳ

Πάγων θέμ' ὤρσεν ἀλλάλων θρόον φόβη
Κύτωρε πυξόδενδρ' Ἀμάστρει ποντική,
Τάδ' εἰδέναι σ' ἅπαντα νῦν τε καὶ πάλαι
Λέγοι κέλης ἄν. εὐθὺς ἐκ γενεθλίων
Τεαῖσι φησὶν ἐν νάπαις πεφυκέναι,
Τεῖσι κλάδοσ' ἐν οἴδμασι νέαν πλάτην.
Κλύδωσι δ' ἔνθεν ἐν πολυρρόθοις ἑὸν
Πορεῦσ' ἄνακτα, λαιὸς εἴτε δέξιος
Θρώρεν οὖρος. εἴτ' ἄημα πόμπιμον
Ἐπεῖνε πλησιπλαιφὲς ἀμφοῖν ποδί.
Ἐπακτίοισι δ' οὔ ποτ' ἐξευτήρια
Θεοῖσιν ηὔξαθ' ὡς ἀπ' ἐσχάτης ἁλὸς
Ἀφῖκτο τὴν δὲ λιμνίαν ἐς ᾐόνα.
Τὰ μὲν πάροιθε. νῦν δὲ πεμπέλου χολῆς
Διὸς λέλογχε. σοὶ δὲ κεῖτ' ἀνθυμοῖς
Διός τε κοῦρε, καὶ Διοσκόρου κάσι

25. VIVAMVS] Satis notum, quid ſit hic VIVAMVS, Hoc idem oſtendit vetus inſcriptio Narbone.

AELIAE. RESTITVTAE. ANIMAE
DVLCISSIMAE. BELLATOR. AVG LIB.
CONIVGI. RARISSIMAE. BENE. MERENTI
AMICI
DVM. VIVIMVS
VIVAMVS.

Pag. 4. 11. NI *ſint inlepida*] Prouerbium Græcorum κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα. Plato Sympoſio, ἐνθυμηθέντι γὰρ ὅτι λέγεται, κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα, καὶ μάλιστα τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, κἂν αἰσχίους ἄλλων ὦσι, &c. Horatius:

Dicat Opuntia
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.

Hæc huius poëmatij mentem non parum aperiunt.

21. NAM *ni praualet*] Hæc omnia commentitia, & adulterina. Priſca lectio:

Nam ni iſta praualet nihil tacere,
Cur non tam latera e.pandam

Nec tu quid facias ineptiarum.

Multum opis ea ſcriptura adtulerit ad verũ eliciẽdum:

Nam, ni ſtupra, valet nihil tacere.
(Cur? non tam latera e pandani?)
Nec tu quid facias ineptiarum.

Nam niſi, inquit, ſtuprum eſt, quod fateri nõ audes, nihil eſt cur taceas quid noctu facias, nec, niſi quid ineptiarum facis, puta quod febriculoſum quid amas. Ordo erat: Nam ni ſtuprum eſt, aut aliud quid ineptiarum quod facis, nihil refert tacere. Alioqui num minus latera exhauſta ſunt, tametſi taces id eſt an minus tua latera quæ exhauſta ſunt, id aperiunt? quum exhauſto vires, & pandum latus id prodat. In primo verſu quod *Stupra* eruimus, hoc factum, quia ſępe in hoc libro *u* pro *d* ſcriptum fuit. Et Langobardus character non diſtinguit has duas literas. In multis aliis bonis ſcriptoribus non raro idem commiſſum reperias. Apud Ciceronem ad Q. Fratrem Epiſtola prima libri tertij: *In Balneariis aſſa in alterum apodyterij angulum promoui, propterea quod ita erant poſita, vt eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, eſſet ſub tectum cubiculi ſubgranda.* legendum, *Eſſet ſubiectum cubiculi ſubgrunda* a, in *u*, in quibus verbis Ciceronis non ſolum hoc emendauimus, ſed gloſſema illud delemus, *Ex quo ignis erumpit.* Lego igitur: *vt eorum vaporarium eſſet ſubiectum cubiculi ſubgrundæ.* Quid ſit ſubgrunda & mediocriter docti ſciunt. Aſſa vocat hypocauſtum, cuius ignis potuit ſubgrundam cubiculi incendere, quia illi ſubiectum erat hypocauſti præfurnium, quod ipſe vocat vaporarium. Gloſſa: *Aſſa cella:* ἀφιδρωτήριον. Porro, *valet*, eſt quod Græci dicunt, αἰνεῖ οὐδὲν αἰνεῖ σιγᾶν. Idem verbum eodem ſenſu poſitum reperiri in vetuſtiſſimo Epitaphio pueri Narbonæ, quod dignum viſum vt non illic tantum legeretur. Eſt autem tale:

* * *

* *nec duro iam doleas obitu.*
Nec tibi, nec nobis æternum viuere ceſſit.

Quod

Quod pueri occidimus, fata quærenda putas?
Dum ſis in vita, dolor eſt amittere vitam.
Dum ſemel occidimus, omnia deſpicias.
Orbem ſub leges ſi habeas, num viuis ad orchum?
Quid valet? hic nulla eſt diuitũ ambitio.

NAM *ni ſtupra*] Aut cum ingenua rem habet nupta, aut vidua, quod ſtuprum eſt, & legibus vindicatur: aut cum ſcorto, ſed morboſo, quod putet fateri. Stuprum tacere cogit pœnę metus, vt illud alterum pudor. Stuprum pro turpi veteribus vſurpatur, quomodo hic accipiendum.

22. CVR? *non tam latera*] Etiam ſi taceas, num latera minus pandant? Pandare & pandari ligña dicuntur, quæ incuruantur. Cur latera pandari dicat nimio vſu rerum Veneris, otioſum eſt dicere.

23. NEC *tu*] Subaudi niſi. Nec niſi tu quid facias ineptiarum, id eſt, nec niſi aliquid ames quod te pudeat profiteri. In priore editione locum hunc non recte capiebamus.

24. QVARE *quicquid habes boni malique. Dic nobis*] Callimachus. φίλῳ δ᾽ ἄγνωστον μηδὲν ἔχοιμι καλόν.

Pa.5.2. LASERPICIFERIS *iacet Cyrenis*] Corripuit ſyllabam, quę aliis producitur, nec tamen id ſine exemplo. Callimachus- - τρίτατόν γε μὴν ἄσυ κυρήνης. Hermeſianax αἶδρα κυρηνωῖον δ᾽ εἴσω πόθος ἔσπασεν ἰσθμοῦ.

9. QVAE *nec pernumerare curioſi*] Et ſupra,

Conturbabimus illa, ne ſciamus,
Aut nequis malus inuidere poſſit.

Superſtitio veterum, qui finitum numerum obnoxium faſcino credebant. itaque laudantes, aut numerantes dicebant, *Præfiſcini*, hoc verbo omnem inuidiam ſe amoliri putabant. vt quum in culleum primam vrnam vini indidiſſent, dicebant, *Multa*. Nam multum non eſt numerus præfinitus. Hoc enim & ad faſcinum depellendum faciebant. Notum enim, vt quæ nimium laudabantur, faſcino obnoxia putabant. Virgilius:

X

Digitized by Google

At ſi vltra placitum laudarit, baccare frontem
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Tertullianus de virginibus velandis: *Nam eſt aliquid etiam apud Ethnicos metuendum, quod faſcinum vocant, infeliciorem laudis, & gloriæ enormioris euentum.*

20. NVNC *iam illa non volt*] Scriptus liber mutilum parte vltima verſum habet. *Nunc iam illa non vult, tu quoque impote**. Puto, *tu quoque impotẽs ne ſis*. Primus Hieronymus Auantius conatus emendare, *impotens noli*.

25. QVVM *rogaberis nulli*] & ſcriptura, & excuſæ editiones, NVLLA ἀρχαϊκῶς. Terentius: *Nullus dixeris.*

26. SCELESTA TENE] Liber ſcriptus, *Sceleſta, rere quæ tibi manet vita.* quod mutare nolim. Nunc, inquit, tecum reputa, quæ te manet vita. Sed in margine erat Sceleſta te ne? quod & ipſum non deterius altero.

Pag. 6. I. AT TV, *Catulle, deſtinatus*] Turnebus voluit, *At tu, Catulle obſtinatus obdura.* Quę lectio Næuio, aut Andronico, quàm Catullo dignior eſt. Sed deſtinatus animus rectè apud veteres dictum inuenies. & vetera colloquia puerilia Græcolatina: *Uno animo deſtinati aut perire, aut punire Alexandrum.* ὁμόψυχοι ἐπιτευγμένοι ἢ ἀπολέσθαι, ἢ κολάσαι Ἀλέξανδρον. Gloſſæ: μεσότονος, *Deſtinatus, Peruicax.*

4. ANTISTES] Script. liber, & vet. editiones Antiſtant.

6. FRATRESQ. *vnanimes*] Quid de hoc loco certi pronunciem, non habeo. Noſter liber habet, *Fratréſque vnanimes, ſuámque matrem.* Ex quo Hieron. Auantius faciebat, *ſenémque matrem.* alij legunt: *anúmque matrem.*

15. VARRVS] Doctus vir in hunc locum dicit, hunc Varrum eundem eſſe, qui cum legionibus tribus cæſus in Germania, quum tamen, vt minimum quinquaginta ſeptem annis poſterior fuerit clades Variana.

22. ET *quonam mihi*] Optimè ſcriptura, & antiquæ editiones. Et *quantum mihi profuiſſet ære.* Nam vulgata lectio commentitia eſt & barbara. Quis Latinè dictum

putet

putet, quo ære tibi hoc conſtat? Sed ne ſic quidem huic loco conſultum videtur. Vereor enim, vt ſatis Latinum ſit quantum mihi ære prodeſt. Itaque ante multos annos fuit quum legeremus:

Et quantum mihi profuiſſet. Ere

Reſpondiid, quod erat. Ere nata. αὐτόθεν. Statim. Mihi videtur ita Catullum ſcripſiſſe. neque verò ſententiam mutare poſſumus.

23. RESPONDI *id quod erat*] Legendum potiùs:

Reſpondi id quod erat: mihi nec ipſi
Nec Pratoribus eſſe, nec cohorti
Quur quiſquam caput vnctius referret.

Cauſſæ non eſſe, cur aut mihi, aut cohorti melius ſit.

24. NEC *Prætoribus*] Cohors ſunt comites & ſocij negotiorum gerendorum, qui dabantur magiſtratui à Rep. Alij erant ex domeſtico conuictu Proconſulis: qui quaſi prætoriani dicebantur, vt ſcribit Cicero in illa nobiliſſima Epiſtola ad Q. Fratrem. Eos facetè prætores vocat Catullus, quòd congerrones & conuictores Prętoris eſſent. Sic enim ſolebant veteres ea figura in hac re loqui. Iuuenalis:

Virro ſibi & reliquis Virronibus illis iubebit
Poma dari — At quidam non benè hîc *Quæſtoribus* pro *Pratoribus* ſubſtituebant.

25. CVR *quiſquam caput vnctius*] Sine metaphora dixit Plautus Pſeudolo: *En excreta tu, quæ tibi amicos*
tot habes tam probè oleo onuſtos:
Num quoipiam eſt hodie tua tuorum opera conſeruorum
Nitidiuſculum caput? —

27. NEC *faceret pili cohortem*] Scriptus liber, NON FACERENT. quæ recta eſt lectio. Præſertim, inquit, prouinciales, quibus eſſet Prætor homo nihili, ipſi nos pili nō facerēt. Nam lucello intelligit, quod prouinciales dabāt prætorianis, vt alibi dicturi ſumus. Fœdū verbū, quo prætorem hîc appellat, non primo ſua notione accipiendum eſt. Sed ita vocabant homines infeſtos, vt

contra Spurci eadem tralatione dicebantur homines nulli rei Quod dixi, ne quis aliquid fœdi ſub ea appellatione enunciari putet. Gloſſæ: *Spurcus ἀχρεῖος.* & apud Lucillium, *Spurco ore,* non eſt id, quod explicare non ſinit me pudor meus, ſed tralatitie dictum. Lucillius:

Prætor noſter adhuc quam ſpurco eſt ore, quod omnes
Extra caſtra, vt ſtercus, foras eiecit ad vnum.

Hic locus illuſtratione indigebat.

28. AT *certe tamen inquiunt*] Scribe, *inquijt*, nō *inquiūt*.

eod. QVOD *illic natum dicitur eſſe*] In vulgatis, *natum dicitur ære* Diligenter hæc conſideranda ſunt. Nam diuerſum eſt, æs natum in prouincia ab eo, quod dixit, quantum prouincia profuiſſet ære. Comites proconſulum duplicia commoda in prouincia percipiebant: alterum ex negotiatione ſua, quod hic more Græcorum argentum natum dicitur. Nam id illis eſt, τὸ γινόμενον ἀργύριον. alterum ex prouincia illis obueniebat opera magiſtratus ipſius, quod lucellum vocabatur, vt alibi docebimus ex Cicerone. Quod ergo dicitur, *& quantum mihi profuiſſet ære*, hoc eſt, ecquid lucelli mihi obueniſſet ex Bithynia, hoc vero, *quod natum dicitur*, hoc eſt, quod quæſiuiſti negotiatione tua. Notum ex Salluſtio in Iugurtha, quæ ſint negotiationes rogatorum, vt ipſe vocat.

P. 7. 2. VNVM *me facerem beatiorem*] Ita Auantius olim mutauit, praue, quum & ſcientia *beatiorem* poſtulet, & vetus ſcriptura non aliter habeat. Vt ego, inquit, me reliquis prætorianis vnum beatiorem facerem, id confeſſus ſumme ſcilicet comparaſſe lecticarios, quum illi ſocij mei prorſus egeni eſſent.

5. PARARE *rectos.*] Parare Græcorum eſt πορίζεσθαι. Sed doctus vir in hunc locum ait apud Terentium quoque eodem modo accipiendum: —*poſſe in animo inſtituere ac parare.* vbi ſane turpiter hallucinatur. Nam quis ſanus dixerit, Ego in animo meo me comparaui, aſſe ego emi aliquid? Atqui idem eſt: Ego me comparaui hoc

facere

facere, & ego in animo meo paraui hoc facere. Quòd ſi τὸ parare in loco Terentij eſt emere, ergo & inſtituere eſt emere. Ego in animo paraui eſt Græcorum κέκριμαι. Habes etiam apud Plinium Cæcilium in Epiſtolis.

6. AT *mi nullw erat*] At ego, inquit, quanquam iactaſſem me puellæ, tamen illud falſo dixeram, me illos homines comparaſſe, *homines ad lecticam* eodem modo dictum, quo Propertio, Paſtor ad baculum, homo ad lites, puer ad cyathos.

9 VT *decuit cinædiorem*] Eodem morbo formauit, quo Græci χαύτερον παρὰ τὸ χαύα. quod Atticorum proprium eſt.

11. ISTOS *commoda*] Palſus modulus ſyllabæ. Legendum cenſeo:

Quæſo inquit, mihi mi Catulle paulum
Iſtos, commodo nam volo ad Serapin

Deferri --- *Commodo*, hoc eſt in tempore. Plautus Friuolaria: *Commodo dictitemus*. Titinius Iuriſperita: *Nūc adeo viſam, rem magnam aiebat ſeſe mecum loqui. Et commodo eccum exit.* Silenna Mileſiarum decimotertio. *Eamus ad ipſum atq. ipſe cōmodo de parte ſuperiore deſcendebat.* Eleganter ergo, reticuit verbum, mutua mihi. *paulum iſtos* mutua mihi.

eod AD *Serapin*] Quare petit lectica deferri ad Serapin? an non pedes ire poterat? Sciendum illis temporibus non licuiſſe Serapea intra vrbem habere, ſed extra pomerium. Dio libro quadrageſimo: *δοκεῖ δέ μοι τε καὶ ἐκεῖνο τὸ περὶ προτέρων τῶν ἐπ' ἐξόδῳ αὐτῶν ψηφισθὲν τέρας οὐδενὸς ἧττον γενέσθαι. τοὺς γὰρ ναοὺς αὐτῶν, οὓς ἰδίᾳ τινὲς ἐπεποίηντο, καθελεῖν τῇ βουλῇ ἔδοξεν. οὐ γὰρ δὴ οὐ τοὺς θεοὺς τούτους ἐπὶ πολὺ ἐτίμησαν καὶ ὅτι γε ἐξενίκησε, ὥστε καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς σέβεσθαι, ἔξω τοῦ πωμηρίου σφᾶς ἱδρύσαντο.*

12. MANE *me inquit puella*] Antiqua lectio, *inquit puella*. Lege, *inquij*. Abundat autem τὸ ME. --- *mane, inquij puella*. dictum, vt illud --- *vale vale, inquit, Iola*.

14. FVGIT *me ratio*] Hoc eſt, vt Græci dicunt.

tra carum non habeat. Salluſtius Oratione L. Philippi *At tum erat Lepidus Latro cum calonibus, & paucis ſiccariis quorum diurna mercede vitam non mutauerit.* Euripides Medea:

— τῶν δ' ἐμῶν ψυχῶν φυγὰς
Ψυχῆς ἂν ἀντηλλαξάμεθ' οὐ χρυσοῦ μόνου.

Exilium liberorum anima ipſa nedum auro mutari velim.

Pa.9.33 PLENVS *ſacculus*] Marcialis — *nō ſentit ſacculus iſta meus* Gloſſæ: *Sacculus* βδηλαίπιον, βαλλαντίδιον.

21. NI TE *plus oculis*] Saturnalibus Licinius Caluus miſerat Catullo ſodali ſuo quædam ineptorum anonimorum poetarum poematia, vt Catullo ſtomachum aut riſum moueret. Ni te, inquit, iam anteà te plurimum amarem, odiſſem te iure propter illud ineptum munus, nempe epigrammata malorū poetarum, quæ mihi miſiſti. Non aſſecutus eſt doctus vir, quid per munus, cuius hîc mentio, intelligeretur.

25. QVVR *me tot male perderes poetis*] malepoetæ vno verbo, vt malegenius, maledeus Seneca in Thyeſte, κακοδαίμων.

27. QVI *tantum tibi miſit impiorum*] Impia neutro genere, impias res, id eſt, mala poematia. Nam ne doctus quidem vir hæc intellexit.

Pag.10.2 QVOD *non diſpereunt tui labores*] Sullā literatorem defenderat Caluus in quadam cauſa, Sulla eum remunerat his poematiis malorum poetarum, quæ tamen bona literatori videbantur. Eſt Ironia.

3. DI *magni horribilem*] iſti quatuor verſus debebāt poni poſt tertium verſum, vbi omnino tam neceſſarij ſunt, quàm hîc incommodi. Me tacente res ipſa ſatis loquitur. Certè nihil verius.

6. SATVRNALIBVS *optimo dierum*] Optimum dierum Saturnalia dixit πρὸς συνήθειαν, quia pueri plaudentes dicebant, *Ho ἰὼ bona Saturnalia.* Epictetus apud Arrianum. τοῖς γὰρ παιδίοις ὅταν προσελθόντα κροτῆ, ἰὼ

λέγῃ. σήμερον σατυρνάλια ἀγαθὰ λέγομεν, ὅτι ἔστιν ἀγαθὰ ταῦτα. οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐπικερδοῦμεν. Martialis alluſit.

Iſte tibi faciet bona Saturnalia porcus.

Idem volebant, quum clamabant, *Io Saturnalia.* Idem Martialis:

Clamant ecce mei, io Saturnalia, verſus.

Dio libro quinquageſimo octauo: τότε γὰρ πολλῷ που μᾶλλον ἐπ' αὐτῷ ἀχθεσθέντες οὔτι τι ἐκείνῳ εἰπεῖν ἐπέτρεψαν συμβοήσαντες ἐξαίφνης τοῦτο δὴ τὸ τρυλλούμενον, ἰὼ σατουρνάλια, &c.

9. CAESIOS, *Aquinos*] Pari merce te remunerabor, malos poetas malorum poetarum vicem, quos ſcilicet mihi miſiſti, ἀντιδωρήσομαι.

13. VNDE *malum pedem attuliſtis*] Latinitatis ratio poſtulat, *tuliſtis*.

14 PESSIMI *poetæ*] Quos ad me miſit Licinius Caluus meus. Perperam totum epigramma interpretatus eſt vir facundiſſimus. Ideo etiam minima quæque in eo perſequuti ſumus, ne adoleſcentes in ſcopulo hærerent.

P. 11. 18. VOS *qui multa millia baſiorum legiſtis*] vetus ſcriptura *vos quot millia* priſcus mos ſcribendi, *quot* pro *quod*, *ſet* pro *ſed*, & ſimilia. Lege igitur & diſtingue ita:

Vos, quod millia multa baſiorum,
Legiſtis, male me marem putaſtis
Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis ---Supplendum autem *Qui* vos, qui, quod millia multa baſiorum legiſtis, male marem me putaſtis. Sic alibi:

Quod ſi non aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamare iterum altiore voce.

Hoc eſt, quod ſi nil aliud poteſt, vt exprimamus ruborē.

Deeſt

Deeſt enim τὸ VT. Sic apud Manilium. *Ingenium natura dedit* id eſt, Cui ingenium natura dedit.

25. O COLONIA *quem cupis*] Totum huius lepidiſſimi poematij principium deprauatum doctos viros in magnum errorem impulit, ita vt aduerſus Catulli ſententiam hunc locum interpretati ſint. Ita enim legendum docet nos vetus ſcriptura:

O colonia, quæ cupis ponte ludere longo,
Et ſalire paratum habes: ſed vereris inepta
Crura ponticuli adſulitantis, inrediuiuus
Ne ſupinus eat, cauáque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat.

O colonia, inquit, quæ lubēter in tuo ponte ludere velles, niſi metueres tremuli pontis adſultus periculoſos, dum pedibus illum perſultas: ne ſcilicet ex crebra pedum concuſſione totus procūbat, vt rediuiuus reſtitui non poſſit. &c. Nunc rationem reddam. In toto opere Catulliano, dicam libere, nulla à nobis emendatio præſtita eſt, quæ nobilior ſit iſta. Et tamen quibuſdam doctis viris diſplicet, qui in hac parte vincuntur vel à tironibus ſermonis Romani, qui ridebūt aliter ſentientes.

eod. PONTE *ludere.*] Quia priſca ſcriptura videtur fuiſſe in Gallicano exemplari *loedere* pro *ludere*, vt *poenire* pro *punire*, *loeber* pro *liber:* propterea *ladere* ſcripſerunt.

26 ET *ſalire paratum habes.*] Liquida ſcriptura, & veteres editiones idem retinent. Eſt Helleniſmus, *ſalire paratum habes.* ὀρχεῖσθαι ἑτοίμως ἔχεις. At qui de municipe Catulli intelligunt, quem ille volebat de ponte dare pronum, næ illi tota via errarunt. Bis enim Catullus idem dixiſſet, quod abſurdum eſt.

27. SVB *his totus inrediuiuus.*] Hic vero audacia correctorum peruagata eſt. Nam antiquitus ſcriptum fuit *Crura ponticuli ac ſulcis tātis inrediuiuus*, vt clare extabat in noſtro libro, & in altero ſcripto, qui penes nos fuit,

Digitized by Google

Certe legendum, *adſulitantis inrediuiuus Ne ſupinus eat.* Pontem hunc ſublicium arrectariis gracilioribus, quæ hic vocantur crura, male fultum, tremere ac veluti adſultare concuſſu pedum ait. adſulitare, & per ſyncopen adſultare. auſiculitare, auſcultare ab auſiculis, id eſt, auriculis. Rediuiuum ædificium, eſt ex vetuſto renouatum. Eſt enim verbum tectonicum. vnde Cicero in Verrem: *Vtrum exiſtimatis minus operis eſſe, vnam columnam efficere ab integra nouam nullo lapide rediuiuo?* Ita ut veteres magiſtri *Rediuiuus* vertunt παλίγκτιςος. Pontem inrediuiuum ergo dicit, qui prolapſus denuo inſtaurari non poſſet. Ἀρχαϊκῶς autem dictum veteris crura, ne ſub his. id eſt, veteris ne ſub cruribus. Terentius: *Metuo lenonem ne aliquid ſuo ſuat capiti.* Id eſt: Metuo ne leno aliquid ſuo ſuat capiti. Vide ergo quantum differt ſententia, quam efficiebat vulgata lectio, ab ea, quam præfert noſtra emendatio: præſertim quum illud *inrediuiuus* viri docti ad municipem illum referrent. Nunc plana eſt ſententia. Ego poſſem ex illa veteri ſcriptura aſſulas neſcio quas & alia comminiſci ſed hoc eſſet ineptire. De huius autem metri, id eſt, Ithyphallici genere, ita Diomedes ſcribit: *Priapeium*, inquit, *quo Virgilius in proluſionibus ſuis vſus fuit:*

Incidi in patulum ſpecum procumbente Priapo.

Ita enim ſarciendus locus ille Diomedis ex optimo manuſcripto. Ex quo loco Grammatici omnino conuincitur eiuſdem generis metrum, quod in cuſtodem horti ſcriptum eſt inter Catalecta Virgiliana, recte Virgilio attribui: quanquam docti Catullo adſcripſerint. Anacreon quoque eo genere luſit:

ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτοῦ μικρὸν ἀποκλάς.
Οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον· νῦν δ' ἁβρῶς ἐρόεσσαν
Ψάλλω πηκτίδα τῇ φίλῃ, κωμάζων παιδὶ ἁβρῇ.

Et Mecœnas:

Debilem facito manu, debilem pede, coxa
Tuber adſtrue gibborum, lubricos quate dentes.

Vita

Vita dum ſupereſt, bene eſt hanc mihi, vel acutam,
Si das, ſuſtineam, crucem —

Coloniam vero hanc non dubito, quin nouum Comum paulo ante à Cæſare deductam: Lacum autem Larium ad quam ſita eſt, intelligat.

P. 12. 1. SALISVBSVLI] Omnes ludij & ſaltatores, qui ad cantum & tibiam in ſacris ludunt, ſalij & ſaliſubſuli dicuntur. Virgilius libro octauo:

Tum ſalij ad cantus incenſa altaria circum
Populeis adſunt euincti tempora ramis.

Ibi ſimpliciter ſalij ſunt ludij ad ſacra Herculis ſaltantes. Qui enim primi ἐνόπλιον ὄρχησιν doctore Ænea in Italia ſaltarunt, Salij dicti ſunt, auctore Polemone vetere ſcriptore rerum Italicarum. Quare fruſtra hic argutatur Macrobius, dum quærit, quare Salios Herculi attribuit Virgilius potius quam Marti. Itaque recte ὑμνῳδὸς *Salius* vertitur à vetere Gloſſario. vnde Virgilius dixit Salios ad cantum, vt Propertius, Paſtor ad baculum, κατ' ἐξοχὴν autem ludij Martis dicuntur Salij, & Mars ipſe Saliſubſulus. Pacuuius: *Pro imperio ſic Saliſubſulus voſtro excubet* Quod procul dubio eſt ex fine Prologi cuiuſdam, vt illud Plautinum: *Ut vos item alias, pariter nunc vos Mars adiuuet.*

14. SEPARATA ſecuri] Iam doctis notius eſt, quam vt admonendi ſint. hic ex Feſto legendum, *Supernata In foſſa Liguri iacet ſubpernata ſecuri.* Cuius lectionis veſtigia retinet codex noſter, in quo legitur, *ſuperata.* ſubpernare idem fere ac ſuffraginare. quod Græci magiſtri vertunt ἀγκυλοκοπεῖν. notum anatomicæ peritis quid ſit ἀγκύλη. Septuaginta interpretes hoc vocāt ἐκνευρίζειν. Gall. *eſiarreter.* Marullus ingenio, quam doctrina paratior, ſtolide conatum Politiani ridet. Ego eum Græculū tāti non facio, vt eius rationem habendam eſſe putem.

17. TALIS iſte metus ſtupor] In proluſionibus Virgilianis: *Tuoque nunc puella talis, heu tuo*
Stupore preſſa —

Digitized by Google

ſtuporem vocat virum puellæ, quomodo hic Catullus accipit.

19. NVNC *ego vole de tuo*] Scripta lectio: *Nunc eum volo me de tuo pōte mittere pronum.* Videtur ergo τὸ *de* abundare. Itaque erit ἀρχαϊσμός *Volo me mittere eum tuo ponte.* Vt Salluſtius: *Omnes qui ſeſe ſtudent cæteri præſtare animantibus.* Nam & tibi τὸ *ſeſe* abundat. Poteſt etiam legi: *Nunc eum volo me à tuo ponte mittere pronum.*

22. FERREAM *vt ſoleam*] Soleæ equis induebantur, non, vt nunc clauis ſupping- bantur propterea Græcis illud, vt in homine, eſt ὑποδιδέσθαι Artemidorus. ἐδόξέ τις ὑποδήματα ἵππου ὑποδιδέσθαι. Et Arrianus ſoleas equinas ὑποδήματα eodem modo appellat. χηλινάρια τοῦ ὀναρίου, σαγμάτια ὑποδήματα, κελθαὶ, χάρτος. Xiphilinus in Nerone σπαρτία vocat, τὰς ἡμιόνους σπαρτίας ἐπίχευτα ὑποδιδέσθαι

28. NEC *clam, nam ſimul & iocaris vna*] Hiulca ſunt hæc, nec bene cohærent, ſi ſequentia ſpectes. Sed quomodo legendum ſit, docet nos ſcriptus codex.

Nec clam. Nam ſimul exiocaris vna,
Hærens ad latus omnia experibis.

Sic habet noſter codex ne vna quidem litera minus. Exiocari eſt, ἀφομιλήσασθαι, ἀφεψιάσασθαι. Poſtquam ludo laſſus modum feceris, alia experiere. Antiquitus autem dictum experio, non experior, vt alia multa.

Pag. 13.5. NE *meus puer.*] Quis non videt hæc omnia commentitia eſſe? Atqui ſatius fuit veterem lectionem ſecuram in ſuis ſedibus relinquere, quam ſuam ineptam ſupponere Legi igitur in noſtro libro, *Me me puer.* Deeſt ἐπίφθεγμα Ah *Ah me me puer.* vel, *Ve me me.* vt in Elegiis. *Quæ, ve te, miſero letum miſerabile fratri Adiulit* - Apud Senecam Apocolocynthoſi *Ve me.* Græcum eſt, οἴ μοι μοι, & ὤ μοι μοι. Infra. *Ah me an illa puella d. Tota millia me decem popoſcit?*

9. SVFFENVS *iſte*] Suffenus, ait quidam, hic legendum. Sed delirat. Quomodo enim conſtaret verſus?

15. LOBA

Digitized by Google

15. LORA *rubra*] σιτλύβαι. Heſychius: σιτλίβαι, δερμοτικαὶ στολαὶ, τὰ μικρὰ ἱμαντάρια. Duas dat notiones eius verbi Heſychius. priore membranam ſignificari, qua tegerentur libri: poſteriore, lora, vt hic apud Catullum. In epiſtolam ad Atticum quarto ex editione Victoriana: *Bibliothecam mihi tui pinxerunt conſtructione & ſittybis.* Legendum *conſtrictione.*

MEMBRANA] Genere neutro Gloſſę quoque: *Membranum* διφθέρα σωμάτιον. *Membranum*, ὑμήν.

19. TANTVM *abhorret ac nutat*] Flagitium Hieronymi Auantij, qui ex MVTAT fecit NVTAT. In quo profecto ipſe multum nutauit.

20. SCVRRA] Quem modo vrbanũ vocauit. Notum enim ex Plauto ſcurras & vrbanos eoſdem eſſe. Quare & dicteriis ſibi victum aucupabantur. Quia autem ſcenatici homines, quos Βωμολόχους vocant Græci, dicteria funditabant ad riſum ſpectatoribus tollendũ, propterea factum, vt Mimi Scurræ, & vrbani vocarētur Iuuenalis.
— *mimum agit ille Vrbani qualē facundus ſcurra Catulli.* Prudentius: *Dum Scurra ſalias fabulam.* Et mimum ſcurram Iuuenalis vocat, & vrbanum mimographum ipſum Catullum. quem aliter vrbicum Martialis poeta, vrbicarium Fulgentius. Hinc quũ idē Iuuenalis dixit *Traſcurria patriciorum.* palā eſt eũ intelligere ad ſcurras, hoc eſt, ad orcheſtrā patritios trāſiſſe. Male n. hodie legũt *Triſcurria.* cui ineptum quoque interpretamentum apponunt.

21. AVT *ſi quid hac re tritius*] Suſpicor Catullum ſcripſiſſe: *Aut ſi quid hoc retritius videbatur.* Retritũ παλίντριβες. Metaphora à veteribus & obſoletis veſtimentis. Itaque & huiuſmodi homines Græci τρίβωνας vocant, quaſi retrita pallia.

P 14 1. FVRI, *quoi neque ſeruus eſt, neque arca*] Iuuenalis: *quantum ferrata diſtet ab arca Sacculus*--. Idem.
-- *poſita ſed luditur arca.* Cicero Pæto: *Nos iam ex arcis tantum habemus, vt Verrium tuum, & Camillum, qua munditia homines? vocare ſæpius audeamus,*

Digitized by Google

Pag. 15. 3. MALLEM *delitias mihi dediſſes*] Longe aliter concepta eſt vetus ſcriptura, atque, meo iudicio, melius & concinnius:

Mallem diuitias mihi dediſſes
Iſti, quot neque ſeruus eſt, neque arca,
Quam ſic te ſineres ab illo amari.

τὸ *Mihi* autem Attice παρέλκει, & ad aliam perſonam pertinet. Sic apud Euripedem Andromacha: τί σοι θεῶ κατευξόμεσθα. Clarius in Helena: τί σοι παρέχω δῆτα τῷ τεθνηκότι. Quod eodem prope modo dictum eſt, atque hic diuitias potius conuenire Furio, quam delitias, cur dicat, non eſt pluribus diſputandum: ſiquidem conſtat ipſum egentiſſimum fuiſſe, cui neque ſeruus fuerit, neque arca.

6. CVI *non eſt*] Inepta lectio vetus, *Qui non eſt.* Lege ergo. *Qui? non eſt homo bellus, inquies? eſt. Sed bello huic neque ſeruus eſt, neque arca.* Quis dubitat hæc meliora eſſe, quam illa vulgata?

12. VEL *inula mollicella*] Moroſa lectio, quæ in manuſcriptis legitur, hęc portenta verborum nobis peperit. Qui hæc mutarunt, quare ſaltem vitium in ſyllaba commiſſum non animaduerterunt? alij pudentius: — *vel hinnula tenella.* Sed ſi liceret nobis hoc modo omnia interpolare, nihil nobis difficile, aut arduũ eſſet. Priſca lectio hæc fuit: *vel inula moricilla.* Vtinam in aliis tam facile verum erui poſſet, vt in hoc loco ſperamus nos eruiſſe. Legimus enim *vel imula oricilla.* Prouerbium Latinorum fuit: Auricula infima mollior. Alterum ὑποκοριστικὸν eſt Auricilla, quod veteres Oricilla dicebant. vnde Celſo Oricularius clyſter. hoc eſt ὠτεγχύτης. Imulum pro imo dixit, vt Plautus primulum. Quæ omnia ſunt venuſtatis Catullianæ. Gloſſæ: *Summa auricula,* πτερύγιον. Item *Lanna* λοβοὶ. Quod rectum erat Lamnæ. Porro de huius metri genere non diſputabo, quum id abũde doceant veteres. Hoc vnum admonebo extra huius generis στίχον παρομοιώδη apud anti-

antiquum Grammaticum Marium Plotium Sacerdotem. Eſt autem eiuſmodi δίκαιός ἐστιν ὁ φθόνος τῶ γὰρ φθονοῦντα δάκνει. Quæ verſus iambis puris conceptus eſt, præter quintum pedem, qualis ille:

Quid immerentibus noces? quid inuides puellis?

15. QVVM *diua mulier aues*] Hæc eſt manuſcriptorũ lectio, ſed vitioſa, vt apparet ex modulis ſyllabarum. Nam quod alij ſubſtituerunt, QVVM DIVA MATER ALITES, audacter fecerunt. Quare eorum licentiam nihil moror. Sed non minore impudentia OSCITANTES in OCCINENTES mutarunt. Alij OCCINENTES in OSCINENTES: quia meminerant in augurali diſciplina eſſe aues, quæ, quod ore auſpiciũ facerent, ab eo oſcines dictæ eſſent. Sed non aduerterunt idem eſſe occinere, & obſcinere: vt oſtendere & obſtendere. Nam alterũ vſitatius, alterum ἀρχαϊκώτερον. Ego quid de hac lectione ſtatuam nihil habeo. Equidem facile perſuadeo mihi ex veteri ſcriptura vitium natum eſſe, idque fuiſſe in exemplari Gallicano. Nam Diua veteres Deiua ſcribebant. Itaque librarius Gallicani exemplaris, quum legeret, *Quum de via mulier*, putauit ἀρχαϊκῶς ſcribendum, *Quum deiua*. At mulier de via, eſt ἐντυχοῦσα, quæuis ſaga. Sic Tibullus puerum è triuiis dixit τὸν τυχόντα. Eiuſmodi enim mulieres, aut pueros de ſortibus, aut præſagiis conſulebant, quæ ſibi notæ non eſſent. Marinæ tempeſtatis præſenſione fugere aues marinas id notum ex prognoſticis Arati & Virgilij. Recte autem *oſcitantes*. Nam agitatione fluctus id vult illis accidiſſe. vnde marina auis Larus ſemper id facere dicitur. Prouerbium enim eſt, λάρος χάσκει. Sed non dubito quin aues oſcitantes ἀντονομαστικῶς Gauiæ ſeu Lari ipſi dicantur, qui ſemper in fluctu degunt, marinam ſpumam paſcentes: ſed tempeſtate in littus eiiciuntur. Itaque mulier ſaga, quam hic vocat mulierem de via, vt Tragicus dixit, de Circo aruſpices, ex eo coniicit tempeſtatem eſſe, aut aliud neſcio

quid. Sane verum eſt, niſi fallor, quod diximus antonomaſian eſſe aues oſcitantes, hoc eſt, laros. Nam quum id genus ſemper in fluctibus verſetur, vt ſpumam depaſcatur, tempeſtate eiecti in ſiccum pene fame tabeſcunt. vnde facile eſt colligere illis in ſicco viſis tempeſtatem in mari eſſe. Hæc eſt, niſi fallor, vera mẽs Catulli, quam alij ſuis ineptis emendationibus totam peruerterant.

17. CATAGRAPHOSQ. *thynos*] Aiunt eſſe ſcriptorum librorum lectionem. Sed nos in noſtro reperimus: *Cyrographoſque thynos.* Quæ lectio multum à vulgata diſcrepat. Fortaſſe Chirographos quod proximum vero videtur. Ego ſcio quid de Catagraphis dicatur. neque aliud ſcilicet ab illis adfertur, quod à nobis olim adoleſcentibus animaduerſum non fuerit: Proprie Catagrapha ſunt opiſthographa, vt ex Hipparcho cognoſcimus.

20. MANVSQ. *mollicellas*] Scio & ferulæ & ſcuticæ manum ſolere pueros in ſcholis porrigere. Sed profecto hoc non vult Catullus. neque hæc eſt proba lectio: quum ita ſcribendum fuerit: *natiſque mollicellas.* Hæc enim recte conueniunt cum latuſculo laneo, vt ipſe loquitur. Quia nudi non manus, ſed ilia & nates cædi ſolent.

21. INVSTA *turpiter*] Inurere notam recte latinitas patitur. concedam etiam inurere plagam, & vrere flagris. at inurere flagra ne infimę quidem vetuſtatis ſcriptores vnquam dixerunt. Sed hæc eſt audacia Hieronymi Auantij, qui ita legit ex priſca lectione, *Inſula.* Ego puto inuerſum pro, *Inluſa.* Catullus minitatus erat flagra puero, quæ ille irridebat. propterea vocat flagra illuſa, hoc eſt deriſa ab illo.

eod. CONSCRIBILLENT] Varro columna Herculis, περὶ δόξης. *Itaque eas in ceram conſcribillauit Herculis athleta.* Idem Marcipore: *Aſtrologi non ſunt qui conſcribillarunt pingentes cælum.* Sed laborat ſyllaba antepenul-

tepenultima, inquiunt quidam docti quod ſit longa. Itaque vidi, qui legerent *concribilient*, à cribello. Sed falluntur, Syllaba enim corripitur.

28. VERVM *ad millia quindecim & ducenta*] vetus ſcriptura, *& ducentos*. recte. Alioqui immanis nimis fuiſſet ſumma illa. neque puto tam copioſum Catullum fuiſſe. Quindecim millia ducenta ſeſtertia, item quindecim millia ducenti ſeſtertij immane quantum diſcrepant. Priore ſumma fiunt denarium millia quadringenta viginti quinque, hoc eſt, Solatorum aureorum Franciſcorum millia quinque & triginta, quadringenti ſex decim cum denariis excurrentibus octo Nam vnum ſeſtertium imputatur in vicenos aureos ſolatos cum decem denariis excurrentibus. Poſterior ſumma conficit tantum denarios quadringentos viginti quinque, id eſt aureos ſolatos triginta quinque cum quinque denariis excurrentibus. Hæc melius conueniunt villulæ, quam illa immanis ſumma, cui nullus ſacculus par eſſe poteſt. De Catulli autem villa intelligendum, non de Furij, quod ſomniat vir diſcretus.

Pag. 16. 2. INGER *mi calices amariores*] Manifeſto *amariores*, pro meraciores intelligit, alludens ad Homericũ, ζωρότερον δὲ κέραιρε —Quod diuerſe à veteribus exponi ſolitum cognoſces ex Plutarcho, Martialis autem aliter etiam exponit:

Hic ſcyphus eſt, in quo miſceri iuſſit amicis
Largius Æacides, viuidiusque merum.

Hic largius & viuidius eſt ζωρότερον.

3. VT *lex Poſthumiæ*] Lex Poſthumiæ magiſtræ, eſt lex magiſtra Poſthumia, vt vrbs Patauii. vide quæ in coniectaneis olim notauimus.

4. EBRIOSA] Mirum, quum Gellius monuerit, *ebrioſa acina* legendum eſſe, neminem eorum, qui hunc poëtam enarrarint, id animaduertiſſe: ſed omnes legere, *Ebrioſa acino ebrioſiorũ*. Quod quid ſit, neſcio.

14. VT *mihi, qui meum ſecutus Prætorem refero datum*

Digitized by Google

lucello] Multa ſunt in Catullo parum hactenus à magiſtris animaduerſa. in nullo tamen magis cæcutiuerunt, quam iſto. Sed error hinc fluxit, quod ab hoc verſiculo ea, quæ ſequuntur, diſtraxerunt. Continuanda enim erant ita:

—— vt mihi, qui meum ſecutus
Prætorem, refero datum lucello:
O Memmi, bene me, &c.

Nō poteſt dici, quanta vrbanitate Prætoris ſui Memmij auaritiam perſtringit. Vos inquit, à Piſone proprætore veſtro ita accepti eſtis, quomodo ergo à Memmio proprætore meo. Nam, quum deberem in tabulis ſcribere: acceptum refero lucello L LXXX. vicem eius ſcribo: ô Memmi bene mihi illuſiſti: qui in contubernio tuo pollicebar mihi montes auri. Sed quantum ego video, non minus vobis illuſit Prætor veſter Piſo, quam Memmius mihi. Hæc nunc ſunt luce clariora. vt valde decepti ſint, qui putarint Catullum à Memmio turpitudinem paſſum eſſe, quam pudor meus dicere vetat. Verbum enim flagitioſum, quo vtitur Catullus, non in eam ſignificationem accipiendum eſt, ſed in eam, in quam ſuperius accepimus, quum eundem Prætorem ita appellauit in epigrammate, *Varrus me meus ad ſuos amores*. Verbum enim illud eo tempore ἀντὶ τοῦ ἐντρυφᾶν accipiebatur. Quemadmodum contra τὸ ἐντρυφᾶσθαι dicebatur altero verbo obſcœno, quod huic è regione reſpondet, quod quidem verbum vltimum eſt in Scazonte Martialis, cuius initium. *Conuiua quiſquis Zoili poteſt eſſe*. Nam ibi illud verbum non in obſcœnam partem, quæ prima eius eſt notio, ſed pro ἐντρυφᾶται ſumitur, exponi contumeliæ, ſtupidum eſſe, illudi.

15. DATVM *lucello*] Titius dat, Mæuius accipit. Mæuius acceptum refert Titio; Titius datum & expenſum refert Mæuio. Hoc & ipſi pueri ſciunt. Sed quia ſunt τῶν πρός τι, conuertuntur, ſi perſonam commutes. Nam Mæuius poteſt ſcribere: Refero datum mihi: idem enim ac ſi di-

Digitized by Google

ſi dicat, acceptum refero Quæſtori. Itaque Catullus fert ſibi datum lucello, hoc eſt, refert acceptum Memmio. Quid? illud, quod ſequitur, *ô Memmi.* Hæc ſunt verba, quæ Catullus in rationibus accepti vult referre. Sed prius ſciendum, id quod ſupra attigimus, comites & adiutores negotiorum publicorum, qui dabantur magiſtratibus à Republica, vel cæteros ex domeſticis conuictionibus, quos Cicero teſtatur quaſi ex cohorte prætoris appellari ſolitos, pro opera egregie in magiſtratum nauata duplex emolumentum à prætore conſequi ſolitos: alterum in prouincia, quod lucellum vocabatur: alterum in vrbe poſt reditum è prouincia: quum eorum nomina à magiſtratu in ærarium referebantur, & in beneficiariis proconſulis, ſiue proprætoris vocabantur. Nam magiſtratuum, qui iuſſu populi prouinciam regeret, proconſulem, aut proprætorem vocare ſuſque deque habeo. Cicero in Frumentaria: *Age: quid tum ſi Apronio de iitis Prætoris lucelli aliquid iuſſi ſunt dare? Putato Apronio datum, ſi Apronianum lucellum ac non prætoria præda vobis videbitur.* Idem ad Rufum quæſtorem ſuum libro 5. epiſtolarum: *Sed ego putaui eſſe viri boni quum populus ſuum ſeruaret, conſulere fortunis tot vel amicorum vel ciuium. Nam de lucello eſt ita actum vt auctore Cn. Pompeio iſta pecunia in fano poneretur. id ergo agnoui meo iuſſu eſſe factum, qua pecunia Pompeius eſt vſus. vt tua, quam tu depoſueras, Sextius.* Vides ex his verbis Ciceronis priuatam pecuniam amicorum, & ciuium vocari lucellum. Quod nomen ὑποκοριστικῶς attribuebatur commodis prætorianorum. quod vero dabatur iis ſi prætori, dicebatur honorarium. Sed qui, quid ſit lucellum, ſcire cupit, legat epiſtolam illam Ciceronis, in qua tamen non inueniet eam lectionem, quam adduximus: ſed ineptiſſimam, nempe Lucceio pro lucello, qui error & infra in eadem epiſtola quanquam aliis literis diſſimulatus eſt, illis verbis: *Sed ſi quid eſt, quum de logeo parum gratum viſum eſt, quod ego in rationibus referendis etiam nunc corrigere*

Digitized by Google

poſſ m. Ibi enim *de lucello* legendum eſt ex ſuperioribus verbis. Ita & epiſtolam Ciceronis emendamus, & locum Catulli, ex quo illam emendauimus, illuſtramus. Antea quid eſſet lucellum ignorabatur, neque vllus illius rei odor Criticos hodiernos afflauerat.

O MEMMI] Proculdubio eſt is ipſe C. Memmius cui libros ſuos dicat Lucretius. Hic ex prætura prouinciam Bithyniam ſortitus, quo eum ſequutus erat Catullus, mox Romam inde reuerſus repetundarum poſtulatus eſt à C. Iulio Cæſare: ex cuius oratione hæc extant apud Gellium: *Vel pro hoſpitio Regis Nicomedis, vel pro horum neceſsitate hoc munus, Memmi, refugere non potui*. Quare auariciam eius à Catullo exagitari mirum non eſt, qui repetundarum poſtulatus ſit.

18. PARI *fuiſti caſu*] Ex vetere libro legendum pluraliter *Fuiſtis*, item *Farti eſtis*. Sed, inquit, quantum video, non minore fortuna accepti eſtis à prætore veſtro, quam ego à meo.

20. PETE *nobiles amicos*] Inſultatio, vt illa:

I nunc, & ventis animam committe, dolato
Confiſus ligno ——

Facilis ſententia, & plana.

21. AT *vobis mala multa*.] Poſtquam illis, qui ſe ad magnas amicitias applicant, ſatis illuſit, poſtea ad illos ipſos, qui amicis ipſis abutuntur, ſermonem dirigit. At vobis, inquit, ô Romuli, Remique, opprobria, dij deæque mala multa dent. *Romuli Remique*. nominandi caſu. nam proceres Romanos & qui in Republica aliquid poterant, ita vocabant. Infra, *Cinæde Romule hæc videbis, & feres*. & in Declamatione. *Ora te, Romule Arpinas*. *Opprobria* eodem caſu. Græce λῶβαι, vt in prouerbio, ἠρώων παῖδες λῶβαι, & ἐλέγχεα. vt κάκ' ἐλέγχεα Homero. Quem male non ſolum finis Epigrammatis, ſed etiam totum poëmatium vulgo accipiatur, neſcio an aliis exploratum ſit. mihi ſane ita liquido conſtat, aut non parum hac in parte ab interpretibus

erratum

erratum eſſe videatur.

26. QVOD *comata Gallia habebat cuncta, & vltima*] Poſtrema non Catulliana ſunt, ſed ex officina Hieronymi Auantij prodierunt, quem & veteres editiones, & ſcriptæ membranæ præferrent: *Habebat cuncta, & vltima Britannia.* Parua admodum licentia legendum: *Habebat vnctu' & vltima Britannia.* Nam in Gallicano exemplari, vt iam monui, quod Langobardicis literis ſcriptum fuiſſe putamus, V & A viciſſim ſe commutant. quod nulla ſit inter illas literas differentia in charactere Langobardico. Sic in Coma Berenices: — *quem maximu' in oriu,* pro *maximum in oriu.* Sic hic *vnctu,* pro *vnctum,* ſequente vocali. Cuiuſmodi quædam in Varrone notauimus, vt *datu' iri,* & ſimilia. Hic autem virulentus iambus non in Cæſarem, quod video omnes fere ſibi perſuaſiſſe, ſed in Mamurram ſcriptum eſt. ſed expoſtulat cum Cæſare Catullus de copia & ſuperfluentia Mamurræ.

eod. QVOD *comata Gallia*] Plinius libro triceſimo ſexto, capite ſexto: *Hic namque eſt Mamurra Catulli Veronenſis carminibus proſciſſus, quem, vt res, domus ipſius clarius, quam Catullus dixit habere, quicquid habuiſſet comata Gallia. namque adiecit idem Nepos eum primum totis ædibus nullam niſi è marmore columnam habuiſſe.* In toto Plinio non eſt locus iſto corruptior. quem valde gaudeo mihi ſeſe tam opportune obtuliſſe. Mirum vero Catullum, qui toties in Mamurram verſuum ſuorum aciem diſtrinxerit, de hac domo tacuiſſe. Atqui ſi ita res ſe haberet, non tacuiſſet, niſi me fallit augurium meum. Deinde, quid ſibi volunt illa, VT RES. Sed nolo in nugis lectorem diutius tenere. Sane Plinius ita ſcripſit: *quem Metrodorus Sceſius clarius, quam Catullus, dixit habere, quicquid habuiſſet comata Gallia.* Atqui, quum hunc locum Plinij legerem, ſine vlla cunctatione ſuſpitio de mendo animum percuſſit: atque è veſtigio locum emendauimus. Sciebam enim Metrodorum Sce-

Digitized by Google

pſium hominem malæ linguæ virulentis ſcriptis populi Romani procerum luxum exagitaſſe. Ouidius quarto de Ponto ad Tuticanum:

Non ioca, ſed mores ſcriptis vexauit amaris
Scepſius Auſonios, actaque Roma rea eſt.

Quanquam in Ouidio male *Septius* vulgo legitur. Quare ille vir μισορωμαῖος dicitur. Plinius libro 34. cap 7. *Metrodorus Scepſius, cui cognomen à Romani nominis odio inditum eſt.* Floruit autem Cæſarianis temporibus. nam Bruto familiaris vixit: ex cuius epiſtola ad Cæſarem Chariſius produxit: *à Scepſio familiari meo.* Sed verba Plinij, quæ correximus, nondum ex toto menda vacant. Nam gloſſema eſt τὸ IDEM NEPOS. Nepotis enim nomen interiectum ideo, quia ſuperius eius mentionem fecerat Plinius. Quare ita totum eum locum legito. *Hic eſt Mamurra Catulli Veronenſis carminibus proſciſſus, quem Metrodorus Scepſius clarius quam Catullus, dixit habere quicquid habuiſſet comata Gallia. Namque adiecit eum primum totis ædibus nullam niſi è marmore columnam habuiſſe.* Quare autem dictum ſit eum habuiſſe, quicquid habebat Gallia, cognoſcimus ex eodem Plinio, qui nos docet, Mamurram Formiis natum, equitem Romanum, præfectum fabrorum C Cæſaris in Gallia fuiſſe. Quum & veriſſima & præclariſſima ſit emendatio illa Pliniana, tamen ad ſtomachum quorundam Criticorum non facit. Adeo rari ſunt, qui falſa veris ſciant diſcernere.

28. CINAEDE *Romule*] Hoc eſt, ô Cæſar, vt ſupra non dudum monuimus. Hæc, inquit, ô Cæſar patieris; Nam Romulus non pro quouis Romano, vt vult Parthenius, ſed pro eo, qui ita gratia populari valebat, vt regnum, tanquam alter Romulus obtinere videretur. Salluſtius in oratione Lepidi Conſulis ad populum: *Quæ cuncta ſcæuus iſte Romulus quaſi externis rapta tenet.*

29. Es *impudicus & verax*] Iſte verſus aberrat à noſtro ſcripto.

Digitized by Google

Pag. 17. 2. PERAMBVLABIT *omnium cubilia*] verbum Perambulare ad eam rem aptiſſimum. vt ſupra —*tremulique quaſſa lecti Argutatio, inambulatioque.* Sic verbo βιῶναι vtuntur Græci, vnde ἐξασπικοιτοι, aut ἐμβασικοίτας dicuntur eiuſmodi homines, cuiuſmodi hic intelligitur Mamurra.

3. VT *albulus columbulus, dieneus*] Hæc ſunt correctorum commenta: præſertim quum in ſcriptis libris exaratum ſit. *vt albulus columbus, aut ideneus.* Quum ego Valentiæ Cauanum hunc locum ſcriptæ lectionis perpenderem, ſuccurrit poſſe legi, *Aut albulus columbus, aut Adoneus.* quia Adoneus pro Adonis Plauto, & Auſonio antiquario dictum memineram. Itaque nondum me eius coniecturæ pœnitet.

eod. VT *iſta voſtra*] Id eſt, vt iſte laſtaurus veſter Mamurra. Falluntur enim, qui ad ipſummet Cæſarem referunt. Nam, vt dixi, in ſolum Mamurram Epigramma ſcriptum eſt: quanquam cum Cæſare expoſtulat Catullus. Quum libidinoſum Mamurram vocat? quo nomine vocare ſoleat Catullus, clarius eſt, quam vt à me dici debeat.

10. QVID *eſt? an hac ſiniſtra liberalitas*] Hæc omnia ita, vti leguntur hodie, commentus eſt Hieronymus Auantius. Recta ſcriptura eſt:

Quid? eſt alit, ſiniſtra liberalitas]

Alit pro *alid* ſcriptum, vt ſupra *Quot*, pro *quod*, vt ſi Quis, quid, ſic ab Alis, alid faciebant. Quid? inquit, eſt aliud, quod illi expatrandum, & abliguriendum obiicias? quaſi parum expatrauerit, qui paterna bona primum, deinde tantum bellorum prædam deuorauerit. Facete autem Cæſarem vocat ſiniſtram liberalitatem, vt Bibaculus Orbilium Grammaticum vocauit literarum obliuionem. Quare hæc hactenus parum intellecta fuerant. Iam ſcimus libros ſcriptos, & antiquitus excuſos ita habere. Sed noſter non *alit*, ſed *ait* habebat. mendoſe, vt puto. Niſi legendum eſſet: *Quid eſt, ai ſiniſtra*

Digitized by Google

liberalitas, vt Næuius, auctore Priſciano dixit, —*vel ai, vel nega.*

11. PARVM *expatrauit*] Hunc locum habebat in animo auctor Gloſſarij, quum ſcribebat, *Patrat*, μασᾶται, κατακυφάτως, ὡς ἐπ' αἰσχρῶν. Nam non ſemper ſignificat μασᾶσθαι. Sed expatrare eſt ſcortando μασᾶσθαι imo ἀφροδισιάσθαι. Sed omnium linguarum feliciſſime Germanica *Verhuren*. In vetuſto Gloſſario Latinoarabico: *Patratio eſt rei Venereæ conſummatio.* Aliæ Gloſſæ: ἐκχέειν ἐπὶ συνουσίας, *Expatro.*

12. PATERNA *primum*] vel puer diuinauerit legendum eſſe. *Paterna prima* Quia omnes ſunt meri Iambi.

14. QVAM *ſcit amnis aurifer Tagus*] Miror doctis viris de huius loci abſurditate nihil in mentem veniſſe, aut ſaltem nihil admonuiſſe. Atqui iſta lectio à ſcriptura & illa quoque mendoſa diſcrepat. Ita enim ſcriptum eſt, *Ibera, qua ſe omnis aurifer Tagus.* Sed quomodo legendum ſit mox ſequenti verſu aperiam.

15. NVNC *Galliæ timent*] Quorſum hæc, obſecro? aut vnde tam interruptus ſermo? aut quid habebant in mẽte correctores, qui iſta monſtra nobis pepererunt? Noſter liber plane habet: *Hunc Galliæ timet tellus, & Britanniæ*, prodigioſa prorſus lectio, & quæ oſcitabundum correctorem non poſtulet. Nam ſane primum hoc ſatis acceptum eſto, Catullum hic nõ niſi iambis puris vſum eſſe. Deinde antecedens verſiculus ſententiam cum hoc claudit. Quare ita Catullum ſcripſiſſe quauis ſponſione auſim contendere.

—*Quas & amnis aurifer Tagus:* ſubaudi quas prædas attulit Tagus. De ſequenti verſiculo quid faciam, non liquet, quanquam olim multas machinas adhibuimus, vt ex eo veram aliquam ſententiam extunderemus. Sed fruſtra. Nam puto eſſe ſpurium, quod res ipſa loquitur. Neque enim ſyllabæ conueniunt, neque ſententia cohæret. Nam quorſum Mamurram timeri?

16. QVID *hunc malum fouetis?*] I O Cæſar, quid hunc

Mamur-

Digitized by Google

Mamurram fouetis? Nam ſane hic perperam τὸ *Hunc*, Cæſarem exponebant.

17. NISI *vncta deuorare*] Propterea ſemper vocatur Decoctor. vt in illo, *Decoctoris amica Formiani*.

18. EONE *nomine vrbis opulentiſſima*] Si hæc natio correctorum viueret, nihil eſt, quod è re illorum melius optem, quam bonam mentem. Nam ſane hic eorum iudicium requiro. quid enim eſt illud, *vrbis opulentiſſima*? Sane ad quid referam, neſcio. Deinde quid opus eſt vrbis opulentiſſimæ mentionem facere, ſi hic Roma intelligitur, quum hoc non Catullus voluerit? Poſtremo quomodo conſtabit Iamborum purorum modus, ſi hanc lectionem recipiamus? Quid ergo? Quid? niſi hunc verſum intercalarem dimidium tantum à librario poſitum fuiſſe, quia ſatis notus eſſet, & à quouis expleri poſſet, quum ſuperius integer appoſitus ſit:

Eone nomine, imperator vnice
Socer, generque perdidiſtis omnia?

Eone nomine, inquit, tu Cæſar, & tu Pompei, ita omnia perdidiſtis, vt iſte illa deuoraret? Pompeius & Cæſar perdiderunt omnia: quia ipſi cauſſa fuerunt bellorum ciuilium, ex quibus præda opima obtigit Mamurræ quã ille in voraginem ventris ſui omnem immerſit. Propterea perdita bona vocat, quæ Mamurra abligurriuit.

19. SOCER *generque*] Facete in alium ſenſum detorſit Virgilius in Proluſionibus:

Socer beate nec tibi, nec alteri,
Generque Noctuinæ putidum caput:
Tuone nunc puella talis, heu tuo
Stupore preſſa rus abibit? hei mihi
Vt ille verſus vſquequaque conuenit:
Gener, Socerque perdidiſtis omnia.

21. ALFENE] Alfenus Varus idem cum eo, de quo ſupra, *Varus me meus ad ſuos amores.* Conciliauerat eum Catullo ſtudiorum ſimilitudo. Erat enim & Iuriſconſultus & poëta. Seruius. *Alfenus Varus licet iuriſcon-*

Digitized by Google

ſultus, & ſucceſſor Seruij Sulpitij eſſet, etiam carmina aliqua compoſuiſſe dicitur.

Pag. 18. 2. INIQVE *me inducens in amorem*] Putant τὸ *inique* vocandi caſu enunciatum, ego puto aduerbium, & vltimam correptam more antiquo. Horatius —*per aquas dure volubiles.* Virgilius: *Flos ad primo tenax.* non *adprima*, vt magiſtelli edendum curarunt.

8. PENINSVLARVM *Sirmio*] Scaligerorum principum amœniſſimus ſcelus Sirmio, à Theodorico vſque Scaligero, quem *Diedrich von Verona* vocant Germani, ad auum vſque meum Benedictum Scaligerum, qui profugit ad gentilem ſuum Matthiam regem Vngariæ cognomine Coruinum. Ab eo Theodorico, qui patruelis fuit Theodorici magni Gotthorum Regis, ad Guillelmum vſque hiſtoriam Scaligerorum quatuor libris cõplexus eſt Paulus Æmilius Veronenſis. Is Guillelmus abauus fuit patris mei Iulij. Oppida quædam Benaci paruerunt etiamnum auo meo Benedicto. Parthenius in hunc locum ita ſcribit de Sirmione: *Nunc quidem eſt anguſtum cum theatri lateritij reliquiis oppidum. Olim autem vrbs neque exigua, neque obſcura à Pannonicis ſiue Vngariis aliquando inſtaurata, vt ego in quodam eleganti, atque antiquo Grammatici cuiuſdam epigrammate comperi.* Bene ſane Parthenius. Nam verum eſt Vngaros Attila duce ea loca deueniſſe, & quum iam ſe in agrum Veronenſem effundere vellent, repulſi ſunt à Theodorico Scaligero Tiroliæ principe, quem, vt dixi, Germani Theodoricum Veronenſem vocant. illa vero nubes in Aquileiam incubuit, vt inde Veneti ſubito Barbarorum aduentu conſternati proximas inſulas Adriatici maris petere coacti fuerint. Hæc fuerunt incunabula Venetiarum. vide rerum viciſſitudinem. Si Theodoricus Scaliger non fuiſſet, nunquam fuiſſent Venetiæ. Si Venetiæ nunquã fuiſſent, nunc eſſet imperium Scaligerorum. Hæc volebam, neſcius ne eſſes, candide lector.

9. OCEL-

Digitized by Google

9. OCELLE] Euripides Ἀρτέμιδος χιονοτρόφον ὄμμα Κιθαιρῶν. Hoc autem Epigramma tempore coniunctum eſt cum Epigrammate de Phaſelis. Nam Phaſelo vectus eſt Sirmionem.

20. LYDIAE *lacus vndæ*] Hic viri docti colonias neſcio quas Tyrrhenorum ſomniant. Laudo conatum: ſed ſane longe aliud voluit poëta. neque vlla hic hiſtoria eſt. Nam ſi ita eſſet, legendum erat, *Lydij lacus vndæ*. At falſa omnia ſunt iſta. Itaque aliud quærendum. Legendum enim *Saluete voſque ludia lacus vndæ*. Ludius proprie eſt ὀρχηστής. Ouidius:

Ludius æquatam ter pede pulſat humum,

Statius:

Hoc plaudunt grege ludia tumentes.

Prudentius:

Saltat Tonantem tauricorum ludius.

At vbique ſemper hoc nomen per ypſilon ſcribitur, male. adeo vt eximius vir Adrianus Turnebus grauiter peccauerit, qui vult Statium Lydias tumentes dici, quia Lyde apud Iuuenalem dicitur turgida. quaſi Lyde idem ſit cum Ludia. alterum Latinum purum putum eſt, alterum Græcum λυδῇ proprium. At ludius, vt iam dixi, ſaltatorem ſignificat. vnde eo nomine Luperci dicti, quod per totam vrbem diſcurrerent ſaltitando. auctor Tertullianus. Hinc Plautus: *Peſſuli heus peſſuli, vos saluto lubens. Fite cauſſa mea ludij barbari, Suſſilite, obſecro, & mittite iſtam foras.* Varro rerum ruſticarum tertio: *Quum inſulas ludianorum choreuſas vidiſſes.* Lege, *Quum inſulas ludiano ritu choreuſas vidiſſes.* hoc eſt, ὀρχηστῶν δίκην χορευούσας. Hinc duæ ſtellæ in cauda Cynoſuræ, quæ præcedunt vltimam, dicuntur Græce χορευταὶ, quia circa vltimam mouentur. LVDENTES autem ab interprete Germanici. Ludius igitur & Ludens ὀρχηστής. χορευτής. Gloſſæ ορχηστής.

ἀσκλωνικὸς, *Ludio*. Hic igitur ludiæ vnde dictæ; quæ perpetuo motu agitantur. Nemo paulo doctior negauerit hunc ſenſum Catulli fuiſſe. Itaque totam Lydiam cum Turrhenis miſſam faciamus. Quibuſdam tamen non probatur, vt ſolet.

23 AMABO, *mea dulcis Hypſithilla*] Hypſithea, Græcum ὑψιθέη. ὑποκοριστικὸν Latinum Hipſithilla. Non eſt ergo vt Turnebi ſententia hic locum habeat, qui hoſpitilla legit.

26. ILLVD *adiuuato*] Ita etiam Ciceronem in epiſtolis ad Atticum locutum memini. Plautus Prologo Pœnuli: *Valete atque adiuuate vt nos ſeruet ſalus*. Petronius: *Quod non adiuuiſſetis de hac medecina, quam peto, iam parata erat in craſtinum turba*. At Turnebus hoc mutare voluit: & legendum cenſet, *adiubeto* male. Vltimum autem verſiculum pene ad verbum exprimit ille in Cyclope Euripidis:

ἐπτακτοῦν γάλακτος ἀμφορέα πίνων χρόνῳ.

Pag. 19 8. NAM *dextra pater inquinatiore*] Qui in hoc verſu VORACIORE reponunt, & in altero INQVINATIORE, tantum eos rogabo, vt reſipiſcant, & patiantur receptam lectionem antiquum ius ſuum obtinere, & quod in altero verſu τὸ VORACIORE eos offendat, diſcant prius, quam alios docere inſtituāt. Diſcant, inquā quare βαλανηφάγον vocauit Diogenes adoleſcentem θηλυδρίαν. Nam quis dextram voracem diceret?

17. DIANAM *pueri integri*] Quum deeſſet hic verſus in manuſcriptis, ὑστοχάπαπα hunc ſupplerunt docti viri. neque puto aliter Catullum ſcripſiſſe.

Pag. 20. 7. ROMVLIQVE *antiquam, vt ſolita es*] vetus ſcriptura: *Romulique Antique*. lege, *Romulique, Ancique*. Romulus & Ancus reges Romæ. Quoties hic acciderit, vt C, & T ſe commutauerint, longum eſſet in vnum oſtendere. gens Romuli, & Anci, eſt Populus Romanus.

Pag. 21. 1. ANNALES *Voluſi cacata charta*] Ita dicebatur de omnibus ridiculis ſcriptis. Seneca: *Annales Tanuſij*

Digitized by Google

nuſij ſcis quam non dedecores ſint, & quid vocentur. Innuit Seneca Annales Tanuſij eadem appellatione exagitatos, qua Annales Voluſianos. Martialis: *Scribat carmina, quæ legant cacantes* Annales Voluſij poëſim non proſam orationem, quales Ennianos & Furij Bibaculi. ex hoc ipſo epigrammate colligimus.

7. TARDIPEDI *Deo daturam*] Neſcio, an Catullus dixerit, ille vouit daturam. Melius *datura*. Vouit datura, vt, *Ait fuiſſe nauium celerrimus*: Propertius: *Viſura & quantus nunquam ſperaſſet Vlyſſem.* Vulgaris lectio tamen Latina eſt. Tibullus: *Iuraui quoties rediturum ad limina nunquam?*

10, IOCOSE *& lepide voueri diuis*] copula ET addita à correctoribus. nam libri ſcripti non habent, ne antiquæ quidem editiones. *Ioco ſe* autem duabus vocibus nō vna legendum. Hic eſt argutia Epigrammatis. Inter Catullum & Lesbiam diſſidium interuenerat. Lesbia ioco vouit Veneri, ſi reconcilietur ſibi Catullus, ſe Annales Voluſij illi crematuram. Catullus, qui illius poëtæ annalibus iniquior erat, quod puella ioco vouerat, id vti ſerio fieret, effecit, atque amicæ in gratiam rediit. Venuſtum ſane argumentum, & elegantia Catulli dignum. Nam totus, vt dixi, nodus erat in illa voce, *ioco*. Repetitur autem bis *ſe ſe*, more Græcorum, præſertim Atticorum, vt ego innumeris locis apud Demoſthenem notaui. Euripides Phœniſſis.

ἐμοὶ μὲν εἰ καὶ μὴ καθ' ἑλλήνων χθόνα
τεθράμμεθ' ἀλλ' ὖν ξυνετά μοὶ δοκεῖ λέγειν.

Hic enim τὸ ἐμοὶ repetitur eodem modo, quo hic *Se.*

12. VRIOSQVE *apertos*] Hos, niſi fallor, Strabo Vxios appellat, apud quos ἀφροδίτη κιαίτης colebatur, vt in alterutro vitium eſſe neceſſe ſit: At quid voluit Turnebus, quum Marios legit? oblitus enim pedis, ponit dactylum pro trochæo.

16. ACCEPTVM *face*] Tertullianus dixit, Accepto facere, non Acceptum, libro de pudicitia. *Quan-*

Digitized by Google

delicta iſta ante lauacrum accepto facit, tanto poſt lauacrum inremiſſibilia conſtituit.

19. PLENI *thuris*] Hæc eſt lectio, quę inuenitur non ſolum in noſtro ſcripto, ſed & in antiquis editionibus. Notum Perſianum: —*nec ſcombros metuentia carmina, nec thus.* Horatius:

Deferar in vicum vendentem thus, & odores. Martialis:

Et thuris piperiſque ſis cucullus

Athenæus de Alexandride poëta: πικρὸς δὲ ὢν τὸ ἦθος ἐποίει τι τοιοῦτο περὶ τὰς κωμῳδίας. ὅτε γὰρ νικῴη, λαμβάνων ἔδωκεν εἰς τὸν λιβανωτὸν κατατεμεῖν. Sed & *ruris* legi poteſt præſertim, quum ſequatur *inficetiarum*. melius enim hæc inter ſe conueniunt. Sic Græci ἀχοῦ πλέως. Gloſſæ Heſychij: ἀχοῦ πλέως, ἀγροικίας πλήρης.

27. AN *continenter*] Illud continenter Heroici poëtæ ἐπισχερὼ dicunt, vt ἐπισχερὼ ἑδριάασθαι. quod hic quoque dicitur, imo duo hi verſus ad verbum heroico & carmine & charactere reddere poſſumus:

νήπιοι, ἦ ῥ' ὅτι δὴ ἑκατόν τε διηκόσιοι τε
λεσχηνευόμενοι καὶ ἐπισχερὼ ἑδριάασθε.

Nam ſedere hic eſt καθεζόμενον λεσχηνεύεσθαι. Taberna, quam vocat, eſt λέσχη, ad quam iocandi & confabulandi gratia conueniebant, vt alibi:

Oramus, ſi forte non moleſtum eſt,
Demonſtres, vbi ſint tuæ tabernæ.

Heſiodus, καὶ ἐπαλέα λέσχην.

29. ME *vna ducentos*] Flagitioſum verbum, quo hic vtitur, nihil habet flagitij, quod ad iſtam quidem ſententiam ſpectat enim ἐνυβρίζειν Sic ſupra: *O Memmi bene me,* &c. Quem ἐνυβρισμὸν, intelligit, ſubiungit.

—namque totius vobis
Frontem tabernæ ſcipionibus ſcribam.

Nam ſi quis flagitium hic intelligit, multum à ſententia Catulli abhorret.

Pag. 22. 1. NAMQVE *totius vobis frontem tabernæ*] Si Synecdochicῶς tabernam accipimus, eodem modo intelli-

telligimus tabernam ſcipionibus ſcriptam, quomodo apud Ariſtophanem:

ἀπόλωλα δειλὸς σιζύμβος βακτηρία.

Nam σιζύμβος βακτηρία dictum, vt hic ſcipionibus ſcribere. Sed non ita eſt. Nam frons tabernæ ſine vlla figura ſimpliciter ponitur. Tertullianus de Anima: *Ipſi poſtremo philoſophi, ipſique medici, quamuis de animo quoque diſputarunt, faciem tamen operis, frontemque materiæ de anima vnuſquiſque proſcripſit.* Alludit enim Tertullianus ad illos, qui rerum promercalium titulos in fronte tabernæ proſcribunt. Minatur haud dubie Catullus, ſe elegiorum carbonibus, vt Plautus loquitur, frontem tabernæ ſcripturum.

2. SCIPIONIBVS *ſcribam*] Scipionibus præuſtis ſcilicet. Nam frons tabernæ omni ſtatura humana editior non poterat pingi carbone, quia manus Catulli illam propter altitudinem contingere non poſſet. Igitur quod ſolet, longis ſcipionibus obuſtis vicem carbonis, ſe famoſum carmen tabernæ inſcripturum minatur.

5. MAGNA *bella pugnata*] Noſter codex, *bella parata.* Forte ſcripſit Catullus *patrata.*

8. OMNES *puſilli.*] Poſt hunc verſiculum ſequuntur illi in veteribus ſcriptis: *Tu praeter omnes.* & recte. Itaque eos ſuis ſedibus ſol citare noluimus.

9. VNE *de capillatis*] Hiſpani enim capillati, non tonſi etiam ſæculo Martialis: *Hiſpanis ego contumax capillis.*

16. ET *magis magis in dies, & horas*] Tranſpoſitio facta eſt verſuum hoc loco. Nam poſt hunc verſiculum ſequi debebat, *Iraſcor tibi* ſic:

Et magis magis in dies, & horas.
Iraſcor tibi, ſic meos amores.
Quem tu, quod minimum facillimumque eſt.
Qua ſolatus es adlocutione?
Paulum quidlibet adlocutionis
Mœſtius lacrimis Simonideis.

Iraſcor, inquit, tibi te ita puerũ meos amores accepiſſe.

Digitized by Google

Quem puerum quo ſolatus es colloquio? Parum quidpiam conſolationis adhibuiſti, ſi modo ea eſt conſolatio quæ triſtior eſt threnis Simonidis. Hæc eſt vera huius poëmatij difficultatum explicatio. Nam omnis difficultas inde nata, quod, *meos amores* non accipiebant de puero, quem Cornificius mœſtum conſolatus non erat. Idcirco facta erat tranſpoſitio.

27. QVVM *flet vnicum mater*] Cicero ad Pætum: *Patriam eluxi iam & grauius, quam vlla mater vnicum filium.*

Pag. 23. 4. AVT *parcus vmber*] Iam notum ſtudioſis, olim adoleſcentes nos hic *porcus* pro *parcus* legiſſe. Ea emendatio noſtra confirmatur Lexico P. Danielis, cui parile ego vidi in Monaſterio Vindocinenſi, In eo Gloſſario antiquo hic verſus producitur cum interpretamento, *id eſt, graſſus. pinguis.*

9. NAM *riſu inepto*] verſus παροιμιώδης Græcorum:
γέλως ἄκαιρος δ' εινὸν ἐν βροτοῖς κακόν.

10. NVNC *Celtiberus*] Scriptus liber, & veteres editiones:

Nunc Celtiber ex Celtiberia in terra. Lege:
Nunc Celtiber in Celtiberia terra.

Nam metaplaſmo iſto vſi ſunt veteres. Horat. *Diſcet Iber, Rhodaniq. potor.* Lucanus:

—occurrat Iberibus alter. Sillius.
Omnis Iber, omnis Latio ſub nomine miles. Idem:
Omnis Iber, omnis rapidis fera Gallia turmis. Idem:
— ceditque loco Libys aſper, & omnis
Late cedit Iber —

Sic eodem Metaplaſmo dicebant *Illuribus & Megaribus*, vt Plautus.

12. ATQVE *ruffam*] Olim adoleſcentes *Ruffam* ex Apuleio repoſuimus. Hunc autem ſpurcum morem præter Strabonem notat & Diodorus lib. 5 πὰρ' ἑκάστῳ τὸ σῶμα λύυσιν ὔρῳ, καὶ τὺς ὀδόντας παρατρίβοντες τύτῳ, ἡγῦνται θεραπείαν εἶναι σώματος.

16. QVAE-

Digitized by Google

16. QVAENAM *te mala mens*] Omnino huic ſimile illud ex epodis Archilochi:

πάτερ λυκάμβα, ποῖον ἐφράσω τόδε:
τίς σὰς παρήειρε φρένας;

17. AGIT *præcipitem*] Præcipitem in meos Iambos, Lucianus dixiſſet περιπετῆ τοῖς ἰάμβοις. Sic enim τῷ περὶ ἀποφράδος. de Archilocho loquens μηδὲν ὀκνοῦντα ὀνειδίζειν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα. λυπήσειν ἔμελλε τοὺς περιπετεῖς ἐσομένους. τῇ χολῇ τῶν ἰάμβων αὐτοῦ.

24. AC ME *illa puella*] vetus ſcriptura, *A mean.* Recte, *A* pro *Ah* ſemper in hoc libro exaratum fuit. *Ah me.* οἴ μοι. Supra: —*quod eſurire Ah meme puer, & ſitire diſcis.* At docti viri Acmen Septimij hic imaginati ſunt: & decoctorem Formianum Septimium intelligunt. ἄγνοιτε τῆς ἱστορίας.

27. DECOCTORIS *amica Formiani*] Mamurræ. Infra:

Salue nec nimio puella naſo, poſtea:
Decoctoris amica Formiani.

Pag. 24. 3 SOLET *hac imaginoſũ*] verbo *ſolet*, infinitiuũ non ſubiungebant veteres Latini. in Epigrammatis:

Conſule Pompeio primum duo, Cinna ſolebant
Mæchi—Subaudiendum μοιχεύειν. Plautus Ciſtellaria: *Quæ cum viris ſuis prædicant nos ſolere.* Non eſt obſcurum quid ſubaudiatur. Hic ſolere imaginoſum eſt, ſolere imaginoſum morbum ægrotare. Imaginoſus morbus eſt φρενῖτις ᾗ νῦν φαντάσματα animo occurrunt. De quo ſatis Celſus libro tertio, & Cælius Aurelianus. Alius eſt morbus imaginoſus κορυβαντιασμὸς Græcis dictus, cuius medici libri mentionem non faciunt. Imagines ſunt ſonores, quales tinnitus, quibus aures noſtræ perſonantur, vnde ἤχους Græcorum Latini vertunt imagines. Horatius—*cuius retinet iocoſa Nomen imago.* Varro de apibus, *ſonorum imagines,* hoc eſt, ἤχους. οἱ κορυβαντιῶντες videbantur ſibi ſemper aures muſica & carminum ſonoribus perſonari.

Digitized by Google

Plato Critone: *ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν.* Item: *ταῦτα ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν, καὶ ἐν ἐμοὶ ἡ αὐτὴ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν.* Qui autem hoc morbo laborant, inſomnia & vigiliis vexantur, aut ſaltem patentibus oculis dormiunt. Semper enim illis imaginibus intentum animum habent. Vnde eos, qui patentibus oculis dormiunt, Corybantiare dicebant, hoc eſt, *κορυβαντιᾷν.* Quicunque enim patentibus oculis dormiũt, intutũ ſomnum propter imagines & ſonores habent: quod ſuperſtitioſa vetuſtas à Corybantibus immitti credebat. Plinius loquens de oculis animalium: *Dormiunt & quidam patentibus, quos Corybantia regrediũt.* Hæc eſt veterum Plinij manu ſcriptorum lectio, ex qua monſtrum ipſis Corybantibus formidoloſius confinxit princeps harum literarum Adrian. Turnebus, quũ legit, *quos Corybantia regrediuntur.* Putauit noſtræ ætatis doctiſſimus vir poſſe Latine dici: Medicina ſalutem regreditur ægris: quia ſcilicet apud Ennium legerat regredi greſſum: quum ibi ſit eodem modo dictum, quo, currere curſum, ſeruitutem ſeruire, & ſimilia. Deinde fœdiſſime lapſus eſt, quũ putauit à Corybantibus morbum illum ſanari, qui contra à Corybantibus immitti vulgo putabatur. Sed indubitata emendatio eſt: *quos Corybantiare credunt.* Qui enim patentibus oculis dormirent, putabantur imaginoſum pati, idque à Corybantibus immitti. Alij ſcripti codices Pliniani habent: *quas Corybantias Græci dicunt* optime, modo *quos* non *quas* legeris: vt ij homines *κορυβαντίαι* dicti fuerint. Nam verum eſt, qui hoc imaginoſo morbo conflictantur, inſomnia, aut ſaltem leui ſomno vexari, neque oculos illis claudi etiam dormientibus. Varro Prometheo:

Leuiſomna menti ſonorinas imagines
Adfatur. non vmbrantur ſomno pupulæ.

Quibus verſibus quid aptius excogitari potuit ad Pliniũ explicandũ? Nã in illis verſibus ſonorinæ imagines ſunt ἠχοιΐκελοι. & manifeſto indicat imaginoſis ſeu κορυβαντιῶσι non vmbrari ſomno pupulas, quod de patentibus oculis iam Plinius dixerat. Qui in verbis Varronis legunt, *ſomnorinas* à ſomno oſtendant mihi, vbi legerint ſomnorem pro ſomno. Nugæ. Igitur, *ſolet imaginoſum*, hoc eſt κορυβαντιᾷ, niſi mauis, φρενιτιᾷ, interpretatione, quam primo loco poſuimus. Memineris ergo τὸ *ſolet imaginoſum* ſine infinitiuo alterius verbi dictum, vt ſupra ex Plauto docuimus. *Quæ cum viri ſuis prædicant nos ſolere* Honeſte enim hæc ſubintelliguntur. Sic apud Euripidem Iphigenia in Aulide: ὡς ἔτυχε Λήδᾳ ὄρνιθι ἐπταμένῳ, ſupple μιγῆναι. Turnebus legit — *nec rogare. Qualis ſit, ſolet hæc imaginoſum*. & amicus noſter imaginoſum pro ſpeculo ſumit: quod Catulli interpretes omnes iam ante eum fecerant. Fruſtra.

7. Et *negat mihi veſtra reddituram*] Puto Catullum ſcripſiſſe *reddituram*. vide ſupra: *Vouit datura*. Quanquam vulgatam lectionem ſcimus probam eſſe.

11 Tvrpe *incedere*] Iamdudum docti viri hic *mimice* legunt. Quod valde placet. Sic Seneca libro ſeptimo Declamationum: *Nihil eſt tam mimicum, quam manifeſta præparatio*. Ego admodum adoleſcens legebam, *rimice*. ita enim ſcribebant pro *rhythmice*. Et fortaſſe non omnino male coniiciebam. Sic Petronius: *Quo inceſſu tute compoſitus, & ne veſtigia quidem pedum extra menſuram aberrantia, niſi quod formam proſtituis, vt vendas?* Illa vero:

Quod ſi nil aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore,
Conclamate iterum altiore voce.

Illa, inquam, hoc ſignificant: Quod ſi nil aliud poteſt efficere, vt exprimamus ruborem, & ita, vti diſtinximus, legendum. Subauditur enim Vt. Sic in illis: *Vtor tam bene, quam mihi pararim*, ſubauditur *ſi*. quam ſi mihi pararim.

28. SALVE *nec minimo*] Noſter liber melius, meo iudicio, *Salue nec nimio*. Indicat enim pene nullum naſum habuiſſe. Propterea alibi dixit eſſe turpiculo naſo. Neque enim de immani naſo turpiculum dixiſſet.

Pag 25.4. TEN *prouincia*] PROVINCIA, hoc eſt, Prouincia Gallia, cuius pars Tranſpadana, in qua & amica Mamurræ, & Catullus, quum hæc ſcriberet, erant. Ibi enim Mamurra præfectus fabrorum Cæſaris erat. quod ſupra ex Plinio attigimus.

13. MALAMQVE *pectore expuli tuſsim*] Recte docti homines (quicunque illi fuerunt, diuinarunt ex illis corruptis, quæ extant in manuſcriptis—*aliam petere expulſus ſum*. Mallem tamen *expui tuſsim* neque aliter ſcripſit Catullus. Terentius Eunucho: *Quaſi vbi illam expueret miſeriam ex animo*. Illud autem *petere*, præfert antiquitatem & bonitatem libri. Nam *pectere* pro *pectore* antiquo more ſcriptum erat, vt alibi *fulgeret* pro *fulguret*.

14. NON *immerenti*] Iam ante quadraginta annos plus minus, docti viri veram lectionem eruerant, *quam mihi meus venter*.

21. ET *me recuraui*] Noli dubitare quin Catullus ſcripſerit, *& me procuraui*. Primam enim corripit. Tibullus: *Ipſe procuraui, ne poſſent ſæua nocere Somnia*. Ætius Annalibus: *Exercent epulas læti famulóſque procurat Quiſque ſuos*—quod qui dubitabant, locum corruperunt. Plautus dixit, *ſe in lecto procurare*. Pro *ocimo* vetus ſcriptura habet *otio*. quod negligendum non eſt. quãquam *ocimo*, quod repoſuerunt docti viri, non diſplicet.

Pag 26.8. HOC *vt dixit, amor ſiniſtra, vt ante*] Locus corruptus ex eodem verſu, qui infra legitur. Nam iam primum *amor dextram ſternuit approbationem* quomodo ergo conuenient illa verba, VT ANTE? Fortaſſe.

Hoc vt dixit, Amor ſiniſtra inante,
Dextram ſternuit ad probationem.

Inante, ἔμπροσθεν apud Propert. Hęc lectio videtur vera, At

12. At infra poſt Acmen, recte ponitur, VT ANTE: quia iam ſemel Septimio hoc factum eſt. Quare merito illum locum corruptum putamus. *Dextram adprobationem* legendum præter veteris ſcripturæ auctoritatem probat & Latinitatis ratio. Propertius:

Aridus argutum ſternuit omen amor.

14. HVIC *vni domino*] verus ſcriptura *vno* ἀρχαϊκῶν.

22. MAVOLT, *quam Syrias Britanniasque*] Solenne Romanorum prouincias numero plurali enũciare. Propertius: *Dic alias iterum nauiget Illyrias.* Sed & Græcis aliquando Homerus: ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων. Has vero blanditias, quibus nihil elegantius fingi poteſt, à poëta εἰρωνικῶς referri, vnde colligat, & qua via nobis perſuadere poſſit vir diſertiſſimus, equidem nullus video. Vt enim ab amantibus dicta, hoc eſt, ſincere & ex animo, ita bona fide à poëta relata minime dubito. Nos vero totum hoc amatorium argumentum olim ab Hendecaſyllabis blanditiarum præconibus, ad elogos amorum miniſtros tranſtulimus. Si quis tanti facit, vt legere non dedignetur, neque nobis graue erit communicare.

Acmen Septimius teneros complexus amores
O Acme mea lux delitiumque meum,
Ni miſere te, dixit, amo, ni perdite amare
Diſcupio vita tempus in omne mea,
Quantum qui potis eſt capitis diſcrimen adire
Plurimum, & immanem perniciem oppetere:
Solus apud Libyas vel toſtos æſtibus Indos
O curram fuluis obuia præda feris.
Hæc ecfatus vbi, læua de parte ſecundis
Alitibus dextrum ſternuit omen Amor.
Aſt Acme reſupina caput, puerique laceſſens
Ebria purpureis lumina ſuauiolis,
Sic, inquit mea vita, meus lepor, huic Domino vni,
Huic deuoti omni tempore ſimus, ait,
Vt mihi viuidior molles eſt flamma medullas,

Acior & miſto gliſcit amore furor.
Hoc poſtquam ecfata eſt, laua de parte ſecundus
Alitibus dextrum ſternuit omen Amor,
Nunc bono ab auſpicio fauſtis auibuſque profecti
Mentibus vnanimis mutua amantur, amant.
Vnam Septimius nunc mauult ſaucius Acmen,
Quam Syrias, aut quæ regna Britannus habet.
Vno in Septimio totis nunc ſenſibus Acme
Perdita conſpirat, delitias que facit.
Quis par candidius tenerorum vidit amantum?
Aut fuit auſpicio qua meliore Venus?

28. IAM *ver egelidos*] Catullus decedens prouincia Bithynia, fratre eius languorem nacto coactus eſt in Troade ſubſiſtere: vbi fratrem ex morbo amiſit, cumq. ibi tumulauit. Poſt exequias fratris vere nouo ſoluens hoc epigramma compoſuit. In Bithynia vult hoc carmen ſcriptum vir doctiſſimus. A quo diſſentimus. Illene exequias fratri ante funus fratris? Ridiculum.

Pa.27.4 AD *claras Aſiæ volemus vrbes*] Iſtæ vrbes Aſię ſūt quatuor illæ præcipuę, quas propterea à numero quadrigam Aſiæ vocat Propertius: Epheſus, Smyrna, Colophō, Miletus. Imo ſi credas Mimnermo, ne Miletus quidē eſt in Aſia, ſed ab Ionia ad Bithyniam, in qua erat Catullus, rectè dicebatur Aſia. Eius verſus hi ſunt:

ἡμεῖς, δ' αἰπὺ Πύλου Νηλήϊον ἄστυ λιπόντες
ἱμερτὴν Ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα.
ἐς δ' ἐρατὴν Κολοφῶνα βίην ὑπέροπλον ἔχοντες
ἑζόμεθ', ἀργαλέης ὕβριος ἡγεμόνες.
κεῖθεν δ' Ἀστήεντος ἀπορνύμενοι ποταμοῖο
θεῶν βουλῇ Σμύρνην εἵλομεν Αἰολίδα.

Sic Libyam Latine Africam vocamus: quum vera Africa ſit, in qua Carthago, non in qua Numidia & Mauritania.

11. FAMESQ. E *Memmi*] ita liber noſter. Sed mendoſe. Quare viderint docti. Alij *Mandi*, alij *Mundi*. Omnino aliquod mendum latet.

Pag. 28.6.

Digitized by Google

Pag 28.6. VT *conuenerat eſſe delicatos*] Caue τὸ *Eſſe* ab *Edo* deriuandum putes. Nam qui condicebant operam ad cœnam, ita dicebant: vna erimus hodie. Iuuenalis.

Tertia ne vacuo ceſſaret culcita lecto, Vna ſimus, ait — Terentius: *Dionyſia hic ſunt hodie apud me ſis volo* Id eſt, apud me cænes Poſt: *Quam vellem Menedemum inuitatum, vt nobiſcum eſſet hodie amplius.* id eſt, ampliore cæna exciperetur, τὸ vt autem eſt τοπικῶς dictum, vbi. Cicero in Arateis: *— vt prius illa chela —* Aratus: ἤχι περ ἄκρῃ χηλῇ —

21 NVNC *aulax cauiſi*] Præcipit μὴ μέγα φρονεῖν. Ne ſcilicet νέμεσιν τὸν τι πάθῃ. Hoc eſt enim, *Ne pœnas Nemeſis repoſcat à te.* Sic Græci quum aliquem ſupra modū felicem laudarent, ita dicebant, ἀτυχεῖς· φθόνος δ' ἀπέστω. Itaque plus eſt arguti ſenſus in hoc Epigrammate, quam primo limine quis inſpicere poſſit.

22. DESPVAS *ocelle*] Noſter ſcriptus *ocello*

Pa. 29.7. TINNIVNT *aures*] Recte liber ſcriptus, *Tintinant aures.* Afranius: *Oſtiarij impedimenta tintinare audio.* Næuius: *Tantum vbi molle crepitum facient, tintinabunt compedes.* Inde Tintinabulum.

14 STRVMA *Nonius*] Victorino citatur non ſemel *Sorcoſa Nonius* At eſt μνημονικὸν ἁμάρτημα. Sed & Boetius hallucinatur, qui Strumam non cognomen Nonij putat, ſed conuicium. Verba eius ex proſa IIII libri III de Conſol. Philoſophiæ: *Vnde Catullus licet in curuli ſedentem Nonium Strumam vocat.* Cicero ad Atticum libro VII *Deinde Vatinij Strumam ſacerdotij dibapha veſtiant.* Videtur eodem anno Vatinius Conſul deſignatus & Nonius Struma Prætor fuiſſe, Cicero in Vatiniana corrigendus: *Si Struma denique ab ore improbo demigrarunt.* Lege: *Si Struma denique ebore improbo d.* id eſt, ſella curuli. Plinius XXXVII. cap. VI. *Siquidem extat hodieque huius generis gemma, propter quam ab Antonio proſcriptus Nonius Senator eſt filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poeta in ſella curuli viſum indigne tulit.*

21. Di *Magni ſalaputium*] Hæc eſt omnium antiquitus excuſorum lectio. item noſter ita habet. denique Senecæ exemplar non aliter clamat, olim quid explicauimus. Nutrices pueros ita ſolent appellare, Feſtiuiſſima concluſio huius epigrammatis tota verſatur in ea voce. Nam quum eſſet Caluus ſtaturæ perexiguæ, vt teſtatur etiam Seneca, ille de corona. qui admiratus eſt Caluum recitantem, reuera ac ſerio putauit Caluum eſſe puerum, non virum. Itaque erupit in exclamationem, in quam ſolebant nutrices, quum plauſu pueros exciperēt ô feſtiuiſſimum, ô lepidiſſimum ſalaputium. Itaque feſtiuius, quàm argutius eſt epigramma. Quantum autem iſte locus Grammaticorum vulgus torſerit notius eſt, quam vt à me repetatur. Tantum hac in re, vbi multum ſibi placere videntur, nobis ferendi non ſunt. Caluum vero exiguum fuiſſe præter Senecam teſtatur & Ouidius.

Par fuit exigui. ſimiliſque licentia Calui,

Propterea ſalaputium, vt dixi vocat. Græce, vt alibi docemus, πόσθων idem, quod Latine Salaputium. Idem erat & Pipinna, apud Martialem. Non audiendus ſummus vir Adr. Turnebus cum ſuo Calabotio, quod hic nobis ſupponit.

22. Othonis *caput*] Hic incipit Epigramma vſque ad illud ad Camerium, *Oramus, ſi forte non moleſtum eſt:* Eſt autem ſcriptum in quoſdam ex decuria ſcribarum Cæſaris. poſtremo in ipſum Cæſarem inuehitur. Quod Epigramma pręter paucas maculas, quibus oblitum eſt, tantum abeſt, vt mutilum, aut ex diuerſis poematiis diſtractum ſit, vt etiam nō putem vllum ſtomachoſius aut virulentius in toto Catullo extare. Videtur enim poeta ab officio Cæſaris læſus in Tranſpadana regione, vbi tum ipſe, & Mamurra erant, hæc ſcripſiſſe. Igitur totum adponam epigramma, vt & legendum & coniungendum cenſeo:

Othonis caput oppido puſillum

Peri,

Peri, ruſtice ſemilauta crura,
Subtile, & leue peditum Libonis:
Si non omnia diſplicere vellem
Tibi, & Fuffitio ſeni recocto.
Iraſcere iterum meis Iambis
Immerentibus vnice Imperator.

Nunc omnia ſingillatim explicanda

OTHONIS *caput*] Sic in Proluſionibus Virgilianis:

Superbe Noctuæ putidum caput Licinius Caluus:
Sardi Tigelli putidum caput venit.

23. PERI *ruſtice*] Ita minima licentia legimus, quū antea legeretur *Heri*. Hoc *Peri* ſcribimus. Idque plane Græcorum ἔῤῥε, & φθεῖρε exprimit Plautus Menæchmis *Seu tu Cylindrus ſeu Coriendrus, perieris* id eſt, ἔῤῥοις. Eſt autem poſt *ruſtice* τελεία στιγμή Nam *ruſtice*, non *ruſtica* legendum & ſcripti libri, & antiquæ editiones probant.

SEMILAVTA *crura*] Hæc omnia ad Libonem, in quem poſt Othonem inuehitur, manifeſto referuntur. Hæc autem κατὰ τὸ σημαινόμενον intelligenda ſunt. quod reuera & imbalnitie, vt Lucilius loquitur, ſqualleret, & laboraret eo morbo, qui ridiculoſior, quam periculoſior eſt. Notum, quid ſit peditus. Morbum vocaui, quia quibuſdam inuitis id excidit. Exemplo erit Claudius Cæſar, qui eo laborabat. Gloſſæ. *Peditus, Peditum* πορδή. Duo recte exprimunt Græci πορδὴν, ſi cum ſonitu: βδεσμὸν, ſi nares potius, quam aures feriat. Videtur lingua Latina hoc carere. ſed non ita eſt. In Gloſſariis enim βδέσμα ſeu βδεσμὸς dicitur *Viſium*, βδεῖν, *Viſire*, Quod hodie & Italorum, & Gallorum idiotiſmus retinet. Sed non credes fortaſſe illi Gloſſario. Vtinam meliores nunquam Grammaticos haberemus, modo omnium pædagogulorum barbariem à nobis amoliri liceret. Sed age alium ἔγγυητὴν tibi dabo. Cicero Pæto: *Quid enim? num honeſtum verbum diuiſio? At ineſt obſcœnum, cui reſpondet intercapedo.* Cedo ſit mihi vnum ex

iſtis Ciceronianis, qui nihil obſcurum in Cicerone eſſe dicunt. Profecto hic hæreat neceſſe eſt. Sed luce clarius eſt ex animaduerſione noſtra in verbo *Diuiſio* eſſe obſcœnum. Nam in eo τὸ *Viſio* eſt βδέω ſicut in verbo *intercapedo*, τὸ *pedo* non ſine flagitio eſt. Eſt enim πέρδω. Dices: non multum referre vtrum hęc quis ſciat, an neſciat. Si ita vis, age pergamus ad reliqua. verbum non amplius addam.

PEDITVM] Satis ſupra de hoc. Græci vocant etiam *ματαϊσμὸν* verbo non tam flagitioſo ac πορδή. Herodotus: *ἄφας τὸ σκέλος ἀπεματάϊσε*. Athenæus lib. III Γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαί φησι σίκυον τὴν μορφὴν μάλιστα δ' οἱ κυάνων φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας ἐσθίειν διὰ τὸ ποιεῖν *ματαϊσμούς*.

SI *non omnia diſplicere*] Subintelligendum eſt: Diſpeream. Hæc autem nonnullæ editiones & ſcripti libri improbe à ſuperioribus diſiunxerãt. ergo his verbis nõ minus Liboni, quam ſuperioribus Othoni imprecatur.

TIBI *& ſuffetio*] Scripta lectio, *Suffitio* proprius accedit ad germanam lectionem. Legendum enim *Fuſſitio* ex Dione, vbi eſt φυφίπος.

SENI *recocto*] Gloſſarium interpretatur ἀπεφθον γέροντα quum hunc locum in animo haberet. Sed fallitur, meo iudicio, quanquam illum Grammaticum ſequutus ſit Turnebus, vt in aliis. Intelligit enim non recoctũ ſenem, ſed recoctum ſcribam. Horatius: — *ſæpe r coctus*

Scriba ex quinque viro coruum deluſit hiantem.

Ibi Helenius Acro: *Recocti dicuntur Scribæ qui ſæpius cum proconſulibus ad prouincias miſſi, exercitatiores facti ſunt vſu ipſo, & frequentia. Solent autem mitti quinque viri: qui quum rediſſent, vendebant decurias ſuas, & Quinqueuiri dicebantur. Quod ſi voluiſſent iterum magiſtratibus apparere, & fructus priores percipere, Cocti dicebantur. quique ſæpius hoc factitabant, Recocti*. Si quis ſenem recoctum, non ſcribam intelligit, eodem modo dictum putet à Catullo. quo dixit Petronius: *Anus recocta vino Trementibus labellis.*

IRA-

IRASCERE *iterum*] Et hæc quoque male à ſuperioribus diuulſa erant. Poſtquam ſatis officio Cæſaris imprecatus eſt, nunc ipſi proconſuli comminatur, & iubet illum iterum Iambos ſuos expectare, quibus impetitus iterum ſibi pœnas det. Virulentum, vt dixi, Epigramma eſt, ac ſtomachi plenum: quod nos primi, ſicut multa alia Catulliana, in integrum reſtituimus.

Pa 30.5 DEMONSTRES *vbi ſint tuæ tenebræ*] Repono *Taberna* pro *tabernæ* ex antiqua ſcriptura. Iam ſupra attigimus hunc locum, quum tabernas λέσχας Græce dici notauimus, ad quas ſcilicet confabulandi cauſa conuenirent, vt Heſiodus etiam docet, quum ait — καὶ ἐπαλέα λέσχην. vnde λεσχηνεύεσθαι. Nam ſane putam purum Syriacum eſt λέσχη. quo vſus eſt Eſdra magnus ille diuinæ legis ſcriba. Scripſit enim Babylonica lingua. Ad pilas autem ſi erant tabernæ illæ. Horatius,

Nulla taberna meos habeat neque pila libellos. Et ſupra:
Salax taberna, voſque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila

6 TE *quæſiuimus in minore campo*] Scribe ex noſtro libro: *Te campo quæſiuimus minore.*

De induſtria enim captat ſpondeum in ſecunda ſede.

eod. IN *minore campo*] In Cœlio. Quũ Campus Martius diluuio Tiberis ſtagnabat, Circenſes fiebant in Cœlio. Ouidius: *Cælius accipiet puluerulentus equos.*

7 TE *in omnibus tabellis*] Palladius primus *labellis* repoſuit, quum in antiquis editionibus, & manuſcriptis legeretur *libellis*, quod rectum erat. *In omnibus libellis*, hoc eſt, in tabernis librariis. Eo enim confabulãdi gratia honeſtiores perſonæ confluebant, vt in tonſtrinas viliores. Gellius: *Apud Sigillaria forte in libraria ego, & L. Paulus conuẽneramus*. Dictum autem *in libellis* μετωνυμικῶς pro in librariis tabernis, Attico more, qui ἐν ἰχθύσιν, ἐν λαχάνοις dicebant, pro ἐν ἰχθυοπωλείοις, ἐν λαχανοπωλείοις. At *Labellis*, quod olim repoſuit Palladius, nõ magis hic conuenit, quã labra pro balneis accipere. Labrum enim aut labellum eſt [illegible], aut ſaltem

ſolium. Gloſſæ, *Labrum*, λουτήρ. At λουτήρ non eſt Balneum.

12. Avelli *ſinite*] Ita emendauit Auantius. Noſter liber ſic:

Ah vel te ſic ipſe flagitabam:
Camerium mihi peſſimæ puellæ.

Recte, & lepide. ego te illas ſic flagitabam, ὦ peſſimæ puellæ Camerium mihi. ἐλλειπτικῶς. hoc eſt reddite. Hæc ſane meliora ſunt, quam illa commentitia. Sed non dubium, quin ita legendum:

Quas voltu tamen vidi ſereno
Has vel te ſic ipſe flagitabam.

Duo accuſatiui Plautus:

Quas ſponſiones pronuper tu exactus es.

16. Sed *te quærere iam Herculis labos eſt*] Et hæc quoque de correctorum officina. Noſter codex optime:

Sed te iam ferre Herculei labos eſt.

vbi *Herculei* genitiuus antiquitus. vt apud Ciceronem in epiſtolis probiſſimus, ac doctiſſimus ſenex P. Victorius notauit ſcriptum in veteribus libris, *Themiſtoclei Theophanei* Sic *Simonidei* apud Auſonium. *Concedat Cea Muſa Simonidei* Eſt autem prouerbialiter dictum. Propertius:

Deinde, vbi pertuleris, quos dicit fama, labores Herculis.

17. Tanto *ten faſtu*] Et hæc quoque peſſime accepta à correctorum temeritate. Legendum enim ex noſtro libro ſine interrogatione: *Tanto te in faſtu negas, amice* Eſt enim ἐπιφώνημα

19. Committe *lucet*] In Gallicano exemplari puto fuiſſe: *Luceі* antiquo more ſcribendi Neque dubium, quin ita fuerit. Committere luci eſt in medium proferre, vel, vt veteres loquebantur, propalare.

25. Sis *noſtri quoque particeps*] Vetus ſcriptura, *Dum noſtri ſis particeps amoris*. Senſus communis expertem eſſe oportet, cui non pareat legendum *Dum veſtri ſim particeps amoris*. Nam *veſtri* in *noſtri* mutauerant, qui

non

Digitized by Google

non meminerant ἀρχαϊκὸν eſſe characterem huius auctoris.

26. Non *cuſtos*] Quædam editiones hunc verſiculum cum illis nouem ſequentibus cõiungunt cum ſuperiore verſiculo. quod non diſplicet. alij medium Epigramma his inſertis diffindunt, vt Aldus. Noſter liber diuerſum Epigramma facit, & alio loco ponit.

Pag. 31 8. Orem *ridiculam Cato*] Cato iſte autor Dirarum, vt ſuo loco oſtendimus. De quo Ouidius:

Et par Cornifici, parque Catonis opus.

Et Suetonius in libro de claris Grammaticis, quod non admonuiſſem, niſi error diſerti viri aurem mihi velleret.

19. Dignamqve *auribus, & tuo cachinno*] Profecto legendum eſt: *Dignam naribus, & tuo cachinno.* vt Satyricus: — *rides, ais, & nimis vncis Naribus indulges* & — *naſo ſuſpendere adunco.* Sic apud Tibullum viciſſim naribus pro auribus mutatum erat. *Oſcula compreſſis naribus eripiet* Legendum enim *auribus*.

14. Pro *telo*] *Protelo* coniunctim legendum. Protelo eſt quod Iuriſconſultus dicit, *in continenti*. De hoc ſatis in Varronis libros rerum ruſticarum diximus.

23. Rivales, *socij &*] Lego *Riuales ſociei puellularum*. Scriptum *ſociei*, antiquitus, pro *ſocij*, vt *Lucei*, pro *luci* ſupra. Riuales ſocij, vt diſtinguantur à Riualibus æmulis.

Pag 32. 4. Bononiensem *Rufa*] Hic ſpurci homines verbum ſpurcum ſubſtituerunt. in quo non ſolum eos reprehendo, ſed etiam quum eorum temeritate, qua hunc locum contaminarunt, ex vno Epigrammate duo non integra facta ſunt. Atqui integrum totum hoc epigramma, ſi veterem lectionem in ſuas ſedes reſtituas. plane enim exaratum eſt:

Bononienſem Rufa Rufulum fallat.

Fallare, eſt fallere. verbum antiquum eodem modo, quo & vanare, Attius Alcmena.

Tan

Tanta vt fruſtrando vanans, lactans, protrahat.

Lactare, Vanare, Fallare, idem prope ſignificare videntur. Id enim eſt falſa ſpe producere, eſt ergo manifeſta ſententia Epigrammatis: Rufam, quæ nuper poſtremũ mendicimoniũ erat, vt quæ è media flãma cibum peteba t, nunc delitias facere, ac ſuperbo aſtu amantis Rufuli preces eludere. Miror tam pueriliter omnes in huius epigrãmatis enarratione lapſos, vt putarent hæc eſſe diuerſorum poematiorum fragmenta. At quid clarius illo, ſi veterem lectionem reſtituas? Si enim conſideraſſent quid eſſet verbum *Fallat*, & illud, *vt ſupplicis vocem*, & è profecto aliter pronunciaſſent.

5. VXOR *Meneni*] vetus ſcriptura: *vxor nemeni* lege — *vxorne Meni?* Horatius: *Menius, vt rebus maternis, atq. paternis.* & profecto ἐμφατικώτερον eſt cum interrogatione. Illan', quæ nuper in ſepulchretis rapiebat ſilicernium? Neque dubium, quin ſit is ipſe Menius, de quo Horatius ſcripſit paterna atque materna bona abliguriſſe, adeo, vt, propterea dicatur eius vxor coacta ſilicernia in ſepulchretis vorare. De columna Meniana notum.

6. RAPERE *de rogo cœnam*]. In ſepulchretis vſtrinæ erant, quæ ſepulchris ipſis applicabantur, ad quas culinæ erant. Græci ἐσχάρας vocant, in quibus Silicernium, hoc eſt, funebris cœna coquebatur. inter proluſiones Virgilianas:

Neque in culinam, & vncta compitalia,
Dapéſque dulcis ſordidas.

Silicernia autẽ in illis culinis a pauperibus abſumebantur, vt in Græcia τὸ τῆς ἑκάτης δεῖπνον. In illis veſtrinis ſæpe proſtabãt ſcortilia. Artemidorus ſcribit bonum eſſe γυναιξὶν ἑταιρίζεσθαι τοῖς ἐπὶ τοῖς καυστηρίοις ἐσχάραις μίγνυσθαι, διὰ τὸ ἐκεῖνας ἀργυρίου πολλὰς παρέχειν ἑαυτάς. quo magis ſtomachatur Catullus, eã, quæ nemini negaret, Ruffulo negare. Quare inſigniter hallucinatur is, qui hãc Rufam veneficam eſſe ait, quod raperet oſſa de tepidis rogis,

vt illa

vt illa apud Ouidium: *Raptaque de tepidis colligit oſſa rogis*. Nam pauperum & ignobile ſcortum intelligit.

8. A *ſemiraſo*] vel, vt vetus ſcriptura, *Ab ſemiraſo*. Vſtor νεκροκαύτης redditur à vetere magiſtro. Id genus hominum ſeruilis conditionis erat. Horatius:

Huc prius anguſtis eiecta cadauera cellis
Conſeruus vili portanda locabat in arca.

Atque adeo abiectiſſimum genus mancipiorum. Nam eiuſmodi ſemiraſi erant, qui ad aliquod opus publicum damnati erant, vt ad molēdinas, ad remum, ad vilia cadauera efferenda: qui veſpillones dicebantur. Artemidorus: ἀπότερον δὲ αὐτῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει περὶ ἂν δυσωνείδιστος, καταχριθῆναι ἢ εἰς ἔργον δημόσιον καταδίκην. τοῦτο γὰρ καὶ παρέχονται τοῖς δικαζομένοις. Apuleius: *frontem iſerati, & capillum ſemiraſi, & pedes annulati*. Nam & ſtigmatias, catenatos innuit. Martialis:

Has cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores. Idem:
Annulus iſte tuis fuerit modo cruribus aptus. Horatius:
— *omne catenam Ex voto Laribus donaſſet* —

9. MONTIBVS *Libyſſinis*] Male. Lege *Libyſtinis*, vt:
— *et pelle Lybiſtidos vrſa*.

14. COLLIS ô *Heliconei*] A. Ticida hoc genere carminis Hymenæon ſcripſit. Sappho non Hymenæon, ſed epithalamion. Seruius nondum excuſus: *Sappho*, inquit, *in libro qui inſcribitur* ἐπιθαλάμιοι:

— χαῖρε δὲ νύμφα.
χαῖρε τίμιε γαμβρέ.

Quod & ipſum eſt eiuſdem generis metrum.

Eod. HELICONII] vetus, *Heliconei*. Ita omnino ſcribere neceſſitas carminis cogit. ἑλικώνιος, ἑλικώνειος. κυκλώπειος, κυκλώπιος — *vos & Cyclopea ſaxa Experti* — Sicιδώνειος, διώνειος *Sacra Dionæa matri* non Dionææ. διώνη, διώνεια, vt πλωτὴ πλωτὸς ...

Pa. 33. 1. PINEAM] Non *Spineam*. Seneca Medea:

Candida thyrſigeri proles generoſa Lyai,
Multi fidam iam tempus erat ſuccendere pinum.
Excute ſolennem digitis marcentibus ignem.
Feſta dicax fundat conuicia Feſcenninus.

At qui Spineam hic ponebāt, dicant mihi, vbi viderint tædam in ſpinu, quę propria eſt reſiniferarū arborum.

7. FLORIDIS *velut enitens*] Lyricus Græcus:

τέῳ σ', ὦ φίλε γαμβρὲ καλῶς ἐικάσδω;
ὄρπακι βραδινῷ σε μάλιστ' εἰκάσδω.

Pag. 34. 3. QVIS *Deus magis optimis*] Audacia Auantij, qui *optimis* repoſuit, vbi priſca ſcriptura habebat, *Quis Deus magis amatis*. In Langobardico charactere nihil omnino T differt à C. & viciſſim altera pro altera hic poſitæ ſunt. At in illo optimo Gallicano, *à macis*, ſcriptum erat, C, pro G. vt alibi *iuncier* pro *iungier*, *porcentur* pro *porgentur*. Scribe igitur. *Quis Deus magis ac magis. Eſt petendus amantibus.* A ſemper habet etiam noſter liber pro *Ah*. Magis ah magis, nimis ah nimis, Miſer ah miſer veteris elegantiæ ſunt.

25. NEC *parens ſtirpe dicier*] Scriptus liber, & priſcę editiones *Stirpe vincier*. Male aſſecutus eſt lectionem Gallicani exemplaris librarius. Nam in eo ſcriptū fuit: *iuncier*. C, pro G, vt modo notabimus, *macis* pro *magis*, in eo ſcriptum fuiſſe. Elegantiſſime Catullus dixit parentes ex non iuſto coniugio non poſſe iungi ſtirpe. h. e. non poſſe tranſmittere hereditatem ad liberos quia ex non iuſto coniugio ſuſceptus eſt peregrinæ cōditionis. Peregrinus autem nihil capit de bonis ciuis Romani. At ſuus heres, quum immiſcet ſe hereditati, continuat ius patris ſui potius, quam patri ſuccedit. Hoc eſt, quod Catullus dixit, iungi ſtirpe parentes, quum eorum ius ab heredibus, qui ſui dicuntur, continuatur. At *nitier*, quod Auantius repoſuerat, omnino cum ipſis Auantij fautoribus exibilandum eſt.

29. NON *queat dare præſides*] Pendent ab eodem iure. Nam qui ex non iuſtis nuptiis concepti ſunt, peregrini

Digitized by Google

grini ſunt, quibus nulla erat munerum populi Romani participatio. Non ergo magiſtratum capere poterant. Nihil eſt apertius hac ſententia. Putant tamen docti viri hic abſtruſum neſcio quid latere, cuius hiſtoria penitus nos fugerit. In quo ſane in ſi. po nodum quærunt.

Pag 35.5. VIRGO *adeſt, viden vt faces, Splendidas quatiunt comas*] Ad eum modum Callimachus:

ϰαὶ δ᾽ ἤπου τὰ θύρετρα καλῷ ποδὶ φοῖϐος ἀράσσει.
οὐχ ὁράας, ἐπένευσεν ὁ δήλιος ἀδύ τι φοῖνιξ.

9. TARDAT *ingenuus pudor*] & vetus ſcriptura, & primæ editiones conſtanter habent *Tardet*, quod retinendum eſt omnino. Sic veteres *Denſet* pro denſat dicebant. Virgilius: *Denſet enim quæ laxa* ——

10. QVEM *tamen magis audiens*] Legendum ſine dubio, *Quæ tamen*. Error hinc fluxit, quod Gallicanum exemplar vt coniicimus, ſine diphthongo *Que* pro *Quæ* ſcriptum habuit: id quod in aliis nobis ſuboluit. *Quæ tamen* dictum pro Quæ tandem Horatius: —*ſi tamen*

Non tangenda rates tranſiliunt vada.

Hoc eſt, ſi tandem. Propertius:

Quippe vbi nec cauſſas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen veniant tot mala, cæca via eſt.

Vel potius περιέλκει, vt alibi pronunciamus.

15. AVRVNCVLEIA] Ita omnino legendum, vt habent ſcripti codices. Media autem ſyllaba exteritur, vt in *Singulum:*

Singulum ſæcundum ſemen adulterio.

Auruncuieius eſt Cottarum alterum cognomen, ex qua familia hæc noſtra videtur fuiſſe. nimirum tamen ei fuiſſe nomen Iuliæ, quod adoptione cōtigiſſe putamus.

23. PRODEAS *noua ſi iam videtur*] Qui has literas tractant, oportet eos non id tantum ſpectare quomodo qualitercunque leui interpretatione defungantur: ſed videre num quid lateat: quod etſi prima fronte vulgo patere videtur, tamen, ſi diligentius inſpiciatur, etiam doctioribus negotium faceſſere poſſit. Id, quod nunc

præ manibus habemus, eiuſmodi eſt. Quum Catullus dixerit paulo ante nuptam nimium morari, quare nunc illam vult prodire ſub ea conditione, modo illi ita videatur? Id enim ſonat, *Prodeas noua nupta, ſi Iam videtur* — Sed nemo haſtenus leporem horum verſuum aſſecutus eſt. Nos leuiſſimo adminiculo adiuti, veram, vt ſperamus, lectionem eruimus. Legimus ergo:

Prodeas noua nupta ſis
(Iam videtur) vt audias
Noſtra verba (viden'? faces
Aureas quatiunt comas)
Prodeas noua nupta.

Non eſt elegantior locus, meo iudicio in hoc toto poëmatio. Elegantiſſimus poëta imitatur feſtinationem votorum in vulgo. Nam cum vulgus optat aliquid, tametſi id non euenit, tamen quaſi id euenerit, ſibi ipſum perſuadere conatur. Rutilius Numatianus:

Pulſato notæ redduntur ab æthere voces,
Vel quia perueniunt, vel quia fingit amor.

Sic ſimillimus locus apud Callimach. λουτροῖς παλλάδος.

Ὦ ἴτ' Ἀχαιιάδες, καὶ μὴ μύρα, μηδ' ἀλαβάστρως,
(συρίγγων ἀΐω φθόγγον ὑπαξονίων)
μὴ μύρα, λωτροχόοι, τᾷ Παλλάδι μηδ' ἀλαβάστρως, &c.

Nam Parentheſis illa, συρίγγων ἀΐω φθόγγον ὑπαξονίων, eadem eſt cum iſtis, IAM VIDETVR & VIDEN? FACES AVREAS QVATIVNT COMAS. Quæ omnia μιμητικῶς, vt dixi ex vulgi perſona dicta ſunt. Illud, SIS, notum eſt apud Latinos idem eſſe, quod Age: Agedum. Eſt exhortantis. Negari non poteſt, quin huius egregij loci reſtitutionem ſtudioſi nobis acceptam referre debeant.

Pag. 35. 2. PROBRA *turpia perſequens*] Probra turpia. Sic alibi turpe probrum. *à turpi mentem inhibere probro.* Vetus tamen lectio diſertim habeat, *Proca turpia.* Ego interpretor adulteram procam, viroſam. Neque aliter ſcripſit Catullus. & quamuis in hoc toto

poëma-

Digitized by Google

poëmatio Iambum prima ſede non poſuerit, tamen in Hymno Dianæ poſuit: *Puellæ, & pueri integri.*

5. LENTA *quin velut*] τὸ QVIN confictum ex veteri ſcriptura, QVE. Ita non ſemel hic QVE pro QVI ſcriptũ notauimus, quod putamus ex archaïca ſcriptione manaſſe. Videtur enim QVEI in exemplari Gallicano ſcriptum fuiſſe vt ſupra LVCEI pro LVCI. Ita ſcribebant veteres illi longam I. Lucillius libr. 9. de orthographia ſcribens id videtur præcipere, quum ait:

Iam puerei venere: e poſtremum facito, atque i,
Vt plures puerei fiant i ſi facis ſolum
Pupilli, pueri, Lucilli. hoc vniu' fiet.
Hoc illi factum eſt vni: tenue hoc, facies i.
Hac illei fecere: addes e vt pinguiu' fiat.
Mille hominum, duo meilia, itẽ huic vtroque opu', meiles,
Meilitiam, tenues i pilam qua ludimu' pilum,
Quo piſo, tennes i, plura hæc feceri', pila.
Quæ facimus, addes e, peila, vt pleniu' fiat.

13. O CVBILE, *quot omnino*] Incredibile dictu, quam hæc corrupta ſint, quæ tamen nos nullo negotio diuinauimus. Nam illud, *Gaudeas*, quantum abſurditatis habeat, nemo non videt: quum Catullus non lectum velit gaudere, (quæ enim hæc eſſet præpoſtera gratulatio?) ſed ipſum herum lecti. Non eſt enim obſcurum gaudia illa non ad cubile, ſed ad herum ſpectare, ſiquidem aliquis κοινὸς λόγος eſt in nobis. Quid igitur? Haud dubie tres poſtremi verſiculi huius ſtrophæ huc ab ineptis magiſtris inculcati ſunt, quum Strophen mutilam tribus primis verſibus viderent. Abſunt enim illi tres verſiculi ab omnibus manuſcriptis, ſine vlla exceptione: itẽ ab omnibus vetuſtioribus editionibus. Itaque ſunt παρεγκεχαραγμένοι Ita enim hæc digerenda erant:

* *
* *
* *

O cubile, quot (ô nimis

Digitized by Google

Candido pede lecti)
Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte quæ media die
Gaudeat? Horum ratio nobis reddenda, quanquam ſententia aperta, & elegans.

QVOT *omine*] Vetus ſcriptura, itemque antiquitus excuſi libri non *omine* habent, ſed *omnibus*. Nō dubium, quin primitus ſcriptum fuerit, *omnis*, non *omnibus*. Ita ſemper ſcriptum reperies, *omnis*, pro *o nimis*. ſic ſupra. *omnis fero corde* pro, *o nimis fero corde*, & in nuptiis Pelei: *omnis optato*, pro, *o nimis optato*.

14 CANDIDO *pede lectuli*] Qui putabant ab his incipere initium Strophæ, pro *lecti*, quæ erat germana ſcriptura, vt etiamnum in noſtro diſertim apparet, repoſuerunt *lectuli*. Sed quum legatur *lecti*, hæc manifeſto conuincunt ſuperiora νοθείας, quum & tres illi verſus importuna & aliena ſententia hic inculcati fuerint, & ſequentia tam bene cohæreant, Quod autem dicit, *o nimis candido pede lecti*, eſt μακάριοι τῆς τύχης. vt Horatius: *I pede fauſto* hoc eſt ἀγαθῇ τύχῃ.

18. QVAE *media die gaudeas*] *Gaudeat* reponimus, ita & ſententia, & ſcriptura vetere poſtulante.

21. FLAMMEVM *videor venire*] Videor venire δοκῶ ἐλθεῖν. Non enim ſolum dicitur videor hoc dixiſſe, id eſt, puto me hoc dixiſſe: ſed etiam videor illum hoc dixiſſe. Terentius Prologo Phormionis: *Ceruam videri fugere, ſectari canis.* Nam procul dubio ita ſcriptum reliquit Comicus. quod verbum magis aptum perſonæ inſanienti, de qua intelligit; quia videri, id eſt, τὸ δοκεῖν καὶ φαντάζεσθαι longe accommodatius turbatæ menti, quā τὸ ὁρᾷν. Nam eiuſmodi homines putant ſe videre quod non vident. Et hoc eſt δοκεῖν. In noſtro tamen ſcripto legebatur *video* non *videor*: vnde correctores legunt, *Flammeum video venire*,

27. NEV

27. NEV *nucis pueris neget deſertum domini audiens*] Pueri meritorij, qui erant in domo patrisfamilias, quum à turpi officio dimitterentur, nuces à nouo ſponſo accipiebant, quas ſpargerent, nuptialia & feſcennina cauentes. Ideo Plinius nuces nuptialium, ac feſcenninorum vocat comites. Hoc inſtitutum è Græcis fontibus manaſſe perſpicue verum eſt. Nam in ea gente nouus ſponſus nuces iuglandes, amygdalas, & id genus ſpargebat, quæ ipſi *καταχύσματα* vocabant. Addunt Grammatici nuces ob hoc ſpargi, vt ſtrepitum ederent pueri, ne clamor nuptæ audiretur. Et ſane idem Græci ſimile quar quam non nucibus, prope faciebant. Nam apud eorum Grammaticos hæc leguntur: *κλυπτὴν, τῶν ἐπικρουμάτων τοῦ θαλάμου, ἃ ἐπικτυποῦσιν ἔξωθεν, ὅταν συγκατακλίνηται τῷ νυμφίῳ ἡ γαμουμένη.* Hinc intelligitur, quare deſertum amorem domini dicat, vtpote quem dominus à concubino ad nouam nuptam tranſtulerit.

Pag. 37. 6. SORDEBANT *tibi vilijca*] omnino legendum: *Sordebam tibi villice concubine hodie atque heri*, verba ſponſi. Nuper delitias faciebas ac me deſpiciebas. Nunc tibi naſcente barba hic faſtus excidit. Villicum concubinum, id eſt, ruſticum vocat. Et exoletum ex eo intelligit, quod eum tradat Cinerario.

7 HODIE *atque heri*] prouerbium Græcorum, *χθὲς καὶ πρώην* Quod inepte Auantius mutare voluit.

8. CINERARIVS] Gloſſæ: *Cinerarius, δοῦλος ἑταίρας. Cinislo γυναικῶν κοσμητής.*

11. DICERIS *male*] Ita docti viri, quum vetus ſcriptura haberet, *Diceres*. Nam E pro I non raro in Gallicano exemplari fuit, vt ſupra *acquieſcet* pro *acquieſcit*.

16. HAEC *tibi quæ licent*] Lege, *quæ licent* item tertio verſiculo. *Iſta non eadem licent*, ſpondeus eſt pro dactylo. Nam *τὸ eadem*, eſt aduerbium.

28. QVAE *tibi ſine fine erit*] Et ſcriptus liber, & veteres editiones, non *Erit*, ſed *ſerviet* habent. Ego puto *τὸ Fine* vacare, & leuiter immutatam eſſe veram lectionem.

Digitized by Google

quæ videtur ita fuiſſe: *Quæ tibi ſene ſeruiet. ſene* pro ſeni. Lucillius:

Eſuriente leoni ex ore exculpere prædam. Propertius:

Si placet inſultet, Lygdame, morte mea. Boëtius:

Et longa ſite perditus ſpernit flumina Tãtalus. Site pro ſiti.

Pag. 38. 4. OMNIA *omnibus annuit*] τὸ *Annuit* coniunctiui modi, vt Edim, edis, edit. Eſt autem lepida ſententia de tremulis ſenibus. quod antea Sophocles Oedipode Coloneo: εἴτε ἱεαρὸς, εἴτε γυνὴ, σημαίνων.

12. ADSPICE, *intus vt accubans*] Lege: *Adſpice, imus vt accubans* hoc eſt in interiore lecti ſponda. Vnde apud Horatium *imus faber.* hoc eſt, interiore angulo fori. In interiore igitur ſponda præſtolatur nouam nuptam maritus, vt oſtendat præceps ſtudium re cupita potiundi. Non enim, vt ipſe loquitur, poteſt imminere ſponſæ, niſi ſponſa introducatur exteriore ſponda, ſponſus autem ſit in interiore. quod quare cuidam docto viro diſplicuerit, ſatis mirari non poſſum. Itaque melius mutauerit ſententiam. Nam præter ius eſt iniquus huic emendationi.

17. ILLE *non minus atque tu*] Aliam lectionem in noſtro reperimus, quæ nihilo hac deterior eſt.

Illi non minus ac tibi
Pectore vritur intimo
Flamma, ſed penite magis.

Quæ ſane ſunt γνήσια Catulliana, offendit correctores inſolens locutio, *Flamma vritur.* Quum tamen id Catullus more Græcorum dixerit, πῦρ δαίεται. Tertullianus in Marcionem li. 1. c. 27. *Cui nullus ignis coquitur in gehenna.* Claudianus:

—largo hæc nectaris imbres
Irrigat. Lucanus ita quoque loquitur. Hanc eandem lectionem retinent antiquæ editiones. Itaque apparet haud pridem à ſciolis hæc mutata eſſe.

22. MITTE *brachiolum*] Miſſum fac brachium puellæ. nam patrimi matrimi pueri deducebant nouam nuptam,

nuptam, quod & in Græcia fiebat. Callimachus: αὐτίκα τὴν τάλιν παιδὶ σὺν ἀμφιθαλεῖ. Nam τάλις eſt noua nupta, παῖς ἀμφιθαλὴς, puer patrimus matrimus.

24 IAM *cubile adeat viri*] vel, vt noſter liber, *adeant*, pronubæ ſcilicet quæ cum ipſa nupta ſunt. & hæc eſt vera lectio.

27. VOS *vnis ſenibus bona*] Scriptus liber, *Vos bone ſenibus vnis Cognite breue femine* Lege, *Vos bona ſenibus viris Cognita breue femina.* Breue eſt præteriti temporis, Breui futuri. *Breue cognita*, hoc eſt paulo ante. Seruius in ſchedis: *Varro pronubam dixit, quæ ante nupſerit, & quæ vni tantum nupſerit.* In Gloſſis Iſidori: Vnicuba vnius viri vxor. Dicuntur & vniuiræ.

Pag. 39. 8. AT *marita tuum tamen*] Locus inquinatiſſimus, quem ita, vti hodie legitur, reconcinnauit Parthenius, Mallem veterem lectionem deprauatam reliquiſſet, quam ſuum ſomnium nobis interpretaretur. Nam ante illius interpolationem ita legebatur, vt etiam in noſtro inueni:

Ad maritum tamen iuuenem
Calites nihilominus Pulcre res.

Monſtrum lectionis, vt vides: ſed in quo ſolo iſtius loci deprauandi & emendandi cardo verſetur. Tranſpoſita enim hæc Strophe locum cum ſuperiore commutare debet. itaque ſic omnia ſuo ordini reponimus, & tunc facile menda ipſa tollemus.

Iam licet venias, marite.
Vxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens,
Alba Parthenice velut,
Luteumve Papauer.
At, marite, ita me iuuent
Calites, nihilominus
Pulcher es: neque te Venus
Negligit: ſed abit dies:
Perge, ne remorare.

Digitized by Google

Non diu remoratus es.
Iam venis—

Nolo eruditorum iudicio diffidere. Nam & mediocriter docti facile videre poſſunt quantum commiſſum erat illo tranſpoſitu Stropharum, & quam bene inter ſe cohæreant illo, quo poſuimus ordine. At multũ Grammaticos torſit hic locus, ſed præter omnes vir ſummæ eruditioni, Turnebus mirum quantum in hoc modo ſoluendo æſtuit vt mihi non minus laborandum fuerit eius lectionem legendo, quam illi hoc prauum Parthenij commentum interpretando. Quia igitur dixit nouam ſponſam pulchram eſſe, nihilominus tamen ipſum ſponſum pulchrum ait.

14. IAM *Venis*] lege, *Iam venis*. veteres editiones, & manuſcriptus liber.

18. ILLE *polueris erithei*] Ita habebat priſca ſcriptura. Cui opem ego ferre non poſſum. Nam vulgatam, vt commentitiam reiicimus. Scriptura præ ſe ferre videtur *enthei*, vt alludi poſſit ad entheos Bellonæ, quos bellonarios vocabant, qui ſurſum vim magnam pulueris ſubiectabant. Sic abreptitia illa loquitur apud Tibullum:

Attigerit, labentur opes, vt vulnere noſtro
Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.

22. MVLTA *millia luſuum*] verſus hypermetros. noſter codex: *Multa millia ludere*. Quæ lectio ex priſca ſcriptione manauit. Habuit enim Gallicanus codex *ludei*, pro *ludi*, vt ſæpe. ex quo fecerunt *ludere*. *Millia ludi*, vt Mille æris.

Pag. 40. 2. DVLCE *rideat ad patrem*] Virgilius ſine præpoſitione:

Incipe parue puer riſu cognoſcere matrem.
Incipe parue puer. qui non riſere parentes,
Nec Deus hunc menſa, Dea nec dignata cubili eſt.

Manifeſto hortatur puerum, vt ad matrem rideat, non cõtra vt illi parentes. Itaque aduerſatur hos Quintilia-

Digitized by Google

no, qui τὸ *Qui* pro *Quoi* accipit. At ſi Virgilius dixit, *riſere parentes*, pro riſere ad parentes, vt hic loquitur Catullus, iam explodenda erit Quintiliani ſententia, & ſane apud Martialem deprauatiſſime ſimilis locus legitur: *Nec cito ridebit peregrini gloria partus,*

Romanam ducat quam magis eſſe nurum.

Nam quid eſt, *gloria peregrini partus?* Satis mendoſa illa ſe produnt. Itaque lego:

Te cito ridebit peregrinus Clodia partus,

Romanam ducat quam magis eſſe nurum.

Martialis enim vxori Marcellæ cognomen erat. Cui neceſſe eſt Clodiæ nomen eſſe. Nam notum qui fuerint in gente Claudia Marcelli, qui erant plebeii, & ab iis patricij Clodij diſtinguebantur Pulchrorum cognomine. Apud Virgilium eſt ἐναλλαγὴ numerorum, *qui non riſere*, & poſtea dicit *hunc*. Nam naſcentibus putabant adeſſe mari Genium, qui eſt deus menſæ fœminæ Iunonem, quæ Dea eſt cubilis. Qui, inquit, non riſere parentes, nec Genius illum accepit menſa, nec Dea hanc cubili. Quæ, ſi verum fateri volumus etiam ſine enallage vlla, ſed ſimpliciter dicta ſunt. quanquam & enallage numerorum ipſum Virgilium haſtenus corruperit in quarto Georgico.

Quod ſurgente die mulſere, horiſque diurnis,
Nocte premunt quod iam tenebris & ſole cadente,
Sub lucem exportant calathis (adit oppida paſtor)
Aut parco ſale contingunt.

Omnium poëtarum principem ita interrupte cum ſuis parentheſibus loquentem faciunt, ne in iure apud Grammaticum tribunal ſolœciſmi poſtuletur. Atqui vna literula mutandi germanam Virgilij lectionem effeceris.

—Quod iam tenebris, & ſole cadente,
Sub lucem exportans calathis adit oppida paſtor,
Aut parco ſale contingunt.

Sed ad locum ſuperiorem Virgilij reuertamur. Qui

Digitized by Google

non ridebant parentes, ij putabantur tota vita ἀγέλαστοι. & contra, qui nolunt ſe paulo liberalius inuitare, ij Genium ſuum defraudare dicuntur. Propterea in natali die inuocabatur Genius: ne mireris quare hic Virgilius eius meminerit. Virgilio, vt diximus, ridere parentes eſt ridere ad parentes, vt infantes, quibus blandiuntur nutrices. Eodem modo vſurpauit Plautus Captiuis:

— *quaſi muti ſilent Neque me rident* προσγελῶσιν ἐμοί. Statius primo Thebaidos: —*vmbraſque petunt, & nubila latrant* προσυλακτοῦσι. Græci etiam dicunt ὑλακτεῖν τινα. Herodotus in vita Homeri: τῶν δὲ κυνῶν μὴ ἐσθιόντων, καὶ ὑλακτεόντων αὐτόν Itaque Politianus, qui mentem Virgilij aſſecutus eſt, dictionem capere non potuit. Nam *Parentes,* quod ipſi videtur, non eſt vocatiui caſus, ſed accuſatiui.

3. SED *micante labello*] Melior pars erratorum in hoc poëta accepto referenda eſt Hieronymo Auentio: qui etiam hic SED MICANTE poſuit, pro eo quod legebatur antea SED MIHI ANTE. Vna litera minus veram lectionem expreſſeris, *Semihiante labello.* Gellius:

Dum ſemihiulco baſio
Meum puellum ſauior.

Quis de huius emẽdatione loci potius dubitabit, quam elegantiam non mirabitur?

23. NIMIRVM *eoos*] Hæc omnia interpolata ſunt ex veteri ſcriptura, quæ ita concepta eſt.

Nimirum hoc eos oſtendit noctifer imber.

Nullam opem adferre poſſumus. Valde arridet adhuc coniectura noſtra prior, qua legebamus.

Nimirum Oceano ſe oſtendit Noctifer imbre.

Nam vetus ſcriptura *hoceos,* videtur eſſe hoceanos, id eſt, Oceano ſe. Oceanus imber, vt Oceanum mare. Sic Ennius dixit imber Neptuni pro mari. —*ratibuſque fremebat Imber Neptuni,* id eſt, aqua marina.

ibid. NOCTIFER] Calpurnius:

Fri-

Digitized by Google

Frigidus actiuus impellit Noctifer horas.

Pag 41 1. CANENT *quo vincere par eſt*] Ineptiſſime, cui lectioni deprauandæ non poſtremus audaciam ſuam contulit Auantius, vt iam in multis fecit. vetus ſcriptura erat:

—cauent quo viſere parent. Neque hic mihi ſuppetit coniectura, quæ expleat animum meum.

6. NEC *mirum tota*] Abeſt hic verſiculus à noſtro libro Et profecto nullam bonam ſententiam concipit.

11. HESPERE *qui cœlo fertur*] *Fertur* de aſtro dixit, quemadmodum Aratus ſemper, vt, θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φέρονται.

23 HESPERVS *à nobis*] Deſunt poſt hunc verſiculum. Id ſine ope melioris codicis explere non poſſumus.

Pag 42 VESPERE *mutato*] Lege, vt in veteri ſcriptum eſt: *Heſpere* vocandi caſu.

5. TACITA *quod mente requirunt*] QVOD non legebatur in noſtro, ſed QVEM, & melius At iuuenes illi apud Callimachum citante Olympiodoro primo Commentario in Meteora, aliter ac diuerſe ab his puellis faciunt,

αὐτὸν μὲν φιλέουσ᾽ αὐτοὶ δέ τε πεφρίκασι.

ἑσπέριον φιλέουσιν, ἀποστυγέουσιν ἑῷον.

Contra puellæ in Ciri Virgiliana, diuino poëmate.

Quem pauida alternis fugiunt optantque puellæ.

Heſperium fugitant, cupiunt ardeſcare ſolem.

Seneca in Medea facit cum Callimacho:

Et tu quæ gemini praæuia temporis
Tade, Stella, redis ſemper amantibus.
Te matres auidæ, te cupiunt nurus
Quam primum radios ſpargere lucidos.

Pag. 43. 14 SVPER *alta vectus Attys*] In noſtro ſcripto titulus legebatur: *De Attine furore percito.* Et ſane ita legitur apud Macrobium & in veteri inſcriptione Hiſpana.

Digitized by Google

M. BADIVS. HONO
ET. CORNELIVS. SILV
TEMPLVM MATZ. MA
ATTHIN. DE. S. P.

Nam Ἄττιν, Ἄττινος: & Ἄττυς ἄττυος: vt φόρκυν, φόρκυνος & φόρκυς, φόρκυος. Nero enim dixit —*Berecynthius Attin.* Perſius irridens verſum Neronis: *Claudere ſic didicit verſum Berecynthius Attin.* Dio de Nerone: ἐκιθαρῴδησεν ἄττιν τινὰ, ἢ βάκχας. Lege: ἐκιθαρῴδησε τὸν ἄττινα, ἢ βάκχας. Quibus etiam explicatur ſequens verſus Neronis apud eundem Perſium:

Torua Mimalloneos implerunt cornua bombos.

Nam inde cognoſcimus eſſe verſiculum Neronis.

17. STIMVLATVS *vt furenti*] Melius noſter liber, *ſtimulatus vbi furenti.* At ſecundo verſu VT, quod legitur, omnem ſententiam perturbat. Itaque deleo, quanquam legitur apud Terentianum Maurum. Sed, vt dixi, inſultum eſt.

18. DEVOLVIT *lactos*] Noſter, *illectas*, alij, *illactas* quæ propius ad germanam lectionem accedunt. Legendum enim ſine vllo dubio:

Deuoluit ill' acuta ſibi pondera ſilice.

Hic ſynalœphen notauerat doctus librarius in Codice Gallicano: quod genus plures ita temporibus Catulli perſcribebantur. vt auctor eſt Cicero libris de Oratore. Quare, ignoratio huius ſynalœphæ alios locos veterum deprauauit: vt illud in Iambo Dei hortorum: *Agellulum hunc, ſiniſtra tute quem vides.* Nam ſcriptum fuerat, *ſiniſtrante*, pro *ſiniſtra ante.* quod tam verum, quam falſum quod vulgo editum, vbi vltima in *ſiniſtra* eſt longa. *Acuta ſilice* protulit fœminino. Virgilius: —*ah ſilice in nuda connixa reliquit.* *Illa pondera* quod dixit, nō cuiuis ſtatim obuium eſt. In rebus, quas nominare pudor nō ſinebat, ſemper hoc pronomine ILLE vtebantur. Supra.

Ibi

Ibi illa multa tam iocoſa fiebant. Infra:

Et quærendum vnde vnde foret nervoſius illud.

Sed clarius Arnobius: *Priapum circumferentem res illas præliorum ſeu per expeditione paratas.* Itali in ſuo idiotiſmo dicunt, *El cotal e.* *Deuoluit* autem legendum ex illius ſcripturæ auctoritate. Hoc eſt in terram proiecit. Qui verò antea legebant *ille*, non *illa*, quomodo Latine loqui Catullum intelligunt, ipſi viderint. Non enim, opinor Catullus dixiſſet, Atys, ille deuoluit. ſed, Atys deuoluit.

19. MEMBRA *ſine viro*] Arnobius, quum de Atti loqueretur. ita etiam loquutus eſt. In quo ſequutus Græcorum morem dicendi, qui viros exectos ἀνδροτομηθέντας vocant. Sextus Empiricus κρόνος τὸν πατέρα ἀνδροτόμησε. Hieronymus ad Gerontiam: *Hierophanta apud Athenas euirat virum.*

21. MANIBVS *leue tympanum*] Et hic, & in ſequenti verſiculo legendum ſine conſonante, *Typanum*, vt apud Homerum:

ἢ κροτάλων, τυπάνων τ' ἰαχή, σύν τε βρόμος αὐλῶν.

Apollonius:

ῥόμβῳ καὶ τυπάνῳ Ῥείην φρύγες ἱλάσκονται.

Sic infra *Didymi*, non *Dindymi*:

Dea magna Dea, Cybele, Didymi Dea domina.

22. TVA, *mater, initia*] Non hic ſacra, ſed plane crepundia. Apuleius in Apologetico: *Etiamne cuiquam mirum videri poteſt, cui ſit vlla memoria religionis, hominem tot myſteriis Deum conſcium, quædam ſacrorum crepundia domi adſeruare?* Nam tuba & tympanum ſunt crepundia Cybeles, quum adhuc in cunis eſſet, vt Bacchi κῶνος καὶ ῥόμβος, καὶ παίγνια καμπεσίγυια. παίγνια, crepundia, initia. & Pindarus in Hyporchemaſin vocat κατάρχας.

Σοὶ μὲν κατάρχαι, μᾶτερ, πάρα

Μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων,

ἐν δὲ κεχλάδων κρόταλα

Αἰθομένα τε δαῒς ὑπὸ ξανθαῖσι πεύκαις.

Hic locus apud Strabonem libro x. corrupte legitur.

Pag. 44 5. TRVCVLENTAQ. *pelagi*] Horat.— *acuta belli*. Propertius:

Sæpe ego multa tuæ leuitatis dura timebam.

Alij tamen Græca inflectione legunt, *pelage*, vt apud Lucretium —*pelageque ſonora*. Vtrum melius neſcio. vtrunque ſane mihi probatur.

15. CELERARE *tripudiu*] Noſter liber *celebrare*. quod germanum Catullianum puto. Sic celebrem gradum pro celeri dicebant Attius Ægyſtho:

Celebri gradu greſſum adcelerauiſſe addecet.

16. NOVA *mulier*] Sic in noſtro, non NOTHA vt in Aldino.

22. ONVS *indomita iugi*] Hoc fecerunt docti viri ex veteri ſcriptura IVCI, C pro G. vt ſæpe iam docuimus. vt ſupra *iuncier*, *macu*.

Pag. 45. 10. ANIMO *æſtuanti rurſum*] In noſtro, *vſum*, non *rurſus*. Quæ ſunt veſtigia priſcæ ſcripturæ olim extantia in exemplari Gallicano. Nam priſco & Archaico more ſcriptum erat *ruſum* pro *rurſum*. Quam lectionem veteres excuſi retinent, in quibus legitur: *Animo æſtuanter vſum reditum i n t*

12. PATRIAM *adlocuta*] Pro *mæſta* quidam libri habuerunt *maieſtas*. quod nihil aliud eſt, quam priſcus mos ſcribendi. maiſtus pro mæſtus, vt Aimilius pro Æmilius. Sic infra *nainia* pro *nænia*. vnde fecerant *ianua*.

14. DOMINOS *vt herifugæ famuli*] Idem etiam extulit Pindarus Pythionicarũ quarto carmine. ὁ γδ κακεὸς πρὸς αἰθρώπων βοχχὶ μέτερι ἐχὶ δῦνιν ἐγνωκε. θεράπων δὲ οἱ ὁ δράςας ὀπαδεῖ.

16. VT *apud niuem & ferarum* τὸ NIVEM commentum eſt correctorum. noſter liber liquido habet, *Vt apud miſer. ferarum*. quod retinemus. Interim illud *miſer* χαριελιαςικῶς, vt τάλας, & τλήμων apud Tragicos Græcos.

17. ET *omnia earum*] Legendum, *Et vt omnia earum adirem*.

adirem. Ita enim ratio verſus poſtulat.

28 QVOD *enim genus figura eſt*] Verſus etiam in manu ſcripto corruptiſſimus. Et tamen nemo hactenus, quod ſciam, ne de mendo quidem admonuit. Legendum vero: *Quod enim genus figura eſt, ego non quod habuerim?* Sequentia, vt alia taceam, & coniecturam noſtram probant, & quid velit poëta, declarant.

29 EGO *mulier*] Ne hic quoque ineptiſſimam lectionem odorati ſunt. Quum deploraret mutationem fortunæ ſuæ: inter alia, conquereretur, ſe mulierem fuiſſe; imo nunc eſt, quod conqueratur, ſe eſſe. Sed, quia iam certiſſime conſtat, depravatum locum eſſe, non dubium quin legendum ſit, *Ego puber, ego adoleſcens.* Vide quid in Feſtum annotauimus. Ibi enim, ſi bene memini, hunc locum attigimus.

Pag 46. 2. MIHI *limina tepida*] Tepida limina, frequentia. Sic Virgilius & alij poë æ vias litora feruere, aut vias populo dicunt. Contra Perſius *ne maiorum tibi forte Limina frigeſcant*: id eſt, ne parum teras veterum ſcripta.

7 NIVE *amicta loca colam*] Nihil muto, Vereor tamen ne commentitia ſit hæc lectio. Nam, quæ in noſtro ſcripto eſt, valde mihi probatur. Eſt autem hæc:

Ego viridis algida Idæ neamicta loca colam.

Neamicta, vt nemancupi, nefunera, neſapius, hoc eſt, non ſapiens. Q. Terentius Scaurus: *Nam*, inquit, NE *pro* NON *poſitum eſt apud antiquos, vt Nefrendes porcos, qui fabam frendere non poſſunt: Neſapius, qui non ſapit*, &c.

8. PHRYGIAE *columinibus*] Malo Turnebus columina hic interpretatur arbores. Caueſis illi fidem haberis.

11. PALAM *ſonitus abit*] Lege, *palans ſonitus abiit.*

12 GEMINAS *deorum ad aures*] Corruptus verſiculus &, quod non leue eſt, loco ſuo motus. Quæ tranſpoſitio illi has mendas creauit. Totus igitur locus ita legendus:

Roſeis vt huic labellis palans ſonitus abiit.

Digitized by Google

Ibi iuncta iuga reſoluens Cybele leonibus,
Geminas eorum ad auris noua nunciat ferens;
Lauumque pecoris hoſtem ſtimulans ità loquitur.

Vides & ordini ſuo & integritati hunc locum reſtitutũ. Geminas aute vt olim monuimus, etiam dixit Virgilius Culice: vide quæ in eum locum notauimus. Non interpretabor verba Catulli, quæ ipſa per ſe clara ſunt.

14. AGEDVM, *inquit*] Hæc omnia interpolata ſunt ab iis, quibus nimis otij ſupererat ab re ſua. Et liber noſter, & priſcæ editiones habent:

Agedum inquit, age ferox, fac vt hunc furoribus,
Fac vt hunc furoris ictu reditum in nemora ferat.

Parum licentiæ in illis emendandis ab æquo lectore peto Ita enim ſcripſit Catullus:

Agedum, inquit, age ferox, i. face vt hinc furoribus,
Face vt hinc furoris ictu reditum in nemora ferat.

Quæ omnia concitatum animum, ac cõtentam ὁ μοχλ... exprimunt.

16. MEA *libere*] Aliquantum variat ſcriptura in noſtro: *Mea libera nimis qui.* Profecto legendum: *Mea libe... ah nimis qui A* pro *Ah*, vt iam monuimus, ſemper i... hoc libro. ſcriptum fuit.

17. TVA *verbera patere*] Sic recte docti viri ex ſcriptura corrupta, *tua verumuera patere* quia ſcilicet Gallicanum exemplar habuerat *veruera*. vt non ſemel in Pa... doctis Florentinis ſcriptum fuit. Eſt autem ad verbum ... Homero:

ἐρῇ δὲ πλευρὰς τε ϗ ἰχία ἀμφοτέρωθεν
μαςίεται, ἑὲ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσαϑαι.

29. DEA *domina dyndimi*] Tranſpoſita à Correctoribus. Lege: *Dea, magna Dea, Cybele, Didymi, Dea, domin... Didymi* ſine *n*, vt ſupra *typanum* Martialis:

Quales nec Didymi ſciunt puellæ.

Pag. 47. PELIACO *quondam*]. Epithalamium Pelei ... Thetis ſcripſit exemplo Heſiodi τῶ ἐπιϑαλάμια ... Πηλέα ϗ Θέτιν γεγραφότος, inquiunt Grçcorum magiſt...

qui ex illo poemate hæc adducunt.

τρὶς μάκαρ Αἰακίδη καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
ὃς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

11. IPSA *leui fecit*] Id verbum Apollonius: αὐτὴ γὰρ καὶ νῆα θοὴν κάμε —Sed Argus Areſtorides eam fecit Athenaíης ὑποθημοσύνῃσι. Nam Argum πανόπτην male Areſtoridea vocat Ouidius, quum Argus Areſtorides fuerit faber Argus nauis, Argus autem πανόπτης cuſtos Ius erat filius Agenoris.

12. TEXTA *carina*]Texere naues veteres dicebant, à quo locus, quo naues fabricantur Textrinum dicebatur: auctor Seruius in ſchedis nondum vulgatis. Ennius:

Idem campus habet textrinium nauibus longis.

hoc eſt, ναυπήγιον. τὰ ὑφηνεάς dixit Archimelus poeta in nauem Ieronis.

ἄστρων γὰρ ψαύει καρχήσια, καὶ τριελίκτους
θώρακας μεγάλων ἐντὸς ἔχει ὑφέων.

Male enim apud Athenæum νεφέων Ouidius:

Texitur & coſtis panda carina ſuis. Silius:

Flumineam texit, qua tranſueh at agmina, claſſem.

Panegyriſtes ad Maximianum: *vt naualia tenerentur, vt trabes caderentur.* dixit naualia pro nauibus. Silius libro XI.

Æratas iuſsi texamus mille carinas.

20 NVTRICVM *tenus*] Eleganter ſane. ſed mirum in noſtro liquide ſcriptum, *Iam crurum tenus.* Atqui Auantius hoc ſe dicit in ſuo reperiſſe: quem omnes editiones ſecutæ ſunt, imo & libri, qui ante hos centum annos ſcripti ſunt, habent *Nutricum.*

P.48.10 GRAIVGENASQ. *domos & mœnia Lariſſea*] Ita omnino habet noſter codex, quod cur mutem, non habeo, quanquam *Graiugenumque domos*, non *Graiugenas* ſcribendum eſt. Quos Græci ἕλληνας vocant, eos Latine Graios dicimus. At ἕλληνες proprie dicti ſunt, qui in ea Theſſaliæ parte, vbi eſt Lariſſa, habitarunt. Strabo libro octauo; ἐκ πολλῶν ὠνομασμένους τοὺς ἐν Θετταλίᾳ

καλεῖσθαί φησιν ἑλλανικῶς. Quæ de Grannone etiam ante eruditiſſimum P. Victorium dicta ſunt, ea ſcimus à mente Catulli abhorrere.

11. PHARSALIAM *coeunt*] Manifeſto legendum *Pharſalon coeunt*. Lucanus:

Smathis æquorei regnum Pharſalos Achillis.

Nam ſyllaba aliter repugnat. & in eo oppido nuptiæ Thetidis celebratę ſunt. vnde Thetideon vocatum eſt. Euripides Andromache:

φθίας δὲ τῆς δὲ καὶ πόλεως φαρσαλίας
σύγχορτα ναίω πεδί' ἵν' ἡ θαλασσία
πηλεῖ ξυνώκει χωρὶς ἀνθρώπων θέτις
φεύγουσ' ὅμιλον· θεσσαλὸς δέ νιν λεὼς
θετίδειον αὐδᾷ, θεᾶς χάριν νυμφευμάτων.
ἔνθ' οἶκον ἔσχε τόνδε παῖς ἀχιλλέως.

Poetica autem circunlocutione πόλιν φαρσαλίαν pro Pharſalo ipſo, vt Varro Meliam, Chiam inſulam, pro Melo, Chio: Et fortaſſe *Pharſalica tecta*, aut *Pharſali tecta* melius legeretur. Vulgarem lectionem non male tueri poſſumus, ſi licentiam hanc poetæ concedamus. Sic in eodem verſu eandem ſyllabam producere & corripere non raro ſolebant veteres. Lucretius:

Craſſaque pugnabant liquidis, & liquida craſſis.

Theocritus: —τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται. Horatius:

Me fabuloſæ vulture in Apulo,
Altricis extra limen Apuliæ.

Notum illud Martialis:

Dicunt Earinon tamen poetæ.
Sed Græci quibus eſt nihil negatum
Et quos ΑΡΕΣ ΑΡΕΣ decet ſonare.

Lucillius libro nono:

A primum eſt. hinc incipiam, ei quæ nomina ab hoc ſunt.
A primum longi breui ſyllaba, nos tamen vnum
Hoc faciemus, & vno eodem, vt dicimu', pacto
Scribemus pacem, placide, Ianum, aridum, acetum,
ΑΡΕΣ ΑΡΕΣ *Græci vt faciunt*—

13. CON-

23. CONCHYLIS *purpura*] Si vera eſt lectio hæc, conchylis eſt κογχυλὶς κογχυλίδος. Vetus tamen ſcriptura præfert *conchyli*, non *conchylia* Sic Serenus: *Purpura terretur conchyli p rlita fuco.* Credo igitur *conchyli* legendum.

25. HEROVM *mira virtutes*] Heroum virtutes ἀρχαϊκῶς dictum pro heroibus ipſis vt virtus Catonis Horatio, Homero βίη Πριάμοιο Apollonius: - παλαιγενέων κλέα αἰζηῶν. hoc eſt Heroas ipſos.

29. NEC *dum etiam ſeſeque ſui tum credidit eſſe*] Vltima pars huius verſiculi conficta eſt à correctoribus. Nam vetus ſcriptura ita concepta eſt in noſtro libro: *Nec dum etiam ſeſeque ſui cui – credet.* Puto minorem lacunam relinquendam, ſed minimo labore legi poſſe:

Nec dum etiam ſeſe quæ ſit vix & ſibi credit.

Nam *credet* haud dubiè pro *credit* poſitum eſt, vt ſupra, *acquieſcet* pro *acquieſcit*. ſcriptum fuerat: *Necdũ etiam ſe ſe quo ſit viſet ſibi credet.* Ex quo formata eſt illa quorundam ſcriptorum librorum lectio: *Nec dum etiam ſe ſeque ſui tui ſe credet.* Parum puto me à veræ lectionis veſtigiis diſceſſiſſe.

Pag 49.6 BACCHANTI *proſpicit euoe*] τ̃ βακχευούσης εὐοῖ, id eſt, τ̃ βακχευούσης. Nam *Euoe* hic non eſt nomen, quod putauit Parthenius, & fortaſſe doctiores illo credere potuerunt.

10. NON *tereti ſtrophio*] Fugit Iſidorum memoria, qui hæc ex Cinna adducat.

15. TOTA *pendebat perdita mente*] Hic emendatius legitur in noſtro manu ſcripto: —— *toto te pectore, Theſeu,*

Toto animo, tota prodebat perdita mente.

Ita ergo reponito.

21. GORTVNIA *tecta*] Noſter liber *templa*. Quod ἀρχαϊκῶς dictum ab illo. nam omnia loca templa vocabant veteres. Vide Varronem.

22. ANDROGEONEAE] Recte emendarunt docti viri, quum in libris ſcriptis legeretur, *Quem Androgenea.*

Digitized by Google

αἰδρόγεω;.ſed quidam fecerunt metaplaſticos αἰδρογέων. Propertius: *Reſtituit patriis Androgeona focis*. Oraculum autem, quod acceperunt Athenienſes de perſoluenda pœna Androgeoneæ cædes huiuſmodi eſt. Id enim, quia paſſim omnibus obuium non eſt, apponere volui.

λοιμοῦ καὶ λιμοῦ τέλος ἔσσεται ἤν περὶ αὐτῶν
σώματ' ἀπὸ κλήρου ἄρσεν καὶ θῆλυ τέμητε
Μίνωι εἰς ἅλα δῖαν ἀποστέλλοντες, ἀμοιβὴν
τῶν ἀδίκων ἔργων· οὕτω θεὸς ἵλαος ἔσται.

26. Qvis *anguſta malis*] Noli dubitare, quin legendum ſit *Auguſta*. Perpetuum epithetum mœniorum auguſta: Ennius: *Auguſto augurio poſtquam incluta condita Roma eſt*. Quia igitur auguſto augurio ponuntur mœnia, ob id auguſta dicta. Romane ergo de rebus Græcis loquitur. vt ne addam, quod θεόκτιστον ἄστυ potuit indicare. Nam Minerua cum Neptuno condidit.

29. Fvnera *Cecropiæ ne funera*] Ita iunctim legendum. Græci quibus licet eſſe tam diſertis, poſſunt vno verbo contraria duo ponere. γάμος ἄγαμος. Latini voluerunt exprimere, vt ille poeta apud Ciceronem qui dixit *innuptis nuptiis*. Ouidius Metamorph lib 11.

Vt dedit amplexus, iniuſtaque iuſta peregit.

Aliquando non poſſunt, vt hic *funera ne funera*, τάφος ἄταφος. Sic aliquando Greci penuria laborant: vt Sophocles dixit γυναῖκα οὐ γυναῖκα. Dio, cui nulla eſt impoſita neceſſitas figurate loquendi, ita pene loquitur. vt quum dicit, διὰ τὴν τῆς σφαγῆς οὐ τιμωρίαν. noluit enim dicere ἀτιμωρησίαν libro quadrageſimo quinto & libro quadrageſimonono. ἐκ τοῦ τῆς οὐ διώξεως αὐτοῦ. Aſperum enim fuiſſet ἀδιωξίας, quanquam & ſic nihilominus Græce loqui potuiſſet. Thucydides libro v. κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως. In primo capite prioris Macabæorum τοῦ ἀσεβοῦς καὶ οὐκ ἀρχιερέως Ἰάσωνος.

Pag 50.6. Progignvnt *flumina myrtos*] Repone ἀρχαϊσμὸν ex veteri ſcriptura *myrtus*. Sic Virgilius in Culice: *Aeriæ platanus* hæc minima, quæ magiſtelli vocant,

eant, tanti momenti ſunt, vt ſine illis ne ſeria quidem ſæpenumero tractari poſſint. Exemplum eſto in ſecundo Georgico.

Et ſteriles platani malos geſſere valentes,

Caſtanea fagos— Quid? Caſtaneæ inſeritur fagus? ome hominem vacui capitis, ſi puto hæc agricolationem facere, niſi iterum ad chaonias glãdes reuertamur. Legendum enim profecto: *Caſtaneas fagus*. Fagus enim pluraliter, vt hic myrrus, vt in Culice platanus. Sed fortaſſe obiicientur illa Plinij ex libro XV. cap. XVI. *Quippe cum Virgilius inſitam nucibus arbutum, malis platanum, ceraſis vlmumq; dicat.* Nam hunc locum Virgilij habebat in animo Plinius, vbi vides eũ non malũ Platano, ſed contra malo Platanum inſeri. Quid ni & eodẽ modo fagum caſtaneæ? Quis non videt ipſum hallucinatum eſſe, & Virgilium non malo Platanum inſeri, ſed contra ſenſiſſe? Præterea ipſum confudiſſe hunc locum cum alio:

Pullulat ab radice alijs denſiſſima ſilua

Vt ceraſis vlmiſque—

9. QVAM *toto concepit pectore flammam.*] Repone *Quam cuncto concepit p. ſ* ex veteri libro.

13. QVAEQVE *Idalium frondoſum*] Lego *frondoſam.* Sic apud Ouidium *Ilion defenſa.*

19. AVT *mortem oppeteret Theſeus*] Ita magis placet, quam ſcriptura libri noſtri *expeteret*, Pacuuius Niptris: *Priuſquam oppeto malum peſtim hoſtili mandatam manu.*

20. SVSPENDIT *vota labello*] In noſtro ſcripto & omnibus fere aliis *ſuce ndit.*

24. ILLA *procul*] Totum hunc locum ex noſtro libro ita legito:

—illa procul radicibus exturbata

Prona cadit, latéque & comminus obuia frangens.

Tibullus: —*lento perfregerit obuia pilo.*

Quod autem ex *obuia* factum ſit *omnia*, hoc debetur priſcæ ſcripturę. Nam ſine vllo dubio ſcriptũ fuerat *omnia*,

Digitized by Google

ex quo *omnia* conflatum. Hic enim fuit priſcus ſcribendi modus. Victorinus: *Ob autem muta'ur in cognatas eaſdem, vt offert, offi it, & ommouet, ommuteſcit, & oppandit, opperitur, & ouuertit, ouuius.*

26 Sic *domito ſæuum proſtrauit*] Noſter liber *proſternit.* Ita ſolebant ex præſenti præteritum facere, vt olim in Varronem docuimus. Sic atteruiſſe, diſcediſſe, relinquiſſe.

27. Neqvicqvam *vanis iactantem cornua ventis*]. Apud Ciceronem in epiſtolis ad Atticum legitur verſiculus, qui ne verbo quidem vno minus eandem ſententiam concipit:

πολλὰ μάτην κεράεσσιν ἐς ἠέρα θυμήναντα.

Pag. 51. 1. Inde *pedem victor*] Repone ex ſcriptura veteri *ſoſpes*, vt etiam olim Aldus excudit.

7. Vt *conſanguinea comi lexum*] Diſſentit ab aliis. Nā conſanguineā illā, hoc eſt Phædram auexit ſecum.

8 Qvae *miſera ignaro fleret deperdita luctu*] Non Catulli, ſed correctorum hæc ſunt Vetus ſcriptura in noſtro libro ita concepta fuit.

Quæ miſerq ingrata —— deperdita leta.

Illud Leta ſine vllo dubio tranſpoſitum cenſeo. Nam *tela* legendum verbum, quo illam lacunam explendum eſt, quod aliud putem, quam Vixit?

Quæ miſera ingrata vinxit deperdita tela Quæ, inquit, ſolata eſt ſuum dolorem tela facienda Hoc videtur, vt alia imitatus Virgilius libro nono—*& tela curas ſolabar aniles.*

9. Thesei *praeferret amorem*] Liquida ſcriptura in noſtro: *Omnibus his Theſei dulcem praeoptauit amorem.* Quam qui mutauit quo flagro dignus non fuit? Attici dicunt προτιμᾶσθαι. optare αἱρεῖν. Salluſtius Hiſtoria tertia: *Atque eum Cæpio laudatum, accenſumque præmiorum ſpe, quibus cum optauiſſet, ire iubet.* Vide Nonium.

11. Avt *vt eam dulci deuinctā lumina ſomno*] Noſter codex non *dulci*, ſed *triſti*, quæ lectio verior eſt. Nam triſtem

ſtem ſomnum dicit, propter ea, quę conſequuta ſunt. Non enim hic locum habet Homeri νήδυμος ὕπνος, neque vtitur perpetuo epitheto.

14. CLARISONAS *imo*] Neque hoc γνήσιον puto. Nam noſter liber planam ſcripturam præfert, CLARIFICAS. hoc eſt, ſimpliciter, claras. ſic infra *Iuſtificam mentem*, Iuſtam.

18. TOLLENTEM *tegmina ſuræ*] *Tegmina* cothurnos,

Purpureoque alte ſuras vincire cothurno.

21. ABDVCTAM *perfide*] Latinum ſane. ſed cur illis diſplicuit antiqua lectio, *auectam*? quæ melior ſane eſt: quia naui eam auexit. Sed ex priſca ſcriptura manauit error. Nam, *abuectam* ſcriptum fuit.

27. VELLET *miſereſcere*] Mirum conſtantem eſſe ſcripturam in calamo exaratis, MITESCERE. Plane puto ſcriptum fuiſſe: *Immite vt moſtri vellet miteſcere pectus. moſtri* antique enunciatum pro *monſtri*. Moſtellaria, pro muſtellaria. Moſtellum, monſtellum. Quis dubitat elegantiſſime dictum monſtri pectus ὅτι τῆς ἀμύφρονος. Propterea dixit, *miteſcere*. ἡμερῶσθαι, τιθασσεύεσθαι. monſtrum enim θῆρα & feram belluam intelligit. Manifeſtum ergo commentitiam eſſe vulgatam lectionem. Ita autem conſtituendum, quaſi dixiſſet, vt tuum pectus monſtri. Auſonius: *Anticipeſque tuum Samij lucumonis acumen* vt à nobis olim emendatum eſt. Acumen tuum lucumonis. M. Cato Ciceroni: *vt tuam virtutem cognitam in maximis rebus domi togati, armati foris.* Virtutem tuam togati dixit. Cicero L. Paulo Coſ *me conſulem tuum ſtudium adoleſcentis perſpexiſſe.* Quæ omnia dicta ſunt per ἔλλειψιν *tui*. ſtudiũ tui adoleſcentis. In Græcis minus laboraremus τὴν αὐτοῦ τὴν σοῦ μετέχειν. Hic ergo *pedus monſtri*, hoc eſt pectus tuum, qui monſtrum es. Vix eſt, vt aliter ſcripſerit Catullus.

28. AT *non hæc quondam*] Quia hæc, vt pleraque alia ab imperitis correctoribus interpolata ſunt, nihil periculi eſt veterem lectionem in ſuas ſedes reponere:

At non hæc quondam nobis promiſſa dediſti
Voce. mihi non hoc miſeræ ſperare iubebas.

Pag 52 2. QVAE *cuncta aerij*] Liber noſter. *Quæ contra aerij.*

25. SED *quid ego ignaris.* Lycophron:
τὶ μακρὰ τλήμων εἰς ἀνηκόους πέτρας,
εἰς κῦμα κωφὸν, εἰς νάπας δασυπλῆτιδας
βάζω, κενὸν ψάλλουσα μάστακος, κρότον:

Pag. 53 5. VTINAM *ne tempore primo*] Apollonius:
—— αἴθε οἱ πόντος.
ξεῖνε διέρραισεν πρὶν κολχίδα γαῖαν ἱκέσθαι.

8. RELIGASSET *nauita*] Ligare funem, eſt ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζεσθαι. Quod Græcorum poëtarum more dictum, qui id exprimunt per, πείσματ' ἀνάψαι.

10. CONSILIVM, *in noſtris quæſiſſet*] Noſter. *reliquiſſet*, alij *requiſiſſet*, non eſt obſcurum legendum *requieſſet*.

Nec malus hic, celans dulci crudelia forma
Conſilia, in noſtris requieſſet ſedibus hoſpes.

12. ID MONEOSNE *petam*] Satis conſtat hæc à malis correctoribus an corruptoribus contaminata eſſe, aliis *Idomeneos*, aliis *Idomenis* legentibus. At ſi priſcam ſcripturam reponamus, nihil eſt præterea quod deſideremus Eſt autem eiuſmodi.

Iſthmon, eoſne petam montis, ah gurgite lato
Diſcernens pontum truculentum vbi diuidit æquor?

Iſthmon ne petam, inquit, an eos montes, vbi æquor diſcernens diuidit pontum truculentum? Obſecro te, candide lector, quid eſt in hac lectione, quod te offendere poſſit? multi ſunt iſthmi in Creta, quorum meminit Strabo. Quemnam habuerit in animo Catullus, quum hæc ſcriberet, tuum eſt quærere, & inuenies apud Strabonem, qui non vnius ἰσθμοῦ in Creta mentionem facit.

17. QVINE *fugit lentos*] Illud LENTOS conformatum ex priſca ſcriptura VEXTOS. Quod fortaſſe non

male

male excogitatum, Virgilius: *remus lentandus in unda.*

18. PRAETEREO *litus*] Inepte. Lege:

Praeterea litus ſolum: nullo inſula tecto.

vel, quod idem eſt:

Praeterea litus nullo, ſola inſula, tecto.

quæ proculdubio vera eſt lectio.

Pag. 55. 6. FERRVGINE *hibera*] Gloſſæ: *Ferrugo, πορφύρα μέλαινα.*

8. Ac *ſedes defendere ſueta anuerit*] Ex veteri ſcriptura lege:

Qui noſtrum genus ac ſedes defendere fretis Annuit, vt.

16. QVVM *te reducem ſors proſpera ſiſtet*] Haud diu eſt, quum hæc adulterina lectio in alienas ſedes inrepſit. Nam & vetus ſcriptura, & antiquitus emiſſæ editiones non SORS, ſed ÆTAS habebant. Quare illud retine. Virgilius octauo Æneidos:

Adtulit ac nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium, aduentumque Dei —

29. QVAE *tum proſpectans*] Et hîc quoque graſſatores iſti ac inſeſſores bonorum auctorum audaciæ ſuæ ac temeritatis veſtigia reliquerunt. Nam bene habet vetus: *Qua tamen adſpectans.* Eſt idem cum illo, quod ſuperius notauimus: — *Tardet ingenuus pudor.*

Qua tamen magis audiens
Flet, quod ire neceſſe ſit.

Pag. 56. 8. PARS *è diuulſo raptabant*] Ita habet noſter non *iactabant.*

11. ORGIA *quæ fruſtra*] Apuleius Apologetico: *Vel vnius Liberi patris ſymnyſtæ. qui adeſtis, ſcitis quid domi conditum celetis, & abſque omnibus profanis tacite veneremini.*

12. PLANGEBANT *alij*] Scripta lectio *aliæ*. quæ recta eſt. Bacchæ enim intelliguntur, de quibus ſermo.

14. MVLTAQ *rauciſonos*] Omnis vetus ſcriptura MVLTI. Fortaſſe verum eſt quod habent multæ editiones. *Multi rauciſonis efflabât cornua bombis.* Sed *Multa*

legendum eſſet. Nam vt dixi, Bacchæ intelliguntur. vel: *Multis rauciſonos efflabant cornua bombos.* Porro eiuſmodi pompa Bacchantium fere eodem modo ab Æſchylo ἐν Ἠδωνοῖς deſcribitur.

> ὁ μὲν ἐν χερσὶ
> βέμβικας ἔχων τόρνου κάματον.
> δακτυλόδεικτον πίμπλησι μέλος
> μανίας ἐπαγωγὸν ὁμοκλάν.
> ὁ δὲ χαλκοθέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ
> * ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει.
> ταυρόφθογγοι δ'
> ὑπομυκῶνται ποθεν ἐξ ἀφανοῦς
> φοβεροὶ μῖμοι. τυπάνου δ' ἠχώ,
> ὥσθ' ὑπογαίου
> βροντῆς φέρεται βαρυταρβής.

16. TALIBVS *amplifica*] Hactenus veſtis illa deſcripta. Veſtibus etiam toros geniales contegi ſolitos auctor Lucanus.

> *Legitimaque facies gradibuſque adcliuis eburnis*
> *Stat torus, & picto veſtes diſcrimina tauro.*

24. PROCEDVNT *leuiterque ſonant*] Non leuiter hęc contaminata eſſe fidem fecerit ea, quæ in noſtro libro extat ſcriptura:

> *Procedunt, leniter ſonant plangore cachinni.*

Cachinnus vero non ſignificat criſpationem vndarum, quod diſertis viris videtur, ſed ſonitum illum, quem plangore vndæ ad litus edunt Attius Phinidis:

> *Ac vbi curuo litore latrans*
> *Vnda ſub vndis labunda ſonit.*
> *Simul & circum magniſonantibus*
> *Excita ſaxis ſæua ſonando*
> *Crepitu clangente cachinnat.*

Cachinnare in vndis Græci καγχάζειν, καχλάζειν, καχάζειν dicunt Euripides Hippolyto:

> —— καὶ πέριξ ἀφρὸν
> πολὺν καχλάζων ποντίῳ φυσήματι.

At

At γάλαγμα apud Æſch lum aliud eſt.

26. PVRPVREAQVE *procul nantent à luce refulgent*] ἀμαρύσσοντ.

Pag. 57. 10. NEREIDVM *linquens claris*] Conſpurcata hæc ſunt ab illis bonorum auctorum carnificibus. Nullus liber manu ſcriptus, nulla editio antiquitus. Nullus liber manu ſcriptus, nulla editio antiquitus emiſſa extat, quæ non habeat *Minoſin linquens doris*. Parua de ictu labes, ſed non parui momenti. Legendum enim:

Minuaſin linquens doris celebranda choreis.

Minuaſin archaïca ſcriptura & Græca declinatio, μινυάσιν. Sic Propertius: vt notamus ſuo loco:

Grata domus nymphis humida Thyniaſin. Idem:
Non minor Auſoniis eſt amor ab Dryaſin. Item:
Ah dolor ibat Hylas ibat Hamadryaſin.

Primam in *Minyaſin* produxit non aliter, quam poetæ alij primam in Italia, Phylacides, & aliis. doras choreas quas vocet, non obſcurum eſt. Alludit enim ad morem doricarum puellarum, quæ in phænomeridibus ſaltabant. Idque Græci vocabant δωριάζειν. Si τὸ doris eſt corruptum, corrigatur ergo. Ego in præſentia nihil aliud potui.

CELEBRANDA *choreis*] Claudianus: III. Conſulatu Honorij:

——*poſt Pelion intrat*
Nereis illuſtre choris——

NON *vacuus namque ille tulit*] Hæc non minore incommodo ac illa ſuperiora, accepta ſunt. Vetus & ſcriptorum & excuſorum lectio: *Nonacrios. namque ille tulit* Sed τὸ *ille* additum ad fulciendum verſum. Itaque non difficilis eſt coniectura hæc inueſtiganda. Deeſt igitur prima ſyllaba in prima voce * *nonacrios*. Lege vero: *Cranona eriſ. namque tulit.* Cranon eſt vrbs intra Tempe, auctor præter alios Stephanus *Eriſonam* pro *Aeriſonam* priſco illo more ſcribendi. De fodinis metallorum Theſſaliæ ſatis Plinius. Æriſonam vocat, propter metalla, quomodo eodē omnino locutus eſt modo Martialis:

Et ferreo Plateam ſuo ſonantem. Id eſt Plateam æriſonam in qua ſcilicet ferrum aut æs foderetur. Totus verò egregius iſte locus ita & legendus, & diſtinguendus:

Confeſtim Peneos adeſt viridantia Tempe,
Tempe, quæ ſyluæ cingunt, ſuperimpendentes,
Minyaſin linquens doris celebranda choreis,
Cranona eriſonamque, tulit radicitus altas Fagos.—

Scio quod ſuper hoc loco docti viri conati ſunt. ſed fruſtra, vt apparet. Peneus igitur adfuit, linquens Tempe & Cranona. Sic Græci λιπὼν τὴν πόλιν. Euripides Hecuba.

ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
λιπὼν ἵν' ᾅδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν.

Ennius ea ita circunlocutus eſt:

Adſum, atq; aduenio Acheruſ͂e vix via alia atque ardua
Per ſpeluncas ſaxeis ſtructas aſp. reis pendentibus
Maxumeis, vbi rigida conſtat craſſa caligo inferum.

Cranon autem feminino, quamuis Narbo Martius, Hipporegius dicatur. Sic ſupra, *Sirmio venuſta* Sic Silius dixit, —*regia Pleuron.* Iuuenalis. *quam Dorica ſuſtinet Ancon.* & in commune omnes vrbes feminino genere efferunt. Ouidius:

Tum quum triſtis erat, defenſa eſt Ilion armis. Item
Sed mihi quid prodeſt veſtris diſieſta lacertis Ilion?

Vbi alia lectio habet Ilios, vt ἴλιος ἱρή.

13. NON *ſine nutanti platano*] Recte quidem Ennius *Capitibu' nutantes pinos.* quia illæ arbores deſinunt in conum, & à vento flecti poſſunt, quod poëtis eſt ἠμύειν. At platanus quomodo nutans dici poteſt, cuius rami in latum ſpargentur, non in acutum coeunt?

eod. LENTAQUE *ſorore Flammati Phaetontis*] Vetus lectio —*letaque ſorore.* Lege *fletaque ſorore.* Nota fabula de Heliadum lacrimis.

23. VNIGENAMQ *ſimul cultricem montibus Ida*] Vetus ſcriptura: *montibus idri* veteri more ſcriptum *idri* pro *hydri*, hoc eſt ſerpentis Pythonis. Montes hydri ſunt

ſunt delphici montes propter Pythonem ſerpentem ibi ab Apolline ſagittis confixum. Quod autem hic ait Phœbum cum Diana manſiſſe ſolos, neque Pelei nuptiis interfuiſſe, falſum conuincit Æſchylus, apud quem Thetis ita de Phœbo conqueritur:

—τὰς δ' ἐμὰς εὐπαιδίας,
Νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνος βίου,
Ξύμπαντά τ' εἰπὼν, θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
Παιῶν' ἐπευφήμησεν εὐθυμῶν ἐμέ.
Κἀγὼ τὸ φοίβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
Ἤλπιζον εἶναι, μαντικῇ βρύον τέχνῃ.
Ὁ δ' αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρὼν,
Αὐτὸς τάδ' εἰπὼν, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν
Τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.

Pag. 58. 2. CANDIDA *purpurea talo*:] Apponam priſcam lectionem: *Candida purpurea Tyrtos extinxerat ora.* Sed in margine erat emendum, *intexerat*: cui conueniēs eſt, quod alij libri habent *intinxerat*, quod procul dubio eſt pro *intexerat*. Significat igitur in illa veſte Tyrios intextus fuiſſe, non vt Virgilius:

Purpurea intexti tollant aulæa Britanni.

Tyrij intexti in illa eſſent, quemadmodum Britanni in aulæis: ſed Tyrij hic pro Tyriorum purpura, vt apud Horatiū: *inæquali tonſore capillos*: id eſt, tonſura: vt multa ad illud exemplum apud veteres. Vult igitur illam veſtem candidam purpura Tyria prætextam fuiſſe. Quare oram illam purpuream interpretare inſtitam: quæ propria matronarum erat. Inſtita, vt veteres magiſtri interpretantur, eſt περιπόδιον, περιπέδιλον. & ita Ptolemæus vſurpat περιπόδιον in aſteriſmo Virgines & Heninchi. In LXXXVIII. fabula Hygini acropodiū Mineruæ in eam mentem accipitur. In veteribus libris pro *veſtis* legebatur *quercus*. quod nos olim licet mendoſum enarrare conati ſumus. Id ſi cui placet, per me quidem ſequatur licet. Hæc tamen vera eſt lectio, quam nunc publicamus, & quam priore editione non aſſequebamur.

Digitized by Google

16. CARMINE *perfidia*] Ita docti viri emendarunt ex antiqua ſcriptura illa, *carmine perflabat*. Id accidit, quod in Longobardicis literis nulla eſt omnino inter I & L differentia. tum diphthongus diuiſim legitur in veteribus libris *ae, oe*, &c.

Poſt 21. v. NVLLA *domus tales*] Tres hi verſiculi vt adulterini neque in noſtro libro & quibuſdam antiquis editionibus adſcripti, à nobis reiiciuntur. Et ſane ſi quis propius ſpectet, eos ſuperfluos iudicabit. Suſpicor eſſe Marulli, aut ſimilis frontis. Nam putarunt abruptum nimis eſſe, à nuptiis ad liberorum mentionem deſcendere. In quo decepit eos acutum ſuum iudicium.

Pag. 59. 14. QVVM *tremulo in canos*] Interpolatitia lectio. Vetus eſt, *Quem cinerem canos*. Lege, *Quum cinere incanos*. Incanos cinere, albicantes cinere, quod fit in luctu. πεπαλαγμένους κόνι poetæ dicunt.

17. PROSTERNENS *meſſor ariſtas*] Hæc mutarunt quibus ad ſaporem vetuſtatis palatum obrutuerat. nam diſerte vetus ſcriptura ita concepta eſt: *Nanque velut denſas præcernens cultor ariſtas*. Cultor eſt agricola, colonus. *præcernẽs* quod toties apud Homerum πυρσηκόμους. Referenda igitur hęc ad priſcorum morem, quem ſeruabant in metendo. Nam pro nationum diuerſitate diuerſi & metendi hodieque ſunt modi. Niſi forte quis malit præſternens.

23. QVOIVS *iter caſis anguſtãs*] Attius epinauſimache:

En Scamandriam vndã ſanctam ſalſo obtexi ſanguine,
Atque aceruos alta in amni corpore expleui hoſtico.

Manifeſto ſunt ipſius Achillis verba.

Pag. 60. 5. MADEFIENT *cæde ſepulchra*] *Madefient* recte ex *Madeſcent*, quod in veteri ſcriptura erat, fecerunt docti viri. neque vllum negotium fuit hoc diuinare.

14. HESTERNO *collum poterit*] Etiam Calpurnius tumentem ceruicem ponit inter argumenta διακορεύσεως:

Sed poſtquam Donacen duri clauſere parentes,
Quod non tam tenui filo de voce ſonaret,

Solici-

Solicituſque foret lingua ſonus, improba ceruix,
Suffuſuſque rubor crebro, venaque tumentes.

19. FELICIA *Pelei carmina*] Pelei τῷ πηλεῖ. Virgilius :

Orphei Calliopea, Lino formoſus Apollo. τῷ ὀρφεῖ.

20. CECINERVNT *pectore Parca*] Noſter *Omine*, non *pectore*. & ita legatur omnino neceſſe eſt. Nam hic intelligitur de ominibus, quæ in nuptiis captabantur. An non ea ſunt vera omina, quæ Parcæ cecinerunt? Sed quid argutamur? Cancre diuino omine eſt plane θεσπίζειν, θεσπιῳδεῖν. Diuino omine cecinerunt, ἐμαντεύσαντο.

22. SAEPIVS *& ſeſe*] Prodigioſa lectio vetus, *Nereus vt ſeſe mortali oſtendere cœtu.* Ego quid pro illa, quod verum ſit, ſubſtituam, non habeo. Fortaſſe nullum eſt mendum, & conſtat lectio. Sæpius, inquit, cælicolæ ſolebant inuiſere caſtas domos, vt ecce Nereus, qui ſe oſtendit mortali cœtui ob nuptias Thetidis filiæ.

24. TEMPLO *in fulgente reuiſens*] Archaica locutio, vt Reuiſo domi Reuiſo ad eum.

26. CONSPEXIT *terra centum*] Inepte pro *Centum* quædam editiones habebant *cretum*. Virgilianum illud eos ſatis refellit:

Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus.

Pagin. 61.5 ARMATAS *hominum eſt*] Nam Nemeſis, ſeu Rhamnuſia Dea victoriæ & trophæorum. Auſonius in Epigrammate, quod vertit ex Græco de Nemeſi.

13. DIVOS *ſcelerare penates*] Non *penates*, ſed *parentes* habet liber noſter. Recte, πατρῴους θεοὺς parentes deos vertit. & ita poſtulat ſententia. Nam quum ſcelus hoc cum priuigno commiſerit, quid aliud quam in paternos Deos impiauit ſe? Patri enim ipſi iniuriam facit. Parentes igitur Dei, πατρῷοι, γενέτορες.

20. NEC *potis eſt dulcis muſarum*] Non diſplice quod in ora libri noſtri eadem manu notatum eſt: *N potis eſt harum dulcis* imo verum eſſe putamus. Nequ enim bis idem repetere Latinum eſt. Nam quum dix virgines, pro Muſis, quare Muſarum iterum memini niſi δὶς ταυτὸ εἰπεῖν vult ꝙ eſt in prouerbio Græcorũ

25. OBTERIT *ex oculis*] Græciſſat. *obterit*, ἀμαθύνε ἀφανίζει.

26. ADLOQVAR] Expunximus hunc verſiculum. quis id queritur iniuria factum, habet lacunam in no ſtro libro, qua cum de eo expoſtulet.

Pag. 62 3 CARMINA *morte canam*] Veteres edition *legam*. Eius extant in noſtro veſtigia. Legitur eni *tegam*.

5. FATA *gemens Ituli*] ἴτυς. ἰτύλος, ἔρως ἐρωτύλος S reclamat vetus ſcriptura *abſumti fata gemens Prothe* Prothoum ego Tenthredonis filium ex Homero, & L cophrone ſcio, nullum præterea ſcio.

7. HAEC *expreſſa*] Vetus liber *excerpta*. ab eo Eclog dictæ.

21. DVLCIS *amor gyro*] Ita docti viri ex *Gouero* a *giuodero*. Nam & illud corruptum ex *goero*. Goerus Gyrus. Auſonius:

Octo & octoginta goeris, & ſuper triborio.

Idem,

Additis ad hos priores goeros geminis orbibus.

Idem doctiſſimus poeta dixit Coebum pro cubo, vt lim in noſtris Auſonianis lectionibus notauimus, Gyr autem eſt flexus metæ. vt—*Interiore diem gyro rapit*. h eſt ſiniſteriore flexu Spatium Lunæ & Solis non mi bitur, qui ſcit eis bigas, & quadrigas adtribui. Si q gyrum ſimpliciter pro circuitione Solis accipere n lit, per me liceto.

26. NOVIS *auctus Hymenæis*] Repone—*nouo au hymenæo*. Hoc facimus auctore vetere ſcriptura.

Pa. 63. 2. ANNE *parentum*] Elegiã quidem Callima

in

Digitized by Google

in comam Berenices non habemus. ſed extat ſimilis locus ex eius dactylicis:

> ἄπαις δὲ κατάκλειστος
> τὰν οἱ φασὶ τεκόντες
> εὐναίης ὀαρισμὸς
> ἔχθειν ἶσον ὀλέθρῳ.

Plane ipiſſima eſt ſententia.

5 NON *ita me Diui vera gemunt iuuerint*] Prima *in iuuerint* eſt correpta ἀρχαϊκῶς, quomodo dicebant vellerunt pro vulſerunt: Scinderunt, à Scindo. Sic præteritum iuui nihil mutat à præſenti iuuo. Sic Terentio in Hecyra impellerim: *qui illum ad laborem impellerim*, Quare non ſequimur eos, qui legunt iuerint.

14. ANNE *bonum oblita es*] Ex veſtigiis priſcæ ſcripturæ colligimus ita Catullum ſcripſiſſe: *Anne bonum oblita's facinus. quod regium adepta's coniugium?* Sic apud Ciceronem in epiſtolis: *imminuta'ſt, appellanda'ſt, nulla'ſt* vt obſeruat doctiſſimus P. Victorius.

15 QVOD *non fortior auxit alis*] Lege — *quod non fortior aut ſit alis?* Anne oblita es, & quod nupſiſti Regi, & quod nemo te fortior ſit? Hiſtoria huius rei extat apud Hygenum, quare magnanimam vocet eam.

20 AT *quæ ibi pro cunctis*] Ita concinnandus locus:

> *At quæ ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge Diuis*
> *Non ſine taurino ſanguine pollicita es,*
> *Si reditum tetuliſſet is, aut in tempore longo*
> *Captam Aſiam Ægypti finibus adiiceret?*

Pag. 64. I. QVEM *maxima in oris*] Scriptura plane characteris Langobardici: A pro V, & contra. Nam *maximu in oris* ſcribendum erat. ſed, vt iam dixi, in eo charactere nihil inter ſe differunt hæ literæ duæ. Quem, inquit, Atho maximum in oris Phthiæ progenies clara ſuperuehitur. Progeniem claram dixit Macedones adulans Ptolemæo propter Alexandrum, & eius ſucceſſores Ptolemæos.

3. QVVM *Medi irrupere*] Correctores antiqua lectio-

in offenſi,eam mutarunt,quæ erat, *Quum Medi propera-re nouum mare.* Infinitiuus modus pro definito tempore. creberrimum apud Salluſtium. Sic ad eundem modum Claudianus de nuptiis Honorij & Mariæ: *Quum procul augeri nitor, & iucundior aër Attonitam luſtrare domũ* — vbi dictum. *Quum augeri*, quum luſtrare, vt hic quum properare. Quum, inquit, Medi properabant nouum mare. In octauo Æneidos:

Interea quum iam ſtabulis ſaturata moueret
Amphitryoniades armento, abitumque pararet,
Diſceſſu mugire boues, atque omne querelis
Impleri nemus, & colles clamore relinqui:

Hic *impleri*, & *relinqui* eodem tempore cenſeri debent. quo *moueret*, & *pararet*, quanquam ſcio vulgus Grammaticorum eum locum aliter accipere. vbi ſane plane Grãmatici ſunt, hoc eſt ἀκατάληπτοι. At Virgilius dixit, *quũ impleri, quum relinqui* eodem modo, quo hic dictum, *quum properare*. Vide quam male hunc politiſſimum poëtam habuerunt scioli iſti. Properare mare, vt Horatius properare apio coronas. Virgilius:

Et quamuis igni exiguo properata maderent.

5. QVID *faciet vt crines*] Virgilius pene ad verbum:

Quid facient domini, audent quum talia fures?

Et conſtat, quum Xerxes tot millia hominum impenderet ad montem perfodiendum breui opus totum explicaſſe, vnde verbo properandi vſus poëta feſtinationi operis accommodo.

6 IVPPITER *vt chalybon*] Ingenioſe quidem Politianus ex Græco Callimachi reſtituit. ſed quam vere, haud dum ſcio: quum editiones, quæ ante hanc emendationem Politiani emiſſæ ſunt, conſtanter habeant, *celicum*. quod & Grammatici eius ſæculi teſtantur in manuſcriptis etiam extare. nam vnde hanc corruptam vocem hauſiſſent formis excuſi, niſi ex ſcripta lectione? Certe in noſtro liquide ſcriptum fuit, *telitum*. Sed iam toties monuimus in his exemplaribus manuſcriptis C, pro

Digitized by Google

T, & contra ſcriptum fuiſſe. Itaque & illud *Celicum* noſtro quoque exemplari confirmari poteſt. Quanquam ex *telitum, telorum* fecit Parthenius. Certe *Chalybon* non ſcripſit Catullus, quare? quia nimium quantum diſcedit à veſtigiis priſcæ lectionis. Quid ergo? Puto, vt ingenue fatear, Catullum τὸ χαλύβων in Græco poëta non pro natione, ſed pro ipſo ferro accepiſſe. Nam chalybs paſſim apud Græcos etiam τὸ ςόμωμα, acies, ferri. Itaque vnam ſyllabam deſiderari puto:

Iuppiter, vt ſicelicum omne genus pereat.

Nam prima ſyllaba SI, extrita erat, vt in illo huius poëmatij verſiculo:

Sanguinis expertem non veris eſſe tuam me.

Deeſt haud dubie prima ſyllaba SI. *non ſiueris*. Sicelices, aut Sicilices, cultra tonſoria vocat. Sicilire eſt cædere. Sicilices ſunt quas in ſibynis, aut lanceis, aut venabulis. αἰχμὰς Græci vocant. Ennius:

Incedit veles volgo ſicelicibus latis.

Vide quæ ad Feſtum eo loco notauimus. Hic vero vt diximus ſicilices ſunt cultri tonſorij, quibus abſciſſa coma. In Gloſſis autem Sicilicum eſt ξυρὸς σκυτέως. Notũ quid ſit Sicilire prata. Hoc enim eſt circuncidere. Apud Iſidorum præclara ſunt veterum ſcriptorum teſtimonia, tanquam precioſiorum pauimentorum teſſellamenta. Sed ea non raro peruertit Iſidorus, in quibus illud ſuccurrit: lib. VI. c. XII. Circuncidi libros Siciliæ primum increbuit. Nam initio pumicabantur. Nihil temere aſſeram. Sed videtur auctor, vnde deſumpſit, ſcripſiſſe: *Circuncidi libros, id eſt ſicilire*. Reliqua ſunt ab Iſidoro. Apud Martialem lib. IX. LXXVIII.

Et libata ſemel, ſummos modo purpura cultros
Sparſerat—

Ita legendum ex ſcriptis libris. Nam cultros intelligit, quos hic Catullus dixerit ſicilices. Purpura autem eſt prima lanugo barbæ, vt etiam veſtis. Et veſticeps ὁ πρωθήβης. Sane ſequẽtia manifeſto docent Catul-

Digitized by Google

lum τὸ χαλύβων non pro natione accepiſſe, ſed pro cha-
lybe ipſo. Aliter enim accipit ac Callimachus ſcripſi
Quum enim ſcribit, *Et qui principio ſub terras*, &c. verter
ex illo,

— χαλίβων ὡς ἀπόλοιτο γένος
τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.

oſtendit ſe aliter legiſſe, ac citatum inuenimus: nempe
τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν. & μιν τὸ χα-
λυβα interpretatur, quum Callimachus τῷ *ferro* referat.
— *quum ferro talia cedant*, vt ſi ſcripſiſſet:
καὶ τί κόμαι ῥέξειαν, ἐπεὶ τάδε εἴκαθε χαλκῷ:
Ζεῦ πάτερ, ὡς χαλύβων πᾶν ἀπόλοιτο γένος
τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.
μὶν hoc eſt τὸ χαλκὸν, ſeu σίδηρον quod antea dixerat.

9 ABIVNCTAE] Noſter liber *Abrupta*. Nimirum he
bona lectio ac ſincera minutulis magiſtris diſplicui
quare, neſcio. Sententia enim plana.

11. VNIGENA] vnigenas fratres & ſorores vocat C
tullus. Sic ſupra Dianam Phœbi vnigenam dixit. Erg
Memnonis vnigena Pegaſus quia Auroræ filius. Sa
Pegaſum ab Aurora dono Ioui datum ſcribunt Græco
commentarij. Lycophron autem & alatum Pegaſum,
eo vehi Auroram ſcribit:

ἠὼς μὲν αἰπεινὸν ἄρτι φηγίου πάγον
κραιπνοῖς ὑπερποτᾶτο πηγάσου πτεροῖς.

Quare igitur alitem & pinnatum facit, haud obſcuru
eſt.

12. CHLORIDOS *ales equus*] Antiqua ſcriptura in n
ſtro libro, *alis equos*. *Alis*, vt germin, rumin, pro ales, ge
men, rumen: vt olim in libros rerum ruſticarum nota
mus, *equos*, vt ſupra *maritos* pro maritus. Arſinoën p
Venere Zephyritide cultam ex Callimacho ante h
quindecim plus minus annos admodum adoleſcen
notaueramus. Poſſemus & illos verſus Callimachi a
ducere ex Athenæo, niſi iam eos Turnebus libris
Aduerſariorum inſeruiſſet, Chloris & Zephyr

qu-

Digitized by Google

συνώνυμα ſunt.

13. ME *tollens aduolat oras*] Noſter coſtex, *vmbras*, non *auras*. Quod meo periculo reponas licet. Nam noctu rapta fuit ea coma. Itaque mane in templo nō comparuit, vmbras ergo noctem dixit. Hoc plane pertinet ad hiſtoriam. quod tamen audaces homines, quum minime intelligerent, peruerterunt.

15. IPSA *ſuum Zephyritis*] Quemadmodùm Arſinoë pro Venere colebatur, ita ex his colligimus equum, quem in delitiis habuit, Pegaſi nomine appellari, tanquam & ipſe inter aſtra collocatus eſſet: vnde famulum ipſius vocat. Sane à ſtudio equorum ἱππία vocata fuit Arſinoë. Auctor Heſychius in Gloſſis.

16. GRATA *canopæis*] Omnia luxata, peruerſa, contaminata ſunt ab ineptis pædagogis, qui inſigni aliqua temeritate plus ſibi gloriæ apud homines ſui ſimiles pariunt, quam viri docti ex aliqua egregia emendatione. Tanta penuria eſt hominum, qui in iſtis literis aliquid videre poſſunt. Ego aio atque iterum aio Catullum ita ſcripſiſſe:

Gnata Canopiis incola litoribus

Ludit vbi. — Canopiis eſt κανωπίοις vt Alexandria ex Græco Ἀλεξάνδρεια. Antiochia, ἀντιόχεια. Priſca lectio fuerat, *Canopeis*. nempe propter ſimilitudinem hic C, pro E, poſitum fuerat. Nam antiquo illo more ſcriptum fuit *Canopeis*, vt ſupra, *ludei, lucei*. Hæc perpetua erat in I longo veterum illorum orthographia. Illud, *Ludit vbi*, ex perturbatis veſtigiis ſcripturæ, quæ in noſtro libro eſt, odorati ſumus. Quæ ſunt omnia γνήσια Catulli, & elegantiſſima. Zephyritis Arſinoë, inquit, eo miſerat famulum ſuum Pegaſum. Quo? nempe vbi Gnata Berenice ludere cum aliis æqualibus ſolet. Nam Berenice, vt & pueri ſciunt, Arſinoës filia. *Grata* pro *Gnata* etiam in exemplari Gallicano potuit exaratum fuiſſe, vt apud Plautum in Truculento, *E regrata* ſcriptum extabat, & editum eſt, pro *E regnata*. quod

Digitized by Google

aliis eſt, E re nata. Quantum autem hæc antea deforma-
ta erant? Quam male iſti homines meriti ſunt de poli-
tiſſimo poëta, quem tot vicibus pene ſtigmatiam fece-
rant?

17 VARIO *ne ſolum limite cæli*] Hæc quoque Catul-
liana non ſunt, ſed eorundem hominum commenta. No-
ſter liber habet.

—vario ne ſolum in limine cæli
Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret —

Quæ probata lectio eſt, modo pro *limine* legas *lumine*.
lumen cæli eſt cælum ipſum περιφραστικῶς. Iuuena-
lis:

Nil præter nubes, & cæli lumen adorant.

Sed ibi vulgo legebatur *numen*, vt ſupra eodem errore
—*cæleſti lumine vidit*, perperam *numine* & ſcriptum i-
noſtro extat, & vulgo editum eſt. Cæleſte numen, & cæ-
li numen, hoc eſt cælum.

18. Ex *Ariadneis*] Oſtendimus iam ſcriptum eſſe
Aut Ariadneis — quod probrum & verum eſt. Ne ſo-
lum, inquit, corona in cælo, aut in capite Ariadnæ fi-
xa eſſet. Nam alij coronam ſimplicem in cælo po-
nunt, vt maior pars Aſtronomon. alij ipſam Ariad-
nam in cælo collocant, vt quidam mythologi. Proper-
tius:

Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.

21. VVIDVLAM *à fletu*] Et hic ore correctorum Ca-
tullus loquitur. Nam vetus ſcriptura longe aliter ha-
bet: *Viuidulum à fluctu*. Sed profecto Gallicanus codex
habuiſſe videtur *à flutu*. vnde factum *fluctu*. Nam qu
à fletu legunt, vt habet melior pars editionum, viden-
tur ſecuti illam lectionem, *à flutu*. quæ proxime à ver
abeſt. nam *u* pro *e* poſitum, imo *u* & *e* eadem ſunt i

Lango

Langobardicis charactcribus. Legemus vero *à flatu:* & , ne ſolœciſmum committamus, *Viuidulo à flatu*. Viuidulum flatum, vocat, quam Græci poëtæ ἀκραεῖα ῥιπὴν. Nam ſublatus fuerat in cælum Boſtrychus Berenices. Itaque his verbis innuit ſe vento ſecundo ſublatum in auras. Qui dubitat hanc noſtrm emendationem veram eſſe, eum ego iubeo ἅπτειν λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ. non quod ita iudicio noſtro confidimus: ſed quia vt nolumus aduerſus animi noſtri ſententiam verum oppugnare, καὶ ὅμως τῇ ἀληθείᾳ χωρεῖν, ſic aduerſus ineptorum magiſtellorum audaciam illud tueri nullum prorſus periculum eſſe puto.

24. CALLISTO *iuncta lycaonia*] Qui hæc mutarunt, vellem mihi dicerent qua fiducia id fecerint? an quod vllam analogiam ſua correctione reſtitutam putent minime. neque enim efficient vnquam, vt *Calliſto* tertio caſu dictum fuerit. Dixiſſem ſaltem *Calliſtoë*, nempe, καλλιστοῖ. Noſter liber minimum abeſt à vero. Legit enim: *Calliſto iuſta Lycaonia*. Si literulam addas, vt pro *Lycaonia legas Lycaonida*, veram, vt puto, & germanam lectionem erueris. *Iuſta* veteres pronunciabāt, pro quo, neſcio quo fato, *iuxta* nunc dicimus, eodem modo *mixta* librarij nobis tranſmiſerunt pro *miſta*: *Vlyxes* pro *Vlyſſes*. Infra:

M. habet iuſta triginta iugera prati.

25. VERTOR *in occaſum*] Nam Coma Berenices habet ab oriente Booten, ab occidente terga leonis, à Septentrione poſteriores pedes Vrſæ maioris, à meridie Virginem, media prorſus quatuor aſteriſmorum.

27. SED *quanquam me nocte premunt veſtigia diuum*] Aratus:

— θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται.

Pag. 65. 7. QVICVM *ego dum virgo*] Noſter, QVOM VIRGO. *Expers* autem dictum eodem modo, quo

Defrenſ Defrenſis. Sic expers experſis. ſic præfex,præ
cis. & vt Græcia futuro hæc nemina formant,ſic Lat
à ſupino. Græci enim οἱ ϛεϱότληξ, καταῖβλεψ, ἐπίτεξ,
λιψ & ſimilia. Expers ego, experſis, idem quod experſi
verbum eſt Expergo. διαεγείρω. Sed alij malunt expers h
eſſe ἄμοιϱος vulgata ſignificatione. Quod, ſi ita malu
concedimus. Erunt igitur contrarium, experſa vngue
tis, & expers vnguentorum.

9. NVNC *vos optato quas*] Correctores ſi literas ſpect
quæ paucæ numero ſunt, leuiter hæc mutarunt: ſi ſe
tentiam; non leuiter peccarunt. Ita enim ex noſtro lib
legendum:

Nunc vos, optato quæ iunxit lumine tæda
Non poſt vnanimis, corpore, coniugibus.

O vos, inquit, corpora, quæ diu quidem deſideratis
ris copulata eſtis, ſed quibus poſtea vobiſcum non b
ne conuenit. Vos, quæ ſperatis quidem veſtris tæde
nupſiſtis, ſed ita, vt inito matrimonio, non bene in
vos congruat. Manifeſto huic comæ iubet rem diuin
facere matronas caſtas, quæ male concordes viros ſ
cupide reſtitui volebant. quod mox ex ſequentibus a
paret. Tamen, quum hæc correctores non animaduerti
rent, omnia hæc peruerterunt. Huius autem temerita
ſignifer fuit Auantius.

12. QVAM *iucunda*] lege, *Quæ* id eſt, vt.

13. CASTO *colitis quæ iura cubili*] En cacoëthes corr
ctorum. Nam vt paucularum literarum leuiſſima imm
tatione grauiter commiſerant, ita hic vnius verbi
prauatione quam alienam à mente poëtæ ſententi
effecerunt? Legendum enim plane ex noſtro libro n
colitis, ſed *petitis*. Veſter, inquam, onyx, quæ petitis i
maritorum veſtrorum, integro pudicitiæ nomine. Q
inquit, petitis reſtitui vos viris veſtris, modo conſtet p
dicitiæ fama. Imo: Quæ vultis, vt mariti ius ſuum pud
conſeruent. Recte, Virgilius.

Ante, pudor quam te violem, aut tua iura reſoluam.

15.

25. ILLIVS *aura*] Repone antiquam lectionem:

Illius ah mala dona leues bibat irrita puluis.

21. NON *votis eſſe tuam me*] Vetus lectio, *veris*, aut *veſtris* præfert. Si *veris*, deeſt prima ſyllaba, vt ſupra dixi. Sin quod verius eſt, *veſtris*: profecto inuerſum eſt pro *Siueris*. Ita diſtingue, & lege.

Tu vero, Regina, tuens quum ſidera Diuam
Placabit feſtis luminibus Venerem,
Sanguinis expertem non ſiueris eſſe tuam me,
Sed potius largis adfice muneribus.

Si quis hic interpretationem quærit, ego eum ad primos magiſtros redire cenſeo, vt qui non intelligat, quæ vix primis literis tinctum ignorare nefas eſſe arbitror. Male enim hactenus interpretati quidam ſunt neſcio quam venerem ſanguinis expertem: quum hoc voluerit Veronenſis noſtras, ô Berenice, quum Hecatomba facies Arſinoæ Veneri, ne me immunem eius ſacrificij facias: ne poſtremam me in illo epulo memoraueris.

22. SED *potius largos effice*] Illud *Effice* Pontani eſt, vt τὸ *votis*, quod ſuperius ſuppoſitum erat. At recte noſter, *adfice*, noli me immunem tanti epuli relinquere, ſed potius largis muneribus adfice. Si veterem lectionem recte perpendiſſet Pontanus, non minorem gloriam Criticus, quam poëta conſequutus eſſet.

25. PROXIMVS *hydrochoi fulgeret oarion*] Et ſcripta membrana, & veteres editiones hanc lectionem teſtantur. Qui Erigonem & Arcturum hic ſuppoſuerunt, dum bonos Aſtrologos ſe profitentur, profecto malos Criticos ſe prodiderunt. Non enim hic de theſi illius aſtri ſermo eſt, ſed aliud vult poëta: nempe, quum fulgidum aſtrum ſit ipſa coma (quod poëtica αὔξησις intelligitur dictum, quum reuera ſint ἀμυδροὶ ἀστέρες) & velle repetere caput Reginæ teſtetur mandat Orioni aſtro fulgētiſſimo, vt pro ſe lucere velit. Quod ſi quis obiiciat, Orionem non poſſe dici proximum Hydrochoo, quum ab eo ſit remotiſſimus: ego reſpondeo tantam ἀκριβείαν à poë-

ti, non eſſe exigendam. Quid? nonne Euripides dixi
σείριος ἐγγὺς ἑπταπόρυ πλειάδος ἀΐσσων? Sane haud mu
to remotior eſt Sirius à Vergiliis, quam Orion ab aqua
rio. Itaque Ennius videns abſurditatem, quum eam fa
bulam, id eſt Iphigeniam, verteret. non Vergilias, ſe
vrſam vertit: quia tam vrſa, quam Vergiliæ, eſt ſidu
ἑπτάπορον. Non tamen diſſimulare poſſumus, nobis m
rum videri non ſolum Callimacho Orionem Aquari
tam vicinum videri, ſed etiam Syriam Pleiadi. Non ta
men propterea mutandum eſſe dicamus, ſiquid abſurd
ab illis dictum. Simpliciſſimus ergo ſenſus huius loc
quem non ſine magnæ temeritatis conſcientia correcto
res contaminarunt. Sed omnium maxime ridiculus Ma
rullus, qui quum nullum aut admodum exiguum ſen
ſum harum literarum haberet, ridet Politianum viru
non ſolum ſe maiorem, ſed & nullo noſtræ ætatis infe
riorem, qui non hæc commentus eſt, ſed veterem lectio
nem, quam à magiſtellis deprauari videbat, ab illoru
audacia vindicare conabatur. & ſane omnes vetuſtiſſi
mæ editiones, vt dixi, & quantum ſcriptorum exempla
rium extat, non aliter habent. At Græculus ille putau
ſibi licere in bonis auctoribus, quod ipſe ſibi in ſu
verſibus voluit licere. Auſus eſt præterea annotatione
doctiſſimi Politiani ineptiſſimo epigrammate exagita
re. Sane quibus ille vir tantus videtur, tantique fit, de
bebant aliquid de pertinacia remittere, ſi eius editio
nem Lucretianam diligenter perpenderent. Nullus e
nim veterum auctorum ita male ab vllo correctoru
acceptus eſt, vt Lucretius ab illo audace Græculo. A
nos illum non imitabimur, & ſi qua extant eius ac ſimi
lium correctorum in bonis libris temeritatis atque au
daciæ veſtigia, ea prorſus abolere atque de medio bo
norum ſcriptorum penitus obterere nobis conſiliu
eſt. Quis autem huius ineptæ mutationis auctor fueri
nondum comperire potui: niſi fuerit Marullus ipſe. Na

tu

tum recenter, quum illa ſcribebat Politianus, locus ille mutatus fuit. quod anſam præbuit homini eruditiſſimo veterem lectionem aſſerendi, quam videbat ob oculos ſuos ita ab audaculis labefactari. Rapidum quidem ingenium Marulli fuit, & torrens, ſed quod verſibus nunc bonis nunc malis ex tempore effutiendis potius, quam bonis auctoribus emendandis natum videtur.

eod. FVLGEAT *Oarion*] Eiuſdem, cuius & illa ſuperiora, officinæ eſt verbum FVLGEAT. Bonum quidem ipſum, ſed quod Catullus tamen nunc non vſurpat. FVLGERET enim poſuit, vt præferunt ſcripti libri, & antiquæ editiones. Fulgerare archaïcum, vt Pignerare, temperare. Gloſſæ. *Fulgero*, ἀστράπτω.

Pag. 66. 3. POSTQVAM *es prosecta*] Vetus lectio, *Porrecto* & recte, hoc eſt mortuo. Alluſum ad geſtum mortuorum. Homerus ὁ δ' ἐν κονίῃσι τανύσθη. Sophocles: γέροντα μόρῳ ἐκτανύσαι. Euripides Phœniſſis:

τὼ δ' ἐκταθέντε σοὶ κεῖσθον ἀλλήλοιν πέλας.

Martialis:

Tu languore quidem ſubito, fictoque laboras,
Sed mea porrexit ſportula, Paule, pedes.

Hoc eſt mortua eſt. Horatius:

Optima quod ſi præda mergos iuuerit
Porrecta curuo litore.

Vtrum autem *es*, an *eſt* legatur, id ſemper ad Ianuam refertur. Nam *es* refertur ad eam quidem vocandi caſu. *Eſt* etiam tertia perſona: vt illud antiqui poëtæ:

Danai, qui parent Atridis, quam primum arma ſumite.

Idem ac ſi dixiſſet Danai, qui paretis Atridis. Quare deſinant Grammatici de verbo ES aut EST controuerſiam mouere.

eod. PACTA *marita*] *Marita*, matrona: vel, ſi mauis, maritalis. Horatius carmine ſæculari: *lege marita*. Acro Helenius: *id eſt maritali, vt Plautus, apud quem Senex, Tolcha, inquit, adepol pecunia eſt. Cui reſpondet alius. Quæ quidem non marita eſt, pro eo quod eſt: Quæ*

Digitized by Google

quidem non eſt maritalis. Cenſorinus: *Nonnulli binos* [...] *duntaxat domibus, quæ eſſent marita, colendos putauer*[...] Liuius libro XXVII. *Vagabatur enim cum vno aut* [...] *comite per maritas domos dies noctesque.* Quare autem [...] ritam, aut maritalem ianuam vocat? Diximus ap[...] ſtum Matronæ Romanæ, ſimulac in mariti manum [...] uenerant, lectum ante ianuam ſibi in atrio ſterne[...] qui dicebatur aduerſus lectus. Propertius:

Seu tamen aduerſum mutarit ianua lectum,
Sederit aut noſtro cauta nouerca toro.

Aſconius quoque eiuſdem lecti meminit. Vide q[...] Feſtum ſuperioribus annis notauimus. Vnde Ma[...] dicebantur Ianitrices, præſertim duæ, quæ duob[...] tribus in eandem domum innupſerant. Lepide [...] dixit ad Ianuam, *poſtquam es facta marita.* quod n[...] ſcure intelligi poteſt ex Propertij loco iam à nob[...] ducto. Videmus igitur vulgare pene id fuiſſe, vt [...] tam ianuam vocarent, quum dominus vxorem du[...] Aperta ergo ſententia Catulli. Poſtquam, inqui[...] elato nupta ducta eſt domum.

5. IN *dominum, veterem*] Liber ſcriptus: *In domin*[...] *nerem.* vt *dominum* ſit genitiuus pluralis. Nam n[...] domino functa erat.

9. VERVM *iſti populo*] Iam ſatis conſtat commen[...] eſſe hunc verſiculum. & correctorum ingenio f[...] tum. In noſtro libro legitur:

Verum iſti populi ianua quite facit. Legimus:
Verum iſti populi naenia, Quinte, facit.

Nainia, maiſta, & ſimilia in illo peroptimo exe[...] Gallicano ſcripta fuiſſe videntur, pro nænia, mæſt[...] nia eſt aliquod dictum vulgare, vt illud, *Sorex* [...] *ſuo periit.*

Plautus vocat Næniam in Bacchidibus:

Qua quidem te faciam, ſi tu me irritaueris,
Confoßiorem ſoricina nænia.

Horatius vocat puerorum næniam illum verſicu[...]

Digitized by Google

Rex eris, ſi recte faxis: ſi non faxit, non eris. Ita enim ait:

Reſcia dic, ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert.

Ita omne vulgatum dictum vocabant næniam, nempe quod Græci ᾆσμα. Hic ianua vocat næniam populi illud dictum in ſe IANVA CVLPA TVA EST. *Iſti* eſt ἀρχαϊκῶς *Iſtius.* *Quinto,* prænomen Catulli, vt diſertim principio libri noſtri exaratum eſt: QV VALERI CATVLLI AD CORO. NEPOTEM LIBELLVS. Catullus enim hæc Veronæ ianuam interrogat, vt male interpretati ſint, qui viatores hic interrogantes inducunt. Nam quamuis ianua reſpondet tanquam pluribus, quum dicit *vobis,* tamen vnum tantum alloqui conſtat, quum dicit, *Ne dubita.* Sed hęc puerilia, neque in dubium reuocanda. QVITE igitur pro *Quinte* hic ſcriptum fuerat, quomodo ſupra in Endecaſyllabis, *Liquantur* pro *Linquantur.* Nihil, inquit, à me dictum aut factum quiſquam dicere poteſt, niſi forte id nænia populi me feciſſe dicat, & illi vulgari de me populi dicto fides adhibenda ſit.

10. QVIN *quæcunque*] Liber; QVI Manifeſto verum. Qui populus.

14. QVOD *poſſim nemo*] Liber: *Quid poſſit.* Lege, *Quid poſſis.* Quia dixerat, non poteſt dici à me quicquam factum, reſpondet Catullus. Quid poſſis nemo quærit, nec quid à te commiſſum, aut non commiſſum ſit. Neque enim ſatis eſt te vnico verbo dicere, perperam hęc vulgo in te dici.

17. NAMQVE *illam vir prior*] Lege, *non qui illam.* Nam hic aliquando NAM pro NON & contra alternatum eſt. *Quę* pro *qui* fere ſemper habuit liber noſter. quod ex Gallicano exemplari manaſſe puto, in quo I lõgum ſemper per E I perſcriptum fuit. *Quei* ergo ſcriptum fuerat. *attigerit,* autem, non *attigerat.* ex eodem noſtro libro. Non, inquit, qui illam vir prior attigiſſe dicatur.

Digitized by Google

18. LANGVIDIOR] Languidior beta prouerb
Vnde apud Suetonium in Auguſto betizare, ἀντὶ τοῦ
ἀτονεῖν.

20. SED *pater ipſius*] Liber *illius*. Tantundem eſt
ille ſui.

24. NEC *querendum aliunde*] Scriptus liber. *Et qu*
dum geminandum autem *vnde vnde*. Ita loquitu
rentius Phormione.

27. MINXERIT] Nos olim adoleſcentes, *imminx*
etiam quidam ſcripti habent.

29 SVPPOSITVM *ſpecula*] Inuenerant librarij in
ſicano, *ſuppoſitu*. Legerant enim V pro A, vt ſæpe.
iam non ſemel à nobis notatur.

Pag. 67. 1. MELA] Iulius Philargyrius in illud:
curua, legunt prope flumina Mela: *Mela*, inquit,
in Gallia Ciſalpina vicinus Brixiæ, Oritur ex monte
no.

2. BRIXIA *Veronæ mater amata meæ*] Ergo hoc
næ agitur. Suſpicor tamen legendum, *mater ama*
alloquitur enim Catullum: matrem Veronæ vocat
dicat μητρόπολιν. Euripides Supplicibus: ἄμμως
πόλις ἄμμως παλλάδος ματρὶ hoc eſt ἄργι. & ſup
πέρας ἄγαλμα φόνιον ἐξέλοι.

10. SOLAM *conſilijs*] Lege, vt olim emendal
ſolam conſciolis. hoc eſt ancillis. Horatius:

— miſeram ſe conſcia clamet. Idem:

Quo te demiſit peccati conſcia herilis. Ouidius:

Conſcia quum poſſit ſcriptas portare tabellas.

Idem paulo poſt:

— pro charta conſcia tergum

Præbeat inque ſuo corpore verba ferat.

Porro *alienum à vero* prorſus ſcribit. Adr. Tu
Gallorum doctiſſimus, hunc eſſe Cæcilium, cui
nupſerit. Hoc enim non Romæ, ſed Veronæ m
actu ſcribit Catullus. Deinde nihil tale de Clo
tatur, vt conſuetudinem ſtupri nefandam cum p

habuerit. Hoc enim non tacuiſſet capitalis hoſtis eius fratris Clodij Cicero.

22. DESERTVM *in lecto cælibe*] Male quidam audaculi *in thalamo.* quare illis *lecto* diſplicuit? Præterea ſi *thalamo* legeretur, legitimum torum acciperemus. nunc tantum de amatorio. quem ſane thalamum non poſſis vocare.

Pag. 68 8 FRATERNA *mihi more abſtulit*] Vetus ſcriptura. *Abſcidit.*

Pag. 69 1 QVA *Mallius in re iuuerit*] Vetus ſcriptura: *quam ſalius in re.* Profecto legendum — *quam' Alius in re.* Synalœphas his exemplaribus perſcriptas eſſe iam ſupra notauimus, vt, *Deuoluit ill' acuto.* cognomen huic Manlio fuit Alius, vel Allius. Infra:

In deſerto Ali nomine opus faciat. Item:

Pro multis, Ali, redditur officiis.

Quod à nemine hactenus obſeruatum. Sane ab Alliis Allieni dicti. quæ fuit familia Romæ. Alliæ gentis mentio in veteri inſcriptione Romana. M. ALLIVS TYRANNVS. Concludimus igitur hunc Manlium ex Allia gente fuiſſe, adoptatum autem in Manliam. Itaque vocatum fuiſſe Manlium Allienum: pro quo Allium dixerit Catullus: quia aliter non poſſet includi in legem carminis. Alioqui quoties Octauius Cæſar pro Octauiano vocatur à priſcis? Allius igitur ſine vllo dubio eſt Allienus, cognomen ex nomine, vt in adoptionibus fit. Alioqui quam inepte legebatur ſine pronomine *Me?*

7. OMNIBVS *inque locis*] Expunximus hunc verſum, quod alicuius audaculi eſſe conſtet, puta Marulli, aut eo non modeſtioris. Sane illum liber noſter non agnoſcit. In noſtro autem aliena manu non melior illo ſuppoſitus erat: *Muſcoſi repetat vada remigiis Acherontis.* vt appareat vulgatum hunc non admodum vetuſtum eſſe: ſed profecto ſubolet mihi aut Marulli, aut Pontani, aut Garini eſſe.

10. DESERTO *in Manli*] In veteri ſcriptura: *In*

Digitized by Google

deſerto Ali. Iam dixi hoc eſt eſſe cognomen poſt ... ptionem in Manliam gentem.

11. DVPLEX *Amathuntia*] *Amathuſia* ſcriptus l... In Ciri quoque:

Nam te iactari non eſt Amathuſia noſtri

Tam rudis—quanuis aliter olim ſenſimus. Nam *A...thuſia*, vt Acheruſia. Rhamnuſia.

14. LYMPHAQ. *in Oeteis Manlia*] Hic Turnebus M...liam à quodam Manlio, qui montes illos primus aſ...derit, dictam affirmat. Qui doctiſſimus vir, præterq... quod αἰισόρυτα & abſurda profert, adeo illi difficile ... emendatiorum editionum fidem ſequi, in quibus ... *Manlia*, ſed *Malia* publicatum eſt? Nam Malia eſt ...λία. Callimachus: — καὶ ὄρεα μηλίδος αἴης. Interpres ...phoclis: μηλιεῖς ἔθνος θεσσαλικὸν πλησίον τραχῖνος μ... δὲ ἡ πόλις καλεῖται, & Sophocles ipſe Philoctæta:

ὦ ναύλοχα καὶ πετραῖα

Θερμὰ λοῦτρα, καὶ πάγους

Οἰταίους ἐπιστατοῦντες,

Οἵ τε μέσσαν μηλίδα πὰρ λίμναν.

An dubium igitur quare Malia lympha dicta? Sopho... qui Attice loquebatur, μηλίδα dixit: Sed ipſi Trach... qui loquebantur Dorice, μαλίδα dicebant, vnde μα...κὸς κόλπος. Propterea prima longa. Auctor ἀνώνυμ... περιηγήσεως ad Nicomedem regem.

ἀγορὰ δ' ἐν αὐτῷ γίνεται ἀμφικτυονική,

κόλπος δὲ κεῖται μαλιακὸς ἐν τῷ μυχῷ.

12. ET *in quo me corruerit*] *In quo genere torruerit* ... eſt, quomodo torruerit. more Græcorum, qui dic... ἐν ποίᾳ ἰδέᾳ, pro ἐν ποίῳ τρόπῳ. Cicero Attico, libro ...tio: *quod optimo genere facere non licuit*. & libro primo ... officiis: *eum, quicum bella geras, tam molli genere ap...lare.*

28. Is *clauſum lato*] Lege ex eodem libro, *Is la... lato.*

Pag.107.7. INCEPTA *fruſtra*] Recte doctiſſimus Turnebus, *Inceptam fruſtra.* καὶ δόμος ἡμιτελὴς Homero. Val. Flacc. VI.

> —*coniux miſeranda Caico*
> *Linquitur, & primo domus imperfecta cubili.*

8. HOSTIA *cæleſtis pacificaſſet*] verbum *Pacificare* quidam Marulliani, quod aut barbarum aut inſolens, & Catullo indignum putarent, ſuſtulerunt, & *conciliaret* pro eo repoſuerunt. Profecto de illis nihil aliud dicam quam in dignos quibus reſpondeatur.

10. QVOD *temere inuitu*] Recte ſane. ſed vnius voculæ mutatio in noſtro longe diuerſum ac fortaſſe lepidiorem ſenſum efficit. Legitur enim ibi non *Quod*, ſed *Quam.* Quæ lectio totam de integro interpolat ſententiam. Nihil, inquit, tam libenter ſuſcipere poſſunt homines, quam temere, ſi diis diſpliceat. Quæ rotundiſſima eſt Gnome. Qui hanc lectionem mutarunt, credibile eſt illos ſuam, non Catulli mentem ſpectaſſe.

11. QVAM *ieiuna pium deſideret.*] In ora libri noſtri altera lectio notatur *Deficeret.* Alij notant *Diſgeret.* Latet hic aliquod portendum mendi.

23. QVAE *nempe & noſtro*] Reclamat vetus lectio: *Qua vetet noſtro:* Lege, *Quæ (ve te) noſtro. ve* eſt σχετλιαστικόν. *Mantua ve miſera.* ve, te, proh, ah, σχετλιαστικὰ ſunt Catullo familiari, vt σχετλιασμὸς referatur ad fratrē ipſum Subiicitur enim: *O miſero frater adempte mihi. ve te, ô frater.* Sic *ve me* apud Senecam Apocolocynthoſi.

29. NON *inter nota ſepulchra*] NOTA hoc eſt cognata, vt poſtea κατ' ἐπεξήγησιν interpretatur. Infra, *Si tria notorum baſia reppererit.*

Pag.71.3. DETINET *à noſtro*] *Detinet extremo.* Vetus liber, non male etiam *externo*, vt ſit oppoſitum τῷ *nota ſepulchra.*

12. PHENEVM *prope Cylleneum*] Ratio poſtulabat Cylleneam. Eſt enim vrbs. Statius IIII. Thebaid.

> *Et Pheneos nigro Stygа mittere credita Diti.*

Male quidam legunt Peneum πενειὸν pro φενεὸν
ſyllabarum. Nam pro duabus breuibus duas lōg
ſtituunt. Hoc ſequutus eſt diſertus vir in ſuo com
tario. Itaque non mirum ſi in Theſſalia, vbi eſt P
fluuius, contigiſſe dicat, non in Arcadia vbi era
neos oppidum. Totam hiſtoriam habes apud
niam & quidem ſatis nota eſt.

15. AVSVS *falſiparens*] Vetus lectio, *Audet*. t
pro tempore. in quo frequentiſſimus Propertius
exemplo contentus eſto.

At tu vix primas extollens gurgite palmas
Sæpe meum nomen iam peritura vocas.

hoc eſt, vocabat.

21. QVO *diuum dominum*] Ineptiſſima hæc lecti
que non Catulliana, ſed correctorum. De Herc
ſermo. deinde iſti docti homines de Ioue loqu
Hoc eſt ἄλλο μὲν ὗς, ἄλλο δὲ ὁ μεσκλῆς, Sed ſincera e
tiqua ſcriptura *Qui diuum domitum Diuum* hoc eſt
culem ipſum. I nunc, & iſtas egregias correctoru
tiones amplectere, & eorum fide bonos auctores l
Nihil enim hac lectione ſimplicius, vt quæ ne int
tationem quidem deſideret. Domitum Herculem
ſubiſſe iugum Euryſthei, cuius imperio illa ba
exhauſerit.

27. SVSCITAT *& cano*] Vetus lectio: *Suſcitat*
volturium capite. Hic more veteris ſcriptionis *a*, e
Capite, capitei, quod toties monuimus. Qui, inquit,
gnis diuitiis auitis ſublatus, & heres ſcriptus, gau
mouet gentili deriſo, quia ſi nepotem poteſt expu
ipſe, qui proximus eſt, iure agnationis in vacuu
niet. Itaque is eſt vulturius capiti cano, hoc eſt
Sed explicanda ſunt.

QVI *cum diuitijs*] Legendum QVVM. Deeſt a
præpoſitio *in*, quæ fortaſſe reponenda eſt.

Qui, quum in diuitijs vix tandem inuentus auit
Nomen teſtatas intulit in tabulas;

Digitized by Google

Impia de iſi gentilis gaudia tollens
Suſcitat a b cano vol urium capiti

Ita enim interpungenda ſunt illa, quia male accipiuntur vulgo. Iuuentus ergo in diuitiis Horatius:

Si cui praterea validas male filius in re
Praciara ſublatus aletur.

Græcum eſt, ὅτι μεγάλων χρημάτων τρεφόμενος.

GAVDIA *tollens*] In alium ſenſum, ac vulgus putat, Tollere gaudium dicitur. Nam eodem modo, quo tollere riſum alicui, id eſt, inducere ad ridendum, vel irriſum. Sic Varro, dixit tollere alicui prouerbiũ, hoc eſt anſam dare, vt de aliquo efferatur prouerbium. Hic vnicus ſuus neceſſarius heres dicitur proximo agnato gaudium tollere: quia ille imminet illius morti, vt ei ſuccedat. Eodem modo dictum tollere gaudium, quo ſuſcitare Volturium. canum caput, vt dixi, ipſummet auum vocat.

29. SEV *quicquid dicitur improbius*] Vetus ſcriptura: *qua multo dicitur improbius*. Recte. qua nulla alia improbius dicitur oſcula, &c.

Pa. 72 2 QVANTVM *pracipue*] Repone ex eadem ſcriptura: *Quanquam*. Sententia tota hæc eſt. Tuus amor, inquit, altior fuit barathro illo. cui amori neque comparandus eſt amor aui in nepotulum vnicum: neque columbarum in compares ſuas, quæ omnium animalium amores laſciuia & procacitate vincunt. Vnam excipio mulierem, quæ omnium impotentiſſime amat, & cuius amor deſultorius eſt. Sed tu omnes viciſti.

3 SED *tu harum magnos*] Subdititia hæc, noſter codex, *Sed tu olim magnos*. Græcanicum, *olim magnos*, τοὺς πάλαι μεγάλους.

8 FVLGEBAT *crocina*] Quem nudum Cupidinem alij pingunt, eum in tunica proſcribit Catullus imitatione Sapphus. Pollux libro decimo: πρώτη δέ φασι χλαμύδα ὀνόματι σαπφὼ ἐπὶ τοῦ ἔρωτος εἰποῦσα, ἐλθόντ' ἐξ οὐρανῶ πορφυρᾶν ἔχοντα περὶ ἔμιον χλαμύδα.

Digitized by Google

A quo primo ſunt omnia nata bona.

In ſecundo verſiculo nihil detrimenti acceptum. In priore eſt χωρία πληγή. S. d age, quam poſſumus, medicinam illi faciamus:

Et qui principio nobis te trandedit ouſens,
A quo primo ſunt omnia nata bona.

Trandedit notum ἀρχαϊσμὸν omnes norunt, vt Tranſdere in otium Terentio in Phormione, ex *aufert* puto faciendum *ou ſens*, quod ita ſcriberēt per ov. Si quis cōmodiorem lectionem con miniſci poteſt, candidus impertiat. Nam conſtat nobis nomen eius, qui primus Mālium commendauit Catullo, deſiderari. Quid ſi tradere in commendatitiis, omnes ſciunt, ſaltem ſi tertiumdecimum Epiſtolarum Ciceronis legerint.

8. NON *ſi illum rara*] Ita reconcinnatim ex priſca ſcriptura. *No ſ' illa rara* Non enim M. aut N. notabāt vt neque *bus* ſyllabam in datiuis pluralibus tertiæ declinationis. quia illa nunquam obſcurum eſt quomodo ſupplenda ſint. De ſynalœphis iam ſupra ſæpe monuimus.

12. NAM *mala valde beſtia*] Plautus, *mala beſtia es*. Menander ἐφεσίῳ.

οἷος δὲ καὶ τὴν ὄψιν ἐστὶ φαίνεται,
ἀφ' οὗ τοιοῦτος γέγονεν οἷον θηρίον
τὸ μηδέν' ἀδικεῖν, καὶ καλῶς ἡμᾶς ποιεῖ.

In alium ſenſum vſurpauit, ac Catullus. nēpe quomodo alij ὕπλαιν: οἱ ὁ πλόνις τι σαφεστιών & Latini. Quale telū.

18. SED *mulier cupido*] παροιμιώδης versus. ἐγὼ γυναικὸς ὅρκον εἰς ὕδωρ γράφω. Facete, nam alij dicebant: ἐγὼ γυναικὸς ὅρκον εἰς οἶνον γράφω.

20. SI *cui iure bono*] Deprauatiſſimus locus. Vetus ſcriptura: *Si qua, Viro bono ſacrorum obſtitit hircus.* Non dubito recte correctum à doctis *ſacer alarum* ex illo *ſacrorum*. Sed nondum ſanus eſt locus. *Viro* pro *Virro*, quia non geminabant literas.

21. PODAGRA *ſecat*] Ita, non *necat*, vt quidam vo-

Digitized by Google

luerunt. Martialis: —*podagra chiragraque ſecatur Cai*
Græci πρίεσθαι ἀλγηδόσι.

Pag. 74. 6 MVLTO *ita me nec*] Lege, *Multo mi ta*
es vilior, & leuior.

13. IMO *etiam tadet obeſtque*] meliorem dete
lectione mutarunt correctores. Quare enim mihi di
ceat illud emendatiſſimum in manuſcripto? *Imo e*
tadet ſtatque magiſque magiſque. Quam lectionem p
ferunt primæ editiones. *Stat* eſt ἐνίσταται. *Manet*
mente repoſtum.

14. VT *mihi, quem nemo grauius*] *Ve mihi.* Ita rep

19. PATRVI *perdeſpuit*] Priori omnium olim ad
ſcentes docuimus *perdepſuit* legendum eſſe. quod &
mius vir Adrianus Turnebus in ſuis aduerſariis te
reliquit. Quam tamen emendationem mihi præri
quidam conati ſunt. Non quod ego tanti mea fac
neque quod hanc exiſtimationem meā ſtare aut ca
cenſeam, ſed quia perfrictas frontes ferre non po

28. HVC *eſt mens deducta*) Liber noſter, *Nunc eſt*
adducta. & ſane eſt ἀποσπασμάτιον integri poematis
ius alterum membrum tetraſticho conſtat, eiuſqu
tium eſt:

Nulla poteſt mulier ſe tantum dicere amatam.

Igitur & conglutinandum & emendandum:

Nulla poteſt mulier tantum ſe dicere amatam
Vere, quantum à me, Lesbia, amata mea es.
Nulla fides vllo fuit vnquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea e
Nunc eſt mens adducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita ſe officio perdidit ipſa pio,
Vt iam nec bene velle queam tibi ſi optuma fias,
Nec deſiſtere amare. omnia ſi facias.

25. LESBIA *amata mea es*) Ita legendũ ſecund
ſona, non EST, docet alterum pentametrum, qu
eadem perſona conceptum eſt in veteri libro, ir
amore tuo, non *ſuo*, vt barbare in vulgatis editur, l

dum eſt. Puto neminem huius poetæ ſtudioſum eſſe, qui huius aureoli epigrammatij vicem mihi gratias non agat.

Pag 75.14. QVIN *te animo affirmas*] Vetus ſcriptura iam dudum fuit:

Quin tu animo affirmãs atq; inſtructóque reducis. Lego:

Quin tu animu offirmas itaque inſtructoque reducis?

animu' pro *animum*. Sic apud Varronem *ſecundu ea*. In Pandectis: *datu iri*. & in iiſdem METVIRI, hoc eſt, *Metutum iri*. Nam maiuſcula T, geminat ſyllabam more ſcripturæ illius luculenti Archetypi. Præterea & Archaica ſcriptura eſt, *inſtructo* pro *inſtructu*. Fortaſſe etiam *animum firmas* melius legeretur, quam *affirmas*. Ouidius:

Quod niſi firmata properaris mente reuerti,
Inferet arma tibi ſaua rebellis amor.

INSTRVCTVQ.] Malim inſtrictuque, id eſt, incitabulo, incitamento. Apuleius: *Inſignis tutela nimietate inſtrictus atque inflammatus.* Et alibi: *Mentes natura duce inſtricta.*

19. HOC *facies ſiue id non pote*] Puto Catullum ſcripſiſſe, *Hoc facas ſis ſiue id non pote.*

24. QVAE *mihi ſubrepens*] In noſtro *ſeu mihi ſubrepens.* ſeu peſtis, inquit ſeu torpor ille fuit. Torporem veternum vocat, hoc eſt λήθαργον.

Pa.76.5. RVFE *mihi fruſtra*] Hoc epigramma lacerum eſt. Nam quum vulgo Hexaſtichon legatur, decaſtichũ tamen fecerat Catullus. Præterea non ſatis emendate legitur, neque diſtincte. Ita igitur illum ex coniectura integritati reſtituimus, & ope veteris ſcripturæ maculas abſterſimus:

Rufe mihi fruſtra, ac nequicquam cognite amice:
Fruſtra? imo magno cum pretio atque malo:
Siccine ſubrepiſti mi atque inteſtina perurens
Mi miſero eripuiſti? omnia noſtra bona

Eripuiſti, heu heu noſtræ crudele venenum
Vitæ, heu heu noſtræ peſtiſ amicitiæ?
Sed nunc id doleo, quod pura pura puella
Sauia comminxit ſpurca ſaliua tua.
Verum id non impune feres nam te omnia ſæcla
Noſcent, & qui ſis fama loquetur anus.

Non dubium eſt, quin duo poſtrema diſticha cum bus prioribus luxatis committenda ſint. Alterum en ſine altero ſtare non poteſt, vtpote quod imperfect ſententiam contineant. In olidum & hircoſum Ruf ſcribit, cum quo expoſtulat ereptos ſibi amores ſuos l eſt enim, quod vocat ſua bona.

7. SICCINE *ſubrepiſti mi*] In noſtro duo antiqui c racteris extabant veſtigia, MEI, & PERVRE: pro & *perurens*. Sic ſupra: *Antiſtas*, pro *Antiſtans*.

11. QVOD *puræ impura puellæ*] Repoſuimus ex pr ſcriptura *puræ pura puellæ* quod, inquit, ſpurca ſaliua obleuit pura ſauia puræ puellæ Exprobrat illi os hir ſum, vt apparet, καὶ τὴν στοματομολυνσίαν.

12. CONIVNXIT.] Ineptiſſime. Legendum, *conmi* Infra:

Tanquam conmictæ ſpurca ſaliua lupæ.

Vbi & perperam eodem errore legebatur. *coniunctæ.* tronius *Cōſumtis verſib. ſuis immūdiſſimo me baſio cōſp*

13. NAM *te omnia ſæcula noſcent*] Eodem modo in decaſyllabis:

Quid vis? qualibet eſſe notus optas?
Eris, quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

21. LESBIVS] In noſtro, *Cælius*. nonnullæ editio *Gellius*, recte. hanc fœditatem enim eidem exprob *Vis dicam Gelli* &c. Lesbiam autem ab eodem amat & alio epigrammate teſtatur: *Non ideo, Gelli, ſperabar mihi fidum.*

24. SI *tria amatorum*] Audacia correctorum eſt i Nā *amatorum* ſuppoſuerunt pro eo, quod vetus ſcrip

ra p

ta prę ſe ferebat, *natorum*. quod & priſcę editiones etiãnum conſtanter ſeruant: Sed minima mutatione *notorum* legendum, non *natorum*. Virgilius in Ciri:

Nec mihi notorum declinant lumina voltus.

Næuius Tarentilla:

—nunquam quiſquam amica
Amanti amico nimis ſiet fidelis,
Nec nimis erit morigera nota quiſque.

Nota ἡ φίλη, vel potius ἡ ἐρωμένη. *Notorum* igitur, amicorum. notus mos ille veterem oſculo tam propinquos, quam amicos excipiendi.

eod. SAVIA *reppererit*] Cicero in Sextiana de hoc ipſo: *quum illo ore inimicos meos eſt ſauiatus*. Loquitur de hoc ipſo Gellio, eique eandem fœditatem oris exprobrat. Nimis argutantur. qui non *Gellius* hic, ſed *Lesbius* legunt, vt Catullus de Clodio, quem conſtat ſororem conſtupraſſe, intellexerit, & eodem modo Clodiũ Leſbium vocet, quo Clodiam Lesbiam vocat, hoc vno argumẽto ducti, quia ille appellatus ſit pulcher: quod hic videtur Catullus itẽ obiicere, Sed ſi Clodius, qui dictus eſt pulcher, inimicus Ciceronis, ea infamia flagraſſet, ſane Cicero talentum non meruiſſet, vt hoc tacere vellet. Præterea non meminerunt Clodiæ gentis patricię hunc fuiſſe, quam cognomen Pulchrorum à plebeia Clodia diſtinguebat. *Pulcher* igitur non caſu, ſed iure familiæ, aut gentilitio.

Pag 77. 4. *E molli longo*] ſcriptura noſtra: *Et mollis longo*. magnis æſtibus anni ſolebãt, vt Varro loquitur, inſititio pomeridiano ſomno diem diffindere. Itaque ex eo ſomno edormiendi & expergiſcendi tempus erat octaua, vt ratio poſtulat. propterea mollem vocat, quia iam remittunt calores intenti, quum duo trientes diei confecti ſunt.

7. SIC *certe eſt clamant*] Liber. *Sed certe clamant* lege, *Sic certe, clamant*. Supra. *Sic certe, viden' vt perniciter exiluere?*

cod. VICTORIS *rupta miſelli*] Nonnullæ edition
Virronis, Suſpicarer legendum: *Sic certe, clamant Varr*
nis rupta Viſelli. Notum & Varrones in gente Viſelli
non ſolum Terentia fuiſſe.

8. ILIA *de mulſo*] *Ille te mulſo*, vetus liber. Langobard
ca ſcriptio, vt iam dixi, nullum diſcrimen facit inter
& L. propterea ſynalœpha notata fuit. Itaque ibi le
gendum erat, *Ili' & e mulſo*.

10. QVEM *tu diligere inciperes*] ἀρχαϊσμὸς hoc eſt d
ligeres. Sic Pomponius de origine iuris: *ſine iure cer*
agere inſtituit, hoc eſt, egit. Paulus libro ſententiaru
tertio, capite ſecundo. *Libertus duos patronos habere inſt*
tuit. hoc eſt, habuit. Infra: *Accipiunt precium quæ face*
inſtituunt, hoc eſt, quæ faciunt.

11 SEDE *Piſauri*] Hoc eſt Piſauro. Virgilius. —*Cor*
Turrhena ſede profectum. hoc eſt Corito.

22. QVOD *nunc garrit, & obloquitur*] Repone *gann*
Cæcilius: *Gannit odioſus tota familia*.

Pag. 78 3. SIC *liber auunculus*] Cognomen Liber ap
Romanos Dicti Liberi ab eo quod execto matris vte
ipſi liberi euaſerant. Tertullianus libro de anima: *Poſſ*
mus illos quoque recogitare, qui execto matris vtero viui
rem hauſerunt Liberi aliqui, & Scipiones. Sed, quantu
ſuſpicor, Liber non magis quã Scipio ab eo caſu dict
eſt. Sed hoc vult Tertullianus: inter eos, qui cæſo m
tris vtero viui extracti ſunt, Scipionem Africanũ, it
Liberum cenſeri. Liberi ergo gentis an familiæ nom
Romæ, non autem Bacchi, vt quidam interpretant
An Liber dictus. quia euaſit periculum, execto mat
vtero? Sane qui ita execta matre naſcebantur, voti er
Apollini. Virgilius lib. x.

—exectum iam matre perempta,
Et tibi, Phœbe, ſacrum.

vnde Apollo erat Deus familię Cæſarum, auctore
uio,

4. SIC *maternus auus dixerat*] Repone ex anti
ſcript

ſcriptura, *Dixerit*. εἴπατο ἄν, ἐλέξατο ἄν. Non enim affirmabundus hoc dicit. Propertius:

—Minyæ dixerit Aſcanius.

10. IAM *non Ionios eſſe, ſed Hionios*] Ab hiatu ſcilicet illo, quo aſpirabat tenues. Ita enim expoſuit olim parens meus ſuis de cauſſis linguæ Latinæ Commentariis. Nam ſi tantum adhibeas ea, quæ huc ſtudioſe olim contulit Politianus, non ex toto menti Catulli ſatisfeceris.

14. HAEC *ego ſi ſingula*] Magis placet antiqua lectio:

Quintia formoſa eſt multis: mihi candida, longa,
Recta eſt, hoc ego ſi ſingula confiteor,

24. ABLVAT *Oceanus*] Repone *abluit* ex eadem ſcriptura, ἀρχαϊσμός, vt, *Edit cicutis allium nocentius*. hoc eſt, *edat*.

16. NON *ſi demiſſo*] τὸ *Demiſſo capite* male audit. Inde putide, vt alias, iocum captauit Cicero in ea ad Pontifices, loquens de Sex. Clodio: *Sed ſi requiri iuſſeris, inuenient hominem apud ſororem tuam occultantem ſe capite demiſſo*. Idem enim intellexit.

Pa 79. 3. QVI *vt nihil adtingat*] Et hic quoque Catullus *adtingit* non *adtingat*, ſcripſit, quum idem ſit pro *adtingat*. vt ſuperius illud, *Abluit* pro *Abluat*.

7. NASCATVR *magus*] Notum ex Herodoto & aliis Strabo: τοὺς δὲ μάγους οὐ θάπτουσιν, ἀλλ' οἰωνοβρώτους ἐῶσι τούτοις δὲ καὶ μητράσι συνέρχεσθαι νενόμισται

11. NATVS *vt accepto veneretur*] Carmen ἐπῳδὰς vocat, quas Magi Virgarum faſciculum tenẽtes ad ignẽ incinebant. Strabo: τὰς δ' ἐπῳδὰς ποιοῦνται πολὺν χρόνον ῥάβδων μυρικίνων λεπτῶν δέσμην κατέχοντες. Phrynichus poeta apud Athenæum:

ὅς οὐκ ἴδ' ἀστέρ' οὐδ' ἴτως ἰδίζητο.
οὐ παρὰ μάγοισι πῦρ ἱερὸν ἀνέστησεν.
ὥσπερ νόμος, ῥάβδοισι τοῦ θεοῦ ψαύων.

τοῦ θεοῦ nẽpe πυρός. Hoc eſt quod vult Interpres Theriacorum Nicandri. Δίων δὲ, inquit, ἐν περσικῶν τῆς τρίτης

συντάξεως καὶ τοὺς μάντεις φησὶ μὴ δ' ὑς ῥάβδῳ μαντεύεσθ
Idem Strabo: ἐν δὲ τῇ καππαδοκίᾳ πολὺ γάρ ἐστι τὸ τῶν μ
γων φῦλον, οἳ καὶ πύραιθοι καλοῦνται, πολλὰ δὲ καὶ τῶν περ
κῶν θεῶν ἱερά, οὐ δὲ μαχαίρᾳ θύουσιν. ἀλλὰ κορμῷ τινι ὡς
ὕπερῳ τύπτοντες. ἔστι δὲ καὶ πυραιθεῖα σηκοί τινες ἀξιόλο
ἐν δὲ τούτοις μέσοις βωμὸς, ἐν ᾧ πολλὴ τέφρα δὲ, καὶ πῦρ ἄσ
στον φυλάττουσιν οἱ μάγοι. καθ' ἡμέραν δὲ εἰσιόντες ἐπᾴδ
σιν ὥραν σχεδόν τι πρὸς τοῦ πυρὸς τὴν δέσμην τῶν ῥάβδ
χοντες vbi & de verbenis illis ſeu virgultorum fa
habes abunde, & de carmine, cuius hic mentio fit. πυ
θεῖα autem quę vocat, ſunt חמנים quæ toties Proph
tæ populo Dei obiiciunt, quum ſignificant illum εἰδ
λομανῆ populum ritus Perſicos didiciſſe. Quod en
Haminonim iſta ſint docet mox idem Strabo: ταῦτα
ἐν τοῖς τῆς Αναΐτιδος καὶ τοῦ Ωμανοῦ ἱεροῖς νενόμισται. Ωμανὸς
nim eſt חמן. Qui prophetarum linguam didiceru
hæc mihi aſſentientur. Herodotus illos ignes, de quib
hic loquitur, πυρῆια vocat. καὶ ἐν ὑψηλοῖς τόποις conſti
ſolita ait. propterea conuicium cælitus in illum pop
lum, ſacrificare in excelſis. quę ipſi Bamoth vocant, h
eſt τὰ ὑψηλά. quæ vox Hebræa eſt. At חמנים Perſi
licet Rabbini eam à ſole deriuent. Quæ vox tunc e
Hebraica. Ab eo Achæmenij dicti ſunt. nam add
aleph in capite plane facies Achaman. Sed ne forta
putes hæc me ſomniaſſe, audi interpretem Statij ve
rem, in primum Thebaidos: *Nunc, inquit, Achamenij*
cuntur, vbi Apollinem Solem dicunt, cuius & ſatrorum
tus inueniſſe dicuntur.

12. OMENTVM *in flamma*] Strabo: μελίσαντος δὲ
μάγου τὰ κρέα τοῦ ὑφηγουμένου τὴν ἱερουργίαν ἀπίασι διε
μένοι, τοῖς θεοῖς οὐδὲν ἀπονείμαντες μέρος· τῆς γὰρ ψυχῆς φ
τοῦ ἱερείου δεῖσθαι τὸν θεόν. ἄλλου δὲ οὐδενός. ὅμως δὲ τοῦ ἐπίπ
τι μικρὸν τιθέασιν, ὡς λέγουσί τινες, ἐπὶ τὸ πῦρ. Alioqu
Perſius eodem modo loquutus eſt.

Q

Quum in flamma tibi tot iunicum omenta liqueſcant.

15. QVOD *te cognoſſem*] Melius ſcriptura, *Qui te cognoſſem.*

26. DISPEREAM, *me niſi Lesbia amat.*] Alius ordo in veteri: — *Lesbio me diſpeream niſi amat.*

25. CVI *ego quaſi eadem*] Manifeſto falſum etiam in manuſcripto. At in veteribus Gellianis exemplaribus, quorum deſcriptionem penes nos habemus, legitur, *Quo ſigni? quaſi non totidem.* Plana eſt ſententia. Quod mihi Lesbia imprecetur, ego illud amoris ſignificationem puto. Quare? quia ego contra totidem illi execror ſed diſperream, ſi nihilominus amo. Recte Gellius *deprecor* interpretetur, amolior illud in caput eius. Nam quum aliquis male imprecaretur, qui audiebat ἀφοσιούμενος reſpondebat, Quod quidem ętati tuæ atque capiti vertat, vt Ariſtophanes — εἰς κεφαλὴν σοι. Quicquid igitur imprecabatur Catullo Lesbia, id omne à ſe in eius caput imprecabundus amoliebatur. Precari ne ſibi accidat hoc eſt Deprecari proprie. Itaque recte veteres Latini dicebant deprecari à capite & fortunis ſuis malam rem aut periculum. ad verbum id Græcis eſt ἀφοσιοῦσθαι. Conati ſunt quidam Gellium ſuper huius epigrammatis enarratione reprehendere. Sed næ ipſi fruſtra ſunt. Non animaduerterunt Catullum totidem verbis eadem conuicia in caput Lesbiæ regerere. Itaque id plane eſt Deprecari à ſe alicui. Deprecari à ſe in aliquem. Nam nuſquam factum, vt Deprecor ſimpliciter ſit imprecor. Neque Lesbia, quæ prima conuiciatur Catullo, poteſt videri proprie deprecari Catullo. Id enim non patitur Latini ſermonis caſtitas. Sed Catullus, qui non vult hæc conuicia in ſe cadere, religione ac ſuperſtitione vulgari ea in eam regerit. idque, vt dixi palam eſt Deprecari. Quin teſtimonium Ennij apud Gellium idem confirmat.

Pag. 80. I. NIL *nimium ſtudeo*] In Cæſarem & Mamurrã ſcriptum hoc epigramma tetraſtichon. Nam prof-

veteres editiones Parthenij recte hos quatuor coniungunt, nempe hoc diſtichon cum ſequenti gramma eſt prope ſimile illi Endecaſyllabo, *O ho*[...] *pu:* Nam vt ibi Cæſarem nihil aliud quam vapu[...] *οἰμώζειν* iubet, ita hic quid aliud videtur, quam ἀ[...] *τὸν ... αὐτὸς* [illegible] valere iubere? Deinde d[...]rig[...] mon [illegible] Mamurram ipſum, quem verbo ap[...] quod ſa[...]ctis Numa non nominaret.

4 IPSA *olera olla legit*] Si hoc prouerbium Gr[...] ferr[...]tur, non aliter poſſ[...], quam ita: *αὕτη ἡ χύτρ*[...] *λαχανεύεται.* Simile Homericum— *αὐτὸς γὰρ ἐφ*[...] *ἄνδρα σίδηρος*

7. MILLIA *quum interea quingenta Hortenſiu*[...] quo Ouidius:

Nec minus Hortenſi, nec ſunt minus improba Se[...]

Carmina— Gellius libro decimo nono, [...] nono: *Nam Læuius implicata, & Hortenſius inuenu*[...] *Cinna inlepida, & Memmius dura.*

10. AT *Voluſi annales*] Varie legitur verſus hu[...] tera pars Noſter liber: *At voluſi annales paduam* [...] *tur ad ipſam.* Primũ pro *paduam* vide, an expedia[...] legere: deinde pro *portentur porcentur*: C pro T. mo[...] potius errore vſitato librariorum, quod ſupra memini me admonere, quod etiamnum in melio[...] te codicum ſcriptorum legitur. Et eſt vſitatiſſim[...] T. commutatio, *Apua, ἀφύη.* vt etiam Gloſſarium piſciculum eſſe omnes ſciunt. Recte igitur cum [...] bris congrueret. Latini veteres raro aſpirabant. Si[...] Ciceronem *Xenoponteius.* apud eundem *Rupæ ſ*[...] pro *Ruphæ.* Rufus, Græco *ὑπόχροος* [illegible] detortu[...] φᾶς. Lucius, λευκᾶς. Athenæus dixit, εἰς λιβανωτὸν τὸ χ[...] *ρωμῶται.* vt hic videtur dictum porrigi ad apu[...] adſcombros.

12. PARVA *mei mihi ſunt cordi monumenta* [...] Illud SODALIS homines male feriari comment[...] Nam vetus ſcriptura conſtanter habuit, *labori*[...]

ſodalis, vt plane extat in noſtro. Quod rectiſſimum eſt. Manifeſto Catullus per conceſſionem laudari vult Cinnæ ſui Smyrnam, quæ per annos nouem elaborata ſit. ſed ingenue fatetur ſibi diſplicere nugas obſcuras. Nam obſcuriſſimum fuiſſe poema illud indicat Martialis: *Iudice te maior, Cinna, Marone fuit.* Quare quum etiamnum paulo poſt mortem ipſius Cinnæ vulgo non intelligeretur, extitit tandem, qui eam Commentario luculento illuſtraret, Craſſitius Grammaticus, quo nomine magnam à ſtudioſis iniuit gratiam. Quare, quum Catullus de Cinnæ ſodalis ſui opere ita aperte loquatur, furor eſt aliter interpretari. Quid nonne Propertius, qui toties ſe Callimachi imitatorem profitetur, qui ſe Callimachum Romanum vocat, nonne, inquam, ille palam eum propter poema Aetia inflatum vocat? Sed quid opus eſt alieno teſtimonio? en ipſe οἴκοθεν μάρτυς hoc dicit. Quod autem aiunt vltimam vocem huius verſiculi in ſcriptis deeſſe, ego neſcio quos ſcriptos libros mihi obiiciant, quum illorum nulli noſter bonitate neque vetuſtate cedat. præterea *Monimenta laboris* Parthenius olim edidit. Denique eodem modo Martialis loquutus eſt:

Accipe non Pario nutantia pondera ſaxo,
Quæ cineri carus dat ruitura labor:
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrimis roſcida prata meis:
Accipe, care puer, noſtri monimenta laboris.

hoc eſt, accipe non quod præſtare non poſſumus, ſed quæ ſunt virium noſtrarum, fragiles palmites, & ſerta. Hæc pulchre hāc lectionē tuentur, vt nihil melius. Deinde quum Catullus poemata, & opuſcula tantum conſcripſerit, palam innuit ſibi non placere magnum illud poema Smyrnæ, ſed monimēta ſui laboris: hoc eſt poematia, odaria, & epigrammata, non obſcuras illas rhapſodias. Nam non ſolum elaboratum fuiſſe oportet, cui nouem annos impenderat, ſed & magnum: præ-

pter eandem cauſſam, in quo plane imitatur Cal-
chum, qui ita in hymnis canit.

ὁ φθόνος Ἀπόλλωνος ἐπ' οὔατα λάθριος εἶπεν.
οὐκ ἄγαμαι τὸν ἀοιδὸν, ὃς οὐχ' ὅσα πόντος ἀείδει.

Enarrator: ἐγκαλεῖ διὰ τούτων τοὺς σκώπτοντας αὐ-
δυνάσθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα. Quam luculente h
ciunt ad rem noſtram? Athenæus: Καλλίμαχος ὁ γ-
ματικὸς ἔλεγε τὸ μέγα βιβλίον ἴσον εἶναι τῷ μεγάλῳ
Quam ſententiam extulit Martialis ita:

Cui legiſſe ſatis non eſt epigrammata centum.
Nil illi ſatis eſt, Cæditiane, mali.

13. AT *populus tumido gaudeat Antimacho*] Mart
Scribat carmina circulis Palamon.
Me doctis iuuat auribus placere. Virgilius in
luſionibus: *Si patrio Graios carmine adire ſales.*
Poſſumus, optatis plus iam procedimus ipſis.
Hoc ſatis eſt pingui nil mihi cum populo.

eod. ANTIMACHO] Iam manifeſto confirmat
quod diximus, Cinnæ Smyrnam poëma & magn
obſcurum fuiſſe. propterea enim comparat id Th
Cyclicæ Antimachi, κυκλικὴ poëſis dicitur, quæ
hiſtoriam ab ipſis initiis ad finem vſque ordine re
vt ſi bellum Troianum à gemino ouo exordiari
Helenæ natales principiũ ſint operi, quia illa fuit
illius belli. quod fecit ille, qui μικρὰν ἰλιάδα, quæ
κυπριακὰ inſcribebatur, contexuit: cuius ini
ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὔπωλον. Eam Iliadem L
vetuſtiſſimus poeta Latinis verſibus reddiderat.
quam dubitari poteſt, an τὰ Κυπριακὰ & μικρ
ſit idem. Nam τῶν Κυπριακῶν auctorem facit Dic
nem Ariſtoteles, τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος. Staſimum alij,
Cypriæ Iliados nomine à Chariſio citatur. Sic
machus orſurus bellum Thebanum ab interitu
gri incepit. à quo ad reditum Diomedis XXIIII.
continuauit. Vide ſi totam poeſim ad vmbilicu
duxiſſet, quod morte præuētus non potuit, quod

Digitized by Google

verſum ad mortem Oedipodis effudiſſet. Iſtud igitur poëma, quia prolixo ordine ac recto tractu totam rem exequitur. κύκλος dicitur à Græcis: eoque nomine ſæpe ab Ariſtophanis interprete alia poëſis nomine κύκλου citatur: item à Themiſtio ἀναλυτικῶν ὑστέρων libro primo, εἰ δὲ λέγεται καὶ ἔπη τινὰ κύκλος, ἀλλ' οὐκ ἐξ τούτου κύκλον ὑπολαβεῖν τὴν γεωμέτρου ὁ τοῦ κύκλου λόγος. Dicitur quoque eadem poëſis κυκλικὸν ἔπος. Athenæus lib. VII. ἔχαιρε δὲ Σοφοκλῆς τῷ ἐπικῷ κύκλῳ, ὡς καὶ ὅλα δράματα ποιῆσαι κατακολουθῶν τῇ ἐν τούτῳ μυθοποιίᾳ. Nam κύκλῳ διδάσκειν eſt, nihil omittere in docendo: κυκλοπαιδία, eſt omnium artium diſciplina, quæ & ἐν κύκλῳ παιδεία dicitur. κύκλῳ vel περιόδῳ θεραπεύειν eſt, quod Latinus auctor ſimpliciter dixit, *circulo curare*. & ſimplici verbo dicitur περιοδεύειν: vt apud Epiphanium. κολλητικοῖς περιοδευθέντες. In Gloſſis: *cura* θεραπεία. *Circitura*, περιοδεία. *Ægor*, νοσερός. Quare non obſcurum eſt, quare Cicilicum ſcriptorem vocauit Horatius Staſinum, auctorem τῆς μικρᾶς ἰλιάδος. κύκλον idem Horatius vertit *orbem*.

Nec circa patulum vilemque moraberis orbem.

Quæ omnia interpretes Horatiani in ſuis illis immanibus Commentariis non docent. Hoc igitur ridet Catullus in Cinna, qui videtur hiſtoriam Cinaræ, & Myrrhæ, quam Smyrnam vocat, altius, quam poëtam decet, repetiſſe, & ſane oportet Cinnam circa patulum orbem hiſtoriæ moratum, qui nouem annis illud opus in incude habuerit. Nam quid eum potuit adeo remorari vnus partus aut amor Myrrhæ, ſi non alia, quibus leuiter defungi poterat, curioſius ab ignotis hiſtoriis repetiſſet? Propterea ſane opus illi fuit docto Delio natatore L. Craſſitio, intima cui ſoli illius poëmatis nota extiterint. Quare deſinant docti de iudicio Catulli, quod de poëmate amici ſui facit, dubitare. Certo certius enim eſt, non illi placere illud poëma & propter molem, & propter obſcuritatem, quanquam τὴν συγχώρησιν & eruditionem & diligentiam in eo laudet, & ag-

ceptum fore doctis dicat.

16. CVM *deſiderio veteres renouamus amores*] Re
Quo deſiderio, ita & ſcriptis & antiquitus editis libr
ſtulantibus.

20. NON *ita*] Lege non abſimile in Anthologia
23. τὸ ς'μα χ' ὁ περικτός.

22. NIHIL *eſt immundius illo*] Magis placet ſcrip
ctio. —*nihiloque immundius illud.*

26. QVALIS *defeſſus in aſtu*] ἀρχαϊσμὸς eſt in
ri ſcriptura, *in aſtum*. Frequens idem apud Cicer
& Iuriſconſultos. Vlpianus: *in pubertatem mortu
rit.*

eod. DEFESSVS] Feſſi muli ſtrigare ſolent. h
interquieſcere, vt meiant. idque aut in æſtu, aut i
ficili via putat, in ſalebris, aut vado, aut cæno. Id
die experimur. Quare recte *Defeſſus*.

Pag. 81. 3. ET *non piſtrino traditur atque aſino*]
genus loquendi, & à paucis vſurpatum, quod eq
meminerim; *Tradi aſino*, hoc eſt, vt in locum aſi
verſat molas, ſufficiatur. Sic ſupra Tyrios intexera
eſt Tyriorum opus. Duplex genus molarum, verſ
& truſatilium. alteras iumenta, alteras homine
bant. Itaque videtur ilocaliter eos, qui truſaren
las, Aſinos vocatos. Sane ſic Iuuenalis loquitur, q
do & Catullus:

—*ſed tu iam durum, Poſtume, iamque*
Tondendum, Eunuche Bromium committere noli.

Ibi enim Eunucho tradere, ὀνεχίζειν. vt hic trade
no, facere vt aſinus priſtinarius ſit. Quare hoc ger
cutionis, quia mirum, non tamen penitus inſole
quum eo vtatur Iuuenalis, ſtudioſos valde obſ
volo. Præterea notandum in eo Iuuenalis loco p
bium non animaduerſum, βρέμιον ὀνεχίζειν.

5. ÆGROTI *C. lingere carnificis*] Carnifice
vocat, quem vulgo Farciminoſum dicimus. Ita
Martialis: *Sulphureuſque color, carnificeſque pedes*

pterea recte epitheton Ægrotum illi attribuit. τ' *Carnifex* autem ſubſtantiuum, vt ſupplex apud Tibullum. Ideo vtrique adiungit epitheton.

6. In *te ſi quemquam*] Melior vetus ſcriptura, quam hæc commentitia. Scriptum enim fuit, *Si quicquam*. Si quicquam pote dici, id ſane dicetur, quod ſtultis & fatuis ſolet. Eſt autem ſine dubio Vectius ille Vatinianus falſus teſtis, vt non mirum ſit, ſi in eius linguam falſidicam hoc Epigrammation ſcripſerit.

9. Et *crepidas lingere carbatinas*] Liquida ſcriptura omnium veterum tam ſcriptorum, quam formis excuſorum: Quum Politianus hæc videret contaminari, non paſſus eſt, &, quæ videbatur erroris cauſſa in ignoratione Carbatinarum, id verbi quid eſſet, explicauit. Itaque ſatis mirari non poſſum diſertiſſimum virum, qui negat contra ſcriptorum librorum auctoritatem Politianum legere crepidas carbatinas: quum tamen nullus ſcriptus liber aliter habeat. Feſtiuus poëta recte eius linguam tergendis crepidis vſum præſtare poſſe ait, vt vicem peniculi crepidarij ſit. Plautus:

Quis hic peniculus? qui extergentur baxeæ?

Nam baxeæ & carbatinæ non multũ differunt. Qui *Cercolipas* ſubſtituerunt, meminerant ſe eam quidem vocẽ legiſſe. ſed male interpretabantur παρὰ τὸ λίπος καὶ τὴν κέρκον. De quo vide quid nos olim apud Feſtum. Quod omnino commentũ eſt otioſorũ hominum. At crepidas peniculo, & eã in honeſtã partem ſpongia fingi ſolitas, quis paulo rerum antiquarum peritior neſcit? Quare illius linguã ſpurcæ ſpongiæ, aut peniculi vſum præſtare poſſe ait. Propterea dixit, *ſi vſus veniat*. Quod autem hac in re Marullus Politianum ridet, nihil præter ſolitũ facit. modo enim occaſionem hominem inſectandi nanciſcatur, iure an iniuria, recte an ſecus id faciat, ſuſque deque habet. Porro eſt πλεονασμὸς, ἀρχαϊκὸς, cum lingua lingere, quod aliis lingua lingere: quod genus loquendi non ſemel reperias apud Plautũ: Silius quoq; vſurpauit,

Digitized by Google

—cum qua libabat ad aras,
Haſdrubal ex auro pateram —

Nam vir diſertus hæc non intelligit.

24. TANQVAM *commixta*] Hoc ſuppoſuerunt inepti homines pro *coniuncta* quod nec ipſum ſincerum eſt. Legendum enim, *comminƈta* Supra.

Sæuia comminxit ſpurea ſaliua tua.

Quid ſit hic lupa docet Liuius de fauſtuli vxore Acca Larentia loquens. Commingere notius eſt, quam vt explicatione indigeat. Inde commictilis, ſed alia notione. Pomponius Attellanarius præcone poſteriore. *Si ſciam quid velis quaſi ſerui comici commictilis* Hoc eſt contemptibilis. Quare apud Nonium, *commictilis compoſiti*, legẽdum, *commictilis contemptij*. niſi cui magis probetur condepſiti. Depſere obſcœnum, vt ſupra. Hoc modo eodem ſenſu, quo hic accipiendum fuerit. Sic etiam ſimplex mictilis. Lucillius libro viceſimo:

Pulmentar aut intibus, aut aliquod genus herba.
Et ius manarum bene habet. ſed mictilis hoc eſt
Merx.— Corruptiſſimus ille hodie editur apud Nonium. Hanc veram lectionem putamus, quamuis apud Plautum in Moſtellaria eo modo dictum ſit *Canes capro commixta* :- quomodo hic correctores legunt *commixta lupa* : quod proculdubio interpolatum ex loco Plautino.

27. NVNQVAM *iam*] IAM abeſt à priſcis libris, Dele, ſed lege, *Non vnquam poſthac.*

Pag. 82. 6. PERSPECTA *exigitur*] Scriptura, *Perfecta*. Magis placet *Perſpecta*. Quæ tralatio eſt à probationibus operum, quæ ſpectiones dicuntur à Gellio, & aliis. vel ab auro. nam ſpectatores auri ſunt χρυσοβασανισταί. Vnde ſpectata amicitia. Sane Virgilius ſcripſit:

Veniſti tandem tuaque ſpectata parenti
Vicit iter durum pietas —

Ouidius:

Hinc ſatus Æneas pietas ſpectata per ignes,

Magis

Magiſtelli ſpinoſi *exſpectata* legunt, propter ſyllabam, quam nolunt poſitione ſequenti produci. Alij vero magiſtelli zelotypi dicunt palam in ſuis ſuggeſtis veteres quoque expectata proſpectata dixiſſe. quid tum poſtea? Oſtendant mihi expectatum apud Virgilium eſſe pro ſpectatum. Alioquin ſcimus verum eſſe eo quoque modo poſſe dici. Sed quid facerent pædagogi ſi nihil haberent, quod latrarent? Putidiſſima capica.

12. ET *mutum nequicquam adloquerer cinerem*] Auſonius:

Voce ciere animas funeris inſtar habet.

Seneca: *Magnum ſolatium eſt appellare ſæpius nomina non reſponſura.* Aliud eſt — *& magna poſtremum voce ciemus.* Hoc enim in ipſo rogo fiebat.

Euripides:

ὑμεῖς δὲ τὴν θρηνοῦσαν, ὡς ἔστι θέμις
προσείπατ' ἐξιοῦσαν ὑστάτην ὁδόν.

21. ME *vnum eſſe inuenies*] Scribe ex calamo exarata membrana: *Meque eſſe inuenies.* & me inuenies eſſe ſacratum illorum iure, & dices me eſſe Harpocratem.

eod. ILLORVM *iure ſacratum*] Quia de ſilentio agit, quod proprium eſt myſteriorum, propterea verbo myſtico vtitur, *Sacratum.* Sacrati ſunt οἱ μεμυημένοι. vt in veteri inſcriptione Romana: *Sacrata apud Eleuſinem Deo Baccho, Cereri, & Coræ.* Item in alia: *Sacrata apud Æginam Deabus Taurobolita, Iſiaca.* Et ſacrandi, mox initiandi. Prudentius:

Quid quum ſacrandus accipit ſphragitidas?

Vt apparet ex Prudentij loco, ſtigmata in fronte aut alia parte corporis accipiebant. Sic in veteri Chriſtianiſmo dicebantur ſignati, & ſacrati, qui in fronte crucis ſignaculum chriſmate prænotatum habebant, tanquam ea eſſet initiatio. Hoc crebrum eſt apud Tertullianum. Hunc locum virum diſertum non capere, probat eius interpretatio.

Pag.83 1. CREDIS *me potuiſſe mea maledicere vita*] Vereor ne Catullus non *maledicere* ſcripſerit, ſed *valedicere*. Nam ſane id fecerat, vt ex ſuperioribus cognoſcimus:

Vale puella, iam Catullus obdurat. Item:
Cum ſuis viuat, valeatque mœchis.

Nunc Catullus videtur conqueri apud amicum, quod id ſtatim in eam partem tanquam ſerio à ſe dictum eſſe interpretatus ſit. Qui mutarant lectionem, rationem habebant ſyllabæ vltimæ in VALE. Atqui CAVE eodem modo corripiebant: item RESPONDE. Martialis.

Si, quando veniet? dicet. reſponde: poëta
Exierat. veniet, quum cytharœdus erit.

4. SED *tu cum Caupone*] Nunquam hanc lectionem ego probaui, vt quæ ſemper de mendo mihi ſuſpecta fuerit. Tandē vetus lectio omnem prorſus dubitationem ſuſtulit, quæ nō *cum Caupone*, ſed *cū Tappone* habet. Tapones familia Romæ in gente Valeria. In veteri Inſcriptione Placentiæ legi: C. VALERIVS TAPPO. Item apud Liuium lib. 38. Iſte igitur Tappo cum iſto inſuſurrabat Lesbiæ neſcio quæ, quibus ſuſpicionem illi faceret Catullum alio tranſtuliſſe calorem ſuum. Hoc negat Catullus: & contra illum τερατολογεῖν ait. Nam illud, *omnia monſtra facis*, nihil aliud eſt, quam, πάντα τερατολογεῖς ad verbum, vel τερατοποιεῖς. Eſt ergo Helleniſmus. Poſſet tamē & obſcœnitas intelligi, vt ad verbū apud Alexidē:

——ὁρᾷς δὲ πτιλοκοποιούμενόν τιν' ἢ
ξυρούμενον. τούτων ἔχει τι θάτερον.
ἢ γὰρ τερατεύειν ἐπινοεῖν μοι φαίνεται.
καὶ πάντα τῷ πώγωνι δρᾶν ἐναντία.

Nam hic τερατεύειν obſcœne, quod Catullus monſtra facere, ſi quidem aliquam obſcœnitatem innuit. Male pro τερατεύειν legitur στρατεύειν.

6. MVSAE *furcillis præcipitem eiiciunt*] δικεράτοις ᾄδειν. Prouerbium Innuit Mamurram inuitis Muſis ad poëticum animum appellere.

Digitized by Google

14. O *mihi cara magis candidiore nota*] Nuſquam liberius peruagata eſt correctorum licentia. atque nunc plane eſt, vbi iſtis inſanis capitibus ſuccenſeam, ſiue Marulli illi fuerint, ſeu quicunque volunt nos ſapere ſuo capite. Reſtituenda eſt vetuſta lectio.

Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te
Nobis. ô lucem candidiore nota.

Vere ἀρχαϊσμὸς, *inſperanti nobis*, vt præſente nobis: Abſente nobis apud Comicos. Tibullus:

Perfida, nec merito nobis inimica merenti.

Nobis merenti. Vere ſupra, ni fallor, diuinauimus. *valedicere* pro *maledicere* legendum eſſe. Nam hoc epigrammation pendet ab illo: vt enim id illo excuſat ſe non ex animo valedixiſſe, ſic hic palã præ ſe fert ſe illi reſtitui.

15. AVT *magis hac eſt optandus vita*] Lege ex veteri ſcriptura:

Quis me viuit felicior, aut magis eſt me
Optandus vita, dicere quis poterit?

Dicere quis poterit, quis felicior vno me viuit, aut magis me optandus eſt vita? Traiectio locum corrumpendi in cauſſa fuit. *optandus vita* ἑλληνισμὸς, ζηλωτὸς τοῦ βίου, μακάριος τοῦ βίου. Sic beatus vita In Culice:

Quis magis optato queat eſſe beatior æuo?

Quod plane huic loco facem adlucet. Hic ergo. *quis magis me optandus vita*; eſt, τίς μᾶλλον μοῦ ζηλωτὸς τοῦ βίου.

17. SI *Comini populi arbitrio*] Ex manuſcripta lectione cognoſcamus *popul' arbitrio* in Gallicano exemplari ſcriptum fuiſſe, pro quo in noſtris libris exaratum fuit, *ſic homini populari arbitrio.*

Pag 84. 8. QVOD *nec das & fers*] Vbi vitioſe vetus ſcriptura: *Quod nec das, nec fers.*

11. EFFICITVR *pluſquam meretricis auara*] Pro *efficitur* vetus lectio habet, *effecit*, hoc eſt, effecerit. Nam C pro X, ſcribebant veteres illi librarij. *effexit* ſupple facinus, ποιήσειεν ἂν τὸ τῆς πόρνης, ἐργάζοιτο ἂν τὸ τῆς πόρνης, ἤγουν τὴν ἐργασίαν τῆς πόρνης.

13. AVFILENA *viro contentam*] Liber ſcriptus, *contenta eſt*. Legendum ſane *contentas*. ex quo fecerant *contenta' ſt*. Lege igitur:

Aufilena, viro contentas viuere ſolo
Nuptarum laus è laudibus eximiis.

Laus eximia nuptarum, contentas vno viro viuere.

18. MVLTVS *homo eſt Naſo*] Venimus ad epigramma omnium iudicio in hoc poëta obſcuriſſimum: ſed meo, non adeo perplexum, ſi illi ſuam veterem non correctorum lectionem reſtitueris: Simul enim id ſuæ antiquæ ſcripturæ reddideris, & ſuo nitori reſtitueris. Ita ergo ne vna quidem ſyllaba minus in illo libro perſcriptum legimus:

Multus homo (es, Naſo, nam tecum multus homo) eſt, qui?
Deſcendit? Naſo, multus es, & pathicus:

Notum eſt qui ſint Aretalogi. & quod dicti, quia de virtute locuti faciunt id, quod Iuuenalis dixit. De virtute loqui eſſet ἀρεταλογεῖν. Hoc faciebat Naſo, qui de virtute locutus, id quod taceo, facere deprehendebatur. Poteſtne fieri, inquit poëta, vt tu αἰδρεῖος ſis, qualem te verbis facis, & te κίναιδος, qualis eſſe deprehenderis? αἰδρεῖος igitur es, & κίναιδος; Hæc ſane non bene conueniunt, nec in vna ſede morantur. Multus in aliqua re, vt apud Græcos πολύς. Nam nugantur, qui Moltus legunt à molendo.

eod. Es *Naſo nam tecum*] Es namque te iudice magnus vir καὶ γεννάδας. Ita Propertius locutus eſt. *Nec tantum mecum Romana cubilia viſes*. hoc eſt, me iudice. vel ſimpliciter, tibi ſoli es. nam alij te non cenſent. Eadem ſententia erit, ſi minima licentia legeris ex ductibus priſcæ ſcripturæ.

Multus homo eſt Naſo (nam tecum multus homo es) qui
Deſcendit? Naſo multus es, & pathicus?

Non eſt dubitandum ita à Catullo ſcriptum fuiſſe.

eod. QVI *deſcendit*] Scriptus liber more ſuo habebat QVE pro QVI, quod tam ſæpe monui. *Deſcendit*, ſatis pa-

tet quid velit. Iuuenalis:

Ad terram tremulo deſcendunt clune puellæ.

Marem ſe dicebat, & maribus tamen ſuccumbebat. Nunc aperriſſimus huius Epigrammatis ſenſus.

20. PRIMVM *duo, Cinna, ſedebant*] Importuniſſimum correctorum vulgus hic quoque non vſitato ſcelere debacchatum eſt. Nam *ſedebant* ſuppoſuerunt pro eo, quod Catullus & veteres membranæ *ſolebant*. quod recte habebat. Superius monuimus veteres in iis, in quibus volebant reticere verbum, contentos fuiſſe ſolo verbo *ſolere*. Supra: —*ſolet hac imaginoſum*.

Plautus: *Quæ nos prædicant cum viris ſuis ſolere.*

Non adhibuit verbum, quod præcipuum erat ſententiæ. Sed notum quid ſoleant Mœchi. Item notum *quid ſoleant* mulieres cum alienis viris.

21 MOECHILIA] Egregia exemplaris Gallicani ſcriptura duabus ſynalœphis concepta, *Mœch' ill' a facto. a,* eſt *ab*, neque aliter in noſtro libro ſcriptum fuit, *ill'* mutarant in *ili*, quia τῶ *l*, & *i* in Langobardicis literis nulla differentia eſt. Putant ænigma eſſe hoc, non epigrāma homines eruditiſſimi, atque diſertiſſimi. Atqui certiſſimum eſt Catullum hic τὴν σκάφην σκάφην vocare, & nulla nos flexuoſa dictione, vt λοξίας ille ſolet, morari. Ait enim ſimpliciter, Pompeio primum conſule vnum aut alterum reperiri Romæ alieni lecti inſeſſores. eandemque ad eius ſecundum conſulatum, adulteriorum raritatem fuiſſe. ſed poſtea pro vno, mille ſuccreuiſſe: & hinc propagatam illam infamiæ ſegetem, qua Catulli ætate tota Roma flagrabat. Quod ſi hiſtoria quædam hic intelligeretur, de ſolis Mamurra & Cæſare tantum ſermo eſſet, vt illos Mœchorum ſigniferos dicat fuiſſe. Sane epigramma non adeo tantis tenebris obſitum eſt, quantis volunt homines magnæ eruditionis, & primi in literis nominis.

22. SED *creuerunt millia in vnum ſingula*] Liber habebat *Singulum*, non *Singula*. ita exteritur media, vt in

Digitized by Google

Aurunculeia. Plautus Clitellaria: *Atat, ſingulum video veſtigium.* Varro περὶ πλοῦ lib. I *Tum vero doces hiſtoriam neceſſariam ſemel unum ſingulum eſſe.* Idem in octageſima περὶ νομισμάτων. *Hoc erat incommodi quod neſciebamus ſemel unum ſingulum eſſe.*

28. FIRMANO *ſaltu*] Omnia hæc ſuppoſititia ſunt, & ab audacibus interpolata. Scriptura vetus ne ipſa quidẽ ſincera eſt, ſed tamen præ ſe fert, quid velit. Ea habet: *Firmanus ſalius non falſo, &c.* Vt iam conſtet recto caſu hic non ſexto legendum, vt in vulgatis. Nam profecto *ſalius* perperam pro *ſaltus* ſcriptum eſt. Iam Mamurra non Firmanus, ſed Formianus fuit, quanquam & prædia potuit habere in agro Firmano. ſed hoc eſſet nugari. Nam quum conſtet Formiis natum Mamurram ex Plinio, item ex Iuuenale, qui Formias Mamurrarum domũ vocat, cur alium illi prædium aut ſaltum dabimus, & ſuum illi auferemus? ſed profecto Catullus ſcripſit:

Formianus ſaltus non falſo, M. diues

Fertur. Nam Grammatici offenſi ſunt ſyllaba penultima, quam nollent à Catullo productam. atqui ita non eſt. Neque enim dactylus primus eſt pes, ſed ſpondeus. Horatius: *Vt Naſidieni iuuit te cæna beati?* Secundus pes eſt ſpondeus. idem, *Vindemiator.* Eſt Epitritus quartus. Nam quatuor ſyllabarum eſt, trium longarum & vltima breui. Virgilius: *Fluuiorum rex Eridanus* primus pes ſpondeus. Eſt præterea mille talium exemplorum apud veteres: quare & hic quoque nullo dubio *Formianus* legendum, duobus ſpondeis primoribus. Dirigitur autem ſermo ad ipſum Mamurram. O Mamurra Formianus ſaltus tuus non falſo eſt diues, qui tanta bona in ſe habeat. Nam qualis barbariſmus eſſet ille, ſi Catullus dixiſſet, Mamurram in ſe habere aucupia, & piſces, non ſaltum ipſum? Quod ſane ſequatur neceſſe eſt, ſi vulgarem illam ineptam lectionem tueamur, quæ eſt contra ſcripturam antiquam, & , quod caput eſt, contra mentem poëtæ. Ac neſcio an Catullus dixiſſet,

Ego

Digitized by Google

Ego ſum diues illa re, ſed *illius rei*. quanquam non damno. Non hoc modo ſupra dictum notamus, beatus vita, pro quo alij beatus vitæ.

Pag 85 2. QVI *tot res in te habet*] Melius vetus ſcriptura: *quæ quot res*. Admirabundus hoc ait & ſenſus eſt lepidiſſimus, & maxime conueniens ei quod dixit non falſo cenſeri diues eſſe illud prædium.

4. NEQVICQVAM *fructu ſumtibus exuperat*] Scribe:

Nequicquam fructus ſumtibus exuperas.

Secunda enim perſona ſcribendum, quum ad ipſum Mamurram ſermonem dirigat, vt iam dixi. Fruſtra, inquit, diues & copioſus eſt ſaltus tuus. Nam fructus illius prædij tu ſumtibus tuis exuperas. Notus eſt nepotatus Mamurræ ex Iambo, quem in ipſum vibrauit Catullus.

6. DVM *tamen ipſe egeat*] Vetus ſcriptura: *dum modo*, non, *dum tamen*. quod melius eſt. Sed ſecunda perſona hic legendum EGEAS, non EGEAT. Iam emendatiſſimum eſt epigramma hoc, quod correctores tot vulneribus confecerant.

7. INSTAR *triginta iugera prati*] Scribe meo periculo, IVSTA, non *inſtar*. *Iuſta*, pro quo nunc errorem librariorum & vitioſam conſuetudinem ſequuti dicimus, *iuxta*. Supra: — *Calliſto iuſta Lycaonida*. *Iuſta* hic eſt iunctim, ἐγγύς.

8. CAETERA *ſunt maria*] Prouerbium eſt, θάλασσα χρυσοῦ Montes auri, & ſimilia. Maria & montes polliceri. χρυσίου πόντος. Phœnix vetus poëta:

ἀνὴρ Νῖνος τις ἐγένεθ' ὡς ἐγὼ κλύω,
ἀσσύριος, ὅς τις εἶχε χρυσίου πόντον,
τ' ἄλλα πολλῷ πλεῦνα κασπίης ψάμμου.

Eadem figura apud Callimachum:

οὐ φιλέω τὸν ἀοιδὸν, ὃς οὐχ ὅσα πόντος ἀείδει.

Hebræi quoque eodem prouerbio vtuntur. In threnis Hieremiæ: *magna eſt ſicut mare tribulatio tua*.

10. VNO *qui in ſaltu tot bona*] Repone ex veteri lectione, *tot moda*. Notum, veteres, *omnimodum* dixiſſe. Sic

Digitized by Google

totmodum vna voce. Sic omnifariam, & totfari
quotfariam. Varro.

13. OMNIA *magna hac ſunt, tamen vt ſint m*
vltra] Deformata omnia hæc ſunt, vt apparet,
ctio:

Omnia magna hac ſunt, tamen ipſe eſt maximu
Tranſpoſita & luxata ſunt iſta. Nam ne vna q
terula minus ita legendum:

Omnia magna hac ſunt, tamen ipſe eſt maximu
Hæc quidem, inquit, magna confiteor. ſed q
omnia abſumat in luſtris, cui bono illæ tanta
fructus ſumtibus exuperat? Luſtro luſtronis
luſtris patrita & auita abſumit. Nænius:

Peſſumorum peſſume, audax ganeo, luſtro, aleo.
Et verbum *luſtrari*. Lucillius:

Quem ſumptum facis in luſtris, circum oppida lu
Plautus:

Luxantur, luſtrantur, comedunt quod habent.
Et *luſtramentum*, apud Iuriſconſultum, ἀσέλγε
σπατρός.

14. NON *homo, ſed vere M. magnanimus*] Rep
Non homo, ſed vero M. magna, minax.
ita habet vetus ſcriptura Non homo, non h
mine dignus, ſed ipſamet libido, quæ iactat ſ
tiis ſuis. minacem vocat Aretalogum; qui ho
res diuitiarum ſuarum prædicatione obtund
enim vult verbum minari. Horatius:

— *Atqui vultus erat magna & praclara mina*
Sane ſcriptura, quam repoſuimus, extat etian
ne Parthenii. Quis primus mutauerit, neſcio.

15. SAEPE *tibi ſtudioſo animo veniam dare*
eſt vetus ſcriptura, quam alio modo in vulg
nibus legimus. Lege:

Sæpe tibi ſtudioſo animo venanda requirens,
Sæpe, inquit, requirens, vt mitterem tibi ca
machi ſtudioſo animo venanda. hoc eſt,

Digitized by Google

inueſtiganda ſunt. nam *requærere*, pro *requirere* dicebant, & *requares*, pro *requærens*. vt ſupra *perures* pro *perurens*.

18. TELIS *infeſtum icere*] Vetus lectio: *Talis infeſtum iicere*. Lege:

Telis infeſto mi icere musca, caput.

Telis infeſtus, hoc eſt armatus. Sic dicunt, infeſtum ſpinis: infeſtum aculeis. Prouerbialiter dixit, Muſca armatum petis.

22. AFFIXVS *noſtris*] Lege, *At fixus*, & ita vetus ſcriptura.

Digitized by Google

IOSEPHI SCALIGERI
IVL. CÆS. FILI
CASTIGATIONES
IN LIBRVM PRIMVM
ALBI TIBVLLI.

DIVITIAS ALIVS] Hæc elegia ordine prima eſt, ſed tempore poſtrema. Nam lapſus opibus Tibullus ſeceſſit in agellum, qui illi ſuperfuit, ex patrimonij naufragio, in regione Pedana. Vnde Horatius:

Di tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.

Manifeſto enim oſtendit eum exhauſto opimo patrimonio ſeceſſum ruris petiiſſe. Et, ſi coniecturæ locus eſt, videtur opes auitas in amoribus profudiſſe, & magno patrimonio imminuto, ira ac dolore animi, rus ſe abdidiſſe. Horatius id plane indicat:

Non tu corpus eras ſine pectore, di tibi formam,
Di tibi diuitias dederant.

Et ſane alibi eum eo nomine conſolari videtur quum ita canit:

Albi, ne doleas plus nimio, &c.

At ipſe plane & paupertatem ſuam conqueritur, & dolorem profitetur in Panegyrico ad Meſſalam:

Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine ſulci
Horrea, fœcundas ad deficientia meſſes,

Nunc

Digitized by Google

Nunc deſiderium ſupereſt: nam cura nouatur,
Quum memor ante actos ſemper dolor admonet annos.

Nam poſtremis verſibus plane profitetur ſe pœnitere eius, cuius & Horatius ſe pœnitere non diſſimulanter ait:

Hei mihi, per vrbem, nam pudet tanti mali,
Fabula quanta fui conuiniorum & pœnitet.

Quis ferat eos, qui dicunt non prodegiſſe patrimonium, ſed agros eius aſſignatos fuiſſe? Atqui ita clare loquitur, vt aliter interpretari, hoc ſit Latine neſcire. Dicit enim ſe diuitem fuiſſe, & ſtatim ſubiicit ſe pœnitere annorum anteactorum, quoties è quantis facultatibus exciderit, meminit: Sane non ſolet pœnitere nos culpæ alienæ, ſed noſtræ. Pœnitet eum amiſſorum bonorum. Ergo culpa ſua amiſit, non ex aſſignatione aut perticatione. Quid quod ex Horatio tam clare colligitur? Sed quid tam inique contradictioni occurro? Ipſa ſemet ſuo ſibi gladio iugulat. Hæc igitur ſcribit in prædiolo ſuo Pedano ad Meſſalam Coruinum tum in Ciliciam proficiſcentem, quem etiam antea bello Aquitanico ſecutus erat. Huius poëtæ ea omnia quotquot in Italia extant, exemplaria, recentiora ſunt, quam vt inter vetuſtos libros cenſeri debeant. quin correctorum audacia multa perabſurda illis admiſta ſunt. Eiuſmodi vnum vidimus. cuius copiam nobis fecit Iuriſconſultiſſimus Iacobus Cuiacius. Sed & meliora quædam in eo, quam alij in ſuis, inuenimus. Neque puto meliorem librum eo hodie extare. Nam quædam etiam vetuſtatis retinet veſtigia, quum paulo ante ineuntem typographicam artem ſcriptus ſit: & nondum correctorum audacia ita libenter in bonis auctoribus peruagaretur. Sed excerpta peruetuſta eius poëtæ in manus noſtras peruenere, quibus plurimum adiuti ſumus. Item fragmentum peroptimum, & quam emendatiſſimum à quarta Elegia Libri tertij ad finem vſque commodauit nobis idem præſtantiſſimus vir, ſummaque huma-

Digitized by Google

nitate præditus Iacobus Cuiacius. Qui liber, etſi imperfectus, tanti apud me momenti eſt, vt non meminerim me vllum vetus exemplar emendatius legiſſe. Itaq; hoc præter Italos, amplius conſecuti ſumus, vt vetuſtiores, quam illi, huius poëtæ reliquias nacti ſimus. Quę quum egregie nos in multis iuuerint, in eo tamen, quod caput erat medicinæ, nullum auxilium nobis tulerunt, hoc eſt in tranſpoſitione Elegiarum & confuſione, qua non exigua pars huius poëtæ verſuum laborat. quod mirum nemini hactenus ne oboluiſſe quidem. Atqui nos id primi odorati ſumus, &, vt re ipſa potius, quam prædicatione noſtra cognoſcat, nihil eſt quod huius tibi maiorem fidem faciat, quam prima Elegia: quæ ita hactenus confuſa, & perturbata fuit, vt ne ipſe Tibullus, ſi reuiuiſceret, ſuam agnoſcat.

Lege vitam huius poëtæ apud Lilium Gyraldum. Ibi videbis exemplar, ex quo omnia Tibulliana, quæ hodie extant, propagata ſunt, aliquot pagellis tranſpoſitis turbatum fuiſſe. Et tamen quibuſdam doctis mirum viſum nos dixiſſe quædam in hoc poëta alio ordine poſita, ac ab illo relicta erant. quod ita perſpicuum eſt, vt hoc negare ſit cæcitatem oculis ſuis conſciſcere. At quia omnes tantum huic poëtæ deferunt, & recte meo iudicio, vt pauci ſint, qui non aures eius lectione tritas habeant: nemo eſt, qui non eum ſe intelligere credat. quia enim character eius planus ac minime moroſus eſt, propterea omnem dubitationem ſuſtulit poſſe aliquid, quod legenti negotium faceſſat, in eo reperiri. Atqui aliter ſe rem habere, ipſa editione, quam primum nunc noua incude recudimus, omnibus teſtatum eſſe volo.

Pag. 87. 3. QVEM *labor aßiduus*] iſtud diſtichon totam ſententiam abrumpit. Sequebatur autem ſine dubio poſt illud: *Hoc mihi contingat ſit diues iure*, &c.

5 ME *mea paupertas*] Poſt hoc diſtichon reponendum illud, NEC SPES DESTITVAT. Dum, inquit,

metus

meus focus aſſidue luceat, nec ſeges eludat ſementem. Spes enim pro reditu frugum apud veteres ponebatur, vt apud Varronem. Vnde & Vario ipſe ſpicam à ſpe dictam dicit. Nam, vt ait prouerbium Græcum, *ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλούσιος*. Quam autem bene hæc duo diſticha inter ſe coagmentata ſint, quid melius probauerit, quam abſurditas illa, quam efficiebat interrupta ſententia interiectum diſtichon, IPSE SERAM.

6. DVM *meus adſiduo*] Ita etiam citatur à Mario Victorino nobiliſſimo Grammatico. Vetuſta vero excerpta huius poetæ habent, non *aſſiduo*, ſed *exiguo*, quæ fortaſſe germana eſt lectio. Suppetat, inquit, ſemper foco, quamuis exiguus ignis. Nam illo epitheto indicat tenuitatem ſuam Ita Ouidius: *– paruo calfacit igne focū.* & præclare Statius: *—diueſque foco lucente Tibullus.* Diues, inquit, foco lucente, quamuis exiguo igne. Aliique libri ſcripti habent *exiguo* non *aſſiduo*.

9. IPSE *ſeram*] Poſt hoc diſtichon poſuimus, NEC TAMEN INTERDVM PVDEAT TENVISSE BIDENTEM, AVT STIMVLO TARDOS, &c. quum poſtulet ſententia. Ipſe, inquit, inſitioni dabo operam, quod eſt honeſtiſſimum munus rurantibus. non tamen, vt me aliquando pigeat oues paſcere, quod eſt infimum rure. Non negabunt homines docti hunc eſſe ordinem horum verſuum. Quam enim bene illi conueniat ſedes, quæ olim huic diſticho à librariis attributa erat, nemo non videt.

17. NAM *veneror*] Ante hoc diſtichon collocauimus illud, HIC EGO PASTOREMQVE MEVM Sententia ipſa cum ſuo loco reſtituit, vt abſurditas eum loco alieno expulit.

eod. SEV *ſtipes*] Hic ſtipitem & lapidem coniungit non immerito. ſunt enim termini. Ouidius:

Termine, ſiue lapis, ſiue es defoſſus in agro
Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.

Prudentius: *Ignoſco fatuis hæc tamen vulgaribus.*

Quos lana terret diſcolor in ſtipite. Ide

Deaſciato ſupplicare ſtipiti.

Verris cruore ſcripta ſaxa ſpargere.

Stipites illi vocabantur Atiniæ. Lapides i erant literis quadratis vncialibus. Vnde G cebantur, qui Γάμμα inſcalptum habebant. pretantur qui literæ Gamma ſimilitudine Habes igitur, quid Albius noſter per ſtipite dem intellexerit.

Pag. 88. 1 LIBATVM *agricola*] Apuleius: *I Diis rurationis, qui eum paſcunt, ac veſtiunt, ſ aut vitis, aut gregi primitias impartit. nullum delubrum ſi um, nullus locus, aut lucus conſecratu*

9. HOSTIA *parua ſoli*] Repone ex veteri *hoſtia magna.* Recte ex tenuitate ſua dixit. tantum intelligit, ſed ait nunc vitulæ eſſe cedaneam. quia hoſtia ſeu victima mag tur tantum de bubulo genere. quod olim m memini.

11. CLAMET, *io meſſis*] Poſt hunc verſiculu mus illud diſtichon cum ſequenti, ADSITIS Diui illi ſunt ipſi Lares, ad quos ſermo ſem nuandus eſt. Quod enim ipſi Lares ſint, ma clarant illa:

— nec vos è paupere menſa

Dona neque è paruis ſpernite fictilibus.

Fictilia enim iſta ſunt patellæ è quibus è me libabant Laribus. Perſius:

— cultrixque foci ſecura patellæ:

Ibi interpres vetus: *Cultrix foci, quia delibanda poſita ad focum feruntur.* Varro: *Quo circa op ciuem legibus parere, deos colere, in pate* μικρὸν κρέας. At quo ore hæc diſtraxerant h uenuſti? Poſt duo autem hæc diſticha illud hendum. AT VOS EXIGVO. Pro ADSITI cuſtiſſima Excerpta habebant: *Vos quoque a*

Digitized by Google

13. Nec è *puris*] Codex infimæ vetuſtatis E PARV. S.

21. SCILICET *& ſolito*] Excerpta habebant:

— ſatis eſt, requieſcere lecto
Si licet, & ſolo membra leuare toro.

Quod valde ampiectimur. ſolum torum ſibi ſupereſſe ait. Aliud eſt leuare membra in Moreto hoc eſt tollere. hic requieſcere.

25. IMBRE *iuuante ſequi*] Hæc eſt priſca lectio, non igne. vt vulgatæ editiones. Sappho: ὕδωρ

Αμφὶ δὲ ψυχρὸν κελάδει δι' ὕσδων
Μαλίνων, αἰθυσσομένων δὲ φύλλων
Κῶμα καταρρεῖ.

26. SIT *diues iure*] Excerpta illa aliter habent:

— ſit diues, rure furorem
Qui maris, & cæli nubila ferre poteſt.

Hoc ſenſu, Diuitem eum eſſe puto, qui abditus ruri ridet hibernas tempeſtates. Hoc enim valde cum ſuperioribus cohæret. Præterea pentametrum concinnius habet. Sed illi lectioni cum ſequentibus non bene conuenit. Videndũ an melius huc traducatur diſtichõ, quod ſecundũ à principio Elegiæ legitur: vt ita continuetur:

Hoc mihi contingat. ſit diues iure, furorem
Qui maris, & triſtes ferre poteſt pluuias:
Quem labor aſſiduus vicino terreat hoſte,
Martia cui ſomnos claſſica puſſa fenent.

Nam vt hoc diſtichon huc tradi ctum ſententiam bene continuat, ita ibi, vbi hodie legitur, abrumpitur.

28. IAM *modo non*] Docti viri *modo non* μονονουχὶ interpretantur. Sed vereor vt ſatis fideliter concepta ſit hæc lectio in codicibus infimæ vetuſtatis, quibus vſi ſunt Itali Critici. Nã noſtra illa excerpta, quorum fidẽ ego ſatis ſpectatã habeo, legunt: *Quippe ego iam poſſum.* Idque retinendum puto: Quare tam certa lectio, nobis diſpliceat, auctore tam vetuſto libro? vt taceam abſurditatem vulgatæ. Nam ſane diu eſt, quum Tibullus multa vulnera accepit.

Digitized by Google

Pag.89 1. SED *canis aſtiuos*] Huc vſque c
fuſa ac perturbata erant in omnibus tam ſcri
formis excuſis ſequentia continuant ab illo
TVM EST AVRI illa enim loco mouenda n
9. NON *ego laudari*]Poſt hoc diſtichon r
quatuor diſticha Fugitiua, quæ in ſecunda
uenies: IPSE BOVES MEA SIM TEC M M
LIA, nempe, vt dixi, cum tribus ſequentibu
Quomodo hæc ſuo loco laxata fuerint, pr
mirari, quam eius rei rationem reddere, vt
fecerimus, qui hæc ſuo loco reſtituerimus.
aliter diligentiam noſtram venditare. Quo
bere dicam. Hæc prima Elegia cum ſequenti
ſunt quam excerpta ex pluribus elegiis. T
ſunt, quę male cohærent, quibus omnibus
non poſſumus.

11. MEA *ſi tecum modo Delia*] Lege, *m*
modo, Delia. vt ſupra dixit, *tecum dum modo ſ*
quenti diſticho eodem modo, *dum teneris li*
lacertis. Quæ omnia quam belle inter ſe ap
ditorum iudicium eſto, quum antea ridi
loco ſecunda elegia poſita eſſent. Nos ſane
loci inſeſſores verſus inde iure pellendos ce
15. QVID *tyrio recubare toro*]Male hæc ab
ctionibus laborant. Ita enim legendum:

Quid Tyrio recubare toro ſine amore ſec
Prodeſt, quum fletu nox vigilanda ve

Vigilanda venit, pro vigilanda eſt. qua in
berrimus Propertius, vt

— Non impune illa rogata venit.

hoc eſt, rogata eſt, aut rogatur. Poſt hoc di
pone FERREVS ILLE, ex eadem ſecunda
non ſolum commiſſum ſit in loco horum
quum in alienam elegiam traducti ſint, ſed
ordine, quum inter ſe confuſi ſint.
16. FERREVS *ille fuit*] Profecto legendu

Digitized by Google

Ferreus ille fuat, qui, te quum poſſit habere,
Maluerit prædas ſtultus & arma ſequi

Eſt enim per hypotheſin dictum, & vt barbarum vulgus Grammaticorum loquitur, potentialiter. Ferreus ille erit, inquit, quicunque te voluerit relinquere. Nam *Fuat*, εἴη ἄν. & *Maluerit*, προτιμήσαι ἄν, προαιρήσαι ἄν. Virgilius:

Tros Rutuluſve fuat. &, *Fors fuat.* Propertius:
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuat.

21. ILLE *licet Ciliсum*] De Cilicibus triumphet per me quidem licet. Nam τὸ *Licet* aliter video accipi hic. De Cilicibus autem mentionem iniicit, quia eo profectus erat Meſſalla, vt alibi patet, quum ait, *Ad te Cydne canam.* & inuitatus fuerat à Meſſalla ad contubernium ſuum. Propterea ſupra iam reſpondet,

Te bellare decet terra, Meſſala, marique.

25. TE *ſpectem*] Recte ergo ſuperiora, huc traduximus, quum illa cum his belle conueniant. Triumphet ille de Cilicibus, quiſquis eſt: Mihi ſufficit, ſi te ſpectem, quum vltima dies mihi venerit. Quam enim verum ſit ea apte & ex mente poetæ huc traducta eſſe, non attinet dicere.

Pag. 90. 4. TV *manes ne læde meos, ſed parce ſolutis Crinibus*] Manes offendi immoderato leſſo, & planctu putabat veterum ſuperſtitio, quare & illud in monimento incidi iubebant. vt Narbone in veteri lapide:

...TIBI. PRAETERITO REDEAT. FELICIOR ANNVS
..CAPER. ET. FACILI. VITA. REGATVR. OPE
...DVRAE. MORTIS. SACRATOS. LAEDERE. MANES.
..ECCE MONENT. LEGES. ET. LEVIS. VMBRA ROGI.

12. HIC *ego dux mileſque bonus*] Hic ego, inquit, bonus miles ero, ô Meſſala, non ad Iſauricum bellum, quo me inuitas, vt ſim in contubernio tuo. Propertius:

Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

22. IANVA *difficilis domina*] Scriptus liber, *Domini*. Quod rectum eſt. *Domini*, hoc eſt mariti. Sequentia id probant, ne ſorte putes aliud per dominum intelligi.

EN *ego quum tenebris*] Hoc diſtichon ſpurium & inſititium eſt, &, quod caput eſt, ridiculum, atque, vt ille dixit, commiſtile. Quare ne vere illi tranſuerſo calamo notam culpæ illinere. Non eſt enim, vt vnquam Tibi officina illud bona moneta cuderit. Præter importunam ſententiam, quam facit, ſatis falſi eum conuincit Pentametron diuerſe conceptum:

Securum in tenebris me facit eſſe Venus.
Præſidio noctu ſentio adeſſe Deam.
Ille Deus certe det mihi ſigna viæ.

Quis ſanus hæc Tibulliana dixerit? Putarunt otioſi & oſcitabundi homines interruptam eſſe ſententiam. At ſi illa genuina, quæ tam bene cohæret, interrupta eſt, quomodo tam aliena verba hic locum habebunt? Lege ergo, quæ Tibulli ſunt, & illa expunge, videbis nihil elegantius illis. ſic: quæ, ne ego explicem, ipſa perſpicuitas facit.

Pag 91.14. AVT *rapta præmia veſte petat*] Nonius, *Præmiatores nocturni prædones*, *Nonius Agrypnuntibus: Nam in cæna nos nocturnos capit præ'ores tollere.* Petronius. *Aduocati iam pene nocturni, qui volebant pallium lucrifacere.* Scio nos olim adoleſcentes aliter hunc locum explicaſſe.

Pag. 92.22. NON *vt totus abeſſet amor*] Hic clauditur Elegia. Reliqua quo pertineant, partim diximus, partim dicturi ſumus.

Pag. 93.7 ILLA *ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit*] Tollere ſortes, eſt κληδονίζειν. Vnde in veteribus inſcriptionibus: SORTIBVS SVBLATIS. Sortes erant ſigna, quæ dabantur alicui puero de triuio, quæ ſi conuenerant ei ſigno, quod ille, qui ſortes dederat, habebat in animo, tunc bene ſecum agi putabant. Apud Euripidem Hippolyto:

Digitized by Google

κὴ δὲ λπες ἤδε κλῆρον δ᾽ ἀδελγυμήν.—

Interpres, κλῆρος ἐστι τὸ σημεῖον τὸ διδόμενον τοῖς μαντευομένοις. ἀφ᾽ ὧν οἱ μάντεις ἐρχόμενοι προφητεύουσι περί τινος μελλόντων. τῶν δὲ μαντικῶν οἱ μὲν ὄρνισι προσέχουσιν, οἱ δὲ κλήροις.

8. E *triuijs*] *Puer è triuij*, ὁ τυχών. oportebat enim ignotum eſſ, ne ſciens, & prudens aliquid eorum facere videretur. Sic dictum puer è triuiis, vt apud Attium, *de vico Auſpices*, item, *de Circo Aſtrologi*. *Ter* autem, vt, quod tertium addixiſſet, id certiſſimum omen eſſe putarent. Propterea fortaſſe dixerit Auſonius —*omina trina*.

13. AVT *ego ſum cauſſatus, aues dant omina dira*] Melius:

Aut ego ſum cauſſatus aues, aut omina dira
Saturni ſacra me tenuiſſe die.

Nam quidam ſcripti non habent τὸ *aut* in poſteriore verſu.

19. QVID *tua nunc Iſis tibi Delia?*] Lege *mihi*, non *tibi* ex veteri ſcriptura. Nam liquet eam pro Tibulli morbo in caſto Iſidis fuiſſe.

25. VT *mea votiuas*] In infimæ vetuſtatis libro *Et*, non *Vt*. Magnum autem mendum eſt in hoc verſu, *voces*, pro *noctes*.

Et mea votiuas perſoluat Delia noctes.

Propertius:

Triſtia iam redeunt iterum ſolennia nobis.
Cynthia iam noctes eſt operata decem. Item:
Votiuas noctes & mihi redde decem.

In noſtro libro autem *perſoluat*, non *perſoluens*. Ita erit ἀσυνδετον, vtraque lectio defendi poteſt. Illud tantum conſtet, *noctes*, non *voces* legendum.

26. ANTE *ſacras lino tecta*] Linigeri Calui, qui Iſiaca ſacra geſtabant, apud Martialem. In libro Catalectorum, quæ nos publicauimus, ſecundo:

Carbaſeo poſt hunc artus indutus amictu
Memphidos, antiqua ſacra, Deamque colit.

27. Bisqve *die reſoluta comæ*] Hæc puto, non aduerterunt Grammatici, quare ſcilicet bis in die dicere laudes Iſidi debeat. Sciendum prima hora ſacerdotes Iſidis templum aperire ſolitos, idque Apertio vocabatur, deinde ſalutabant Deam, quod Salutationem, & Excitationem vocabant. poſt, totum diem ſtipem emendicabant: inde ad octauam redibant, deam componebant, templum claudebant. Hoc igitur eſt bis die Deæ laudes canere, & mane quum ſalutatur dea: & hora octaua, quum templum clauditur. de apertione templi Apuleius Mileſiæ fabulæ libro vndecimo: *Rebus iam rite conſummatis, inchoatæ lucis ſalutationibus religioſi primum nunciantes horam perſtrepunt.* Infra *Ilico Deæ matutinis perfectis ſalutationibus ſummo ſtudio percunctabar ſingulos.* Item: *Rite ſolenni apertionis celebrato miniſterio, ac matutina peracto ſacrificio.* Arnobius libro ſeptimo: *Quid ſibi volunt excitationes illæ, quas canitis matutini collatis ad tibiam vocibus? obdormiſcunt enim Superi, remeare vt ad vigilias debeant. Quid dormitiones illæ, quibus bene vt valeant auſpicabili ſalutatione mandatis? Somni enim quiete ſoluuntur: occuparique vt hoc poßint, lenes audiendæ ſunt næniæ?* Vbi plane habes de prima hora, de ſalutatione & excitatione Deæ, de apertione templi, de laudibus deæ ad tibiam cantatis, quod hic dicit Tibullus. Quare ὑμνῳδοὺς eos vocat Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. ſed loquitur de Serapidis ſacro, quod nulla in re differebat ab Iſiaco, καὶ ταῦτα, inquit, δεικνύναι τις ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὥς που ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ ἁγίου σαεράπιδος, ἡ τε θεραπεία διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος γίνεται, λείβοντος τοῦ ὑμνῳδοῦ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ φαίνοντος, ὁπηνίκα ἑστὼς ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῇ πατρίῳ τῶν αἰγυπτίων φωνῇ ἐγείρει τὸν θεόν. Tertullianus libro de ieiunio: *Nam & Ioel exclamauit: Sanctificate ieiunium, & orationem: proſpiciens iam ex tunc & alios Apoſtolos & Prophetas ſancituros ieiunium, & prædicaturos officia curantia Deum.* Vnde & qui in idolis

compen-

Digitized by Google

comendis, & in hac re ornandis, & ad ſingulas horas ſalutandis adulantur, curationem facere dicuntur. Vides Salutationes illas dici Curationes, vt θεραπείαν vocat Porphyrius. Atque hæc quidem de prima hora. de octaua Martialis:

Nunciat octauam Pharia ſua turba iuuencæ,
Atque pilata redit iamque ſubit que cohors.

Ita legendum in Martiale, non, vt hodie editur, *Et pilata* prima longa. pice depilabantur Calui Iſidis. hoc enim & pilare dicitur. Idem Martialis:

Nec plena turpi matris olla reſina,
Summeniana quæ pilantur vxores.

Volſos enim fuiſſe vel nomen Caluorum, quo appellabantur, probauerit. πιττοῦσθαι hoc Græci vocant. & Iuuenalis: —*reſinata iuuentus*

eod. TIBI *dicere laudes*, ὑμνῳδεῖν, vt iam diximus, quod male quidam ad votiuas voces, quod ſuperius dixit, accommodant, quum locus ſit corruptus, & à nobis iam emendatus.

Pag. 95. 9 TVM *niger in turba*] Codex infimę vetuſtatis non *in turba*, ſed *in porta* habet recte. Legendum autem:

Tum niger in porta ſerpens, tum Cerberus ore
Stridet— *Niger ſerpens*, Hydra, quam etiam in porta collocat Virgilius libro ſexto:

Centauri in foribus ſtabulant, Scyllaque biformes,
Et centum geminus Briareus, & bellua Lernæ
Horrendum ſtridens—

quæ omnia aperte hunc locum illuſtrant.

25 DEDVCAT *plena ſtamina*] In noſtro eſt ἀρχαϊσμὸς *Pleno*.

26. AT *circa grauibus*] Maiuſcula C ſcribendū *Circa*. eſt nomē puellæ, κίρκη Horatiū ſemper Circā non Circem dixiſſe teſtatur Caper Grammaticus. Sed codex noſter habebat, *Cura* non *Circa*. Ne. Ita quidem propterea non erit nomen proprium κούρα enim eſt puella. Si quis aduerbiale mauult, ego non magnopere pertendo.

27. PAVLATIM *ſomno feſſa remittat opus*] In meo eſt, *onus*, quod perplacet. Eſt autem idem quod Plautus in Caſina: —*Nam vbi domi ſola ſum*

Sopor manus caluitur iuſſin' colum ferri mihi?

28. NEC *quiſquam nunciet ante*] Quem morem vide apud Plutarchum in Quæſtionibus Romanicis.

Pag 96. 12. ARMATVS *curua*] Hic verſiculus liquido extat in noſtro infimæ vetuſtatis, quo tamen vetuſtiorem non habent Itali Critici. quod ex illorum editionibus certo affirmare poſſum. Quare quod in quibuſdam, vt ipſi aiunt, hic verſus abeſt. potuit negligentia librariorum id committi. quod autem fragmentum hoc putarint eſſe: facile ignoſco illis propter abruptam ſententiam. quod non alia de cauſa accidit, quam quod hic. vt in aliis tranſpoſitio facta eſt. poſt hoc enim pentametrum collocandum eſt diſtichon : TV PVERO QVODCVNQVE TVO. At ſequens diſtichon: O FVGETE TENERAE cum duobus ſequentibus, vbi ſit collocandum, ſuo loco oſtendemus.

15. SED *ne te capiant*] Quam recte ante hoc diſtichon illud collocauimus, quum ſententia ipſa tam clare aperiat, quid opus eſt dicere? Hic enim eſt principium præceptorum & regularum illius ἀσελγοτεχνίας cuius vtinam nunquam illi veteribus in mentem veniſſet.

27. AT *ſi tardus eris*] Legendum: *Ah ſi tardus eris*, Elegans admodum μίμησις. Hæc enim dicitur ex alia perſona, nempe amantis, quem hac in re εἰσπνήλαν vocabant Lacones. verba, inquam, eius ad puerum. Vide quam bene nunc cohæreant, quæ adeo luxata antea, ac perturbata erant. Hoc enim præcipit docendum puero, & peierandum in amatoriis, καὶ παιδικοῖς, ſi licet.

Ibid TRANSIET *ætas*] ἀρχαϊκῶς. pro tranſibit. Tertullianus aduerſus Iudæos. *Ex te enim exiet dux, qui paſcat populum meum Iſrael*

Pag. 97. 2 QVAM *cito formoſas populus alta comas*] Liber noſter habet, *ante comas*. recte profecto *ante comas*,

μας, τὰς περὶ κόμας hoc eſt hornotinas comas. τὰς ἔνας dixit Theophraſtus. Sic Catullus:

Sed tu olim magnos viciſti ſola furores.

Olim furores, τοὺς πάλαι. Et Virgilius *ante malorum*, τῶν πάλαι κακῶν.

9. SOLIS *æterna eſt*] Hactenus μιμητικῶς. nunc redit in orbem flagitioſorum præceptorum ſuorum. Subdendum enim ſtatim diſtichon, NEV COMES IRE NEGES. continuatio enim eſt eius, quod primo præceperat.

Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit, Cedas —

14. VENTVRAM *admittat imbrifer*] Eleganter *admittat*. Quid ſit admittere equum, notiſſimum eſt. Vnde Ouidius:

Et celer admiſſis labitur annus equis.

& idem alibi aquis amnis admiſſas vocat.

Et celer admiſſas exigit Hebrus aquas.

Sed noſter codex aliam lectionem præfert, nempe, *venturam amiciat.* quod ſi rectum eſt, aquam amictam intelligit, quod Phyſicus, & Meteororum indagator valde probabit. ſed duplici ÿ ſcribendum, *amÿciat.* vt quum volunt producere *obice*, addunt i alterum, imo reſtituunt, *obÿce.* ab *ob* enim & *iacio* eſt, vt *amÿcio*, ab *am*, & *iacio.*

15. DVRO *ſubÿſſe labori*] *Duros ſubÿſſe labores.* liber ſcriptus.

18. ATTERVISSE *manus*] Grammatiſtæ *attenuaſſe* ſuppoſuerant. Vide quid ſuper hoc in Varronis libros rerum rúſticarum annotamus

25. POST *obferet ipſe volenti*] Noſter: —*mox offeret ipſe roganti*, quid melius eſt.

Pag. 98. 13. BLANDITIIS *vult eſſe locum*] Legendum ſine dubio *blanditis.* Ita loquebantur veteres. Propertius:

Blanditaque fluant per mea colla roſa.

τὸ *Supplicibus*, eſt ſubſtantiuum, vt ſæpius. Quare nihil

Digitized by Google

mutandum Non enim l. u. tir interpu
hęc corruperant Grammatiſtæ L. ge ig
B andit.s vuit eſſe locum Venus ipſa q
Supp icibus miſeris flentibus ip.
15. HAEC *ego qua canerem Titio*] Iam
mus hic legendum eſſe, *cauerem*. non
coniugatione, quę cauſa fuit, vt inſolen
nis corruptus fuerit locus. Iuriſconſulto
tum more ſe de amore reſpondere & ca
tetur, vt ipſi de iure reſpondebant. Ap
--- *quum lito aferuere lat*
Proſpiceres Ibi Seruius: *Dicemus à*
ne eſſe Imperatiui vt GAVO CAVIS. *Hin*
CAVERE *dixit* Hoc in Catullo non
detur hunc Tibulli locum Seruius in a
De quo ego non dubito. Aperta iam
Titium eſſe Iuriſconſultorum perſonam
Philoſophorum Θέωνα, Δίωνα, iam nem
re. In quo tamen imprudenter faciun
aut Tytium, τὰ παιδικὰ Tibulli accipiun
16. SED *Titio coniunx*] Poſt hunc v
eria diſticha, quæ ſuperius alieno lo
O FVGE TE TENERAE. Nam & hic
μιμητικῶς dictum ex perſona vxoris. Q
ctor, quum luce clariora eſſe videas, q
hanc lectionem amplecti, an perturbat
rem exibilare, incertum eſt. ſed vtrum
iudicio, quum hæc noſtra vera ſit, & ill
ſtera, confuſa.
22. VIRGINEVS *teneras*] Hactenus m
enim Tibullus. *Pareat ille ſua.* Sequatur,
cepta. quæ? O FVGE TE TENERAE.
VOS *me celebrate magiſtrum*] Re
riſconſultum & Prudétem agit, & poſt
ei rei, CONSVLENT, & poſtremo
GISTERIA. Hæc enim potius ad Q

Seru. Sulpitium, quam ad poetam leuiculum pertinebant, vt & illa:

Deducat iuuenum ſedula turba domum.

Pag 99 7. NANQVE *agor vt per plana citus ſola verbere turbo*] Scribe *turben* auctore Chariſio libro primo inſtitutionum Grammaticarum. *Turben*, inquit, *Libullus*: *Namque agor vt per plana citus ſola verbere turben.* *Quem Maro* VII *turbonem vocat. — torius ſub verbere turbo.* Seruius tamen in illum locum: TVRBO, *Catullus hoc turben dixit, vt hoc carmen.* Et falſum à Catullo vſurpari, quum apud Tibullum legatur: & hoc turben dici, quum ſit maſculinum.

Recte vero Chariſius. Nam ſi in O analogia poſtulat vt in obliquis turbonem faciat. Sic *termo*, non *terminis*, ſed *termonis* faciebat. Feſtus: *Termonem Ennius Græca conſuetudine dixit, quem nos nunc terminum, hoc modo:*

Ingenti vadit curſu, qua redditu' termo' ſt.

Si vero in EN facit obliquos *terminis*. Varro: *Itaque terminus quum in Latio aliquot locis dicitur, vt apud Attium, non Terminus, ſed Termen.* Ergo vt Termo, Termonis: Termen, terminis: ſic Turbo, turbonis: Turben, turbinis dicebatur Turbo eſt βέμβιξ.

12. PER *venerem quæſo compoſitumque caput*] Componere caput, iungere caput, limare caput, idem. Ouidius:

Perque tuum, noſtrumque caput, quod iunximus vna.

15. IPSEQVE *ter circum*] Scriptura & ſententia poſtulat, vt TE non TER legas.

16. CARMINE *quum magico præcinuiſſet anus*] Correctorum inuentum eſt *præcinuiſſet*. Nam ſcriptura vetus, *procubuiſſet*. Id κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum, procumbebat enim magicum carmen immurmurans.

18. TER *ſalſa deueneranda*] Liber noſter *ſancta*, non *ſalſa*. vtrunque defendere potes.

19. TVNICISQVE *ſolutis*] Sunt reſolutoria ſacra. vide quæ in Feſtum notauimus.

Digitized by Google

20. VOTA *nouem Veneri*] Ineptiſſime l
ſtæ *Veneri* pro *Triuiæ*, quæ erat vetus le
rant. Sunt enim non Venerea ſacra, ſe
Cocytia. quorum ritum & cauſam vide
Cirim ſcripſimus.

27. PLENIS *in intribus vuas*]. Seruius
ſus in illud: —*cauat arbore lintres. A ij*
in quibus vua portatur, accipiunt.

Pag. 110. 12. HAEC *mihi fingebam*] I
chon, illud, NVM VENERIS MAGN
NVMINA VERBO, cum nouem ſequentib
eſt hic, quę omnia hactenus perperam
giam claudebant Miratur Tibullus, vt
fruſtra D. Delia ſperarit, an Veneris numi
quo alio Deo, vt ſibi riualem ſuperind
Quæ omnia ita ſententiam huius elegię
magno huius poetæ & poeſeos Latina
damno hæc diſtracta hactenus fuerint.

18. NON *ego tellurem genubus*]. Veteru
Iuuenalis: —*inde ſuperbi*

Totum Regis agrum nuda ac tremebun
Erepet genubus Dio libro quadr
de Cæſare triumphante: καὶ τότε καὶ τοὺς ἀνα
τῶν καπιτωλίω τοῖς γόνασιν ἀνέρριχήσατο. I
dio victore Britanniæ: τὰ νικητήρια πά
νομιζόμενον πράξας καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς τοῦ
λίω τοῖς γόνασιν ἀναβὰς, ἀναφερόντων αὐτῶν
κατέρωθεν.

22. AT *tu qui latus*]De hoc iam conqu
Io ſuperius:

Omnia perſolui fruitur nunc alter amo
Et precibus felix vtitur ille meis.

eod. AT *tu qui lætus rides*]Hæc corrup
æ perpuncta ſunt. Ita lego:

At tu, qui lætus rides mala noſtra, cau
Mox tibi, non vnus ſæuiet vſque de

Digitized by Google

Qui nos rides propter caſum noſtrum, time & tuum caſum. Nam fortuna non conſtanter ita in me ſequitur ſemper, *non vnus* vt Græci οὐχ ὁμαλῶς. Ita enim habet codex noſter, non, vt vulgo, NON VANVS. Plane huius diſtichi diſſimulata eſt ſententia in iſtis vulgatis editionibus.

24. MISEROS *luſiſſet amores*] Infra:

Hic Marathus quondam miſeros ludebat amantes.

nn oſtro eſt, LEGISSET. Alibi:

Quid mihi ſi fueras miſeros læſurus amores. Fortaſſe:

Vidi ego qui iuuenis ſeros deſiſſet amores,

Vidi, qui tandem ab amore deſiſteret. Propertius:

Lynceus ipſe meus ſeros inſanit amores.

Deſinere aliquam rem, ſciunt pueri Latinum eſſe. Sed melius quidam libri: *Vidi ego qui iuuenem*, vt traiectio facta ſit, pro: *Vidi iuuenem, qui.* Ouidius Elegiarum libro primo.

Quam face ſuſtineo tecta ſuperba petam.

hoc eſt, *face, quam ſuſtineo*

PA. 101. 2. TVRBA *circumſteti*] Suſpicor legendum eſſe, *circunſtrepit.*

5. SAEPE *go tentaui*] Eſt initium Elegiæ.

10. ET *pudet & narrat*] Lege: *Et pudet, hei, narrat.* Veteres EI ſine aſpiratione ſcribebant. vnde fecerunt. ET.

11. FACIE *teneriſque lacertis deuouet*] Afranius:

Si poſſent homines delinimentis capi,
Omnes haberent nunc amatores anus.
Ætas, & corpus tenerum, & mori geratio
Hæc ſunt venena formoſarum mulierum.
Mala ætas nulla delinimenta inuenit.

Ouidius:

Moribus & forma conciliatur amor.

21. ESCASQVE *ſepulchris quærat*] Maiorem egeſtatem præfert membrana noſtra:

—*herbaſque ſepulchris quærat*—

Nam eſcas è ſilicernio rapere nō ita miſerum, vt herbas

ex veteribus monimentis vellere.

24. POST *agat hanc triuiis*] Noſter: *Poſt agat à triuijs*. Canes à triuiis, vt Ouidius *Aſella à mola*

Vt rudit à ſcabra turpis aſella mola.

Pag 102.1. PAVPER *erit praſto*] Mirum in vetuſtis Excerptis longe diuerſius conceptum hoc diſtichon extare:

Pauper erit praſto. ſemper te pauper adibit
Primus, & in duro limine fixus erit.

Vulgatæ tamen lectioni ſubſcribit. Ouidius:

Quando non fixus lateri ſpatiantis, adhæſi
Ipſe tuus cuſtos, ipſe vir, ipſe comes?

Illam alteram tuetur Tibullus ipſe:

Hæc foribuſque manet noctu nec affixa —

Affixa foribus, & *fixus in limine*. Idem.

4. SVBIICIETQVE *manus, efficietque viam*] Horatius id voluit: — *extrahe turba Oppoſitis humeris* —

9. MEA *furta caueto*] Ita etiam noſter, non, vt quædam editiones, *mea fata*. Caueto ne imponam tibi, vt tu nunc mihi.

10. VERSATVR *celeri fors leuis orbe rotæ*] In excerptis *orbe cito*. Fortaſſe melius conueniet temporibus Tibulli. quòd eo tempore globo potius quam rotæ inſiſtentem facerent. quod ego in multis numiſmatis memini me legere. In quibus fortuna gubernaculum tenens pilæ vno pede inſiſtit. Pacuuius Duloreſte:

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam, perhibent philoſophi.
Saxoque inſtare globoſo prædicant volubili.
Id quo ſaxum impulerit fors, eo cadere Fortunam autumant.

Adde quod Ouidius ita loquitur, non addita rotæ mentione:

Nec metuis dubio Fortunæ ſtantis in orbe
Numen, & exoſa verba ſuperba Deæ. Item:
Te fieri comitem ſtantes in orbes Deæ.

Eſt au

Eſt autem ſententia Terentiana, vel potius prouerbium: *Omnium rerum viciſſitudo*. & de eadem re dictum, de qua & hic apud Tibullum. Porro hoc pentametro clauditur hæc elegia. Nam ſequenti alio transferenda, vt mox videbimus.

11. SEMPER *vt inducar*] Magis ſententia conuenit ſcripta lectio, *inducas*.

17. ILLA *quidem tam multa negat*] Lego, *iam multa*. Eſt locutio Archaïca, *multa negat*. Ennius:

Quanquam ego multa manus ſupplex ad cærula cæli
Tendebam lacrimans——

20. HEV *heu nunc premor arte mea*] Ouidius:

Multa miſer timeo, quia feci multa proterue.
Exemplique metu torqueor ipſe mei.

Pag. 103. 7. ILLAM *ſequar vnus ad aras*] Ratio poſtulat, vt legatur *ad aram*. Vnica enim tantum erat, & ſtatuebatur in domo Conſulis eius, cuius eo menſe faſces erant. Propertius:

Interdicta viris metuenda lege piatur.
Quæ ſe ſummota vindicat ara caſa.

16. INSTABAT *tota cui tota nocte canis*] Poſt hunc verſum pentametrum ſequi debent tria diſticha, quæ ſuperiorem elegiam claudebant: NON FRVSTRA QVIDAM IAM NVNC IN LIMINE PERSTAT, auctore Ouidio, qui ita ſecundo Triſtium poſt multos huius elegiæ ad verbum recitatos verſus tandem ita ordine claudit:

Scit cui lateretur, quum ſolus obambulabat ipſe.
Cur toties clauſas excreet ante fores.

Cur legendum, vt poſui, non *Cui*, vt eſt in vulgatis. docet nos Ouidius, quo ſenſu hæc accipienda ſint. μιμητικῶς enim de ſe ipſe Tibullus ait, tanquam moneat virum. quod artificioſiſſime factum à poëta, vt neſcio an locus illuſtrior in toto Tibullo ſit. Quaſi diceret: ſæpe ego obambulans ante fores excreo, vt illa me audiat. abſque Ouidio horum verſuum ſedem propriã ignora-

remus, quanquam eos ex fine ſuperioris elegiæ expunxeramus. Nam quem locum ibi habere poterant? præterea & verum huius loci ſenſum ſine eiuſdem ope diuinare diffi ile erat. Vides, candide lector, non iam nouum eſſe, coniectura noſtra tot verſus in hoc poëta ſuo ordini reſtitutos, quum videas huius rei nos fideiuſſorem locupletem Ouidium habere. Et tamen quidam factum improbant. quod vt nouum non eſt, neque à me primum incipit obtrectatio maleuolorum, ita ego non facio nauci.

19. ET *ſimulat tranſire domum*] Hæc & alia innuit ſe feciſſe ſæpe, quamuis tertia perſona loquatur.

21 VTERE *quæſo dum licet*] Hoc accendit ſtimulos ζηλοτυπίας ipſius viri.

22. IN *liquida nat tibi*] In noſtro, *iam tibi*. Ouidius eodem modo:

Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua.

Prouerbio huic illud cognatum apud Senecam: *Ferrum tuum in igne eſt.*

24 SERVARE *ab*] *Ab* deeſt in noſtro:

Pag. 104. 1. EFFLVIT *effuſo cui toga lapſa*] Lege *laxa* Horatius:

Malthinus tunicis demiſſis ambulat.

Ab eo Deſcapulatos iuuenes appellauit Seneca.

9. SPARGIT *inulta deam*] *inulta* paſſiue ἀθῷος.

13. NE *pigeat magno poſt didiciſſe malo*] Venuſte detorſit in ſuum ſenſum prouerbium.

—ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

17. SI *tamen admittas*] Si tibi videtur, ſi hoc tibi cordi eſt, opto vt illa Bellonaria anus nullo pondere verba effuderit. Ita hic verſiculus exponendus.

24. VIVE *diu mihi dulcis anus*] Lege, *mi dulcis anus.* ἀρχαϊκῶς mutauit genus. Apuleius Mileſia. IIII *Parce mi parens.* Alloquitur autem anum. Item VIII. Maritus Tlepolemus coniugem Chariten ita alloquitur: *Mi coniux.* Imp. Aurelius Alexander Mammeæ matri: *Mi ma-*

ter,

Digitized by Google

ter. Niſi quis Mi pro Mihi dictum putet, vt ſit Helleniſmus? Eurip. Troadib. ὦ φίλος, ὦ πόσι μοι. In Iphigenia in Tauris. ὦ μοι σύγγονε. In Iphigenia in Aulide: σὺ δ' ὦ τέκνον μοι, λεῖπε πωλικοὺς ὄχους Et in Hercule furente: σύ τ' ὦ γυνή μοι, σύλλογον ψυχῆς λαβὲ. Sed, vt dixi, archaïſmus eſt, mi pro mea: Quare non eſt audiendus vetus Grammaticus Chariſius, qui ait in omnibus Comediis nunquam mi pro fœminino vſurpari. Atqui Apuleius magnus antiquarius non vſurpaſſet, niſi apud antiquos legiſſet. Denique optimus auctor Latinitatis Tibullus eum in ordinem cogit.

28. QVAMVIS *non vitta ligatos*] Quamuis ſit libertinæ conditionis. Nam ſi non habet vittas, non ſequitur ſtatim meretricem fuiſſe.

5. ET *ſiquid peccaſſe*] Lego:

Et ſi quid peccaſſe putor, ducter{q;} capillis
Immerito, properas proripiar{q;} vias.

Continuandum autem vno loco cũ ſuperioribus. Quamuis libertinæ conditionis ſit, quamuis duris legibus me adſtringat, quamuis denique ob exiguam culpæ ſuſpicionem male multer.

Pag. 105. 4. PROPRIAS] Ita ſcripta membrana, ſed legendum *properas.*

7 NEC *ſæuo*] Scriptus liber, *Ne ſæuo.* recte. Ita ergo continuandum:

-- optarim non habuiſſe manus,
Ne ſæuo ſis caſta metu.

Nolim, inquit, te manu verberare, ne coacta & inuita contineâris in officio.

9. AT *quæ fida fuit nulli*] Nihil profecto hic deeſt, quum tamen docti aliquid deeſſe ſuſpicentur.

11. ANNECTIT *licia telis*] Tela hic numero plurali, ſunt inſtrumenta textoria, Alibi:

Atque aliqua aſsiduæ textrix operata Mineruam
Cantat, & applo ſo ſonant latere.

Seneca Epiſtola vna & nonageſima; *Quemadmodum tela*

ſuſpenſis ponderibus rectum ſtamen extendant. Male enim excuſum eſt, *extendat.* Ait illam operas diurnas texendæ telæ locare.

12. TRACTAQVE *de niuco*] Aliter deſignata lectio in noſtro:

Tractaque de niueo vellere ducta putat,

Tracta neutro genere, & tractæ fœminino Græce ſunt κατάγματα ἐρίου. Gloſſæ *Tracta*, ἑλκύσματα, μηρύματα. Varro: Mutuum muli ſcabunt, περὶ χωρισμοῦ. *Vt venalem tuniculam poneret quotidie, vt videret totum, denique etiam ſuis manibus lanea tracta miniſtraſſet inſectori.* Ab ea ſimilitudine in panificio tractæ dicuntur, vt apud Catonem, & Athenæum. Quas Latini Tractas lanæ vocant eas Laſcias dixit Gregorius Turonenſis libro IIII. capite XXVI. Quod nomen reſedit hactenus in lingua Gallica, ſed in aliis rebus, non in lana. Putare eſt priſca lingua purgare, vt nemini paulo humaniori ignotum eſt. Putare lanam Græci dicunt κροκοδ' ὕζειν. Philetius poëta:

— κροκοδ' ὕζουσαι αὐτὴν κατέλαβον. Grammatici exponunt, ἐκλέγουσαι τὸ τραχὺ τοῦ ἐρίου. Latini Carrere: Plautus Menæchmis:

Inter anciilas ſedere iubeas, lanam carrere.

Ab ea carduus, quia aptus carrendæ lanæ, & carmen, inſtrumentum ferreum ad carrendum lanam. Lucretius lib. 4.

Semper enim noua ſe radiorum lumina fundunt:
Primaque diſpereunt, quaſi marcine lana trahatur.

Ita habent meliores Codices. Lege *carmine*, inuerſis literis. A quo verbum Carminare. Aliud carmen à canendo, aliud carmen à carrendo. Carmen inſtrumentum hoc lanificium intelligit Iuuenalis:

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.

Putare igitur lanam, eſt κροκοδ' ὕζειν. Titinnius Fullon.

Date penſam lanam, qui non reddat tempori
Putatam recte, facite vt multetur malo.

Gloſſæ

Digitized by Google

Gloſſæ: *Putatrix* ξαίτεια.

14. TOT *mala ferre ſenem*] Senex mulier. Pomponius in epigrammatio:

Nam vere puſus tu, tua amica ſenex,

& Cicero dixit *famam ſenem*.

22. HVNC *fore Aquitanas poſſet qui fundere*] In noſtro *Spargere*.

23. QVEM *tremeret forti milite victus Atax*] Nuſquam inuenies Galliam Narbonenſem aliquid mouiſſe eo tempore, vt opus fuerit Auguſto Meſſalam in eas partes mittere. Deinde Aquitanas gentes tantum viciſſe ait. Item alibi Gentis Aquitanæ victorem appellat, non eſt dubium, quin amplior futura eſſet gloria triumphi, ſi de vniuerſa Gallia triumphaſſet, non de parte tantum Aquitanica. In Faſtis Capitolinis: M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALA A. DCCXXVI. CORVINVS PROCOS. EX GALLIA VII. K. OCTO. Ibi ex Gallia profecto interpretandum eſt, Aquitania. Nam tum Narbonenſis non vocabatur Gallia. Quid ergo? Ego puto mendum eſſe in voce *Atax*, & legendum *Atur*. de Ature vel Atyro fluuio Nouempopulaniæ noſtræ, qui nauigiorum etiam grauium patiens eſt, ſatis in lectionibus Auſonianis diximus. Et profecto ea eſt vera lectio. Ipſe Atur ex montibus Pyreneis fluens in Tarbellis ſupra Aquas Tarbellicas Oceano Tarbellico excipitur. eius fluuij nos pene caput in Bigerronibus vidimus. Quin etiam ſententiam noſtram confirmat ipſe, quum Tarbellam Pyrenem teſtem militiæ ſuæ laudat. In eo enim tractu eſt fluuius ille. At de Atace nugæ profecto. Sed id nomen, quia cuiuis obuium erat, pro eo, quod minus vulgatum iam tum erat, ſubſtitutum eſt. Noſter codex autem habebat *Attus*. At in veteribus libris *u* pro *a*, & *r* pro *x* non raro poni ſciunt, qui earum literarum ſtudioſi ſunt. Alij de Salaſſis, qui ſunt in Narbonenſi ſecunda, triumphaſſe ſcribunt: Certe quum hic mentio Rhodani fiat, poſſet de Narbonenſi quo-

Digitized by Google

que triumphaſſe videri.

24. NOVOS *pubes Romana triumphos*] Mirum de hoc Aquitanico bello nihil in veterum monimentis proditum extare.

27. PORTABAT *niueū*] Noſter *Portabit*, tanquam nondum triumphaſſet. Nam ex Perſona Parcarum hæc dicit μελλητικῶς. Non enim hac elegia celebratur triumphus Meſſalæ, ſed natalis. Ideo Parcarum interiecta mentio. Naſcentibus enim fata à Parcis ſcribebantur. Auctor Tertull.

28. NON *ſine me eſt tibi partus honos tua bella Pyrene*] Iam monuimus *Tarbella Pyrene* legendum. vt qui de eo dubitarit, dignus ſit, qui nunquam Chorographos & Geographos legat.

29. TESTIS *Arar*] Arar vicinus finibus priſcæ Aquitaniæ, Rhodanus etiam proxime ab ipſis finibus aberrat. Nam ſane illæ gentes, quæ Rhodano continebantur, nihil tum turbabāt, neque de illis Meſſalam triumphaſſe vnquam mihi perſuadebo.

Pag. 106. 2. CARNOTI *& flaui*] Noli dubitare quin legendum ſit:

Carnuti & fluuij cerula lympha Liger.

Vt Tiberis Tuſcus amnis dicitur, ita Ligerim Carnutum fluuium vocat, fines autem Carnutorum ſecat Liger. quod nemini dubium eſt, niſi ei, qui omnino ἀγεωγράφητος ſit. Cæruleum vocat, hoc eſt æquoreum, quia Oceanum intrat per ſe, & æſtuaria efficit. Nam cæruleus eſt æquoreus. Iuuenalis:

Illic cæruleos, hic piſcem fluminis.

3. AT *te Cydne canam*] Sperat alium triumphum Meſſalæ ex Iſauria, in qua tum belligerabat Meſſala. Nam ſupra dixit:

Ille licet Cilicum victas agat ante cateruas.

6. FRIGIDVS *intonſos Taurus arat*] *Taurus* ſynecdochicos pro ipſis incolis. Cilicas altera ſynecdoche pro Cilicia. Ouidius:

Cretes

Cretes nutrito terra ſuperba Ioue.

Qui legunt *alat*, proſ. &o hæc conſiderare debebant, vt taceam, quod *alat* ſubiunctiuus non conuenit hic. Sed, ni fallor, hyppallage eſt, *Taurus arat Cilicas*, pro, Cilices arant Taurum. Virgilius: *Talem diues arat Capua.*

8. ALBA *Palæſtino ſancta columba Syro*] Palæſtinus Syrus, vt Pſyllus Pœnus Cinna. *Somniculoſam vt Pœnus aſpidem Pſyllus*: Noſter tamen codex legit *ſuo*, non *Syro*.

16. ARIDA *nec pluuio*] Statius Theb. IIII.

Tu nunc ventis pluuiiſq; rogaris

Pro Ioue — Apollonius:

καὶ βωμὸν ποίησε μέγαν Διὸς ἱκμαίοιο.

Pag. 107 4. CRVRA *licent dura compede pulſa*] Noſter:

Crura licet dura cuſpide multa ſonent.

ſed τὸ *cuſpide* natum ex vitioſa ſcribendi conſuetudine, *cumpide*, cumpis, cumpidis. *Multa* autem pro *pulſa*, verum eſt. Ita ſupra: *Illa quidem iam multa negat.* Idem eſt ἀρχαϊσμός.

6. LENIS *& aptus amor*] Noſter: *& leuis aptus amor.*

11 HVC *ades & centum ludos*] Virgilius:

Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus.

13. ILLIVS *è nitido*] *Illius*, Genij Alibi:

Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,

Cui decorent ſanctas mollia ſerta comas.

Illius puro diſtillent tempora nardo.

Atque ſatur libo ſit, madeatque mero.

15. TIBI *dum thuris*] *Tibi dem* liber noſter. Ouidius:

Libaque dem pro te genitale notantia tempus.

19. NON *taceam*] *Nec taceant*, liber noſter, id eſt liberi tui.

26. CANDIDIOR *ſemper candidiorque*] *Candidior candidiorque*, vetus locutio. Apuleius Mileſiæ fabulæ lib. 8. *Nonnunquam etiam cœna poculoque communi carior cariorque factus*. Silius libro 15.

— *conſul ouans maior maiorque videri.*

Græcanica loquutio. Xenophon: ὁ δὲ ὄχλος πλείων καὶ

Digitized by Google

πλείων ἐπέρρει. Sic *magis magis* Græcum eſt. Eupolis:

πῶς ζῇς ὑμῖν ἐπιτρέφει τὸ πρῶτον ἡσύχως
Ἔπειτα μᾶλλον μᾶλλον—

27. NON *ego celari*] οὐκ ἂν λάθοι με. Ouid. Faſt. III.

Præcipue cupiam celari Theſea.

Pag. 108 1. QVID *fuco ſplendente genas ornaſſe*] Fucus erit ſandix. & ceruſſa. Sed optima illa excerpta habebant *ſucco*, non *fuco*. Ego puto legendum:

Quid ſucco ſplendente genas oneraſſe?

Succus ſplendens eſt craſſius ſputum ex madido pane, vt ius collyricum, cuius illitu genis ſplendorem conciliabant. Tertullianus de cultu mulierum: *Ad menſuram neminem ſibi adiicere poſſe pronunciatum eſt. Vos plane adiicitis ad pondus, collyridas quaſdam, ſputorum vmbilicos ceruicibus aſtruendo.* Collyridas vocat à ſucco craſſiore. vnde offas etiam vocat Iuuenalis:

Sed quæ mutatis inducitur, atque fouetur
Tot medicaminibus, coctaque ſiliginis offas
Accipit, & madidæ facies dicetur, an vlcus?

Ex pane enim ſiliginco id fiebat. Idem:

Et preſſum in facie digitis extendere panem.

Suetonius in Othone: *Quin faciem quotidie raſitare, ac pa*ne madido linere conſuetum: idque inſtituiſſe à prima lanugine, ne barbatus vnquam eſſet. ſputum autem Tertullianu vocat tenue corium, aut cruſtam, quæ ex illo tectori inducebatur. Martialis: *Hoc linitur ſputo Iani caryota Ca*lendis ſputo, corio tenui ſputi vmbilicus, bullas & pom pholygas illius cruſtæ. Sic tenuis lamina σπάλωμα, ho eſt ſputamentum, dicitur Polybio. Recte autem *oneraſſ genas.* Vnde Tertullianus dixit mulieres adiicere a pondus ſui moduli, quum craſſo illo pane faciem one rarent. Recepta lectio defenditur Plauti auctorita te:

Veniſti hunc cum exornatis oſsibus.

12. ANSAQVE] Anſa calceamentorum ἴσκλη, ἀγκύλ Vide quæ in librum V. Manilij notamus.

17. CA N

Digitized by Google

17. CANTVS *vicinis fruges traducit*] Recte exprimit verbum excantare duodecim Tabularum. Excantare fruges non eſt ſimpliciter incantare: ſed è loco in locum carminibus traducere. Ouidius:

Nec ſeges ex aliis alios tranſibit in agros.

In noſtro libro erat *deducit*, non *traducit*.

18. CANTVS *& irata*] Citatur à Chariſio.

19. CANTVS *& è curru Lunam*] Veteres raro dicebant ἔκλειψιν σελήνης, ſed καθαίρεσιν σελήνης. Nam de Sole veteribus ἔκλειψις vſurpabatur tantum. Scholiaſtæ Apollonij: διαλαμβάνουσι δ' ἔνιοι τὴν τῆς σελήνης ἔκλειψιν ὑπὸ φαρμακίδων γίνεσθαι καθαιρουμένης, διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ καθαιρέσεις ἐκάλουν τὰς ἐκλείψεις. Soſiphanes Meleagro:

μάγοις ἐπῳδαῖς πᾶσα Θεσσαλὶς κόρη
ψευδὴς σελήνης αἰθέρος καταιβάτις.

vbi καταιβάτις eſt καθαιρέτις.

Pag 109.5. AT *Venus inuenit*] Lege *Inueniet*. cætera docebit Venus.

eod. CONCVMBERE] Lege *ſuccumbere*, ex veteri ſcriptura. Catullus:

Sed cuiuis quamuis potius ſuccumbere fas eſt.

6. DVM *timet*] Omnino legendum, *Dum tumet*. ὀργᾷ.

eod. ET *teneros conſerit vſque ſinus*] Lucretius *muliebria conſerit arua*. & in Oraculo: μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων βίᾳ. Locus hactenus non intellectus, ἐμοὶ δὲ τὰ ἀπόρρητα ἐκφέρειν εὔστομα κείσθω.

9. NON *lapis hanc gemmæque iuuant*] Lege:

Non lapis hanc, gemmæque iuuent, quæ frigore ſola
Dormiet: & nulli ſis cupienda viro

ἡ μονοκοιτοῦσα εἰς ἀπαφρόδιτος, καὶ ἄχαρις ἴσω.

16. ET *faciem dempta pelle referre nouam*] Putabam noſtro tempore tantum hoc incepiſſe. Sed quantum video non minus illæ veteres lupæ inſaniebant, quam hæ noſtræ ætatis:

19. HEV *Marathum torques*] Lege: *Neu Marathum*

Digitized by Google

torque. Et libro quarto: *Neu iuuenem torque*—

21. NON *illi ſontica cauſſa eſt*] Liquida ſcriptura in noſtro libro θεήλατον πάθος. ſonticam cauſſam vocabant. & θεήλατον νόσον morbum ſonticum. Feſtus: *Sontica cauſſa dicitur à morbo ſontico, qui quid gerendum agere non permittit. Cato de Regis Attali vectigalibus*. Mox citat verba. In epitome Pauli: *Senticum iuſtum*. Gloſſæ Iſidori: *Sonticus verax*. Gloſſæ Græcorum. *Sonticus* ἀληθής.

22. SED *nimius luteo*] Scribe *luto* – *mutabit vellera luto*.

Pag. 108. ILLIVS *credo tunc ſenuiſſe pedes*] Scribe *pedem*, vt eſt in priſca ſcriptura. Ab hoc pentametro duo diſticha ex ſecundo libro huc retrahenda ſunt:

Ah pereant artes, & mollia iura colendi.
Horrida villoſa corpora veſte tegam.
Nunc ſi clauſa mea eſt ſi copia rara videndi,
Heu miſerum, laxam quid iuuat eſſe togam?

9. AH *pereant arte*] Quomodo ſuperius iam dixit:
Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem?
eod. ET *mollia iura colendi*] verbum colere circa curam veſtimentorum. Iuuenalis: —*vel Thaida nullo Cultam palliolo*. Martialis: —*Nec ſic in Tyria ſidone cultus eris*.

Ouidius: *Cui color infelix? Aut cui placuiſſe laborem?*
Ille mei cultus vnicus auctor abeſt.

10. HORRIDA *villoſa corpora veſte tegam*] Ita l. genuinum, non *tegant*, vt in excuſis, vbi etiam verſum inſiticium inculcauerant. quia non videbant, quid volebat poëta, neque quo pertinebant hæc duo diſticha. Ergo, inquit, hos amictus molles deponam. Sumpſerat enim molles ornatus, quo placeret amicæ, vt ſupra iam dixit Tibullus:

Fruſtra iam veſtes, fruſtra mutantur amictus.

Vt indubitata ſit horum quatuor verſuum in hunc locum reſtitutio.

13. DESISTAS *lacrimare puer*] Iam enim lacrimabundus dicebat:

Heu

Digitized by Google

Heu miſerum, laxam quid iuuat eſſe togam?

15. ODERVNT *Pholoe*] Pudicam fuiſſe, & nemini pa-tuiſſe etiam Horatius teſtatur.

— Cyrus in aſperam
Declinat Pholoën. ſed prius Appulis
Iungentur caprea lupis
Quam turpi Pholoë peccet adulterio.

2. FOEDERA *per diuos clam*] In noſtro, IAM. Quod re-ctum eſt, quid tam ſancte iurabas mihi, ſi iamiam mox peieraturus eras?

Pag 111. 21. NEC *tibi celanti*] Non dicam quam vitioſa hæc ſit lectio, neque iuueniliter verſabor in doctiſſimis viris reprehendendis, qui hoc ioco emendando, aut in-terpungendo & ſe & lectorem diutiſſime torſerunt. Ex-cerpta illa ſeu eclogaria habebant egregie:

Nec tibi celandi ſpes ſit peccare paranti.
Eſt deus occultos qui vetat eſſe dolos.

Pentametrum ſimile illi apud Diphilum: ἔςι δίκης ὀφ-θαλμὸς, ὃς τὰ πάνθ᾽ ὁρᾷ. Plane vitioſæ ſunt editiones, quæ doctos viros in errorem impulerunt. Alius ſcriptus habebat.

Nec tibi colandi ſpes ſit peccare paranti.

quod & ipſum rectum eſt. Non eſt dubium, quin hanc ſententiam ex Diphilo Comico expreſſerit: ex cuius longo teſtimonio apud Clementem hi verſus ſunt, quos expreſſit Tibullus:

εἴ τις δὲ θνητῶν οἴεται τὴν ἡμέραν
κακόν τι πράσσων τοὺς θεοὺς λεληθέναι,
δοκεῖ πονηρὰ, καὶ δοκῶν ἁλίσκεται,
ὅτ᾽ αὖ σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ Δίκη.

23. IPSE *Deus tacito permiſit leno miniſtro*] Corruptus locus, vt & cæco apparet. Noſter liber. *permiſit leua mi-niſtro* Lege, *vela*. Prouerbialiter permittere vela tradere libidini, ac voluntati. Quod ſane elegantiſſimū eſt *Deus permiſit miniſtro*, αἰνῆκεν τὸν θεράποντα. Nam de vino lo-quens Homerus hoc verbo vtitur ſuper eadē ſententia,

24. EDERET *vt multo*] Prouerbium: In vino veritas. Nam vino vim adhiberi ait Horatius:

Munitæque adhibe vim ſapientiæ.

Munitos oſtendit vocari, quos nondum vinum arcana foras efferre adegit. Sic Græci eos vocant ἐμφρούρους, quod ad verbum eſt muniros. Xenophon in Laconicis: καὶ μὴν τί ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι εἰδότας, ὅτι ἔνθαπερ ἐδείπνουν οὐ καταμενοῦσι, καὶ τῇ ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρᾳ χρηστέον. οὐδὲ γὰρ ὑπὸ φανοῦ τὸν ἔτι ἔμφρουρον ἔξεστι πορεύεσθαι. Ita videmus in Horatio eſſe penum abſtruſæ Græcarum venuſtatum copiæ.

Pag. 112. QVID *faceres*] Magis placet ſcriptura libri noſtri, *Quid facerem?*

20. TV *procul hinc abſit*] Hanc chriam in gnomen conuertunt Eclogaria illa:

Sit procul à nobis formam cui vendere cura eſt.

29. EMERVISSE *viros*] τὸ Emerere viros in ea ſignificatione, in qua illud: *Quæ tot nocte viros peregit vna.*

Pag. 113 3. ILLA *queat nullam*] Recta eſt ſcriptura in noſtro:

Illa nulla queat melius conſumere noctem.

8 ISTA *hæc perſuadet*] Poteſt & εἰρωνικῶς ſine interrogatione. Scilicet iſta facies tua illi perſuadeat, vt ſe ornet tibi. Quaſi dicat: cadauerosa hæc facies tua nũquam illam alliciet, &c.

12. FIXA *notet caſus aurea palma meos*] Ego ſuſpicor legendum *aurea lamna*. Nam in lamina, non in palma eos notare potuit. Deinde nulla eſt hic victoria, vt palma opus ſit, ſed eſt tabella εὐχαριστικὴ tãquam naufragium euaſerit. Sed non dubium eſt, quin parma legendum ſit. In clipeolis enim ſignabant ſua vota, aut εὐχαριστήρια, quos ita dedicabant.

25. QVIS *fuit horrendos*] Eiuſdem argumenti cum fine primæ huius libri Elegiæ. Nam deteſtatur bella, quia inuitabatur à Meſſala ad expeditionem in orientem. Vnde ait: *Nunc ad bella trahor.*

Pag

Pag.114.3.AT *nihil ille miſer meruit*] Melius meo iudicio, Eclogaria: *Forſan & ille nihil meruit.*——

22. POST Q. *comes purum filia parua fauum*] Ouidius:
Porrigit inciſos filia paruis fauos.

24. HOSTIAQ. *è p ena*] Larum victima familiaris & compitalitia porcus. Propertius:
Parua ſaginati luſtrabant compita porci. Nihil eſt integrius hoc loco, quem tamen docti viri mancũ clamant.

ibid. MISTICA] Propter Cererem, vt nemo neſcit. Itaque in nummo Q. VIBI C.F. cuſa eſt Ceres cum porca.

25. HVNC *pura*] Scribe *Hanc*, vt eſt in manuſcripto, Hanc victimam ſcilicet.

27. SIC *placeam vobis*] ô Lares. Quare fruſtra hic deſiderari aliquid ſuſpicantur.

Pag 115 6. ILLIC *percuſſiſque genis*] Liber ſcriptus *perſciſſiſque*, Perſcindere genas, quod in lege XII. tabularum radere genas, ἀμύσσειν. Nam quis malit *Perciſis. Os tibi perciſum eſt.* Martialis & Plautus.

18. PACE *bidens vomerque vigent*] Excerpta, *nitet. ſplendeſcere vomer aratro.* Virgil. Marcus Cato in oratione ad filium: *Vir bonus eſt, Marce fili, colendi peritus, cuius ferramenta ſplendent.*

20 RVSTICVS *è lucoque vehit*] Nihil muto. Poterat tamen legi:
Ruſticus elucoque vehit male ſobrius ipſe, &c.
Male ſobrius eluco. Elucus, ἐυαλοχασία. Tertullianus: *ab elnco defenſitare.* Vide Gellium lib.16.cap.12.

24. FLET *teneras ſubtuſa genas*] Lego, *ſubfuſa*. Virgilius:
Triſtior, & lacrimis oculos ſubfuſa nitentes.
Facile diuinatu, quare pudicitia expugnata erubeſcat. Poteſt etiam retineri *ſubtuſa* verberata. Sed altera lectio melior.

Pag 116.3. SIT *ſatis ornatas*] Noſter liber, *Sit ſatis ornatus diſſoluiſſe comæ*, ſatis ſit, diſtruxiſſe ſuggeſtum comæ

IN LIBRVM SECVNDVM ALBI TIBVLLI.

12 QVISQVIS *adeſt valeat*] Lege *faueat*. Alibi:

Quiſquis ades, lingua, vir mulierque, faue.

15. ET *ſpic*] Mallem, *at ſpicis*. Et ita poſtulat ſententia.

19. PLENA *coronato ſtare boue*] Excerpta.

Plena coronato vertice ſtare boues

Pag. 117 9. TVM *nitidus plenis confiſus ruſticus agris*] Profecto hic eſt ſpurium neſcio quid in voce AGRIS. Ego cenſeo legendum *areis*, per ſynæreſin. Quod quam melius ſit, quam id, quod editum eſt, nemo non videt. Nam hoc vult: quemadmodum pro nouis frugibus ambaruale ſacrificium fit: ita pro collectis alterum fit plenis ſcilicet areis, & bene NITIDVM: quaſi epulis functum. Horatius:

Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes.

12. EXTRVET *arte caſas*] Repone veterem ſcripturam, *ante*. Sic alibi: *& feſtas extruet ante Ceſpitibus menſas.*

15. NVNC *mihi fumoſos*] Hoc ὑποπτεύεται. Sed nos legimus:

Nunc mihi nunc fumos veteris proferte Falernos

Conſulis — *Fumos Falernos*, hoc eſt vina quæ fumum bibere ſunt inſtituta, vt loquitur Horatius:

Amphora vinum bibere inſtituta.

Vnde

Vnde recte ea vina fumos vocabant. Sed Martialis fumos Maſſilitanos dixit in deteriorem partem, quod nõ poteſt dici de Falernis vinis. Ea enim non opus habebant bibere fumum. Infodiebantur enim, vt vetuſtate gratiam acquirerent. Quare aſſentior iis, qui fumoſum Falernum legunt.

19. SED *bene Meſſalam*] Ouidius:

Et bene te, bene me patria pater, optime Caſar.

Melius tamen, *Et bene Meſſala*. Ouidius:

Et, bene, dic domina, bene cum quo dormiet illa.

Tamen vtrumque admitti poteſt: neque vtrouis modo legis, magnopere laboro.

21. ET *magna intonſis gloria victor ades*] Mendum eſt in hac lectione. Nam quid eſt, *intonſis*? Non dubito Tibullum ſcripſiſſe:

Et magna intonſis gloria victor auis

Huc ades. —— Nam ſcriptum erat, *abis.* ex quo fecerant, *ades*, Ouidius:

Hoc apud intonſos nomen habebat auos.

PAG. 118. 10. AGRICOLA *adſiduo primum ſatiatus*] Fortaſſe,

Laſſatus——

13 DVCERET *ante Deos*] Ducere carmen. Horatius:

— *forte epos, acer. Vt Varius nemo ducit* — Quare non aſſentimur iis, qui legunt *diceret*.

15. DVXIT *ab arte choros*] Legendum, *ab arce*. intelligit ἄϛυ Athenienſium. Primum chori in oppido introducti. à quo ἀϛικοὶ ἀγῶνες, qui Baccho fiebant propterea hic mentio Bacchi, quam Ariſtophanem & veteres Grammaticos, item incomparabiles patris mei Poëtices commentarios legit, nunquam mirabitur, quare Bacchi mẽtio hic iniecta eſt. Non enim aduerterunt Tibullum hic initia Tragœdiæ ordiri, præſertim quum hircum datum in pręmium dicat, à quo τραγῳδία dicta. Hoc enim eſt, quod ſubiungit:

Huic datus è pleno memorabile munus ouili

Digitized by Google

Dux pecoris hircus. duxerat hircus oues.

17. DVXERAT *hircus oues*] Ita olim adoleſcentes emendauimus. Pauſanias Arcadicis: ταῖς δὲ ποίμναις ἡγεμόνες τῆς πορείας ἦσαν αἶγες. καὶ τοιάδας οἱ ποιμένες ὀνομάζουσιν αὐτάς.

25. ET *appulſo tela ſonat latere*] Malim, & *appluſo tela ſonant latere. appluſo* pro apploio. *Tela* numero plurali ſunt iſtonis inſtrumenta. Valerius Flaccus libro tertio:

Dat pictas auro, atque ardentes murice veſtes.
Quas rapuit telis formoſa vocantibus auſtris,
Hypſipyle – De hoc & libro primo diximus.

Pa. 119. 2. ET *procul ardentes hinc precor*] Liber noſter, *hinc procul.* eſt enim *procul procul.* Supra *ſtet procul*, aut alia *ſtet procul ante via. procul procul eſte profani* ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός. Callimachus.

15. AVT *etiam ſibi quiſque palam*] Mirum hanc veteribus ſuperſtitionem fuiſſe, vt non niſi taciti vota conciperent. Infra:

Optat idem iuuenis, quod nos, ſed tutius optat.
Nam pudet hæc illum dicere vota palam Item:
Illa aliud tacita iam ſibi mente rogat. Martialis:
Si quis erit recti cuſtos, imitator honeſti,
Et nihil arcano qui roget ore Deos. In Satyra:
At bona pars populi tacita libabit acerra. Item:
Haud cuiuis promptum eſt murmur tacitoſque ſuſurros
Tollere de templis & aperto viuere voto.

17. LVDITE *iam nox*] Ad verbum Euripides Ione:

μελάμπεπλος δὲ νὺξ ἀστέρωτον ζυγοῖς
ὄχημ' ἐπάλλεν. ἄστρα δ' ὡμάρτει θεᾷ.

18. MATRIS] Ita recte M. Antonius Muretus, quum antea legeretur MARTIS.

Pag. 120. 5. *reor hoc ipſos edidiciſſe deos*] Pendet à ſuperiori animaduerſione. quod taciti vota illa immurmurarent.

14. HVC *veniat natalis auis*] Auis eſt cornix, quam cõcordiæ ſymbolum veteres in nuptiis inuocabant. Quod conue-

Digitized by Google

conuenit ei, quod iam dixit:

Flauaque coniugio vincula portet amor.

Ælianus de animalibus: ἀκούω δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σύνθημα ὁμονοίας τοῦτο τοῖς συνιοῦσιν ἐπὶ παιδοποιίᾳ διδόντας. Natalem dixit à Iunone quæ Natalis eſt Dea, & nuptialis, & cuius ea ales in tutela eſt, vnde & Monetula congenera eius auis dicitur, quia Iuno Moneta cognominatur. Iuno igitur καὶ γενέθλιος καὶ γαμήλιος θεά.

Pa.121.2.poſt verſ. IPSE *deus ſolitus ſtabulis*] Vt Tibullus hos quatuor verſus vnquã fecerit? vt hac barbarie ille ſe contaminarit? Minime gentiũ. apage apage iſta ſterquilinia ab hoc puro ſacello. Quos verſus vt ego ſubdititios eſſe facile odoratus ſum, ita miror à doctis viris, qui hunc poetam adeo triuerunt, hoc nunquam animaduerſum eſſe. Quare eos audacter deleas licet, vt illuc, vnde malum pedem tulerunt, redeant, & eos rupices magiſtri in ſuis ſcholis miſellam iuuentutem doceant. Eos autẽ huc inculcarant, qui putabant ſenſum abruptũ eſſe. at quem bene eum ſuis egregiis illis verſibus continuarint, ipſi viderint. Nam ſane Tibullus nunquam ſcripſit verſus ὑποσολοίκους, βαρβαρίζοντας, καὶ ἀνακολούθους.

20. FABVLA *ſit mauult quam ſine amore deus*] Poſt hoc pẽtametrum iungendum eſt illud cum ſex ſequentibus diſtichis, AT TIBI DVRA SEGES. Nam quatuordecim illa diſticha interiecta alio pertinere docebimus antequam hunc ſecundum librum è manibus amittamus.

21. AT *tibi dura ſeges Nemeſim qua abducis ab vrbe*] QVAE non QVI legendum eſſe vetus ſcriptura docet. Nam quod docti viri cenſent abſurdum *terra* hic legi, quum ſit idem inquiũt, cum ſegete, vnde pro *terra teſta* legunt: quum igitur ita cenſeant, ſciãt illi nihil mutandum eſſe. Nam recte dicitur, O ſeges, terra perſoluat bis nulla ſemina. Quid enim abſurdum hic inuenerint,

quod eorum eruditas aures offendat, non vi
ſeges & pro terra ſata, vt apud Virgilium, &
vt apud eundem ponitur, & apud Ennium E

Et ſi in ſegetem ſunt deteriorem datæ
Fruges, tamen ipſa ſuapte natura enitent.

Poeta enim Græcus, vnde ipſe ſuam mutuatu
gœdiam, antea dixerat:

—οὔκουν δεινόν, εἰ γῆ μὲν κακὴ
τυχοῦσα καιροῦ θεόθεν εὖ στάχυν φέρει
χρηστὴ δ' ἁμαρτοῦσ'. &c.

Et eadem locutio eſt, vt Lucretiana illa, q
Matuta ferre auroram, & Tiberis ire amne pla
pudet me in re tam clara immorari. Sed que
moratura erant iſta, quum illa doctis viris ne
moleſtiam pepererint?

24. TV *quoque deuotos*] *Deuotos*, καταράτους

Pag. 122 6. IANVA *ſi fas eſt*] Duo ſequent
quo pertineret, iam à nobis copioſe diſcuſſu
vt huc intruderentur, ea cauſa fuit, quod in
tio eſt ianuæ clauſæ. quare propter ſimilitud
quia & hic quoque ianuæ mentio eſt, hunc
deberi ariolati ſunt homines elegantia temp
rum digni.

7. DVCITE, *ad imperium*] Claudit Elegiam,
telligit compedes, in quibus ſerui opus ruſti
bant. Non neſcis, qui ſint compediti ſerui Col

13. SEV *quid peccauimus, vror*] Repone, vt
ſcriptura, *vrit*.

22. ILLA *caua pretium*] caua manus κύλλη
phanes ἔμβαλε κύλλῃ.

Pa. 123. 4 AVT *rapiam ſuſpenſa ſacris inſignia*
terpolatitia ſunt. Scriptura vetus ita poſtulat
focis inſignia ſacris—Albi:

Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum.
—*Sertaque de ſanctis deripuiſſe focis?*

22. HINC *clauem ianua*] Chariſius *clauim*.

24. SEV *veniat tibi mors, neque ei*] Lego, *neque ſit.*

Pa.124 8. THESSALA *terra gerit*] Malo *genit.*

23. TIBI *deditus augur*] Liber ſcriptus *debitus.* Horat.

Debita nymphis opifex corona. κεκθηρωμένης.

Pag 125 5. ET *captos ſuſtinuiſſe*] *Raptos* legendum docet hiſtoria.

8. NONDVM *fundauerat*] Vetus ſcriptura, & primæ editiones *formauerat.* Formæ architectonicæ quomodo dicantur vide in Auſonianis lectionibus.

12. LACTE *madens illis*] Nimirum quia paſtorales Dij lacte ſpargebantur. Supra:

Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.

15. FISTVLA *ſacra Deo*] *Aut arguta ſacra pendebit fiſtula pinu.* Virgilius:

16. CVI *ſemper decreſcit arundinis ordo*] Ouidius:

— nam ponit in ordine pennas.

A minima ceptas longam breuiore ſequente,

Vt cliuo creuiſſe putes ſic ruſtica quondam

Fiſtula diſparibus paulatim ſurgit acutis.

19 EXIGVVS *pulla*] Lege *pulſa* Propertius — *Lerna pulſa tridente palus.* Virgil. — *Aſia longe Pulſa palus* —

24. IMPIGER *Aenea*] Veteres editiones, & liber ſcriptus hic alius Elegiæ principium facit. quod ſequi, niſi ſtolidi ſumus viſum non eſt. Nam, vt alia taceam, quid habebant in animo illi, qui ita ex vna duas elegias fecerunt, qui non viderint claudi inuocatione Phœbi hanc Elegiam, vt ab eadem incepta eſt? Ridiculum ergo, & puerile ex vna duas efficere, quum aliter ne ſententiæ quidem tenor conſtet.

26. IAM *tibi Laurentes adſignat*] poſt hoc diſtichon inſerendũ illud, TROIA QVIDEM TVM SE MIRABITVR. Nunc quæ ſit eius ſententia manifeſtum eſt. at in illis ſedibus, quas illi editiones & ſcripti proxime ætatem auorum noſtrorum libri aſſignarunt, quid ſibi velit, equidem iuxta, vt inquit ille, cum ignariſſimis ſcio. *Vos ergo*, hoc eſt, ô Aenea. Virgilius:

Digitized by Google

Vos ô Calliope precor adſpirate canenti.

Legendum vero *longa via*, nō *longam viā*.— *& ſibi dicet*

Vos bene tam longa conſuluiſſe via.

Dicet vos bene conſuluiſſe ſibi tam longa via.

Pag. 126. 22. IACTAVIT *fuſas & caput aute comas*] Inepte, quaſi potuerit alterum ſine altero. Sed legendum:

Iactauit fuſa ſet caput ante coma.

Set pro *ſed* dedit anſam errori. Hæc, inquit, dixit abreptitia illa, ſed non prius inuocato Phœbi numine, quam effuſa coma caput iactaret. Nam fanaticorum hic erat mos, vt capillum funderent. Plautus:

Hariolus fiam capillum promittam.

23. QVICQVID *Marpeſia*] Per duplex ſſ, μαρπήσσια. Eam cum Herophila eandem faciunt Græci, quum Marpeſſia ſit cognomen à patria Marpeſſo vico Troadis, qua de re cui magis, quam ipſi Herophilæ credemus ita de ſe canenti?

εἰμὶ δ' ἐγὼ γεγαυῖα μέσον θνητοῦ τε θεᾶς τε
νύμφης δ' ἀθανάτης. πατρὸς δ' αὖ κητοφάγοιο
μητρόθεν ἰδογενής. πατρὶς δέ μοι ἐστὶν ἐρυθρὴ
μαρπησσὸς μητρὸς, ἱερὴ ποταμός δ' αἰδονεύς.

Quare videntur quidam in hoc decepti in eandem culpam Tibullum induxiſſe. Amaltheam vero quidam Cumanam faciunt, quam vocatam aiunt δημοί.

24. HEROPHILE] Sacerdos Sminthei Apollinis fuit, in cuius luco ſepulta fuit. vt oſtendebas epigramma epitaphij:

ἅδ' ἐγὼ ἁ φοίβοιο σαφηγορὶς εἰμι σίβυλλα
τῷδ' ὑπὸ λαϊνέῳ σάματι πυθομένα,
παρθένος αὐδάεσσα τὸ πρὶν. νῦν δ' αἰὲν ἄναυδος
μοίρᾳ ὑπὸ στιβαρῇ τὴν δ' ἐλαχοῦσα πέδαν.
ἀλλὰ πέλας νύμφαισι καὶ ἑρμῇ τῷδ' ὑποκεῖμαι
μοῖραν ἔχουσα κάτω τᾶς τότ' ἀνακτορίης,

25. QVASQVE *Albana*] Liber noſter, *Quodque Albana*, quod retinebis. Illud QVOD creberrimum in ea ſignificatione Plauto, *Quod ille dicat, periiſti. Albana* au-

tem

tem, non *Albana* legendum. eadem eſt Albuneæ.

cod. SACRAS *Tiberis per flumina ſortes*] Male hîc quidam *Tiburs* pro *Tiberis*. Albuna detulit libros vaticinos Tarquinio. quas ſortes vocat nunc. Ita Tireſias apud Euripidem Phœniſſis:

κλήρους τέ μοι φύλασσε παρθένῳ χερὶ,
οὓς ἔλαβον οἰωνίσματ' ὀρνίθων μαθὼν
θάκοισιν ἐν ἱεροῖσιν οὗ μαντεύομαι.

Interpres: οἱ γὰρ οἰωνοσκόποι ἐν δέλτοις ἐσημειοῦντο τὰς πτήσεις, ἵνα διὰ μνήμης ἄγοιεν.

27. HAE *fore dixerunt*]

ἐν δὲ δύσει, ἀστὴρ λάμψει, ὃν ἔρξουσι κομήτην
ῥομφαίας, λιμοῦ, θανάτοιό τε σῆμα βροτοῖσι.

Ita Sybilia.

Pag. 127. 1 MVLTVS *vt in terras*] Noſter, *Multus & in terra*. Lege etiam, *deplueret*, non *depluerit*.

6. ET *ſimulachra Deum lacrimas fudiſſet tepentes*] Virgilius:

Et mæſtum illacrimat templis ebur, æraque ſudant.

Apollonius IIII.

ἠ' ὅταν αὐτόματα ξόανα ῥέῃ ἱδρώοντα
αἵματι καὶ μυκαὶ σηκοῖς ἔνι φαντάζωνται.

Scholion: ὅταν μέλλῃ τι συμβαίνειν χαλεπὸν, εἰώθε τὰ ἀγάλματα ἱδροῦν ὥσπερ καὶ ἐν Θήβαις συνέβη ὅτε συνίστατο ὁ περὶ Χαιρώνειαν πόλεμος Φιλίππῳ πρὸς Ἀθηναίους.

21. OSCVLA *compreſſis*] Vetus mos ſcribendi *compreſſis*, pro *comprenſis*. vt COSS. pro *Conſules*, CESS. pro *Cenſoribus* apud Varronem. *auribus* autem pro *naribus* emendaſſe nos olim, teſtaretur, ſi viueret Gulielmus Canterus, cui olim adoleſcens ego id indicaram cum teſtimonio Ariſtophanis, quo illic nititur.

26. AVT è *veſte ſacris*] Lege ex veteri libro,

Aut è veſte ſua tendent umbracula ſertis
Vincta — ſertę, quę eſſent diximus apud Varronem in prouerbio ſertam ducere. Nam ſertæ ſunt hic & ibi τὰ χελώνια. Intelligit autem trichilas, de quibus o-

lim in Copam diximus. Quod verbum primi in Cæſare exſuſcitauimus, quum antea id ignoraretur. Beroaldus tam felici ſtoliditate eo loco deprauando luſit, vt omnibus hactenus perſuaſerit quod volebat. quãquam ſcio quoſdam adhuc niuentis frugibus βδελυροφαγεῖν. quod quidem per me faciant licet. Imo, ſi volunt σαπροφαγεῖν me auctor. faciant, cenſeo, modo μονοφάγοι id faciant. Nam me ſane conuiuam non habebunt.

28. CONSTRVET *a'te*] Quidam ſcripti *Conſtruet ante.*

Pag. 128. 9. TACEO *quum ſaucius annum*] Lego, *iaceo quum ſaucius.*

12. VERBA *poteſt*] Huc traducẽda duo diſticha, quæ in ſequenti elegia ordine legũtur, ACER AMOR FRACTAS. Hoc enim continuandum cum iis, quæ ſuperius dixit:

Pace tua pereant arcus, pereantque ſagittæ
Phœbe, modo in terris erret inermis Amor.

Quam enim apte nunc illa eo referentur? *Acer Amor, vtinam*, &c. Sane vbi hodie leguntur illi quatuor verſus nec ſibi nec alteri prodeſſe poſſunt.

22. MILES *io magna voce triumphe canet*] Sine dubio legendum *Canam*. Ipſe ego miles canam. Tamen ſi receptam lectionem tueri volumus, id non ſine magna veriſimili cauſſa nobis licebit facere.

25. SIC *tibi ſint intonſi Phœbe capilli*] Hæc manifeſto oſtendunt vnam perpetuam eſſe elegiam ab eo principio, *Phœbe faue*, quum in eadem re deſinat, à qua initium fecit. Quare non ſine rubore qui aliter ſentiunt, hæc lecturos puto.

Pag. 129. 2 SIT *comes & colle*] Vix eſt, vt hæc vulgo bene intelligantur, quia peſſime ab interpunctionibus accepta ſunt, vt totam mentem Tibulli diſſimularint. Nos autem ita emendamus, & diſtinguimus:

Si comes, & collo fortiter arma geret.
Et, ſeu longa virum terra via, ſeu vaga ducent

Aequo-

Aequora, cum telis ad latus ire volet,
Vre puer quaſo, tua qui ferus otia liquit.

Si, inquit, armiger eſſe vult, hoc eſt, Cacula militaris, & pedeſtri, an marino itinere, cum telis ſequi militem herum volet, vre eum. Hæc profecto ita ſcripſit Tibullus, & in inuidiam caſtrenſis, & militaris vitæ caculam eum potius, quam militem dicit. Non poteſt dici quam diuerſam ſententiam hæc concipiant in vulgatis editionibus.

7. QVOD *ſi militibus*] Eædem importunæ interpunctiones totā ſententiam horum quoque verſuum interpolarunt. quos ita leges:

Quod ſi militibus parces, erit hic quoque miles
Ipſe, leuem galea qui ſibi portet aquam.

Caſtrapeto. — Quod ſi non Cacula militaris, quod genus militiæ ærumnoſiſſimū ac laboriorisiſſimum eſt, ſed iuſſus miles erit: ego quoque caſtra peto, ſi modo, inquam, ille miles erit, quod parces illis, id eſt, quod illi meliore ſunt conditione, quam ſerui militares. Eſt autem Macer ornithogoniæ, & aliorum poematum ſcriptor, municeps Catulli.

8. PORTET *aquam*] Ita ex veteri ſcriptura repono.

13. QVVM *bene iuraui*] Poſt hunc verſum reuocandi huc ſunt exules illi verſus, quorum numero quatuordecim ſunt diſticha in Elegia RVRA TENENT. Eorum initium eſt: AT TV QVISQVIS IS ES Nunc, qui dicebat ſe militaturum, poſtea victus animi eandem militiam detrectauit, idem quoque ſuadet cuilibet amanti, nempe vt in vrbe ſub ſignis amoris militet, non in caſtris. At tu, inquit, quicunque es ſub imperio amoris, in contubernio noſtro milita. Eandem enim militiam ſub eodem duce Amore ſequimur.

18. PRAEDA *tamen multis eſt operata*] Recte *operata.* hoc eſt functa. Vt functa ſacris, & operata, idem eſt, & functiones, & operationes. idem.

20. MORS *propiorque venit*] Excerpta, *morſque propinqua venit.*

22. BELLICA *quum dubij*] Concinnius in noſtris Excerptis: *Quum tribuit dubiæ bellica roſtra rati.*

23. OBSIDERE *campos*] Codex infimæ vetuſtatis *obſitere.*

24. VT *multo innumeram*] Codex infimæ vetuſtatis, item Excerpta habent. *Vt multa innumera iugera paſcat oue.* hoc eſt, vt multos ſcripturarios agros habeat.

26. PORTATVR *validis multa columna*] Lege ex veteri libro, *mille columna iugis.*

Pag. 130. 1 AT *tibi læta trahant*] Eclogaria membrana vetus habebat, *At mihi*, & fortaſſe melius. vt Horatius:

Me cichorea, leueſque maluæ Paſcunt.

10. SOLIS *& admotis inficit Indus equis*] Propertius:

Quos Aurora ſuis rubra colorat equis.

Theodectes poeta:

ἧς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκοτεινὸν ἄνθος, ἐπέχρωσε λιγνύος
εἰς σώματ' ἀνδρῶν, καὶ συνέστρεψεν κόμας,
μορφῆς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός.

13. NOTA *loquor regnum ipſe tenet*] Hoc argumentum tractauit lepidiſſimus Anacreon. cuius verba hunc locum non parum illuſtrant:

πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον καλύμματα
ἐσφηκωμένα καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ποσὶ
καὶ ψιλὸν περὶ πλευρῇσι βοὸς νεόπλυτον
εἴλημα κακῆς ἀσπίδος,
ἀρτοπώλησι κἀθελοπόρνοισιν
ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτόμων
κίβδηλον εὑρίσκων βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεὶς αὐχένα,
πολλὰ δ' ἐν τροχῷ,
πολλὰ δ' ἐν νώτῳ σκυτίνῃ
μάστιγι θωμιχθεὶς κόμην
πώγωνά τ' ἐκτετιλμένος

ἐπὶ

νῦν δ' ἐπιβαίνει σάτινά τε χρύσεα
φορέων καθέρματα παῖς Κύκης.
καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην
φορεῖ γυναιξὶν αὔτως.

ibid. QVEM *ſæpe coegit*] Sæpius redhibitus propter vitioſitatem. conſule ædilitium Edictum. Claudianus primo in Eutropium:

— diſcrimina quædam
Sunt ſamulis ſplendorque ſuus: maculamque minorem
Conditionis habet domino qui vixerit vno.

Lege reliqua, quæ diuinitus dicta hunc locum illuſtrāt. Actio Athenis, quæ concepta erat de redhibendo mancipio, dicebatur ἀγωγὴ δούλου.

14 FERRE *cataſta*] Ridicule quidam magni nominis cataſtam compedem ligneam interpretatur. Annon legit in ſuis martyrologijs cataſtæ ferreæ martyres imponi?

15. IAM *mala finiſſem leto*] Excerpta gnome hanc periodum comprehendunt:

Finirent multi leto mala. credula vitam
Spes ſouet, — Quod melius. Hinc autem alia Elegia incipit.

21. SPES *etiam valida ſolatur*] Vetus poeta primo libro Catalectorum à nobis editorum:

Captiuus duras illa ſolante catenas
Perferet. & victos vincere poſſe putat.
Noxius infami diſtrictus ſtipite membra
Sperat & à fixa poſſe redire cruce.
Spem iuſſus præbere caput paloque ligatus.
Quum micat ante oculos ſtricta ſecuris, habet.
Sperat & in ſæua victus gladiator arena,
Sit licet infeſto pollice turba minax.

24. NE *vincas dura puella deam.*] Dea Spes. Theognis:

ἐλπὶς ἐν ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐσθλὴ ἔνεστι.
ἄλλοι δ' Οὔλυμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν,

Ouidius hoc diſtichon vertit:

Spes igitur pœna menti, Græcine, leuanda
Non eſt ex toto nulla relicta mea.
Hac Dea, quum fugerent ſceleratas numina terras,
In dijs inuiſa ſola remanſit humo.

IN TERTIVM LIBRVM

ALBI TIBVLLI.

Pag. 132. EX ORIENS *noſtris hic fuit*] Lege auctore ſcriptura, *hinc fuit*.

Atta. —— *annum nouum*
Voluerunt eſſe primum menſem Martium.

10. GAVDEAT, *vt digna eſt, verſibus illa mei*] *Meis* eſt liquido ſcriptum in noſtro libro, vt & omnes editiones habent. Nihil enim impedit. Tibullum ipſum iſta ſibi dicere. Et, ſi diligenter inſpiciamus, non loquuntur hic Muſæ.

12. PVMICET *& canas*] Lege *Pumix & canas*. Pumix, alis, germin, rumin, pro pumex, ales, germen, rumen ſcribere ſolebant.

13. TENVIS *faſtigia chartæ*] πρωτόκωλον intelligit. ſicut imum chartæ ἐσχατόκωλον. Martialis: *Spectas ἐσχατοκώλιον Seuere.* Perperam hodie legitur ἐσχατολικόν. In charta κῶλα ſunt partes adglutinatæ, quos ſcapos vocabant. vnde regiæ chartæ μακρόκωλα vocabantur ab amplitudine. Ab eo membranæ pelles καὶ διφθέραι, quia vnũ tantũ κῶλον habent, nec adglutinantur, vt chartæ. propterea vocantur σωμάτια à Græcis, nimirum quia vnum corpuſculum ſunt, & non pluria membra, vt chartæ.

23. SED

23 SED *primum nympham*] Lege ex veteri ſcriptura.

Sed primum meritam longa donate ſalute.

Longum ſaluere, longum valere dicebant.

Et longum formoſe vale, vale, inquit, Iola.

Pag. 133. 1. HAEC *tibi vir quondam*] Ouidius:

Alloquor Hermione nuper fratremque virumque,

Nunc fratrem nomen coniugis alter habet.

Neque enim tantum, quod ἀνεψιὸς eſſet, fratrem vocauit: ſed quia amatorum eſt ita ſe vocare: vt vides hic apud Tibullum. Nam vir diſertus hic in plana via offendit. quemadmodum & in eo hallucinatur, quod hic dialogiſmum eſſe putat poetæ cum Muſis. Quomodo enim dialogus interuenire poſſit, vbi vnius tantum poetæ alloquium eſt?

14. TOT *mala perpeſſæ tot ſuperaſſe mea*] Corruptus locus. Reſtitue auctore libro noſtro:

Tot mala perpeſſæ tædia nota meæ.

Tædia vitæ meæ perpeſſæ tot mala.

20. MOEREAT *hac genero*] Helleniſmus eſt Euripides:

κ' οὐκ αὖ μονωθεὶς ἔςερεν κακοῖς ἐμοῖς.

21. PRAEFATAE *ante meos manes*] Et *mœſta ſupremum voce ciemus*. Euripides:

προσειποῦτ' ἐξιοῦσαν ὑςάτην ὁδόν.

eod. ANIMAMQVE *rogatæ*] Ita habent veteres editiones, & membrana noſtra. pro quo ſuſtinuerunt, *animamque precatæ*. quia videbant Rogari non dici, vt precari. Venuſti homines, qui animam cum hoc verbo, non cum PRAEFATAE connectebant. Nam eſt, *Præfata ante meos manes, animamque* deinde: — *rigatæ Perfuſæque pias ante liquore manus.* Ita enim legendum ex corrupto illo *rogatæ*. Animam præfari quid ſit oſtendunt multa in veterum libris paſſim, vt — *magna manu ter voce vocaui.*

27. POST *hac carbaſeis humorem tollere velis*] Repone *ventis*, vt etiam nonnullæ editiones habebant. Significat collecta in linteo vẽtilari ſolita, vt exugeretur

humor, quo ſparſa erant.

Pag.134.5. DEMONSTRET *litera*] *Litera,*
Supra:

Indicet vt nomen litera facta tuum.

Ibid DOLOR *huic & cura Neæræ*] Corrupta
ab imperitis hominibus, qui ſtatim quæ neſciu
vetus ſcriptura fuit: — *dolor huic, & cauſſa Neæ*
gis ereptæ cauſſa perire fuit. Elegantia antiqua. *Ca*
ræ eſt Neæra ipſa. Iuriſconſulti *cauſſam bonorum*
bona. Propertius:

Ite rates curuæ, & leti texite cauſſam

hæc eſt letum. nam male legitur *cauſſas*. Mille
poteram adducere, ſi neſcirem eſſe multos eru
ſciunt me verum loqui. Eleganter ergo repetit
pene diuerſo ſenſu, *cauſſa Neæra Coniugis erep*
perire fuit. hoc eſt, in cauſſa fuit coniunx Neæ
vt ille perierit. Dolor & cauſſa Neæræ erepta
δυοῖν. dolor ob ereptam Neæram. De erepta N
bes in Elegia. DI *Meliora ferant.* Quæcunq
iſta Neæra. eius nō meminit in duobus priorib
Tamen conſtat eam eſſe, quam Horatius in O
bullum Glyceren vocat. Nam de eadem re ibi
qua hic, nempe de dolore Tibulli ob ereptos
res. Quare quemadmodum alio nomine Neæ
& ſe Lygdamin vocat. An dicemus omnes ami
ras vocari ? Sane Omphalen Neæran Hercu
Prudentius in Romano: *Fuſos rotantem cernim*
thium. Cur, ſi Neæra non fuit ludibrio? Sic Ariadn
Bacchi Neæram:

Hanc iubet aſſumptam feruens poſt vina Neær
Secum in delitijs fluitantis ſtare triumphi.

Sed non ideo puto Tibullum ſuos amores Ne
caſſe. Nam quod amores ſuos vnuſquiſque voca
ram ſuam tempore Prudētij, hoc manauit ex il
Nearan Dum fouet. —

15 SED *tecum vt longe ſociarem*] Profecto l

Digitized by Google

ſatiarem & bene huic rei conuenit quod Lucretius præcipit,è vita vt ſaturum conuiuam recedere. Nam vulgaris lectio nihil ad ſenſum poetæ. Sequitur enim,

Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſitu,
Tunc quum permenſo defunctus tempore lucis, &c.

Hoc enim plane ſatiatum non ſociatum oſtendit.

19. NAM *graue quid prodeſt*] Eclogæ habebant.

Quid prodeſſe poteſt pôn ius mihi diuitis auri?

28. INVIDA *quæ falſo*] Longe melior ſententia in Excerptis.

Et quæ præterea populus miratur, in illis
Inuidia eſt falſo plurima volgus amat.

Rotunde,& venuſte, ſed nondum, vt puto, plane purgatus eſt locus. Legendum enim:

Et quæ præterea populus miratur? in illis
Inuidia eſt. ——

Pag. 135. 16. QVAEQVE *futura neunt*] *Neunt*. non à Neo, ſed à Ne eo, vt Abnuo. Ennius:

Certare abnueo, metuo legionibus' labem.

abnueo, non facit *abnuent*, vt *docent*, ſed abneunt. Sic hic *Neunt* non *Nent*. Hic Grammatiſta volui eſſe, quia hoc non eſt in aliis ſcriptoribus vulgare.

18. DIVES *in ignaua*] Et diues & Dis ab eadem mente, à qua Græcis πλϑτων & πλϑτιύς.

20 QVAE *tulit heſterna*] Lõge melius liber noſter: *Quæ tulit extrema Extrema nocte*, hoc eſt, quarta vigilia, ὅταν τὸ τέταρτον νυκτὸς λάχος ἵσταται. ait Theocritus, & tũc ſunt inſomnia vera, ſi eidem & Horatio credimus. Quod extrema igitur nocte ſomnium hoc viderit, & ab eo verum eſſe intelligi vult, ipſe indicat, quum ait:

—— *quum ſummo Phœbus proſpexit ab ortu,*
Preßit languentis lumina, ſera quies.

21. ITE *procul vani*] Lege ex eodem libro:

Ite procul. vanum falſumque auertite viſum.

22. DESINITE *in votis*] Lege: *in vobis*. Deſinite o in-

ſomnia, quærere vt in vobis fides reperiatur. Diui enim vera monent, non vos Exta indicant mentem Deorum: contra ſomnia ludunt hominum mentes.

Pa. 136 1. AT *natum in curas*] Hæc omnia vulgus interpolatorum conſpurcauit. Scripta lectio nullo modo mutari debet. *Et vanum ventura hominum genus omnia noctis.*

Farre pio placant, & ſaliente ſale.

Continuanda autem cum præcedentibus. Somnia, inquit iubent pauidas mentes falſa timere, & vani homines noctis omnia mola ſalia deueneranıur.

20. SPIRABAT *Tyrio murrhea*] Virgilius: — *crines Vibrati caldo ferro, murrhaque madentes.* Horatius: *Murrheum nodo cohibere crinem.*

Vbi tamen vetus interpres Pomponius Porphyrio: *colorem*, inquit, *myrteum in crinibus hodie quoque dicunt, qui medius eſt inter flauum & nigrum.* Vt videatur in Horatio *myrteum* legiſſe, non *murrheum*. Et ſane in hoc etiam Tibulli loco liber noſter habet ſcriptũ *myrtea* non *murrhea* Color ille, de quo ſcribit Porphyrio, non in crinibus ſolum dicebatur, ſed in aliis quoque rebus. Petronius: *Myrtea ſubornatus gauſapia, cinguloque ſuccinctus.* Iſidorus lib. vı. cap. xı. *Nam & qui nummulariam diſcunt, denariorum formis myrteos pannos ſubiciunt.* Plin de amomo: *frutice myrtuoſo, lege myrtioſo.* Dioſcorides: ξύλον ὑπόκιῤῥον. Columella: *Myrtiolo modo crine vires.* nam Cinaræ flos, ὑπόκιῤῥος. Et ita Iſidorus: *Myrteus*, inquit, *color preſſus in purpura* —. Nam Color ὑπόκιῤῥος eſt purpura fuſcior. Sed in crinibus color eſt, quem Galli flauum caſtaneum dicunt: Pro Tyrio videtur legendum Syrio. Syrium rorem vnguentum malabatrinum intelligit.

Pap. 137. 24. — NEC *ſidum femina nomen*] Val. Cato in Diris:

— *& felix nomen agelli.* Silius v.

Quoſq. nefas vetiti tranſcendere nomen Iberi, & xııı.

— aut

—*aut Leda rediturum nomen Amyclas.* Item XVII.
—*fortiſſima quæque Nomina obit ferro.*

26. MENS *eſt mutabilis illi*] Vetus ſcriptura, *illis*, comprehendit omnes feminas.

29. SAEVVS *amor docuit*] Hęc elegia cum reliqua parte libri huius, item & toto quarto ex Bibliotheca clariſſ. viri Iac. Cuiacij. Quod fragmentum emendatiſſimum eſt, & eius ope multa menda in hoc poeta ſuſtulimus. Illud igitur Fragmentum aliter hos verſus legit, vt appareat, quomodo hodie leguntur, interpolatos eſſe. Ita igitur habet:

Sæuus amor docuit validos tentare labores.
Sæuus amor docuit verbera ſæua pati.

Quare ita emendato.

Pa. 138. 13. PROMITTIT *Delius ipſe Felix. hoc alium*] plane liber ille optimus habet, *Felix hoc.* non, vt editiones, *Felix, ac aium*, Sed harum interpunctionum confuſione pulcherrima antiquitatis obſeruatio obſoleſcit. Ita enim diſtinguendum:

Hoc tibi coniugium promittit Delius ipſe.
Felix hoc. alium deſine velle virum.

Nam in conditione conuenta nuptiarum, aut ſponſaliorum, dicebatur Feliciter, Felix hoc ſit. Quod bene vertat tibi, & mihi. Iuuenalis:

Signatæ tabulæ dictum, Feliciter.— Plautus:
Quæ res recte vortat mihique, tibique, tuæque filiæ
Filiam tuam mihi vxorem poſco, promitte hoc fore.

14. FELIX] *Felix* ſimpliciter, &, *Felix hoc*, vt Bene habet, ſimpliciter, & Hoc bene habet. Bonum ſit, &, Hoc Bonum ſit.

23. CANIBVS *ſubmiſſa*] SVCCINCTA. Ex veteribus libris.

26. ET *diris non habitanda*] vel, vt vetus ſcriptura, *duris*, hoc eſt barbaris, vt dixit *Schytia tellus*.

Pag. 139. 2. NOS *tenet*] Plane ex contextu ipſo legendum *Vos*, quod iam à doctis viris animaduerſum.

Digitized by Google

4. NVNC *autem ſacris Baiarum maxima*] *Maxima Baiarum* quia omnia θερμὰ ὕδατα vocabātur Baiæ, à Baiis illis Campaniæ. Martialis:

Strataq; non vnas cingant triclinia Baias. Sidonius:
Ibis Phocida, Sextiaſque Baias.

Item apud eundem *Calenſes Baiæ.*

Mirantur tamen docti viri quid ſit hic Baiarum adeo vt integram lectionem contaminare veriti non ſint. Mens Tibulli. Aqua hæc non adeunda Caniculę ſidere confecto. à vere nullæ calidæ aquæ cum illa comparandæ. Vides apertiſſimum ſenſum, Quas autem aquas intelligat in Etruria, quum plurimæ in ea regione fuerint, neſcio. Strabo: πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν τυῤῥηνίαν. τῷ πλησίον δ᾽ εἶναι τῆς ῥώμης, οὐχ ἧττον εὐανδρεῖ τῶν ἐν βαΐαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα.

8. NVLLI *temeranda deorum*] Hæc quoque lectio extat in codice infimæ vetuſtatis: ſed diligens librarius *Deorum* expunxit, & ſua manu eodem tractu, *virorum* appoſuit quod veriſſimum eſt. Non enim attinet de diis loqui. quum pœna irrogata ſit hominibus, qui ſacrum Cereris & Proſerpinę vulgarint. Horatius:

—vetabo qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcana, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Soluat phaſellum—

9. LAVDANDE *dea*] τῆς ἐπαινῆς περσεφονείας. Proſerpinæ & Cereris ſacra intelligit, quæ alij μυστήρια, & initia vocant. Sed & ipſa Ceres ἐπαινὴ dicebatur, quod ex epigrammate Crinagoræ libro primo Anthologiæ conſtat:

εἰ καί σοὶ ἑδραῖος ἀεὶ βίος, οὐδὲ θάλασσαν
ἔπλως, χερσαίας τ᾽ οὐκ ἐπάτησας ὁδοὺς,
ἔμπης Κεκροπίης ἐπὶ βήμεναι, ὄφρ᾽ ἂν ἐκείνας
Δήμητρος μεγάλας νύκτας ἴδῃς ἱερῶν.
τῶν ἄπο κἢν ζωοῖσιν ἀκηδέα, κἢν ὅτ᾽ ἂν ἵκῃ

ἐς πλεο-

ἐς πλεόνων ἕξεις θυμὸν ἐλαφρότερον.

In vulgatis editionibus ridicule legitur:

ὄφρ' ἂν ἐκείνας Δήμητρος.

Eſt autem Epigramma hoc Crinagoræ notatu & explicatu dignum in eo, quod eos, qui myſteria Eleuſinia viderint, & in hac vita, & morte obita felices dicat futuros quod tangit Hercules apud Euripidem — τὰ μυστῶν ὄργι' ηὐτύχησ' ἰδών. Duplicia enim erant myſteria, minuſcula, & maiuſcula. Minuſcula quidem quotannis menſe Antheſterione inſtaurabantur: maiuſcula autem quinto quoque anno, menſe Boedromione. Initiandi igitur dicebantur Μύσται per totum quadriennium, in quo præceptis ſuperſtitionis Eleuſiniæ informabantur, ipſo menſe Antheſterione, minuſculis myſteriis: quinto autem anno incunte ad ipſa ſacra admiſſi ἐπόπται dicebantur, maiuſculis myſteriis menſe Boedromione, nempe ab eo quod illis ſacra inſpicere permitteretur, quæ quidem fiebant intra ſacrarium, quum antea Myſtæ prohiberentur aditu ſacrarij, & intra veſtibulum conſiſtere cogerentur. Seneca natural. quæſt. lib vii. cap xxxi. *Non ſemel quædam ſacra traduntur. Eleuſis ſeruat, quod oſtendat reuiſentibus. Rerum natura ſacra ſua non ſemel tradit. Initiatos nos credimus, in veſtibulo eius hæremus. Illa arcana non promiſcue, neque omnibus patent. Reducta & in interiore ſacrario clauſa ſunt.* Ergo ante ſacrarium, non in ſacrario Myſtæ conſiſtebant, nempe in ipſo veſtibulo, quod Græci ὕπαιθρον, Latini etiam Subdiual vocant. Quia vero ſumma felicitas eis promittebatur, qui illis ſacris initiabantur, vt ex Crinagora, & Euripide oſtendimus, & ſolido quadriennio cogebantur expectare illam felicitatem, propterea ſummis ſuſpiriis & gemitibus illud tempus deſiderabant, quo in illa ἐποπτικὰ admitterentur. Quando, inquiebant, licebit nobis in illa adyta admitti, & tantæ felicitatis compotes fieri? Ideo eleganter vocat illa vota Tertullianus Epoptarum ſuſpiria: Et quia ſero ac vix tandem, nempe

poſt quadriennium Epoptæ fiebant, & ad ſacrarium admittebantur, propterea aditus τῆς ἐποπτείας cruciari dicit idem Tertullianus: quod nimirum niſi poſt longam expectationem ea ſacra inſpicere non permitterentur. Porro minuſcula myſteria erat κατήχησις & informatio maiuſculorum: & per ea ad illa deducebantur, teſte Plutarcho in Demetrio. Vnde elegantiſſime ſomnum eſſe μικρὰ μυστήρια mortis dixit Euripides:

ὕπνος δὲ μικρὰ τοῦ θανάτου μυστήρια.

nempe quod ſomnus mortis ſit imago & informatio quædam, vt minuſcula myſteria ſunt gradus ad maiuſcula. Itaque maiora myſteria dicebantur ἐποπτικά. Plutarchus Demetrio: ἔγραψεν, ὅτι βούλεται παραγενόμενος εὐθὺς μυηθῆναι. καὶ τὴν τελετὴν ἅπασαν ἀπὸ τῶν μικρῶν ἄχρι τῶν ἐποπτικῶν παραλαβεῖν. Poſt quadriennium ſtatim ad ἐποπτείαν admittebantur: aliquando differebantur in annum ſequentem, ſiquidem verum dicit Plutarchus ibidem: ἐπώπτευον δὲ τοὐλάχιστον ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐνιαυτὸν διαλιπόντες. Sed errat. Nam μεγάλα μυστήρια, quibus ſolis licebat ἐποπτεύειν, quinto quoque anno, non etiam ſexto inſtaurabantur. Tertullianus autem quum dicit Epoptas inſtitui ſolitos quinquennio, vtitur idiotiſmo, quo Olympias πενταετηρὶς & Octaëteris dicitur Enneaeteris: Præterea alio idiotiſmo, quum dicit Epoptas inſtituere qui nondum eſſent epoptæ, ſed myſtæ: quemodo dicuntur milites aut gladiatores inſtitui, antequam ſint milites aut gladiatores, quum adhuc tirones ſint. Pythagoreis qui Philoſophiam ſuam vocabat myſteria, per omnia illorum Eleuſiniorum ritus & nomina æmulabatur. Quadriennium ſilebant Eleuſiniaci, vt præter alios tam Græcos, quam Latinos etiam Tertullianus monet. At Pythagorei quinquennium ſolidum ſilentio operabantur, quod ipſis dicebatur ἐχεμυθία. Eleuſiniaci toto ſilentij quadriennio dicebantur Myſtæ: Pythagorei toto ἐχεμυθίας ſuæ tempore dicebantur

bantur ἀκουστικοί. Myſtæ intra veſtibulum ſacrarij continebantur. Pythagorei ἀκουστικοὶ extra ſindonem, ſiue velum ſecretarii illius Philoſophiæ obtentum: quo nomine dicebantur ἐξωτερικοί. Poſt quadriennium Eleuſiniaci intromittebantur ad ἐποπτείαν, & dicebantur Epoptæ. Pythagorei poſt quinquennium intra velum recipiebantur, & dicebantur ἐσωτερικοί. quia ἔνδον σινδόνος ἐπήκουον τοῦ Πυθαγόρου μετὰ τοῦ καὶ βλέπειν αὐτὸν, πρὸ τοῦ δὲ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ μηδέποτε αὐτὸν ὁρῶντες. Itaque, vt diximus, Eleuſiniacorum ſacrorum ſimiæ erant Pythagorei. Sed & vetuſtiſſimi quoque Chriſtiani ab iiſdem ſacris nomina Myſtarum & Epoptarum mutuati ſunt. Nam qui Eleuſiniis Myſtæ, iiipſis κατηχούμενοι, dicebantur, Auſonius vero Myſtas etiam vocat.

Eo deuota pij celebrant ieiunia Myſtæ.

Hoc eſt κατηχούμενοι & candidati τῆς ἀρχιερωσύνης. Nam non leuiter errant, qui Myſtas apud Auſonium Sacerdotes interpretantur veterum Eccleſiaſticorum locis aliis decepti. Quemadmodum per quadriennium Eleuſiniaci aditu ſacrarij arcebantur: ità etiam toto κατηχήσεως tempore Myſtæ Chriſtiani ſacræ ſynaxi intereſſe vetabantur. Quando vero ad κοινωνίαν recipiebantur, tunc & ἐπόπται dicebantur, & ipſa κοινωνία ἐποπτεία, vel ἐποπτικὴ θεωρία. Clemens Alexandrinus: Τὸ βρῶμα δὲ τῆς τελείων τροφὴ παρὰ τοῦ Ἀποστόλου εἴρηται. γάλα μὲν ἡ κατήχησις, οἱονεὶ πρώτη τῆς ψυχῆς τροφὴ νοηθήσεται. βρῶμα δὲ ἡ ἐποπτικὴ θεωρία. Rurſus multis ſuſpiriis deſiderabant ἐποπτεύειν Eleuſiniaci. Eodem modo, de quo minime dubium eſt, & κατηχούμενοι illum felicem diem τῆς κοινωνίας multis votis & deſideriis proſequebantur. Vnde, niſi fallor, ipſa κοινωνία dicta eſt Deſiderata. In Gloſſis: *Deſiderata* λειτουργία, τελετή. Quid enim aptius poteſt dici? Nam κοινωνία eſt τελετὴ, & functio ipſius λειτουργία. Atque hæc quidem nos fuſius perſecuti ſumus præter

Digitized by Google

morem noſtrum, vt amicis noſtris ſatisfaceremus, quibus correctiones noſtræ in Tertulliani prologo in Valentinianos valde probatæ ſunt, ſed cauſſas à nobis exigebant. Nam, vt alibi monuimus, ineptiſſime legebatur, *quum & portas ante quinquennium inſtituant.* Recta lectio eſt: *quum Epoptas ante quinquennio inſtituant.* Rurſus inepte ius; *tot ſuſpiria portarum.* Nos, *tot ſuſpiria Epoptarum.* Nam nihilo conſultius Beatus Rhenanus ſuſpiria in ſipparia mutauerat. Quod ſi & vulgatam lectionem Tertulliani ſequeris, & quid ſit Epopta ignoras, nunquam mentem Tertulliani toto illo procœmio aſſequeris.

11. Nec *cuiquam certa venena*] Fragmentum illud peruetuſtum: *trita venena.* recte. poteſt & , *tetra venena.*

12. Nec *nos ſacrilegos templis admouimus ignes*] Locus deformatiſſimus, & à Grammatiſtis, quia non intelligebant, interpolatus. At nemo vidit vnquam ſacrilegum incendere templa, vt ea ſpoliet. quid enim ſpoliabit incendiarius, cui ignis nihil reliquum fecerit? Noſtra ſcriptura:

Nec nos ſacrilegi templis admouimus egros.

Quod ſane non ita debuit illis acutis correctoribus diſplicere, vt ſaltem non conſiderarent, vera ex illis lectio effici poſſet nec ne, quod tamen fieri poteſt, ita:

Nec nos ſacrilegi templis admouimus ergo.

Nec, inquit, ſacrilegij ergo admouimus nos templis, hoc eſt; direximus nos in templa, eorum diripiendorum cauſſa. Sic ſupra:

Num feror inceſtas ſedes adiiſſe Deorum,
Sertaque de ſanctis deripuiſſe focis? Item:
Aut rapiam ſuſpenſa focis inſignia ſacris.

Veram igitur lectionem dicamus licet, quam propoſuimus.

14. Nec *nos inſana meditantes iurgia lingua*] Tale illud:
Num Veneris magna violaui numina verbis?

19. QVVM

19. QVVM *cecidit fato*] Hic verſiculus quoque totidem verbis extat apud Ouidium. Quare eodem die nati duo ſummi poëtæ Tibullus & Ouidius. Mirum vero quare Ouidius dicat Tibullum ſe maiorem fuiſſe, qui tamen ne vno quidem die maior erat illo. Quid enim volunt illa:

Virgilium vidi tantum, nec auara Tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
Succeſſor fuit hic tibi, Galle, Propertius illi:
Quartus ab his ſerie temporu ipſe fui.
Vtque ego maiores, ſic me coluere minores.
Notaque non tarde facta Thalia mea eſt.

Equidem hæc non poſſum concoquere. Rurſus Tibullus ait ſe in contubernio Meſſalæ fuiſſe bello Aquitanico. Atqui Meſſala triumphauit de Gallis, vt ſupra vidimus, anno ab vrbe condita DCCXXVII. quando Tibullus ſedecim annorum erat tantum. Ergo XV. annos natus ſequutus eſt Meſſalam in bellum, & fortaſſe minor XV. annorum adhuc in prætexta: quod tametſi fieri potuit, tamen cum iis, quæ adduximus ex Ouidio comparatum iuſtas dubitationis cauſſas ſubminiſtrat. & ſuſpitionem auget. Quod ſi dixeris ſuſpectum quoque eſſe verſiculum hunc, præſertim quum extet apud Ouidium, ideoque Tibullum ante Ouidium natum videri: reſpondemus ipſum Tibullum deceſſiſſe iuuenem teſte Domitio Marſo. Atqui obiiſſe eum idem Domitius Marſus ſcribit eodem tempore, quo Virgilium. Obiit autem Virgilius C. Sentio Saturnino, Qu. Lucretio Viſpillone Coss. hoc eſt annis XXIV. poſt conſulatum Hirtij & Panſæ. Itaque ſi ita ſe rem facias, vt eum inter antiquiores ſeponere poſſit Ouidius: non potuerit mori iuuenis. Iſtos ſcrupulos merito iniecit mihi hic verſiculus, de quo eruditioribus amplius deliberandum relinquimus.

20. QVID *fraudare iuuat vitem*] Tale illud:
— *Quid meſſes vris acerba tuas?*

Pag.140.3. SEV *nos fata fuiſſe velint*] Abſtinet mentione mortis. Plautus: *Pene hic nobis fuit Phroneſium*. id eſt, μικρῦ ἀπέθανε.

5. ET *niuei lactis pocula miſta mero*] ſimilis potio illi quam Barran cam appellabant.

11. ET *nobis prona funde Falerna manu*] Mallem:

I, nobis prona funde Falerna manu.

Nam EI pro I, ſcribebant. ſic infra:

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.

Vbi idem error vulgo.

18. ILLE *facit dites animos Deus*] Lepidiſſimum aſma Bacchylidis extat apud Athenæum in hanc ſententiam:

Γλυκεῖ' ἀνάγκη σευομένα κυλίκων
θάλπησι θυμὸν Κύπριδος,
ἐλπὶς δ' αἰθύσσει φρένας
ἀμμιγνυμένα διονυσίοισι δωροῖς,
ἀνδράσι δ' ὑψοτάτω
πέμπει μερίμνας.
αὐτὸς μὲν πόλεων
κρήδεμνον λύει,
πᾶσιν δ' ἀνθρώποις
μοναρχήσειν δοκεῖ
χρυσῷ δ' ἐλέφαντί τε
μαρμαίρουσιν οἶκοι.
πυροφόροι δὲ κατ' αἰγλήεντα
νῆες ἄγουσ' ἀπ' αἰγύπτου
μέγιστον πλοῦτον.
ὣς πίνοντος ὁρμαίνει κέαρ.

Pag 141.1. QVALES *his pœnas deus hic*] Et hæc quoque non aſſequuti peruerterunt homines ferreæ frontis. Nam optimum illud fragmentum ita legit:

Quales his pœnas qualis quantuſque minetur. Sic Virgil. *Nam qualis quantuſque cauo Polyphemus in antro.* Quod Græci feliciter vno verbo ἡλίκος dicunt, hoc Latini ſermonis egeſtas dicit, Qualis quantuſque, duobus verbis.

3. ILLA.

3. ILLAQVE *ſi qua eſt*] Nihil mutandum. & ſi qua eſt eiuſmodi, vt Agaue, ſentiat vltoris Dei iram, non autem nos. ætati & capiti illius ſit, quæcunque illa eſt, non nobis.

11. HEI *mihi difficile eſt*] Ineptiſſime hæc ſunt ſeparata à ſuperioribus in libro infimæ vetuſtatis, & in aliis editionibus Nam hæc ſunt, vt ſuperiora, in quibus nihil omnino cohæret. Sed non aduerterunt imperiti homines, quid ſibi vellet Tibullus. Sunt enim hæc omnia tanquam Satura quædam συμποτικῶν ἀςειϊσμάτων. Quod ſane imprimis conſiderandum fuit.

23. NEC *vos aut capiant*] Aliter hæc concepta ſunt in Eclogario:

Non vos decipiant pendentia brachia collo,
Nec capiat blanda ſordida lingua prece.

Quod non dubium eſt, rectum eſſe. Per hæc enim intelligit auaram & petacem amicam.

Pag. 142. 4 PERFIDA *nec merito*] Diſtingue:

Perfida, nec merito nobis inimica merenti.

Sic Catullus:

——*inſperanti q; ipſa refers te nobis.*

Inſperanti nobis, vt hic *merenti nobis*. Virgilius. *Vos ô Calliope*.

5. PERFIDA *ſed quamuis perfida cara tamen*] Euripides Phœniſſis: φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ' ἀλλ' ὅμως φίλος.

8. NOSTRAE *conuiuia menſæ*] Hæc enim, vt dixi, omnia ſunt συμποτικὰ ἀςεϊσματα.

11. TV *puer & liquidum*] Fragmentum illud emendatiſſimum: *Tu puer i liquidum*. Nam, vt ſupra dixi, ſcribebant: EI, pro I.

eod. FORTIVS *adde merum*] Ita interpretatur τὸ ζωρότερον. Martialis *largius, & viuidius*.

IN LIBRVM QVARTVM ALBI TIBVLLI.

Pag. 144. TE MESSALA CANAM] Iſtud poëmatium in Fragmento illo, quo vetuſtius exemplar Tibulli extare non puto, titulum habebat: PANEGYRICVS MESSALAE. Et rectè. Eius argumenti ſcripſerunt Lucanus in Piſonem, Auſonius in Meſſalam, Claudianus in aliquot viros illuſtres, Sidonius etiam in non paucos. Ego autem crederem hoc carmen excidiſſe Tibullo admodum adoleſcenti aut potius puero, niſi viderem tunc ſcriptum fuiſſe, quum iam in patrimonium prodegiſſet. Id enim τὸ παιδαριῶδες & ieiunitas ſcriptionis facit. Denique ſi titulum Tibulli non præferret, ego illud infimo poëtæ attribuiſſem. adeo hic ſui diſſimilis eſt Tibullus. Nunc quia ſine vllo dubio Tibulli auctoris eſt, non Tibulliani characteris, ego potius quis ſcripſerit, non quid ſcriptum ſit æſtimans, paucas horas ei emendando impendam. Nam ſane hæc Latina ſunt.

eod. QVANQVAM *mea cognita virtus*] Lege vt in veteri ſcriptura, *Quanquam me.* Quanquam, inquit, mihi conſcius quam tenuis virtus mea ſit, vt vires non poſſint ſubſiſtere. *Virtus*, quod hic dicitur, vulgo in idiotiſmo *Sufficientia* dicitur. Quare grauiter peccarunt, qui legebant, *Quanquam tua cognita virtus.*

5. VT *infirme valeant*] Scribe ex Fragmenti auctoritate, *nequeant*. Antea inepta erat huius principij lectio, vt & ſequentium.

6. INCIPIAM *tamen*] Quia hactenus principium huius

Digitized by Google

ius poëmatij penitus ignoratum eſt propter importunas interpunctiones, & menda, quibus totum poëma ſcatet: apponam, vt legendum eſt, vt appareat, quid voluerit Tibullus:

Te Meſſala canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirma nequeant ſubſiſtere vires.
Incipiam tamen. At meritas ſi carmina laudes
Deficiant: humilis tantis ſim conditor actis:
Nec tua prater te chartis intexere quiſquam
Facta queat, dictis vt non maiora ſuperſint:
Eſt nobis voluiſſe ſatis.—

Sane hæc elegantiora quam antea, ſunt, vt quæ priſtino nitori ſuo reddita ſint. Aperta eſt ſententia. Tametſi, inquit, meritas laudes tuas carmine meo aſſequi non poſſim, & ſim poëta impar tantis actis, nec alius, præter te poſſit geſta tua mandare literis, vt non plura dicenda dictis relicta videat, tamen egregiæ meæ voluntatis ratio habebitur, vbi nulla poteſt facultatis haberi.

10. EST *nobis voluiſſe ſatis*] Omnino hæc mutuatus eſt in ſuo Panegyrico ad Piſonem Lucanus:

Quod ſi digna tua minus eſt mea pagina laude,
At voluiſſe ſat eſt animum non carmine iacto.

Pag. 144 6. OMNE *mouemus hoc tibi*] Optimus codex, item & illæ infimæ vetuſtatis habent, *vouemus*, & recte.

7. NE *tanto careat mihi nomine*] Optimus codex cum altero ſcripto habet, *carmine*. Tantum conſenſum repudiare non debet.

10. QVID *qua index ſub imagine*] Iam profecto iſtis correctoribus bonam mentem precor. Nam quid hoc ſirpi, aut griphi ſit, ego non intelligo. Sed optimum fragmentum recte habet:

Nec quæris, quid quaque index ſub imagine dicat.

Quis neſcit hic indices eſſe titulos imaginum? Sed quem meliorem interpretem quam Tibullum ipſum

producere poſſum? Ait enim:

At tua non titulus capiet ſub nomine facta.

19. QVISQVE *tibi maiora gerit*] Si Tibullus ab inferis excitetur, hæc non agnoſcat. Melius optimus liber:

Nam quis te maiora gerit chartiſve forove?

Nec tamen hic aut hic tibi laus maiorve minorve.

Pag. 145. 7. NON *valuit Cyclops cœptos*] Hæc quoque quomodo agnoſceret Tibullus pro ſuis, quæ ne in ſomnis quidem cogitauit? Ope igitur illius optimæ membranæ legimus:

Non valuit locos captos auertere curſus.

Recte captos. Nam notum quid acciderit τοῖς λωτοφάγοισι. Tamen cæptos, quod vulgo legitur, non damno. Nam cuius ſtuporis erat hic Cyclopis mentionem facere, cui rei dicatus eſt ſequens verſiculus?

VICTA *Maronec*] Alij vincta. De Marone hoc habes ὀδυσσείας ι.

Μάρων Εὐάνθεος υἱὸς ἱρεὺς Απόλλωνος.

Sed & Poëtæ Maronem pro vino vſurparunt. Plato Comicus:

——οὐ πιών

Μάρωνα πω τοσοῦτον —

12. NOBILIS *Artaciæ gelido*:] Optima membrana *erigit* non *irrigat*. Lego:

Mobilis Artaciæ gelida quo ſe exigit vnda.

Mobilis, vt Horatius: *Mobilibus pomaria riuis*. *Exigit* pro *erigit*, X pro R, quod aliquando in his libris accidiſſe ſupra retulimus. Ouidius:

Et celer admiſſas exigit Ebrus aquas.

eod. ARTACIE]

ἡ δ' ἄρ' ἐς κρήνην κατεβήσατο καλλιρέεθρον

Αρτακίην. ἔνθεν γὰρ ὕδωρ προτὶ ἄστυ φέρεσκον.

22. ILLVM *ter gemina*] Optimum Fragmentum: *Illum inter geminæ*. Ita etiam olim vix dum ephebos egreſſi emendaueramus. geminam mortem vocat Scyllam, & Charybdin.

23. NEC

23. NEC *Scylla ſæuo conterruit impetus orbe*] Lege *ore* ex eodem fragmento. *Scylla impetus* eſt περίφρασις. hoc eſt Scylla ipſa vaſta. Lucretius dixit cœli impetum pro cœlo.

Pag. 146. 7. QVALITER *aduerſos hoſti defigere neruos*] Germanus Valens Pimpontius, vir & eruditione, & dignitate ampliſſimus, in ſuis in Virgilium doctiſſimis commentariis docet nos legendum eſſe *Ceruos*. Quod quis non credat præſertim tam eruditi viri auctoritate permotus? Quid ſit figere Ceruos non minus potes ex Seruio diſcere, quam ex Cæſare, qui ſint Cerui.

11. LAVDIS *& adſidue*] Exercitationem campeſtrem intelligit.

18 PARMA *ſeu quos dextra velit*] Quid ego iſtis tortoribus librorum amplius optem, quam vt ab hac ſcabie, qua illos laborare video, vngues teneant? Certe actum eſt de illis, ſi nullum bonum auctorem, quem corrumpant, habeant. Hominum fidem, hunc locum quo genere deformarunt? Nam ita omnis vetus ſcriptura eum conceptum habet:

Quis parma ſeu dextra velit, ſeu leua tueri,
Siue hac ſiue illac veniat grauis impetus haſtæ,
Amplior, aut ſignata citò loca tangere funda?

23. TVM *tibi non deſit faciem*] DESIT COMPONERE loquutio etiam Propertio vſurpata:

Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ.

24. SEV *ſit opus quadratum*] Trita genera aciei inſtruendæ apponit, quadratum, duplex, pilatum. Varro medium ignorat. duo reliqua teſtatur. *Duo*, inquit, *ſunt genera agminum: quadratum, quod immiſtis etiam iumentis incedit, ſed inter ſe denſum eſt, quo facilius per iniquiora loca tramittatur.* Scaurus de vita ſua: *In agrum hoſticum veni pilatim exercitum duxi.* id eſt, ſtrictim & denſe. Aſellio Sempronius: *Quartum ſignum accedebat, ſiue pilatim ſiue paſſim iter facere volebat.*

Digitized by Google

26. SEV *iunctum cernere Martem*] Hoc eſt pilatum.

Pag. 147. 1. DEXTRAQVE *vt laeuum*] Neque hæc minore medicina egent, quam ſuperiora. Quare ita auctoribus veteribus libris lege:

Dexter uti laeuum teneat, dextrumque ſiniſter

Miles——. Hic eſt traiectio facta. Nam hoc eſt plane duplex acies, non pilata. quare non ad IVNCTVM referendum, ſed ad DVPLEX.

5. IAPYGIAE] Vitioſa ſcriptura. quum ſit *Iapidia* ita omnes auctores. & libri noſtri calamo exarati. & Strabo ἰαπυδία. *Iapidiæ ora Timaui*. Virgil.

6. FALLAX *Pannonius*] quare *fallax*? Dio de hoc bello, libro XLIX. πλησιάσαντος δὲ αὐτοῦ τῇ πόλει οἱ ἐπιχώριοι παραυτίκα μὲν ὑπὸ τῆς δυνάμεως ἀναπεισθέντες ὡμολόγησάν τε αὐτῷ, καὶ ὁμήρους ἔδοσαν. μετὰ δὲ τοῦτο τάς τε πύλας ἀπέκλεισαν καὶ ἐς πολιορκίαν κατέστησαν. Perſequitur autem fuſius hanc hiſtoriam Dio ipſe eodem libro, in quo perperam editum eſt τουσκία pro συσκία, quæ eſt vrbs Pannoniæ. Cæterum hoc bellum non auſpiciis Meſſalæ profligatum, quicquid nobis perſuadere conetur Tibullus. Neque in nationibus inalpinis vllum Marte ſuo confecit præterquam id, quo Salaſſos vicit Dio: τούς τε σαλάσσους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετ' αὐτῶν νεωτερίσαντας ὁ μεσσαλᾶς οὐαλέριος ἐχειρώσατο.

7. TESTIS *Arupinus*] Legimus, *Arupinis*. quod etiam confirmat emendatiſſimum fragmentum. Strabo de hoc ipſo bello Iapidico ſcribens, de quo nunc ſentit Tibullus: ἑξῆς δέ ἐστιν ὁ Ἰαπυδικὸς παράπλους χιλίων σταδίων. ἵδρυνται γὰρ οἱ ἰάπυδες ἐπὶ τῷ ἀλβίῳ ὄρει τελευταίῳ τῶν ἄλπεων ὄντι ὑψηλῷ σφόδρα· τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς παννονίους καὶ τὸν ἴστρον καθήκοντος, τῇ δὲ ἐπὶ τὸν ἀδρίαν. ἀρειμάνιοι μέν. ἐκπεπονημένοι δὲ ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ καίσαρος τελέως. πόλις δὲ αὐτῶν μέτουλον, ἀρούπινος, μονήτιον, οὔενδον (οὐινδών) In itinerario Antonini in itinere ab Aquileia per Liburniam: *Auendone, Aurupio, Bibium*, Lege: *A Vendone Arupinum*. Lege, οὐινδών. Omnino his Strabonis verbis obſcuro loco Tibulli

bulli lux adfertur. Legebam enim *Arupinas*, vt ſit gentile. quod malim: vt ſit pauper Arupinas.

eod. PAVPER] Quare pauper, mox ſubiicit Strabo: λυπρὰ δὲ τὰ χωρία, καὶ ζειᾷ καὶ κέγχρῳ τὰ πολλὰ τρεφόμενοι. Ergo κατ' ἐξοχὴν. Pauper.

eod. NATVS *in armis*] Iam explicauit Strabo, quum vocat ἀρειμανίους.

13. CONVERSVS *terga domator*] *Domator*, πωλοδάμνης. Sed ſuſpectum eſt de mendo.

Pag 148. 8. NEC *fera Rhæteo*] Ita hunc locum deprauarunt, qui veterem ſcripturam non aſſequebantur hãc, *Nec fera teterео*. Vnius literulæ commutatione legendum, *Tyrio*. tellus habitata Tyrio coleno eſt Africa profecto, aut cedo ſis aliam, in quam coloniam miſerint Tyrij. Eſt igitur Africa. quam tacere non debebat Tibullus: quum totum orbem hic trophæis Meſſalæ implet. Mirum vero tantum virum Meſſalam in omnibus bellis à Dione prætermiſſum; & Appiano, præter pauca admodum, quæ de eo dixit, quibus breuiter ipſius laudes perſtringit.

19. VEL *regia lympha Diaſpes*] Nulla eſt mutatio in veteribus libris, ne in optimo quidem. Vocat igitur Diaſpem, quem alij Choaſpem. Notum ex Herodoto quid velit, & Auſonio:

Hunc cuperet, Rex Mede, tuis contingere caſtris
Flumina conſumpto quum defecere meatu,
Huius fontis aquas peregrinas ferre per vrbes;
Vnum per cunctas ſolitus portare Choaſpen.

10. CYRI *dementia Cydnus*] Hunc vocat Herodotus Gynden. Quare ita legendum videtur, vt iam ab aliis animaduerſum.

11. CRETA BIS *ardens aut vnda Caryſtia campis*] Mendoſiſſimus locus, ita tamen vt etiam in codice infimæ vetuſtatis eadem lectio reperiatur. Quare non hodie atque heri inoleuit hæc macula huic loco, ſed morbus, vt video, inueteratus eſt. At peroptimus ille,

Digitized by Google

quem tam laudamus, habet:

Ardet Arecteus aut vnda perhoſpita campis.

Recte ita me Deus bene iuuerit. Arectei campi, ſunt quos Strabo Ἀρτακηνοὺς appellat, mendoſe ſane, quum ſit legendum ἀρεκτηνοὺς, vt ex hoc loco apparet, & ex Geneſeos cap. 10. vbi mentio fit Herois illius Nemrodi. *Eius*, inquit, *regni caput fuit, Babylon, Arec, Acad, & Calne in terra Senaar.* Ab hoc igitur Arec, ἀρεκτηνοὶ & Arectei campi. in illis campis eſt lacus ardens, cuius meminit Plinius libro ſecundo: *Campus*, inquit, *Babyloniæ flagrat quadam veluti piſcina, iugeri magnitudine.* Qui ridiculam illam lectionem vulgatam pro hac nobis ſuppoſuerant, habebant in animo θερμὰ λουτρὰ quæ ſunt ad Caryſton Euboëæ, ingenioſi & aſtuti homines, qui quaſuis calidas aquas ſtatim ardere putarent. Atqui eſto. cur iterum rediret in Græciam Tibullus? Nam in ea eſt Euboëa. At non niſi nunc de remotis gentibus agit. Nos igitur ope peroptimæ membranæ tam fœdas maculas ex hoc cultiſſimo auctore ſuſtulimus. *Hoſpita vnda*, Græcum eſt ξενίζουσα, hoc eſt mira. Melius legeretur: *Ardet Arcteos aut vnda per hoſpita campos.* Sic infra:

—fœcundas ad deficientia meſſes

14. PADAEVS] Padæorum mentionem habes apud Herodotum.

15. ATQVE *Moſynos*] *Magynos* & *Magynos* habent libri noſtri. μοσυνοίκους cogitabant, qui turres pro hominibus nobis ſuppoſuerant. Nam μόσυνοι ſunt Falæ ligneæ. At μοσυνοίκοι populi in Falis habitantes. Sed qui ſint Magyni ipſi, aut vnde expiſcatus ſit Tibullus, nondum reperi, quia quærere otium non eſt.

18. TE *manet inuictus*] Inuictus ſane adhuc eo tempore. Nam hactenus ne Cæſar quidem illos ſubiugauit. Primus Cæſarum Claudius de illis triumphauit. Cuius rei ampliſſimum teſtimoniũ habes in Catalectorum meorum libro priore, nempe elegantiſſimos verſus à quodam

dam eius temporis poëta ſcriptos. quos inde petas l cet. Sed & Seneca in ἀποκολοκυνθώσει idem teſtatur in choricis anapæſtis. *Et cæruleos Scotobrigantas*, pro quo ineptiſſime hodie editur *ſcuta Brigantas*. Nam quibus diſplicet hæc emendatio, quod Scoti in Britanniam, vt aiunt, non traiecerint ante tempora Valentiniani, nihil agunt. Erant tamen adhuc in Hibernia: ad quæ loca etiam videntur appuliſſe Romani temporibus Claudianis. Nam Iuuenalis meminit litorum Iuuernæ, id eſt Hiberniæ, ante tempora ſua ſubactorum. Cærulei ſcuta Latinum ſcimus, vt opus non fuerit nos de Grammatica monere Nam & ita Virgilius loquitur: — *& picti ſcuta Labici*. Sed quis ſanus dixerit cæruleos ſcuta, qui cute Cærulei eſſent? Quare vt ipſi non audire nos volunt vera proponentes, ita nequo nos illos vero aduerſantes audiemus. An ignorant Brigantes Britanniæ eſſe ἀποίκους βριγάντων Hiberniæ, quorum amborum meminerit Ptolemæus? Brigantes igitur apud Senecam & Scoti ſunt in Hibernia adhuc, non in Britannia Itaque de ſero tranſitu. Scotorum in Britanniam, quod obiiciunt, frigidum: quum eos adhuc velimus eſſe in Hibernia. Nam ipſe Seneca meminit ibidem Britannorum. Quod ſi iam Brigantes in Britannia, bis ergo idem dixiſſet Seneca. Porro Brigantum, qui in Britannia, meminit etiam Pauſanias Arcadicis. Adrianus Iunius vir eruditiſſimus, quum mendum apud Senecam olfeciſſet, non tamen tollere potuit: quin oblitus moduli ſyllabæ legit cute Brigantas. Quæro vnde Picti dicti ſunt? an quia ſcuta picti, non cutem? Certe Scoti ab iiſdem partibus Hiberniæ. Et ambo picti non ſcuta, ſed cutem. Quare & Scoti hanc gentis ſuæ antiquitatem mihi debent, qui primus illum locum emendaui: quum ipſi hactenus ſuæ gentis teſtem Claudiano antiquiorem non haberent. Sed & locus in Octauia Tragœdia de eadem re deprauatiſſimus eſt, qui tamen ad hanc rem facit. Ita enim ediderunt:

En qui ora Tanais primus impoſuit iugo,
Ignota tantis claſſibus texit freta.

Loquitur de Claudio Cæſare. Legendum ſane:

En qui Britannis primus impoſuit iuga.

26. SVPERINGERIT] *Superegerit* eſt in duobus noſtris.

Pagin. 149. 10. PER *tempora labitur annus*] Codex infimæ vetuſtatis vertitur. περὶ κυκλουμένων ἐνιαυτῶν.

16. ERGO *vbi præclaros poſcent*] Liber optimus habebat *ierint*, non *poſcent*: Ergo legendum *per claros.*

Ergo vbi per claros ierint tua facta triumphos.

24. NAM *mihi quum magnis opibus*]. Horatius idem prorſus tangit:

Dij tibi diuitias dederant——

26. FOECVNDIS *indeficientia menſis*] Legebamus olim:

Cui fuerant flaui ditantes ordine ſulci
Horrea, fecundas ad deficientia meſſis.

Meſſis pro meſſes pro quo excuderant *menſis*. Sed poſtea coniecturam noſtram confirmauit liber optimus, in quo & *meſſes* diſertim ſcriptum erat.

Pag. 150. 2. QVVM *memor accitos*] Lege *anteactos*, vt habent libri noſtri ſcripti. Memorem dolorem vocat pœnitentiam anteactorum.

3. SPOLIER QVE *relictis*] à creditoribus ſcilicet. Et hæc plane adteſtantur de ære alieno contracto in luxu & nepotatu contra mentem eorum, qui nobis obſtrigillarunt: Itaque Horatius obrutum curis ob æs alienum ita alloquitur:

Inter ſpem curamque, timores inter & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperueniet qua non ſperabitur, hora.

Quum igitur dicat ſpoliari ſe relictis, an & agellos reliquos ſuos aſſignari intelligit? Si non reliquos aſſignari, neque priores igitur.

8. DEN-

8. DENSIS *obſiſtere turmis*] Libri noſtri *ſubſiſtere* Sic Liuius *ſubſiſtere feris*. ὑφίστασθαι τὰ θηρία. Ergo hanc lectionem retine.

13. NEC *mallem mittere chartas*] *Vincere* liber optimus.

14. MVTATA *figuram*] Lege ex libro noſtro, *figura*. Seu figura finget me.

18. IN *quencunque*] optimus liber. *Quandocunque*.

Pa. 151. 18. PROXIMVS *eois colligit Indus aquis*] Oceano Indico. Sed melius, *equis*. Propertius:

Quos aurora ſuis rubra colorat equis.

Supra Theodoctes: οὓς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν, &c

21. MVLTOS *celebretur in annos*] Veteres omnes libri: *hoc ſumet in annos*. lego, *conſumet*. pro conſummet.

25. ACVISSE *in pectora dentes*] Repone ex optimo libro: *acuiſſe in prælia*.

27. VENANDI, *Delia, cura*] ſcribe, *deuia cura*. nec in tam deuiis ſaltib. Veneris. *Delia* ſane huc non pertinet.

Pag. 152. 14. RETIA *tende manu*] Repone ex libris, *tango*.

15. ET *quacunque*] *At quacunque*. Libri.

27. TECVMQVE *feras quicunque ſapores*] *Sapores*, χυλοί. Græco more dixit: Et Plinius de papauere, *E nigro papauere ſapor gignitur ſcapo inciſo, vt Diagoras ſuadet, quum turgeſcit: vt Iolas, quum deflореſcit, hora diei ſereni, hoc eſt quum ros in eo exaruerit.* Hęc Plinius, qui poſtea ſuccum vocat, malo exemplo, quum aliud ſit χυλὸς, aliud ὀπός. Nam male vocauit ſaporem, quam lacrimam dicere debebat. Sapor enim vel χυλὸς fit expreſſione, non autem ſponte manat.

Pag. 153. 17. EST *qui te Cerinthe*] Scribe, vt in optima membrana, *Qui mihi te, Cerinthe*.

25. MANE *Geni*] Scribe, *Magne Geni* —

26. QVVM *de me cogitat ille calet*] Propius veritatem accedunt editiones, quæ habent, *valet*. Nam ex veteri libro legendum *volet*, Si modo, inquit, idem amor vrit [illegible]um, qui me. Infra:

Ah ego non aliter triſtes euincere morbos
Optarim, quam te ſi quoque velle putem.

Hoc eſt ſi te pari igne vri putem.

Pag. 154. 8. QVID *referet clamne palamve roget*] Supra indicauimus ſuperſtitionem veterum in votis tacite concipiendis. Apuleius: *Tacitas preces in templo Deis allegaſti, igitur magus es. aut cur optaſti?*

17. VLLI *non ille puella*] Libri noſtri *vlla* ἀρχαϊκῶς.

22. TER *tibi ſit libro*] Varro: *Hiſce manibus lacte ſit non vino.*

24. ILLA *aliud tacita iam ſibi*] Lege auctore optima ſcriptura, IAM SVA. Iam ſui iuris, non ex præſcripto matris. Pendet hoc ex eadem ſtulta religione votorum tacite concipiendorum.

27. SIT *iuueni grata adueniet*] In libris noſtris VENIET, Lege igitur:

Sic iuueni grata, veniet quum proximus annus.

Grata hoc eſt gratare. quod non intelligebant Correctores.

28. HIC *idem votis iam vetus adſit amor*] Liber infimæ vetuſtatis ESSET AMOR. Quod retinendum eſt. Iam, inquit, votis proximum annum inuocat, vt iſte iam vetus eſſe videatur. Si vota ſpectes, quæ faciunt, iam putes eos plurimos annos amare. iam vetus videtur eorum amor. Eorum enim votorum feſtinatione videntur properare anni. Sic Petronius — *votis abſentē interficit hoſtem,* & Oedipus ille apud Sophoclem: ἐγὼ δ᾽ ὅδ᾽ ἄψαυστος ἔγχους, εἴ τι μὴ ᾽μῷ πόθῳ
κατέφθιτο —

Niſi, inquit, votis ipſum interfeci. niſi imprecatione mea mors illi properata ſit.

Pag. 155. 6. DICETVR *ſi quis non habuiſſe ſuam*] Vetus liber, *ſua*, hoc eſt gaudia. Vtro modo legas parum intereſt. *Mea gaudia*, τὰ ἐμὰ παιδικά, meos amores. Val. Cato in Diris.

Inuideo vobis agri, mea gaudia habetis,

8. Ne

8. NE *legat id nemo*] Duæ negationes pro vna. Propertius: *Abſenti nemo non nocuiſſe velit.*

VVLTVS *componere*] Prouerbium eſt, πλάττειν πρόσωπον.

11. INVISVS *natalis adeſt*] Meſſala amauit Sulpitiam. Hæc eſt, ni fallor, quam Meſſala carminibus ſuis celebrauit. de qua Virgilius in Proluſionibus ſcribens ad Meſſalam ipſum:

Certatim ornabant omnes Heroida Diuæ,
Certatim Diua munere quæque ſuo.
Felicem ante alias tanto ſcriptore puellam.

Nam Meſſala eam rus ad natalem ſuum celebrandum inuitat in agro Eretino. Illam piget eo ire, quia relinquendus eſſet Cerinthus, ſine quo omnes epulas inſuaues, omne ſolenne feſtum, infauſtum putat.

13. AN *vlla ſit apta puellis*] Noſtri libri, *puellæ.* & ſane de ſe non de aliis loquitur.

14. ATQVE *Aretino*] Aſſentior doctis hominibus, qui *Eretino* legunt, quia Aretium nimis longinquum eſſet, quam vt puella ab vrbe eo animi cauſſa deducenda eſſet. Eretum vicinum Trebulæ, vt teſtatur Strabo. Meminit Virgilius: *Ereti manus omnis.* Totus autem ille tractus gelidiſſimus, vt pote intra montes porrectus. Martialis:

Humida qua gelidas ſubmittit Trebula valles,
Et viridis Cancri menſibus alget ager.

Puella igitur conqueritur ſe in frigidiſſimum agrum abduci, &, quod familiam ducit ſine Cerintho ſuo. Ineptum vero putare hic *amnis* legendum eſſe, quum amnis quantumuis frigidus nihil nocere poſſit. ineptius vero aquas vicinas frigidas hic putari innui, quod video quibuſdam placere, quas aquas λάβατα ὕδατα, codex vulgatus Strabonis vocat, quum legendum ſit, ἄλβατα ὕδατα. ſed ſine dubio legendum *frigidus annus,* non *amnis.* Conqueritur ſe diuelli à Cerintho tempore anni inclementiſſimo in agrum frigidiſſimum. Ita lo-

quuntur, veteres, vt Plancus Ciceroni: *Copias tempore anni eduxi.* Græcum eſt, ὥρᾳ ἔτους. Sane hæc eſt vera lectio, quam hic propoſuimus. An, inquit, opportune hiems tranſigetur frigidiſſimo agro? Vide quas difficultates proponit. hiemem, agrum frigidum, puellam ſe vrbe carere, abeſſe à Cerintho.

15. IAM *nimium Meſſala*] Noli nocere, dum iurare putas, hoc eſt enim, *nimium ſtudioſe.*

16. NON *tempeſtiua*] Qui ſæpe te accingis itineri intempeſtiuo. Eſt enim anni tempus aſperrimum. Quare hæc confirmant emendationem noſtram, *frigidus annus*, pro *frigidus amnis.*

17. HIC *animum*] Quanuis alio abducta, tamen Romæ, vbi Cerinthus eſt, animum, ſenſuſque meos relinquo. quanuis tu arbitrio meo non ſinis eſſe Romæ vel, quanuis non ſinis me eſſe arbitrij mei. quod melius eſt. Eſt autem molliſſimum ac delicatiſſimum epigramma, & Tibulli Muſa digniſſimum. Et, niſi fallit me iudicium meum, hactenus eius ſententia obſcura fuerat.

19. SCIS *iter ex animo*] Hæc verbis ſuis Tibullus ad Meſſalam. Scis, inquit, Sulpitium à profectione illa in agrum tuum deſtitiſſe. Quare quum illa obſtinarit ſe non ituram, nos ſine illa natalem tuum celebremus.

20. NATALI *Roma non ſinit eſſe tuo*] Diu eſt, quum hic verſus corruptus eſt. Ita enim codex infimæ vetuſtatis habet. At optimus ille longe aliter:

Natali Roma iam licet eſſe tuo.

Iam, inquit, illi licet eſſe Romæ, dum tu celebras natalem tuum rure. Suſtulit enim iter ex animo. Hoc eſt, decreuit non ire. Sane abſque illa optima membrana nullus verus ſenſus ex hoc epigrammatio elici poterat.

23. GRATVM *eſt ſecurus*] Gratum eſt, inquit, ô Cerinthe, quod tam libere fateris te ſecurum eſſe, ne in te peccem turpi adulterio. Apage cum tua illa ſecuritate.

dignus

Digitized by Google

dignus non ingenuo amore, ſed aliquo proſtibulo, aut quaſillaria muliere. Satis ſollicite obſeruant me riuales tui, & diligenter ac curioſe cauent, ne id flagitium committam: quos illa pudicitia mea, quæ facit, vt ne alij viro ſuccumbam, acriter vrit. Vellent enim & ſibi morigera eſſem, & facerem id, quod tute tam ſecure ais negligere, quum ais te non vehementer curare, ne male inepta cadam, hoc eſt, ne peccem alio viro. Hæc, quia obſcura erant, ſuſius à me contra morem meum explicata ſunt. Non enim ſatis ea vulgus aſſequebatur, imo Sibyllæ folium illis erat hoc poematium acutiſſimi argumenti.

25 SIT *tibi cura toga potior*] Togatam, & quaſillariam ancillam ſimul coniungit, vt Horatius:

— bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt, vbicunque (quid intereſt?) in matrona, ancilla, peccesve togata.

Ita legendus locus ille apud Horatium: qui vulgo male ab interſunctionibus laborat. Deprehenſas quoque in adulterio in toga traduci notius eſt, quam vt repeti debeat. Sed Iſidorus ſcribit in amiculo lineo, non in toga.

eod. PRESSVMQVE *quaſillo*] Intelligit, vt dixi, ancillam quaſillariam. Petronius: *Nec contenta mulier tam graui iniuria mea, conuocat omnes quaſillarias, familiaque ſordidiſſimam partem.*

Iuuenalis:

Horrida quale facit reſidens in codice pellex.

Quaſillariam intelligit. In Gloſſario: *Quaſtillarius,* φιλοποιός Lege, *Quaſillarius,* ψιλοποιός. *Amphitapa* ſunt villoſa gauſapia: Pſilæ, belluata tapetia ſine villis, quorum tapetiorum opifices in quaſillis repoſitos habent lanarum diſcolorium glomos multos: à quibus quaſillis nomen illis. Apud Iſiodorum: *Sipla. Tapeta ex una parte villoſa, quaſi ſimpla.* Inepte *Sipla* pro *Pſila.* In Gloſſis: ψιλόν, *Tenue, Babylonicum.*

Pag.155.1. SOLLICITI *ſunt pro nobis*] Fingit alios amatores ſibi eſſe, quibus dolet, quod vni Cerintho addicta ſit fingit, inquam, vt iam repentem pueri amorem accendat. Quod ſane non poteſt dici, quam venuſte ab erudito poeta commentum ſit.

2. MAXIMA *cura*]. Repone, vt libri, & primæ editiones habent, MAXIMA CAVSSA. Cauſſa ne credat ignoto toro, eſt amor, quo vnicum Cerinthum complectitur, fides, quam integram illi vni ſeruat ignotum torum, quemuis alium, cui ſuccumbat, intelligit.

3. ESTNE *tibi Cerinthe*] Male cum aſpiratione prima ſyllaba huius nominis ſcribitur. eſt enim Κήρινθος. Huius etiam formoſi meminit Horatius Sermonum primo, Satyra ſecunda. Pendet autem hoc epigramma à præcedente. Verum enim eſt illud: *Amantium iræ amoris redintegratio eſt.* Sulpitia volens amorem ſuum diſſimulare, Cerinthum à ſe cum illa reſponſione, quam ſuperius vidimus, amolita eſt. Nunc amoris impotentia incidit in morbum. & fatetur adoleſcenti ſe non alia via poſſe malo mederi, quam ſi ſentiat illum amore ſui mutuo vri. Denique aperte fatetur ſe nihil tota vita ſua ſtultius feciſſe, quod illum deſeruit, ſtudio ardorem ſuum diſſimulandi.

7. NAM *mihi quid proſit*] Noſtri codices:

Ah mihi quid proſit morbo euincere?

cod. QVID *tu*] Corruptus locus. Nā legendū *quod tu.*

Ah mihi quid proſit morbos euincero, quod tu
Noſtra potes lento pectore ferre mala?

Nam libri iſti habebant *lento*. Quid prodeſt morbo occurrere, quandoquidem ſecurus es noſtri mali?

9. NE *tibi ſim mea lux*] Iurat. Optat ſibi euenire contrarium voto ſuo, ni pœnitet ſe, quod eum pridie reliquiſſet. Votum eſt, vt ab eo tam feruide ametur, quam paulo ante amata fuerat. NE, inquit, ita amer à te, vt ante hos dies amabar, ni ſtulte feci, quod te reliqui volens ignem meum diſſimulare.

13. HE-

13. HESTERNA *quod te ſolum*] Innuit ea, quæ ſuperiore epigrammate dicta ſunt. Scio hæc antea plebi Grammaticorum, & fortaſſe proceribus Criticis ignorata fuiſſe.

15. NVLLA *tuum titulis*] Neſcio vnde illud *Titulis* conflauerant correctores iſti. Libri enim noſtri habent, *nobis*. & recte. ſententia plana eſt. Ita autem loquitur Propertius:

Nec mihi riualis certos ſubducet amores.

16. HOC *primum iuncta eſt fœdere noſtra Venus*] Hoc eſt πρῶτον ἔρωτα τὴν ἀρχὴν ἐποιησάμεθα.

17. TV *mihi*] TV MODO Liber noſter.

Pag. 157. 3. QVAE *ſola ante alios eſt tibi magna*] Inepte TIBI. Lege MIHI. vt habent libri noſtri. Iuno Genius feminarum. Ait ergo genium puellæ ſuæ ſibi omnium Deorum eſſe maximum. Notum eſt feminas iurare ſolere: Iunonem meam iratam habeam.

4. HEV *cui mea pignora credo*] Inepta lectio, quum libri noſtri habeant:

Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.

De concidendis pignoribus eorum, qui illis captis abſentes coercebantur, Cicero ſcribit de Oratore. Profecto dementem eſſe oportet, qui ſua ſibi pignora concidat. Prouerbium non notatum, *ſua pignora cedere*. Referendum ergo ad illud vetuſtiſſimum ius Romanum.

5. PRODEAT *iſte timor*] Hæc quoque lectio quam inepta eſt? Veteres noſtri libri, *proderat*. vna litera mutata lege, *proderit*. Ah quid iuraui. iſte timor tibi magis proderit. quomodo? ſubiicit: *Nunc tu fortis eris: nunc tu me audacius vres.* At ij, qui putant ſe plurimum Tibullum iuuiſſe, quod ex *prodeat* faciunt *proderat*, & ea pompa nimium quantum vectantur, quam bene hoc modo huic loco cauerint, ipſi viderint. Nam ne tunc quidem conſtabit ſententia. Nam quare diceret ſe pœnituiſſe quod iurauerit. ſi illud iuſiurandum proderat? Contraria plane hæc, & pugnantia.

Digitized by Google

10. SED *Veneris ſancta conſidam vinctus ad aras*] Perſiſtit ἐν κυριολογίᾳ. Nam quia ſeruum ſe dominæ ſuæ dicit, illius quidem ſe mancipium profitebitur. ſed quia domina in ſe nimium ſæuit, confugiet ad aram Veneris, vt eius ſæuitiam vitet. Nam duo perfugia habebant ſerui, aram, & deprecatorem. Vnde illud: *Nec hic tibi aliquam aram, aut deprecatorem paraueris*. De ara habes exempla apud comicos, & in iure de ſeruis ad ſtatuas confugientibus. Euripides Andromacha:

— ἔχει γὰρ καταφυγὴν θὴρ μὲν πέτραν
Δοῦλοι δὲ βωμοὺς θεῶν —

Deprecatorum autem mentio apud Terentium Phormione, qui precatorem vocat. *Nunc ad precatorem abeam, qui mihi ſic oret*, &c. Meminit & Iuriſconſultus de Ædilitio Edicto l. xvii. & l. Bouem. Eleganter ergo hæc Tibullus.

11. HAEC *notat iniuſtos ſupplicibuſque fauet*] Eadem ſententia alibi:

Blanditis vult eſſe locum Venus ipſa querelis.
Supplicibus miſeris flentibus illa fauet.

14. CRIMINA *non hæc ſunt noſtro ſine ficta dolore*] Ex Propertius:

Quid mihi deſidia non ceſſas fingere crimen.

Tamen libri noſtri habebant *facta*, non *ficta*.

Pag. 159. 13. TE *quoque Virgilio comitem*] In peruetuſto illo ſchedio Titulus huic epigrammatio erat, DOMITI MARSI. Quare hoc illi debemus, quod eius ope poema ſuo auctori aſſeruerimus. Nam ſine illo fieri non poterat. Eſt autem ex quadam Marſi Elegia depromptum, vt apparet, in qua bonorum poetarum mortem defleret.

ibid. NON *aqua*] Quia Virgilium ſenem. te iuuenem abſtulit. Ex quo docemur vno tempore Virgilium, & Tibullum obiiſſe.

IOSE-

Digitized by Google

IOSEPHI SCALIGERI

IVL. CÆS. FILI

CASTIGATIONES

IN SEX. AVRELI PROPERTI

LIBRVM PRIMVM.

CYNTHIA PRIMA] In pleriſque Val. Martialis manuſcriptis exemplaribus in Apophoretis inſcribitur liber iſte, *Properti Monobiblos.* vt appareat antiquiſſimam eſſe inſcriptionem illam. Libri quoque ſcripti eundem titulum præferunt. Et ſane verum eſt Monobibli appellationem antiquam eſſe. ſed toti operi Propertiano eam vnam fuiſſe, id vero falſum eſt. Propertius adhuc in amoris tirocinio primum librum emiſit, quem Monobiblon appellauit, quia ſingularis tantum liber eſſet, & non plures, vt Galli, & Varronis Ataciui. Sic Iuriſconſultorum ſingulares libros appellarunt Pandectarum conſarcinatores, vt Vlpiani de ſponſalibus, de officio præfecti vrbi, &c. Pauli de pœnis paganorum, de pœnis militum. Hunc enim primum ſectandum edidiſſe ipſemet teſtatur libro ſecundo, quum ſcribit:

Tu loqueris, quum ſis iam noto fabula libro,
Et tua ſit toto Cynthia lecta foro?

Satis oſtendit ſingularem illum primum & ſcripſiſſe ſe & emiſiſſe. Quin & illa ſatis probant:

Vix vnum potes infelix requieſcere menſem,
Et turpis de te iam liber alter erit.

Hinc inter primi editionem, & alterius ſcriptionem menſem intereſſe cognoſcimus. Satis etiam illo idem probamus:

Quæritis vnde mihi toties ſcribantur amores?

Iam enim & ſcripſerat & ediderat. Sic Horatius libris tribus carminum longo poſt tempore quartum addidit. Sic Martialis ſingulos ſuos edidit. At Martialis, inquies, libro primo Monobiblo titulum non fecit. quid tum poſtea? Ita placuit Criticis vocare, vt hic primus Monobiblos eſſet, quia ſeorſim editus, & poſtea vt nomen non amitteret, tametſi tunc ſolus non eſſet, quia alij additi. Quid quæris præterea? Ita, vt dixi, Martialis etiam vetuſtiſſima quædam exemplaria in apophoretis hũc titulum Monobibli præferunt in lemmate diſtichi.

Cynthia fa undi carmen iuuenile Properti.

Habent enim MONOBIBLOS PROPERTIANA. Itaque diſſimilis plane ſui eſt Propertius in ſecundo & ſequentibus. Nam in primo plane ἑλληνίζει. In vno manuſcripto, cuius copiam nobis fecit clariſſimus Iacob. Cuiacius. Titulus idem conceptus eſt, item & in antiquis editionibus, hoc vno excepto, quod Nautæ alterum cognomen illi attribuunt. Ita enim ſcribitur: *Sex. Aureli Properti Nauta monobiblos ad Cynthiam.* Sed ſatis certum eſt nomen nautæ illi attributum ex vitioſa ſcriptura — *quamuis nauita diues eras.* nam legitur nunc emendatum, *non ita diues eras* Quis igitur ſit & quare monobiblos liber, & vnde Nautæ nomen natum ſit, oſtendimus. Neſcio vero an omnia huius poetæ extent opera. Verſiculum hunc ex Propertio producit Fulgentius. *Dimidias mentis conficit omnis amor.* qui certe non extat in iis, quæ hodie ad manus noſtras peruenerunt. Quare aliquid deſideretur neceſſe eſt. quod quidem veriſi-

veriſimile eſt. Nam auorum noſtrorum memoria poſt multa ſæcula tandem in cella vinaria inuentus fuit. ex quo exemplari omnia illa, quotquot hodie in Italia habentur, deſcripta ſunt. quo fit, vt vetuſtum eius poetæ nullum exemplar inueniatur. Qui autem illud deſcripſit primus, næ ille audax aut negligens homo fuit, quiſquis ille fuit. nam præter innumera menda, quibus totum librum præſtantiſſimi poetæ aſperſit, magni ſceleris ſe obligauit, quum in ſecundo, & tertio libro integras paginas. & magnum numerum verſuum ſuo loco luxauerit, & infinitis locis magnas tenebras offuderit, adeo, vt neminem eſſe putem (libere enim quod ſentio fatebor) qui hunc poetam in ſecundo libro niſi per caliginem, quod dicitur, intelligat. Nos primi eam perturbationem verſuum odorati ſumus. & bene nobis ſucceſſit labor iſte. Parem enim diligentiam in eo reſtituendo, ac in Tibullo, poſuimus. Miraberis, candide lector, neminem vnquam extitiſſe, qui id ante nos viderit, quum tamen multi eius poetæ ſtudioſi hodieque ſint. Sed, quod ſupra tetigimus, plures ſunt, qui eum poetam ament, quam qui intelligant. Atqui rei publicæ literariæ intererat eum poetam & integrum, & emendatum legi. Ne tamen quæſo putes nos operam noſtram venditare. Nihil enim præſtitimus, præ vt erunt ea, quæ à doctiſſimis viris expectamus, qui exemplo noſtro excitati, tametſi in his lucubratiunculis noſtris longe diſſimilem ſtudio euentum comperient, tamen conatum non improbabunt.

Pag 16.21. SAEVITIAM *dura contudit Iaſidos*] Quum duæ Atalantæ fuerint, altera Arcadica, altera Argiua, Arcadica fuit mater Parthenopæi ex Mænalione, cuius hic mentio. Itaque inſigne mendum tollendum ex Panegyrico in Maiorianum Sidonij Apollinaris.

--- plantaſque ſuperbas

Haud ita per ſiccam Nemeen ciuis extulit Arcas,

Cuius in Ætolo volitantem puluere Martem
Horruit Hippomenes——

Legendum enim *matrem* non *Martem*. Nam Ar
eſt Parthenopæus,non Mercurius,cuius mater A
ta. Et alluſum eſt à Sidonio ad VI. Thebaidos
locum conſule.

Pag.162.6. POSSE *Cythainis*] κυταίν vel κυταίο
ινος.vt ἐλαία,ἐλαΐνος. ſed tunc claudicaret verſus
terea ἐλαΐνος eſt oleaceus, cuius ſcilicet materi
lea. At κυταΐνος nihil tale poteſt eſſe. non enin
de materia vrbium ſuarum factos dicimus, ſed ex
bus ſuis ortos. Suſpicor Propertium ſcripſiſſe:

Poſſe Cytæis tuis ducere carminibus.

Cytæis eſt Medea,vel Cytæeis. quod verũ eſt.Ku
vt Πτολεμάϊος. Propertius: *Et Ptolemaea litor*
Phari.Κυταία vrbs Colchidis vnde Medea Κυταιῒ
Æetes pater eius Κυταῖος non Κυταιεὺς,dictus: qu
tandum.Callimachus.

— ὡς ἥρως,ἀπ' Αἰήταο Κυταίε
Αὖθις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεεν Ἀρμονίην.

Eſt autem κυταία vrbs,in quam deportatæ decem
à Salmanaſſer Aſſyrio. vnde Samaritani hactenu
dæis κυταῖοι dicti, Cuthæi. Etiam incolas illoru
ctuum circuncidi ſcribunt veteres.

24. AVT *quid Orontea*]Oronteam mirrham nor
in Syria naſceretur, ſed quia Antiochiam eo te
totius Orientis celeberrimum emporium came
ferretur. Sic malabatrum, quod non niſi in Ind
uenit. Syrium vocant poetæ propter eandem ca
Non enim,vt Dioſcorides falſo prodidit, in pal
Syriæ prouenit.

Pag.163.5. LITTORA *natiuis pellucent picta*
SCIAT ET PELLVCENT nun bene congruun
tus ſcriptura in noſtro,*perſuadent*,non *pellucent*. ſ
gendum.

Litora natiuos per ſe dent picta lapillos.

Digitized by Google

Dequa lectione qui dubitarit, is mentem Propertij non animaduertit. *Per ſe* αὐτομάτως. vt *natiuos*, αὐτοφυεῖς. Sic paulo ante indociles vias, αὐτοδιδάκτους

17. NON *ego nunc vereor ne ſim tibi vilior iſtis*] Ea eſt in noſtro manuſcripto lectio: ſed mendoſe. Legendum enim:

Non ego nunc vereor ne ſit mihi vilior iſtis.

Sequentia coniecturę noſtræ ſubſcribunt, vt vulgarem editionem falſi damnant.

23. NOSTRAE *gratiſſima vita*] id eſt, nobis. vt dicebant eodem modo ætati noſtræ.

Pag 164.12. OSCVLAQVE *admota ſumere & arma manu*] Putaui olim adoleſcens legendum, *ſumere tarda.* Sic libro ſecundo: *Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis.* fortaſſe melius: *ſumere certa manu. certa* non reluctantia. propterea *admota manu.* vt vltima ſyllaba in voce ARMA ex ſequenti conflata ſit.

14. EXPERTAE *metuens iurgia*]Noſter codex *verbera.* Horatius: ——*metuentes patruæ verbera linguæ.*

29. ARGVS *vt ignotis*] Lege, *Argis vti notis.* & fortaſſe ſcriptum fuit. *gnotis* archaico more.

37. DONEC *diuerſas*] Lege, *Diuiſas.* hoc eſt fiſſas, ſic infra *diuerſos* legebatur in manuſcripto, pro *diuiſos.*

Poſſum ego diuiſos iterum coniungere amantes.

Itaque alterum pro altero facile commutatur, vt non raro in Manilio.

Pag 165.3. ALTERIVS *clauſis expulit*] Liber noſter, *rettulit.* nimirum, quia *repulit* ſcripſerat poeta, ita repone.

19. SPARTANAM *referas*] Repone auctore libro ſcripto, *Spartana Hermiona.* Licet laudibus referas formam Antiopæ, & Hermionæ.

24. HAEC *ſed forma mei pars eſt extrema furoris*] Sic in eandem ſententiam libro ſecundo:

Nec me tam facies, quamuis ſic candida, capit.

Pag. 166.7. DEFERET]Liber, *Differet*, Ita repone.

Digitized by Google

10. NON *ullo grauius tentatur*] Hanc chriam Gnom... Euripidis expreſſit:

τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ' ἂν πάσχοι γυνή,
ἀνδρὸς δ' ἁμαρτάνουσ' ἁμαρτάνει βίου.

12. MANEAT *ſic ſemper adoro*] Virgilius:

In rupes, in ſaxa volens vos Turnus adoro
Ferte ratem Ouidius:
Hanc ego, me non vt defendere tentet, adoro.

Baſſus autem iſte eſt Iamborum ſcriptor. Ouidius:

Ponticus heroo, Baſſus quoque clarus Iambis.

18. ET *miſer ignotos veſtigia ferre*]. Prouerbium eſt... Horatius:

— & incedis per ignes Suppoſitos cineri doloſo.

20. NON *eſt illa vagis*] Vagæ puellæ, εἰκαῖαι. contra... Horatius Deuias. At bonus Beroaldus vagas ſumit pre... variis, & inconſtantibus.

21. MOLLITER *iraſci non ſolet*] Quomodo *non ſolet* ſi nunquam adhuc expertus eſt? incedere enim p. r i... gnotos ignes eum dixit, vt pote qui Cynthiæ amor... tum primum incaleſcebat. Næ ille oſcitabundæ hæc le... gebat quiſquis hæc mutauit. Scriptura enim vetus ha... bet, *non ſciet.* Quod explicatione non indiget. Facilis au... tem lapſus fuit, vt *e*, in *o*, & *i* in *l* mutaretur.

22. QVOD *ſi forte tuis*] Et hæc quoque non minor... flagitio, quam illa, mutarunt, quum liber ſcriptus ha... beat,

Aut ſi forte auſis non eſt contraria noſtris.

eſt συγχώρησις Aut pone illam mihi pro te precant... victas manus dediſſe. Manifeſtum enim Gallum æmu... lum fuiſſe Propertij, & tunc primũ cæpiſſe Cynthian... amare, ac oraſſe Propertium, vt ſibi pararius & proxe... neta eſſe vellet inter ſe & illam in amoribus nouit. I... quod tota ex hac Elegia colligas licet, præſertim ex fi... ne: — *non impune illa rogata venit.* precatorem enim ſib... & rogatorem Propertium aſſumpſerat.

Pag. 168. 7. OSCVLAQVE *oppoſita dicat ſibi*] Hoc eſt... expro

Digitized by Google

exprobret vento ſibi eripi oſcula ab ipſo. Oppoſito, aduerſo, vt oppoſiti ſunt vultus eorum nobis, quibuſcum expoſtulamus. In priore editione non bene hæc aſſequebamur.

11. NAM *tua non ætas vnquam ſeruiuit*] Mutatum ignoratione priſcæ lectionis, quæ habebat, *ceſſauit*, vt diſerte extat in noſtro, ceſſare amori, operam dare amori. Infra:

Nam tua non ætas vnquam ceſſauit amori.

Horatius:

Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curas.

ſtrepitum citharæ, cui ceſſatur; hoc eſt, cui vacatur. Ouidius IIII. Faſtorum.

Largáque prouenit ceſſatis meßis in aruis.

27. DICVNTVR *Pontice Thebæ*] Veteres ſcripti, *ducuntur*. Recte. Horat. —*forte epos, acer Vt Varius nemo ducit*— Hic noſter libro IIII *Cæſaris in nomen ducuntur carmina*. Ducere carmen poetę dicuntur, quum carmina componunt. Virgilius dicit Æneam, rectum eſt. Virgilius dicit Æneida, barbarum. Hic quoque Latinum eſſet dicere Thebas non Thebaida.

Pag. 169. 14. QVOD *nolim noſtros euolaſſe*] Ita & liber noſter. Sed magis placet, quod Beroaldus in ſuo legit, *euoluiſſe*. Quod magis, quam voluiſſe. imo potius ab euoluendo. Idque retinemus. vt dicitur— *id voluere fata*.

18. NEC *tibi ſubijciet*] *Subijciet*, verbum ſcænicarum operarum ὑποβάλλει. ὑποβάλλειν. eſt dictare alicui, monere. vnde monitores, qui aliter Secundarij dicebantur, hoc eſt, ὑποβολεῖς. Gloſſæ, *Secūdarius, Subdiga*, ὑποκριτῆς, lege, *Subdica*, qui ſecundo dicit. quanquam hoc vere non eſt monitor. In Phormióne quoque ita accipiendum: *tum autem Geta monitor*.

eod. SAEVVS *amor*] Inepte etiam hæc mutarant interpolatores. Nam *ſerus* non *ſæuus* ſcripſerat Propertius, vt cognoſcimus ex libro calamo ſcripto. Quare ſerum amorem dixerit, non obſcurum eſt ei, qui totam

Digitized by Google

elegiam legerit.

22. ARDORIS *noſtri magne poeta iaces*] Scribo, vt in veteri, *magne poeta vale*. Hoc enim prætereuntes dicebant. HAVE ATQVE VALE. quod etiamnum in vetuſtis aliquot monimentis viſitur in Italia, & Narbone, vt

L. AGGE. FILI
BENE. QVIESCAS
MATER. TVA. ROGAT
TE. VT. ME. AD. TE
RECIPIAS. VALE
P. Q. X. V.

Pag. 170. 3. TV *pedibus teneris poſitas ſulcare pruinas*] In noſtro liquide ſcriptum eſt — *poſitas fulcire ruinas*. Ruinas vocat, ni fallor, ruentem cælo aquæ concretæ, & niuis ſtragem. Hoc enim exprimit belle Petronius:

Ipſe iam nubes rupta ſuper arma cadebant,
Et concreta gelu putri velut vnda ruebat.
Victa erat ingenti tellus niue—

Fulcire pro calcare, καὶ στίβειν poſuit elegantiſſimus ſcriptor Cor. Celſus libro ſeptimo vbi περὶ θεραπείας ὄρχεων agit: *Quod vbi incidit, linamenta ſuper non fulcienda, ſed leniter tantum ponenda ſunt.* Nam ibi plane fulcire eſt, τὸ πιέζειν. Quanquam & ſimpliciter poteſt intelligi fulcire, ſuſtinere, nam aptum eſt verbum ruinæ. Apparet igitur commentitiam eſſe receptam lectionem. vt ne addam, quod ſulcandi verbum hic minime aptum, quicquid argutentur Grammatici.

9. ET *me defixum vacua patiaris arena*] Hæc corrupta ſunt non leuiter ab imperitis correctoribus, quod tamen puto accidiſſe propter tranſpoſitionem, quæ hic commiſſa eſt, quæ etiam eodem modo erat in noſtro manuſcripto. Primũ igitur in eo libro ita legitur hic verſus:

Et me defixum vacua patiatur in ora.

Deinde animaduertimus noſtrorum patrum ætate hæc corrupta fuiſſe propter illam, quam dixi, tranſpoſitionem. Nam diſtichon illud, ET ME DEFIXVM præcedere

dere debét illud, ATQVE EGO NON VIDEAM: Ita igitur & reponenda ſunt, & interpungenda:

Ne tibi Turrhena ſoluatur funis arena,
Neve inimica meas eleuet aura preces:
Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infeſta ſæpe vocare manu.
Atque ego non videam tales ſubſidere ventos;
Quum tibi prouectas auferet vnda rates.

Igitur, *vacua patiatur in ora*, ſcilicet aura. ne aura eleuet meas preces, neve patiatur me in vacua ora te crudelem vocare.

11. ATQVE *ego non videam*] Atque vtinam non videam tales ventos quales imprecor tibi, reſidere, atque detumeſcere mare, quum ſolues ratem ab hoc litore, deſidere venti dicuntur, quum ponunt flatum, quum flacceſcunt, vt loquitur Pacuuius Chryſe. Nam hæc omnia perperam vulgo accipiebantur.

15. VT *te felici vectam per cærula*] Hæc quoque non diu eſt, quum contaminata ſunt. Habebat enim priſca lectio:

Vt te felici prauecta Ceraunia remo
Accipiat placidis Oricos æquoribus.

Vocatiuus pro alio quouis caſu, quum aliquem alloquimur. De quo in Auſonium ſatis diximus, vt:

Stemmate quod Tuſco ramum milleſime ducis, &c. Alibi idem eſt, *Sic mihi te referas leuis*, hoc eſt leuem. Lucillius: *Hic te verſibus interea contentus teneto.*

Hic nominatiuo vſus eſt pro accuſatiuo. Apollinaris thologiæ II εἰς δολίους:

μέχρι τίνος Πολύκαρπε κενῆς παρέσσεαι τραπέζης
λήσεις κερματίοις ψευδόμενος ἀλλοτρίοις; ψευδόμενε ἀντὶ τοῦ ψευδόμενος.

17. NAM *me non vlla poterunt*] Pro *teda*, vetus ſcriptura habet, *de te*. & pro *limine*, *lumine*. Quod nos ita legimus:

Nam me non vlla poterunt corrumpere, de te:

Quin ego, vita, tuo lumine acerba querar.

Nullarum vnquam mulierũ amor poterit fl.ctere, quin ego ea querar de te, quæ tibi acerba futura ſunt. Nam lumen tuum hoc eſt te ipſam tuo lumine acerba, tibi acerba *lumine*, pro *lumini*. vt alibi *ore*, pro *ori* *funere* pro nere pro *funeri*. vt ſupra *noſtra gratiſſima vita*, hoc eſt, nobis. Superuacuum mihi videtur dicere eum in limine amicæ quæri, quum hoc non ſentiat, ſed vbique de eius perfidia ſe conqueri paratum eſſe. *Tedæ* autem, quod hic legebatur, nullum hic locum habet. Nam non coniugia intelligit, ſed quemuis nouum amorem. Verba queri, non eſt Latinum. Vnus quiſque, quod magis placuerit, ſequatur.

19. NEC *me deficiet*] Nec me deficiet rogitare ὀ παύσομαι πανδαινόμενος. Eadem figura alibi: *Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ* ὀ πλείονται στέφανοι αἰωρούμενοι. De hoc infra amplius.

21. ET *dicam, Atraciis*] Pro *Atraciis, Autaricis*. & pro *Eleis Iſſæis* dubitabundus reponebat Beroaldus quod tamen non tanquam à dubitante, ſed vt à iurato dictum eſſet, omnes editiones admiſerunt. Quia mentio fit Illyrij, propterea putauit hic gentes Illyricas ſubſtituendas eſſe. Atqui proconſul iſte non proficiſcebatur in Illyrium. neque enim nauem ſoluiſſet, ab Oſtienſi portu, ſed à Brunduſino. ab Oſtia enim manifeſto ſoluit, quum ipſe dicat:

Ne tibi Tyrrhena ſoluatur funis arena.

Proficiſcebatur autem in Achaiam. quod ipſe poſtea his verbis declarat:

Illa vel anguſto mecum requieſcere lecto,
Et quocunque modo maluet eſſe mea,
Quam ſibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes ante pararat equis.

Quia igitur Acroceraunia, quæ ſunt in finibus Illyrij ad Epirum vſque præteruehi neceſſe habebat, propterea tractus Illyri meminit, & alibi,

Dis

Digitized by Google

Dic alias iterum nauiget Illyrias.

Quum igitur illam ad portum vſque Oricum prouehi optat: quid opus hic populis Illyrij? Sed, vt iam dixi, proprætor aut proconſul ille in Achaiam proficiſcebatur. Itaque Atracij ſunt populi Ætoliæ, quos Atracas Plinius vocat, ab Atrace fluuio, qui Ionio confunditur. Ab eo ſunt initia Achaiæ. Itaque quum Catullus ait, Smyrnam Cinnæ Atracis oſtia penetraturam, innuit eam in Græciam perueturam, vt hominum Græcorum quoque manibus teratur. Quare male cenſet Beroaldus hic *Autaricis* pro *Atraciis* reponendum: vt pari errore *Iſſaïs*, pro *Eleis*. Nam ad Eleos & Peloponeſum ibat proconſul. Videtur enim manifeſto Achaia prouincia illi obtigiſſe.

23. HIC *erit hic iurata manet*] Repone ex veteris ſcripturæ fide:

Hic erit hic iurata mea eſt rumpantur iniqui.

Pag. 171. 10. CONTINGERE *ſidera plantis*] Mallem *palmis*. Nam prouerbium erat: Digito cælum tangere.

17. ET *tibi nunc quauis imperat emta modo*] Non quæuis ſane. nam vnam tantum deperibat. Sed bene vetus ſcriptura, *quouis* non *quauis*.

Pag. 172. 14. QVI *non ante patet donec manus attigit oſſa*] Beroaldus cenſet dictum; amorem non ante patere, donec intra medullas intrauerit. At ego quæro quid faciemus illo MANVS? Nam ſi dixiſſet, *Qui non ante patet, donec attigit oſſa*, hoc aliquid eſſet. Præterea verbum *attigit* non pertinet huc cum illa ſignificatione. Nam ſimplici potius vſus eſſet, tetigit. vt:

Quem tetigit iactu certus ad oſſa Deus.

Quid quod hoc non vult poëta? non enim nunc tempus nec locus eſt huic ſententiæ. Mens huius loci hæc eſt, non quam olim hariolabamur. Amor non ante patet, quam emaciato corpore oſſa cutem ipſam pene pertundant, vt ipſa manu tangi poſſint.

Digitized by Google

19. SAEPE *in amore leuat*] Scriptus liber IVVAT. Quod melius eſt.

21. ADFVERAM *veſtris conſcius in lacrimis*] Propertiana loquutio. *conſcius in lacrimis*. imo archaica. Alibi:

Surget & inuitis ſpiritus in lacrimis. Item:

Tantus in erepto ſurgit amore dolor.

Catullus — *in mala Deditus vir adultera.*

25. VIDIMVS *in longam ducere verba moram*] Alia lectio eſt in ſcripto:

Quum te complexa morientem, Galle, puella

Vidimus, & longa ducere verba mora

Quæ non aſpernanda ſunt.

Pag. 173 8. ET *poſſum alterius curas*] Liber noſter, *pœnas.*

31. QVAEQVE *cauenda forent*] Interpolata ex veteri ſcriptura. Nam ita in libro noſtro legitur: *Quaque quærenda forent.* lego *Quaque verenda forent.* Nihil tamen de ſententia deperit.

35. PROXIMAM *Miſenis*] Non eſt dubium, quin ita interpolarint Grammatici, quum lepida repetitio ſit in noſtro:

Et modo Theſproti mirantem ſubdita regno,

Et modo Miſenis æquora litoribus.

Intelligit duo maria, alterum Puteolis, alterum Miſenis ſubiectum. Dion libro quadrageſimo octauo ἐν τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι χωρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Ποτιόλων μηνοειδές ἐστιν· ὄρεσι τε γὰρ σμικροῖς καὶ ψιλοῖς, πλὴν βραχέος, περιείληπται, καὶ θάλασσαν τριπλῆν κολπώδη ἔχει. Deinceps ponit quæ ſint eæ θάλασσαι In medio mari erant Baiæ, nempe propè Lucrinum. Quum igitur Cynthia eſſet Baijs, ſiniſtra Puteolos, quæ eſt ora Theſprotia, dextra Miſenos habebat. In ora Cumarum, quæ Græcis colonijs Abanicum prætexta erat, ſunt Puteoli: quam oram propterea vocat regnum Theſproti: quia Theſprotus nomen fecit Theſprotiæ Epiri: à qua Ambraciotæ Abantes prof. qui occuparunt eam oram, vbi fuerũt Cu-

mæ, &c.

mæ, vt & mediocriter docti ſciunt. Quid ergo eſt, quod hic tam faceſſit negotium doctiſſimis viris? Amabo deſinite præclari in doctrina viri amplius in re vel pene pueris nota hæſitare. Primus anſam dubitandi dedit amœni viri ingeni Iacobus Sannazarus apud Miſcellaneorum ſcriptorem Alexandrum de Alexandro Neapolitanum. Si miraris Theſprotiam dici, vbi Theſproti coloni ſunt, quare non etiam miraris Franciam in Celtis, Langobardiam in Inſubribus, Burgundiam in Maxima Sequanorum, Vaſconiam in Nouem populania? At tandem rixarũ modus eſto. Quod igitur falſa ſit, & vitioſa vulgata lectio, apparet ex verbis Dionis, quæ ſupra adduximus. Nam idem ſinus non eſt ſubiectus Theſprotiæ Cumarum, qui & Miſenis, ſed inter hunc & illum, eſt Baianus. Quare hic error erat & ἀχωρογραφησία.

26. NOSTRI *cura ſubit memores abducere*] *Abducere noctes* pro abnoctare dici Latine, non mihi perſuadeo. Sed neque multo ſincerior eſt ſcriptura noſtra, *abducere* Lego, *ab ducere*. Perſpicue verum.

Pa. 174. 1. SVSTVLIT *è noſtris*] Nam in cauſſa erit, ne amplius celebrem te carminibus meis.

4. TENVI *tentandis in vnda*] Noſter liber & commentarius Beroaldi, *Teutantis*. vna litera plus lego, *Teutrantis*. Nam Teuthras eſt nomen Græcum, & aptum Græcæ coloniæ. Præterea Silius Italicus quum ſoleat fingere nomina à fluuiis, Cumanum quendam vocat Teuthrantem, libro vndecimo: *Perſonat Euboica Teuthras teſtudine Cymes Incola*—A Baiano igitur vicino fluuiolo Teuthrãtem Cumanũ vocat. Quis dubitat eſſe aut fluuiolum, aut Euripum, quum ipſemet poëta id clare loqui videatur?

13. CVLPA *timoris erit*] Noſter, *timentis*.

Pag. 176. 4. ANIMAM *deponere verbis*] Non dubitamus Propertium ſcripſiſſe:

Et cupere optatis animam deponere membris.

In libris ſcriptis mirum quoties *verba* & *membra* inter ſe commutant,

11. SENSIT *in Oetæis*] Falſum. In Oetæis iugis arſit. in cælo duxit Heben vxorem. Legendum: Senſit ab Oetæis. Idem inuenies apud alios poëtas. Nam ab Oetæis rogis in cælum venit. vbi Heben accepit.

18. ILLA *ſit Inachiis & blandior*] Malè hæc diſtinguuntur vulgo. Ita enim potius legenda:

Nec mirum, quum ſit Ioue digna, & proxima Ledæ
Et Leda partu: gratior vna tribus
Illa ſit Inachiis & blandior Heroinis.

Tribus Inachiis heroinis. hoc eſt Leda, Helena, & Clytemnæſtra: Nam male interpres Beroaldus.

22. ET *quodcunque voles vna ſit iſta tibi*] Martialis:
Et quicquid voluit teſta vocatur anus.

Pa. 177. 20. SAEPE *ego multa tuæ leuitatis iura timebam*] In ora noſtri libri eadem manu ad poſitum erat, *leuitatis dura* quod verum eſt, & à nobis probatur. *dura leuitatis*, vt Horatius *per acuta belli.*

Pag. 179 11. ET *mihi non deſunt turpes pendere*] *Deſunt pendere.* Silius:

Paſcere nec Pœnus prauum, aut nutrire fauorem
Deerat— Item:
Nec denſa trepidis obſunt ſe inuoluere nubes. Item:
Nec quos vile genus deſpectaque lucis origo
Fœdabat, ſperare ſibi, & depoſcere primi
Derrant imperium, & patria pereuntis habenas.

14. NOBILIS *obſcænis tradita carminibus*] Ouidius Amorum III. Elegia loquitur:

Ah quoties foribus duris inciſa pependi.
Non verita à populo prætereunte legi.

17. HAS *inter grauibus cogor deflere querelis*] Legendum profecto:

Has inter grauius cogor deflere querelas.

Præter eas querelas eſt quod grauius doleat mihi, Quod GRAVIVS bene repoſitum ſit à nobis fidem fecerit, τὸ TRISTIOR.

27. ME *ſidera plena*] Lege *prona*, vt in noſtro libro.

At

Digitized by Google

At illud *plena* ineptum.

28. Me *dolet aura*] Et hoc quoque ineptum. In margine codicis legitur *dolat*. quod retinendum.

Pag 180. 14. Qvae *ſolet irato decere tuta loco*] Liber ſcriptus. *Qua ſolet iratus*. recte, Fortaſſe autem *trita*, non *tuta*.

Qua ſolet iratus dicere trita loco.

Trita illa, & ſolita, quæ irati ſolent loco & tempore, hoc eſt quotieſcunque poſcit locus vt iraſcantur, effutire: Occurrit ſæpe in libris ſcriptis vt Tritus, & Tutus inuicem commutentur.

27. Nec *mihi Caſsiope ſolito viſura carinam*] Nec mihi Caſſiope apparet, vt ſolet. Hæc tamen inconcinna ſunt, neque magno aliquo mendo carent. Ego lego:

Nec mihi Caſsiope ſolijo viſura carinam
Ominat, ingrato litore vota cadunt.

Nec, inquit, ſidera dant mihi omen ſe viſura carinam. Hypallage: ominor ex ipſa Caſſiope & aliis aſtris me nō viſurum carinam. nube enim omne cælum obductum eſt. ominat, & ominatur, vtrunque dixerunt veteres. Pomponius Cretula: — *Nil petiturae? bene*
Eueniat. Ita ſit. Et tibi bene ſit, qui recte ominas.

Eſt autem Græca figura, *ominat viſura*, pro ominat viſuram: Sic alibi:

Viſura & quamuis nunquam ſperaret Vlyſſem.

Pag. 181. 7. Donasset *funere crines*] creberrimus in hoc caſu Propertius *funire, ore, lumine*, pro *funeri, ori, lumini*, donare crines funeri notum ex Tragicis Græcis, & ex ipſo Propertio alibi:

Exequiæ fuerant rari furtiua capilli Vincula —

12. Candida *felici ſoluite vela Noto*] Repone vela choro. Ex fide eiuſdem libri.

Pag. 182. 11. Vt *tibi ſim merito ſemper furor*] Non attinet monere quoties illud *ſemper* vſurpatur otioſe à Propertio. Hoc enim infinitis locis facit, Sic Dio: τῶν ἀεὶ ὑπάτων τῶν ἀεὶ δημάρχων, τῶν ἀεὶ στρατηγούντων, τῶν ἀεὶ ἀρχόντων.

Digitized by Google

πέντε αἰεὶ βυλβιτός.

18. SCRIBITVR *& veſtris Cynthia corticibus*] Callima-
chus:

Ἀλλ' ἐνὶ δὴ φύλλοισι κεκομμένα τόσσα φέροιτε
Γράμματα, Κυδίππην ὅσσ' ἐρέουσι καλήν.

19. AN, *tua quod peperit nobis iniuria curas*] Liber noſte-
curam, ſed eadem manu in ora emendatum, *curas*. Ego
puto legendum parua mutatione:

An tua, qua peperit nobis iniuria, curas,
Quæ ſolum tacitis cognita ſunt foribus?

Curas verbum. Ita enim melius legi poſſe videtur.

23. PRO *quo diuini fontes*] Scio fontes ſacros eſſe, non
tamen vt vllus veterum eos diuinos vocauerit. Sed
mendum eſt, quod facillime tolli poteſt.

Pro quo, Di, viui fontes, & frigida rupes.

Pro qua pietate, ô Dij, ita me remuneramini, vt potu
aqua viua, cubile frigida rupes ſit. Contra Catullus:

O Dij reddite mi hoc pro pietate mea.

Recte igitur Deorum compellatio interpoſita.

28. SED *qualiſcunque es*] Hoc diſtichon à Grammatic
corruptum ita ex noſtro libro legito:

Sed qualiſcunque es, reſonant mihi Cynthia ſiluæ,
Nec deſerta tuo nomine ſaxa vacant.

Saxa, inquit, & ſiluæ reſonant mihi τὸ Cynthia. vt qu
ex Callimacho modo citauimus, Κυδίππην καλήν.

Pag. 184. 2. CRVDELIS *Minyis dixerit Aſcanius*]
liber noſter, & recte. *dixerit*, εἴποι ἄν. Huius rei, inqu
teſtis eſſe poſſit Aſcanius. Cuius?

Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti.

Virgilius in Proluſionibus:

Altera non forma, dixerit ipſe prior. Horatius:
— fateor me, dixerit ille, Duci ventre leuem —

ipſe & *ille* ὁ δεῖνα. Aſcanius lacus crudelis Minyis di-
tur, quod rapuerit Hylam, vt propterea Hercules M
nias reliquerit. Nota eſt hiſtoria. Nã tam falſum eſt
ſonius legendum, quod credidit vir diſertiſſimus, qu
cor

corruptum eſſe locum. Quid enim perſpicuum magis?

6. SIVE *Aniena tuos*] Noſter cod. x *Amerina*. Pulcherrimus tractus lacus Vadimonis, quam vocat Amerinam vndam, vt alibi fuſius nobis dicetur. *Vmbroſa flumina ſilua*, intelligit locum, vbi Clitumnus per quædam ſiluarum occulta eripit ſe è conſpectu hominum. Alibi:

Quæ formoſa ſuo Clitumnus flumina luco.

Integit.—Hoc ſuo loco explicaturi ſumus. Nam nemo hactenus intellexerat.

10. NON *minor Auſoniis eſt amor in Dryadis*] Ineptus metaplaſmus, & Propertiana facundia indignus. Noſter liber & editiones ante Beroaldum, *eſt amor Adriacis*. Nos olim Valentiæ Cauarum vbi ſcripti libri fecit nobis copiam Iuriſprudentiæ antiſtes Iac. Cuiacius, emendauimus, *ab Dryaſin*, moti eodem exemplo in hac eadem elegia infra:

Grata domus nymphis humida Thyniaſin.

nam planè ita ſcriptum eſt in libro noſtro. Meminimus etiam eadem forma Catullum *Minyaſin* dixiſſe. Ergo *Dryaſin*, *Thyniaſin*, *Minyaſin*, ſunt δρυάσιν, θυνιάσιν, μινυάσιν. *Amor ab Dryaſin*, vt infra:

Ah dolor ibat Hylas ibat Hamadryaſin.

11. NE *tibi ſit durum*] Lege *duro*. Ne tibi duro ſit adiſſe. ne ita contumax fueris, vt adeas.

16 EGRESSAM *longe Phaſidos iſſe viam*] *Longe viam*, τὴν πόῤῥω ὁδόν. Sic libro quarto:

Hac vbi Fidenas longe erat ire via. Martialis:

Rus hoc vocari debet, an domus longe?

Domus longe, ὁ πόῤῥω οἶκος. Alluſum autem ad prouerbium: εἰς Φᾶσιν, ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος.

20. MOLLIA *compoſita litora fronde tegit*] Imitatur Apollonium ſuper eadem re.—τοὶ δὲ λεχαίην

φυλλάδα λειμώνων φέρον ἄσπετον ἀμήσαντες

στόρνυσθαι.

22. RARAM *ſepoſiti quærere fontis aquam*] Ad verbum

ex eodem Apollonio.

ὄφρα δ' ὕλας χαλκῇ σὺν κάλπιδι νόσφιν ὁμίλου
δίζητο κρήνης ἱερὸν ποτόν. *Sepositi* νόσφιν ὁμίλου.

Pag. 185 1. IBAT *Hamadryas hinc*] Scribe *Hamadryaſin*, ἁμαδρυάσιν Iam diximus.

2. HIC *erat Arganthi Phlegre*] Scribe *Pega*. αἱ πηγαί.

3. GRATA *domus nymphis humida Thyniacis*] *Thyniaſin*, liber noſter: hoc eſt θυνιάσιν.

4 QVAM *ſupra nulli*] *Nulla* ἀρχαϊκῶς. Codex ſcriptus. Tibullus: — *vlla non iſta puella Seruire* —

5. ET *circum irriguo*] Liber, *& circum riguo*, περιρρύτῳ. Omnino totus Græcus eſt in hac Elegia Vmber noſter:

13 INNIXVS *dextro*] Apollonius:

λέχρις ἐπιχριμφθείς.

21. FORMOSVM *nymphis credere viſus Hylam*] Noſter liber, TVTVS, non VISVS. quod germanum eſt Propertij. In quo, vt in tota reliqua Elegia ἑλληνίζει. *Tutus enim eſt* εὐλαβούμενος φυλαττόμενος.

27 HAEC *ſoror acta tuis*] Sine dubio legendum.

Hac ſoror Acca tuis ſentiat è lacrimis.

Pag. 186 2. ET *quicunque ſuper*] Lege auctore libro, *Quacunque*, & ita poſtulat ſententia, Quæcunque oſſa.

6. SI *Peruſina tibi patria ſunt nota ſepulchra*] Lego, *ſepulta*, non *ſepulchra*. Si tibi nota ſunt funera patriæ ſepultæ. Hoc autem epigramma facile declarat hunc primum librum ſeorſim antea editum fuiſſe, quia poëta ibi ſubiecit patriam ſuam, & genus: vt Horatius in fine libri primi Epiſtolarum, quem ſingularem ediderat, addit & genus ſuum & ætatem.

IN LI-

Digitized by Google

IN LIBRVM II. SEX. AVRELI PROPERTI.

9. SIT *mihi præcipue*] Lege Sis. Hic autem verſiculus, & ſequentes duo parentheſi includendi.

10. MEMBRA *propinqui*] Galli, de quo antecedente poëmatio.

11. TV *nullo miſeri*] Supra:

Et quæcunque ſuper diſperſa inuenerit oſſa
Montibus Hetruſcis, hæc ſciat eſſe mea.

De hoc eodem libro quarto:

Gallus at in caſtris dum credita ſigna tuetur
Concidit ante Aquilæ roſtra cruenta ſuæ.

12 CONTINGENS *Vmbria campo*] Contingens abſolute, contigua. Vide quæ in Manilium notamus, vbi Tangere abſolutè poſitum.

19. VNDE *mihi veniat mollis in ora*] Liber noſter habet *ore*. quod retinemus. Vnde liber ſic in ore meo. Venire apud Propertium eſt ὑπάρχειν, τυγχάνειν.

22. SIVE *togis illam fulgentem incedere Cois*] Coa proprie puellarum famæ non nimium bonæ fuerunt. Quare quũ Horatius dicit—*Cois tibi pene videre Vt nudam eſt*—facile diuinandum nobis relinquit, quam intelligat. vt ſi dixiſſet, in ſtola, matronam profecto intellexiſſet. Quare qui lectionem Horatij in *Chlorin* pro *Cois* mutarunt, minus prudenter feciſſe videntur.

Pag. 187 6. SEV *quum poſcentes ſomnus*] Profecto & ſententia *ſomnum* legendum poſtulat, & ſcriptura libri noſtri confirmat.

Digitized by Google

Pa.188.12 QVA *pote quiſque*] ἔρδοι τις, ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

13. LAVS *in amore mori laus ſi datur altera*]Recentiores editiones hunc verſiculũ aliæ alio modo corruperunt. Sed antiquiores, itemque liber ſcriptus rectè habent: *Laus altera ſi datur vno poſſe frui*. Planus eſt ſenſus. Primo optat amantem mori, ſecundò vnam tantum amare, neque omniuolum, vt ille ait, eſſe. Poſt hoc diſtichon interſerendum huc aliud, quod eſt circa finem Elegiæ, quæ in vulgatis editionibus tertia numero eſt. Quare ita leges cum iſto:

Laus in amore mori, laus altera, ſi datur vno
Poſſe frui: fruar, ô, ſolus amore meo,
His ſaltem vt tenear iam finibus: aut mihi ſi quis
Venerit alter amor, acrius vt moriar.

Non ſolum hoc diſtichon ſuis antiquis ſedibus reſtituimus, ſed etiam inuerſum pentametrum quo verborum ordine legi debuit poſuimus. Scio τὸ *vt* εὐκτικῶς poſſe exponi. ſed, vt id concedamus, quam bene illud diſtichon ſententiam ſuam tueatur illo loco, quo legitur hodie, velim dicant mihi quicunque opinioni noſtræ aduerſari parati ſunt. contra, quam non hic conueniat, doceant me, quæſo. ego coniecturam meam feliciori ſucceſſu defendam, quam illi eam oppugnabunt.

22. COLCHIS *Colchiacis*] Malo, *Iolchiacis*.

Pa.189.9. BRACHIA *&* *à medio pectore pelles auem*] Poſt hunc verſiculum ſequi debent ordine quatuor diſticha, quæ in quarta elegia ſunt, quorũ initium, NON HIC HERBA VALET.

18. QVANDOCVNQVE *igitur vitã mea fata repoſcent*] Quia iã dixerat: *Ambulat, & ſubito mirantur funus amici*: Quia igitur hoc mihi contingere poteſt, qui cum eodẽ morbo conflictor, &c.

26. QVI *nullum tibi dicebas*] Lege:

Qui nihilum tibi dicebas iam poſſe nocere. Horatius *Conuiua lecti nihilum nocuere lagenis.*

28. VI

28. VIX *vnum potes infelix*] Poſt hoc diſtichon ſequi debet illud, *Liber eram*. Rectè ergo conueniunt, QVAEREBAM, & LIBER ERAM. Nam antea quis intelligebat, quorſum illa elegia, quam faciebant ſecundam à prima? Quid aliud ſibi volebant illi, qui hæc ita digeſſeruat, quam χοῖνον ἐν τῷ ἄμμῳ πλέκειν.

Pag. 190. 7. DIFFERTVR *nunquam*] Poſt hunc verſiculum interiice quatuor diſticha, quæ ſunt in fine elegiæ alieno loco poſita. quorum primum AC VELVTI PRIMO TAVRVS DETRECTAT. Ait differri non tolli amorem, ac tironibus amoris, qui ſeruitium nouum grauantur, idem euenire, quod tauris prima iuga detrectantibus.

16. NEC *metam facies*] Dixit enim iam propter formoſam Pero hoc pertuliſſe Melampodem. quamuis, inquit, ego meam non tam quia formoſa eſt, amo, quam quod multis artibus prædita. Recte igitur hæc coniunximus.

18 ET *Maotica*] *Ut Maotica*. Liber ſcriptus.

22. NEC *ſi qua Arabio*] Mirum genus loquendi. Hoc eſt, nec quia tu luces Arabio bombyce. Sic infra:

Nec ſi qua illuſtres fœmina iactat auos,

Hoc eſt, nec quia tu iactas illuſtres auos.

29. CARMINAQVE *Erinnes non putat*] Apparet eſſe commentum Beroaldi, quum ipſe poſtea citet veterem ſcripturam, quam ego in noſtro reperi:

Carmina qua quiuis non putat eſſe ſuis.

Quam diuerſa hæc ab illa vulgata? Nam profecto tam verum eſt Propertium ita vt ponam. ſcripſiſſe, quam me viuere, nempe: *Carminaque æquauis non putat eſſe ſuis.* Aut, inquit, quoties contendit ſcripta ſua cum antiquis poëtriis. nam poëtrinas æquales ſuas non putat verſus facere non cenſet eſſe carmina, quæ æquales ſuæ faciũt. Quis audebit hæc falſa eſſe dicere, aut receptæ lectionĩ ſubſcribere?

Pag 193. 2. ARIDVS *argutum*] Macrobius de differentia

Græci & Latini ſermonis citat hunc verſiculum:

Candidus Auguſtæ ſternuit omen Amor.

eod. STERNVIT *omen amor*] Et Catullus:

Dextram ſternuit adprobationem.

Sed liber noſter *ſtertuit.*

3. HAEC *tibi contulerunt*] Duplicanda hæc ſunt

Hæc tibi contulerunt cæleſtia munera Diui

Hæc tibi ne matrem forte dediſſe putes.

8. ROMANO *accumbes prima puella Ioui*] Noſter liber in margine corrigit *loco*, pro *Ioui*. Sic lib. IIII eodem modo, vbi in vulgatis eſt *furto polluit ille locum*, vetus lectio habet, *Iouem*. Verum igitur eſt, hic perperam editum eſſe *Ioui* pro *loco*. Nam hoc vult: inter puellas Romanas tu prima eris, inter Græcas & peregrinas ſecunda poſt Helenam. Sic infra:

Et tibi Mæonias inter heroidas omnes

Primus eris nulla non tribuente locus.

Tralatitie ergo dixit. Nam in conuiuiis digniori perſonæ potior locus datur. Quã diuerſam igitur ſententiam in animo habebant, qui Ioui repoſuerant? Eſt enim, vt dixi, metaphora à conuiuiis. Vt in diſcubitorio potiori perſonæ potior locus datur, ita & tibi in ſeſſimonio Romanarum puellarum. In triclinio, vt notio verbi indicat, tres lecti erant. Horatius:

Sæpe tribus lectis videas cænare quaternos.

Medius lectus honoratior erat. Septem, vt prouerbium fert, conuiuium faciebant. Itaque in medio vnus tantum diſcumbebat, nempe honoratior, ſiue conſularis aut prætorius inter Senatores: ſiue ſenator inter inferioris gradus homines eſſet, in duobus reliquis lectis ſinguli tres. Sin octo eſſent, in medio honoratior perſona quæ erat, interior diſcumbebat. Hęc probantur obſeruatione loci Salluſtiani ex tertia hiſtoria qui ita, vt & interpungi, & legi debet, à me apponetur: *Igitur diſcubuere interior Sertorius in medio: ſuper eum Tuſcus Fabius Hiſpanienſis ſenator, ex proſcriptis. In ſummo Antonius, & infra ſcriba Ser-*

ba Sertorij Verſius, & alter ſcriba Mæcenas. In imo medius inter Tarquinium, & Dominum Perperna. Hic enim in medio lecto duo tantum, Sertorius, & Fabius, ſeu Fadius. Octo erant ſcilicet in hac ſtipadio.

9. NEC *ſemper nobiſcum*] Melior antiqua ſcriptura, & primæ editiones, quæ habent,

Nec tantum mecum Romana cubilia viſes.

Perſiſtit in metaphora à diſcumbendo. Digniori enim, vt diximus, primus locus datur. Nec tantum in ſtibadiis Romanis prima diſcumbes. hoc eſt, nec tantum inter Romanas formoſas numeraberis. Tu etiam in peregrinis nomen habebis. *Mecum*, vt in Catullum notauimus eſt, me iudice, vt Catullus: *nam tecum multus homo es* id eſt te iudice, tuo iudicio.

10. POST *Helenam*] Lego explicat quid voluerit illa allegoria:

Romano accumbes prima puella loco.

Nam quia hic dixit, tu fortuna ſecunda es poſt Helenã: illud erit, tu prima forma ex ante omnes puellas noſtrates. Ineptiſſime igitur hæc corruperant ij, qui non ſolum hæc non intelligebãt, ſed etiam vt ne alij intelligerent, effecerãt. Certe nemo negauerit veram horum verſuum ſedem eſſe, niſi aut zelotypus aut imperitus.

22. VRET *eoos, vret & heſperios*] Poſt hunc verſiculum repone ſeptem diſtichia, quæ immerito hinc diuulſa fuerunt, & eundem caſum communem cum aliis paſſa ſunt. Eorum initium eſt, QVVR HAEC IN TERRIS HVMANA MORATVR.

28. PECTVS *operta comis*] Noſter, *pectine operta*. lego, *pectine operta comas*. Ait pexam eſſe colubris, quæ ſubnaſcuntur ex inciſa ceruice Meduſæ. Sed non auſim receptam lectionem mutare. Nam in Ægide dicitur habere Gorgonem.

29 QVALIS *& Iſchomache*] Liber ſcriptus, *Iſchomenè*. Poteſt fieri, vt & illud nomen apud quoſdam Mythologos habuerit.

Digitized by Google

Pa.192.3. VIRGINEVM *Brimo*] Ita olim emenda lumen literatorum Adr. Turnebus. Sed antequam il Aduerſaria ſua publicaret, nos ita emendaueramus eo ipſo Etymologici loco, ex quo ipſe quoque coni cturam ſuam fecerat. Teſtis huius emendationis noſt nobiliſſimus atq; eruditiſſ. Ludouicus Caſtanæus equ Regius Torquatus, & Chriſtianiſſimi Regis ad ſummu Pontificem Legatus. Quum enim illi Propertium e plicarem, ita eius libri oræ à me annotatum fuit. neq hoc ſolum, ſed paulo ante quum eidem quinque libr Siluarum Statij enarrarem, oſtenderam illi eunde errorem eſſe in libro ſecundo, in Arborem Atedij M lioris. Nam vbi editum eſt: —*omnia queſtus, Immite Bromium: ſtagna inuida*— indicaui emendandum eſſ *Immitem Brimo* Ita duo ſimiles errores à nobis ex du bus bonis auctoribus ſublati.

5. IDAEIS *tunicam*] Liber, *Tunicas* Sic Catullus.

—*& abiectis peruigilat tunicis.*

8. MVLTA *prius dominis*] Hæc elegia ſeptem tantu diſtichorum eſt Nam quatuor reiecimus in primam legiam, vt ſuo loco indicauimus.

11. ET *crepidum dubio*]Græci vocant, προσκοπεῖν.

12. NEQVICQVAM *perfuſa meis*] μίμησις Iracundu inquit, amator hoc dicit ſecum ſtomachabundus. N *quicquam perfuſa*, &c. Fruſtra igitur me ornaui amic Nihil abſurditatis erit etiam hęc ex perſona ipſius po tæ dicta videri.

13. IBAT *& expenſo*] Tibullus:

O quoties ingreſſus iter, mihi triſtia dixi
Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.

25. ET *nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit*] & nobis e ſuda tempeſtas. Prouerbium. Nam Aquilo ſudific vnde αἰθρηγενέτης. Horat. tamen de Leuconoto idem nit:

Albus vt obſcuro deterget nubila cælo
Sæpe Notus—

Digitized by Google

Pag.193 22. CYNTHIA *forma potens Cynthia verba leuis*] Beroaldus, vt & alia permulta in hoc poeta obſcuriſſima hoc prætermittit. Et tamen luce magis indigebat, quam ea, quæ ille deſultorio ſuo more ſcribendi iactat, quæ & pueris nota ſunt. Nam quis eſt hodie, qui hunc verſum intelligat? nemo profecto, vt libere fatear, quod ſentio. An, Cynthia eſt forma potens, hoc eſt formoſa? vt illi obiiciat formæ eius adiunctam inconſtantiam? Ita igitur intelligemus: O Cynthia tu forma quidem potens es, tu es potens venuſtate, ſed in verbis leuiſſima. At ſi hoc intellexiſſet Propertius, magis probarē, quod adoleſcentuli excogitaueramus:

Cynthia formipotens, Cynthia verbileuis.

quod ſane diu arriſit nobis. Sed nolumus affirmare ita Propertium ſcripſiſſe. Putamus igitur parua admodum licentia legendum:

Cynthia forma potens Cynthia verba lues.

aut *luis*, quod propius lectionem accedit, *Cynthia forma*, & *Cynthia verba*, vt flumen Rhenum, Stertinium acumen Horatio, Parnaſus honos Statio. Pulchre igitur comminatur formæ damna periurij ex veterum religione, qui putabant, θεήλατόν τι πάσχειν εἴ τις ἐπίορκον ὀμόσ-ειν. Sic infra:

Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.

In declamatione antiqua in Ciceronem: *vxor periurijs debilitata.* Horatius:

Vlla ſi iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuiſſet vnquam,
Dente ſi nigro fieres vel vno
Turpior vngui:
Crederem, ſed tu ſimul obligaſti
Perfidum votis caput, eniteſcis
Pulchrior multo, iuuenumque prodis

Publica cura. Vide neceſſario elegiam Ouidij, *Eſſe Deos credamne*, libro tertio. Quod autem periurium illi obiici verum ſit, planum ſit iis, quæ ſuperius dixit:

Nec tibi periuro ſcindam de corpore veſtes.

Deinde, *pallori*, hoc eſt, tremori, propter religionem violati iuris, aut periurij, quanuis videatur pro pudore accipere. Ait enim — *quãuis contemnas murmura famæ*, hoc eſt, quamuis non pudeat te famæ. Mirum igitur affectũ pro affectu accepiſſe, pallorem pro rubore.

Pag. 194. poſt verſ. 14 HIS *olim, vt fama eſt vitijs*] Hæc quatuor diſticha alio traduximus, vt ſuo loco indicabitur.

28. QVAM *peccare pudet*] Hic claudenda elegia.

Pag 195. 10. PERDITA *luminibus*] Melius ſcriptus liber *prodita*.

11. AH *Mea tum quales caneret*] Hæc omnia peruerſa ſunt, & in officina Beroaldicuſa, qui multa, quæ non intelligebat, corrupit. Scriptura enim plane habet:

Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, ſomnos.

Hæc omnia igitur ita interpungenda:

Nam citius paterer caput hoc diſcedere collo,
Quam poſſem nupta perdere amore faces,
Aut ego tranſirem tua limina clauſa maritus,
Reſpiciens vdis prodita luminibus,
Aut mea quum tales caneret tibi, Cynthia, ſomnos
Tibia funeſta triſtior illa tuba.

Citius morerer, inquit, quam amorem meum nuptiis mutarem, aut tranſirem reſpiciens tua limina maritus factus, aut canente tibi ſomnos nuptiali tibia. Tibiam intelligit nuptialem, qua nouam nuptam mariti domũ deducebant, noctu. Tunc enim deducebatur nupta, quã iam concubia nox eſſet. Itaque εἰρωνικῶς. quum mea tibia induceret tibi ſomnos. Atqui contra vult. Ea tibia enim ipſi potius adimeret, quum audiret nouę nuptæ amore amicum Propertium ſibi ad mptum. Alluſum autem ad cantum, quem καθυπνωτικὸν, καὶ κατακοιμητικὸν vocabant, quo Mercurius Argum oculatum ſomno depoſuiſſe dicitur.

12. TIBIA *funeſta*] Ouidius pene idem de eadẽ re-

dit.

At ſubito noſtras vt hymen cantatus ad aures
Venit, & accenſo lampades igne micant:
Tibiaque effudit ſocialia carmina vobis,
At mihi funeſta triſtior illa tuba.

15. QVOD *ſi vera mea comitarem caſtra puellæ*] Vbi aliquis egregius antiquitatis theſaurus eſt, ibi manus ſuas ab aliquo inſigni flagitio non abſtinuerunt temeratores iſti. Tamen antiqua iam eſt huius loci labes. Nā ita habet & vetus ſcriptura. Sed non dubium quin corrupte, quum legendum ſit: *Quod ſi Romanæ comitarēt caſtra puellæ.* &, vt ingenue fatear, liber noſter habebat *comitarent*, non *comitarem*. Præterquam quod iſte mos antiquus Romanorum notiſſimus eſt, teſtatur & Propertius ipſe alibi:

Romanis vtinam patuiſſent caſtra puellis:
Eſſem militiæ ſarcina fida tuæ.

Quam dolendum erat hæc ita corrupta eſſe?

20 HIC *erit & patrio ſanguine*] Poſt hunc verſum pone diſtichon quod alterius elegiæ calce poſitum eſt, vt hanc elegiam claudat: VXOR ME NVNQVAM, NVNQVAM ME DVCET AMICA Quis negabit recte huc tranſlatum?

28. NEC *mea dicetur quæ modo dicta mea eſt*] Ab hoc verſiculo repone diſtichon ex libro III. Elegia PLAVSVS *ab vmbroſo*. Cuius diſtichi initium: *Hic olim ignaros*. Deinde ordine ſequitur diſtichon HIS OLIM VT FAMA EST VITIIS, cum tribus ſequentibus, De raptu enim mulierum ſermo eſt, vt exemplis doceat ſe iuſto dolore affici, quod amica ſibi rapta eſſet. Vnde pulchre concludit.

Per te nunc Roma quidlibet audet Amor,

Nec mirum, inquit, in tot exemplis licentiæ, ſi iniuria & mihi facta eſt. Vides inepte hos verſus ſuperiori elegiæ inſertos fuiſſe, vbi tantum conquerebatur τὴν πολυφιλίαν amicæ, & quod multos in ædes intromitteret, non contra rapta eſſet.

Digitized by Google

Pag.196.1 HOC *olim ignaro*] opulau
vt refertur ἰλιάδος α. ob Chryſeida, qua
nempe Briſeis inceſſit maiorem Atridam
ti diſticho plane explicatur, vt de ver
diſtichi amplius dubitandum non ſit.

2. ATRIDAE *magno*] Agamemnoni.
hic pro maiore dictum. Ouidius de amba

Magna minorque feræ.

neque perluctum potius illa ſolum intell
pora Græcorum miſſa neci ob iram Ach

10. PER *te nunc Romæ quidlibet audet am*
ſui adglutinandum diſtichon ILLE ETI
DESERTVS, cum quinque diſtichis ſequ
cinuantur enim exempla ſuper eadem re,
raptu.

16. ET *ſparſas cæde iacere*] *Sparſas cæde*
πεφυρμένας.

19. AT *poſtquam fera captiua eſt reddit*
pœnam vocat, leges in quas tandem fœ
& quibus partes victæ obligantur. Silius

Iam medio feram bello poſcentia pa
Ductoriſque ſimul conceptas fœdere

Nam video hęc vulgo ignorari pœnas v
bus victori victus aliquid facere damnas

22. MIRVM *ſi de me iure triumphat a*
verſiculum ſequi debet diſtichon, MAG
CES. Poſtea OMNIA VERTVNTVR.
QVOD EST, tum, MVNERA QV
cum duobus ſequentibus. Poſtremo, PE
TERAT. Quæ omnia ſententiæ tenor ſ
bus reſtituit, vt alienis eiecit abſurditas,

23. MAGNI *ſæpe duces*] Ab exemplo
magnis regnis atq. imperiis, ſic in amore
viciſſitudinem eſſe. Ita fore, vt qui nunc
quando excludatur. Idque docet exem
admiſſus tandem excluſus eſt, Quæ qui

conglutinata eſſe, neſcio quibus ἴυγξι, vel quibus ἐπῳδαῖς perſuadebit mihi vulgarem illam peruerſionem aliquam bonam ſententiam efficere. Sed ſcio eſſe, quibus procliuius reprehendere, quam confutare.

27. SED *fors & in hora*] Scribo, *Fors ſit*, Priſciano doctore, integrum eſt, Forſitan, Fors ſit an. Ita etiam Fortaſſe an, vt in Varronem docuimus. Nam nomen eſt Fortaſſis, & Fortaſſe: vt, Neceſſis, & Neceſſe.

29. MVNERA *quanta dedi*] & ego dedi munera, vt iſte: ſed tamen infelici ſucceſſu.

Pag. 197 4. ECQVANDO *ire tibi*] Repoſui ex ſcriptura, *Ecquandone*.

10. VISVRA *& quamuis*] ἑλληνικῶς. *Speraret viſura*. Silius in fine libri noni:

— quem vinctum colla catenis
Staturi ante tuos currus promiſimus vrbi.

Scio hodie *Staturum* legi, non *Staturi*.

15. APPOSITVM *fluuiis in Simoenta vadis*] Sine dubio verſus νόθος. Itaque ὀβελιστέος.

19. SCYRIA *nec viduo Deidamia viro*] In margine libri noſtri appoſita diuerſa lectio. *toro* pro *viro*. Quod rectum eſt. potius enim viduus torus, quam viduus vir dicitur.

Pag. 198. 12 TELA *precor pueri figite acuta magis*] pro *figite* ſcriptura noſtra habet, *promite*. Apparet igitur interpolatum.

13. ATQVE *hanc mihi ſoluite vitam*] Noſter, *ſoluite curam*. Proximum plane illi: *Accipite hanc animam, méque his exoluite curis.*

14. SANGVIS *erit vobis*] Ab hoc verſiculo locum habent illa, quę ſuperius reliquimus, ſex diſticha: SIC IGITVR PRIMA MORIERE AETATE PROPERTI. Miror quomodo docti homines, qui ante hac Propertium legebant, potuerunt aliquid hic reperire quo ſibi ſatisfactum in illa lectione putarent, quum omnia propter hanc tranſpoſitionem abſurdiſſima ſint.

Digitized by Google

23 SED *non effugies*]Noſter:*ſed non e*
ptum fuiſſe puto in exemplari , *Effuties*
Catullo indicauimus.

27. SIDERA *ſunt teſtes*] Mirus aff
comminationibus ad commiſerationem
Porro Seruius v.Ecloga ita hunc locum
ſunt ſidera nobis.Sed eſt σφάλμα μνημονικ
Pag 199.5.ATQVE *vtinam ſi forte p o*
Catullus:

Di date mi hoc propietate mea.

7. NON *ob regna magis diris cecidere ſu*
initium elegiæ. & magno ſcelere ſe im
hæc cum ſuperioribus alienis coniunxe
tia,quæ horum propria ſunt,diuellieren
ſimplicem fuere noluerunt. Nam vbi
hab bat , SED TEMPVS LVSTRAR
vt initium elegiæ facerent,pro SED le
qui hoc volebat Propertius : Verum eſ
nullum à capite meo deprecari peric
mea: ſed vt addictus illi ſim,quemadm
hoc vero quominus faciam , impedit m
lium à me initum.alio me vocat inſtit
ſunt plena affectus amatorij, nec niſi à
intelligenda. Itaque non miror, ſi inf
mutarunt. eſt enim hic quaſi quædam
cæ, propter eius ingratum in poetam a
tullus:

Vale puella.iam Catullus obdurat.

11. IAM *tempus*] indicaui SED TE
eſſe ex veteri ſcriptura Etiam in libro
diuulſa ſunt à ſuperioribus.

12. ET *campum Hæmonio*]Prouerbium
ἵπποι θεσσαλικαὶ λακεδαιμονίαι τε

Pag.200 4.PONITVR *hic imus*]Lege
24. SCRIBANT *de te alij*]Hæc male d
perioribus etiam in manuſcripto. Hæc

Digitized by Google

tio Elegiæ: Non recuſo pro te omne periculum ſubire, ſed conſilium non eſt mihi amplius de eo ſcribere, neque fruſtra tempus in tuis laudibus prædicandis, quod antea feci, conterere. de te alij ſcribant, an taceant, id vero ſuſque deque fero.

10. LVDET *quiſterili*] & ſententia, & ſcriptura libri noſtri poſtulat, *Laudet*. Idem prope cum eo,

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Maui.

Sic hic, laudet te, qui vult operam perdere.

11. OMNIA *cre[illegible] mihi tecum uno munera lecto*] Hæc, & ſequentia omnino ſimilia ſunt illis, quæ Sappho ei exprobrat, quam indignam carminibus ſuis cenſebat:

κατθανοῖσα δὲ κείσεαι,
οὐδέ ποκα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσετ' οὐδέ ποκ' ὕστερον.
οὐ γὰρ πεδέχεις ῥόδων
τῶν ἐκ Πιερίας.
ἀλλ' ἀφανὴς κἠν Ἀΐδα δόμοις
φοιτάσεις οὐδεὶς δέ σε
βλέψει πέδ' ἀμαυρῶν
νεκύων ἐκπεποταμέναν.

16. QVICVNQVE *ille fuit*] Hæc pene ad verbum ex lepidiſſimis verſibus Eubuli Comici accepta ſunt. Sunt autem hi:

τίς ἦν ὁ γράψας πρῶτος ἀνθρώπων ἄρα,
ἢ κηροπλαστήσας ἔρωθ' ὑπόπτερον;
ὡς οὐδὲν ᾔδει πλὴν χελιδόνας γράφειν.
ἀλλ' ἦν ἄπειρος τῶν τρόπων τῶν τοῦ θεοῦ.
ἔστιν γὰρ οὔτε κοῦφος οὔτε ῥᾴδιος
ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον.
βαρὺς δὲ κομιδῇ. πῶς ἂν οὖν ἔχοι πτερά;

Poſtremos enim ita adumbrauit Propertius:

Sed certe pennas perdidit ille ſuas.
Euolat è noſtro quoniam de pectore nuſquam

15. IDEM *non fruſtra ventoſas addidit alas*] Idem omnino Alexis:

— λέγεται γὰρ λόγος
ὑπὸ τῶν σοφιστῶν μὴ πέτεσθαι τὸν θεὸν
τὸν ἔρωτα, τοὺς δ' ἐρῶντας. αἰτίαν δ' ἔχειν
ἐκεῖνον δηλῶς ἐγνωκότας δὲ τοὺς
γραφεῖς ἔχοντα πτέρυγας αὐτὸν ζωγραφεῖν.

Pag.201.6. Si *pudor eſt*] Ita recte docti viri ex veteri lectione: *Si puer eſt* Sed ſequentia variant, *alio traijce puer loco.* Inepte, Nam quia pro *pudor* legerunt *puer*, ita etiam pro *tela, puella.*

13. NON *tot Achæmeniis armantur Suſa*] Primus Beroaldus emendauit *Suſa*, pro ea quod antea legebatur *Etruſca* Idem etiam ait emendationem ſuam confirmari libro Pici Mirandulæ, in quo ita ſcriptum erat. Ego ſane nihil delibero. Et mihi videtur aliquod portentum mendi ſub voce *Etruſca* latere.

Pag.202 9 SAT *ſit magna*] Neſcio quomodo iubet tres libellos ſibi πομπεύειν, quos nondum ſcripſerat, vt qui ne ſecundum quidem dimidium confecerit.

19. QVI *nunc iacet arida puluis*] Vetus ſcriptura, *hic arida puluis.* Et ita citatur à Chariſio, vbi male *nunc* pro *nunc iacet*

22. QVAM *fuerant Phthij buſta cruenta*] *Cruenta*, propter Polyxenam.

Alta Polyxenia madefient cæde ſepulchra.

23 MEMENTO. *Hoc iter ad lapides cana veni memores*] Longe melior & concinnior lectio, quam excogitauimus,

— *memento. Hoc itere ad lapides cana venire meos.*

Vel *hoc iter.* Nam vtrumque dici poteſt. ſed inuerſarant. *veni memores*, pro, *venire meos.*

Pag 203.2. SI *tam longæua*] Corrupit hunc locum Beroaldus impudentiſſime, quum ita antea legeretur:

Quis tam longæuæ meminiſſet fata ſenectæ
Gallicus Iliacis in aggeribus?

Quis, inquit, temerarius & ſtolide fortis tam potuiſſet viuere? Vult dicere: Neſtor ſe ipſum tam longæ vitæ ſeruau

Digitized by Google

ſeruauit, vt tot mala videret, & mortem fil j Nam ſi ſe obieciſſet morti præſenti animi magnitudine, non illa vidiſſet quæ illi doluerunt poſtea *Galliusm l* prouerbialiter dicitur temerarius. Nam κελτικὸν θράσος prouerbium eſt Ariſtotelis Nicomach. lib. tertio: εἴη δ᾽ ἄν τις μαινόμενος ἢ ἀνάλγητος, εἰ μηδὲν φοβοῖτο μήτε σεισμὸν μήτε κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. Melius autem legetur, *Queis tam longaua*, in datiuo *Queis* pro quibus. Nam alluſum ad locum Homeri, vbi Neſtor meminit longe vitæ ſuę Quibus, inquit, potuiſſet Neſtor narrare vitam ſuam longam, vt facit apud Homerum, ſi Gallicus miles & non prudens fuiſſet? Nam nota prudentia eſt Neſtoris. Ego vero præpoſtera fortitudine me volo obiicere. Ita igitur interpretabimur.

4. CORPVS *humati*] *Humari* Liber ſcriptus.

10 ILLIS *formoſum fleuiſſe*] Commentitia lectio. Nam liber noſter, non *fleuiſſe*, ſed *lauiſſe*. Notus mos.

——*corpuſque lauant frigentis & vngunt*. Supra:

Et dominum lauit mœrens captiua cruentum.

25. DICEBAR *ſic*] Prouerbium Martialis:

Quæ ſicca redolet palus lacunæ.

Pag. 104 2 CINERI *nunc medicina datur*] Commentum Beroaldi, ni fallor. Nam vetus lectio *emeriti nunc medicina datur* Lege, *Emeritis* Pulchrum prouerbium. Emeritus miles qua medicina opus habet, quum omni vulneris periculo careat, vtpote functus militia? vel emeritus gladiator, quod malo, eadem ſententia. At cineri medicinam dare, aut mortuo, cuius eſſet ſtoliditatis? Atqui Propertius ait ſe functum militia, qui nullos ſentit faſtus amicæ hæc enim eſt amantum militia.

5 CONTEMNITE *amantes*] Noſter, *contendite*. obfirmate vos. Vtro vtaris tamen, illo an illo, non magni intereſt.

12. TALEQVE *ſub noſtro nomine*] Noſter, *noſtro munere*. & verum eſt. Donario enim ſubiici nomen clarum eſt.

13. HAS *pono ante tuas*] Legendum cenſeo:

Digitized by Google

Has pone ante tuam tibi, Diua, Propertius aedem Exuuias.

15. NVNC *ad te veniat*] Hęc profectò neſcio an aliqui bene intelligat. Certe noſtro in optima lectio concepta eſt:

Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore nauis
Seruata, an medijs ſidat onuſta vadis,
(Quod ſi forte aliqua nobis mutabere culpa)
Veſtibulum iaceam mortuus ante tuum.

Vel defunctus curis, vt nunc, vel in curas coniectus, vt ſi forte mihi iraſcaris, vtrumuis igitur mihi accidat, ego ante fores tuas moriar. Ita ſcriptum inuenimus in libro noſtro, ſed nos eam interpūctionem adhibuimus QVOD quod genus cuiuſmodi. Quod genus mihi accidere poteſt, ſi tu mihi mutata iraſcaris.

Pag 205 1. VENEREM *corrumpere*] *Committere* liber ſcriptus. Ita repone.

12. VIDERIT *hac ſi quam iam peperiſſe pudet*] Non prorſus mala eſt lectio libri noſtri:

Viderit hoc ſi quis iam peperiſſe putet.

ſi quis p periſſe putet ſuam.

Pag. 206 5. NEC *noſtra Actiacū ver'eret*] Lego, *verreret.*

13. QVAE *paſſim ca a his*] Folia coronarum decidentia in pocula inter comm. ſſationes, cuius rei infinita extāt apud ſcriptores exempla. Nam calathi hic non quaſilli, ſed pocula Virgilius:

Vina nouum fundam calathis Aruiſia nectar.

E M artialis in Apophoretis:

14. MAGNVM *peramus*] *Spiramus.* μεγαλοφρονοῦμεν.

17. PRAETOR *ab Illyri is*] Pręter Macedoniæ & Achaiæ idem, auctor Pauſanias. At Illyrium erat in Macedonia, vel potius Macedonia Illyrium continebantur. Nam Durrachium in Macedonia cenſebatur.

Pa. 207. 8 STRAMINEA *p ſſ*] Noſter, *Graminea.* Intelligit ceſpititiam caſam. Horatius:

Nec fortuitum ſpernere caſpitem Leges ſinebant ——

Pag.

Pag.208.5. QVAE *tibi terra velim qua tibi fiat aqua*] Proculdubio legendum: *Qua tibi terra velim qua tibi fiat aqua.* Plautus Milite, —*qua mares qua feminas* Item:— *qua ſacrum, qua publicum.*

16. MENTIRI *noctem*] Hæc cum ſuperioribus continuanda. Periurium, inquit, ſeuere à diis vindicatur. Tonare enim ſolet deus in periuros. Nam peierare, & promiſſis ducere amantem, hoc impium iuxta cum homicidio eſt.

17. HOC *erit*] Nihil muto. Sed liber ſcriptus habet, *Hoc erat.* Priſcis temporibus hoc erat tanquam aliquod parricidium.

18. HORVM *ſum vates*] Hæc ego vere teſtari poſſum, ſi quis alius, qui propter periuria tua quid non perpeſſus ſum?

19. FRACTVS *vtroque toro*] Hoc eſt vtraque ſponda lecti. Ouidius:

Cur preſſus prior eſt, interiorque torus?

20. VEL *tu Tantalea moueare ad flumina*] Liber noſter:

Vel tu Tantalea mouearis flumina ſorte

Pag.209.1 SICCA *requieſcere Luna*] Sicca luna, eſt intermenſtruus dies ἔνη καὶ νέα. Tunc enim ſpirant Aquilones Horatius: *Thracio bacchante magis ſub inter — Lunia vento.*

4. TVNC *flebit quum mi ſenſerit*] Noſter, *quum in me ſenſerit.* Tunc flebit quum magna fide hæc tacere me audiet.

11. QVID *ſi iam canis ætas mea candeat*] Liber noſter recte *caneret*, non *candeat.* Canere, eſt ποιοῦσθαι in vtraque coniugatione, vt *Feruere Lucaten*, & ſimilia, caneret, faceret ſunt eiuſdem temporis. quare ita reponendum. Ante hunc verſum autem legendum illud diſtichon: *Quin ego deminuo curam.* Sperat viciſſitudinem rerum vt ſuperius.

13. AT *non Tithoni*] certe hæc non cohærent cum ſuperioribus, & ἀποσπασμάτιον eſt alius Elegiæ.

16. QVAM *prius adiunctos*] Lege, *abiunctos*. Abiungere equos & deiungere id m. Paulo diuerſis interiungere, hoc eſt, deiungere equos donec cibo recreati ſint. Abiugaſſere quoque eſt idem quod abiungere. Ἀποζεύξαι. gloſſarium. Martialis: *Interiungere quaris ad Bouillas*. Idem:

--- *& hora interiungit equos meridiana*

21. QVVM *maiora*] *Cui maiora* Liber.

26 IPSA *anus haud longa*] Continuandus verſiculus cum eo diſticho: *Quum tibi nec frater nec ſit tibi filius vllus*. Quum inquit tuſſis anus propediem curua futura, & nullus ſit nec frater nec filius, qui te poſſit γηροτροφεῖν, præter me, qui eorum vicem tibi ſum.

Pa. 216. 4. LVDIS *& externo*] Inſere poſt hunc verſum diſtichon illud: *An ſi cæruleo quidem*. Nam quæ explicatione indiget.

8. TVRPIS *Romano Belgicus*] Quid eſſet, iam dixit.

Ludis & externo tincta nitore caput.

Intelligit enim mutari capillum ſaponæ Belgico. Martialis:

Cauſtica Teutonico accendit ſpuma capillos.

Ouidius III de Arte.

Femina canitiem Germanis inficit herbis,
Et melior vero quæritur arte color.

Idem dicit quod Propertius. Sed vnde Saponem putauit eſſe herbam? An ex Iſatide etiam fiebat ille color? Subiicit enim:

An ſi Cæruleo quadam ſua tempora fuco.
Tinxerit, idcirco cærula forma bona eſt?

12. MI *formoſa ſatis ſi modo ſæpe venis*] *Venis formoſa*, hoc eſt, formoſa es: locutio Propertiana. Nam Propertius τὸ venire ἀντὶ τοῦ τυγχάνειν vſurpat. Satis, inquit, formoſa es, modo mihi vna formoſa ſis.

20. QVI *te blanditijs non ſinat*] Noſter, *Sinit*. —*non ille ſinit magni dum natur olympi* Virgilius in Cyri — *quod nec ſinit Adraſtia*. Vtcunque, pro ſinat, ἀρχαϊκῶς.

Digitized by Google

28 Et *vitem doctā*] Lege, *doctam*.

Pa. 211.13 Qua *formoſa ſuo Clitumnus flumina luco Integit*] Clitumnus fluuius ex lacu Vadimonis egritur, & ſpecu merſus poſt. a oculis redditur. Plinius Cæcilius libro octauo. ad Gallum, poſtquam de lacu Tadimonis loquutus eſt, ſubiungit: *Idem lacus in flumē egeritur, quod vbi ſe paulisper oculis dedit. ſpecu mergitur, altéque conditum meat ac ſiquid ante, quam ſubduceretur, accepit ſeruat, & profert.* Nos primi nomen illi flumini reddimus apud Plinium. & primi hunc ſpecum Clitumni apud Propertium aperimus. de quo Papinius: *vmbroſque Propertius antro.* Et quia, teſte Plinio Cæcilio, lacus Vadimonis, vnde egritur ſacer eſt, non mirandum, quare ſacrum Clitumnum Deū vocet Iunius Philargyrus, niſi propterea ita vocauerit quando abſorptus ab illo antro iterum ſe reddit oculis hominum. Omnes enim fluuij ex ſpecu naſcentes aut redditi pro Diis colebantur, eiſque aræ ſtatuebantur. Seneca Epiſtola XLI. *Magnorum fluminum capita veneramur. ſubita ex abdito vaſti amnis eruptio aras habet.*

20. Absenti *nemo non nocuiſſe velit*] Duplex negatio vnius vice. Alibi: *Non ſi Pegaſeo*, &c. poſtea ſubiungit:

Nil tibi Mercurij proderit alta via.

23. Deos *inſana fatigas*] *Veſana* Liber noſter.

Pag. 212.5. De *te quodcunque*] Hoc eſt, quantum ad te pertinet. Sic ſupra: *De meis certe poteris formoſa videri.*

27. Hoc *mihi perpetuo ius eſt*] Noſter, *Hac mihi perpetuo vis eſt.*

Pag. 213.8. Experta *in primo ſtulta cauere poteſt*] lege *potes.*

23. Nulla *meis fruſtra luſtrantur compita*] Compitalitios ludos intelligit, qui per vicorum magiſtros prætextatos fiebant. In illis ludis vidit multas puellas, quæ ludos ſpectabant, vt ipſe innuit.

24. O Nimis *exitio nata theatra*] Propter fabulas, quæ

Digitized by Google

agebantur illis ludis.

25. SIVE *aliquis molli*] Ludium intelligit.

26. SEV *varios incinit ore modos*] Tibicines καὶ τεχνίτας Διονύσου intelligit, qui erant in ſcena, & in diuerbiis canebant. *Here* autem initio Elegiæ eſt, χθὲς, non κύριος, vt inepte Beroaldus.

Pag. 214. 1. INTEREA *noſtri quærunt ſibi vulnus*] ἀγχόνας ὀφθαλμῶν. Prouerbialiter.

Pag 215. 12. SPERANTI *ſubito ſi qua venire negat*] Propertianum, *ſi qua negat*, hoc eſt, ſi amica negat. Supra:

Aut ſi qua Arabio lucet bombyce puella.

Indefinite, quum tamen Cynthiam intelligat.

14. QVVM *recipi quem non nouerit ille putat*] Verſus interploratus. Ne ſincera quidem ſcriptura in noſtro:

Cur recipi quæ non nouerit, illa vetat. Lege:

Quum recipi quem non nouerit illa, vetat.

Fingit enim ſe non noſſe, quem vult excludi.

17. CVI *fuit indocti*] Continuanda hæc ſunt. quod ex ſequentibus facile patet, atque adeo ex antecedenti diſticho, cuius ſententia ſuſpenſa. Continuat enim faſtidia matronarum. Legendum vero, *indocto*, non *indocti*. Qui inductus καὶ ἄπειρος fugiebam vagas puellas: nunc re ipſa expertus & doctus illas ſector.

18. IPSA *petita lacu*] Prouerbium volgiuagam Venerem intelligit. Nam lacus eſt publicus. Horatius:

— omnes Geſtiet à furno venientes ſcire lacuque.

Nunc vagæ puellæ placent, inquit.

20. VT *commiſſa ſua*] Vetus ſcriptura, *premiſſa*. Neſcio an bene.

23. DEINDE *vbi pertulerit*] Poſt hoc diſtichon inſerenda tria illa ordine, *Et modo pauonis cauda flabella ſuperba*. Quæ quam importuno loco leguntur?

28. QVAEQVE *nitent ſacra*] Notum quas viles merces dicat, quæ proſtabant in ſacra via, vt poma, & cætera nõ magni precij. pueri autem rogabant, da mihi ſacram viam. Ouidius: *Si tibi nil dederit, ſacra roganda via eſt.*

Pag 216.

Digitized by Google

Pag. 216 2. Cernere *vti poſſu*] Hæc vulgo non bene diſtinguuntur. Ita enim legenda potius eſſe videntur:

Cernere vti poſſu vultum cuſt dis auari,
Captus & immunda ſæpe latere caſa,
Quam care ſemel in tota nox vertitur anno?

Facete παρὰ προσδοκίαν. Nam quum deberet dicere: Quam care mox vna emitur, vt potiaris optatis, dixit, vt lateas in immunda caſa, & vt pericliteris reiici à duro cuſtode.

5. Ah *pereant ſi quos ianua clauſa iuuat*] Eubulus Comicus:

ὅςις λέχη γὰρ σκότια νυμφεύει λάθρα,
πῶς οὐχὶ πάντων ἐςὶν ἀθλιώτατος:
ἐξὸν θεωρήσαντι πρὸς τὸν ἥλιον
γυμνὰς ἐφεξῆς ἐπὶ κέρως τεταγμένας:
ἐν λεπτονήτοις ὑμέσιν ἑςώσας, οἵας
Ἠριδανὸς ἁγνοῖς ὕδασι κηπεύει κόρας
μικροῦ πρίασθαι κέρματος τὴν ἡδονὴν,
καὶ μὴ λαθραίαν κύπριν αἰχίςην ὅσιν
πασῶν διώκειν ὕβρεος, οὐ πόθου χάριν.

6. Contra *reiecto*] Iam diximus ex Eubulo, γυμνὰς ἐφεξῆς, & ἐν λεπτονήτοις, &c.

13. Hodie *vir mihi rure venit*] Lege finem ſecundi ſermonis libri primi apud Horatium.

14. Et *quas Euphrates*] In verſibus Euboli. — οἵας Ἠριδανὸς, &c.

18. Tu *loqueris quum ſis*] Et in noſtro ſcripto, & in editionibus hæc perperam diuulſa ſunt à ſuperioribus. Quare coniunge, atque ita lege:

Libertas quoniam nulli iam reſtat amanti,
Nullus liber erit, ſi quis amare volet:

Tu loqueris, &c. Eſt obiectio. Et dicitur μιμητικῶς.

20. Cui *nō his verbis aſpergat tēpora ſudor*] Scribe *ſurdo*, quem non hęc verba pudore ſuffundant, etiam ſi ſurdis.

Digitized by Google

auribus eſſet: Alioqui hiulca eſt oratio.

26. QVARE *ne tibi ſi*] Hæc concludunt principium elegiæ, aut paulo poſt:

Quæris Demophoon, cur ſim tam mollis in omnes?

Vides ergo importuno hæc lacerata fuiſſe.

ibid. QVAERERE *viles*] Siue hæc oſtendunt ſuperiora importune diuulſa fuiſſe.

Pag 217 1 HOC *erat in primis*] Hic alia elegia incipit.

15. QVI *nunc ſe intumidum*] Poſt hoc diſtichon illud reponendum: DVRA EST QVAE MVLTIS SIMVLATVM. Tu, inquit, ſimulato amore in falſam ſpem inducis me. Aſt ego non ita, nam me nulla ætas mutabit. Vtitur tertia perſona more ſuo, vt ſupra non ſemel. Dixit enim:

Et ſe plus vni ſi qua parare poteſt.

Si qua enim dixit de ipſa Cynthia loquens. quaſi diceret dura es, quæ te plus vni paras. vt ſupra:

Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella.

Si qua, eſt indefinite pronunciatum. Atqui definita perſona loquitur.

24. QVANVIS *non ita diues eras*] Recte Beroaldus pro *nauita*, quod in veteribus libris erat, repoſuit, *non ita*.

Pag. 218. 9. VNICA *nata meo*] Et hæc importune à ſuperioribus diuulſa. Perſequitur enim, quod inceperat. Ait ſe fore illi vni addictiſſimum, neque aliam amaturum. Legendum vero:

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludi quoniam ſors mea, ſæpe venis.

Quoniam ita mihi ſorte euenit, vt alij nocte promiſſa, ego excludar, tu eris nihilominus etiam abſens vnica cura animo meo. num verbum veniendi apud Propertium, vt iam indicaui, eſt τὸ τυγχάνειν. Alioqui quam ineptum erat dicere: Quia ego excludor à te, tu ſæpe venis ad me. Quis riſum contineret? Hæc ſane obſcura hactenus fuerant.

Digitized by Google

10. EXCLVDIT *quoniam*] Male *Excludi*. Sors m a eſt excludi. Vt illi Phædria in Eunucho cedit, alteri noćte conceſſa. Quare ſuperius:

Dura eſt quæ multis ſimulatum ducit amorem.
Et ſe plus vni ſi qua parare poteſt.

Excluſit enim Propertium, quia alij condixerat.

13. MILES *depoſitis*] Noſter *ſepoſitu*. Melius legeretur, meo iudicio:

Miles ſepoſitis annoſus decubat annis.

17 AVT *me ab amore tuo*] Poſt hoc diſtichon repone illud, *Et ſi ſæcia forent*, cum ſequenti. Nam ſuperior ſententia cum illis congruit. Si, inquit, paterentur ſæcula vt eſſem quod nunc tu es, nempe puella antiquis grata, hoc eſt iã prouectior ætate: iam æqualis prouectis: quod tamen ætas mea non permittit: quod tamen per ætatem meam non licet. Nam tu es prouectior me. Supra *quum ſis*

Ipſa anus, haud longa curua futura die. Item:
Appia cur toties te via ducit anum?

23. NONNE *fuit ſatius*] Nonne ſatius erat hæc pati, quam mutare amorem meum?

29. AT *nullo domina*] Aliter & melius legendum ex antiqua ſcriptura:

At nullo de me teritur ſublimine amor, qui
Reſtat — Sublimen eſt idem quod limen inferius, vt in Varronem annotamus: vt contra Superlimen, hoc eſt, ὑπέρθυρον in veteri Gloſſario. Amor, qui reſtat de me durat, quum de ferro nihil tandem reſtet, quod duret. Liminis autem facta mentio propter vigilatas noctes amantibus ad limina amicarum.

Pag 219 4. TV *quoque qui pleno faſtus*] Referendum ad eum, de quo ſuperius conquerebatur, quum ait: *Terra venena libens*, &c. Vt appareat recte nos hæc cum illis coniunxiſſe.

17. INVIDIAM *quod habet*] νεμεσητόν τι.

QVANTVM *ſic cruciat*] Plane eſt Herodoti [illegible]

ὀφθαλμῶν, Supra:

Interea noſtri quærunt ſibi vulnus ocelli.

21. DVLCIS *vtrique color*] Scribe vt in noſtro, *ducit.*

VNA *ſi*] Poteſt etiam legi *vna ſat* —

Pa 220 5. QVALEM *purpureis agitauit*] Melius liber, *agitatam.*

6. AVREA *diuinas vrna refudit*] Scribe *profudit.* Sic liber.

222 6. AT *vos in certam*] Coniunge cum ſuperioribus.

Pa. 223. 24. ET *tibi Mæonidas inter heroidas*] Liber:

Et tibi Mænidas inter Nereidas Neutra lectio bona. Legendũ *Et tibi Mæonias inter heroidas.* Aſpiratio propoſitione eſt. Auſonius: *Mercator hodie cras citharœdus eris.*

Pag. 224. 11. ANTE *tuos pedes illa ipſa adoperta ſedebit*] Duo adorationis ſigna, velari, & ſedere. De velatione notiſſimum vel ex illo:

Et caput ante aras Phrygio velavit amictu Iuuenalis:

——ſtetit ante aram, ne turpe putauit

Pro cithara velare caput: dictataque verba

Protulit — De ſedendi ritu Tertullianus de oratione: *Porro quum perinde faciant nationes adoratis ſigillaribus ſuis reſidendo, vel propterea in nobis reprehendi meretur quod apud idola celebratur.* Pythagoricum autem illud eſt, & ex ea ſchola in ritum Romanorum migrauit. Notum enim ſymbolum, προσκυνήσαντα ὑποκαθῆσθαι.

19. ET *quot Troia tulit*] Vereor, vt ſatis vera ſit hæc lectio. Nam diuerſa eſt ſcriptura: *Et quot hioa tulit.* & eadem manu in margine. *Hiona.* Ego puto eum dixiſſe *Ione*, pro ἰωνία. Nam & Arabus dixit, pro ἀράβιος, & Virgilius in Culice, Cilicus pro κιλίκιος. Sane legendum, *Et quot Iona tulit.*

20. ET *Phœbi & Priami*] Noli dubitare, quum legendum ſit.

Et Thebe & Priami diruta regna ſenis.

Sic ergo hic Troiæ meminit, quare ſuperius idẽ dixiſſet aut

aut potius, quare hic repeteret, ſi iam iam meminerat? Non dubium eſt, quin legendum, vt indicauimus, *Iona*, metaplaſmo, quo dixi. Deinde non veriſſimile eſt, quum regiones παλλιγυναίκας recenſeret, tacuiſſe formoſiſſimarum mulierum nutricem Ioniam. Hoc ſæpe bonos auctores corrupit, Latinitatis priſcæ myſteria ignorare.

24. LONGIVS *aut propius*] Horatius:

Serius ocius ſors exitura—

26. MVNERA *Dianæ debita redde choro*] Repone veterem lectionem, *Choros*. Infra:

Quum videt accenſis deuotam currere tædis
In nemus, & Triuia lumina ferre Dea.

27. REDDE *etiam excubias*] Infra:

Triſtia iam redeunt iterum ſolennia nobis.
Cynthia iam noctes eſt operata decem.

28. VOTIVAS *noctes & mihi ſolue decem*] *Redde* non *ſolue* habet codex noſter. Et profecto melius. Votiuas noctes decem peruigilabant Iſidi. quod iam attigimus, & cognoſcimus ex eadem infra:

Cynthia iam noctes eſt operata decem.

Et ex Tibullo:

Vt mea votiuas perſoluens Delia noctes
Ante fores lino tecta ſacras ſedeat.

Apuleius de caſto Iſidis etiam decem dies ieiunare: *Decem continuis illis diebus cibariam voluptatem coercerem.*

Vult Propertius illi eas imputari, & ſibi reddi.

Pag. 225. 16. ATQVE *oculos mouerit illa graues*] Quum experrecta adhuc ſomno graues oculos in te coniecerit. Sed nihil mutandum. Nam hoc.

226. 17. TANTAM *erat in ſpeciem*] Liber *tota*, non *tantam*. Ego lego:

Tota erat in ſpecies Pœnis digeſta columnis.

In ſpecies, εἰς ἰδέας, picturas ſpecies vocat, quia oculis obiiciuntur, aſpiciendo. Sic ſupra eaſdem Viſa vocat,

Digitized by Google

Et poſuit caſta turpia viſa domo. *Species* igitur plu legendum. Vnde ſubiicit, *Inter quas Danai. Inte.* ſpecies ſcilicet.

18 FEMINA *turba ſenis*] Noſter NVRVS, non s Ouidius de hoc porticu loquens eiuſdem pictur minit:

Ducor ad intonſi candida templa Dei:
Signa peregrinis vbi ſunt alterna columnis
Belides & ſtricto ſtat ferus enſe pater.

19 HIC *equidem Phœbo*] Apollo ipſe Palatinus, Scopæ.

23 TVM *medium claro*] Lege *Clario*. Non vult templum Apollinis Palatini Clario marmore ſtru ſed ædem eam eſſe Phœbo cariorem templo, q Claro eſt,& illo, quod eſt in Delo.

25. AVRO *ſolis erat*]In noſtro, *Aureæ ſolis erant*. V que lectionem agnoſcit Beroaldus.

Pag.2:7 5 PYTHIVS *in longa*] Poſt hunc verſu terpone duo Diſticha:

ILLIC ADSPICIAS SCOPVLIS HAERERE S RES. Et ſequens:

VT SEMELE EST COMBVSTVS.

9. ILLIC *adſpicies*] Melius, *aſpicias*. Illic ait Muſas pictas fuiſſe. Et ſane omnino conuenit, v pollo eſſet,ibi & Muſas eſſe. Scopulis hærere ait ita pingerentur pendulæ in rupibus Heliconis.

9. DENIQVE *vt ad Troiæ*] Poſt hunc verſu re Diſtichon: QVI VIDET IS PECCAT. à quo cho inepte alius Elegiæ initium fecerant i gatis.

16 QVI *videt is peccat.Qui non te*]Lege,*Qui non derit*. Quicunque,inquit, aſpiciet eam picturam, bit exemplo, vt ille adoleſcens in Eunucho ex Danaæ audacior factus ad vitium virgini inferc. Sic ſupra:

Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas,

Digitized by Google

Et poſuit caſta turpia viſa domo,
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiaque ſuæ noluit eſſe rudes.

Protinus autem legere debes illud diſtichon:

QVOD SI NEMO EXTAT QVI VICERIT.

12. QVOD *ſi nemo extat*] Si ex illa pictura ne Deos quidem immunes ab amore cognoſcimus, quid mirum ſi & ego amo? Ita ille Terentianus, *Ego homuncio hoc non facerem?* Vides, quam male lacerata fuit hæc elegia. Statim ſubiiciendum diſtichon: VNA CONTENTVM, cum ſequenti: MI NEMO OBIICIAT.

14. VNA *contentum*] Recte & ordine perſequitur narrationem.

20. VNA *contentum*] Si Iupiter & Semelen & Io deperiit, cur aliquis mihi obiiciat me plures amare, neque vna contentum eſſe?

16. LIBEAT *tibi Cynthia*] Libeat tibi huc venire mecum in eam porticum, aut potius templum Apollinis Palatini. Subiiciendum autem ſtatim diſtichon: *Nec tu virginibus.*

18. NEC *tu virginibus reuerentia*] Nec vllo pudore Muſarum, quæ ibi pictæ ſunt, moueare. Tu tuo facto illas pudore non ſuffundes. αἰδοῖα πρόσωπα intelligit per *reuerentia ora* παρθένος αἰδοίη Poëtæ.

20 SI *tamen Oeagri*] τὸ *tamen* παρέλκει. Supra.

Quippe vbi nec cauſſas, nec apertos cernimus ictus,
Vnde tamen veniant tot mala cæca via eſt.

hoc eſt, vnde veniant. Item:

Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen à nobis ante domandus eris.

τὸ *tamen* ibi quoque παρέλκει. Horatius:

Ne quicquam deus abſcidit
Prudens oceano diſſociabili
Terras, ſi tamen impia
Non tangenda rates tranſiliunt vada.

Non igitur Muſas pudebit tui facti, ſi quidem aliqua de

illarum numero idem fecit. Nam Calliope ab Apolline compreſſa Orpheum peperit.

23. ET *medius decta cuſpide*] Malo, *Tecta cuſpide*. θύρσον intelligit. Catullus:

Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos.

25. NAM *ſine te noſtrum non valet*] Poſt hunc verſum lege diſtichon: *Hoc vtinam ſpatiere loco.* cum ſequenti: *Quum videt accenſis.*

26 HOC *vtinam ſpatiere loco*] Continuat, quod dixerat ſupra inuitans Cynthiam:

Libeat tibi, Cynthia mecum, &c.

eod. QVOCVNQVE *vagaris*] Repone ex noſtro libro

— *quodcunque vacabis.*

29. IN *nemus*, *& Triuia*] Poſt hæc lege diſtichon, *Nam quid praneſtis.* cum ſequenti: *Curue te in Herculeum.*

Pag 228.4. APPIA *cur toties*] Sequitur:

Scilicet vmbroſis, &c.

8 FLVMINA *ſopito*] Maron flumen in Peloponneſo non longe à fluuio Alpheo, & fortaſſe commiſcetur cum ipſo Alpheo. Nam Μάρωνος καὶ Ἀλφειοῦ ἱερὸν in Laconia erat teſte Pauſania. Ergo innuit ſimulacrum Maronis dormiens proiicere ore, auribus, & aliis partibus flumina. Nam ſane & fluminum quædam ſimulacra dormientia hodie extant, & Tiberis ita deſcribitur à Sidonio:

— *pars proxima Tibrim*
Exprimit hic ſcabri fuſus ſub pumice tofi
Proflabat madidum per guttura glauca ſoporem.
Pectus palla tegit, quam nouerat Ilia coniux,
Liquenti qua iuncta toro vult murmura lymphis
Tollere, & vndoſi ſomnum ſeruare mariti.

10. QVVM *ſubito Triton ore recondit*] *Recondit*, contrarium τοῦ condit.

12. NON *vrbem demens*] Hic inſerendum diſtichon: *Quo fugis ah demens.* cum quinque ſequentibus. Non dubito

Digitized by Google

bito doctos viros ſtatim propriam ſedem horum verſuũ agnituros ſententia ipſa ita bene arridente. Quare eorũ iudicio confiſus, rationibus ſuperſedebo.

13. QVO *fugis ab demens*] Pulcherrima huius poëtæ elegia mirum in quot membra diſtracta ſit, vt mirer quid in mentem venerit iſtis βιβλιοςρίζλαις, qui non prius mentem poëtæ diligenter perpenderent, quam hæc ita de ſuis ſedibus iniuſte deturbarent. Elegia autem incipit ab eo diſticho:

QVAERIS CVR VENIAM TIBI TARDIOR?

18. NIL *tibi mercurij*] Duæ negationes pro vna. Nam prius dixerat, *Non ſi Pegaſio. Non nil*, eſt Nil tantum.

24. *Si modo præſentes*] Deinceps lege. *Num iam dura paras*, cum ſequenti: *Spargereque alterna.*

25. NVNC *iam dura paras*] Malo, *Num iam* quanquã parum intereſt vtro modo legas. Quo fugis? inquit, num militatum proficiſceris, vt ex cædibus ditata cruentam prædam domum reportes?

28. ET *ferre ad patrios*] Nunc redi ad illud: *Nil agis inſidias in me* : Quis non tantam confuſionem mirabitur?

Pag 229 2. SED *de me minus eſt*] Magis placet ſcriptura: *Minor eſt*

6. SED *tu non debes*] Lege, *Sed te non debes*. Non debes te famæ credere, hoc eſt, non debes committere, vt de te loquatur vulgus. Idem pene ſupra:

Credam ego narranti, noli committere, famæ,

11. NON *me crimina parua mouent*] Paruum crimen puto perpotare, Hoc me non mouet. Poſtea lege, *Iſta ſenes licet accuſent*, cum duobus ſequentibus diſtichis.

14 ILLORVM *antiquis onerentur*] Catullus:

Rumoreſque ſenum ſeueriorum
Omnes vnius æſtimemus aſſis.

15 HIC *locus eſt*] *Hic*, in conuiuio.

16 QVAE *non iure vado Mæandri*] Teleſtes Selinuſius:

Digitized by Google

ἣν σοφὸν σοφαὶ λαβοῦσαν
(οὐκ ἐπέλπομαι νόῳ)
δρυμοῖς ὀρείοις
ὄργανον δῖαν Ἀθάναν
δυσόφθαλμον αἶσχος ἐκφοβηθεῖσαν
αὖθις ἐκ χειρῶν βαλεῖν.

17. TVRPIA *quum faceret*] Deinceps reuertere ad illud, *Tyndaris externo.* Vt oſtendat ſe non moueri, quod Cynthia conuiuiis tempeſtiuis interſit, item quod ſe plus quam vni parat.

19. ET *ſine decreto eſt*] *ſine decreto* οὐχ ὑπόσπονδος.

21. NEC *minus in cælo ſemper honeſta fuit*] Hoc eleganter perſequitur Euripides Hippolyto:

ὅσοι μὲν οὖν γραφάς τε τῶν παλαιτέρων
ἔχουσιν, αὐτοί τ' εἰσὶν ἐν μούσαις ἀεὶ,
ἴσασι μὲν, Ζεὺς ὥς ποτ' ἠράσθη γάμων
Σεμέλης, ἴσασι δ' ὡς ἀνήρπασέν ποτε
ἡ καλλιφεγγὴς Κέφαλον εἰς θεοὺς Ἕως
ἔρωτος οὕνεκ' ἀλλ' ὅμως ἐν οὐρανῷ
ναίουσι κ' οὐ φεύγουσιν ἐκποδὼν θεούς.

27. SVBPOSITA *excipiens Naica dona manu*] Corruptiſſimus locus. Nam quo refertur τὸ *legiſti?* neminem enim nominauit. Sed legendum:

Suppoſita excipiens, Nai, caduca manu,

Error, quia ſcriptum fuerat, *cadoca,* more illorum librariorum ſolemni omnia deprauate ſcribendi. Caduca poma, alij vocant caduca. Naida non dubium eſt hic Oenonen vocari.

Pag. 230 3. HAEC *eadem ante illam*] Lege: *hac eadem hac ante.* vt ſit, ἀναδίπλωσις.

16. CORRVPIT *torui*] Noſter, *Corripuit.*

30. AN *quoniam agreſtem*] Noue dixit agreſtem pro ferina: ἄγριον εἶδος ἀντὶ τοῦ θηριῶδες.

Pag. 231. 10. QVIDVE *tibi prodeſt*] Noſter, *Quid tibi quid prodeſt?*

13. CVM *Tiberi Nilo gratia nulla fuit*] lege *fuat.* ὁ χρόνος αἰ.

14. AT

14. AT *tu quæ noſtro nimium placata dolore es*] Lege *dolori*. *Noſtro dolori* Propertianum hoc eſt pro dolentibus. Sic ſcelus Polymneſtoris pro Polymneſtore ſceleſto: error Herculis pro errante Hercule. Comicum eſt, ſcelus viri, ſceleſtus.

15. NOCTIBVS *his vacui ter faciamus iter*] Quid ſit *ter faciamus iter*, ne illi quidem, qui mutarant, intelligant. Sed nos emendamus, *refaciamus iter*. Ita refacere pro reficere dicebant. quod ſæpe in veteribus notare potes. quod iter ſe reficere velit non eſt ignotum quum dicat ſe vacuos eſſe his noctibus, quibus in caſteiſo Iſidis eſſe eſſe oportebat. Re præpoſitio veteribus producebatur. Retulit, Repulit, Reperit, longa ſunt.

Pag. 232. 1. QVVM *tua præpendent*] Reſtituimus lectionem Chariſij:

Quum tua præpendent demiſſæ in pocula ſerta.

3. LARGIVS *effuſo*] Vno ſpiritu cum ſequenti diſticho continuanda. Quamuis affatim & vinum & epulæ ſint, tamen aliud, volunt fœminæ.

8. ELEVAT *adſiduos*] Iuuenalis:

— *voluptates commendat rarior vſus.*

9. CVR *quiſquam faciem dominæ iam credat amico*] *Amico* eſt commentum Beroald, vt ipſemet fatetur, quum antea legeretur, *Amori*. Quod repone. Sic Tibul.

—*infelix dum requieſcit amor*, id eſt, ego amans.

20. POSSET *vt in tanto*: Aliter noſter: *Poſſes in tanto viuere flagitio?* vtrunque bene: Vtrum melius, neſcio.

Pag 233 10. AVT *quid Cretei*] In noſtro ſine diphthongo *Cretei*. Volunt Epimenidem. qui Cretenſis fuit, intelligi. Atqui non ita loquutus fuiſſet, non magis quam, ſi Athenienſem ſimpliciter pro aliquo ſcriptore Athenienſi intelligi vellet. Ego puto corruptum locum eſſe. & mutilatũ: atque ita primo in illo exemplari ſcriptum fuiſſe: *Aut quid...cretei.* Vt prima ſyllaba deperierit. quum deberet legi, *Lucretei*, hoc eſt Lucreti, Nam & in hoc libro archaiſmos ſcripturæ reperi. vt

ſupra: *Auribus & pureis ſcripta probare mea.* pro quo fecerant, *pueris.*

12. Tv *ſatius memorem Muſis*] Obſecro quid eſt *Memorem Muſis?* an, quod putauimus aliquando, ταῖς μούσαις μεμνηλότας; minime. Atqui ſuboluit mihi ſemper de mendo huius loci, præſertim quum antiqua ſcriptura legat: *Tu ſatius Muſis memorem imitere Philetam.* lege, *muſis meliorem* neque dubium eſt hoc verum eſſe. Meliorem muſis vocat, ἐυμουσότερον, χαριεντίστερον, καὶ γλαφυρώτερον. Mollis carminis palmam Philetæ defert, & meliorem Callimacho dicit.

13. Et *non inflati ſomnia Callimachi*] Hæc aliter accipit vulgus, ac voluit Propertius. Ipſi putant à Propertio hic Callimachum laudari, quod eum non inflatum vocauerit. Ego contra inflatum eum vocari aio, ac propterea non laudari. Ait enim: mollem ac delicatum verſum Philetæ potius imitare, quam ſomnia inflati Callimachi. Somnia Callimachi vocat τὰ αἴτια, opus moroſum, ac obſcurum, vt & Martialis innuit, quum dixit, —*legas Ætia Callimachi* quum ſuadet non alium librum quærere quam Ætia Callimachi, ſiquidem obſcuris delectatur. Somnia autem vocat, quia Callimachus hiſtorias antiquiſſimas, atque ab omni cognitione remotiſſimas ſcripturus finxit ſomniaſſe aliquando ſe interueniſſe Muſarum cœtui. quas quum de rebus obſcuriſſimis interrogaſſet, accepiſſe ab iis ea, quæ poſtea literis mandauit. Oſtendit autem Epigramma ἀδέσποτον in eum.

ὦ μέγα Βαττιάδαο σοφοῦ περίπυστον ὄνειαρ.
  ἦ ῥ' ἐτεὸν κεράων οὐδ' ἐλέφαντος ἔφυς.
τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, ἅ τ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴσμεν
  ἀμφί τε ἀθανάτους, ἀμφί τε ἡμιθέους.
οὔ τί μιν ἐκ Λιβύης ἀναείρας εἰς Ἑλικῶνα
  ἤγαγες ἐν μούσαις μεσσατίῃσι φέρειν.
αἱ δέ οἱ εἰρομένῳ ἀμφ' ὠγυγίων ἡρώων
  αἴτια καὶ μακάρων εἶπον ἀμειβόμεναι.

Ait

Digitized by Google

Ait igitur: Tu melius feceris,ſi Philetæ amores,quam ſi obſcuriſſimum poëma Callimachi Ætia imiteris. Id enim aggrediebatur iſte, ad quem ſcribit, quod ex ſequentibus apparet. At,dices,quomodo Callimachum inflatum vocat,quem profitetur ſe imitari? age mitto imitari. cuius nomine ipſe ſe appellat? *Vmbria Romani patria Callimachi.* Propertius tantum deterret eum ab Ætiis Callimachi, cui poëmati ſimile aggrediebatur ille Properti amicus: non autem ab amoribus,aut Elegiis Callimachi, quas ipſe imitari ſe, vt dixi,profitetur.

14. NAM *rurſus*] Profecto legendum: *Non rurſus*. Inepte enim loqueretur,ſi dixiſſet, Nam licet referas rurſus fabulam Acheloi, quid prodeſt Amphiarai mors? Hæc ſane & pueri riderent. ſed hoc vult: Non tibi licet rurſus ea tractare quæ Callimachus tractauit. Callimachus enim ea omnia ἐν αἰτίοις tractauerat, & fabulam Acheloi,& Mæandrum flumum, & Nemea ad Archemori exequias. Nam hæc in Ætiis tractata fuiſſe oſtenderit vel vnum verbum *Rurſus*,quo vtitur. Si enim ab eo rurſus tractantur,à Callimacho ergo antea tractata fuerant. Hæc ne minimum quidem ſuſpicabatur vulgus Grammaticorum.

20. AMPHIARAE] verſus interpolatus. Vetus lectio:

Non Amphiaria proſunt tibi fata quadriga
Aut Capanei grata ruina Ioui Lege:
Non non Amphiaraea tibi fata quadriga
Proſunt, aut Capanei grata ruina Ioui.

Amphiaraeus. ἀμφιαρᾴδος.

21. AVT *Capanei magno*] Iam oſtendimus & hunc quoque verſum interpolatum eſſe. quem etiam emendauimus ex veteri ſcriptura.

22. DESINE *& Æſchyleo*] Quia Æſchylus ſcripſit Tragœdias, propterea hunc locum ita legendum eſſe cenſuerunt,quum tamen vetus lectio habeat, *Deſine Achilleo*. Nam intelligit Tragœdiam Achilleu.

Digitized by Google

23. ET *ad molles membra reſolue toros*] Lege, *Choros*; vt vetus liber.

24. VERSVS *includere torno*] At noſter, *verſus componere*. Et profectò verſus torno includi rectè dici non poteſt. Quicquid vero in hoc poeta mutatum eſt, id prope omne ex officina Beroaldi prodiit: qui parum hunc poetam illis ſuis immanibus Commentariis iuuit: & raro mentem poetæ tangit, aut aſſequitur.

Pa. 234. 12. ME *iuuet æternis*] Noſter, *Heſternis*, quis non illam vulgatæ præferat?

14 ATTIA *Virgilium*] ἀπὸ κοινοῦ *Iuuet*. Scriptus liber *Virgilio*.

16. QVI *nunc Æneæ Troiani ſuſcitat arma*] Apparet Virgilium & tunc principium Æneidos feciſſe illum verſum, *Arma virumque cano*. Et Ouidius quoque idem vult: *Contulit in Tyrios arma virumque toros*.

20. TV *canis vmbroſi*] Hæc ariolatur Propertius. Non enim hæc ſcripſit Virgilius. Sed alium Bucolicorum ſcriptorem habebat in animo, vt infra.

22. VTQVE *decem poßint corrumpere mala puellam*] Et hæc ariolatur de Virgilio. Nam non apud Virgilium illa, ſed apud Theocritum. Sic enim ille:

> *ἠνὶ δέ τοι δέκα μᾶλα φέρω. τηνῶθε καθεῖλον,*
> *ὧ μ' ἐκέλευ καθελεῖν τυ.—*

Puero autem non puellæ mittuntur. vt apud Virgilium:

> *Quod potui puero ſiluestri ex arbore lecta*
> *Aurea mala decem miſi cras altera mittam.*

23. MISSVS *& impreßus*] Impreſſa vbera, ἀνήμελκτα. non mulcta. ij enim pinguiores, quorum matres non mulgentur.

25. HVIC *licet ingrata*] Et hæc non Virgil. ſed Theocritus: *κωμάσδω ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα, ταὶ δέ μοι αἶγες βόσκονται κατ' ὄρος, καὶ ὁ Τίτυρος αὐτὰς ἐλαύνει.*

28. QVAMVIS *ille ſua laſſus*] Emendo:
Quamuis ille ſuam laſſus requieſcat auenam. Alibi:

Iuppi-

Digitized by Google

Iuppiter Alcmenæ geminas requieuerat Arctos.

Caluus in Io. *Sol quoque præteritos meminit requieſcere curſus.* Euripides Iphigenia in Tauris,

οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων
πτέρυγας ἐν νώτοις ἁμοῖς —
λήξαιμι θοάζουσα.

Sedens in propriis thalamis requieſcam alas in dorſo meo. Sed magis inſolẽs illud in Phœniſſis: *γεραιὸς πόδα δεμνίοις ὁ ἵσταςον ἰαύων.* dormiens pedem, id eſt, requieſcens pedem.

Pag. 235.7. NEC *minor his animis nec ſi minor*] Ita vetus ſcriptura. Folium Sibyllæ hic verſus. & quem ridicule interpretatur Beroaldus. legendum vero: *Nec minor his animis, nec ſe minor.* Nec Virgilius propterea aliquid indignum maieſtate illa ſui carminis, aut ſe ipſo fecit, quum laceſſitus ab æmulo Anſere, non reſpondit. Virgilius æmulos tres ineptos habuit, Anſerem, Bauium, Mæuium. A quibus prouocatus, diſſimulauit. Emiſerant enim in illum famoſa carmina præſertim parodias ex ipſius libris:

Tityre, ſi toga calda tibi eſt, quo tegmine fagi?

Negant enim Latinum eſſe, tegmen fagi pro vmbra & opacitate fagi. Item:

Dic mihi Damœta, cuium pecus anne Latinum?
Non: verum Ægonis: noſtri ſic rure loquuntur.

Non putant *cuium pecus* poſſe dici niſi à ruſticis & caprariis, non autem ab vrbanis. In quo eos decipi conuincit veterum auctorum obſeruatio. Item riſerunt cũ quod hordea pluraliter dixerit:

Hordea qui dicit, ſupereſt, vt tritica dicat.

13. HAEC *etiam docti confeſſa eſt pagina Calui*] Quare doctum vocet, Cicero docet ſcribens Trebonio: *Multa, inquit, erant & recondita literæ: vis non erat.*

15. ET *modo formoſa*] Niſi fallor τὸ MODO ſignificat nuperam cædem Galli; quam ipſe ſibi conſciuit anno A.C.V. DCCXXVII, quo Meſſala de Gallis triumpha-

uit, ſex annis ante deceſſum Virgilij: vt ridiculum ſit Epigramma, quod ſub nomine Corn. Galli vulgo circunfertur de morte Virgilij, eiuſque Æneide. Eſt autem Scholaſtici poëtæ.

eod. QVAM *Multa*] Lege *qui multa*. Antea ſententia erat obſcuriſſima. Et Gallus quoque inquit, idem cecinit, qui mortem ſibi conſciuit, quum non dudum formoſa eſſet Lycoris. Mira locutio. in qua creber Horatius: *neque peſſima munerum. Ferres, diuite me*—
id eſt, ſi eſſem diues. *Quorũ ſecunda, vate me, datur fuga*, id eſt, me vaticinante. *Diceris Vario fortis & hoſtium Victor Mæonij Carminis alite.* id eſt, quum Varius ſit Poëta epicus: qui locus Horatij malè vulgo Magiſtrorum conceptus. Sic, vt dixi, hic formoſa Lycoride eadem figura dictum, id eſt, quum habuerit Lycoridem formoſam, quum ei eſſet Lycoris materia carminis Græce.

ὅς ἐπὶ τῇ καλῇ λυκωρίδι ἀπέθανε.

IN LIBRVM III. SEX.

AVRELI PROPERTI.

237. 7. NAM *quis equo pulſas*] Quaſi equus ille machina fuerit *πολιορκητική*. quod Plin. videtur velle, quemadmodum Phrixum Colchos deuectum non ariete, ſed naue, in cuius prora fuerit *κριοῦ προτομή*.

IOVIS *cunabula magni*] Quod Idam Phrygiæ cum Ida Cretæ confundunt veteres. & quæ ab aliis de Iouis cunabulis in Ida Cretæ referuntur, ab aliis ad Idam Phry-

Digitized by Google

Phrygiæ transferri, habes apud eruditum ſcriptorem Strabonem.

11. ET *Polydamantas in armis*] Scribe, *etiam Polydamantas*. Melius autem, *Polydamanta ſine armis* Id eſt in nullis armis celeber eſſet. Nam lingua tantum non armis potentem inducit Homerus.

14. TROIA *bis Oetæi*] Seneca Troadibus:

— meliorque fœtu
Fortis armenti lapidoſa Trachin,
Quæ ſub umbroſis latebroſa ſiluis
Miſit infeſtos Troiæ ruinis Non ſemel arcus. Idem
Bis pulſata
Dardana Graio mœnia ferro
Biſque pharetras paſſa Herculeas.

Tamen Theocritus vocat τρίπορθον ἐκ βαμίνας.

23. ORPHEV *te tenuiſſe*] Nihilo deterius noſter *Orphea detenuiſſe*. vt repetitio illa in verbo *detenuiſſe* venuſtior ſit.

Pag. 238 3. QVOD *non Tænariis*] Nihil mutandum. Sed clarius dixiſſet, *Non quod Tænariis*.

5 NEC *mea Phæacis*] Scribe, *Phæacas*. Metaplaſmus, vt Arabus pro Arabe, Ionus pro Ione, aue Ionio. Virgilius Cilicus pro Cilice.

Pag 239 2. ANNIBALEMQVE *lares*] Vide Feſtum *Rediculi*. & primum coniectaneum noſtrum.

12. CVR *tua præſcripto ſecta*] Puto melius:

Cur tua præſcriptos euecta eſt pagina gyros?

14. ALTER *remus aquas*] Prouerbium: ὁ παρὰ τὴν γῆν πλοῦς ἀσφαλής

24 SORTITAE *rata puella*] Lege, *iura*.

Pag. 240. 3. CLASSICA *cornu Flere*] Nobiliſſimus Ianus Douza legebat *Flare*. Quod veriſſimum eſt.

7. BARBARVS *aut ſæuo*] Emendo, Sueuo. Dio libro vno & quinquageſimo: Γάϊος Καρρίνας τούς τε μορίνους καὶ ἄλλους τινὰς συνεπαναστάντας αὐτοῖς ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς σουήβους τότε τὸν ῥῆνον ἐπὶ πολέμῳ διαβάντας ἀπεώσατο.

Digitized by Google

De hoc igitur bello ſentit Propertius.

11. SCIAT *excantare*] Recte nos docet, quomodo verbum duodecim Tabularum interpretari debeamus. Nam excantare hic eſt, cantu foras elicere. ibi fruges excantare, cantatas alio traducere.

15. ARMA *Deus Cæſar*] Deus. Infra:

— & lacrimas vidimus ire Deo. Horatius:

Præſenti tibi maturos largimur honores.

Iurandaſque tuum per nomen ponimus aras.

Nota eſt conſecratio Aræ genij Auguſti Narbone reperta. Item in compitis Genius Auguſti eo viuo adorabatur, cui ex libertinis ſacerdotes dati Auguſtalis appellabantur. Illius verò ἀποθέωσιν Ouidius ſcripſerat. vt ipſe teſtatur de Ponto lib. 4.

Quale tamen potui de cælite, Brute, recenti
Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi. Item alibi:
Peruenient illuc & carmina forſitan illa,
Quæ de te emiſi cælite facta nouo.

eod. DITES *meditatur ad Indos*] De hac Indica expeditione Virg. Georg. 2.

— Et te, maxime Cæſar,
Qui nunc extremis Aſiæ iam victor in oris
Imbellem auertis Romanis arcibus Indum.

27. ONERATOS *Cæſaris axes*] Lego: *onerato Cæſaris axe.*

Pag. 241. 2. INCIPIAM] Incipiam ſpectare, ſpectabo.

15. O PRIMA *infelix fingenti terra Prometheo*] Iuuenalis: *Et meliore luto finxit præcordia Titan.* Callimachus:

— εἴ σε Προμηθεὺς
ἔπλασε, καὶ πηλοῦ μὴ 'ξ ἑτέρου γέγονας.

Idem in Miniambis:

κεῖνος ἐνιαυτὸς, ᾧ ποτὲ πτηνὸν
καὶ τοὐν θαλάσσῃ, καὶ τὸ τετράπουν οὕτως
ἐφθέγγεθ' ὡς ὁ πηλὸς ὁ Προμήθειος.

17. COR-

17. CORPORA *diſponens mentem non vidit in arte*] Propterea conquerens optat Alcæus:

> εἴθ' ἐξῆν ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος τὸ στῆθος διελόντα.
> ἔπειτα τὸν νοῦν ἰδόντα κλείσαντα πάλιν,
> ἄνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.

22. NVDVS *ad infernas*] Melior libri noſtri lectio:

> *Nudus ab inferna ſtulte, vehere rate.*

26. OPTIMA *mors parca*] Parca dies, ἡ πεπρωμένη ἡμέρα. Nam veteres Gloſſæ Parcam, τὴν πεπρωμένην interpretantur.

Pag. 242. 15. SOLIS *& atratis luxerit*] *Luxerit* à lugendo, non à lucendo. Cur autem fatalem illam veterum ἐκπύρωσιν hic innui dicat Beroaldus, non video. Deliquium enim Solis intelligitur. quod diu ignoratum hominum mentes magna ſuperſtitione percuſſerat. Plinius libro ſecundo: *Viri ingentes, ſupraque mortalium naturam, tantorum numinum lege deprehenſa, & miſera hominum mente abſoluta in defectibus ſtellarum ſcelera, aut mortem aliquam ſiderum pauente. quo in metu fuiſſe Steſichori & Pindari vatum ſublimia ora, palam eſt, deliquio Solis.* Idem de Pindaro Philo Iudæus: θείαις φύσεσιν ἡλίου καὶ σελήνης ἐπακολουθοῦσιν ἐκλείψεις. αἱ δὲ μηνύματά εἰσιν ἢ βασιλέων τελευτῆς, ἢ πόλεων φθορᾶς· ὃ καὶ Πίνδαρος ᾐνίξατο γενομένης ἐκλείψεως, διὰ τῶν προσόδων εἰρημένων. Quod igitur & Græcus & Latinus ſcriptor aiunt formidaſſe Pindarum, palam eſt hoc cantico:

> ἀκτὶς ἀελίου, τί πολύσκοπε
> μήσε' θεῶν μᾶτερ ὀμμάτων:
> ἄστρον ὑπέρτατον ἐν ἁμέρᾳ
> κλεπτόμενον, ἔθηκας ἀμάχανον
> ἰσχὺν ποτανὸν ἀνδράσι,
> καὶ σοφίας ὁδόν.
> ἐπισκότιον ἀτραπὸν ἐσσυμένα
> ἐλαύνεις τι νεώτερον ἢ πάρος.
> ἀλλά σε, πρὸς Διός,
> ἵππους θοὰς ἱκετεύω,

ἀπήμον' ἐς ὄλβον τινα.
τρόποιο θήβης,
ὦ πότνια, πάγκοινον τέρας.
πολέμου δ' ἢ σᾶμα φέρεις τινὸς,
ἢ καρποῦ φθίσιν,
ἢ νιφετοῦ σθένος ὑπέρφατον,
ἢ στάσιν οὐλομέναν, ἢ πόντου
κενέωσιν ἀνὰ πέδον,
ἢ παγετὸν χθονὸς, ἢ νότιον θέρος
ὕδατι ζακότῳ διερὸν,
ἢ γαῖαν κατακλύσασα θήσεις
ἀνδρῶν νέων ἐξ ἀρχῆς
γένος ὀλοφυδνόν.

Aperte & Plinius, & Philo hoc canticum Pindari innuerunt. Sed nuſquam tam correctum, quam hic, leges.

Pag.243. 6. MAIOREMQVE *timens ſeruus*] *Timens ſeruus*, ἀβλαβής.

20. EST *pœna ſeruo rumpere teſte fidem*] *Teſte*, pro Teſti plane frequens apud Propertium. Teſtem ſeruum caue intelligas in iure. nam ſeruum hominem cauſſam dicere leges non ſinunt, neque teſtimonij dictio eſt, inquit ille in Phormione. Et Comicus apud Philonem: οὐ γὰρ μετεῖναι τῶν νόμων δούλοις ἔφυ. Sed accipe teſtem ſimpliciter, qui interrogatus de aliqua re reſpondet.

22. ÆQVALEM *nulla*] Emendo, *Ac qualem*. Ille poteſt dicere ſe habere domi ſuæ amicam, qualem in nulla domo alius habere poſſit.

24. SI *placet, inſultet Lygdame morte mea*] Lege, *morte mea*. vt ſupra *ſeruo teſte*. Lucillius:

Eſuriente leoni ex ore exculpere prædam.

25. IMPROBA *non vicit*] Totidem verbis verſum reconcinnarunt, qui alio ordine verborum ſcriptus eſt.

Non me moribus illa, ſed herbis improba vicit.

Pag.244.1. CINCTAQVE *funeſto lanea vitta viro*]

Lanea,

Lanearum tæniarum in ſepulchris, quas κειρίας Græci vocabant, meminit Varro. vide primum Coniectaneum noſtrum.

4. PVTRIS *& in vacuo texetur aranea lecto*] Notum & Penelopen in Odyſſea hoc dicere de maritali lecto ſuo.

22. ET *noua longinquis piſcibus eſca natat*] Deinceps lege diſtichon *Flens tamen extremis*, cum quinque ſequentibus.

27. ATTVLIMVS *longas*] Non periurio debilitatas. Religio veterum, quam ſupra tetigimus, ex Horatio: *Vlla ſi iuris tibi peierati*, &c. Putabant, vt apparet, periuros membro aliquo debiles, mancos, mutilos fieri. Quare idem ſignificat, quum ait: *Portat ſanctus alueus ille viros*. Hoc eſt non periuros.

Pag. 245 1. IN *me cæruleo fuſcina ſumpta deo eſt*] Imitatur Homerum in Vlyſſis naufragio:

> ὣς εἰπὼν σύναγε νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
> χερσὶ τρίαιναν ἑλών.

4. SVBTRAHIT *hac ſantem*] Hæc quoque ad verbum ex eodem naufragio:

> ὣς ἄρα μιν εἰπόντ' ἔλασε μέγα κῦμα κατ' ἄκρης
> δεινὸν ἐπεσσύμενον —

5. VLTIMA *quæ Pæto*] Poſtea inſere diſtichon: *Pæte, quid ætatem numeras*; cum ſequenti. *Quid ætatem numeras*, ergo dicit: quia paulo ante deplorabat vltimam pubertatem: *Quæ rapitis miſeros. prima lanuginis annos.* *prima lanuginis* πρωθήβην ſe vocat.

> *Ora puer primo ſignans intonſa iuuenta.*

Ibid. NOXQVE *dieſque fuit*] Veram putamus nobiliſſ. Iani Douzæ caſtigationem. *vexque dieſque fuit*.

9. OMNIA *detritos vincula*] Secundum hunc verſum repone quatuor diſticha ordine:

> *Et mater non iuſta.*

17. PORTABAT *ſanctos*] Lege nunc duo diſticha ita, vti ordine ſunt. *O centum æquorea.*

rum, vt locus, vbi perierit, ſit iniquus nauibus. Cuius enim eſt claſſes morari, niſi Neptuni? Atqui Neptuni filius erat Erginus. Val. Flaccus:

Haud minus Erginus proles Neptunia fertur.

Itaque Argynam cum Ergino confudit vel Propertius, vel Seneca. Quod cogitare debeat ille, qui in Tragœdias Senecæ commentarios edidit. Non enim ego, ſed ipſi Poëtæ confundunt: quod tam verum eſt, quam ridiculum de Tiphy intelligendum apud Senecam, vt ipſe vult: quaſi Tiphys fuerit Rex. Deinde male interpretatur apud Senecam τὸ *inde*: quaſi referendum ad Tiphyn, quum de expeditione Argonautica accipiendum ſit, propter quam ait multos ex Argonautis periiſſe, & eorum mortem poſteritati magno conſtitiſſe. Totus enim chorus declamat in eos, qui primi mare nauigationibus apperuerunt. Deinde magnis ridiculus eſt commentator, quum tempora Argonautica Troianis antiquiora cauſatur, vt inde nos hallucinatos probet. Atqui hallucinatus eſt ipſius Seneca, qui culpam ſæculi Argonautici confert in claſſem expeditionis Troicę. Sed pædagogica pædagogis relinquamus.

10. PRO *qua mactata eſt*] Nunc ſubiunge *Saxa triumphales*, cum ſequenti diſticho. mox, *Hunc paruo ferri*. Enarrat vltionem Deorum in reduces Græcos.

15. HVNC *paruo ferri*] Comparatio Vlyſſis naufragi cum iſto Pæti. Hunc, inquit, Vlyſſem mox improba vidit ferri prauo fragmento, quo tandem incolumis in Phæaciam appulit. At contra infelix Pætus tot malis obrutus non potuit enatare. Paruum lignum vocat, quum Homerus σχεδίην. At hic eſt μνημονικὸν ἁμάρτημα, vel potius oratorie ad inuidiam hæc fingit. Nam hoc non noctu, ſed interdiu accidit. nox improba eſt, quam κατουλάδα νύκτα vulgo dici ſolitam temporibus ſuis ſcribit Apollonius. Ab hoc diſticho illud poſtea interiiciendum.

Non tulit.

17. NON *tulit hic Pætus*] Vide quid mali fecit tranſpoſitio, quia de Pæto hic fit mentio, & quia propter tranſpoſitionem, obſcurum erat, in quem ſenſum hæc accipienda eſſent, propterea corrupta fuit lectio etiam in libro ſcripto, in quo omnes tranſpoſitiones, & in vulgatis extant. Sed legendum: *Non tulit huic pectus.* Altera comparatio Vlyſſis cum Pæto. Non ſuſtinuit, inquit, Vlyſſes audire ſtridorem procellæ niſi fultus caput puluillo. At contra Pætus prorſus ſubmerſus eſt. Totum autem ita legendum:

Non tulit huic pectus ſtridorem audire procellæ,
Et dure teneras lædere fune manus,
Sed thyie thalamo, aut Oricia terebinthi
Effulto pluma verſicolore caput.

19. SED *thyia thalamo aut Oricia terebintho*] Palam eſt legendum ille, *Oricia terebinthi.* Virgilius:

Incluſum buxo, aut Oricia terebintho. Serenus:
Nec non reſinas ex Oricia terebintho.

Inuidioſe autem hęc finxit. Nam apud Homerum nihil tale. Eſt autem ῥητορικὴ potius quam ποιητικὴ δείνωσις.

21. HVIC *fluctus viuo radicitus abſtulit vngues*] Hoc verum eſt naufragis & vngues à cute recedere, & extremitates tabeſcere. Quod quum videret ſuperſtitioſa antiquitas, tanquam naufragium deprecari vellet, quo ſcilicet ſciebat vngues radicitus auelli, ſolebat ſibi vngues præſecare, quoties turbaret mare. Petronius: *Audio enim non licere cuiquam mortalium in naue neque vngues neque capillos præcidere niſi quum pelago ventus iraſcitur.* Ergo irato mari capillorum reſectione naufragium deprecabantur, vt euaderent, vnguium præſectione, ne emacarentur in mari.

22. ET *miſer inuitam traxit hiatus aquam*] Prouerbium eſt, πρὸς κῦμα χάσκειν. Et vetus poeta in Catalectis noſtris capite de naufragio: *Illic immanes mors obſita ſoluit hiatus.* Ab hoc autem verſiculo ſequitur, *Quod ſi contentus.* Deinde *Viueret ante ſuos.* Poſtremo *At tu*

ſaue

ſane Aquilo. Itaque ante hac penitus ignorabatur hæc elegia.

Pag.247 10. QVAE *mulier grauida*] Lege, *rabida*, Nam ſcriptum fuerat *rauida*.

Pag.246 9. AT *tibi qui noſtro tendiſti*] Repone *vexiſti* ex Chariſio.

10. FLAMMA *nec ex æquo*]Malim *Fama*,vt nonnullæ editiones, iugum trutinæ intelligit,non currum,vt putabat Beroaldus.

22. EXACTIS *Calamis ſe mihi iactat equis*] Tangit hiſtoriam. Olympiæ dicatus erat ab Hierone tyranno Siciliæ currus æneus cum bigis. Currus factus ab Onata, equi à Calamide: tanquam qui currum feciſſet natas, non excelleret in equis faciendis,vt Calamis. Habes hoc apud Pauſaniam Eliacorum ſecundo. Sed quod in quadrigis pingendis excelluerit Plinius docet.

24. PYREICVS *parua*] Hunc locum ita deprauauit Beroaldus, quum antea legeretur, *Parrhaſius parua*, vt & habet liber noſter. Atque adeo in eo ſerio triumphat, atque exultat. Subſcriptorem etiam iactantiæ Picum illum eruditiſſimum laudat. Ego multum video recedi à veſtigiis lectionis, ſi pro *Parrhaſius*, *Pireicus* legamus. Præterea quare in artificum illa innumeratione omnium principem Parrhaſium prætermiſiſſet vt viliſſimarum rerum pictorem, qui ab eo dictus ῥυπαρογράφος nominaret? Quamobrem melius eſt tantum artificem hic ſecurum in ſuis ſedibus relinquere,quam illi tantam iniuriam facere, pro *parua* autem lego, *parta*. Partam artem Parrhaſij vocat eam, cuius ipſe repertor fuit, nempe ſymmetriam picturæ, argutias vultus, elegantiam capilli, venuſtatem oris, quæ eſt picturæ ſumma ſubtilitas. Is ea primus excogitauit,vt ait Plinius: *Parta* igitur propria Sic infra: *Praxitelen proprius vindicat arte lapis.* Quare ad hunc locum intelligendum lege amplius Plinium libro quinto & viceſimo. Atque Beroaldum cum ſua emendatione

μακρὰν χλαίδν τὴν κεφαλὴν iube. Poteſt & legi, *priua.* hoc eſt ἰδιαζούσῃ. Et fortaſſe melius.

25. ARGVMENTA *magis*] Argumenta ſunt formæ ipſæ & ſigilla. vt & Seruius velle videtur in Aſpido-pœia Virgilij, in illud, *Argumentum ingens*. Ego in vetuſtiſſima hiſtoria martyrum inueni: *quadrigas ſolis cum argumentis.*

26. AT *Myos exiguum*] Noſter liber corrupte, *At mirum exiguus.*

Pag. 249. 2. SVNT *quibus Elea*] Noſter liber. *Eſt quibus Elea*. item, *Eſt quibus in celeres*. Helleniſmus ἔστιν οἷς ποιεῖν. hoc eſt, quibuſdam.

21. TOTA *ſub exiguo*] Mallem, *Tuta*. Supra in eandem ſententiam:

Tranquillo tuta deſcendis flumine cymba.

22. NON *flebam cineres*] Cineres paternos mire dixit pro cineribus, quibus cauſſa pater fuit Oedipus. Notum propter imprecationes Oedipi filios mutuis ſe vulneribus confeciſſe.

23. PRAELIA *clade pari*] Alluſum ad prouerbium, Καδμεία νίκη.

27. MOENIA *quum Graio Neptunia preſſit aratro*] Peregrinam litem Romano iure decidit. Nam illud plane Romani iuris eſt. Horatius:

— imprimeretque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.

ET *ceciniſſe modis Coe poeta tuis*] Caſtigatio Beroaldi, *Coe*. Antea, vt & inſcripto noſtro, *dure*. Minimo negotio potuit, *pure*. Ita ergo repone. Purum poetam Philetam intelligit, cui in mollitie carminis primas dat, vt ſupra:

Tu ſatius muſis meliorem imitere Philetan.

Hoc etiam videtur feciſſe Hermeſianax, quum ait:

οἶσθα δὲ καὶ τὸν ἀοιδὸν ὃν Εὐρυπύλου πολιῆται
Κῷοι χάλκειον θῆκαν ὑπὸ πλατάνῳ

Batti.

Digitized by Google

Βαπλίδα μολπάζοντα ϑολὼ ἀεὶ πάντα Φιλητᾶν
ῥήματα. καὶ πᾶσιν ῥυόμενον λόγιον.

Pag 250.2. Et *mihi ſacra ferant*] Noſter, *dona ferant*.

20. Et *manibus fauſtos ter crepuere ſonos*] Plaudentes enim dicebant, io Natalis. vt Io Saturnalia, ſupra ex Arriano.

28. Et *poſcentes iuſta*] *Iuſta*, τὰ νόμιμα, τὰ ἐντάφια, vt iuſta funebria.

Pa.251.1. Ac *primum pura ſomnum*] Perſius:

—*Et noctem flumine purgas* *Eunapius in Ædeſio*: τύπτει οὖν παῖδα καλεῖ, τὴν ὄψιν καὶ τὸ πρόσωπον ἀπονιψάμενος τῷ ὕδατι βαλόμενος. Somniauerat autem ille.

14. Pvblica *vicina perſtrepat ara via*] In noſtro, *aura*, & fortaſſe melius. Eſt autem hypallage Propertio familiariſſima, pro, Aura perſtrepat publicæ viæ. Si retinemus *ara*, intelligitur eos κωμάζειν ad aram, quæ proximo compito erat. Sic Dio de Iulia Auguſt. filia: τὴν μὲν Ιουλίαν τὴν θυγατέρα ἀσελγαίνουσαν οὕτως ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γε τοῦ βήματος καὶ κωμάζειν νύκτωρ καὶ συμπίνειν, &c.

16. Qvem *grauibus pennis*] At Horatius non ſorte, ſed mercede bibendi: — *Dicat Opuntiæ*

Frater Megillæ, quo beatus

Vulnere, qua pereat ſagitta.

P..g.252.12. Tam *dura traheret*] Sic alibi:

Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſaua.

Pag 253.3. Vna *Philippeo ſanguine aduſta nota*] Malo, *inuſta* Et omnino ita legendum.

8. Foedaqve *Tarpeio conopea tendere ſaxo*] Et Horatius ſuper eadem hiſtoria:

Interque ſigna, turpe, militaria

Sol aſpicit conopeum. Conopeum proprium Ægyptiorum, qui culicibus acriter infeſtantur. Nam propter paludes Nili, & maritima Ægypti eorum ibi magna copia. Plinius libro nono, capite ſeptimo, &

Digitized by Google

quadrageſimo: *Adeoque, nihil non gignitur in mari, vt coponarum etiam æſtiua animalia, pernici moleſta ſaltu, aut qua capillus maxime celat, exiſtant.* Lege: *vt conopeorum etiam.* Conopeorum animalia ſunt οἱ κώνωπες, culices. Ait Plinius etiam piſces infeſtari culicibus; & pedibus. Nam animalia, quæ capillus celat, ſunt φθεῖρες. κώνωπας vero allucitas vocauit Petronius, ſi Placiadæ credimus: *Nam centum vernales me allucitæ moleſtabant.*

25. AT *Decius miſſo*] Vide num inuerſum ac præpoſtere poſitum ſit, pro: *Admiſſo Decius.* Quid ſit admittere equum, nemo paulo doctior ignorat.

Pag 254. 2. AVT *vbi Pompeia*] Noſter, *Aut modo Pompei.*

24. QVVM *ſit luxuria Roma magiſtra tua*] Hæc non ſunt nauci: ſed omnia ſpuria, & à correctoribus iandudum ſuppoſita. Nam eandem falſam ſcripturam retinet lib r noſter. Atqui aliter ſcripſerat Propertius, niſi nos fallit coniectura noſtra. Cenſemus enim ita ſcripſiſſe:

Quid faciet nullo munita puella timore,
Quum ſis luxuria norma magiſtra tuæ?

Quid, inquit, faciet puella libera mariti imperio, quum illi maritus præeat viam luxuriæ? Non erit mirum, à puella virum relinqui, à quo prius ipſa relicta ſit. Habet exemplum domi, quod ſequatur.

Pag 256 10. QVAE *viua ſequatur Coniugium*] Hoc eſt, coniugem. Supra: — *& totum femina coniugium.* Iuuenalis:

— ſed nec Electra iugulo ſe polluit, aut Spartani
Sanguine coniugij —

5. ATQVE *hinuli pellis*] Laborat à ſyllabis verſus, etiam in noſtro. Sed τὸ ATQVE additum à pædagogulis. Legendum vero:

Hinnulei pellis totos operibus amantes.

Horatius:

Vita.

Digitized by Google

Vitas hinuleo ne ſimilis Chloe.

28. NEC *fuerat nudas*] Alibi:

Magnam Tireſias adſpexit Pallada vates,
Fortia dum poſita Gorgone membra lauat.

Vide Καλλιμάχου λουτρά. Nota eſt & fabula Actæonis. Inde Ouidius: *Nec Dryadas, nec nos videas labra Diana.*

29. CORNIGER *Idæ*] Theocritus:

πολλάκι ταὶ ὄϊες ποτὶ τ' αὔλιον αὐταὶ ἀπῆνθον
χλωρᾶς ἐκ βοτάνας—

Pag. 257. 3 PRAEBEBANT *veſtris verba benigna focis*] In noſtro eſt *verba ſecunda*, quæ recta eſt lectio hoc eſt, loquebantur ipſis ſermone ſecundo. οὔριον eſt in ea ſignificatione apud Græcos vſurpatum. Legendum autem VERSIS, non VESTRIS. Verte focum. Nam menſis ſublatis, verſo foco, tempore hiemis ait eos verba inter ſe ſerere conſueſſe.

24. NEQVE *enim Ilia quondam*] *Ilia*, pro Ilienſis. Libro IV. —*Ilia tellus vincet.* Sic vetus interpres Virgilij annotat à Plauto dictum, Hector Ilius, pro Ilienſis.

Pag. 258. 6. INTER *luctantes nuda puella viros*] Idem Plutarchus Lycurgo. Item Ouidius:

More tuæ gentis nitida dum nuda palæſtra
Ludis, & es nudis miſta puella viris.

At Euripides non γυμνὰς ſed γυμνοῖσι μηροῖς. id quod δωριάζειν dicebant. Eius verba hæc ex Andromacha:

αἳ ξὺν νέοισιν ἐξερημοῦσαι δόμους
γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένοις
δρόμους, παλαίστρας τ' οὐκ ἀνασχετοὺς ἐμοὶ
κοινὰς ἔχουσι

7. QVVM *pila veloces fallit*] Legendum:

Quum pila veloci fallit per brachia iactu. Sic ſupra:
Hoc magis accepta fallit vterque fide. λανθάνει.

15. ET *modo Taygeti*] Præpoſtere hæc poſita ſunt. Nam præcedens diſtichon. *Qualis Amazonidum:* ſequi debet.

Pag.259.2. EST *neque odorata*]Repone,*adorata*, ferunt veſtigia priſcæ ſcripturæ. Neque ita ſe con domi,vt ibi adoranda ſit, tanquam τιμῶν ἱερά.

11. VT *mihi prætexta pudor eſt velatus amictu*] non conueniunt, prætexta, & libertas noſcendi rem. imo depoſita prætexta tunc libera toga ſum tur. Sed quid in re triſtiſſima moror? Hic ſane le dum:

Vt mihi prætexta pudor exuelatus amictu,
Et data libertas noſcere amoris iter,
Illa rudes animos. —

Exuelatus, & euelatus,idem. exiocari, eiocari. Perſius: — *totaque impune Saburra*
Permiſit ſparſiſſe oculos mihi candidus vmbo.

Pag.260.4. REGALES *manicas rupit vtraque m* Apollodorus contra: τῶν δεσμῶν αὐτομάτως λυθέντω

13. LITORE *ſic tacito*] Lege,*Litore ſi tacito*.

16. DIGNE *Iouis pueros qui tueare ſenex*] Bubu qui Zethum & Calaim expoſitos ſuſtuliſti, & mat tandem tecto recepiſti.

Pag.261 3. CANDIDA *qua geminas oſtendunt culm turres*] Miſeret me Beroaldi , qui turres interpret columbaria. Atqui fallitur, quum hic tantum intell tur de Tibure. Ait Tibur oſtentari prope Catara Anienis. Strabo: ἐν ὄψει δέ εἰσι τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρ καὶ Πραίνεστος, καὶ Τούσκλον, καὶ Πραίνεστος. Τίβουρ μὲν ὅ τε Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ Ἀνίων ἀφ' ὕψους μεγάλου κα πίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν καὶ καταλσῆ πρὸς αὐτῇ τῇ λει. ἐντεῦθεν δὲ διέξεισι εὐκαρπότατον παρὰ τὰ μέταλ Τιβουρτίνου. Quæ diſertim auctorem noſtrum interp tantur , vt Beroaldo nugas deſinere per me quic liceat.

4. ET *cadit in patulos*] Cataractas Anienis intelli de quibus iam diximus, quo nomine præceps Anio citur Horatio:

Et præceps Anio & Tiburni lucus —

Pag.

Digitized by Google

Pag. 263. 4. Et *tibi per mediam beneuolentia flumina Naxon*] Lege *bene olenti flumine.* Naxos beneuolenti flumine, vt — *domus ſanie dapibuſque cruentis.*
Ita autem interpungendum:

Et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis, &c.

13 Fvndet *ad Idæos*] Lege, *Tundet.*

20. Clavsvs *ab vmbroſo*] Melius liber noſter, *Plauſus*: quoniam per Lucrinum lacum mare influit in Auernum. Virgilius:

Tyrrhenuſque fretis immittitur æſtus Auernis.

Quæ Propertium illuſtrant. Fvmida autem potius, quam hvmida legerim.

24. Dextra *quum quæreret vrbes*] Hic cenſebat legendum *conderet vrbes* Beroaldus. Sed eius hæc cenſura non obtinuit, & merito. Nam *quæreret vrbes*, eſt, quum domaret, reciperet. Ad verbum Galli, *conqueſtoit les villes.*

Pag. 264. 4. His *preſſus Stygias*] Mirum eſt Propertium contra receptam opinionem, atque adeo contra verum ſcribere Marcellum in aquis Baianis ſubmerſum interiiſſe, quum conſtet ab Antonio Muſa medico aquarum frigidarum lotionibus enectum fuiſſe. Dio libro tertio & quinquageſimo loquens de Auguſto ægroto: καὶ αὐτὸν μηδὲν ἔτι μηδὲν τῶν πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον Ἀντώνιός τις Μούσας ψυχρολουσίαις ἀνέσωσε. Infra poſt: ὁ δὲ δὴ Μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μούσου τρόπον θεραπευόμενος ἀπέθανε. Nam Muſæ & eius fratris Euphorbi inuentum fuit, ab alineis frigida multa corpora adſtringi, inquit Plinius libro quinto & viceſimo, capite ſeptimo. Quare Horatius ſcribit:

—— nam mihi Baias
Muſa ſuperuacuas Antonius. & tamen illis
Me facit inuiſum, gelida quum perluor vnda.

eſt quod iniicit de matre: quia omnium magnorum virorum informatio attribuebatur matri, ita quãtusquantus erat Marcellus, hoc debebat matri. Sic Gracchi eloquentiam in gremio Corneliȩ matris didiciſſe dicuntur. Sic Calpurnius:

Maternis cauſſam qui luſit in vlnis.

id eſt, qui iam in vlnis & gremio matris ſuæ proludebat declamationibus. Manilius

—matriſque ſub armis
Miles Agrippa ſua —

Quod Calpurnius dixit *in vlnis*, eadem notione Manilius *ſub armis*. Nã armos & vlnas idem eſſe, id eſt, quod poetæ Græci ἀγκάλας dicunt, nemo neſcit. Significat igitur Manilius Agrippam tantum militem in vlnis ipſius matris inſtitutum fuiſſe. Ita igitur eum locum interpretabimur apud Manilium, quem minus aſſequuti ſumus, quia *arma*, non *armos* à Manilio dictum interpretabamur. Et quidem locus eſt egregius.

7. MATER *& amplexum*] Noſter, *amplexos*. Lego, *amplexo*. Quid profuit illi amplexo. Intelligit adoptatum à Cæſare. Nam ante larem domeſticum & adoptiones fiebant, & libera toga ſumebatur, & alij eiuſmodi ritus obibantur.

HIC *olim ignaros*] Iſtud diſtichon ſatis nobis conſtat alieno loco poſitum. Putamus reponendum libro II. Elegiæ, ERIPITVR *nobis*. vide locum.

Pag. 266. 8 SPLENDIDAQVE *à docto*] Is eſt, ni fallor, Hoſtius, qui bellum Iſtricum carmine ſcripſit, à quo multa accepit Virgilius, vt teſtimonio Macrobij cognoſcimus. Cynthia autem iſta, vt nos docent Apuleius & Sidonius, Hoſtia vocabatur.

13. TV *quoque qui æſtiuos*]. Præpoſtere hoc legitur. Nam diſticho, *Nox mihi prima venit*, ſubiiciendum eſt.

19. HAEC *amor*] Et hoc quoque præpoſtero ordine legitur. Nam ſubiungendum itidem diſticho, *Quam multa ante meis*.

Digitized by Google

Pag.267.11. EXTREMO *dormit amica*] Lege, *amicta.*

Pag.26[illegible].5. DEMOSTHENIS *arma*[Petronius. *& ingentis quatiat Demoſthenis arma.*

15. DINDYMVS *& ſacra fabricata inuenta Cybeles*] Intelligit fabricas, quæ pulcherrimæ erant in eo oppido. περιφραστικῶς enim Fabricata inuenta ſunt Fabricæ ipſæ. Strabo de Cyzico: τρεῖς δὲ ἀρχιτέκτονας τοὺς ἐπιμελουμένους οἰκοδομημάτων τε δημοσίων καὶ ὀργάνων, τρεῖς δὲ καὶ θησαυροῦ κέκληνται, &c. Cybelæ autem fabricas vocat: quia oppidum illud Cybelem colebat. vnde Cyzicon Nicander vocat ὀργαστήριον ἄπλεω, quod corporati fabrorum Cyzicenorum videntur ſacri Cybelæ, & Atti fuiſſe. ὀργαστήριον enim, eſt ἐργαστήριον, vt ὀργάνη ἀθηνᾶ, eſt ἐργάνη. At interpres vetus Nicandri ignorauit, quid eſſet ὀργαστήριον. Qui locus nunc Propertianum interpretatur.

16. RAPTORISQVE *tulit qua via Ditis equos*] Proſerpinæ tutela Cyzicum. quod ex Plutarcho in Lucullo cognoſcimus. item ex Epigrammate:

Ennæa Cererem nurus frequentant:
Raptam Cyzicos oſtreoſa diuam.

27. ET *qua Gygæi*] Neſcio quis auctor fuit tam ineptæ lectionis, vt neque illius, quam Beroaldus ait ſe inueniſſe in ſuo libro, *Si qua olorigeri.* Hæc omnia ſtolidorum & oſcitantium hominum commenta ſunt. Noſter liber: *Et ſi qua origa*, minima licentia lego:

Et ſi quadriga viſenda eſt ora Cayſtri.

Quadrigam Cayſtri vocat quatuor nobiliſſimas vrbes Epheſum, Smyrnam, Colophonem, Miletum. Hæ enim quatuor illo tempore nobiliſſimæ vrbes Aſiæ erant. Et quia Epheſus earum clariſſima eſt, ſita ad Cayſtrũ, propterea Cayſtri quadrigam, dixit ab earum principe Epheſo. Non eſt nouũ quadrigã, bigã, trigã à Latinis numeros quaternarium, binarium, ternarium more Græcorum vocari, qui eodem modo συνωρίδα, τετρωρίδα dicunt. Sic Marcellus Empiricus quadrigam vocat τὸ τετράς.

τεσσαρῶν φαρμάκων medicorum. ſic vetus poëta:

Triga mihi paucos inter dilecta ſodales
Triga ſodalitÿ pars bene magna mei.

Apuleius:

Et Critias mea delitia, & Solalme, Charine,
Par in amore meo biga tibi remanens.

Scriptum fuerat *viga* ſolenni errore librariorum, pro quo *vita* ſuppoſuerant Correctores. Biga remanens par in amore, id eſt, æqualiter iugum trahens, cui contrarium ἑτεροζυγεῖν: quando alter equorum aut boum altero plus trahit. Quod & noſter alibi intelligit:

Tu bene conueniens non ſinis eſſe iugum.

id eſt. Tu es cauſſa τῆς ἑτεροζυγίας. Non enim biga par remanet, te in diuerſa iugum trahente. Varro. *Igitur initiorum quadriga, locus, & corpus, tempus, & actio. Initiorum quadriga,* hoc eſt quatuor initia, & in vita Probi Imperatoris, *quadriga tyrannorum.* Vide quam elegantem locum corruperant.

8. HIC *Anio Tiburte*] Repone ex antiqua ſcriptura, *Tiburne.* Eſt adiectiuum, Tiburnus Anio: vt Tuſcus Tiberis, Carnutus Liger Tibullo.

eod. CLITVMNVS *ab vmbro Tramite*] Seruius: *Tramites ſunt conualles, quæ de lateribus vtrinque peruia limitant montes: quæ ſolent etiam Saltus nuncupari.* Recte Seruius. Nam quos Græci αὐλῶνας, Latini eos Saltus vocant, & tramites Sed hic trames eſt ſilua, vt aliquando apud ſcriptores. Supra:

Et ſi forte meo tramite quæris auem

A ſilua ait oriri Clitumnum: quod egeſtus à Vadimonis lacu abſorbetur intra ſpecum ſiluis obſitum: & aliquanto poſt oculis redditur. atque illud putatur eſſe caput Clitumni. Vnde alibi dixit vmbroſæ flumina ſiluæ. Vide quid ſupra de eo diximus.

10. ALBINVS *lacus & ſorÿ*] Vetus ſcriptura:

Albanuſque lacus ſocÿ Nemorenſis ab vnda.

Et recte, nam vterq; lacus, Albanus, & Nemorenſis ab

Digitized by Google

iiſdem fontibus. Nemorenſis autem lacus vulgo voca-
batur Speculum Dianæ, auctore Seruio.

11. POTAQVE *Pollucis*] Iuturnam recte his adiungit, cuius ſcaturigines cum aliis fontibus communes ſunt lacubus Albano, & Nemorenſi. Strabo: τὰς δ' ἐκ τῶν πηγὰς ὁρᾶν ἔςιν ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληρῦται. τύτων δ' ἔςιν ἱερὰ καλῦσιν ... Lege, ἴτερνα καλῦσιν. Sic καλῦσιν ... Salubrem vocat, quod ex ea valetudi- vocat Iuturnam. nis cauſſa biberent. vnde à iuuando dictam putat Varro *Nympha Iuturna*, inquit, *quæ iuuaret, itaq; multi ægroti pro- pter hinc aquam petere ſolent.*

12. AT *non ſquamoſo*] omnino hic locus germanus eſt illius ex ſecundo Georgico: *Nec rapit immenſos orbes per humum.* Lege totum locum.

13. TALA *portentis nec fuit*] Lego *furit* Ita & liber no- ſter. Hoc argumentum perſequitur maximus Maro in Georgicis:

Illic & tigres abſunt, & ſæua leonum Semina

24. HAEC *tibi Tulle parens*] Hic Tullus, vt apparet, proconſul Bithyniæ fuit. vnde ſupra:

Tu patrui meritas conare anteire ſecures.

27. CONIVGIS *aptus amor*] Noſter, *altus amor*. Catul- lus:

Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo.

Pag. 270. 20. ET *ponit duras inter ephemeridas*] Ouidius imitatus eſt:

Inter ephemeridas melius, tabulaſque iacerent.

In quibus abſumtas fleret auarus opes.

Calendarium etiam vocari nemo igno- ... δέλτοι. rat exemplo Calendarij fœneratorum. Sic etiam Calen- darium, & Ephemerides etiam hodieque vulgo, pro ta- bulis faſtorum, aut Lunaribus aſtrologorum. Vnde ea Manaca aliquando dicta oſtendimus, articulo Arabico, & voce Græca, quam tamen Latini inflexione ſuam fe- cerant. μηνιακὸς, Maniacus, ſeu Manacus. Βαρδιαῖος, Bar- diacus. σπαρτιακὸς, Spartacus. Nam Spartiæum etiam in quibuſ-

quibuſdam hiſtoricis in manu ſcriptis libris ſemper legitur. At illa vox *Almanac*, quamuis Arabes ſuam vſu fecerunt, tamen non hodie atque heri eam agnouerũt, ſed diu eſt, poſtquam hoc factum eſt. Porphyrius in Epiſtola ad Anebo Ægyptium, citante Euſebio: τάς τε εἰς δεκανοὺς τομὰς καὶ τοὺς ὡροσκόπους, καὶ τοὺς λεγομένους κραταιοὺς ἡγεμόνας ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς ἀλμενιχιακοῖς φέρεται. Hęc igitur Ephemeridas etiam vocabant, vt & hodie. Iuuenalis:

In cuius manibus ſeu pinguia ſuccina tritas
Cernis ephemeridas —

Itaque riſu excipiendus Cardanus, qui miratur Haly Rodoan potuiſſe conſtruere Thema cuiuſdam Cometæ: quum, inquit, eo tempore eo nullæ eſſent Ephemerides. Sed hunc iocularem errorem diluimus in Prolegomenis Carminis Maniliani. Alioqui vt diximus, Ephemerides ſunt quotidiana familiæ. Iuuenalis:

——longi relegit tranſacta diurni.

24. ET *dominum Eſquiliis*] Apuleius: *Si quis à fuga retrahere, vel occultam demonſtrare potuerit fugitiuam regis filiam Veneris ancillam nomen Pſyche, conueniat retro metas Murcias Mercurium prædicatorem.*

Pag. 271. 11. ECCE *coronatæ*] Vt:

Puppibus & læti nautæ impoſuere coronas.

15. MENS *bona, ſiqua Dea es*] Quaſi ignoraret ædem Menti conſecratam in Capitolio VIII. Eid. Iunj: vt eſt in veteri Calendario. At Ouid. VII. Eid. dicatam ædem vult temporibus Punicis. Sed & Auguſtus Iuſtitiam & mentem in eadem æde conſecrauit. Ouid. III. de Ponto:

Principe nec noſtro Deus eſt moderatior vllus.
Iuſtitia vires temperat ille ſuas,
Nuper eram Cæſar facto de marmore templo
Iampridem poſuit Mentis in æde ſua.

In II. de Ponto; Elegia prima:

Iuſtitiamq́ ſui caſte placaſſe Parentis.

Illo qua templum pectore ſemper habet.
quæ quidem, inquit, iuſtitia habet ſedē in pectore, hoc
eſt in mente Cæſaris: quaſi mens illa conſecrata ab Au-
guſto ipſius Auguſti ſit mens, in cuius æde Iuſtitia ὁ μό-
ναος coleretur. Neque ille locus Ouidij bene capitur
Grammaticis, neque emendate legitur in vulgatis edi-
tionibus. Quare obſcuriſſimus erat.

17. RISVS *eram*] Noſter, *viſus*. Male vero quædam edi-
tiones, & liber noſter hæc diuellunt à ſuperioribus.

Pa.272.3. EXCLVSA *inque vicem*] Horat.

Inuicem mœchos anus arrogantes
Flebis in ſolo leuis angiportu.

IN LIBRVM IV. SEX. AVRELI PROPERTI.

10. HOc *quodcunque vides, hoſpes*] Per hoſpitem intel-
ligo Genethliacum quem alloquitur Propertius.

Pa.273.6. PVLPITA *ſolennes non oluere crocos*] Omnes
norunt hunc morem: ſed tamen, vt quis aut qualis fue-
rit, neſciant. Fiebat autem id per expreſſiones machina-
rum, vt hodie in Italia exprimitur aqua epitoniis verſis
etiam in aridiſſimis locis, quum aquam intus antea im-
miſſam latentibus fiſtulis alte exprimunt. Seneca Epi-
ſtola vna & nonageſima: *Quemadmodum in immenſam*
altitudinem crocum latentibus fiſtulis exprimat. Idem Quæ-
ſtionum libro ſecundo: *Nunquid dubitas, quin ſparſio illa,*
quæ ex fundamentis mediæ arenæ creſcens in ſummam altitu-
dinem amphitheatri peruenit, quin intentione aqua fiat? Spar-
ſiones

ſionem vocat, vt Gloſſarium *Sparſio κροκόρραντος.* item *Sparſio* κρόκος ὁ ῥαινόμενος. Apuleius libro nono: *Tunc de ſummo montis cacumine per quandam latentem fiſtulam in excelſũ prorumpit vnda croco diluta, ſparſimque defluens paſcentes circa capellas odorato perpluit imbre. donec in meliorem maculata ſpeciem canitiem propriam luteo colore mutarent.* Exprimebatur & ſparſio illa ex ſigillis quibuſdam, quæ totis membris illam emittebant. Lucanus:

Vtque ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycij preſſura croci. ſic omnia membra
Emiſere ſimul rutilum pro ſanguine virus.

Imbres & nimbos vocant Poëtæ. Quod quare reprehendat in Mæcenate M. Seneca, neſcio, procemio x. Declam. *Quis enim ferret hominem de ſiphonibus dicentem*, CAELUM REPLVERVNT: *de ſparſionibus* ODORATOS IMBRES. Quod autem Sparſio illa κρόκου ῥαισις diceretur, neſcio an ita accipiamus in Papinio:

Diues ſparſio quos agit tumultus——

Videtur enim potius de miſſilibus accipiendum, quæ Imperatores in vulgus ſpargebant. Sed & priuati quoque homines teſtamento ſparſiones nucum quotannis diebus natalibus relinquebant. In veteri Saxo: INCREMENTA. PVERIS. CVRIAE ET. SPARSIONEM NVCVM. DENT. Nam & ex aliis inſcriptionibus apparet Incrementa pro gratuitis illis ſparſionibus dicta fuiſſe. In Actis condemnationis Marcellini Epiſcopi Romani non ſemel INCREMENTVM accipitur pro oblatione: quod profecto ex hac conſuetudine deriuatum Spartianus in Adriano: *Pueris & puellis, quibus etiam Traianus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adiecit.* Porro ſparſionem nummorum in populum Lampridius COLLATVM vocat in Alagabalo. In vita Probi Imp. *vt eius dignitas incrementis adiuuetur*, id eſt, liberalitate.

10. QVALIA *nunc curuo*] Melius editiones nonnullæ, *curto.* Confudit Octobris equi ſacrificium cum Palili ſacro. Nam vtroque equus immolabatur, ſed Palili quot-

annis, illo quinto quoque anno, cuius cauda Cauiar vocabatur. vide Feſtum *Cauiares hoſtia*, & noſtra in illum locum Curtus equus eſt aliqua parte ſui mutilus; ſed præſertim cauda, vt hic in Cauari ſacrificio.

PRIMA *galeritus*] Lege *Lucmo*. Is eſt Lucumo.

19. PARVA *in nus vrbe*] Ita loquitur Varro Atacinus:

Indica non magna miror arbore creſsit arundo.

26. HAC *vbi Fidenas longe erat ire vias*] Lege *via*. Hac vbi longe via erat ire Fidenas. *Longe via*, longinqua via. Supra expoſuimus.

Pag. 274 1. HVC *melius profugos*] Tibullus:

Tunc ſe Troia quidem mirabitur, & ſibi dicet
Vos bene tam longa conſuluiſſe via.

Baſſus Lollius Poëta:

ἀλλά σοι Αἰνείας στόλος ἱερὸς Ἰταλὸν ἤδη
ὅρμον ἔχει πάτρης φέρτερον ἀρχαΐης.
εἰς καλὸν ὤλετο πύργος ὁ Τρώϊος. ἦ γὰρ ἐν ὧ πτώσεις
ἠγέρθη κόσμου παντὸς ἄνασσα πόλις.

Pag. 275. 4. HAS *meus ad metas ſudet*] Huc inſerendum diſtichon, quod intra legebatur: *Dicam, Troia cades & Troica Roma reſurges.* Canam, inquit, fortunam & caducæ, & recidiuæ Troiæ. Canam ἰλίου ἅλωσιν, & aduentum Æneæ in Italiam, quæ fuit, τεγιας πολυγλωσσία.

6. ET *maris & terræ*] Quæ omnia exequitur Virgilius tertio.

9. ACCERSIS *lacrimis cantus*] Beroaldus mutauit: *Aduerſis muſis cantus.* Si omnibus hoc modo omnia peruertere in bonis ſcriptoribus licet, nihil eſt quod in illorum ſcriptis difficultatem nobis pariat. Noſter, *Arceſſis lacrimis Charites.* Quod ego mutare non auſim. Prouerbium eſſe videtur, vt contra mœſtis dicebant. θύε ταῖς χάρισιν auctor Laertius & Eunapius. Sunt autem hæc dicta ex perſona Genethliaci, ad calcem vſque Elegiæ.

13. BABYLONIVS *Horos*] Non à patria, ſed à profeſſione. Babylonij & Chaldæi ſunt Genethliaci.

poſt

poſt 30. verſ. FELICESQVE *Iouis*] Duo diſticha quæ hic legebantur, quo pertineant, infra ſuo loco dicemus.

25. GALLVS *at in caſtris*] Inepte hæc refert ad Cor. Gallum poëtam Grammatiſta ille, qui Virgilij vitam ex multis auctoribus tanquam centonem conſarcinauit.

Pa.276.1. IDEM *ego quum Cinara*] Ea eſt, quam amauit Horatius.

10. TRAMES *& à zonis*] Sequi debent duo illa diſticha ſupra alieno loco poſita: FELICESQVE IOVIS STELLAE. Legendum vero arbitror, *& à ſtellis*, non, *& à zonis*. Non enim zonæ faciunt ad Genethliacen, ſed ſtellæ. Quod ſi quinque zonas quinque circulos parallelos accipis, nihilo melius ſententiæ conſuletur. Nam non magis illi ad Genethliacen faciunt, quam Tropica, aut æquinoctia. Sic Sidonius: *Quid ſidera zodiaci obliqua, quid Planetarum vaga, quid exotica ſparſa præualeant.* Vbi etiam notabilis à Sidonio noue dictum exotica ſparſa, pro illis ſideribus, quæ ſunt extra Zodiacum.

11. FELICESQVE *Iouis ſtellas*] Lego *ſtella* dixit enim *Aſpicienda via cæli*. Stellæ ergo aſpiciendæ.

15 LOTVS *& Heſperia*] Capricorno partes Occidentis aſſignantur, auctor Manilius: Horatius:

—quid tyrannus Heſperiæ Capricornus oræ.

Idem intelligit Horatius, quod Propertius, & Manilius Et tamen argutantur homines venuſti, qui ſubtiliter hæc ſcrutantur, atque aiunt ab Horatio in honorem aut adulationem potius Auguſti dictum: quia Auguſtus natus ſub eo ſigno, vnde etiam nummum Capricorni ſigno cuſum emiſerit. Quæ ſunt meræ nugæ, nequid aſperius dicam.

Pa.277.1. MENTIOR *an patria*] Quaſi in finibus tantum Vmbriæ eſſet. Horatius,

—Venuſinus an Appulus, anceps. Catullus:

O funde noſter ſeu Sabine, ſeu Tiburs.

Digitized by Google

4 SCANDENTISQ. *axis*] Axem pro climate aut tra-ctu poſuit. Iuuenalis: *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes*. Nam & hic axes, vt ibi pro collibus aut cliuis editis. At docti viri hic neſcio quem Aſim legunt, & Aſiſium intelligunt. Quid mouit eos? primum hæc eſt vitioſa ſcriptura. Nam, *auſerat, Iſionides, fiſſa, Polyſena*, pro *aucerat, Ixionides, fixa Polyxena* ſcribebant imperiti librarij Itaque hic quoque *Aſis* pro *Axis* Non ergo hac parte obtinebunt. Deinde quomodo Aſis pro Aſiſio? Hæc profecto nimis violenta eſſet apocope. neque enim Latinis, qui muſas colunt ſeueriores licet κρῖ aut δῶ dicere. quanquam Ennius voluit eorum imitatione ſibi licere, *endo ſuam do*. Quid ergo? Proculdubio hactenus ignorata fuit patria Propertij. Nam quod Mæuaniam, quæ hodie *Beuania* dicitur, putant, falluntur. Non enim Mæuania pro oppido ipſo, ſed pro extenſa planitie accipitur, quæ ab oppido nomen accepit. Silius lib. VI. *colles Vmbros atque arua petebat.*

Annibal, excelſo ſummum qua vertice montis
Deuexum lateri pendet Tuder, atque vbi latis
Porrecta in campis nebulas exhalat inertes,
Et ſedet ingentem paſcens Mæuania campum
Dona Ioui.——

Hic Silius non pro oppido, quod in planitie ſitum eſt, ſed pro planitie ipſa, in quo oppidum Mæuania eſt, accipit. Et lib 8.

His vrbes Arna, & latis Mæuania pratis Statius,
—*nec ſi vacuet Mæuania valles,*
Aut præſtent niueos Clitumna noualia tauros.

Vbi ἀκυρολογῶς noualia pro paſcuis, quæ buceta dici alibi notauimus. ad verbum βουβόσια Arato. Lucanus:

—— *calida buceta Matini,*

vt habent melioris notæ ſcripti codices. non, vt vulgo. buxeta. Vide quæ alibi de Bucetis primi omnium ex Gellio & Sidonio annotauimus. Sic igitur hic Mæuania eſt porrecta campi planities, in qua eſt lacus Vadimonis

quem

Digitized by Google

quem ipſe vocat lacum Vmbrum. Porro quum poëta manifeſte dicat patriam ſuam in colle ſitam, quomodo Mæuania, quod oppidum in planitie ſitum eſt, erit eius patria? Non igitur eſt Mæuanienſis, ab oppido Mæuania. ſed Mæuanas à planitie Mæuaniæ. Nam alij ſunt Mæuanienſes, alij Mæuanates. Quum igitur ipſe apertè dicat Mæuanatem, quia dicit patriam ſuam campos Mæuaniæ eſſe: Mæuanienſis autem eſſe non poſſit, quia Mæuania, vt dixi, in plano eſt, patria autẽ Propertij in cliuo fuit: quæramus, quænam ea eſſe poſſit. Scribit Strabo de hoc tractu: κατ' δὲ θάτερα μέρη ἀμερία καὶ τύδερ ὀυκλεὴς πόλις, καὶ ἴτορῥον πλησίον τούτω δ' ἡ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ὄρους. Noli dubitare, quin Ameria ſit patria Propertij. primum, quod ſita in colle: deinde quod antiquam vocat. Nam Cato ſcripſit conditam ante Perſæ Macedonis bellum annis nongentis ſexaginta quatuor. auctor Plinius. Præterea & illud mire conuenit. quod ait patriam ſuam deſpectare lacum Vmbrum. qui lacus non alius eſt, quam ille Vadimonis lacus veteribus celebratus. Hoc plane cognoſcitur epiſtola Plinij Cæcilij ad Gallum libro octauo: *Exegerat, inquit, proſocer meus, vt Amerina prædia ſua inſpicerem hæc perambulanti mihi oſtenditur ſubiacens lacus nomine Vadimonis. &c.* Iunius Phylargirius: *Clitumnus & Deus & lacus in finibus Spoletinorum, ex quo bibentia pecora alba fiunt* Lacum Vadimonis Clitumnum vocat, quod ab eo lacu Clitumnus emittitur. Vides Ameriæ lacum eſſe Vadimonẽ. Sed qua re inuidit poſteritati nomen patriæ ſuę? Feciſſet, ſi potuiſſet, ſed ſyllaba contumax repugnat. Non potuit includere in Heroicum verſum *Ameria.* non enim proceleuſmaticum admitteret genus illud carminis. ſed nec Vadimon potuit hic locum habere, non magis quam Tuticanus, de quo conqueritur Ouidius. Nam *Vadimon* Creticus eſt. Sic fine monobibli tantum dixit:

Proxima ſubiecto contingens Vmbria campo
Me genuit, terris fertilis vberibus.

Non enim ſatisfacit, quod ſe Vmbrum dicit: quum in

Vmbria plura ſint oppida: ſed coniiciendum dat illis, qui gnari eorum tractuum ſunt, quum dicat eſſe vicinum agro Peruſino Sic Horatio dicente:

Venimus oppidulum, quod verſu dicere non eſt.

gnarus locorum eius tractus non dubitabit eſſe Æquotitium. Item Lucillius quum ait,

—Seruorum ſeſtu' dies hic,

Quum verſu hexametro non plane dicere poſſis.

non potuit dicere Sigillaria. Quare & cuias eſſet Propertius, & quis ſit lacus Vmber, & quæ hic accipienda ſit Mæuania, primi indicauimus: ne forte quiſpiam aut vitam Propertij, quæ ab inepto homine ſcripta eſt, ſecutus, Aſiſinatem dicat: quamuis ne ita quidem efficeretur Aſiſinatem eſſe, quum aliud ſit Aſis, aliud Aſiſium neque putet Mæuanienſem eſſe quod hic Mæuaniæ ſit mentio. in montanis enim patriam ſuam ipſemet conſtituit. Denique meo periculo Amerinum Propertium omnes fuiſſe mihi concedant, neceſſe eſt. In Strabonis exemplo ſuperius à nobis producto, verba ipſius ſcriptoris emendauimus. Nam pro ὀλιλκὶς verbo nulli precij. quod hodie vulgo excuditur, ὀλκλσίς legimus, ita poſtulante ſententia, & ſubſcribente Silio, libro decimo:

—pauperque penatum,

Sed domus haud obſcura Tuder notuſque per Vmbros

Bellator populos—

eod. SCANDENTISQVE *axis*] Ergo axem editum collem, vt ſupra ex Iuuenale: aut tractum. Statius:

—ire polo nitidoſque errare per axes Viſus.—Silius:

—aut axe relicto

Heſperio patrias exul luſtraret arenas.

Supra etiam patriam ſuam in colle ponit,

Scandentes ſiquis cernet de collibus arces

Ingenio muros æſtimet ille meo.

Oportet fuiſſe inſigne opus illud mæniorum Ameriæ. Nam idem prope repetit:

Scan-

Digitized by Google

Scandentiſq; axis conſurgit vertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Quamuis nobiliſſimi muri per ſe, tamen nobiliores facti ingenio tuo. Sane hodie quædam ſuperſunt eorum murorum reliquiæ, immanibus ſaxis quadratis, qualia ſunt quæ in mole Adriani Romæ, præſtantiam eorum teſtantibus. Ameria, vt ſciunt non penitus ἀχωρογράφητοι, hodie *Amelia*, dicitur.

7. ET *in tenues cogeris ipſe lares*] Cogi in tenues lares eo modo dicitur, quo cogi in ordinem.

9. EXTVLIT *exultas partica triſtis opes*] Quid doctos viros mouit, vt perticam pro haſta acciperent, & inde Propertii bona haſtæ ſubiecta à ſectatoribus dicerent? Nam eodem modo loquens ſua aſſignata veteranis fuiſſe innuit. Val. Cato:

Pertica quæ noſtros metata eſt impia agellos.

Non ergo Beroaldus, neque illum ſequuti, intellexerũt, quid intereſſet inter perticationem, & ſubhaſtationem: tantum profecto, quantum inter prædia proſcripta, & aſſignata. Metatos ergo agros ſuos intelligit. Sic apud Horatium accipiendum *metato in agello*.

11. MATRIS *& ante lares*] Ante lares ſumebatur toga virilis, vt ſupra tetigimus. Matris lares dicit, quia patre mortuo mater vidua relicta erat.

20. ET *bene quum fixum*] Vnco in gulam impacto in forum, deinde in ſcalas Tiberis abiiciebantur nocentes. Dio de Seneca: ἐπειδὴ γὰρ τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ θανατουμένους ἀγκίστροις τισὶ μεγάλοις οἱ δήμιοι ἐς τὴν ἀγορὰν, κἀνταῦθα εἰς τὸν ποταμὸν ἔσυρον, ἔφη τὸν Κλαύδιον ἀγκίστρῳ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνενεχθῆναι.

29. OCTIPEDIS *Cancri*] Terga Cancri, id eſt Cancer ipſe. Siniſtrum autem cancrum intelligit, quadrata radiatione in Medio Cælo. Nam ille locus decernit totũ actum vitæ. Quod ſi Cancer in eo fuerit, quum ſit ſignũ fœmininum, & ὕψωμα Lunæ, ac præterea Medium Cælum ſit tutela Veneris, his omnibus concurrentibus

vt puto ſignificat eum γυναικοκρατούμενον fore, vt in antecedentibus declarauit. Neque aliter intelligendum.

Pag. 278. 21. SEV *quia vertentis*] Etiam florum Columella:

Mercibus & vernis dues Vertumnus abundet.

Nam & flores primi, & fructus primi illi delibabantur.

Pag 279. 2. CLAMABIS *capiti vina ſubiſſe meo*] Ita melius, quam *ſubeſſe*, quod ſcriptum extat in noſtro. Nam ſubire eſt aptum illi rei, quod Græci ἀποπνιγῆναι. In monobiblo:

Acrius illa ſubit, Pontice, ſi qua tua eſt. Item alibi:

Neu ſubeant labris pocula nigra tuis.

Ouidius libro primo ματαιοτεχνίας.

Nyctileum patrem nocturnaque ſacra precare,

Ne iubeant captius vina nocere tuo. Lege:

Ne ſubeant capiti vina nociua tuo.

Nam vulgata lectio inepta.

7. EST *etiam auriga ſpecies Vertumnis*] Deſultorem aurigam ait Vertumnum appellari. quod nuſquam leges.

Pa. 280. 2. HAEC *ſpatiis vltima meta meis*] Noſte, *vltima creta*. Ac neſcio an in monobiblo ita legendum ſit:

Illa fuit lacrimis vltima creta meis.

Et ſane aliter Propertium ſcripſiſſe non puto. Seneca: *Hanc quã nunc in Circo cretã vocamus, antiqui calcem vocabant.* Putat Seneca, vt apparet, cretam poſtea dictam eſſe, quæ antea calx erat, quia & creta & calx apta ſunt deſignandis albo ſpatiis. At mihi non ita videtur. Nam Calx vltima in homine, à quo vltimum quodque calx. Sic Græcis πτέρνη. In Gloſſis Græcorum: πτέρνης, τῆς περσίας τοῦ βίου Marcellinus non ſemel prouerbialiter dixit, vltra calcem currere. Et libro viceſimo octauo, vltra plantam euagari, pro eodem dixit, eadem metaphora, quaſi cognata ſint Planta, & Calx. Sed etiam Circenſem λευκὴν vocant Græci. Chryſoſtom. de Circo: ἐκ τῆς λευκῆς ἐπὶ-

ἐπισφενδόνην μηλιροδρομίων Gloſſæ, λευκίτης ἱπποδρομίας. *Creta*. Lege: λευκὴ τῆς ἱπποδρομίας. Item *Spartum*, λευκαρία ἐν θεάτροις & λευκαρίαν, quam alij λευκὴν, & θέατρον pro amphitheatro accipit. In veteri inſcriptione de Diocle agitatore legitur SPARTOR, quod neſcio, an ad Spartum pertineat. Si diuinare licet, ego acceperim Spartum pro fune cretato, quo coërcebantur in ſedibus ſuis Spectatores, ne ſpectaculo ſibi inter ſe officerent, de quo fortaſſe Ouidius:

— cogit nos linea iungi.

Huc pertinet ex Ariſtophane χοῖνος μεμιλτωμένος.

16. TE *modo munito Sericus*] Hæc eſt Beroaldi emendatio, quum editiones haberent, *Henricus hoſtis*, at noſter, *Beticus*. Quod quare mutemus? Omnes enim prouincias orbis Romani luſtraſſe militia ſua dicit.

Pag. 281. 10 ET *Tyria in gladios*] Vocat gladios κατάγματα, & tracta lanea, à ſimilitudine.

12. QVOT *ſine aqua Parthus millia currat equus*] Aut *equos* legendũ eſt, vt intelligatur de tolerantia Parthorũ in expeditionibus aut ſi *aqua* legimus, aliter interpretandum. Sane optima videtur lectio, ſi *eques* legamus. Intelligit enim ſicciſſimum eſſe Parthorum cælum, & tempore anni ſicco ipſorum equites multa millia percurrere. Dio de Parthis libro quadrageſimo: καὶ ὁ στρατὸς ὁ ἱππικὸς αὐτῶν ξηρότατός τε ὤν, καὶ ἰκμάδα οὐδ' ἐλαχίστην ἔχων ἐντονωτάτας σφισὶ τὰς τοξείας, πλὴν τοῦ πάνυ χειμῶνος, παρέχεται. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὥραν ἐκείνην οὐδαμῆ στρατεύονται, τῷ δὲ δὴ λοιπῷ ἔτει δυσμαχώτατοι ἔν τε τῇ σφετέρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὁμοιοτρόπῳ εἰσί. τόν τε γὰρ ἥλιον φλογωδέστατον ὄντα ἀνέχονται τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῆς ὀλιγοποσίας τῆς τε δυσχερείας ποτοῦ πολλὰ ἀλεξιφάρμακα ἀνευρήκασιν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου μὴ χαλεπῶς τοὺς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐσβάλλοντας ἀμύνεσθαι. Hæc mirifice mentem poëtæ aperiunt, ſi EQVES legamus, quod puto verum eſſe. Nam ſi EQVVS legamus, audiamus equiſones noſtros, qui dicunt nihil eſſe periculi equo exercito à ſiti, vt à fame Aliter puto, ſi

equum retinemus, interpretandum. hoc eſt: Quot millia equus Parthorum currat ſiue ſtrigatione, hoc eſt, vt interquieſcat. Nam ſtrigant, ſeu interquieſcunt equi in longis itineribus vrinæ emittendæ, veteres vero aquam honeſte pro vrina poſuerunt. Petronius: *Nec fefellit hoc Gnithona. Extra cellam proceſſit, tanquam aquam potaret.* Hoc eſt: tanquam veſicam exoneraret. Sic agaſones Germani, & Itali honeſte equos non vrinare, ſed ſtellare dicunt. Equorum fatigatio extinere egeſtione vrinæ leuatur: Contra equas inter currendum prohibemus ſtrigare meiendi cauſſa. Langueſcunt enim aquæ emiſſione. Sic vulgo honeſte Aquam vrinam dicimus. Et mirum veteres dicebant ſumere ſe aquam, quando ibant ad ſeceſſum: Ouidius libro tertio Artis:

Scilicet obſtabit cuſtos ne ſcribere poſſis,
Sumenda detur quum tibi tempus aqua?

Id eſt, quum tibi detur tempus ad exonerandam veſicam. Et alibi:

Et tamen vlla viro mulier non expedit, inquit.
Quia niſi quam ſumis, dic mihi, perdis aquam?

Aperte vrinam intelligit, quanquam ibi vrina in eum ſenſum accipienda, in quem illud:

Auribus atque oculis concepta vrina mouetur.

In Gloſſario vetuſto Latinoarabico: *Luxus*: *Aqua virile.* אלמכי vox Arabica Hebraico Charactere deſignata à nobis, ſignificat τὸ γόνον, τὴν γονὴν, τὸ σπέρμα. Itaque Aqua virilis ἀντὶ τοῦ ἀνδρείου γόνου. Vnde illud:

Dedecus hoc ſumpta diſſimulauit aqua.

quod non ignoro aliter ab aliis exponi. Hinc, quia proprie ſumere aquam, eſt in os aquam accipere, honeſte lotium dicitur: quia aqua in os colluendum ſumitur. Martialis:

Nouit loturas Daſius numerare, popoſcit
Mammoſam Spatalen, pro tribus illa dedit

Hic ſimpliciter loturæ ſunt ὑρήσεις, ſed tralatitie pro eo,

quod

quod iam dixi:& quod non nominabo. Locus ille Martialis aliter,& vitioſe editus eſt.

Pag 232.6. GRAVOIDOS *& Catula*] Lege,*Glaucides*. ita vocat ab oculis. Glaucos oculos intelligit, quos Galli vulgo vocant Verones.quales ſunt in pleriſque catellis.Quin & multos catellos vidimus,qui altero rauo,altero glauco erant. Glaucopides,qui vtroq; glauco ſunt Græci vocant. Tales aues nocturnæ. Omnes enim vna appellatione γλαυκώπιδων comprehenduntur. Martialis:

Si meus aurita gaudet glaucopide Flaccus,

In qua lectione etiam in manuſcriptis exemplaribus menda inoleuit,vt pro *glaucopide*,*Lagopode* legatur.Atqui tria abſurda conſequantur,neceſſe eſt. Primum,lagopodem non eſſe auritam.Eſt enim lagopus quam perdicem albam Inalpini vocant. Deinde prima ſyllaba corripitur. Poſtremo auis illa pulcherrima eſt.ideoque non videtur inter monſtra & deformia portenta naturæ annumeranda:quum tamen hoc agat Martialis, vt oſtendat monſtra placuiſſe illis viris,quos ordine recenſet. At contra glaucopis,ſeu bubo & aurita eſt, & ſane non inter venuſta illa animalia numeranda. Porro quã caræ fuerint illæ Catullæ veteribus fœminis, oſtendit prouerbium, μελιταῖον κυνίδιον, & inſcriptio vetus,in qua eſt, CVRATRICI CATELLAE vt videas etiam in miniſterio,aut famulitio id munus fuiſſe.

11. SEV *metuit tangi*] A crepitu flammæ mero obrutæ omina captabant. quod omnino voluit Epigramma Græcum:

ἤδη καὶ τρίλλιστε λύχνε τρὶς ἔπταρες· ἦ τάχα τερπνὴν
ἐς θαλάμους ἥξειν Ἀντιγόνην προλέγεις.
εἰ γὰρ, ἄναξ, εἴη τόδ' ἐτήτυμον, οἷος Ἀπόλλων,
θνητοῖς μάντις ἔσῃ καὶ σὺ παρὰ τρίποδι.

quæ plane hunc locum illuſtrant.

12. ILLA *dies hornis*] Ait,niſi hæc occurrerint non eſſe locum ſacrificio. ſic boues alloquuntur imperatorem

Digitized by Google

Antoninum. Te iubemus ſaluere imperator. ſed ſi vi
omnino actum de nobis:

οἱ βόες οἱ λευκοὶ Μάρκῳ τῷ Καίσαρι χαίρειν.
ἢν δὲ σὺ νικήσεις, ἄμμες ἀπολλύμεθα.

Quod epigrammation omnino explicant illa verb
pud Senecam III de beneficijs: *Rufus vir ordinis ſen*
rij inter cœnam optauerat, ne Cæſar ſaluus rediret ex ea p
grinatione, quam parabat: & adiecerat idem omnes &
ros, & vitulos optare. Hornus autem in epigrammate
alibi indicamus, eſt ἔνος, Annotinus. περυσινός, ab
uerbijs horno, & anno. Lucillius: *vtrum anno an hor*
abſtineris à viro. Varro Eumenidibus: *Quum in eo o*
occupatus, atque in ſchola curarem inſcribi: T. SCAN
VS HORNO PER DIONYSIA: *quod ea die mea*
prabitio, in ianua CAVE CANEM, *inſcribi ſubeo.*
cum autem Varronis apud Nonium diuulſum con
ximus. Prouerbium enim illud etiam apud Petron
legitur. *Non longe, inquit, ab oſtiarij cella canis ingens ca*
vinctus in pariete erat pictus ſuperque quadrata littera
ptum: CAVE CAVE CANEM.

Pa. 284. I. DVM *captiua mei conſpicer*] ἑλληνισμός.
eſt, dum me conſpicer eſſe captiuam. Supra:

Viſura & quamuis nunquam ſperaret Achilles

Catullus: *Aut fuiſſe nauium celerrimus.*

18. *Vtinam magicæ noſſem contamina Muſæ*] Imp. C
ſtantius Cod. Theod. de malif. mathem. *magicis cant*
nibus adſuetus.

20. SIC *hoſpes patiare*] Varie cruciarunt hunc lo
βιβλιοτρίβαι iſti. Sed germana lectio eſt in noſtro.

Sic hoſpes pariamne tua regina ſub aula.

Vtrum apud te futura ſim, hoſpes an regina, hoc
concubina an materfamilias.

Pag. 285 7. NESCIA *nefariis*] Lege, *ne furijs*. duæ n
tiones vnius vicem. Hoc ſuperius exemplis confirm
mus. Terentius:

Fac

Digitized by Google

Faciunt, ne intelligendo vt nihil intelligant.

11. STRYMONIS] Quomodo Strymonis prope Thermodoontem? An ibi Thermodoon vbi & Strymon? Itane Amazon dicetur Strymonis? Abſciſſum ſinum, mammam intelligit. Vnde Titianus vnimammas vocauit, referente Seruio.

24. OMNIA *præbebant ſomnos*] Verſus ſunt Varronis Atacini ex Argonauticis, quæ ad verbum vertebat ex Apollonio:

Deſierant latrare canes, vrbeſque ſilebant.
Omnia noctis erant placida compoſta quiete.

quæ poeta Græcus antea dixerat libro III.

οὐδὲ κυνῶν ὑλακὴ ἔτ' ἀνὰ πτόλιν,
οὐ θρόος ἦεν
ἠχήεις σιγὴ δὲ μελαινομένην ἔχεν ὄρφνην

Ouidius dicebat meliorem fieri ſententiam, ſi poſterioris verſus prius membrum abſcinderetur ita: *omnia noctis erant*. Cui ſane valde ſimile hoc Propertianum:

Omnia præbebant ſomnos.

Sed ſi melior fieret ſententia, non tamen ad mentem Apollonij.

Pag 286. 15. QVIPPE *& Collinas*] Collinas Beroaldus non vult à Collina porta dictas, ſed à collibus, in quo nimio argutior eſt. Nam extra portam procul hominum frequentia id faciebant, vt apud Horatium Canidia ad Exquilinam portam. De foſſa magica habes apud Horatium in Epodo quinta: item in Satyra octaua libri primi.

18. ET *ſua nocturno*] Tale illud: — *His ego ſiluis*
Sæpe lupum fieri memini.

23. EXORNABAT *opus*] Inſinuatione vtebatur, tanquam de re difficillima dicere aggreſſura eſſet. Prouerbium eſt, terere ſaxoſam viam: hoc eſt, ire per ſaxoſam viam. Horatius: *Et Appiam mannis terit.* Et Propertius ipſe:

Cui ſæpe immundo Sacra conteritur via ſocco.

Quare Beroaldus fallitur, qui terere hic interpretatur, læuigare. quum ſit prouerbium, vt diximus, terere ſaxoſam viam, pro eo quod eſt, in difficultatibus verſari. Plautus alluſit in alia re:

Non meus ſcrupoſam victus commetat viam.

25. SI te coa Dorizantum] Hæc eſt ſcriptura libri noſtri, legendum vero, *Dorixanium*. δωριξάνιον. Finxit nomen puellæ, Comice, vt Philocomaſium, & ſimilia.

Pa. 287. 1. SEV *qua palmifera*] Vitreos calices Ægyptios intelligit. Martialis:

Aſpicis ingenium Nili, quibus addere plura
Dum cupit, ô quoties perdidit auctor opus.

Dicebantur hi calices ἀλλάσσοντες, quia vt Palumborum colla ad omnem motum diuerſos colores efficiebant. Imperator Adrianus in Epiſtola ad Seruianum: *Calices tibi allaſſontes verſicolores miſi.*

2. MVRREA Q.] Nullus veterum melius expreſſit, quid eſſent murrea pocula, quam noſter vmber, qui dicit eſſe pocula cocta, non autem gemmea, vt Virgilius, Seneca, Plinius. Virgilius: *vt gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.* Seneca de Benef. lib. VII. Cap. IX. *Video murrina pocula. Parum ſcilicet luxuria magni fuerat, niſi quod vomant, capacibus gemmis inter ſe propinarent.* Quomodo cryſtallus & vitrum vocatur gemma à Martiali & aliis, ita murrina gemmea dicuntur. Sed de veri gemmis Plinius ſcribens inter eas murrina annumerat, ſcilicet quod ignoraret eſſe pocula ex Signino cocto apud Sinas facta, quæ nos Porcellana vocamus. Quare ridiculi ſunt, qui ex Plinio gammea hariolantur. Mirum vero Plinium ignoraſſe, quod tam perſpicue Propertius dixit. Videtur autem murra vox Latina pro gemma antiquitus vſurpari ſolita. Nam μόῤῥινα Arriano ἐν περίπλῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης eſt Latinum, Sane Caſſius Iuriſconſultus negat vaſa marina in gemmis eſſe. l. 9. §. 6. de auro & arg. leg.

eadẽ.

Digitized by Google

eod. In *Parthis*] Plinius: *Oriens murrina mittit Inueniuntur enim ibi in pluribus locis nec inſignibus maxime Parthici regni.* Sane his indicat murrina inueniri, & gemmas non coqui.

4. Cedant *damnoſa*] Noſter: *Frange & damnoſa.*

27. Aut *quorum Titulus*] Non intellexit morem hunc priſcum Romanorum Beroaldus. Caput erat Ædilitij Edicti: TITVLVS. SERVORVM. SINGVLORVM. VTEI. SCRIPTVS. SIET. COIRATO. ITA. VTEI. INTELLEGI RECTE POSSIET QVID MORBEI. VITIEIQVE QVOIQVE. SIET. QVIS FVGITIVVS ERROVE. SIET. NOXAVE. SOLVTVS. NON. SIET. Vide etiam Titulum ad Ædilitium Edictum in Pandectis Iuris. Seneca de ſeruis loquens: *Cui dominus titulum impegit.* Hic Propertius ſcribit titulos illos vnicuique ex collo aptos fuiſſe, ego reperio etiam in venalitio pingi ſolitos. Petronius: *Ego autem collecto ſpiritu non deſtiti totum parietem perſequi. Erat autem venalitium titulis pictum.* venalitium vocat δουλοπρατήριον.

28. Caelati *medio*] Cælati proculdubio ſunt ſignati, σεσημασμένοι. Nam mancipiorum pedes creta ſignabantur, ſiquidem priuati hominis eſſent, heri ſigillo: ſin publica, reipublicæ. Xenophon περὶ φορόδων. ἀνδράποδα δὲ σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ σημάντρῳ, καὶ προκειμένης ζημίας τῷ πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι πῶς ἄν τις ταῦτα κλέψειεν; Cælati ergo creta ſignati. In Gloſſis: *Creta*, γῆ κεραμῖτις. Lego γῆ σφραγίς.

eod. Qvvm *ſaliere foro*] In foro venalia proſtabant mancipia, & ſaltare ac currere circum coronam ſolebant. Menander ἐφεσίῳ:

ἐγὼ μὲν ἤδη μοι δοκῶ νὴ τοὺς θεοὺς
ἐν τοῖς κύκλοις ἐμαυτὸν ἰδεῖν κύκλῳ
ὁρᾶν κύκλῳ τρέχοντα καὶ πωλούμενον.

Vides, dũ præco venales prædicabat, interea ſolere ſaltare in circuitum per coronam, vt cognoſceretur, qui

eſſent, quos prędicabat præconium. hic κύκλους intelligo coronas circunſtantium in auctione. quamquam Harpocration vetus Grãmaticus pro loco ipſo, in quo vendebantur, accipi ſcribat. quod parum refert vtro modo accipias. Næuius Agitatoria:

Age ne te mihi aduerſari dicas, hunc vnum diem,
Demea. ſecuros ſinam illos eſſe. tax pax poſtea
Currentes ego illos omnes vendam, niſi tu viceris.
D. *Eho an vicimus?* A. *viciſtis.* D. *volup, quomodo?*
A. *Dicam tibi.*——

Hic currentes ſeruos ait vendi ſolere, vt ſupra Menander τρέχοντας. Quare ſalientes & currentes idem vides eſſe: & hoc ſolere facere mancipia, quum ad vocẽ præconis iubebantur ſaltare; & eis plaudebat præco ipſe. qui eos, vt portiſculus remiges, incentiuo citabat. Canebant enim, vt ſaltabant. Perſius:

Cappadocas rigidos pingui plauſiſſe cataſta.

Ibi reliquiæ veteris interpretis Cornuti: *Legitur*, inquiunt, ET PLAVSISSE: *quoniam venales antequam in cataſta imponantur, cantãt vniuerſi pariter more gentis ſuæ.* Hactenus Cornutus. Habes igitur vetuſtum morem venalium, atque adeo enarrationem iſtius diſtichi, cuius ſententiam aſſequi non poterat Beroaldus. Porro & his & ſuperioribus ſimilia inuenies apud Ouidium, vt:

Nec tu, ſiquis erit capitis mercede redemtus,
Deſpice damnati nomen inane pedis.

Pag. 288. 4 SVRDA *ſine arte lyra*] Alij *ſine are lira.*

10. PER *tenues oſſa*] Quidam hunc verſum ὀβελίζουσι. & mihi certe ὑποβολιμαῖος videtur.

16. HORRVIT *algẽti pergula curta foco.*] Sic Martialis:

Alget & extincto clauſa culina foco,

Inepte vero Beroaldus hic mutauerat *pertica curua*, pro *pergula curta.* Sed ne bene quidem Turnebus, vir doctiſſimus, qui pergulas publicas interpretatur, & talem hanc ait: quum tamen pergula ſit hic tuguriolum, vt apud Auſonium:

Vilis

Digitized by Google

Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis.

neque vero vilæ vnquam fuerunt pergulæ publicæ, vt ipſe videtur velle: quum pergula fuerit tantum appendix ædificij, vt in Auſonianis lectionibus oſtendimus. vnde Pergula περιφάνη vertitur à Gloſſariis, quod quæ in ea expoſita eſſent, in conſpicuo eſſent. Pergulæ ædificiorũ publicum ſpectabant. ob id artifices & magiſtri, qui minus noti erãt, in illis primum ſolebant opera ſua proponere, aut docere, vt populo innoteſcerent. Iuuenalis: *Sed nec ſtructor erit, cui cedere debeat omnis Pergula.* Vbi pergula eſt, quod Græcis τέγος, ἤγουν οἴκημα πρόσγειον, quale eſt, in quo mulieres, quę ſub lenonum imperio proſtabant, publicarum libidinum, vt Tertullianus loquitur, victimæ. Plautus Pſeudolo: *cras faciam deportere in pergulam.* Vnde Græce dicuntur ἑταῖραι ἐπὶ τέγους. Ita vocatur Helena ſcortum Simonis Magi apud Iuſtinum Martyrem. ἀπὸ στέγους dixit Epiphanius in Manichæis: ἀνειλημμένος τοῦτο (γύναιον) ἀπὸ τοῦ στέγους. ἕστηκε γὰρ ἡ τοιαύτη ἐν τῇ πολυκοίνῳ ἀσεμνότητι. Polybius apud Suidam: ταύτην δὲ τὴν λοιδορίαν καὶ τὰς ἐμφάσεις οὐχ οἵαν ἄν τις διέθετο πεπαιδευμένος ἀνήρ, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀπὸ τοῦ τέγους ἄχρι τοῦ σώματος εἰργασμένων οὐδείς. Intelligit qui omnia meritoria habent & corpus & pergulam. qui vt ex cœnaculis, ita ex corpore quæſtum facerent. Sybilla:

> ἄρσεν δ' ἄρσεσι πλησιάσει, στήσουσί τε παῖδας
> αἰσχροῖς ἐν τεγέεσσι—— item:
> καὶ τέγεσιν πόρνας ἐστήσατο τὰς πάλαι ἁγνάς.

20. QVVM *fallenda meo pollice clatra forent*] In noſtro mendoſe, CVLTA FORENT. Forſan, *cluſtra*, pro clauſtra.

23. QVISQVIS *amas ſcabris hoc buſtum cædito ſaxis.*] Recte. Nam prætereuntes buſta eorum, qui in publica deteſtatione erant, lapidibus petebant. Auſonius:

> —— *crimen ob iſtud*
> *Timon Cecropijs olim lapidatus Athenis.*

id eſt, publice diris inceſſitur, & eius ſepulcrum lapidibus petitur. Argentarius poëta:

ἀλλὰ λίθους ἐπὶ τύμβον ὁδοιπόρε μή τι σὺ βάλλε,
μήτ' ἄλλον πείσῃς σῆμα λέλογχε νέκυς.
φείσαι δ' οὐχ ὅτι κέρδος ἐπλούτει ἀλλ' ὅτι κοινὰς
θρέψας, μοιχεύειν οὐκ ἐδίδαξε νέους.

Euripides Electra:

— ἐνθρώσκει τάφῳ,
πέτροις, τε λεύει μνῆμα λάϊνον πατρός.

qui locus diſerte hanc Propertij interpretatur. Contra igitur ac Propertius. Deprecatur enim, ne tumulo lenonis fiat, quod ſolebat fieri, id eſt ſaxis cædi.

Pag 189.1. CERA *Philetei*] Omnino legendum *Serta* non *cera*. Corona, inquit, Romana certet coronæ Philetæ. Nam cera hic locum non habet, neque ſcriptio. Sed ſacra facturi στέφανον καὶ χέρνιβα adhibebant. illum à Phileta, hanc à Callimacho petit. Sic alibi ſerta pro corona:

Quum mea propendent, demiſſa in pocula ſerta

Siquis vulgatam lectionem retinere malult, certè erit imago poëtæ. Itaq; dicit ſuam imaginem cum illa Philetę certare: ederas ſuas cum corymbis Philetæ. Nam imagines poëtarum ederà coronatæ. Ouidius:

Si quis habes noſtri ſimiles in imagine vultus,
Deme meis ederas Bacchica ſerta comis. Perſius:
— quorum imagines lambunt
Ederæ ſequaces. —

4. TERQVE *ficum circa*] Quid ſit, quæretur. Nam hunc ritum plane ignoro. Beroaldus hic mihi riſum ſuſtulit. Hoc vnum aſſerere poſſumus, quod hic de laneo orbe dicitur. id Græcis eſſe κανοῦν κύκλῳ βωμοῦ εἱλίσσειν. Euripides Hercule furente:

— ἐν κύκλῳ δ' ἤδη κανοῦν
εἵλικτο βωμοῦ, φθέγμα δ' ὅσιον εἴχομεν.

κανοῦν id eſt, caniſtrum, in quo mola ſalſa, & quædam alia erant ad ſacrificium pertinentia, circum aram in orbem circunferebant. Semper Romæ puer ingenuus, qui

Camil-

Digitized by Google

Camillus dicebatur, & ipſe quoque cumerum geſtabat, quod nihil aliud eſt, quam τὸ κανοῦν Græcorum. Sed non legimus illud circa aram circumferri. Deinde quis eſt laneus orbis niſi glomus? Itaque hic ritus latet penitus mihi incognitus.

5. SPARGITE *me lymphis*] Nam ſua περιῤῥαντήρια habebant. εἰς χερνίβα coniecta & extincta face, aqua illa ſpargebant ſe.

6. TIBIA *Mygdoniis libet eburnia cadis*] Et hic quoque Beroaldo per me tacere licuiſſet. Nos in Ætnam, de Pithaulis hunc locum interpretati ſumus. qua meliorem interpretationem nemo attulerit. Sed tamen non ita amamus noſtra, vt ſi meliorum in mentem veniat, non ea in vulgus proferamus. ego interpretor Cados hic non πίθους, ſed τῶ Κάδ ... populum & vrbem Mygdoniæ. *tibia Mygdoniis Cadis* dictum, quomodo Plauto Hoſpes Zacyntho, Varroni vinum Lesbo. Intelligit ergo hic Phrygiã tibia. Phrygia tibia cantet, hoc eſt tibia τὸ φρύγιον νόμον cantet. De Cadis Mygdoniæ vrbe vide Strabonem. Scribendum igitur hic maiuſcula C. Niſi quis de Pithaulis intelligat, vt olim expoſuimus. De quibus Turnebus interpretatur locum Horatij:

—qui Pythia cantat.

At tunc πυθαύλαι eſſent non πιθαύλαι.

26. NAM *tulit iratos*] Callima-hus hymno in Apollinem, & Pindarus. Item vetus Poëta.

ἀλλ' ὅτε Λατὼ
ὠδῖσι ἱερὰ λάζετο Διὸς
διδύμων ... κατέβη ἔνθα θήσηκεν,
ἔστατο μὲν γαῖ' ἔστατο δ' ἀὴρ
πᾶς ὀρεσθιώων.
πάγνυτο νῆσος, πάγνυτο κύματα,
αὐτὰ δ' ἐξέτορες μάντι λυκωρεῦ
τοξότα φοῖβε
χρυσοῦ χρησμολάλων βασιλεῦ τριπόδων.

Pa. 290. 11. IMPOSVIT *prora*] Vota inſculpebantur, au

inſcribebantur in cera in genubus ſtatuarum. Iuuenalis, *Propter qua fas eſt genua incertare Deorum.* Apuleius: *Votum in alicuius ſtatuæ femore aſsignaſti. igitur magus es. aut cur obſignaſti?* In prora erat tutela nauis. Quid ſit tutela nauis non pauci ſciunt.

14. ET *nimium remis audent prope turpe*] Scribe: *Proh turpe.*

16. CENTENIS *remigat alis*] Hic alas ταρσοὺς exponit. ſunt remorum ordines. Ait centenos vtrinque remos fuiſſe. Non tamen ideo ἑκατήρη putes dici, vt dicitur, τετρήρης. πεντήρης, ὀκτήρης, δεκήρης. Nam tum à numero remigum ad ſingulos ſcalmos dicitur.

Pag. 291. 1. AT *pater Idalio*] Bæbius Macer: *Circa horam octauam ſtella ampliſsima quaſi lemniſcata corona orta eſt. quam quidam ad illuſtrandam gloriam Cæſaris iuuenis pertinere exiſtimabant. Ipſe animam patris ſui eſſe voluit, eique in Capitolio ſtatuam ſuper caput auream ſtellam habentem poſuit. inſcriptum in baſi fuit:* ΚΑΙΣΑΡΙ ΗΜΙΘΕΩ. *Sed Vulcanius aruſpex in concione dixit Cometen eſſe, qui ſignificaret exitum noni ſæculi, & ingreſſum decimi. ſed quod inuitis Dijs ſecreta rerum pronunciaret, ſtatim ſe eſſe moriturum. Et nondum finita oratione in ipſa concione concidit. Hoc etiam Auguſtus in libro ſecundo memoriæ vitæ ſuæ complexus eſt.* Hactenus Bæbius Macer.

11. BELLA *ſatis cecini citharam iam poſcit Apollo*] Nam eidem & ſagittas & citharam attribuunt. Callimachus:

φοῖβος ὀϊςῶν τὴν ἔλαχ᾽ αἴσεχ, φοῖβος ἀοιδόν.

Lege:

φοῖβος ὀϊςῶν τὴν ἔλαχεν ῥέα, φοῖβος ἀοιδὴν.

14. BLANDITIÆQVE *fluant*] Omnino legendum, *Blanditaque.* Plinius libro quinto & viceſimo: *Radicem ſilueſtris roſæ, quam Cynorrhodon vocant blanditam ſibi aſpectu in frutecto.* Sic Tibullus:

Blanditiis vult eſſe locum Venus ipſa querelis.

Sic dictum à Propertio *blandos turis honores.* Θυμήρεας,

Θυμη-

Digitized by Google

θυμηδέας.

16. TERQVE *lauet noſtras ſpica Ciliſſa*] Et Ouidius:

Et ſonet accenſis ſpica Ciliſſa focis.

Iam comitia Criticorum conuenerunt, vtrum de croco an de nardo hic intelligendum eſſet. Et tandem de nardo & prærogatiuæ & iure vocatæ ſuffragium tulerunt. Sed ego eorum magiſtratus vitio creatos obſeruaui. Itaque eorum nullam rationem habendam cenſeo. Nam ſi apud Ouidium ſpica Ciliſſa eſt crocus, erit & hic apud Amerinum noſtrum. Quod enim de nardo intelligi non poſſit, fidem fecerit, quod nardus Cilicia ſpicam non habet. Quod autem in ara crocum incenderetur, id vero teſtatur Tertullianus libro de cultu mulierum: *Crocum capiti mulier Chriſtiana ingerit, vt in arã. quodcunque enim immundo ſpiritui excremari ſolet, id niſi probis, & neceſſarijs vſibus adhibeatur.* En locupletem auctorem, qui omnem euictionem præſtet. Quin in croco ſpica vocatur, id quod in allio: quanquam non id cremari ſolere certus ſim, ſed συνεκδοχικῶς ita totum crocum vocatur. Iam nardi Ciliciæ nulla ſpica, ſed Indicæ: & ſero, vt puto, in Indico ſpica vocatum eſt id, quod radix eſt verius, quam ſpica. Idque Latinum potius eſt, quam Græcum, bulbos radicũ ſpicam vocare, quare puto in eo Græcos ſequutos eſſe Latinorum idioma. Nam ſane talis nulla eſt ſpica aut bulbus nardi Ciliſſæ: quæ eiuſmodi erat, vt propter breuitatem in faſciculos colligi aut conſtringi non poſſet, ſed in ſacculos congerebatur, quo nomine dicta θυλακῖτις. Nicander Alexipharmacis:

ἀλλὰ σὺ πολλάκι μὲν στάδιον ἀνθέα νάρδου
ῥιζάδα θυλακόεσσαν ἀπαίζεο τήν τε Κίλισσαι
πρηόνες ἀλδαίνουσι περὶ πλημμυρίδα Κέστρου.

θυλακόεσσαν intelligit, hoc eſt Κίλισσαν, &, vt Dioſcorides vocat, ὀρεινήν. Quare diligenter hoc conſiderandum, atque obſeruandum: ſpicam Ciliſſam hic eſſe bulbum croci, quanquam pro croco ipſo accipitur, vt

ſpicam nardi eſſe bulbum nardi Indicæ. Græci quidem νάρδου στάχυν dicunt, ſed non κρίνου στάχυν, neque σκορόδου στάχυν. Quare apparet, vt dixi, imitatione Latinorum ſeplaſiarios Capuæ, & eos ſequutos omnes Græcos id ſpicam dixiſſe. Contra στάχυς Græcis eſt, quicquid nucamenti modo compactum mucronato faſtigio ſemen incluſum gerit, quod præcipuum in frugibus Cerealibus. à quarum ſimilitudine Græci ῥιζοτόμοι in thymo, ſtœchade & ſimilibus στάχυν ponunt. Dioſcoridis ſunt verba de Epithymo nondum à quoquam intellecta. Ea ego in gratiam τῶν ὕλης ἰατρικῆς ſtudioſorum ponam. ἐπίθυμον, inquit, θύμου ἐστὶν ἄνθος τοῦ σκληροτέρου καὶ θύμβρᾳ ἐοικότος, ἔχει δὲ κεφάλια λεπτὰ, κοῦφα, οὐραγοὺς ἔχοντα ὡς τρίχας. Hic diligentiſſ. vir, atque Latinitatis obſeruantiſſimus Ioannes Ruellius & ſe & alios in magnos difficultatum anfractus induit, quum vertit: *Capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quaſi capillamenta.* οὐραγοὺς vertit *caudiculas*. Dupliciter lapſus eſt, & quum putat deminutiuum οὐρᾶς eſſe οὐραγοὺς, & quum putat caudiculas deminutiuum caudæ Latine poſſe deduci. Neque hoc ſatis. Nam quot lites inter Rhizotomos ſeuit hæc interpretatio, aliis Græce neſcientibus, aliis lanam caprinam ſomniantibus? Miſeret me eorum, qui Dioſcoridem tractant, & Græce neſciunt. At Dioſcorides non figuram Epithymi hic nobis proponit, ſed thymi illius, qui Satureiæ ſimilis eſt: qui in Cappadocia & Pamphylia frequentiſſimus ſponte naſcitur. Non, inquam, Dioſcorides epithymum deſcribit nobis, neque capillamentum illud, quo thymum quoque inuolui certum eſt: & quod ne Plinius quidem ignoraſſe videtur. ſed thymum ipſum Cappadocem & Pamphylium. In quo multum decepti ſunt iſti immanium Commentariorum conſarcinatores, qui maluerunt pertinaciter verum oppugnare, quam quid vellet Dioſcorides, diligenter penſitare. Sed quid penſitaſſent homines & Latine, & Græce ignari? Quibus id facile ignoſco, quia & ne-

mo

Digitized by Google

mo hactenus errorem inſignem in Dioſcoridis verbis deprehendit. Nam pro ὀξυχοῦς ἔχοντα ὡς τρίχας, legendum aio, οὐραχοῖς ἔχοντα ὡς στοιχάς. *Epithymum*, inquit, *eſt flos è thymo duriore ſatureia ſimili capitulis tenuibus, leuibus mucronata cuſpide quali ſtœchadis*. Ita enim vertendum erat. Nam Dioſcoridis Epithymum neque eſt capillamentum, de quo ſupra dixi, neque hic illum niſi de ſpica thymi agere certum eſt, ſed illius thymi, qui tantum ſatureiæ ſimilis eſt. Nam & thymus στάχυν habet, vt & fæx Pharmacopœorum ſcit & teſtatur Nicander περὶ χαλαντος ἐμπυπαθεῖτης, quum ait: ἠὲ νέον βρυόεντα θύμον στάχυν. Et ſtœchas ad eius inſtar στάχυν habet. Dioſcorides de ſtœcha: ὁμοίαν ἔχουσα κόμην θύμῳ. & αὐτοψία id docet. Ergo Epithymum Dioſcoridis tantum capitulum & ſpica thymi durioris eſt ac thymbram referentis intelligo thymbram, quam veteres κεφαλωτὴν vocabant, quia κεφάλια vt hic thymus habet. Serenus:

Ac Thymbræ ſpeciem, quam commemorant Cephaloten.

οὐραχοὺς igitur vocat ſpicas à ſimilitudine cuſpidum in ſibynis, & haſtis, quę Homero & οὐραχὸς & σαυρωτῆρες dicuntur. Eleganter igitur ait capitula illa thymbræ eſſe mucronato faſtigio inſtar cuſpidum imo ipſa faſtigia cuſpides vocat. Nos igitur, Dei virtute, primi maximam cauſſam errorũ & periculoſæ ignorantiæ ex bono ſcriptore ſuſtulimus, quæ doctorum hominum ingenia hactenus exercuit, idque propter ignorationem huius partis humanitatis, quam Criticen vocant. Tanti momenti eſt errores veteres, qui iamdudum in bonis auctorib. inoleuerũt, odorari poſſe. Quare nõ eſt quod poſthac quiſquam in Dioſcoride cum Ruellio, aut vllas caudiculas voces Latino cœlo ignotas, neque neſcio quos pilos harioletur. Omnia plana ſunt, omnia illuſtria, ac perſpicua. οὐραχοὶ igitur hic ſunt ſpicarũ mucrones. At ſpicæ nardi & ſpicæ allij alia ratio quã reddere nõ poſsũ, at illã recte poſſum. Nã quicquid in acu-

men deſinit veteres ſpicum vocabant, vnde deminutiuum ſpiculum, & verbum inſpico: vt, *ferroque faces inſpicat acuto.* Et ſane ἄσταχυς nihil aliud quam ſpicum.

eod. SPICA *Ciliſſa*] De croco igitur intelligendum: quod in aris cremari ſolitum oſtendimus. Ouidius: quum de aromatis, quæ ſacris adolerentur, loquitur:

Nec fuerant rubri cognita fila croci.

17 INGENIVM *poſitis irritet*] Lege *potius irritat* eſt γνώμη.

Pag. 292. 12. AT ILLI *Pollicibus fragiles increpuere manus*] Non cuiuis obuiū, quid velit Amerinus noſter. Sed proculdubio erat geſtus cōponentiū ſe ad dicendum. Petronius: *Intrat cinædus homo omnium inſulſiſſimus, & plane illa domo dignus, qui vt in fractis manibus congemuit, eiuſmodi carmina effudit.* Idem: *Retexit ſuperbum pallio caput, & manibus interius in articulorum ſtrepitum conſtrictis, Quænam eſt, inquit, hæc audacia?* Hodieque multos id facere, antequam loquantur, videmus. At qui conuocatis viris, aut alioqui verba facere volebant, alia ſigna habebant, quibus ſibi audientiam faciebant: vt in actis Apoſtolorum. Paulus τὴν χεῖρα κατασείσας populum κατασιγάζει. Antiquitus prætento pollice, medico, & auriculari depreſſis, ac mediis duobus iudice, & infami erectis, ſignificabant ſe verba facere velle ad populum. Apuleius Mileſia II. *At ſic aggeratis in cumulum ſtragulis, & effultus in cubitum, ſubrectuſque in torum porrigit dexteram: & inſtar oratorum conformat articulum, duobuſque infimis concluſis digitis, cæteros eminentes porrigit, & infeſto pollice clementer ſubrigens, infit.* In numiſmate conſecrationis Conſtantini anima Conſtantini nuda, linteo amicta, quadrigis vehens in cœlum porrecto brachio recipitur alia manu ex cœlo exiſtente ad hunc geſtum conformata, pollice ſcilicet infeſto duobus ſequentibus iunctis, duobus vero reliquis depreſſis, qui eſt geſtus Epiſcoporum benedicentium. Infra ſunt literæ CONS. id eſt Conſecratio. Omnes enim Conſecrationes, illo ſæculo ita exprimebantur, vt imperatoris

toris anima dextra Iouis porrecta exciperentur. In Panegyrico Conſtantino Magno dicto: *Vere enim profectò illi ſuperum templa patuerunt: receptuſque eſt conſeſſu cœli, tum Ioue ipſo dextram porrigente.* Fulgentius Placiades libro de Continentia Virgiliana non pollice prætento, ſed compreſſo. *Itaque compoſitus in dicendi modum, erectis in totam duobus digitis, tertium pollicem comprimens ita verba exorſus eſt* Itaque Epiſcopi eo geſtu olim in loco, qui ſalutatorium dicebatur Latinis, ἀσπαστικὸν Græcis, alloquebantur populum, & benedicebant eum.

15. VIGITANTIS *tecta Suburræ*] Scribe auctore vetere libro, *Vigilacis*, quo verbo Iuriſconſultus vtitur.

20. FECERVNT *tepidas*] Huic pentametro ſubiungendum diſtichon: NEC CREPVIT FIXA ME PROPTER ARVNDINE CVSTOS.

21. NEC *crepuit fiſſa*] Lege FIXA, neque, inquit, propter amores noſtros euenit id, quod alias ſolet, vt aut ianitor ex inſidiis vulneratus ſit à te, neque tegula à noſtris tectis in caput tuum miſſa ſit.

23. FOEDERIS *heu taciti* σχετλιαστικῶς cum genitiuo Græco more, οἴμοι τῶν σπονδῶν. Plautus:

Di immortales mercimonij lepidiſſimi.

25. AT *mihi non oculos quiſquam inclinauit*] Noſter, INCLAMAVIT Tangit morem claudendi oculos morientis cum inclamatione nominis illius.

Pag. 293. 3. CVR VENTOS *non ipſe rogis*] Mos Romanus. Herodianus libro quarto. Sed id prius ex Græca ſuperſtitione. Homerus:

ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος ἀχιλλεὺς,
στὰς ἀπάνευθε πυρῆς δοιοῖς ἠρᾶτ' ἀνέμοισι
βορέῃ καὶ ζεφύρῳ. καὶ ὑπέσχετο ἱερὰ καλά.
πολλὰ δὲ καὶ σπένδων χρυσέῳ δέπαϊ λιτάνευεν
ἐλθέμεν ὄφρα τάχιστα πυρὶ φλεγεθοίατο νεκροί,
ὕλη τ' ἐσσεύοιτο καήμεναι

6. INIICERE *& fracto*] Duo diſticha quæ ſeque-

bantur, alio pertinent.

8. CYCLADE *verrit humum*] Virgil. *Croceo velamen Achanto.* Seruius: *Cyclade.*

9. ET *grauiora rependit iniquis*] *Iniquis quaſillis*. quia æqua penſa rependebantur heræ, niſi quum ob culpam aliquam iniquiora exigebantur. Ouidius:

Æquaque formoſæ penſa rependis heræ.

Gloſſæ. ςαθμὰ τὰ διδόμενα ταῖς γυναιξὶν, *Penſa*.

12. CODICIS *immundi*] Et illa eodem modo damnata eſt apud Iuuenalem:

Horrida quale facit reſidens in codice pellex.

14. PER *nomen quoniam eſt auſa*] Ab hoc pentametro ſequuntur duo diſticha ordine: LYGDAMVS VRATVR.

15. LYGDAMVS *vratur*] μιμητικῶς ex perſona ipſius nouæ amicæ. Vratur Lygdamus, quia conſuluit fugam Nomada ſuper noua amica, quæ fortaſſe ad eius interitum ſpectabant: aut tale quid. Nam conſtat hoc velle Propertium. ſed cuiuſmodi fuerit id, pro quo luſtrales ſaliuas Nomas ſaga mouerit, id vero neque ſcio, neque admodum refert vtrum ſciam, an neſciam.

16. SENSI *ego quum inſidiis pallida vina bibi*] Verba non μιμητικῶς, ſed ipſius Cynthiæ. eſt autem parentheſis, & legendum *bibi*, non *bibit*. Has voces imperioſæ pellicis audiui egomet, inquit, quum tacite bibi χοάς. nam inferium vinum, quod Græci vocant χοὰς *pallida vina* dicit. *pallida* ob mortuos, ad quos pertinet id vinum. Vini autem illius odore putabant elici animas ad bibendum, vt illa bibula anus Plautina facit, cuius nares flos meracli Libyci percutit. Propterea χοαὶ Euripides νεκρῶν ἀγωγοὺς vocat in Ecuba:

δέξαι χοάς μοι τάσδε κηλητηρίους
νεκρῶν ἀγωγούς.

17. AVT *Nomas arcanas*]. Aut crucietur Lygdamus, aut tollat ſaliuas luſtrales & incantamenta ſaga illa, quam Lygdamus conſulit. Nam quare conſulit, ſi hoc

non

non eſt inſidiari capiti,& vitæ meæ?

18. DICET *damnatas*] Ita liber noſter. Sed legendum, *Ducet*. ducere hic eſt filatim liqueſacere: vt fit in pingui, quod igne remittitur. Hiſpanice *Pringar*, genus tormenti ex lardo igne liqueſacto, & in terga mancipiorum ſtillante dignum non miſeris mancipiis, ſed ipſis ſemimauris carnificibus ſupplicium. Sane, inquit, teſta ignea tabefactæ manus ſtillabunt, niſi arcanum prodiderit. Hæc eſt, ni fallor, vera horum verſuum, & ſedes, & explicatio, qui antea & alieno loco poſiti, & obſcuri erant.

20. ARDENT *è noſtro*] Lege, *Ardeat*.

Pag. 294. 1 VNA *Clytemnaſtra ſtuprum venit*] *Clytemnæſtra ſtuprum* περιφραστικῶς, Clytemnæſtra impudica. ſic ſcelus Polymneſtoris, error Herculis, & talia multa Propertiana.

3. VECTA *Phaſelo*] Noſtro *parta* phaſelo, quod non intelligo.

5. QVAEQVE *errat turba Cybelles*] Corruptum ex ſcriptura. *Quaq; æra rotunda Cybelles*. Rotundum pro rotundo veteres.

8. NARRANT *historia pectora*] Noſter, *corpora*. Ita repone.

9 HAEC *ſumma æternis*] Mallem: *Hac ſua maternis*.

11. NARRAT *Hypermneſtre*] Vitioſa interpunctio ſententiæ bonæ iniuriam facit. Nam ita potius:

Narras Hypermneſtra magnum auſas eſſe ſorores.
In ſcelus hoc animum non valuiſſe ſuum.

28. PARTHENIE *patuit*] Ita interpunge:

Nutrix in tremulis nequid deſideres annis
Parthenie. patuit nec tibi auara fuit.

29. DELITIAEQVE *mea Latris*] Et in veteribus inſcriptionibus, ſerui, & ancillulæ dicuntur DELICIVM. Eas, ni fallor, abras vocabant Attici. Iuuenalis Abram intelligit.

— *& flauam, quæ fert mandata, puellam*. Fortaſſe *Fa-*

ueam. In Gloſſis, *Fauea.* παιδίσκη. *Faueus,* παῖς. Plautus Milite: *Quaſique hunc anulum Fauæ ſua dederit, ea porro mihi.* ex veſtigiis ſcri. tæ lectionis ita emendamus: quod ſine dubio rectum eſt.

Pag 295.14. QVVM *vicina meis*] Noſter, *Quum vicina nouu arua cucurrit, agris.* quod puto verum, modo *aura* pro *arua* legas. hic ſupra:

Publica vicinæ perſtrepat aura viæ.

Quum, inquit, aura ſtrepitus verberauit aures viciniæ. nouos agros vocat exquilias, quæ eo tempore colebantur ſublato communi ſepulchro plebeiorum. Horatius:

Nunc licet exquiliis habitare ſalubribus.

Mæcenas etiam ibi conceſſis ab Auguſto aliquot iugeribus cepit hortos colere: qui ab eo Mecænatiani dicti fuerunt.

15. LANVVIVM *annoſi*] Verba Plutarchi, quæ nos olim in hunc locum annotaueramus, adducerem, niſi hoc iam à Turnebo. factum viderem. Sed & Ælianus diſertiſſime hoc perſequitur lib. de animalibus. x. c. xvi. Poſt alia: ἐκ οὖν ἐν τῷ λαυινίῳ ἄλσος πεφύτευται μέγα καὶ δασὺ, καὶ ἔχει πλησίον νεὼν Ἥρας Ἀργολίδος ἐν δὲ τῷ ἄλσει φωλεὸς ἐστὶ μέγας καὶ βαθὸς, καὶ ἔστι κοίτη δράκοντος. Vide reliqua. Vbi vides Lauinium manifeſto vocari, quod hic Lanuuium. Neque enim, quod etiam quidam docti Itali pertendunt diuerſa ſunt Lauinium & Lanuuium, neque cauſſæ eſt quod locum quendam Strabonis ad hoc aduocent, quum is locus nihil eos iuuet. Et ioculare eſt eorum commentum.

Ibid. VETVS *eſt tutela draconis*] Iunoni Lanuuinæ ſacer Draco ille, de quo hic & apud Ælianum agitur. In nummis L. PROCILI Iuno Soſpita, quæ erat tutela Lanuuij, cuſa eſt Draconem hunc calcans.

17. CAECO *deſceſſus hiatu*] φωλεὸν vocat Ælianus item κοίτην.

18. QVA *penetras virgo*] Ita & noſter ſed inepte. lego:

Qua penetral. (virgo tale iter omne caue)

19. IEIVNI *ſerpentis honor*] παρθένοι τε ἱεραὶ νενομισ-

μένοις

μηναῖς ἡμέραις παριᾶσιν εἰς τὸ ἄλσος ἐν ταῖν χεροῖν φέρουσαι μάζαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τελαμῶσι κατειλημμέναι. ἄγει δὲ αὐτὰς ἀθύρεσιν ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ δράκοντος πνεῦμα θεῖον, καὶ ἀπταίστως προσιᾶσι βάδην καὶ ἡσυχῇ ὥσπερ οὐν ἀκαλύπτοις ὁρῶσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς.

22. QVVM *temere anguineo*] Repone ex fide ſcripti libri: *Quum tenera, Tenera*, hoc eſt puellaris. In monobiblo:

Ne tenera adſidua colla grauentur aqua.

Tenera colla. κυρίδια poëtice.

24. VIRGINIS *in palmis*] Virginis κανηφόρου.

25. SI FVERINT *caſta*] Perſequitur Ælianus: καὶ ἐὰν μὲν παρθένοι ὦσι, προσίεται τὰς τροφὰς ἁγνὰς ὁ δράκων καὶ πρεπούσας ζώῳ θεοφιλεῖ, ἢν δὲ μή, ἄπαστος μένει, ὡς προειδότος αὐτοῦ τὴν φθοράν, καὶ μεμαντευμένου. μύρμηκες δὲ τὴν μάζαν τὴν τῆς διακορηθείσης εἰς μικρὰ καταθρύψαντες, ὡς αὖ εὔφορα αὐτοῖς εἴη, εἶτα ἐκφέρουσιν ἔξω τοῦ ἄλσους, καθαίροντες τὸν τόπον. Γνωρίζεταί τι ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸ πραχθέν, καὶ αἱ παρελθοῦσαι ἐλέγχονται, καὶ ἥγε τὴν παρθενίαν αἰσχύνασα ταῖς ἐκ τοῦ νόμου κολάζεται τιμωρίαις.

Pag 296. 1. HVC *mea detonſis deuecta eſt Cynthia mannis*] Ita recte Beroaldus ex veteri lectione, *ab annis*, ſed mirum detonſos dicere, quos Ouidius iubatos facit.

Paruaque cumprimum rapientibus eſſeda mannis
Ipſa per admiſſas concute lora iubas.

Alibi de mannis:

Frenaque in effuſa laxa iacere iuba.

Gloſſæ, *Mannis* βριχοις. Ita etiam Acro in Horatij Epodum. In Panegyrico in Conſtantinum: *Cui digredienti ad annulos ſederas.* Lege: *mannulos dederas.*

2. SED *mage cauſſa Venus*] Nam tam Veneris quam Iunonis ibi celeberrimum templum. Strabo: Λαουίνιον ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης.

3. APPIA] Lanuuium ad partes viæ Appiæ, vt hic vides. Et Laniuium quoque ad Appiam erat, auctore

Strabone.Ergo Lauinium & Lanuuium idem.

9. SERICA *nam taceo*] Has nugas excogitauit Beroaldus,a qu. illi commentum placet.Vetus lectio. *Striga nam rapto*.vel *capto*. Lego.*Striga nam capto* μίμησις. Ex perſona Cynthiæ. Cynthia, inquit, primo temone ſedens dixit aurigæ , Striga. nam ea re huc veni vt volſi nepotis carpenta rapiam , & armillatos canes. Strigare quid eſſet , ſatis alibi in Parodiam Virgilij diximus. Strigare equi dicuntur,quum interquieſcunt : à Striga loco,vbi hoc ſolent facere in exercitu.auctor Chariſius. Gloſſæ falſo legunt *Triga Triga*,τόπος,ὅπου ἵπποι γυμνάζονται. Contrarium eſt Reſtrigare. Seneca Epiſtola quarta. *Surge, & reſtriga , at cliuum iſtum vno, ſi potes, ſpiritu exupera*.Hodie male in Senecæ libris,*Surge, & inſpira*.

VOLSI *carpenta nepotis*] Volſum , δεδρωπακισμένον intelligo:nepotem,ἄσωτον. M Seneca declamationum li.1. *en iſtu volſis atque expolitus, & nuſquam niſi in libidine viris.volſis* πεπιλωμένοις. idem apud Iuuenalem,*reſinata iuuenius* Ælianus:φασὶ δὲ πρὸς ταῦτα Ταραντῖνοι τε καὶ Τυρρηνοὶ πρῶτοι καλῶν ἀγδάλων,ἔπειτα αἰσχυνόμενοί τε καὶ παρεσχόντες,τὴν τρίχα ὡς ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναῖκας ἀποκρίνειν. Ita legi debet locus ille apud Ælianum.

11.QVI *dabit immunda*]Qui ſe autorabit ludo gladiatorio. Firmicus: *Qui ſe ob alienа gratia voluntatem nundinati ſanguinis iactura ad mortis ſpectaculum vendant*. Tatianus:ἑαυτοὺς εἰς τὸ φονευθῆναι πιπράσκουσι.

14 MVTATO *volui*] Scriptura *Mulctato*.& recte,dixit enim iniuriam lecto factam.

21. VNVS *erat tribus in ſecreta lectulus herba*] Nulla herba erat,ſed prouerbialiter dictum Supra:

Si te non tecum Chloridos herba tenet.

23. VTRIQVE *æſtiua ſupellex*] Lege:*vitrique*. Carmen in menſes anni,quod legitur ſecundo Catalectorum noſtrorum:

Fontanos latices,& lucida pocula vitro

Cerne vt demerſo torridus ore bibat.

Lo-

Digitized by Google

Loquitur de Auguſto menſe. De eodē in alio carmine:

Auguſtum penitus torret Phaethontius ardor,
Quem recreat feſſum gello, facilla, melo.

Gello eſt vas vitreum. βαυκάλιον Græci vocant. Iſidorus in Gloſſis: *Gellonem, baucalem.* & alibi. *Baucalem, gellonem.*

24. ET *Methymnæi grata ſaliua*] In noſtro *Græca*. recte. Intelligitur enim οἶνος θαλασσίτης, quod Celſo dicitur vinum ſalſum Græcum, libro tertio, capite ſexto, item capite ſeptimo & decimo. Puto Beroaldum hoc primum mutaſſe, vt ille fuit vir quidem nullius iudicij, ſed lectionis multæ.

25. NILE *tuus tibicen erat*] Ait ſe medium inter Teiam, & Phyllida collocaſſe. Cur igitur hic facit crotaliſtriam Phyllida? Sed, ne in nugis lectoris animum occupem, legendum.

Niletes tibicen erat, crotaliſtria Philis.

Hoc eſt, Ægyptius erat & Niligena tibicen. ſed crotaliſtria Memphitica, aut Syenetica. Nam Philæ inſula ad Syenem. Seneca Quæſtionum libro quarto: *Philæ inſula eſt aſpera, & vndique prærupta. Duobus in vnum coituris amnibus cingitur, qui nilo mutantur, & nomen ferunt. Vrbs eam totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quam violentus egreſſus Æthiopiam, arenaſque, per quas iter ad commercia Indici maris eſt, prælabitur.* Et quæ ſequuntur. Sed vide Strabonem, qui hæc fuſius tractat. Iam Ægyptij Choraulæ, & Crotaliſtriæ in precio erat. Petronius:

Memphitides puellæ
Sacris Deum paratæ.
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.
Anus recocta vino
Trementibus labellis.

Nam & puer manu loquaci, eſt χειρονομῶν χορευτής. & anus recocta vino eſt Crotaliſtria. Sed idem prope eſt.

In epigrammate:

ἐξ ἀχερωσωαυρὴν τῷ πήχει χειρονομοῦντι. Item,
ἢ κρωτάλοις ὀρχηστὴ ἐν ἀρσίσιν, &c.

Et quid crumata eſſent, & quid ſcabilli, alibi docemus.

eod. NILE*iuus*] Ineptiſſime ſcripſimus, *Niletes.* νειλέτης. niſi malis *Niloteſ*, νειλώτης.

eod. CORALISTRIA] Vix ephebos egreſſi legebamus, *crotaliſtria* Tamen Turnebus videtur ſibi de Annibale victo triumphare, quum rem triſtiſſimam, & puero facillimam venditat.

eo. PHYLLIS] *Philis* ſcripſimus, φιλῆσαι. *Crotaliſtria Philis*, vt Hoſpes Zacyntho.

27. NANVS *& ipſe*] Nanus choraules ſcilicet. Romæ in hortis Mediceis extat ſignum nani cum hac epigraphe:

Θ. K.
ΜΥΡΙΠΝΩΙ. ΝΑΝΩΙ
ΧΟΡΑΥΛΗΙ.

Vbi *μυρίπνους νάνος χοραύλης*, vt hic Propertianus quoque manus eſt Choraules. Eſt autem choraules, qui digitis chironomus & pedibus geſtiens voce tibiarum & fiſtularum ſonum imitatur, vt in Mauritania adhuc pueri & Thymeticæ mulieres. Sidonius:

Date ranulos Chorculas,
Quibus antra per palati
Crepuit riſlanda buccis
Gemit aura tibialis.

ibid. BREVITER *concretus*] Noſter. CVRVATVS, non CONCRETVS. In hoc verbo *curuatus* latebat priſcus mos peſſimi mangonij, quum pueros cogerent non creſcere. Dionyſius Longinus περὶ ὕψους. ὥσπερ εἰ ἀληθὲς τὰ γλωττοκομεῖα, ἐν οἷς οἱ πυγμαῖοι καλούμενοι νάνοι τρέφονται, οὐ μόνον κωλύει τοὺς ἐγκεκλεισμένων, * ἀλλὰ καὶ συνάγει διὰ τὸν περικείμενον τοῖς σώμασι δεσμόν.

28 IACTABAT *truncas ad caua buxa manus*] Caua buxa, ſunt ſcabilla vel tibia. Statius libro ſeptimo Thebaidos.

Digitized by Google

baidos. & *ad inſpirata rotari Buxa* Ibi vetus interpres: *Buxa tibia, vel ſcabillum, quod in ſacris tibicines pede ſonare conſueuerunt.* Si igitur pro ſcabillo accipiamus, referendum ad crotaliſtriam, quæ ſcabillis crumata ciet. ſcabilli autem aut teſtarum aut lapidum crepitus. Pindar. μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων ἐν δὲ κεχλάδ ων κρόταλα.

Pag 297. 1. SED *neque ſupplectu*] Eadem narratio de eadem re apud Petronium: *Lucerna quoque humore defecta tenue, & extremum lumen ſpargebant.*

6. LANVVII *ad portas*] Non eſt quod doctiſſimo Turnebo aſſentiamur, qui obſcœnitatem hic vaticinatur. Nam Lanuuium ſine vlla figura eſt oppidum Laurētum: vt ſupra diſputatum, aliter Lauinium. Lauinum τετράλλαβως dixit Silius lib. 8.

Quos celſo deuexa iugo Iunonia ſedes
Lauinum ——

Et Iuuenalis:

Atque nouercali ſedes prælata Lauino.

Populus in veteribus marmoribus dicuntur Laurentes Lauinates, Ouidius itaque Lanuuium cum Laurentibus coniungit:

Et populus Laurens Lanuuiumque meum.

15. IN *vultum coniicit vngues*] Fortaſſe *ignes*, propter id, quod ſequitur. Supra:

Tu minitare oculos ſubiecta exurere flamma.

Pag. 298. 14. SVFFICIT & *pura*] Noſter, *ſuffocat*, primus Beroaldus *ſuffiit* emendauit. ego veterem ſcripturam retineo. Suffocare ſecunda longa veteres Grammatici deducunt à faucibus: eadem correpta, à foco. Hoc enim notant in ſuis differentiis. Suffocare ergo, eſt πυρῶσαι. Theocritus de eadem re loquens. πυρώσατε δ' ὦμα θεῖον. *Suffocate domum ſulfure.*

18. RESPONDI] Verbo iuris vtitur. Stipulata enim erat ab eo. Hoc eſt enim, *indixit leges.*

20. O *Erythræa*] Lege, *O Erythea* ἐρύθεια. Veſtigia extant in noſtro libro, *Erithee*, Eſt inſula Geryonis, vt

Digitized by Google

omnes ſciunt. Inde βοοτρόφον vocat Dionyſius περιηγητής.

26 FVRTO *polluit ille locum*] Correctorum flagitium, qui LOCVM pro IOVEM poſuerunt. Ita enim ſcriptura noſtra. Iouem ξένιον intellig. Cui incenſis odoribus in prunæ batillo ſacra fiebant nouorum hoſpitum aduentu.

Pag. 299. 26. PANDITE *defeſſis hoſpita veſtra viris*] Varie torſerunt hunc locum correctores, neque tamen propterea effecerunt, quod volebant. At vetus lectio: *hoſpita vana*: puto, *hoſpita fana*. Fanum eſt, vbi ara, vt hic.

27. CIRCAQVE *ſonantia lymphis*] Lege: *Circoque*, aut *circanſque*, quod magis placet. Circare eſt περιοδεύειν inde Circanea auis Miluius, quod circando agros oberret. Gloſſæ: *Circat*, & *Circitat* κυκλεύει. *Circito*. περινοσῶ, *Circitor*, *Luſtrator*, περιοδευτής. Eo vtitur idiotiſmus Hiſpanicus in eadem notione. Italicus & Gallicus paulo detorſiore. Nam *Cercar* illis eſt inueſtigare.

Pag 300. 5. ACCIPITE *hac feſſo*] Verſus ſuppoſititius, qui infra legitur. Nam hic lacuna relinquenda.

14. ALMA *ſacerdos*] Quæ vocatur Damiatrix. Vide Feſtum.

Pag. 301. 9 SIC *ſanctum Tatia compoſuere Cures*] Lego *Tatij*. *Cures* in maſculino, vt Veij.

16. CENINVM *Aarona*] In noſtro eſt declinatio archaica, ACRONTA.

18. ROMA *tuis quondam finibus horror erat*] In noſtro, HECTOR ERAT. Quod valde placet, tanquam alter Hector metuebatur tibi vt ille Priamides Græcis.

19. AVSVS *ſperare Quirini*] *Quirinis*, noſter, *humeris Quirinus*.

Pag. 302. 1. QVI *tulit aprico*] Prouerbium. Sic Horatius:

—*in pace aptarit idonea bello.*

9. IVGERA *parua Cora*] Ita noſter: ſed quædam antiquæ

antiquæ editiones habent, *iugera terra*. aliæ *trita*. Suſpicor legendum, *iugera terna*. Intelligit enim exiguum agri modum, qui militi pro virtute aſſignabatur. Iuuenalis:

Mox etiam fractis ætate, ac Punica paſſis
Prælia, vel Pyrrhum immanem gelidoſque Moloſſos
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus—

Et bene hic conuenit, *iugera terna*, quia dixit:

vltima præda Nomentum—

20. Desecta *Tolumni ceruix*] Mirum Ouidium putaſſe Tolumnio cognomen Lartis fuiſſe, quum Lar ſit dignitatis nomen. Ait enim in Epigrammatis:

Larte ferox cæſo Coſſus opima tulit.

Atqui, vt dixi, Lar eſt princeps lingua Hetruſca. Auſonius: *Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.* Lars, πρωτοστάτης, προστάτης Vnde Lares apud Romanos ſunt Dii προστάται familiæ: qui ab eo propterea Præſtites vocabantur, hoc eſt προστάται προσαθίεμοι. Adde quod niſi Tolumnius fuiſſet Lar, hoc eſt, princeps aut dux, ſpolia de eo non fuiſſent opima. Nam ea ſunt, quæ dux à duce aufert. Fortaſſe non cognomen putauit eſſe Lartem Ouidius, ſed quia apud Hetruſcos ſolos Lar ſignificabat principem, & omnes Hetruſcorum principes dicebantur Lartes, ſatis putauit eo nomine deſignari quem Coſſus interfecit.

23. Belgica *quum vaſti*] Noſter aliam lectionem præfert: *Belligera vaſti* lege *Belligerans* vt ſupra *circans* pro *circa*. Erroris cauſſa, quod archaicos ſcriptum erat, *belligeras, circas* vt prægnas, animas, antiſtas, ſine N. Interpungendum autem ſic:

Claudius à Reno traiectos arcuit hoſtes
Belligerans, vaſti parma relata ducis
Virdomari— Ita ſine dubio ſcripſit Propertius.

eod. Parma *relicta*] Ita noſter. Sed magis placent editiones antiquæ, in quibus eſt Relata.

24 VIRDOMARI] Virdomarus ad verbum Ξένιππος. Nam *mar* apud noſtros erat Equus, auctor Pauſanias. Gallorum veterum idioma ſine dubio Teutonicum fuit. Ælianus ποικίλης li. ix c. xvi. ſcribit inter illos priſcos Auſones quendam fuiſſe nomine Μάρην τοῦ τὰ μὲν ἔμπροσθεν λέγουσιν ἀνθρώπῳ ὅμοια, τὰ κατόπισθεν δ' ἵππου, καὶ αὐτὸ δὲ τοὔνομα, εἰς τὴν ἑλλάδα φράσιν ἱππομιγὴς δύναται. Sane ſi μάρης ἱππομιγὴς ſignificat, eodem nomine equum illæ Caſcæ Aurunci, & Galli vocabant. Huic rei videtur fauere quod adhuc Hollandi Equam *Merie* vocant. Et Mariſchaleus, quod fabrum ferrarium ſignificat, qui pedibus equorum ſoleas ſuppingit. Sed refragatur Pauſanias in Phocicis, qui Gallis equum μάρκαν, dictum ſcribit, & turnam τριμαρκισίαν. Quod magis confirmatur vetere lingua Alamanorum, qui equum bellatorem MARACH vocabant, vt eſt in eorum legibus. Titulis LXX. LXXI. Noſter liber non VIRDOMARI, ſed VIRTOMANI. & id quoque Teutonicum. Virtomanus, Ξένανδρος. *Uuirtman*.

26. ILLI *virgatis iaculantis ab inguine braccis*] Iaculari ab inguine barbarum eſt, at contra Græcum à capite Euripides Hippolyto: καὶ παρὰ χαίταν ξανθὰν ῥῖψαι Θεσσαλὸν ὅρπακ' ἐπίλογχον ἔχουσ' ἐν χειρὶ βέλος. Sed in noſtro non *ab inguine*, ſed *ab agmine* legitur. quod profecto longe melius eſt.

eod. ILLI] ἀρχαϊκῶς, pro *Illius*.

eod. VIRGATIS] De virgatis ſagulis Gallorum vide iuuenilia coniectanea noſtra. Virgatam tigrem vocat Seneca in Hippolyto. item Silius li. 5.

Stat ſonipes, vexatque ferox humentia frena,
Caucaſeam inſtratus virgato corpore tigrim.

Virgatam tigrim vocat, quam Euripides στικτὰν καὶ βαλιάν. Hic autem Virdomarus virgatis braccis dicitur, vt,

—*domus ſanie dapibuſque cruentis.*

eod. BRACCIS] Propriæ Gallorum braccæ, quas Græci ἀναξυρίδας vocant in Phrygibus, Lydis, & Perſis.

Euri-

Digitized by Google

Euripides θυλάκους. Iam Romanis ἀναξυρίδας in vſu fuiſſe tempore Licinij imper. habes apud Suidam Αὐξέντιος. Sed & Lampridius ſcribit Alagabalū bracas albas habuiſſe, non coccineas, vt ſolebant reliqui imperatores. Quare antiquior vſus braccarum Romanis fuit, quam vulgo perſuaſum.

29. OMINE *quod certo dux ferit ante ducem*] Hæc lectio non erat in noſtro, ſed, *dux ferit enſe latus*. Quod autem tam anxie quærant Feretrij etymon, cauſſæ non eſt: quum certum ſit dictum à Feretro pompæ triumphali. Valer Flaccus:

Has precor exuuias & opima cadauera noſtro
Linquite, ait, feretro.

Pag. 303. 15. NVM *minus immites habuit*] Malo *habui*. Ita ergo legendum.

Num minus immites habui Cornelia parcas,
Et ſum, quod digitis quinque leuatur onus?

Quem locum expreſſit Ouidius epiſtola Canaces:

Quid iuuat admotum per auorum nomina cælo
Inter cognatos poſſe referre Iouem?
Num minus infeſtum funebria munera ferrum
Fœminea teneo non mea tela manu?

Quis neget Ouidium hunc locum in animo habuiſſe?

23. ASSIDEANT *fratres*] Cauſſam vult dicere coram iudice quæſtionis.

eod. ASSIDEANT *fratres iuxta Minoida ſellam*] Melius noſter: *Aſſideant fratres, iuxta Minoia ſella, &*
Eumenidum—

26. FALLAX *Tantaleo*] ταντάλεύς, ἀϊδωνεύς, δευκαλιδεύς, ἡρακλεύς, & ſimilia. Tarentini, à quibus Romani Tantaleus, Adoneus. &c. Auſonius: *Concedat Cei Muſa Simonidei*. Simonideus, σιμωνιδεύς.

Pag. 304. 3. IPSA *loquor pro me*] ἀπολογητικὸς enim λόγος, qui ſequitur.

eod. SI *fallo*] Mos reorum cauſſam dicentium, qui iurabant ſe nihil mentituros.

4. SI *Cui fama fuit*] Exordium. Omnes partes orationis hic ſunt.

6. VERA *Numantinos*] Confiƈta lectio ex antiqua *Atra*. At nos, *Afra*. Numantinus excidit Carthaginem: hoc & lippis & tonſoribus notum.

14. AFRICA *tonſa iaces*] Eſſet ſimile illi:

ἡμετέρης βουλῆς σπάρτη μὲν ἐκείρατο δόξαν.

Conſiliis noſtris laus eſt attonſa Laconum.

Sed noſter *tanta iaces* quod dictum θαυμαστικῶς.

15. ET *Perſen proaui*] Silius de Philippo, quem vicerunt Romani, patre iſtius Perſæ:

Hic gente egregius, veteriſque ab origine regni

Æacidum ſceptrũ, proauoque tumebat Achille.

Perſen autem Æolice pro Perſeo. Περσεύς, Πέρσης Ὀδυσσεὺς Ὀδύσσης: Ἀχιλλεύς, Ἀχίλλης. Contra Σιμωνίδης, Σιμωνιδεύς.

17. ME *neque cenſura legem molliſſe*] Nihil feciſſe indignum cenſura mariti Pauli. Infra:

Filia tu ſpecimen cenſuræ nacta paternæ.

18. LABE *mea noſtros*] Lege, *veſtros*. Ita & ſcriptus liber.

19. NON *fuit*] Melius liber, *Non erat*.

26. TVRPIOR *aſſenſu*] Quaſi non damnaretur, niſi confeſſa.

Pap. 305. 5. DEFLETA *& gemitu*] In noſtro, *Defenſa*. videtur neſcio cuius culpæ ſuſpicione perſtricta fuiſſe cornelia, quod ex ſequentibus cognoſcitur. Quod, inquit, maleuoli de me rumoribus differunt, hoc falſum eſſe conuicerit vnus Cæſar, qui mortem meam defleuit. cuius lacrimæ mihi defenſionis, ac patroni vicem ſunt. Similis locus in Epicedio Druſi:

Denique laudari ſacrato Cæſaris ore Emerui—

6. ILLE *ſua nata*] Aliter vulgus hæc accipit, ac ſentiebat poëta. Hoc vult enim Cæſarem ſolere prædicare me fuiſſe dignam, quæ illius filia eſſem, non ſororem, Iuliam tot impudicis factis ſuis infamem. Ille, inquit, ait

Digitized by Google

ait ſororem, hoc eſt me, dignam ſua nata vixiſſe, hoc eſt verius dici poſſe natam ſuam, quam illam, quæ ſeſe tanto crimine infamauit. Me filiæ potius, quam priuignæ nomine dignam fuiſſe. Hæc videntur igitur poſt relegationem Iuliæ contigiſſe. Notum enim, vt illam Pandataria inſula relegarit pater. Addit Dio: τῇ δὲ δὴ χρησαμένων αὐτῇ ὁ μὲν Ἴουλος Ἀντώνιος ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας ἀπέθανε μετ' ἄλλων τινῶν οἱ δὲ λοιποὶ εἰς νήσους ὑπερωρίσθησαν. Non dubium, quin inter hos relegatos Ouidius fuerit, quem profecto ob illam rem damnauit Auguſtus, non ob libros: quod & tangit Sidonius:

Et te Carmina per libidinoſa
Quondam Cæſarea nimis puella
Facta nomine ſubdito Corinna
Notum Naſo tener, Tomoſque miſſum.

Te quoque, inquit, Ouidi nimis familiarem factum per carmina tua Iuliæ Auguſti filiæ, quam Carinnam finxiſti ſubdititio nomine. In quibus verſibus quartum, à ſecundo loco traduximus, & tertium deprauatiſſimum emendauimus. Si quis queritur à nobis factum, interpretetur nobis vulgatam lectionem, & virum putabimus. Nam nihil boni ex vulgata hauriri poteſt.

7. ET *lacrimas vidimus ire Deo*] Epicedio Druſi — *lacrimas elicuique Deo.* Plin. li XXI. c. III. *Apud nos exemplum licentia huius non eſt aliud, quàm filia Diui Auguſti, cuius luxuria noctibus coronatum Marſyam litera illius Dei gemunt*, quam lectionem perperam quidam ſuis in Suetonium annotationibus mutandam cenſuit. De Deo Auguſto etiam viuo & appellato & culto ſupra diximus.

8. ET *tamen emerui*] Hinc colligitur ornamentis conſularibus efferri matronas, quarum filij magiſtratus curules geſſiſſent, quod dignum eſt notatu.

11. CONDITA *ſunt veſtro numina noſtra*] Repone LVMINA, quod & mos priſcus vulgatiſſimus: & libri noſtri ſcriptura poſtulat. Ita autem diſtinguendi verſus hi:

Te, Lepi le & te, Paul. meum poſt fata leuamen:
(Condita ſunt veſtra lumina noſtr. ſinu)
Vidimus. & fr. trem ſellam geminaſſe curulem.

13 CONSVLE *quo facto*] Hinc lege diſtichon ET BENE HABET: item illud, NVNC TIBI COMMENDO. Illud autem FILIA TV SPECIMEN cum duobus ſequentibus alio pertinent.

18. FVNGERE *materni*] Euripides Alceſtide:
σύνοιϛ ζῆθ' τοῖς δ' αὐτ' ἐμῶ μήτηρ τίκνοις.

28. SEV *tamen aduerſum*] Vide quæ in Feſtum notauimus voce *Parilia*. quæ conueniebant in manum viri, lectum ibi ſterdebant in atrio, quem aduerſum vocabant, quia è regione ianuæ eſſet. Hoc confirmamus teſtimoniis Aſconij, & Laberij. Ianua dicitur mutare lectum, quæ videt alium aduerſum lectum in locum prioris, noua ſcilicet vxore domum ducta. Græci huiuſmodi lectum vocabant παράζυγον. Pollux & alij veteres Magiſtri: κλίνη τις ὠνομάζετο γαμική, ἣ ἐτέρα παράζυγος, ἣ καὶ αὐτὴ στρώννυται ἐν τῷ δωματίῳ ὑπὲρ τοῦ τὴν παῖδα μὴ ἀθυμῆσαι. Clarius & conuenientius more Romano Heſychius dicit στρώννυσθαι παρὰ τῷ μεγάρῳ. Atque hæc eſt vera huius loci interpretatio.

Pag 306 11. PROLE *mea Paulum*] Poſt hunc verſum iunge tria diſticha, quæ ſuperius à nobis relicta ſunt: FILIA TV SPECIMEN CENSVRAE, &c.

12. FILIA *tu ſpeciem*] Lege *ſpecimen*.

16. HAEC *eſt fœminei*] Epilogus.

21. CVIVS *honoratis oſſa vehantur aquis*] Legendum EQVIS, vt habet noſter codex. Hæc confirmant quæ ſuperius dixi, nempe matronas honorariis veſtibus, curru & ſella curuli efferri, quæ filios conſulares aut aliis curulibus magiſtratibus functos relinquerent. Simile quod ſcribit Lampridius in Alagabalo: Imperatores matronis affinibus conſularis coniugij ornamenta dare ſolitos. Equi honorati, ſunt curules, vel currus prætorius, in quo ſella curulis. Quare & Prætorium ius dicitur

Digitized by Google

citur honoratum, & honorarium, & ludi Prætorij, honorarij ludi, & Prætor ipſe honorarius magiſtratus. Ouidius:

Verbaque honoratus libera Prætor habet.

Ita autem hæc vltima diſtinguenda:

Cauſſa perorata eſt flentes me ſurgite teſtes.
Dum precium vitæ grata rependit humus;
Moribus & cælum patuit, ſim digna merendo
Cuius honoratis oſſa vehantur equis.

Digitized by Google

PHASELVM CATVLLI
Græcè à nobis redditum ita leges

pag. 14. & 15.

Κέλης ἐκεῖνος, ὃν θεᾶσθ᾽ ὁδοιπόροι,
Ι ρέχειν νεῶν μὲν εὔχεται θοάτερος,
Σκάφους ὅπωθεν ὑστερεῖν δὲ μηδενὸς
Δρομηλατοῦντος, εἴτε μὲν χρείων ἐλᾶν
Πλάταισιν, εἴτε λαίφεσ᾽ ἐπτερωμένοις.
Τόδ᾽ οὔτε φησὶν ἀντερεῖν αἶ Ἀδρίου
Νεάρει᾽ οὔτε Κυκλάδας περιῤῥύτους.
Ῥόδον κλυτὴν, δυσήμερόν τε Θρηκίαν,
Προποντίδ᾽ ἀγρείαν τε ποντίαν ὁμᾶ,
Ἵν᾽ οὗτος ὕστερον κέλης πάροιθεν ἦν
Πίτυς πιαξίφυλλος, ἢ Κυτωρίοις
Πάγοις ἐσύριζ᾽ ἀλλάλοις φόβῃ θαμά.
Κύτωρε πυξόδενδρ᾽ Ἀμάστρει ποντικὴ,
Τάδ᾽ εἰδέναι σ᾽ ἅπαντα νῦν τε καὶ πάλαι
Λέγοι κέλης αὐτὸς ὃς ἐκ γενεθλίας
Τεαῖσί φησιν ἐν νάπαις πεφυκέναι.
Τεοῖσι κλάδοσ᾽ ἐν οἴδματι νέαι πλάτην,
Κλύδωσι δ᾽ ἔνθεν ἐν πολυῤῥόθοις ἑὸν
Πορευσ᾽ ἄνακτα, λαιός, εἴτε δεξιὸς
Ὀροῦρ᾽ ἐν οὖρος, εἴτ᾽ ἄνεμα πόμπιμον
Ἐπεῖπε πλησίλαιφος ἀμφοῖν ποδοῖν.
Ἐπακτίοισι δ᾽ οὐ ποτ᾽ ἐξιτήρια
Θεοῖσιν ηὔξαθ᾽ ὡς ἀπ᾽ ἐσχάτης ὁδοῦ
Ἀφῖκτο τὴν δὲ λιμνίαν ἐς ἠόνα.
Τὰ μὲν πάροιθε. νῦν δὲ νωνέμου γέρων
Σχολῆς τέτευχε. σοὶ δὲ κεῖτ᾽ ἀνειμένος
Δίδυμέ τε κοῦρε, καὶ Διοσκόρου κάσι.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

25

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google